

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ:

Kolege poslanici, kolegkinice poslanice, počinjemo rad.

Kako je primjenom elektronskog sistema za glasanje utvrđeno da postoji kvorum potreban za početak sjednice jer je prisutna većina ukupnog broja poslanika, otvaram Osmu sjednicu Prvog redovnog proljećnjeg zasijedanja u 2022. godini Skupštine Crne Gore 27. saziva. Obavještavam vas da će poslanici Andrija Nikolić i Andrija Popović saglasno članu 222a stav 2 Poslovnika Skupštine učestvovati u radu sjednice na daljinu putem bezbjednosno-informacione komunikacione tehnologije, jer im je ograničena sloboda kretanja od strane nadležnog organa usljed primjene mjera zaštite stanovništva od zaraznih bolesti u vanrednoj situaciji izazvanoj epidemijom COVID-19.

Podsjećam da sam sazvala Skupštinu na ovu sjednicu i dnevni red predložila saglasno Poslovniku Skupštine i dogovoru u Kolegijumu predsjednika Skupštine.

Prelazimo na utvrđivanje dnevnog reda. Predlog dnevnog reda imate u sazivu. Dozvolite da vas obavijestim o predlozima za dopunu predloženog dnevnog reda. Vlada Crne Gore je predložila da se dnevni red dopuni:

Predlogom zakona o potvrđivanju protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Republike Finske,

Predlogom zakona o potvrđivanju protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Kraljevine Švedske,

Predlogom zakona o izmjeni i dopuni Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata i

Predlogom carinskog zakna.

Poslanik Andrija Popović nas je obavijestio da povlači iz procedure predlog za dopunu predloženog dnevnog reda.

Poslanica Branka Bošnjak i Vesna Pavićević predložile su da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja.

Poslanik Dejan Đurović redložio je da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjeni zakona o visokom obrazovanju.

Poslanici Damir Šehović, Boris Mugoša, Ivan Brajović predložili su da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju, Predlogom zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, Predlogom zakona o dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost i Predlogom zakona o zaštiti strateških nacionalnih interesa u Aerodromima Crne Gore AD.

Poslanik Vladimir Martinović predložio je da se dnevni red dopuni Predlogom rezolucije o genocidu u Pivi i Velici.

Poslanik Danijel Živković predložio je da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore, Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o glavnom gradu i Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Poslanici Jovanka Laličić i Luidž Škrelja predložili su da se dnevni red dopuni Predlogom zaključka Ustavnog odbora u vezi sa izmjenama člana 22 stav 2 i 3 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.

Prelazimo na obrazloženje i izjašnjavanje o predlozima za dopunu predloženog dnevnog reda.

Predlozi Vlade Crne Gore. Stavljam na glasanje Predlog Vlade Crne Gore da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o potvrđivanju Protokola...

Izvolite, kolega Radunoviću, proceduralno.

SLAVEN RADUNOVIĆ (25.07.22 14:02:01)

Poštovana predsjednice, kao što znate kada se radi o izmjenama na samoj sjednici prvo dolazi na red eventualni zahtjev da se neka tačka izbacila sa dnevnog reda pa tek onda dopune.

Ovim putem izražavam želju da ukažem na ozbiljne povrede Poslovnika prilikom predaje dokumentacije neophodne da bi jedan zahtjev grupe poslanika mogao da postane i tačka dnevnog reda na Skupštini Crne Gore. Radi se o Predlogu rezolucije o vojnoj agresiji Ruske Federacije na Ukrajinu.

Sad mi samo recite hoćete li da sad obrazložim ili da eventualno završite sve formalnosti pa da onda počnemo sa tim, jer po Poslovniku prvo se razmatra skidanje neke tačke sa dnevnog reda koja je već predložena pa tek onda dodatne tačke.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:03:03)

Prvo ću vam kolega odgovoriti proceduralno s obzirom da jeste po Poslovniku prvo izjašnjavanje Skupštine vezano za skidanje sa dnevnog reda neke od predloženih tačaka. Međutim, kolega Radunoviću, u skladu sa članom 92 Poslovnika vi niste dostavili predlog za povlačenje tačke sa dnevnog reda što je u obavezi u skladu sa članom 92 da bude

dostavljeno u pisanoj formi 24h prije same sjednice Skupštine. Jednako važe uslovi, odnosno jednako je propisano Poslovníkom i uvrštavanje u dnevni red i isključivanje iz dnevnog reda pojedine tačke. S tim ja nemam u proceduri vaš formalno zahtjev za povlačenje sa dnevnog reda. Znam da nekada ranije to nije bilo precizirano Poslovníkom. U međuvremenu je to precizirano Poslovníkom, iz tog razloga i nisam išla sa isključivanjem iz dnevnog reda jer ga nema u proceduri. Pretpostavljam da imate odgovor. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (25.07.22 14:04:06)

Ovdje se ne radi o povlačenju našeg predloga sa dnevnog reda nego se radi o povlačenju predloga koji je protivno Ustavu Crne Gore i Poslovníku Skupštine Crne Gore na dnevnom redu. Nikad otkad postoji ovaj parlament nije usvojen bilo kakav predlog koji je predložen od strane ljudi koji nisu ili poslanici ili vlada. U ovom konkretnom slučaju na zvaničnom sajtu Crne Gore u dokumentaciji koja prati ovaj predlog rezolucije stoje imena ljudi koji nisu poslanici i to ukoliko opet nema nekih poluformalnih dopisa prvo gospodin Raško Konjević, sadašnji ministar odbrane koji bi po Poslovníku Crne Gore - s obzirom da nije bilo dopisa makar ne starog 15 dana koliko bi trebalo da je već bio u arhivu u Skupštini Crne Gore - ukoliko nema drugog predlagača trebalo da obrazlaže ovu rezoluciju, a on kao što znamo je ministar. Takođe imamo, gospođo Đurović, poslanika Đeku, poslanika Ibrahimovića koji također nisu više poslanici u crnogorskom parlamentu, a o čijem predlogu bi trebalo da se izjašnjavamo. Naravno, znam kao i vi da je postojao na kolegijumu dogovor da se nakon promjene vlade svi zakoni prethodne vlade vrata novoj vladi na razmatranje da li će da ostane pri njima ili neće, kao i klubovima poslanika gdje je bilo više poslanika tj. onih poslanika koji više nisu u Parlamentu, da li će ostali poslanici da ostanu za te predloge. Međutim, protivno proceduri oni nisu obnovili potpise koji su morali da prate ovaj predlog zakona. To nije urađeno i nikakve veze nema da li sam ja predao ili nisam prije 24h pismeno. Vi kao predsjednik Skupštine ste dužni da ovo skinete sa dnevnog reda. Vi ste dužni jer vi ste dužni za sprovođenje zakona i Ustava u ovom domu.

Prema tome, mogu da vam pročitam, a nema potrebe, član 93 Ustava Crne Gore kaže da samo Vlada kao organ i poslanici, kao i 6.000 građana preko poslanika mogu da budu predlagači zakona i raznih akata u Skupštini. U ovom momentu, poštovani građani Crne Gore i svi poslanici u ovom domu, ovo je rezolucija koja je u skupštinskoj proceduri,

potpisana je prvo od gospodina Raška Konjevića pa onda od gospodina Fatmira Đeke, pa od gospođe Marte Šćepanović i imamo i gospodina Ervina Ibrahimovića. Čak i ta neformalna prepiska koja je postojala postoji samo od dva kluba, gospođu Đurović. Postoji samo od Kluba Socijaldemokrata i od Kluba Bošnjačke stranke koji su rekli da oni ostaju. DPS to nije uradio i Marta Šćepanović je i dalje na ovom spisku. Danas sam čuo neformalno, kao ima neki mejl što je DPS poslao. Toga nema na sajtu, toga nema u proceduri i Marta Šćepanović čak i po tom vašem tumačenju je i dan - danas predlagač ove rezolucije, a ona je danas predsjednik Opštine Kolašin.

Potpuno razumijem političke razloge sve je to meni jasno, ali postoji granica kad se krše pravila. Ovo je već kršenje Ustava. Ako ste spremni na to, samo izvolite. Što se nas tiče, između ostalog sam kao što znate pokušao da predam rezoluciju za osudu zločina u Velici i činovnica Parlamenta potpuno u skladu sa Poslovníkom mi je odbila tu našu inicijativu jer je bila potpisana i od strane poslanika koji to više nisu. Rekao sam u redu, ali ovaj dokument koji ja sad držim u ruci je potpuno što se tiče procedure u istom statusu kao i taj naš. Srećom, kolege iz Demokrata su predložile maltene istu rezoluciju i tako da ćemo nadam se imati priliku da se o njoj izjasnimo.

Pozivam vas da ne kršite Ustav zbog politike, da ne dovodimo ovu skupštinu u situaciju da bude jedna, da ne koristim grublji naziv reći ću drugu riječ, kuća koja služi kako kome kad treba. Mi ako se ne budemo držali pravila, mi ako se ne budemo držali zakona i Ustava onda ova zemlja ne postoji, onda postoji samo nekakva većina povremena koja diktira sve uslove bez pravila. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:09:45)

Zahvaljujem poslaniku Radunoviću, na objašnjenju i obrazloženju njegovog predloga i uslovno rečeno osporavanja zakonitosti postavljanja na dnevni red Rezolucije o Ukrajini.

Međutim, podsjećam uvaženog kolegu Radunovića da smo mi prije dva i po mjeseca na kolegijumu imali, i to ne na jednom nego na tri kolegijuma, veliku raspravu oko toga i dogovore oko toga koji akti su u proceduri koji akti nisu u proceduri. Takođe, shodno tim dogovorima smo uputili odnosno vratili nazad sve akte 42. Vlade novoj 43. Vladi. Takođe smo i dogovorili se na kolegijumu da ćemo za sve akte čiji su predlagači poslanici, s obzirom da je 27. saziv još uvijek aktivan, da se vezano za te akte u onim slučajevima kada je određenim poslanicima prestao mandat

iz određenog razloga, podnošenjem ostavke ili prelaskom na drugu funkciju, nebitno, da će biti obaviješteni o dogovoru i klubovi poslanika i da će klubovi poslanika dostaviti dopise kojim će obavijestiti da li ostaju pri tim predlozima akata i da će biti adekvatno potpisani i dostavljeni. Znam za specifičnu situaciju u kojoj ste vi u petak pred sam kolegijum dostavili zahtjev za proširenje dnevnog reda sa određenim predlogom zakona, odnosno rezolucije o osudi genocida u Velici, koliko se sjećam. Znam da je došlo do toga da vam nije prihvaćen taj akt. Međutim, vi ste i tada na kolegijumu obaviješteni da je bilo neophodno da dostavite, jer vi za taj akt niste dostavili i obavještenje da poslanici koji su u punom kapacitetu ostaju pri tom aktu. Za taj akt niste to uradili. Međutim, ja vas moram podsjetiti da postoje akti gdje je klub Demokratskog fronta ispoštovao dogovor u skladu sa kolegijumom i dostavio adekvatno tome adekvatne dopise u kojima stoje poslanici koji jesu poslanici, ti akti su i dalje u proceduri. Da su oni bili predloženi za dopunu dnevnog reda, apsolutno ne bi bilo nikakvog razloga da budu odbijeni na bilo koji način. To su razlozi zbog kojih smatram da je ispravno ovo što je sada u proceduri, posebno ako ocijenimo da su došli dopisi klubova poslanika kojima su obavijestili da poslanici koji su aktivni i dalje stoje iza svojih potpisa vezano za ovu rezoluciju i s te strane smatram da je ispravno.

Uvaženi poslanik Radunović ima potrebu još jednom da mi odgovori. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (25.07.22 14:12:51)

Poštovana predsjednice,

Kao što sam rekao, ja znam za te sastanke, bio sam prisutan i dosta smo diskutovali o svemu tome zajedno. Kao prvo, vezano za dokumenta iz Demokratskog fronta, mi smo uradili sve po dogovoru, jer je služba naznačila koja dokumenta treba da potvrdimo da prihvatamo i među njima nije bilo ovog dokumenta. Provjeriću što vam kažem. Ali to nema veze sa Poslovníkom, to je neformalna komunikacija kojom vas obavještavamo da ostajemo kao što bi vas Vlada obavijestila da će da ostane pri nekom zakonu, ali vam šalje novi akt u kojem kaže biće predstavnici predlagača taj i taj. Drugo, istu stvar je trebalo napraviti i sa ovim aktom. Potpuno je jasno, trebali su potpisnici, ti koji ostaju pri svojim potpisima, da predaju novi spisak potpisa. Ovako u crnogorskom parlamentu u proceduri je ova rezolucija sa imenom Raška Konjevića, Ervina Ibrahimovića, Marte Šćepanović i Fatmira Đeke i sutra ili kroz 50 godina ako neko bude čitao nigdje se neće znati za neformalnu

komunikaciju i za dopise klubova. To nema veze. Zato postoji Poslovnik, zato postoji Ustav. Treba da priznate da je ovdje napravljena greška i da nečiju lošu namjeru ko je želio da napravi kao nekom političku štetu ne možete da sprovedete u djelo, jer ste pogriješili. Napravili ste grešku, jednostavno ste napravili grešku u proceduri i ovo mora da se povuče. Samo da vas još jednu stvar podsjetim. Ova rezolucija ili slična rezolucija je usvojena u Ujedinjenim nacijama dva puta iz različitih razloga. Delegacija Crne Gore je glasala za, delegacija Srbije je glasala za, još neke delegacije su glasale za.

Zašto je Crna Gora jedina država u Evropi u kojoj se ovo donosi u Parlamentu? Recite mi zašto i recite to građanima Crne Gore. Evo da ja kažem zašto. Zato što je ova rezolucija stavljena u proceduru ne juče ili prekjuče, nego u vrijeme kad je trebalo da se formira nova Vlada. Onda su određeni ekstremistički elementi koji u Crnoj Gori non-stop pokušavaju da zavađaju pokušali ovim dokumentom da stave u tešku poziciju Demokratski front kako bi ga diskvalifikovali da bude u vlasti. Ja vam kažem, pravite glupost, jer Demokratski front podržava suverene zemlje i njihov status, teritorijalni integritet uopšte svugdje u svijetu. Naravno, imamo jedan specijalni razlog zbog čega to radimo više nego drugi možda, zato što na taj način branimo Kosovo u Srbiji. Prema tome, ovo je nepotrebno bilo da radite i to je politički razlog i zbog toga nemojte posebno vi, gospođo Đurović, da ulazite u kršenje Ustava. Ja znam da vi i te kako kako pazite da ne napravite neku proceduralnu grešku. Zato smo prošli put ovdje glasali 81, da vam pomognemo da konstatujemo nešto, a niste valjda sad spremni da dokument s potpisima ljudi koji nisu... Nemate drugih potpisa. Pogledajte arhiv, pogledajte sajt, nema drugih potpisa. Nemojte da takav dokument stavljate na dnevni red.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:16:39)

Zahvaljujem.

Poslanik Lekić je tražio proceduralno.

Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (25.07.22 14:16:49)

Uvažena predsjednice Parlamenta,

Javljam se povodom teme i ove argumentacije i ove sada dileme koja se pojavila. Ja sam zakazao Odbor za međunarodne odnose,

spreman sam za temu, ona je kompleksna. Ovaj dio koji je pomenuo poslanik Radunović, usput je pomenuo i to je tačno da ima pretenzija u političkom životu Crne Gore da to bude tema koja će da ovdje stvori atmosferu izdajnika i pravih strana istorije. Evo, svakog dana imamo taj kriterijum i proizvodimo to u ogromnim količinama, pa ima i ta tendencija, ali ne javljam se povodom toga. To bi se ako bude rasprave sigurno dodirnulo. Ja se pripremam za tu raspravu i pripremio sam amandmane. Dakle, nemam nikakav angažovan stav protiv, ali ovi argumenti koje je saopštio poslanik i kolega Radunović stoje umnogome. Ne bih ja arbitrirao niti iko arbitrira ovdje, nego iznosi mišljenje, upozorava. Pošto imamo službe u ovoj skupštini, a radi se o tumačenju Ustava formalnoga spektra problema, da li se može ostvariti neka konsultacija sa stručnim licima u odborima za zakonodavstvo, za ustavni sistem itd. da bismo izašli, jer biće neugodno stvarno. Ja mislim da bivše kolege u parlamentu Konjević, Đeka itd. budu predlagači i da to ode stvarno u neku dokumentaciju, a da oni nisu poslanici. Dakle, radi se o pitanju koje je formalno, ovo je i institucija koja se bazira dosta na formalnom i to treba da bude tako. Predlažem da eventualno konsultujete, predsjednice, nekog u Skupštini ko bi dao jedno pravno tumačenje, jer o tome se radi, ničem drugom. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:18:56)

Zahvaljujem poslaniku Lekiću.

Ja ću podsjetiti da smo mi na kolegijumu ovo dogovorili tako da ne vidim problem oko toga.

Koleginica Bošnjak ima potrebu da reaguje, imamo zatim kolegu Živkovića i onda koleginica Draginja Vuksanović Stanković.

Potpredsjednice Bošnjak, izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 14:19:29)

Zahvaljujem, predsjednice.

Ne ulazeći u to šta je predložena tačka, jer vrlo jasno znate moj stav o tome, ali dosadašnja praksa je bila da nikada nismo dozvolili da na dnevnom redu skupštine bude nešto čiji predlagač je negdje drugo i nije poslanik. Automatski se smatralo da to nije u proceduri, jer neko ako odustane od nekog zakona, makar bio jedan među deset, morali smo da povučemo, odnosno služba povlači i mi dajemo novi predlog. Činjenica

jeste da smo na kolegijumu pričali o ovome i tražili od svih poslaničkih klubova da kažu da li ostaju pri svojim predlozima, ali meni lično se podrazumijevalo da će oni tamo gdje nisu više poslanici već su otišli u izvršnu vlast, da će oni da zamijene i kažu ostajemo pri ovome i evo predlog gdje nema ovih koji nisu poslanici.

Ja sam to isto uradila sa odlukom za anketni odbor i vidjećete da sam zbog toga što se to podrazumijevalo povukla svoj predlog odluke, ne moje nego sa mojim kolegama, ali ja sam prvo potpisana oko anketnog odbora za Možuru, zbog toga što su tu bile kolege koje nisu više poslanici i dala u proceduru novi predlog odluke sa imenima i potpisima onih koji su poslanici. Ovo je vrlo opasna praksa, jeste nezgodno zbog toga što se radi o ovoj temi pa se sad može uzeti tumačenje zašto se ovo traži da se izuzme sa dnevnog reda, ali mislim da ne treba da uvodimo ovakvu praksu jer stvaramo samo haos. Do sada je praksa bila ova, to sam sigurna zbog toga što se sjećam da su nama iz Demokratskog fronta više puta vraćali. Malo mi je nezgodno da pominjem, ali kada je pokojni Janko Vučinić, pokojni Koča Pavlović, morali smo da povlačimo i da stavimo novi iako se znalo da oni više nisu među nama. Tako da je to bila praksa i ja sam tako i reagovala poslije kolegijuma, a da se na kolegijumu pričalo o ovome što je rekla predsjednica Skupštine, pričalo se.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:21:41)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, ja bih zamolila samo da se držimo vremena koje je predviđeno za proceduralne reakcije s obzirom da nas čeka ne samo danas nego i narednih dana vrlo obiman rad i moraćemo da budemo malo precizniji u tom dijelu.

Poslanik Danijel Živković, proceduralno.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (25.07.22 14:22:19)

Hvala, predsjednice.

Ja ću vrlo kratko da ispravim navode kolege Radunovića. Ovdje je dopis vezano za Klub Demokratske partije socijalista, da ste kazali kako ga nema i kako ne postoji, ne znam da li ga ima na sajtu ili nema, ali papir ne laže. Što se tiče Kluba Demokratske partije socijalista, sve je ispoštovano onako kako smo se dogovorili na kolegijumu.

Pa ne znam, kolega Kneževiću ko laže, a ko ne laže, to ćemo imati prilike da vidimo u narednom periodu, a vezano za ovaj dopis samo da odgovorim da je Klub Demokratske partije socijalista odgovorno postupio prema onome što je bio dogovor na kolegijumu. Predsjednice, ovo je bio dogovor, dogovor smo ispoštovali i svi šefovi klubova su bili prisutni, koji su bili dobro su čuli, to smo potvrdili na prethodnom kolegijumu i tu nema nikakvog sporenja. To što neko ima politički ... suštinske razlike da se ova tačka povuče sa dnevnog reda u to ne ulazim, imaju to pravo da ospore, ja mislim da predsjednica treba da stavi na izglasavanje, osim ako nema dopisa, ako nema dopisa kako je definisano Poslovníkom o tome ne možemo glasati.

Prema tome ovdje su procedure sve ispoštovane što se tiče Kluba Demokratske partije socijalista.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:23:30)

Izvinjavam se, ispravka navoda, poslanik Radunović ima potrebu. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (25.07.22 14:23:35)

Gospodine Živkoviću, ja nisam ni mađioničar niti sam vidovit tako da mogu da vidim nešto što ne postoji na mjestu gdje jedino poslanik može da provjeri, u crnogorskom parlamentu.

Znači, u predmetu koji se tiče ove tačke dnevnog reda postoji određena dokumentacija, između ostalog pored predloga rezolucije postoje dopisi ova dva kluba, ne postoji dopis Kluba DPS-a. Potpuno je normalno kad se tiče vašeg kluba da se to na neki volšeban način pojavi. Nije ga bilo do jutros dok smo krenuli u salu, nema ga, vjerujem da ga nema ni sad. Odakle taj papir, je li to neka privatna komunikacija ja ne znam, na sajtu ga nema, ali kažem opet s obzirom da se radi o DPS-u mnogo krupnije stvari su prolazile sa tim papirima koje pokazujete nego ovakve, reći ću benigne ipak.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:24:36)

Zahvaljujem poslaniku Radunoviću.
Poslanik Živković.

Poslaniče Živkoviću, poslaniče Radunoviću, samo trenutak ako može, zaključićemo ovaj dio komunikacije.

Poslanik Živković, reakcija.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (25.07.22 14:24:51)

Imam potrebu samo da odgovorim na ovaj pokušaj manipulacije kolege Radunovića, da smo mi nešto na volšeban način uradili, pa valjda mi kontrolišemo službu Skupštine i na volšeban način se određeni papiri nađu ovdje ispred mene. Znam odlično, budite sigurni da stojim iza svojih riječi, kad nešto kažem da je to tako nemam potrebe da kažem nešto što nije. Prvo, ne pripada mi to ni po porodičnom vaspitanju, a drugo ne bi bilo korektno da govorim nešto što nije vjerodostojno, zavedeno u arhivi Skupštine, a i vi možete poći do arhive Skupštine da vidite pod kojim datutom je zavedeno. To nemojte mene da pitate, nije moja odgovornost kao šefa kluba da provjeravam zašto je nešto na sajtu ili nije. Uredno, kako smo se dogovorili na kolegijumu onog momenta Klub Demokratske partije socijalista najavio i ostao pri tekstu rezolucije i napomenuo da Marta Šćepanović je podnijela ostavku na funkciju poslanice jer je jedna od potpisnika rezolucije i ostajemo pri tom tekstu.

Prema tome, gospodine Radunoviću, nemojte manipulirati i pričati kako Demokratska partija socijalista ne znam ni ja kako na volšebne načine nešto radi, jer jednostavno se vodite činjenicama, kad pričate sa nama vodite se argumentima i činjenicama, biće ljekovitije i za javnost i za vas.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:26:00)

Zahvaljujem.

Poslanica Vuksanović-Stanković, proceduralna reakcija. Izvolite, koleginice.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (25.07.22 14:26:06)

Zahvaljujem, predsjednice.

Poštovana Skupštino, uvaženi građani Crne Gore,

Želim da ukažem na činjenicu da je u skupštinsku proceduru ušao dopis Kluba Socijaldemokratske partije, gdje se konstatuje da gospodin

Fatmir Đeka i ministar Raško Konjević više nijesu poslanici, ali da mi ostajemo pri tekstu rezolucije u potpunosti. Ja sam to predala 24.juna 2022.godine. Inače, kao jedan od predlagača ove rezolucije želim da ukažem na činjenicu da sam organizovala sastanke sa predstavnicima vlasti, sa predstavnicima opozicije, da se konsultujemo oko teksta ove rezolucije. Pojedini poslanici iz Demokratskog fronta i Pokreta za promjene, uvaženi kolega Radulović i Slaven Radunović su insistirali da se to obavi na kolegijumu. Kada smo raspravljali o tome na kolegijumu kod predsjednice Skupštine apsolutno niko nije dovodio u pitanje ovu formu zato što smo svi ispunili što procedura od nas zahtijeva. Ja sam rekla tada da sam raspoložena da primimo sve amandmane, da razmotrimo amandmane i eventualne reakcija na to. Vi ste tada rekli, sada ću parafrazirati - u jednom momentu mi ćemo tražiti da se osude drugi zločini. Ja sam rekla to je vaše pravo, nikakav problem, samo predložite vi amandmane i apsolutno niko nije dovodio u pitanje ovo. Znači, dobra je namjera postojala oko konsultacije ove rezolucije tako da apsolutno mi smo ispunili svu proceduru koja se od nas zahtijeva, imamo dokaz za to, predali smo u skupštinsku proceduru i ostajemo pri tekstu rezolucije.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:27:37)

Zahvaljujem poslanici Vuksanović-Stanković.

Poslanik Radunović ima proceduralnu reakciju. Koliko mi je poznato uobičajena je praksa da bude po jedna reakcija iz poslaničkog kluba.

Poslanik Radunović.

SLAVEN RADUNOVIĆ (25.07.22 14:27:55)

Hvala vam.

Samo da se razumijemo zbog crnogorske javnosti, da je ne zbunjujemo.

Održali su se kolegijumi, mi smo na tim kolegijumima pričali o ovim stvarima, međutim očigledno smo pogrešno neki shvatili šta treba da se uradi. Jedno je obavještenje da ostajete pri aktu, a to podrazumijeva dodatnu aktivnost, a to je da skupite potpise onih koji ostaju i da ih predate zajedno sa aktom, a vi to niste uradili.

Znači, obavještenje o tome da ostajete je jedna priča, a druga je priča da morate da povučete akt i da ga pustite ponovo u proceduru. Nije nikakav problem što nama nije prošao akt jer on nije u skladu sa procedurom. Ja sam to prihvatio, nije u skladu, potpisali su ga neki ljudi koji više nisu poslanici, ali ovaj vaš nije. Međutim, sila boga ne moli, vidjećemo kako će proći glasanje ako dođe do glasanja.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:28:53)

Zahvaljujem poslaniku Radunoviću.

Poslanik Knežević ima takođe potrebu za proceduralnu reakciju iako o istom klubu govorimo.

Izvolite, poslaniče Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ (25.07.22 14:29:04)

Dozvolite meni plemenito naivnom da se drznem da vas pitam, pošto ste kolegijum izdigli na nivo vrhovnog suda, da mi objasnite pošto ja nisam pravnik, a trebalo bi da mi vi date tumačenje ili vaša pravna služba. Da li po ovoj analogiji po kojoj želite da ovu rezoluciju uvrstite u dnevni red je moguće da iz nekih ranijih saziva gdje su bile rezolucije recimo o zaštiti pingvina i foka prilikom parenja, a nisu se našle u dnevnom redu, da mi sad saopštimo da ostajemo pri toj rezoluciji iako se ne nalaze više u ovom sazivu poslanici koji su bili u ranijem sazivu. Dakle, da li je moguće da samo pošaljemo jedan dopis i aktiviramo neku rezoluciju ili neki predlog zakona iz recimo 2006, 2008. godine o globalnom otopljanju, parenju pingvina, flamingosa itd. Ako je to moguće onda ste mi mnogo olakšali, a ako nije moguće, onda ste vama otežali.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:30:25)

Zahvaljujem poslaniku Kneževiću koji je uvijek inspirativan u svojim obrazloženjima.

Ovdje govorimo o aktima ovog 27. saziva i dogovor na kolegijumu odnosi se na predloge poslanika u aktima koji su okviru 27. saziva, znate to dobro.

Poslanik Knežević ima još potrebu da nešto kaže.

MILAN KNEŽEVIĆ (25.07.22 14:30:43)

Dozvolite.

Ovdje govorimo o poslanicima koji to više nisu i koji ne mogu biti ovlašćeni predlagači i vi to dobro znate. Zato sam i ja pitao da li je onda moguće da neko ko više nije poslanik a podnosio je rezoluciju prije 15-tak godina, kroz novi dopis koji bismo mi poslali doživi to da se raspravlja o njegovoj rezoluciji. Vi odlično znate da dogovor na kolegijumu nije veći od zakona, nije veći od Poslovnika. Što znam ja, možda ste vi tog dana na kolegijumu bili svi bolesni od kovida, od amnezije, imali neke probleme. Niste vi trust mozgova da nam saopštite da ste tako odlučili i tako će biti makar se vi poperili na vrh glave i ne važi Poslovnik. Ako ne važi Poslovnik, gospođo Đurović, onda je sve dozvoljeno i moraćete da prihvatite da će sve biti dozvoljeno u narednim danima, dok ne dođe do raskida ove koalicije koja je prerasla u jedan ozbiljan sadistički trougao.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:32:03)

Zahvaljujem poslaniku Kneževiću.

Nastavljamo dalje i idemo sa predlozima Vlade Crne Gore.

Stavljam na glasanje predlog Vlade Crne Gore da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Republike Finske.

Kolege, izvolite glasajte.

Glasalo je ukupno 55 poslanika, i to 55 za. Molim poslanika Andriju Popovića da se izjasni o predlogu. Kolega Popoviću, kako glasate? Za. Zahvaljujem. Molim poslanika Andriju Nikolića da se izjasni. Kolega Nikoliću, kako glasate? Za. Zahvaljujem.

Konstatujem da se izjasnilo ukupno 57 poslanika, svih 57 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Stavljam na glasanje Predlog Vlade Crne Gore da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Kraljevine Švedske.

Kolege i kolegice, izvolite glasajte.

Ukupno je glasalo 53 poslanika, 53 za. Molim poslanika Andriju Popovića da se izjasni. Kolega Popoviću, kako glasate? Za. Zahvaljujem.

Kolega Andrija Nikolić, kako glasate? Za. Zahvaljujem.

Ukupno je glasalo 56 poslanika, 56 glasova za, bez glasova uzdržanih i bez glasova protiv, pa objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje Predlog Vlade Crne Gore da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjeni i dopuni Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata. Kolege i kolegice, izvolite glasajte.

Glasala su 53 poslanika, 41 glas za, bez glasova protiv, 12 uzdržanih. Molim kolege da se izjasne, kolega Andrija Popović kako glasate? Za. Zahvaljujem. Kolega Andrija Nikolić, kako glasate? Za. Zahvaljujem.

Ukupno je glasalo 55 poslanika, 43 za, bez glasova protiv i 12 glasova uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje Predlog Vlade Crne Gore da se dnevni red dopni Predlogom carinskog zakona.

Izvolite kolege, glasajte.

Glasala su 52 poslanika, 42 glasa za, bez glasova protiv, 10 uzdržanih. Molim kolegu Andriju Popovića da se izjasni. Kako glasate, kolega? Za. Zahvaljujem. Molim poslanika Andriju Nikolića da izjasni. Kako glasate, kolega? Za. Zahvaljujem.

Ukupno su glasala 54 poslanika, 44 glasa za, bez glasova protiv, 10 uzdržanih glasova, objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Prelazimo na predlog poslanica Branke Bošnjak i Vesne Pavićević. Da li jedna od poslanica želi da obrazloži predlog?

Poslanica Branka Bošnjak, potpredsjednica, će obrazložiti. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 14:37:50)

Uvaženi građani, kolege poslanici i poslanice.

Tražile smo ja i kolegica da se uvrsti u dnevni red Zakon o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i preseđivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja, pošto ste svi vjerovatno informisani da je Ženski klub Skupštine Crne Gore uspio da obezbijedi pola miliona u budžetu Crne Gore za osnivanje banke humanog mlijeka. Smatramo da će se time smrtnost prije vremena rođenih beba i beba sa malom težinom značajno smanjiti. Bilo je neophodno da se uskladi ovaj zakon da bi te pare bile realizovane, zbog toga što naše zakonodavstvo ne prepoznaje humano mlijeko kao tkivo, a nama je bilo stalo da ga uvrstimo u ovaj zakon da bi se humano mlijeko tretiralo kao tkivo. Postoji negdje u Evropi da se humano mlijeko smatra hranom, pa je nadležno Ministarstvo poljoprivrede i onda smo mi, da bi se to realizovalo, zajedno sa

Ministarstvom zdravlja pripremili ove izmjene i dopune koje su samo u ovu svrhu. Znači da zakon prepozna humano mlijeko kao tkivo i da prepozna da u okviru Kliničkog centra Crne Gore bude banka tkiva, jer mi smo htjeli da se ogradimo da to samo bude banka humanog mlijeka, jer će biti potrebe i za drugim tkivima i sve u cilju da ove godine realizujemo sredstva koja smo zajedno izglasali u budžetu za ovu namjenu. Nadam se da će konsenzusno kao i sve do sada ovo se uvrstiti u dnevni red Skupštine. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:39:38)

Zahvaljujem potpredsjednici Bošnjak.

Stavljam na glasanje predlog poslanica Bošnjak i Pavićević da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanja ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja.

Izvolite, glasajte.

Ukupno je glasao 71 poslanik, 71 glas za. Kolega Andrija Popović, kako se izjašnjavate? Za. Kolega Andrija Nikolić, kako se izjašnjavate? Za. Zahvaljujem.

Konstatujem da su 73 poslanika glasala, 73 glasa za, bez glasova protiv i uzdržanih glasova, pa objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Sledeći je predlog poslanika Dejana Đurovića. Da li poslanik Đurović želi da obrzloži predlog?

Izvolite, poslaniče Đuroviću.

DEJAN ĐUROVIĆ (25.07.22 14:40:51)

Gospođo Đurović, dame i gospodo narodni poslanici.

Osnovni razlog za predlaganje ovog zakona uslovljen je potrebom da se izađe u susret zahtjevima studenata u vezi sa članom 122 Zakona o visokom obrazovanju. Dakle, ovaj zakon donosi se u cilju omogućavanja da studenti koji su započeli studije po programima donijetim na osnovu Zakona o univerzitetu broj 37/92 i 6/94 mogu pod istim uslovima koji su važili u vrijeme upisa na prvu godinu studija započete studije i završiti. U vezi sa navedenim poslanicima se obratila grupa studenata koji su upisani na Univerzitet Crne Gore po programu donijetim na osnovu Zakona o Univerzitetu molbom za produžetak roka za završetak studija za još jednu studijsku godinu. Predloženi rok za

završetak studija je do kraja studijske 2022/2023. godine, u nadi da će biti zadnji put ovo produženje, jer smo i prošle godine im produžili na godinu dana. Kako je ovo pitanje od izuzetnog značaja za njih odlučili smo da predložimo navedene izmjene i omogućimo navedenoj kategoriji studenata da završe studije i izbjegnu poteškoće u slučaju prelaska na važeći obrazovni sistem usklađen sa principima Bolonjske deklaracije. Zahvaljujem se.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:42:09)

Zahvaljujem poslanici Đuroviću.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Đurovića da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjeni zakona o visokom obrazovanju. Izvolite kolege, glasajte.

Hvala vam. Glasala su 73 poslanika, 72 za, bez glasova protiv i jedan uzdržani glas.

Poslaniče Andrija Popoviću, kao se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 14:42:50)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:42:50)

Zahvaljujem.

Poslaniče Andrija Nikoliću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 14:42:54)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:42:57)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 75 poslanika, 74 za, nije bilo glasova protiv i jedan uzdržan glas. Objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Sledeći su predlozi poslanika Damira Šehovića, Borisa Mugoše i Ivana Brajovića. Da li jedan od poslanika želi da obrazloži predlog?

Poslanik Boris Mugoša. Izvolite.

BORIS MUGOŠA (25.07.22 14:43:25)

Zahvaljujem predsjednice.

Uvažene poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani,

Prvi zakon koji smo predložili za dopunu dnevnog reda tiče se studenata. Naime od 2011. godine su isti iznosi studenskih stipendija i kredita. Zaista ako pogledamo te iznose, studentski krediti se kreću od 37 do 54 eura, a stipendije za najbolje studente sa prosekom preko 9 samo 87 eura. Ako pogledamo kakva je trenutna situacija, kako su porasli troškovi života, a podsjećam vas da smo već drugi ili treći mjesec u zoni galopirajuće inflacije i da je godišnja inflacija najveća u Crnoj Gori od 2007.godine, svjesni smo koliko su porasli troškovi života. Mislim da je zaista adekvatan tajming da povećamo i studentske kredite i stipendije. Ono što smo mi predložili, taj predlog jeste simboličan, studentski krediti da budu 30 eura veći, ali najmanje 30 eura, znači ostavljamo ipak Vladi da procijeni u skladu sa finansijskom situacijom ukoliko može da ide još, tako da će studentski kredit ako se usvoji ovaj naš predlog, a ja vjerujem da će biti jednoglasno podržan, biti od 67,5 do 90 eura. Podsjećam, sad su samo od 37 do 54 eura. Stipendije, ponavljam, za najbolje studente umjesto 87 eura bile bi najmanje 135 eura, 50 eura više. Mislim da su se stvorile sve pretpostavke da ovo rješenje izglasamo. Da vas podsjetim da sve evropske zemlje imaju ove mehanizme podrške značajno veće nego mi, a čak 22 evropska sistema finansijski podržavaju i porodice ili kroz poreske olakšice porodice koje imaju studente, ili kroz porodični dodatak. Tako da vas sve molim da ipak podržimo ovaj naš predlog. Studentski parlamenti svih univerziteta su nam prije mjesec dana dostavili inicijativu na ovom fonu. Svi smo mi razgovarali sa njima, tako da negdje napravimo taj skromni iskorak, ali iskorak koji će donekle da znači naš odnos prema toj populaciji, a svi znamo da je ta populacija budućnost Crne Gore i neko ko treba da predstavlja razvojni temelj naše zemlje. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:46:04)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Šehovića, Mugoše i Brajovića da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju.

Kolege i kolegice, izvolite, glasajte.

Hvala vam. Glasalo je 70 poslanika, 70 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Kolega Andrija Popović, molim Vas, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 14:46:50)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:46:54)

Zahvaljujem.

Kolega Andrija Nikolić, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 14:46:56)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:46:59)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 72 poslanika, 72 za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Sledeće obrazloženje će dati takođe poslanik Mugoša. Izvolite, kolega.

BORIS MUGOŠA (25.07.22 14:47:20)

Zahvaljujem, predsjednice Skupštine. Naravno, zahvaljujem kolegama što su podržali prethodni predlog.

Sada ću vam obrazložiti predlog koji se tiče jedne od najranjivijih kategorija stanovništva u Crnoj Gori, to su penzioneri. Mislim da smo svi mi svjesni da u cijeloj ovoj situaciji sa povećanjem troškova života,

drastičnim rastom cijena životnih namirnica, preskočena je ta kategorija stanovništva, a mislim da smo imali obavezu da se prije svega posvetimo i njima jer znamo u kakvoj situaciji žive. Znamo da 17.000 penzionera ima najnižu penziju koja će biti povećana za 50 eura od 01. septembra, što smo svi podržali, i da još 20 ili 30.000 penzionera ima penziju do 300 eura. Mi sa ovim našim predlogom zakona predlažemo da nakon turističke sezone, očekujemo svi da će da se napuni budžet, idemo na povećanje penzije najniže na 270 eura da bi došla do nivoa 60% u odnosu na minimalnu zaradu kakva je bila do 31.12. 2021. godine. Znači do tada je bila 60%, nakon toga povećali smo minimalnu zaradu, a penzije ostavili na istom nivou, tako da su penzije došle do 45% minimalne zarade.

Hajde da stavimo po strani procenete, da plastično i praktično razgovaramo o ovome. Minimalna potrošačka korpa na kraju juna ove godine je preko 93 eura skuplja nego na kraju juna prethodne godine, 80 eura od početka godine, čak 57 eura u poslednja četiri mjeseca i to će i dalje da raste. Podržali smo povećanje za 50 eura, ali ovaj naš predlog je da povećamo za još 50 eura. To je skromno, ali ja mislim da bi na taj način donekle olakšali izuzetno težak život na desetine i desetine hiljada penzionera. Podsjećam vas jednu stvar, to je najdisciplinovaniji dio naših građana, odmah plate račune i plate poreze i vrate na kraju krajeva sve te pare opet u budžet Crne Gore. Tako da vas molim da otvorimo priču o ovoj problematici. Spremni smo da zajedno unaprijedimo tekst ako treba da ga unaprijedimo, da zajedno koncipiramo amandmane, ako treba fazno da ga primijenimo, ako treba da vidimo kad je datum implementacije, ali mislim da u 2022. godini su penzioneri zaslužili da se o njima priča po tački dnevnog reda. Mi u 2022. godini niti jednu tačku dnevnog reda nismo posvetili penzionerima. Tako da vas molim, otvorimo ovu priču, raspravljajmo, a tu smo zajedno da se dogovorimo o konačnom rješenju toga zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:50:24)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Šehovića, Mugoše i Brajovića da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju. Izvolite, kolege, glasajte.

Hvala vam. Glasala su 74 poslanika, 44 glasa za, bez glasova protiv i 30 uzdržanih glasova.

Kolega Andija Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 14:51:36)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:51:37)

Zahvaljujem.

Kolega Andrija Nikoliću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 14:51:46)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:51:47)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 76 poslanika, 45 glasova za, bez glasova protiv i 31 uzdržan glas. Objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Treći predlog će obrazložiti poslanik Šehović. Izvolite, poslaniče Šehoviću.

DAMIR ŠEHOVIĆ (25.07.22 14:52:06)

Hvala, predsjednice Skupštine.

Poštovane kolege, Poslanički klub Socijaldemokrata Crne Gore je osim ova dva predloga zakona koja su uvrštena u dnevni red predložio i dopune Zakona o porezu na dodatu vrijednost.

Naime, svima je poznato da crnogorska ekonomija godinama je pogođena problemom nelikvidnosti kao i velikog broja blokiranih računa privrednih subjekata. Jer, privredni subjekti nisu u prilici da u rokovima dospijeća izmiruju svoje obaveze. Na taj problem utiče čitav niz internih i eksternih faktora. Interni faktori su vezani za djelovanje samih privrednih subjekata koji su nerijetko i sami odgovorni za problem s finansijskim naprezanjem s kojim se suočavaju. Međutim, nas ovdje interesuju eksterni faktori među kojima je poreski sistem svakako najznačajniji.

Logika svakog poreskog sistema da u situaciji kada se suočavamo s nedovoljnom privrednom aktivnošću stimulatивно djeluje na privredni ambijent te bi stoga bilo očekivati da svaki poreski oblik bude definisan na način da ima kontraciklično dejstvo. Šta je problem s postojećim sistemom naplate PDV-a, poštovane kolege? Problem je u tome što je on duboko nepravedan, što on podrazumijeva propisivanje obaveze privrednim subjektima da moraju državi da plate porez na dodatu vrijednost prije nego što naplate potraživanje i to ih dovodi do velikih troškova koji su izazvani potrebom nerijetko i podizanja kredita i suočavanja s visokim troškovima kamata koji oni pokušavaju da prevale na krajnje potrošače kroz povećane cijene. Ukoliko elastičnost tržišta to dozvoljava zbog potrebe da zatvore finansijsku konstrukciju, podižu kredite, povećavaju cijene i time dodatno stvaraju problem crnogorskoj ekonomiji. Kako se ovaj problem rješava u onim zemljama koje imaju identičan model plaćanja PDV-a našem. On se rješava brzom naplatom potraživanja, što u crnogorskim uslovima, uvažene kolege, gotovo da nije moguće. Ono što dodatno komplikuje problem je činjenica da smo u prethodnih nekoliko godina bili suočeni s dvije krize. Jedna je COVID-19 kriza koja je ovaj problem učinila još i većim, a druga je nestabilnost na međunarodnom tržištu koja se javila usled agresije Rusije na Ukrajinu i veliki pritisak na subjekte koji je zbog toga nastao. Ako želimo da to kvantifikujemo, molim vas da obratite pažnju na ovo što ću sada reći, o kolikom problemu mi zapravo govorimo, najbolje to potvrđuje sledeći podatak. U Crnoj Gori trenutno imamo blizu 20.000 preduzeća s blokiranim računima, a visina duga u tim preduzećima koji su u blokadi je na nivou od čak milijardu eura. Za samo dvije godine visina duga ovih preduzeća je povećana za 200 miliona, a broj preduzeća koji je u blokadi je povećan za 200.

Šta je suština predloga? Suština predloga je da damo mogućnost, ne obavezu nego mogućnost malim privrednim subjektima da pređu na za njih povoljniji model naplate po naplaćenju realizaciji, što je, uvažene kolege, uobičajena, podvlačim uobičajena, regionalna i evropska praksa. Dakle, to je mogućnost koju bi privredni subjekti imali na raspolaganju, a od njih bi zavisilo da li bi tu mogućnost koristili. Naravno, mi ovaj problem, da budem do kraja otvoren, i time završavam, ne možemo da riješimo samo izmjenom ovog zakona, ali ukoliko usvojimo ovaj zakon, problem koji je, mislim, trenutno jedan od najvećih će svakako biti ublažen. Zato vas, poštovane kolege, molim da makar otvorimo dijalog na ovu temu, da ozbiljno razgovaramo na temu koja crnogorsku ekonomiju već nekoliko godina opterećuje i da pokušamo zajedno da dođemo do održivog rešenja. Mi smo se potrudili da iniciramo tekst koji bi bio osnov za

raspravu, a od vas, odnosno od svih nas će zavisiti kakav bi konačan tekst bio usvojen ukoliko date mogućnost da makar na ovu temu razgovaramo. Vjerujem da je ovih milijardu eura duga po osnovu blokade i 20.000 blokiranih preduzeća dovoljan razlog da makar otvorimo dijalog na ovu temu. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:57:20)

Zahvaljujem poslaniku Šehoviću.

Pretpostavljam da ćete vi obrazlagati i naredni predlog.

Prije toga stavljam na glasanje predlog poslanika Šehovića, Mugoše i Brajovića da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o dopuni Zakona o porezu na dodatu vrijednost. Izvolite, kolege, glasajte.

Glasalo je 57 poslanika, 16 glasova za, bez glasova protiv, 41 uzdržani glas.

Kolega Andrija Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 14:58:23)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:58:23)

Zahvaljujem.

Kolega Andrija Nikoliću, kako glasate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 14:58:28)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 14:58:29)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 59 poslanika, 17 glasova za, bez glasova protiv i 42 uzdržana glasa. Objavljujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Sledeće obrazloženje će dati takođe poslanik Šehović. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (25.07.22 14:58:49)

Hvala, predsjednice.

Mi smo bili skloni da za današnji dnevni red koji utvrđujemo predložimo i Predlog zakona o zaštiti strateških nacionalnih interesa u oblasti avio saobraćaja koji ima za cilj da postigne nekoliko ciljeva. Prvi i osnovni je da konstatujemo postojanje strateškog nacionalnog interesa Crne Gore u oblasti avio saobraćaja. Drugi je da ovim zakonom zabranimo privatizaciju Aerodroma Crne Gore kao strateški važne državne kompanije. Treći je da zabranimo svaku drugu radnju bilo da je riječ o valorizaciji po modelu dugoročne koncesije ili neku drugu radnju koja možda ne u formalnom, ali u suštinskom smislu dovodi u pitanje većinsko državno vlasništvo u ovom preduzeću. Zašto smo uporni u predlaganju ovog zakonskog rješenja? Zato što vjerujem da je svima poznato da je aviodostupnost države od posebnog značaja za Crnu Goru, s obzirom na to da spadamo u red ekonomija koje su visoko zavisne od turističke privrede te bi shodno tome neodgovoran odnos prema aviodostupnosti zapravo ugrozio i ekonomsku nezavisnost Crne Gore. Šta se dešava kada se ta aviodostupnost dovede u pitanje najbolje vidimo ovih mjeseci kada se suočavamo s nedovoljnim brojem turista zbog činjenice da Crna Gora nije dostupna onoliko koliko bi kao elitna turistička destinacija trebala da bude.

Ono što je važno da naglasimo, da se ovim zakonom ne zaustavlja razvoj ovog javnog preduzeća nego naprotiv, ovim zakonom definišemo, odnosno podsjećamo da Aerodromi Crne Gore imaju finansijski potencijal za obezbjeđivanje značajnih kreditnih sredstava koja bi im bila dragocjena za valorizaciju brojnih resursa kojima ovo preduzeće raspolaže. Ona je u mogućnosti da uredno iz neto profita kompanije koji svake godine je na značajnom nivou vraća eventualni kredit koji bi uzela i da na taj način valorizuje svoje kapacitete. Druga mogućnost je valorizacija potencijala Aerodroma Crne Gore kroz model dokapitalizacije koji bi značio ne davanje stranom pravnom licu većinskog procenta akcija nego ulazak stranog partnera u vlasništvo Aerodroma Crne Gore, ali kroz manjinski paket akcija i na taj način poboljšanje finansijske pozicije samih Aerodroma i stvaranje pretpostavki za njihovu valorizaciju. O kolikim mi potencijalima govorimo zapravo najbolje svjedoči činjenica da smo od 2003. godine svjedočili neto profitu ove kompanije koji je bio na 605.000 da bismo do 2019. godine koju možemo uzeti kao repernu taj profit bio 15 miliona. Znači, 2003. sa 960.000 na 15 miliona 2019. godine. Sve ovo

govorim iz razloga što cijenim da bismo na jedan odgovoran način trebali da otvorimo dijalog na ovu temu, a ovo prije svega zbog toga što je postojeći model valorizacije ovog važnog državnog preduzeća u toku imamo najave doduše sporadične od strane članova i ove 43. Vlade da imaju namjeru da do kraja dovedu prethodno započeti proces valorizacije ovog privrednog subjekta kroz model dugoročne koncesije.

Socijaldemokrate su dosljedne u stavu da nije to interes te kompanije, da to nije interes Crne Gore i prosto želimo da iniciranjem ovog zakonskog rješenja otvorimo mogućnost da u Parlamentu, gdje je za takvo nešto i mjesto, razgovaramo na ovu temu i da nađemo ono što je naš zajednički interes. Sudeći po izjavama političkih subjekata koji čine ovaj parlament nesporno se nameće zaključak da makar po tim izjavama nema većinske podrške da se ovaj model dugoročne koncesije dovede do kraja, a od glasanja za uvrštavanje u dnevni red ćemo saznati da li su ti politički subjekti koji su bili nekad na tom stanovištu i dalje na istom. Hvala, izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:03:39)

Stavljam na glasanje predlog poslanika Šehovića, Mugoše i Brajovića da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o zaštiti strateških nacionalnih interesa u Aerodromima Crne Gore AD.

Izvolite, kolege i kolegice, glasajte.

Glasalo je 56 poslanika, devet glasova za, 26 protiv, 21 uzdržan.

Kolega Andrija Popoviću, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 15:04:29)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:04:32)

Zahvaljujem.

Poslaniče Andrija Nikoliću, kako glasate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 15:04:35)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:04:38)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 58 poslanika, 10 glasova za, 27 protiv, 21 uzdržan. Objavljujem da Skupština nije prihvatila predlog.

Nastavljamo dalje. Predlog poslanika Vladimira Martinovića.

Da li poslanik Martinović želi da obrazloži predlog?

Izvolite, poslaniče Martinoviću.

VLADIMIR MARTINOVIĆ (25.07.22 15:04:59)

Uvažena koleginice Đurović, uvažene koleginice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Prema nepobitnim dokazima, od strane nacifašističkih formacija na prostoru Pive početkom juna 1943. godine monstruozno i neselektivno ubijeno je oko 1.290 civila među kojima 550 djece, a u Velici 28. jula 1944. godine oko 550 civila uključujući djecu i ostarjela lica. S obzirom na to da je Crna Gora država koja počiva pored ostalog na impozantnoj antifašističkoj tradiciji svog naroda utoliko je snažnija njena obaveza da se sjeća i izražava pijetet prema žrtvama nacifašizma, da ne zaboravlja zločine počinjene na njenoj teritoriji i u cijelom svijetu. Iz tog razloga očekujem podršku svih kolega poslanika donošenju rezolucije o kojoj danas raspravljamo.

Sjećajući se žrtava genocida nad sopstvenim narodom u Pivi i Velici sjećamo se svih žrtava stradalih na bilo kom prostoru naročito tokom Drugog svjetskog rata u kojem su sumanute ideje 20. vijeka dostigle svoj vrhunac kroz zločin holokausta i druge nacifašističke genocide i zločine. Odsustvo govora o ovim zločinima kojeg je nažalost bilo i kod nas na način da su lekcije o genocidu u Pivi i Velici izostajale iz istorijskih udžbenika znači zaborav koji žrtve ne zaslužuju. Kultura sjećanja na žrtve genocida nije pitanje ovog ili onog ideološkog opredjeljenja, to je stvar civilizacijskog odnosa. Ovom rezolucijom mi taj civilizacijski odnos pokazujemo istovremeno umanjujući rizik da se genocid u Pivi i Velici umanji ili negira. Neshvatljivo je da kao jedna od država koja je u velikoj mjeri postradala u vrijeme Drugog svjetskog rata nemamo snažniji odnos prema vlastitim žrtvama, kao da je Drugi svjetski rat prošao mimo nas i kao da ovdje nisu bile poništene osnovne vrijednosti ljudske civilizacije, a genocid u Pivi i Velici pokazuju da jesu. To je jedan od najsvirepijih

nacifašističkih zločina počinjenih na tlu naše zemlje u toku Drugog svjetskog rata. Logično je da taj zločin izraste u svojevrsan simbol našeg stradanja, a da žrtvama njihovim pamćenjem bude vraćen civilizacijski dug od strane naše generacije. Zločin u Pivi i Velici obuhvatao je masovna neselektivna ubijanja nevinih, nenaoružanih, nebranjenih ljudi bez obzira na njihov uzrast što ga čini sračunatim na istrebljenje cijelih...(prekid) i dodjeljuje mu nesumnjivo genocidno obilježje. Međutim, istraživanja o zločinima počinjenim u Pivi i Velici nisu bila decenijama unazad sprovedena u mjeri u kojoj žrtve ovih nepočinstava i način njihovih stradanja zaslužuju, a svakako je aktivnost državnih ustanova i institucija u ovome bila nedovoljna i neadekvatna. Da biste se uvjerali u istinitost ove tvrdnje sprovedite istraživanje među srednjoškolskom i studentskom populacijom u kojem ćete ih pitati o detaljima genocida u Pivi i Velici, vidjećete da zadovoljavajuće odgovore nećete dobiti. Zastupljenost ove teme u obrazovnim programima nužna je kako bi se na taj način buduće generacije opominjale da takvi zločini nikada više ne smiju da se ponove. Znanje o genocidu i to na lokalnom primjeru bliskom našoj spoznaji neophodno je prevenirati i sprečavati njegovo ponavljanje. Stoga nam je neophodno i promovisanje obrazovanja o ovoj temi što se tekstom rezolucije između ostalog i predlaže. To obrazovanje treba da bude multidisciplinarno, višestrano i višesmjerno, a da se fokusira na saznanja o naciideologiji, motive zbog kojih je genocid počinjen i posledice koje je i do dana današnjeg ostavio.

Brzo ću, hvala vam ako mi dozvolite da završim svoje izlaganje. Saznavanjem o genocidu u Pivi i Velici spoznaje se model funkcionisanja nacifašističkih režima bilo gdje, a bilo ih je, i to upravo ova rezolucija podsjeća, u bivšoj zajedničkoj državi Jugoslaviji. Da bi se spriječilo ponavljanje genocida od ključnog je značaja razumijevanje njegovih osnovnih uzroka, dakle njegovog mehanizma. Zato tekstom ove rezolucije i ukazujemo na značaj i neophodnost formiranja mješovite državne komisije koja bi imala za zadatak prikupljanje i temeljnu obradu činjenica i dokumentacione i druge dokazne građe kako bi se dodatno rasvijetlili ovi zločini i popisala imena žrtava. Efekti znanja o ovom stradanju višestruki su i ostvruju se kako na planu državne istorije tako i uopšte istorije čovječanstva. Njegovanjem sjećanja na ovaj genocid čuva se antifašistički element u identitetu naše države do kojeg svi držimo. Kultura sjećanja je nezamjenjiv faktor očuvanja vrijednosti koje se suprotstavljaju ideologijama koje su ovaj jezivi zločin počinile. Jezivost genocida ne dopušta zaborav ni negaciju zločina kao ni stradanje žrtava u Pivi i Velici.

Dakle zaključujem, usvajanjem ove rezolucije Crna Gora kao antifašistička država potvrđuje svoju snažnu volju i riješenost da se doprinese utvrđivanju pune istine o nacifašističkim događajima, da učini sve kako se tragična stradanja ljudi, etničkih, vjerskih i drugih grupa nikada i nigdje ne bi ponovilo, te da razvije toleranciju, otvorenost, solidarnost, međunaciolano, međuvjersko razumijevanje i pomirenje u duhu demokratije i vladavine prava, što je u ostalom i opredjeljenje države Crne Gore potvrđeno preambulom Ustava Crne Gore. Dakle, pozivam sve poslanike kao što smo gotovo jednoglasno se ujedinili i sabrali oko Njegoša, da svi zajedno podržimo i ovu civilizacijsku i veoma važnu stvar za naš parlamant i društvo i na taj način svi zajedno budemo pobjednici. Dakle, Demaokratska Crna Gora će glasati da se ovo uvrsti na dnevni red, a kasnije ćemo i glasati za ovu rezoluciju. Hvala vam još jednom na razumijevanju i zaista ste pokazali korektan odnos kada je ova stvar u pitanju.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:12:45)

Zahvaljujem poslaniku Martinoviću.

Ja sam vas zamolila, jeste osjetljiva tema, dajte molim vas da budemo korektni međusobno, da se držimo dogovora po pitanju vremena. Ja vas zaista molim.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Martinovića.

Proceduralna reakcija, poslanik Papović.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (25.07.22 15:13:22)

Hvala vam predsjednice, ako dozvoljavate minut obraćanja, dakle nije proceduralno.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:13:30)

Saopštavanje stava i proceduralna reakcija nijesu ista stvar, znači nijesu ista stvar. Nastavljamo, idemo na glasanje, imaćete vjerovatno priliku ako se usvoji dnevni red.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Martinovića da se dnevni red dopuni Predlogom rezolucije o genocidu u Pivi Velici.

Izvolite, kolege i kolegice, glasajte.

Glasala su 72 poslanika, imamo stalne promjene, 66 glasova za, tri glasa protiv, tri uzdržana glasa.

Kolega Andrija Popoviću, kako se izjašnjavate? Uzdržan. Zahvaljujem.

Kolega Andrija Nikoliću, kako se izjašnjavate. Za. Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 74 poslanika, 67 glasova za, tri glasa protiv, četiri uzdržana, pa objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Nastavljamo. Predlozi poslanika Danijela Živkovića. Da li će poslanik Živković obrazlagati?

Izvolite, poslaniče Živkoviću. Ukoliko želite možete objediniti s obzirom da je slična tematika.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (25.07.22 15:15:19)

Počecu raspravu, znači radi se o tri zakonska rješenja, prva dva koja se odnose na izmjene i dopune Zakona o teritorijalnoj organizaciji i izmjene i dopune Zakona o Glavnom gradu. Te izmjene podrazumijevaju suštinski da Zeta postane samostalna opština. Klub Demokratske partije socijalista je potpisao ove dvije zakonodavne inicijative jer smatramo da su se stekli svi preduslovi da Zeta postane samostalna opština i na osnovu svih dosadašnjih rasprava i diskusija kako javnosti, tako i na nivou političkih subjekata razumjeli smo da postoji opšti konsenzus da se i ova aktivnost nastavi kroz usvajanje ovih normativnih inicijativa kako bi se kreirale sve potrebne proceduralne pretpostavke, kako bismo krenuli u realizaciju aktivnosti koje podrazumijevaju da Zeta postane samostalna opština na zadovoljstvo građanki i građana buduće opštine Zeta. Kada govorimo o ovome definitivno na osnovu svih studija koje su urađene od strane eminentnih stručnjaka sa Ekonomskog fakulteta, na osnovu onoga što su prirodni potencijali Zete, na osnovu onoga što je poslovanje privrednih subjekata na teritoriji gradske opštine Zeta sada, vjerujem u budućnosti samostalne opštine, Zeta će imati sasvim dovoljno resursa da funkcioniše na način što će se tekuća potrošnja finansirati iz tekućih prihoda i siguran sam da Zeta ima dovoljno potencijala na osnovu urađenih studija da postane jedna veoma uspješna opština u narednom periodu. Naglašavam da je Vlada Crne Gore dala pozitivano mišljenje na ova dva zakonska rješenja i ne vidim bilo kakvu dilemu, makar u pogledu stava većine političkih subjekata u ovom parlamentu, da ove dvije inicijative budu usvojene i naravno da se kasnije u redovnoj zakonskoj proceduri u skladu sa pozitivnim zakonskim propisima nastavi sa

razgraničenjima između Glavnog grada i Zete i na zadovoljstvo građanki i građana opštine Zeta da Zeta nastavi normalno da funkcioniše kao samostalna opština. Vjerujem da to nije samo ekonomsko pitanje nego i kulturološko, historijsko, svakako pitanje kojem treba dati na značaju.

Što se tiče trećeg zakonskog rješenja, odnosi se na izmjene i dopune Zakona o finansiranju lokalne samouprave. Sjetićete se da smo kao klub upozoravali na pogubne posledice plana Evropa sad u odnosu na finansiranje, odnosno funkcionisanje rada lokalnih samouprava. Ukazali smo da su penzioneri jedna od ugroženih grupa koje su definitivno oštećene planom Evropa sad, danas govorimo o lokalnim samoupravama. Imali smo najave od strane prethodnog ministra finansija gospodina Spajića da će biti izglasano sistemsko rješenje finansiranja lokalnih samouprava kako bi se obezbijedilo sistemsko finansiranje. To zakonsko rješenje, sjetićete se, čini mi se 17. 12. 2021. godine povučeno je iz procedure. Najavljeno je da će se planirati određena sredstava iz tekuće budžetske rezerve kako bi se finansirale lokalne samouprave. Kada je došao novi ministar Damjanović upoznao nas je da je bila planirana tekuća budžetska rezerva u iznosu od 67 miliona, od toga je kada je on došao potrošeno 64 miliona, od čega su pet miliona rezervisani, pa me živo interesuje gdje je nestalo tih 15 miliona koje je trebalo usmjeriti ka lokalnim samoupravama. Po procjeni Zajednice opština utvrđeno je da su opštine samo prva tri mjeseca u tekućoj budžetskoj godini izgubile preko tri miliona po osnovu Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica, jer sjetićete se da je usvojeno zakonsko rješenje koje podrazumijeva taj neoporezivi dio do 700 eura bruto, neto znači do 570 eura. Pitanje je posebno za opštine na sjeveru koje nemaju takve zarade koliko su one oštećene u ovom procesu, kao i po osnovu prireza poreza na dohodak fizičkih lica i izdvajanja iz egalizacionog fonda, jer kao što znate trećine opština u Crnoj Gori se finansira iz egalizacionog fonda. Zbog toga smo mi predložili jedno ovako sistemsko rješenje koje je naravno podložno promjenama uz mogućnost svih kolega poslanika i Vlade da se amandmanski djeluje i da se obezbijedi normalno funkcionisanje jedinicama lokalnih samouprava. Ovo ne govorimo iz striktno političkih razloga, da unapređujemo život i rad lokalnih samouprava tamo gdje Demokratska partija socijalista vrši vlast, već ima opština gdje naše kolege iz opozicije vrši vlast i mislim da bi bilo korisno da jedno ovakvo sistemsko rješenje usvojimo posebno u susret najavljenom rebalansu budžeta. Zahvaljujem.

Zahvaljujem poslaniku Živkoviću.

Poslanik Knežević je tražio proceduru. Poslaniče Kneževiću, koji član Poslovnika je prekršen?

MILAN KNEŽEVIĆ (25.07.22 15:20:21)

Gospođo Đurović, dozvolite, ja ću vama da se obratim, ne znam zašto je ova nervoza u redovima skaj kluba.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:20:27)

Vi se meni obraćate, ja sam vas zamolila da mi kažete koji je član Poslovnika prekršen.

MILAN KNEŽEVIĆ (25.07.22 15:20:36)

Molim vas, dozvolite mi, dajte malo demokratske kondicije zaboga.

Ja želim samo da se obratim vama i da ukažem na kršenje procedure. Prije mjesec i po dana podnešene su Izmjene i dopune Zakona o teritorijalnoj organizaciji koje je potpisalo nekoliko predstavnika poslaničkih klubova. U ovom trenutku imamo inicijativu predstavnika samo jednog poslaničkog kluba, Demokratske partije socijalista. Ja želim da čujem izjašnjenje ostalih potpisnika, prevashodno kolega iz Socijalističke narodne partije i gospodina Dragana Ivanovića, i da ga pozovem da održi obećanje koje je dao, da povuče potpis sa ovakvih Izmjena i dopuna Zakona o teritorijalnog organizaciji kojima se Zeti daje opština bez glave, ruku i nogu. Dozvolite, 17. jula je Odbor za spas Zete donio je jasne stavove o tome da ne prihvata ovakav zakon i ja pozivam Dragana Ivanovića da danas povuče potpis sa tog zakona, inače ćete imati jasnu reakciju građana Zete i preuzimate odgovornost za ovako jedno brutalno kršenje interesa građana Zete, a dovodite u pitanje i glasanje o Sudskom savjetu.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:22:01)

Zahvaljujem poslaniku Kneževiću.

Nastavljamo dalje. Stavljam na glasanje Predlog poslanika Živkovića da se dnevni red dopuni sa Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

MILAN KNEŽEVIĆ (25.07.22 15:22:26)

Pojasnite da li je u skladu sa procedurom da nakon uručenih potpisa na izmjene i dopune Zakona o teritorijalnoj organizaciji sad imamo inicijativu za dopunu dnevnog reda koju podnosi samo jedan predstavnik poslaničkog kluba za razliku od ostalih. Da mi to objasnite, da li je to u skladu sa procedurom i da čujemo izjašnjenje gospodina Ivanovića kao predstavnika Socijalističke narodne partije, a od vas ne tražim, gospođu Đurović, da mi spremate ručak, nego vam tražim da se ponašate kao predsjednica Skupštine i nemojte me prekidati.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:22:58)

Poslaniče Kneževiću, bio bi red da malo vodite računa o načinu kako se ophodite. Ručak neka vam spremaju kući. Ovdje smo u Skupštini Crne Gore. Način kako komunicirate aludirajući na mene što sam žena da treba vama da spremam ručak ili bilo kome da spremam ručak je kranje neprihvatljiv.

MILAN KNEŽEVIĆ (25.07.22 15:23:10)

Gospođo, to što ste žena vam ne daje za pravo da kršite Poslovnik i zloupotrebljavate funkciju. Molim vas, dajte vi odgovor na ovo što smo vas pitali, a nemojte sad da ste ... (prekid)

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:23:34)

Poslaniče Kneževići, biće proceduralnih reakcija.

Poslaniče Kneževiću, ja nisam informisana da je iko povukao potpis, a kako će se ko izjašnjavati čućete i vidjećete kad bude bilo izjašnjavanje. Poslanica Paunović, proceduralno.

MILOSAVA PAUNOVIĆ (25.07.22 15:23:53)

Ja se neću pozvati na to što sam žena, tražim od poslanika Kneževića da se izvini. Evo ja mogu da vam skuvam ručak, da vam zapaprim čorbu za ovo ponašanje, a vi se izvinite kolegincima, odnosno predsjednici Parlamenta Danijeli Đurović.

Hoće li kolega Ivanović da objasni ili ja? Dragane? Dobro, mogu ja. Što se tiče inicijative o samostalnosti Zete, prije svega neka se svi opredijele da li su za ili nisu za, pa smo malo za, pa sad nam ne odgovara pa smo protiv. Svejedno je i da gospodin Ivanović sada povuče svoj potpis sa procedure, ona bi bila za deset dana ponovo. Ja ne vidim razlog za ovo spinovanje i ovakvo ponašanje. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:24:45)

Zahvaljujem poslanici Paunović.
Možda ćemo dočekati izvinjenje.
Izvolite, poslaniče Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ (25.07.22 15:24:55)

Smatram da vi treba da se izvinite svim građanima Zete zbog namjere kojom pokušavate da im date obezglavlenu opštinu bez mogućnosti za održivi razvoj, to je pod broj jedan. Pod broj dva, vaš predsjednik partije je meni saopštio da ćete da povučete potpis. Pod broj tri, vaša predsjednica opštinskog Odbora je saopštila da će povuče potpis sa onako nakaradne inicijative o izmjeni i dopuni Zakona o teritorijalnoj organizaciji. Pod četiri, vaš predsjednik partije je ovdje nedavno saopštio za jednu kolegincima da izađe na tržište, pa tada niste reagovali. Ja nisam uradio ništa čime bih uvrijedio ni gospođu Đurović niti bilo koga, nego je njena reakcija prema meni bila takva da je prelazila komunikaciju na relaciji poslanik i predsjednik Skupštine, tako da nema potreba da vi meni paprite čorbu, nego da se vi izjasnite kako biste se osjećali da vam sad pola Berana pripadne Petnjici ili Rožajama. Isto kao što bih pitao gospodina Ivanovića kako bi se osjećao da mu sad pola Kuča pripadne Malesiji ili gospodina Vukića da mu pola pripadne Gusinju ili gospodina Božovića koji je porijeklom iz Zete da pitam da li će da podrži ovakvo ponašanje svog poslaničkog kluba na način da su istovremeno i za i protiv. Ne možete biti istovremeno za i protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:26:14)

Zahvaljujem poslaniku Kneževiću.
Poslanik Živković, proceduralno.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (25.07.22 15:26:30)

Ja ću se vama obratiti proceduralno.

Maloprije se desila identična ovakva situacija na koju je kolega Papović imao potrebu da ukaže, kao što vidite glasali smo za ovu rezoluciju prethodnu koju su predložile kolege iz Demokrata, bila je potreba samo jednog pojašnjenja, ništa više preko toga. Niste mu dozvolili. Zbog toga vam se sad dešava jedna ovakva situacija. Morate voditi računa o principima i da nema nejednakosti i dvostrukih aršina. Ako imate veći senzibilitet prema Demokratskom frontu u redu, ali mi zahtijevamo da imate isti odnos prema svim kolegama u parlamentu. Ako ste dozvolili kolegi Kneževiću, a maloprije niste dozvolili kolegi Papoviću, napravili ste proceduralnu grešku i zbog toga ja mislim da imamo problem u funkcionisanju, zbog toga se i ovo sad desilo u smislu vođenja polemike. Ja sam se direktno obratio vama i smatram da ste prekršili proceduru time što kolegi Papoviću niste dozvolili da pojasni određeni stav ispred kluba. Nakon toga ste dozvolili gospodinu Kneževiću što me navodi na sud da ste senzibilniji prema Demokratskom frontu nego prema ostalim kolegama u parlamentu.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:27:34)

Zahvaljujem poslaniku Živkoviću.

Oko senzibiliteta možemo razmatrati ovako i onako. Poslanik Papović nije tražio proceduru direktno, on je tražio komentar, tražio je stav, poslanik Kneževiću je tražio proceduru koju bismo mogli procijeniti na način da je zloupotreba procedure, ali vraćamo se nazad.

Stavljam na glasanje Predlog poslanika Živkovića da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj organizaciji Crne Gore.

Kolege i kolegice, izvolite, izjasnite se.

Glasalo je 68 poslanika, 41 glas za, osam glasova protiv, 19 uzdržanih glasova.

Poslaniče Andrija Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 15:29:00)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:29:01)

Zahvaljujem.

Poslaniče Andrija Nikoliću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 15:29:03)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:29:10)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 70 poslanika, 43 glasa za, osam glasova protiv, 19 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Živkovića da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o Glavnom gradu.

Izvolite, glasajte.

Glasalo je 56 poslanika, 41 glas za, pet glasova protiv i 10 uzdržanih glasova.

Poslaniče Andrija Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 15:30:17)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:30:18)

Zahvaljujem.

Poslaniče Andrija Nikoliću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 15:30:20)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:30:24)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 58 poslanika, 43 glasa za, pet glasova protiv i 10 uzdržanih. Objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Danijela Živkovića da se dnevni red dopuni Predlogom zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Izvolite, kolege i kolegice, glasajte.

Glasala su 54 poslanika, 42 glasa za, bez glasova, protiv, 12 uzdržanih glasova.

Poslaniče Andrija Popoviću, kako se izjašnjavate.

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 15:31:24)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:31:26)

Zahvaljujem.

Poslaniče Andrija Nikoliću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 15:31:31)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:31:32)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 56 poslanika sa 44 glasa za, 50 glasova protiv i 12 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Sledeći je predlog poslanika Jovanke Laličić i Luidža Škrelje.

Da li jedan od poslanika želi da obrazloži predlog?

Poslanica Laličić će obrazložiti. Izvolite, poslanice Laličić.

JOVANKA LALIČIĆ (25.07.22 15:31:53)

Predsjednice, vrlo kratko, za potrebe dopune dnevnog reda.

Kolega Škrelja i ja smo uputili zahtjev za dopunu dnevnog reda kako bi Skupština uputila predlog Ustavnom sudu da zastane sa postupkom ocjene ustavnosti Zakona o zaradama u javnom sektoru. Podsjetiću da je Ustavni sud donio rešenje o pokretanju postupka za ocjenu ustavnosti odredbe člana 22 Zakona o zaradama kojim se utvrđuju zarade zaposlenih u službi Skupštine, pa smo ocijenili da je svrsishodno da zatražimo da Ustavni sud zastane sa tim postupkom i da se krene u proceduru donošenja novog zakona koji bi tretirao ovu problematiku. Ovo je utemeljeno na članu 206 Poslovnika o radu Skupštine i na članu 62 Zakona o Ustavnom sudu, pa vas molim zbog plata zaposlenih u ovoj kući da imate razumijevanja i da uvrstite ovo u dnevni red. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:32:57)

Zahvaljujem poslanici Laličić.

Stavljam na glasanje predlog poslanika Laličić i Škrelja da se dnevni red dopuni Predlogom zaključka ustavnog Odbora u vezi izmjene člana 22 stav 2 i 3 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.

Izvolite, glasajte.

Glasala su 72 poslanika, 72 glasa za, bez glasova protiv i bez uzdržanih.

Poslaniče Andrija Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 15:33:41)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:33:42)

Zahvaljujem.

Poslaniče Andrija Nikoliću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 15:33:47)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:33:50)

Zahvaljujem.

Glasala su 74 poslanika, 74 glasa za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština prihvatila predlog.

Stavljam na glasanje Predlog dnevnog reda u cjelini.

Izvolite, kolege, glasajte.

Glasalo je 55 poslanika, 50 glasova za, jedan protiv, četiri uzdržana.

Poslaniče Andrija Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (25.07.22 15:34:55)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:34:57)

Zahvaljujem.

Poslaniče Andrija Nikoliću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA NIKOLIĆ (25.07.22 15:34:58)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:35:01)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 57 poslanika, 52 glasa za, jedan protiv, četiri uzdržana. Objavljujem da je za sjednicu usvojen predloženi dnevni red iz saziva sa predloženim dopunama.

Pozivam službu Skupštine da poslanicima dostavi prečišćeni dnevni red.

Prelazimo na dnevni red.

Prva tačka je **Predlog zakona o dopuni Zakona o finansiraju političkih subjekata izbornih kampanja.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su magistar Aleksandar Damjanović, ministar finansija i Agron Ibrahimović, državni sekretar u Ministarstvu finansija.

Izvjestioci Odbora su Nataša Jevrić Zakonodavnog odbora i Nikola Rakočević Odbora za ekonomiju finansije i budžet.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Pozdravljam uvaženog ministra Damjanovića koji je danas ovdje sa nama.

Prije nego što budete bili u prilici da date dopunsko obrazloženje, poslanica Vuksanović Stanković je tražila riječ proceduralno.

Izvolite, kolegice.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (25.07.22 15:36:07)

Zahvaljujem, predsjednice.

S obzirom da je skupština trebalo da počne u 12h, da zbog rada odbora nije počela, nego kasnimo, zanima nas samo okvirno, uvijek je bio običaj da se kaže do kada ćemo da radimo da bismo neke druge obaveze planirali. Je li to do do sedam, osam sati, jedanaest sati noćas, da znamo okvirno do kad ćemo da radimo da bismo mogli neke planirane obaveze eventualno da odložimo ili da možemo možda da stignemo da ih ispunimo... (prekid)

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:36:40)

Zahvaljujem poslanici Vuksanović Stanković.

Poslanice Vuksanović Stanković, mi imamo dosta tačaka koje treba razmotriti u toku ove sjednice posebno cijeneći da smo danas usvojili dopune dnevnog reda za veliki broj tačaka. Tako da je neophodno da se

završi pretres i izjašnjavanje o svim tačkama koje su predložene za ovu sjednicu sve do kraja ovog redovnog zasijedanja što znači kraj mjeseca jula ove godine. S tim u vezi ćemo imati intenzivniji rad, možda intenzivniji nego što je uobičajeno.

Dozvolićete mi da u ovom trenutku procijenimo dinamiku kako će ići da bismo procijenili do koliko sati ćemo večeras raditi. U svakom slučaju ono što jeste predlog da o prvoj tački kojom smo počeli, a to je Predlog zakona o dopuni Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja, bude pretres, zatim Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima takođe da bude otvoren pretres i po toj tački i plan je, ukoliko bude moguće, vidjećemo kako će teći, da danas raspravljamo i o objedinjenom predlogu od strane opozicije, a to je Predlog zakona o izmjeni Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem. To bi značilo da ćemo raditi negdje do osam sati večeras. Za sada je to predlog. Ja se nadam da ćemo poštovati i da ćemo imati prilike da radimo. Naravno imamo četvrtu i petu tačku oko kojih se ne vodi rasprava, nema pretresa kada su u pitanju parlamentarne istrage. Tu imaju samo oni koji su predlagači mogućnost da kažu obrazloženje svojih predloga. To je takođe moguće da bude s obzirom da se po ovim tačkama u skladu sa zakonom i Poslovníkom ne vodi rasprava. Okvirno sam vam rekla, to je za danas i trudićemo se zaista da budemo što možemo ekspeditivniji. Zahvaljujem.

Nadam se da je poslanica Vuksanović Stanković zadovoljna odgovorom, a mi nastavljamo dalje.

Uvaženi ministar Damjanović koga smo pozdravili će dati dodatno obrazloženje povodom Predloga zakona koji je sada na dnevnom redu. Izvolite, ministre Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (25.07.22 15:39:12)

Zahvaljujem, predsjednice Skupštine.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Predlog zakona o dopuni Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja ima za cilj da ukloni probleme koji postoje u radu lokalnih samouprava koji su izazvani pomjeranjem izbora, odnosno raspisivanjem izbora za 23.oktobar tekuće godine imajući u vidu da su isti trebali biti održani tokom proljeća. Imajući u vidu odredbe Zakona, posebno norme koje se odnose na zabrane i ograničenja, a i pojedine obaveze lokalnih samouprava, ispostavilo se da zbog tog odlaganja izbora imamo faktički cijele godine kontinuitet blokada u radu lokalnih

samouprava, a imajući u vidu i da sad imamo precizirano rok kada će se konačno ti lokalni izbori održati. Namjera je da se ovom normom omogući nesmetano funkcionisanje lokalnih samouprava imajući u vidu da ćemo ponovo da za dva mjeseca, prije nego što se izbori održe, dakle 23. avgusta, imati na snazi ograničenje zabrane. Tumačenjem Agencije za sprečavanje korupcije koja je dala mišljenje da odlaganje termina lokalnih izbora ne znači pomjeranje izborne kampanje te da faktički imamo u kontinuitetu zabrane i ograničenja sedam mjeseci doveli smo u situaciju lokalne samouprave da veoma teško posluju i da ne mogu da ostvaruju elementarne funkcije pa i one koje se tiču njihovih obaveza u smislu isplata čak i onih koji imaju međunarodni karakter. Na ovaj način se otklanja taj problem. Odmah da kažem i da time zaokružim da to što je ostalo svega mjesec dana važenja, ako naravno Predlog zakona ovaj dom usvoji, dakle važenja određenih oslobođenja ili pogodnosti za lokalne samouprave neće spasiti ni lokalne samouprave koje imaju problematiku s kojom se suočavaju na dnevnom nivou, još manje državu. Biće teže puno doprinijeti poziciji lokalnih samouprava ili najvećem broju, naravno mislim na ove koje treba da imaju izbore 23.oktobra, ali ćemo kako - tako gledati da i u ovom periodu koji se odnosi na zabrane, a i u ovom periodu u kome nema zabrane, ukoliko bude ovaj predlog zakona usvojen, da imamo jednaki aršin imajući u vidu da je što se tiče politike najveći broj lokalnih samouprava različitog političkog konteksta kad govorimo o većini i o manjini, da će Ministarstvo finansija imati nepristrasan pristup u odnosu na iskazane objektivne i manje objektivne želje lokalnih samouprava u ovom periodu. Imajući u vidu da su se lokalne samouprave i zajednice opština prvo obratile Parlamentu koji je nama dostavio inicijativu, molba je da Parlament ima sluha i da faktički u ovom periodu do 23. avgusta, na dva mjeseca prije raspisanih izbora, omogućimo njima da funkcionišu.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:42:48)

Zahvaljujem uvaženom ministru.

Prelazimo na uvodna izlaganja ispred klubova. Prvi je poslanik Predrag Sekulić ispred Kluba Demokratske partije socijalista.

Izvolite, kolega Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (25.07.22 15:43:03)

Hvala vam, uvažena predsjednice Skupštine Crne Gore.

Gospodine ministre sa saradnikom, uvažene kolegice i kolege,

Još jedanput se ispostavio da život je mnogo drugačiji od pravne norme. Kada smo prije nekoliko godina, krajem 2019.godine, sa kolegama iz Demokratske Crne Gore radili na ovom zakonskom aktu tada smo prihvatili najveći dio primjedbi koje su tadašnje kolege iz opozicije, ali isto tako sa druge strane i kolege iz navedenog sektora koji prate ovu oblast imali i ugradili i sve zaštitne mehanizme kada govorimo o finansiranju političkih partija i izbornih kampanja. Takođe podsjećam, u tom periodu Demokratska partija socijalista je izmijenila i Krivični zakon kako bi pooštrila sankcije odnosno kazne za one koji zloupotrebavaju državna sredstva za izborne kampanje i za vođenje političkih kampanja. Tada nismo mogli ni slutiti da može doći do ove situacije odlaganja lokalnih izbora na nekoliko mjeseci, tako da bukvalno sva ta ograničenja zaustavljaju život u većini lokalnih samouprava u kojima se očekuju izbori. Znači 14 lokalnih samouprava.

Naravno, ovo jeste mogućnost da se prevaziđe ovaj problem, ali takođe bih apelovao na kolege koji rade u radnoj podgrupi vezano za finansiranje izbornih kampanja i političkih partija da možda ugradimo zaštitne mehanizme kako nam se ovo ne bi dešavalo ubuduće, odnosno da pokušamo da kroz zakonske norme u osnovnom zakonu učinimo ovo nešto pristupačnije. Naravno, zakonskom normom ne možete uvijek da sve predvidite, tako recimo nismo mogli da predvidimo da će naše kolege iz Demokratskog fronta - pozivam se na riječ jednog od lidera Demokratskog fronta - posredstvom javnih preduzeća iz Srbije obezbijediti dodatno finansiranje svoje političke kampanje. Govorimo oko nekih 500.000 eura koji su uplaćeni na račun jednog medijskog koncerna uoči izbora 2020.godine sa željom da se podrži srpska stvar, tako je objašnjeno u parlamentu. Znači, sve je to saopšteno u parlamentu, kažem to nije legalno, to nije legitimno, naravno niko iz Tužilaštva nije reagovao, ali čini mi se da bi možda trebalo povesti računa da nam se i ovavke situacije ne bi dešavale ubuduće.

Kažem još jedanput, to je ipak nešto čime će se baviti ovo naše zajedničko radno tijelo, govorim o tijelu koje je Skupština osnovala kako bi se bavila svim izbornim zakonima.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:45:43)

Zahvaljujem poslaniku Sekuliću.

Ispred Kluba SNP-a riječ ima poslanica Milosava Paunović.

MILOSAVA PAUNOVIĆ (25.07.22 15:45:53)

Zahvaljujem predsjednice.

Poštovani građani, poštovani ...

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:45:59)

Poslanice Paunović, samo trenutak molim vas, s obzirom da ovdje nemam u dokumentaciji ispred Kluba Demokratskog fronta nikoga prijavljenog, ali ako je poslanica Maja Vukićević pripremila, dozvoljavate li, poslanice Paunović?

Riječ ima poslanica Maja Vukićević ispred Demokratskog fronta. Meni je žao, ali ja vas nemam u evidenciji ovdje. Izvolite.

MAJA VUKIĆEVIĆ (25.07.22 15:46:33)

Predsjednice, ne znam, vjerovatno je došlo do neke greške, čini mi se da je kolega Bojović prijavljen za ovu diskusiju. Svakako hvala kolegini Paunović na ustupljenom vremenu.

Poštovane kolege, poštovani građani, danas imamo ovaj predlog o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja i uglavnom ove norme koje su pred nama odnose se na neka ograničenja upotrebe budžetaskih sredstava, iako smo u prethodnim godinama bili svjedoci da su te norme često bile kršene. Prosto mi je moram reći na neki način i smiješno kada Demokratska partija socijalista govori o ovim zloupotrebama i nije mi zaista jasno na čiju je izjavu mislio kolega iz DPS-a, s druge strane mi smo svi mogli da vidimo dokaze o tome kako se DPS finansira i kako su se finansirale njihove izborne kampanje.

Da pređem na ovaj zakonski predlog. Ono što je problematično kod ovog zakona i kod ove predložene izmjene je to što one prate izmjene Zakona o lokalnoj samoupravi koje su ranije donešene u ovom parlamentu u kojima je parlamentarna većina odložila izbore u nekoliko crnogorskih opština nakon što su oni prvobitno bili zakazani za jun.

Izmjenama Zakona o lokalnoj samoupravi izbori su odloženi i kao datum je figurirao oktobar, mada je u situaciji koju trenutno imamo vrlo

neizvjesno da li ćemo te izbore imati i u oktobru. Kada jednom donesete jednu ovakvu odluku dolazite u situaciju da imate stanje pravne nesigurnosti, jedan pravni kaos, a to pominjem iz razloga što je na sporni Zakon o lokalnoj samoupravi dato nekoliko ustavnih žalbi. Između ostalog jednu je dao Demokratski front, nekoliko su podnijele nevladine organizacije i čini mi se da je prethodne nedjelje trebalo da bude ta sjednica Ustavnog suda o tom zakonu. Nije mi jasno zbog čega nije održana, ali činjenica je da postoje sve pravne pretpostavke da taj zakonski predlog bude proglašen neustavnim. Samim proglašenjem tog zakona neustavnim sve one odluke koje su donijete na osnovu jednog takvog zakona biće neustavne, nelegitimne. Samim tim i odluka o odlaganju izbora, za koje još uvijek nemamo datum, a osim te odluke biće nelegitimne i sve ove odluke koje širom Crne Gore donose nelegitimni odbornici kojima su istekli mandati, a koji zloupotrebljavaju svoja prava koja nemaju i daju mandate predsjednicima opština kojima su mandati istekli, a ovako dobijaju nove četvorogodišnje mandate bez izbora.

Dakle, nelegitimni odbornici su u crnogorskim opštinama ukinuli građanima biračko pravo i pravo da budu birani i daju mandate gradonačelnicima, mimo ikakvog zakona, jer ovaj zakon će sigurno pasti na Ustavnom sudu, a za ove odluke koje su sve redovne, zakonite, neko će morati da snosi odgovornost, a taj neko je parlamentarna većina koja ih je donijela, a takođe svi ovi nelegitimni odbornici koji sprovode jedan takav zakon i dijele gradonačelnicima mandate onako kako oni sami žele, bez miješanja građana.

Ja ću se kratko osvrnuti i na jedan realan, rekla bih životni problem koji je pravi primjer kada se neke životne okolnosti ne poklapaju sa strogom primjenom zakona. Kada su izbori prvo raspisani za jun, a kasnije odloženi upravo zbog ovog tumačenja ASK-a da nemaju pravo ustanove za zapošljavanje, došlo je do jedne situacije sa asistentima za djecu sa smetnjama u razvoju. Naime, ASK je tumačio da obrazovne ustanove nemaju pravo da daju ugovore asistentima i tu se javio problem na samom kraju školske godine, mnoga djeca su ostala bez asistenata u nastavi upravo zbog ovih zakonskih normi i zbog tog tumačenja ASK-a koji jeste bio u skladu sa zakonom. Međutim, to je zaista jedan problem, mislim da su djeca iznad svih ovih naših političkih razlika, pa rekla bih u ovom slučaju iznad ovih normi, radi se o najosjetljivijoj kategoriji stanovništva. Znate vjerovatno, kolege su upoznate sa tim da su roditelji djece imali nekoliko protesta, tražili su i prijem kod nadležnih ministara, međutim ono što ja znam iz kontakta sa njima, pošto sam uključena, taj problem još uvijek nije riješen. S obzirom da danas imamo ovaj zakonski predlog, za koji Demokratski front neće glasati iz svih prethodno

navedenih razloga i njegove veze sa Zakonom o lokalnoj samoupravi i toga što mi još uvijek ne znamo ni kada će biti izbori, ali vjerujem da će parlamentarna većina usvojiti ovaj zakon, mi možemo doći u situaciju da već na samom startu školske godine djeca opet ostanu bez asistenata u nastavi, a za mnoge od njih to bi značilo i nemogućnost pohađanja nastave. Stoga apelujem sa ovog mjesta i na Ministarstvo finansija, na Ministarstvo prosvjete, da ovaj problem bez odlaganja riješe, jer kako vrijeme prolazi sve su manje šanse da se taj problem može povoljno riješiti.

Što se tiče zakonskog predloga, ja vjerujem da će parlamentarna većina da ga usvoji. Što se tiče toga kakve su zloupotrebe vršene u prethodnom periodu naslijedili smo nekoliko afera iz tog perioda koje se često pominju u izvještajima Evropske komisije o Crnoj Gori. Dakle, zakon će se usvojiti, termin izbora još uvijek nemamo, a sudeći po trenutnoj situaciji u Parlamentu, generalno u crnogorskoj politici, po izjavama nekih lidera partija koje još uvijek čine parlamentarnu većinu o tome da njihove partije više ne podržavaju Vladu, meni se čini realnim da mi uz lokalne imamo i vanredne parlamentarne izbore, ali takođe i vanredne predsjedničke izbore koji bi trebalo da prate te lokalne. Naravno, ukoliko ikada dobijemo termin za ove lokalne parlamentarne izbore koje po mom mišljenju treba održati bez odlaganja.

Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:52:23)

Hvala poslanici Vukićević.

Nastavljamo dalja uvodna izlaganja ispred klubova.

Sada će ispred Kluba SNP-a riječ imati poslanica Milosava Paunović. Izvolite, kolegice.

MILOSAVA PAUNOVIĆ (25.07.22 15:52:35)

Prije svega pozdraviću poštovane građane, gospodina ministra Aleksandra Damjanovića sa saradnikom.

Opšte je poznata činjenica, već je ministar objasnio suštinu ovog zakona i zbog čega se usvajaju izmjene zakona koje su danas na dnevnom redu.

Ja ću reći samo da smo 9. maja o.g. donijeli izmjene Zakona o lokalnoj samoupravi, gdje smo objedinili izbore u opštinama Plav, Rožaje,

Budva, Bijelo Polje itd. kao i u glavnom gradu Podgorici. Ti izbori bi trebalo da se održe odnosno održaće se nadam se krajem oktobra o.g.

Već smo mi svi rekli svoje argumente pro i kontra ovakvom zakonskom rješenju. Ja ću samo još jednom reći da sam zaista ponosna na činjenicu i mi svi iz SNP-a da smo jedina partija u ovom parlamentu koja nije mijenjala svoje mišljenje po tom pitanju od početka do danas i neće ga promijeniti. Dalje ćemo smatrati ovo prvim korakom objedinjavanja svih izbora u Crnoj Gori, nastavićemo da se nekako borimo za to i održaćemo taj kontinuitet koji smo zastupali godinama. Da li je to ispravno ili nije ispravno, evo pokazaće vrijeme, i to smo zastupali nekada i na svoju štetu.

Zakonom o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja predviđena su određena ograničenja koja se odnose na ograničenje upotrebe državnih sredstava, mehanizacije i opreme, budžetskih rashoda, zabrana otpisa duga, zabrana davanja jednokratne pomoći, materijalne pomoći itd. Tim zabranama treba reći da su obuhvaćeni kako državni organi, tako organi lokalne uprave, tako i preduzeća čiji je osnivač opština ili koja imaju zaključen ugovor sa organima lokalne uprave za obavljanje određene djelatnosti itd. Sve se to odnosi na naplatu recimo određenih prihoda koji se slivaju u budžet lokalnih samouprava, na zaključivanje određenih sporazuma, obuhvaćena su i komunalna preduzeća, vodovodi, direkcije za imovinu koje vrše naplatu gradskog građevinskog zemljišta zakupaca tog gradskog građevinskog zemljišta itd.

Upravo iz ovih razloga se javila i potreba za usvajanjem današnjih izmjena zakona. Međutim, ja bih ovdje rekla nešto što cijela Crna Gora zna, a što inače treba reći, još jednom ponoviti šta se dešava u svakom gradu kao maloj sredini. Nama je poznato i svakom građaninu da se prije bilo kojih lokalnih izbora u tom gradu gdje su izbori na dnevnom redu, tako da kažem, sjati sva vlada i ministri, pomoćnici i pomoćnici pomoćnika nudeći tih dana pomoć, otvarajući određene infrastrukturne objekte, gdje se uglavnom to sve završi na bacanju lopate zemljišta na nepostojeće buduće infrastrukturne projekte, izgradnju puteva, dijeli se materijalna pomoć itd.

Navešću primjer u lokalnim izborima u Beranama gdje je jedna politička partijica bez ideologije i svog pravca i smjera na osnovu naloga za sječu šuma osvojila određene mandate i smatram da će tu biti svakako posla za državne organe u narednom periodu, da utvrde šta se zaista tu desilo. Takođe, bili smo svjedoci u proteklom periodu da se isprazni kasa lokalne samouprave za vrijeme izbora u roku od tri mjeseca, recimo da se potroše sva sredstva koja su predviđena budžetom za tu godinu. Pa smo imali slučajeve davanja socijala i drugih materijalnih davanja i pomoći

ljudima koji ne treba to da primaju, koji su dobrostojeći, koji su rukovodioci itd. Razne neke malverzacije kojima je svjedočio svaki pošten građanin naše zemlje, koji maltene ne može oči da otvori onog trenutka kada se najave i kada se raspišu lokalni izbori u nekom gradu i ta situacija je takva godinama. Upravo zbog toga i ove mjere o kojima sam prije govorila, mjere ograničavanja upotrebe državnih resursa služe tome da se ovakve stvari ne bi dešavale.

Međutim, ono što je svima nama poznato manje - više i svako treba da zna, makar ko se bavi ovim poslom, jeste način na koji se finansiraju lokalne samouprave u Crnoj Gori. Ministar je već rekao, ja se slažem sa tim da neće skraćenje primjene ovih mjera koje će se primjenjivati 60 dana od momenta raspisivanja izbora, znači negdje od kraja avgusta do kraja oktobra, mjesec dana poslije, dakle neće to spasiti opštinske kase. Ja se slažem, nije neka pomoć, ali eto. Zajednica opština u kojoj su zastupljeni predstavnici svih lokalnih samouprava bez obzira ko je u tom gradu trenutno na vlasti, složili su se oko toga i zahtijevali i tražili da se ovakve izmjene Zakona izvrše, kako su oni tamo naglasili, da bi se omogućilo normalno funkcionisanje lokalnih uprava, jer su naveli da bi se ukoliko mi ne usvojimo danas ove mjere, ukoliko ne bismo izmijenili ovaj zakon, susreli sa brojnim problemima. Pošto nećemo više koristiti vrijeme kluba, biću kratka, evo završavam.

Dakle, naveli su u svom zahtjevu da izvršimo izmjenu zakona na ovaj način da će u velikoj mjeri biti onemogućeno čak funkcionisanje lokalnih uprava. Moramo sa druge strane voditi računa o pravima građana, svaki građanin, naročito u našoj osiromašenoj državi, gdje u tim situacijama su najviše zastupljena nezaposlena lica i penzioneri, ima pravo da zaključi sa komunalnim preduzećem, sa Vodovodom, sa Elektroprivredom, već ne znam kojim subjektom, ima pravo da zaključi sporazum o sukcesivnoj naplati duga, ima pravo mada postoje zakonski izuzeci, da u slučaju smrti člana porodice, bolesti itd. traži pomoć. Zbog toga uglavnom nalazim opravdanje u ovim izmjenama i dopunama Zakona, da bi omogućili lokalnim samoupravama da funkcionišu onako kako treba, da u skladu sa svojim zakonskim ovlašćenjima postupaju prema svojim građanima koji bi ostvarivali svoja zakonom predviđena prava, a istovremeno i servisirali obaveze koje imaju i prema državi i prema stanovnicima svakog grada. Na taj način bih shvatila izmjenu ovih zakona i pozivam kolege da zajednički ovo podržimo.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 15:59:19)

Zahvaljujem poslanici Paunović.

Sljedeći ispred Kluba Demokrate DEMOS riječ ima šef kluba Boris Bogdanović.

Izvolite, kolega Bogdanoviću.

BORIS BOGDANOVIĆ (25.07.22 15:59:31)

Zahvaljujem, kolegkinice Đurović.

Poštovane kolegkinice i kolege, gospodine Damjanoviću, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Na dnevnom redu je još jedna podvala izvršne vlasti. Dakle, nakon jedne antinarodne, antiustavne i od razuma odsječene odluke za odlaganje lokalnih izbora imamo i ovaj Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju političkih subjekata pred poslanicima Skupštine Crne Gore. Time ste izazvali jedan totalni pravni haos, a taj totalni pravni haos koji je izazvan odlaganjem izbora nije ništa drugo do vaš simptom, simptom paničnog straha od izbora, vaše anksioznosti svaki put kada vidite birače sa olovkama u rukama, ali moram i to kazati - simptom jedne alavosti i neodmjerivosti same izvršne vlasti.

Kada je simptom u pitanju, on se može zamaskirati kao i kod svake druge bolesti, ali da bi se izliječili potrebno je da radite na uzroku, a vaš uzrok je strah, strah od narodne volje, strah od izborne volje, jer znate da nemate narodni legitimitet i to je bitno i to je važno istaći. Zato ste odložili izbore bez kompromisa, zato ste odložili izbore bez dogovora sa opozicijom. To je vaš politički portfolio za ovu godinu, to su vaša dostignuća za ovu godinu, to su vaša dostignuća, da odložite, da sakrijete, da prikrijete. To ste sve mogli i to ste sve htjeli, sve se očigledno može kad se hoće, a vi u stvari hoćete vlast i hoćete da nikako ne dozvolite građanima ove zemlje da oni pokažu šta hoće. Malo vam je četiri godine, znate da su u skupštinama opština u jedinicama lokalne samouprave u kojima su odloženi izbori istekli mandati, a vama kao da nisu. Hoćete da birate umjesto birača, pa tako jednog te istog čovjeka birate dva puta za predsjednika opštine bez izbora. Hoćete da uvedete paralelnu realnost, da legalizujete dobro osmišljenu prevaru, prevaru naroda i građana Crne Gore, da se u opštinama vrši vlast bez izbora. U Plužinama imate predsjednika opštine kome je istekao mandat, koji je ispunio starosni uslov za penziju, a on i dalje vrši vlast i dalje se ponaša kao predsjednik opštine. Imali smo sličnu situaciju u Danilovgradu, ali za razliku od gospodina Mijuška Bajagića, gospođa Kovačević je nakon

našeg upozorenja automatski podnijela ostavku i to je za svaku pohvalu i to je za svako poštovanje. Ovaj se i dalje predstavlja kao predsjednik opštine, a naravno Vlada ćuti i bez obzira što mu je istekao mandat, vi smatrate da ne treba birati još jednom možda tog istog čovjeka za predsjednika opštine. Vi smatrate bez obzira na činjenicu što je ispunio starosni uslov za penziju da ne treba birati drugog, da nam ne trebaju izbori, vama je to sve normalno, vi tu zapravo ne vidite nikakav problem, ne vidite ili tako želite da bude. Za gradonačelnika Podgorice je izabran čovjek koji je u momentu izbora bio gradonačelnik Podgorice, možete li to da zamislite? Dakle, za gradonačelnika Podgorice izabran je kandidat koji je u momentu izbora bio u mandatu gradonačelnika Podgorice, Vlada je očutala.

U Danilovgradu sazvana sjednica potpuno suprotno propisima, da vam bivši režim bira predsjednika opštine i da saglasnost na izbor dva potpredsjednika opštine potpuno suprotno propisima. Vlada ćuti. Ono što se desilo u danilovgradskom parlamentu ne pamti pravna teorija niti parlamentarna praksa. Moram da kažem da će se to zaista dugo izučavati i dugo posmatrati, mada sve ovo što se dešava je zaista za posmatranje, da čovjek stane, pogleda i zapita se ima li ovo u pravnom sistemu Somalije, a kamoli u pravnom sistemu jedne zemlje koja je kandidatkinja za članstvo u EU.

Ja se izvinjavam svim pravnim sistemima na ovom bijelom svijetu, izvinjavam se i pravnom sistemu Somalije, jer mi nemamo pravo da komentarišemo bilo čiji pravni sistem kad našim pravnim sistemom, čast izuzecima, upravljaju klasični politički liliputanci. Ti klasični politički liliputanci su zbog straha od izbora, zato što su prevarili građane Crne Gore i formirali postizborni savez sa DPS, zahtijevali odlaganje izbora i tako institucije sistema Crne Gore doveli u smiješan kontekst, pa se ovdje može očekivati da nakon realizovanih lokalnih izbora koji se moraju desiti kad-tad ovaj visoki dom recimo raspravlja o predlogu zakona o poništenju tih izbora i svih narednih izbora sve dok te stranke koje su prevarile birače i formirale koaliciju sa DPS ne pobijede na tim izborima. Mada se to neće desiti u sljedećih 200 godina, bitno je da upozorim na to i šta je sljedeće - da uvedemo institut samoproglaska predsjednika opštine ili recimo da predsjednik opštine bude nasledna titula. Imajući u vidu da smo zaista izvrgli i Ustav i zakone i kompletan pravni sistem i pravni poredak ruglu, ni ovo nije nemoguće, ali je zaista poražavajuće jer su to sve simptomi vaše političke bolesti. Dakle, ovo su sve simptomi vaše političke bolesti od tih simptoma ima problem cijela Crna Gora i građani Crne Gore i mi ćemo vas pobijediti na svim narednim izborima. Obećavamo da ćemo vas serijski pobjeđivati, ali je važno da građani

Crne Gore znaju da su vaše politike u političkom smislu za liječenje, a pojedinih stranaka neizlječive.

Eto toliko, hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:06:17)

Zahvaljujem poslaniku Bogdanoviću, predpostavljam da je ovo prekoračenje u ime kluba.

Nastavljamo, potpredsjednica Skupštine Branka Bošnjak ispred Kluba PZP-a ima pravo na uvodno izlaganje. Izvolite.

BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 16:06:32)

Zahvaljujem se, predsjednice, uvaženi građani i građanke Crne Gore, uvaženi poslanici i poslanice,

Pred nama je jedno zakonsko rješenje koje je u stvari iznuđeno zakonsko rješenje nakon neustavnog i pravno neutemeljenog zakona koji je nažalost jedna većina usvojila u ovom domu i sada iz svega toga proizilazi jedno bezakonje. Ono što je vrlo opasno, opasno je što se stvara jedan pravni kaos i što nažalost ovo može biti modus za neka buduća dešavanja, kad nekome padne na pamet da ne poštuje Ustav i da izbore odlaže kad njemu odgovara ili zakazuje kad njemu odgovara, a mi smo vrlo blizu tome rješenju.

Ako Ustavni sud, a odložena je sjednica Ustavnog suda iz opravdanih razloga, ali ako Ustavni sud proglasi neustavnim odredbe Zakona, što je vrlo logično jer je svima nego jasno da se radi o neustavnim odredbama, onda sve damo u ruke predsjedniku države koji je izigravao sve ovo vrijeme čistunca. Znači, on je vraćao zakon, pa se ne slaže sa tim, ali njegovi poslanici su ipak istrajavali u tome. Možda bi naivnima to djelovalo okej, ali mi koji smo dugo u politici nismo toliko naivni i znamo da je to dio ovog scenarija, da ćemo sada imati kad predsjedniku države padne na pamet raspisaće se izbori. Mislim da to haotično stanje nikome ne odgovara i bojim se da to može da izazove neke dalekosežne posljedice.

Ja sam danas upozorila i danas sam, mislim, jedina glasala protiv dnevnog reda, iako su neke tačke za koje bih digla obje ruke u dnevnom redu, samo iz razloga što se ne slažem s tim da uvodimo neku lošu praksu i dajemo legitimitet pravnom haosu, jer uvijek kad nam nešto treba

mi se pozovemo na nešto što nije bilo dobro i kažemo tada se to desilo, e sad ćemo da izvučemo zato što nam odgovara to iz rukava i da odradimo.

Ono što je bilo vrlo simptomatično jeste što je odlaganje izbora u stvari predložila i usvojila ona parlamentarna većina koja je toliko bila protiv i toliko nam je objašnjavala da je to protivustavno i da to ne može tako i tu su baš bili takvi argumenti jer smo imali sličan predlog ranije, e sad oni svi ili čute ili im je odjednom.. To je ta praksa koja mislim da ne treba da se uvodi i da je vrlo opasna. Da ne govorim što su donešene neke odluke u lokalnim parlamentima koje su vrlo diskutablne i imamo produženje mandata određenim gradonačelnicima i predsjednicima opština, imamo predsjednike opština koji treba da idu u penziju, a ne idu u penziju, a imamo predsjednike opština koje smo i ranije po sili zakona slali u penziju. Znači, pravi se jedan pravi haos.

Kako ćemo mi izaći iz ovoga? Ja mogu da shvatim sada da posljedica ovog haosa jeste i ovaj zakon i ovo što se danas predlaže, da to negdje radi funkcionisanja lokalne samouprave je poželjno da se usvoji, ali o čemu se radi? Radi se o tome da mi nešto što je protivustavno, protivzakonito, pa sad da usklađujemo sa tim što je protivustavno i protivzakonito. Ja nisam spremna da to glasam niti moj klub iz razloga što je to uvođenje dodatnog haosa. Jeste turbulentna situacija, jeste sve osjetljivo, ove većine i manjine se mijenjaju i imamo raznih dešavanja po tom pitanju koja se brzo mijenjaju. Mi nismo 30 godina promijenili vlast pa kad smo je promijenili sad ćemo svakih par mjeseci da je mijenjamo, jer to obično kod nas ide tako, crno-bijeli svijet. Prvo ništa godinama, decenijama, a onda sad smo spremni da svaki čas pravimo razne većine. Iz tog razloga smatram da treba da budemo vrlo oprezni, da ne smijemo da radimo ovakve stvari i da šaljemo ovakvu poruku, da treba da vidimo i da zajedno svi klubovi sjednemo i razmotrimo šta nam je činiti da se ne uruši pravni poredak Crne Gore, jer i ovaj zakon i one odluke i onaj što je usvojen, sve ide na fonu urušavanja pravnog poretka Crne Gore. To će proizvesti haos, ja uporno o tome govorim i vrlo, vrlo je simptomatično što predsjednik države nije htio da u prvom navratu potpiše, bez onda kad je morao pa je vraćao većini. To samo govori da je to dio nekog scenarija, a ako možemo nešto da kažemo to možemo da kažemo da je Milo Đukanović neko ko ima i te kako iskustva, i te kako zna šta mu je u interesu i šta mu je kad činjati. Imao je kad i da nauči i da stekne to iskustvo, ali ne smijemo mi biti naivni i smatrati da je on taj koji se zalaže, odnosno da se on zalagao sve vrijeme za poštovanje ustavnog poretka, a da su poslanici iz njegove partije na čijem je na žalost on čelu, kažem na žalost jer očekivala sam da kad je predsjednik države ne može biti predsjednik partije, te dvije

funkcije su mi nespojive jer mora biti predsjednik svih građana, znači ovdje imamo kao da je predsjednik partije dao instrukcije jedne, a predsjednik države druge, što je pomalo šizofreno. Iz tog razloga smatram da je vrlo opasno uvoditi ovu praksu bez obzira što razumijem izmjene ovog zakona, ali ono što je neustavno i nezakonito da mi usklađujemo sa tim smatram da ne treba da radimo, nego da sjednemo i da vidimo kako da ovaj kakav-takav, da kažem na tankim nogama pravni sistem Crne Gore ne urušimo još i više. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:13:15)

Zahvaljujem potpredsjednici Bošnjak.

Ovim smo završili uvodna izlaganja. Shvatam da ministar neće davati sada komentar.

Nastavljamo po redosledu prijavljenih. Prvi prijavljeni je kolega Nikola Rakočević. Pošto nije u sali, ispred njegovog kluba naredna prijavljena je kolegistica Jovanka Laličić, a da se pripremi kolega Dragan Bojović.

JOVANKA LALIČIĆ (25.07.22 16:13:41)

Hvala, uvažena predsjednice.

Poštovane kolege i kolegice, poštovani građani,

Danas se više priča o izmjenama Zakona o lokalnoj samoupravi kojim su odloženi lokalni izbori, ništa čudno, to je bilo i za očekivati, ali mislim da bi trebalo svi zajedno da se založimo da pustimo Ustavni sud da odradi svoj dio posla, da mi ne ulazimo i ocjenjujemo unaprijed da je nešto protivustavno dok Ustavni sud to ne odredi, odnosno ne odluči.

Odluke Ustavnog suda, što će biti sa njima - važiće za ubuduće, ono što je bilo bilo je, ali dozvolite da se ja vratim na tečku dnevnog reda, a to je Zakon o izmjenama Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja. Dozvolite da kažem da ovaj zakon zajedno sa krovnim zakonom, o izboru odbornika i poslanika i Zakonom o biračkom spisku su tri ključna zakona od kojih zavisi povjerenje u izborni proces. Rukovođeni tim načelom predstavnici u radnoj grupi ispred Kluba poslanika Demokratske partije socijalista su dali svoj snažan doprinos kada je 2020. godine izmijenjen ovaj zakon u skladu sa primjedbama i sugestijama OEBS-a i ODIHR-a i međunarodnih organizacija drugih i nevladinih organizacija i institucija Crne Gore. Dakle, već smo čuli da su tim

zakonom utvrđene brojne zabrane i ograničenja i obaveze potrošačkih jedinica, ali i privrednih društava čiji je osnivač država, da podnose izvještaje agenciji i odboru i da sve to bude javno i transparentno objavljeno na internet stranicama. Mslim da je ovim odredbama jasno definisana obaveza državnih organa i organa lokalne uprave i lokalne samouprave, privrednih društava čiji je osnivač država. Koliko se te odredbe u praksi poštuju to je već drugo pitanje kao uostalom za svaki zakon.

Poštujem dobru namjeru Zajednice opština i znam da uvijek Zajednica opština daje suvisle predloge jer prosto ona štiti interese svih lokalnih samouprava u Crnoj Gori bez obzira ko je na vlasti i cijenim ovakvu dobronamjernu inicijativu. Dobro je što se na ovaj način praktično deblokira rad lokalnih samouprava u Crnoj Gori, doduše za vrlo kratko vrijeme, ali upravo to vrlo kratko vrijeme mi daje za pravo da izrazim svoju bojazan da će ovaj period do 23. avgusta lokalne samouprave u kojima treba da budu održani izbori iskoristiti da kolko je najviše moguće zaposle novih lica, da na taj način kupe i pokoji glas. Mislím da je na nadležnom ministarstvu, na agenciji, na odboru upravo obaveza veća da se prati kompletno stanje kada je u pitanju primjena ovog zakona.

Dolazim iz opštine koja je svoju bahatost pokazala i u prethodnom periodu kada je kroz jedan revanšistički pohod ostavila bez posla preko 60 ili 70 ljudi u samim organima lokalne uprave. Sigurna sam da će i ovaj period koji od sada ovaj zakon daje iskoristiti da ono što nije obavila do sada obavi u ovom kratkom periodu. Dakle, još jedan poziv i apel da nadležno ministarstvo, agencija i odbor povedu računa o strogom poštovanju ovog zakona kako bi zaista u ovoj oblasti koja je jako važna ispoštovali sve ove odredbe zakona koje se i danas dopunjuju. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:17:55)

Zahvaljujem poslanici Laličić.

Riječ ima poslanik Dragan Bojović, a da se pripremi poslanica Daliborka Pejović.

DRAGAN BOJOVIĆ (25.07.22 16:18:03)

Hvala.

Uvažene dame i gospodo, dragi građani,

Razmatrajući Predlog zakona o izmjenama Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja postavlja se jedno ključno pitanje koje stoji u pozadini ovih izmjena, a to je da li će lokalnih izbora uopšte biti i ako ih bude kada će se ti izbori održati. Mi smo došli u veoma opasnu zonu urušavanja sistema parlamentarne demokratije u cjelini. Osnovna odrednica demokratije jesu slobodni opšti i fer izbori na kojima učestvuju svi građani sa jednakim pravom glasa. Građani su ti koji svojim izborom daju legitimitet parlamentarnim predstavnicima i donosiocima odluka. Vjekovima su se ljudi borili za pravo glasa i demokratski sistem je postao "najmanje loš oblik vladanja" zato što omogućava svima da biraju i budu birani pod jednakim uslovima. Izbori su gotovo jedini vid realizacije građanske suverenosti i čin prilikom koga građani odlučuju o uređenju zajednice čiji su dio. Nelegitimnim odlaganjem izbora se zapravo ukida pravo glasa i urušava suverenitet građanina. Urušava se i niz zakona i pravila na kojima se temelji politički sistem time se onemogućava promjena, kreiraju se monopoli, uvodi se totalitarni način mišljenja i odlučivanja. Kada je prvi put izmijenjen Zakon o lokalnoj samoupravi trebalo je da bude izmijenjen i ovaj Zakon o finansiranju političkih subjekata, ali i drugi izborni zakoni da bismo mogli uopšte da govorimo o objedinjavanju izbora u jednom danu.

Dopunom Zakona o lokalnoj samoupravi nije mogao da se produži mandat odbornicima u skupštinama opština. Sprono je da li je to moglo da se učini i izmjenama Zakona o izboru odbornika i poslanika gdje stoji da mandat odbornika i poslanika traje četiri godine i nije predviđena mogućnost produženja mandata. Za izmjene Zakona o izboru odbornika i poslanika neophodna je dvotrećinska većina čime ustavotvorac izdvaja ovaj zakon u grupu posebno važnih propisa za koji treži izuzetno visoku podršku. Zbog toga je odlaganje izbora na ovaj način u suprotnosti sa Ustavom Crne Gore koji definiše princip ustavnosti i zakonitosti kroz ustanovljavanje hijerarhije pravnih akata. Ovdje dakle imamo na djelu urušavanje Ustava, kao i međusobno protivrečne zakonske odredbe u pravnom sistemu. Na jednoj strani viši pravni akt propisuje da mandat opštinskih vlasti traje četiri godine, na drugoj nižim pravnim aktom se taj mandat produžava čime se dolazi u koliziju i sa ovim pravnim aktom o kome danas raspravljamo Zakonom o finansiranju političkih subjekata jer se izborna kampanja produžava u nedogled i narušava normalno funkcionisanje lokalnih samouprava. Mi smo već došli u te zone nelegitimnosti, vidimo na koji način se biraju gradonačelnici, novi - stari gradonačelnici po lokalnim samoupravama, u kakve zone nelegitimnosti dolaze i odbornici koji su ušli u jedan nelegitimano produženi mandat i koji iz tog nelegitimnog produženog mandata biraju gradonačelnike. Dakle,

stvoren je jedan opšti kaos u pravnom sistemu, urušeni su osnovni elementi sistema parlamentarne demokratije i svaka dalja izmjena u tom pravcu samo dodatno ukazuje na to da postoji neredovno, da ne kažem neodrživo stanje u funkcionisanju političkog sistema države u cjelini. Pošto je Ustavom i zakonom propisani mandat lokalnim samoupravama istekao onda su i odluke koje su dosad donošene na nivou opština u ovom periodu sporne i mogu biti dovedene u pitanje, šta više ulazi se u zonu krivično-pravne odgovornosti. Dakle, nije sporno da se mi ovdje dogovaramo da su izbori objedinjeni u jednom danu, ali se to ne radi na ovaj način produžavanjem, već skraćivanjem mandata u opštinama i postizanje konsenzusa koji bi omogućio izmjene seta izbornih zakona u cjelini. Tako ne bismo došli u situaciju kao danas da mijenjamo Zakon o finansiranju političkih subjekata i usklađujemo ga sa neleganim izmjenama Zakona o lokalnoj samoupravi. Pri tom, obije ove izmjene zakona potire Zakon o izboru odbornika i poslanika kao krovni akt u ovoj oblasti tako da se kontradiktornost i pravna kolizija akata samo produbljuje.

Razumijem da sadašnja parlamentarna većina, ukoliko uopšte postoji, ima strah od izbora i izbornog rezultata i da zbog toga bježi od izbora i odlaže ih u nedogled. Ta bježanija od izbora i strah od gubitka pozicije poznat je sociopsihološki problem, ali se ne mogu vršiti izmjene zakona na osnovu unutrašnjih strahova i konflikata. Mi u toj vrsti liječenja fobija koje podrazumijeva pravni kaos i urušavanje pravnog sistema svakako nećemo učestvovati. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:23:46)

Zahvaljujem poslaniku Bojoviću.

Riječ ima poslanica Daliborka Pejović, a da se pripremi poslanica Zdenka Popović.

DALIBORKA PEJOVIĆ (25.07.22 16:23:53)

Hvala, uvažena predsjednice.

Prije nego što vrlo kratko se obratim ovim povodom želim samo da konstatujem dvije stvari. Prva je da kako god okrenete i kako god diskutujete, DPS je do sada barem imao rezultat kada je u pitanju izborna reforma i barem je produkovao rezultate. Od kada su se promijenile uloge, nikakvih rezultata nemamo iako smo manje - više svi koji smo

članovi radnih grupa u Odboru za izbornu zakonodavstvo, barem što se tiče mojih koleginica i kolega, završili posao. Tako da mislim da treba birati riječi i voditi računa u odnosu na to kako ćemo doći do potrebnog konsenzusa da ova zaista otvorena pitanja koja nas svakodnevno muče riješimo na adekvatan način. U procesu koji sam vodila u radnoj grupi II, odnosno III, mislim da smo došli do rezultata koji će odgovarati svima u ovoj skupštini. Problem je samo u tome što ne možemo očigledno okončati ovaj posao zato što smo blokirali rad Odbora za izbornu reformu opet ne našom krivicom. Ko je kriv i zašto se ovi problemi nisu otklonili ranije neka se vidi i vjerovatno javnost zna, može lako utvrditi.

Neću se baviti drugim zakonskim rješenjima jer smo i javno i na ovim sjednicama imali prilike da se izjašnjavamo oko izmjena koje su se već desile. Ovdje želim da postavljam pitanje koje mislim da interesuje dominantno građane, a pretpostavljam i sve političke subjekte koji vrše vlast u lokalnim samoupravama. Koliko sam razumjela iz dopisa Zajednice opština od 25 članova upravnog odbora 21 član je glasao da se Skupštini Crne Gore, odnosno predsjednici Đurović po hitnom postupku uputi u proceduru izmjena ovog zakona. Vjerovatno ne slučajno i ne analizirajući posljedice zašto je to urađeno mislim da su se rukovodili i principom koji želim ovdje da afirmišem, a to su interesi građana. Možemo se mi ovdje svađati svakog dana, donositi različita zakonska rješenja, braniti koncept na ovaj ili onaj način, građani nisu krivi zbog toga što mi nismo u stanju da se dogovorimo oko suštinskih rješenja.

Potpuno podržavam stav uvažene koleginice Vukićević i potpuno ga podržavam sa aspekta moje diskusije, a to je da djeca i socijalno ugroženi građani treba da budu predmet našeg javnog interesa i dodatne pažnje i pozornosti da ne mogu biti krivi za na ovakav način blokiranja onih usluga ili onih potreba koje bi trebalo da servisiraju njihove osnovne životne potrebe, odnosno uslove u kojima oni trenutno funkcionišu i rade. Socijalna davanja, sve ono što je vezano za takvo nešto, činjenica je da imamo kovid krizu koja se ponovo na neki način pojavljuje kao problem u Crnoj Gori, činjenica da imamo sezonu i razna druga otvorena pitanja i zimu koja u ekonomskom smislu predstavlja izazov za sve građane i građanke Crne Gore mislim da nam daje za pravo da barem ustvrdimo glasajući za ovo zakonsko rješenje da se ne kosimo sa onim što se zove javni interes. U obrazloženju Vlade mislim da je korektno napisano zašto ih je i što rukovodilo da predloži ovakvo zakonsko rješenje, a mislim da je naša obaveza da ispoštujemo gradonačelnike, odnosno predsjednike lokalnih samouprava koji zaista imaju potrebu da kao odgovorni ljudi obezbijede funkcionisanje lokalnih samouprava. Sve drugačije da

odlučimo u datim okolnostima smatram da bi bilo kontra javnom interesu, kontra interesu građana i građanki Crne Gore.

Na kraju zaista želim da zamolim uvaženog predstavnika Vlade ministra Damjanovića, u ovom amandmanu koji sam razumjela nije razmatran na Odboru za finansije i budžet, a tiče se tzv. obaveza mimo onoga što u nomenklaturi propisuje matični sistemski zakon, ne navodi se na koje se obaveze misli. Znam pouzdano, radeći u ovoj radnoj grupi, da su se lokalne samouprave dalje kroz kontrolu Agencije za sprečavanje korupcije upravo žalile oko toga na koji način da izađu iz onog mjesečnog limitiranog iznosa kad su izborne kampanje u pitanju jer su nekad ugovorene obaveze i preuzete obaveze sa raznim izvođačima i na drugim pozicijama i stranama prevazilazile mjesečni iznos potrošnje koji je bio neophodan da bi se uskladili sa obavezama iz Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja. Smatram da biste nam trebali pojasniti na koje se obaveze odnose jer očigledno ne mogu biti sve, tim prije što se izmjene ovog zakonskog rješenja ne odnose na obaveze koje se tiču zapošljavanja novih lica, tako da kažem, u organima lokalne samouprave. Mislim da bi to dobro bilo do kraja nove rasprave da dobijemo kao dodatno objašnjenje da bismo znali u kom pravcu treba da se izjašnjavamo, a sve što ide u prilog tome da se lokalne samouprave osobode te vrste zakonskih stega, što je bio i naš predlog ispred radne grupe, naravno da ću pozdaviti. U svijetlu donošenja ovog zakonskog rješenja ili onih budućih nadamo se zajedničkih glasanja oko sistemskog rješenja nakon što Odbor za sveobuhvatnu izbornu reformu i završi svoj posao. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:29:01)

Zahvaljujem poslanici Pejović.

Sledeća je poslanica Zdenka Popović, a da se pripremi poslanik Luid Škrelja.

ZDENKA POPOVIĆ (25.07.22 16:29:11)

Zahvaljujem.

Poštovane kolegice i kolege,

Odmah da kažem mojoj kolegici Daliborki Pejović da mi nismo danas razmatrali o amandmanu koji se tiče obaveza iz prostog razloga što su tu bile nedoumice da li se radi o obavezama političkih partija u toku

izborne kampanje ili se radi o obavezama predstavnika lokalne samouprave i lokalnih samouprava i državnih organa. To je ostalo da mi naknadno na odboru razmotrimo.

Ja ću se kao i koleginica Pejović držati isključivo ovog Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja i reći da ovaj predlog dopune ovog zakona je prije svega politički motivisan jer nije realno da Skupština raspravlja o par ekšelans važnom izbornom zakonu koji treba da važi mjesec dana samo. Znači, ovaj zakon važi od dana objavljivanja u Službenom listu do 23. 08. 2022. godine.

Razlog za predlaganje ovog zakona, kako smo pročitali u obrazloženju, jeste taj što lokalne samouprave procijenjuju da neće moći da funkcionišu, neće moći da redovno servisiraju obaveze prema građanima. Sada negdje postavljam pitanje i vama ministre, a evo i uvaženim koleginicama i kolegama i poštovanim građanima, kako su lokalne samouprave funkcionisale od 24. maja kada je Zajednica opština podnijela inicijativu Skupštini Crne Gore za dopunu Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja. Danas je 25. jul i do održavanja izbora ostalo je još neka tri mjeseca i sada je Zajednici opština jako stalo do toga da zabrane i ograničenja koji su predviđeni osnovnim zakonom, a tiču se između ostalog zabrane korišćenja službenih automobila, zabrane otpisa dugova, zabrane zapošljavanja i angažovanja zaposlenih lica, zabrane trošenja budžetskih sredstava ako to nije transparentno, usred avgusta kada su inače predviđeni godišnji odmori. Znači, znamo da predstavnici državne uprave, predstavnici lokalnih samouprava idu gotovo svi na kolektivni godišnji odmor od 01. avgusta. Zbog čega je nekome stalo da ovaj zakon prođe, da se glasa o ovom zakonu ako će važnost toga zakona biti do 23.08? Tu toliko ima nelogičnosti da je stvarno potrebno jedno detaljno obrazloženje i predstavnika Zajednice opština a i vas kao nadležnog ministra.

Čuli smo na kraju i gospođu Laličić koja kaže da se može desiti da predstavnici lokalnih samouprava, predsjednici opština, gadonačelnici, iskoriste ovaj period od 01. avgusta do 23. avgusta da zaposle ogroman broj lica po ugovorima, za stalno ili na određeno, ili po ugovorima o djelu, što ne bi smjelo da se dešava jer smo mi u toku izborne kampanje onako kako to detiniše Agencija za sprečavanje korupcije. Zbog donošenja ovog nakardanog zakona o lokalnoj samupravi kojim su odloženi izbori u 14 lokalnih samuprava a koji je predmet ocjene ustavnosti pred Ustavnim sudom, napravio se jedan ogroman problem kada je u pitanju definisanje trajanja izborne kampanje. Vi danas imate molbu nevladinog sektora da ne glasamo za zakon o dopuni Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja dok Ustavni sud ne donese odluku o tome da li je

Zakon o odlaganju izbora bio ustavan. Dakle, Agencija za sprečavanje korupcije je zaista pravilno tumačila Zakon kada je rekla da pomjeranje izbora ne znači i pomjeranje izborne kampanje koja traje zahvaljujući ovom Zakonu o odlaganju izbora i ta kampanja će u nekim opštinama trajati punih sedam mjeseci, ali zato su krivi i zbog posledica takvog odlaganja izbora one kolege koje su glasale za ovaj zakon. Sada se negdje potavlja pitanje šta kad Ustavni sud kaže da je Zakon o lokalnoj samoupravi kojim se odlažu izbori neustavan. Šta se onda dešava? Šta će se desiti ako se izglasa ovdje u Skupštini zakon o dopuni Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja, šta u tom slučaju, ako je osnovni zakon neustavan? Da bi građanima bilo jasnije što traži Zajednica opština, Zajednica opština traži da sve zabrane i ograničenja koji su predviđeni članovima od 38 do 44 važećeg zakona, osnovnog Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja važi samo 60 dana, od 23.08. do 23.10. čime, kako sam rekla, već se u potpunosti dezavuiše osnovni Zakon o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja i ulazimo u jednu pravnu nesigurnost. To znači da kako se bude mijenjala vlast, ko god dođe da može u svakom trenutku da ograniči, odnosno da oroči određene zabrane i ograničenja ili finansiranje neke političke partije ili izbornih kampanja i ulazimo u jedan totalni pravni haos. Koliko ovaj zakon nema smisla govori činjenica, recimo, da član 40 u stavu 3 predviđa zabranu trošenja tekuće budžetske rezerve i iz državnog budžeta i sa lokalnog budžeta u godini u kojoj se održavaju izbori. Dakle, ne za mjesec, dva, tri, pet, nego u godini u kojoj se održavaju izbori, a sada Zajednica opština traži da se tekuća budžetska rezerva i sa državnog nivoa i sa lokalnog nivoa može trošiti do 23.08. kako oni misle da treba. Je li to u skladu sa osnovnim Zakonom o finansiranju političkih subjekata? Nije. Znam, gospodine Damjanoviću, da se vi intimno potpuno slažete sa ovim mojim stavovima, a druga je stvar što u ime Vlade morate da branite jedan zakon koji je zaista teško odbraniti. Ako se usvoji oava zakon o finansiranju gdje u prelaznim i završnim odredbama stoji datum od kada treba da važe zabrane i ograničenja, a to ne poznaje nijedan zakon ni u našem pravnom sistemu ni u pravnom sistemu Evropske unije sem ovog zakona o lokalnoj samoupravi kojim se nezakonito i neustavno odlažu izbori u 14 opština, učinićemo svakako presedan. Skupšitna Crne Gore će dati alibi i ovoj i svakoj narednoj vladi da zakone oročavamo datumima što će, kako sam već rekla, Crnoj Gori nanijeti nemjerljivu štetu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:37:16)

Ministre Damjanoviću, uvijek imate pravo da komentarišete. Izvolite.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (25.07.22 16:37:27)

Imajući u vidu da je poslanica Popović otvorila neke ozbiljne teme koje su se čule i kod izlaganja ostalih, čini mi se osam poslanika, mislim da je momenat da kratko pokušam da ukažem ne samo na motive već i na problematiku ukoliko se ovaj predlog zakona ne bi usvojio. Odmah da kažem, Vlada je predložila amandman na Predlog zakona, imajući u vidu da je ostala dilema. Pošto je amandman ad literam ono što nam je Agencija za sprečavanje korupcije sugerisala da dodamo, mi smo napravili komunikciju sa Agencijom, Agencija je ostala kod istog predloga. Sagledaćemo do momenta izjašnjavanja o samom Predlogu zakona da li treba, bez obzira što je Agencija dala isti stav, dopuniti. Misli se tu prije svega na obaveze lokalnih samouprava u kontekstu izborne kampanje da objavljuju podatke i tako dalje, a shodno ovom zakonu, jer ispada i mislim da je to logično, samo da vidimo jesu li ga zatvorili potpuno, da se ne bi mislilo na nešto drugo, dakle ispada da ako se predlog zakona usvoji do 23. avgusta imamo normalno funkcionisanje lokalnih samouprava a već nametnutne obaveze izvještavanja. Samo se tu upodobljava, ništa drugo, da te dileme otklonimo, manje bitno.

Bitna je ova suština oko koje i poslanica Popović, a manje - više i svi ostali, poslanik Bogdanović i svi. Ovo je posledica, to je i potpredsjednica Bokšnjak rekla, zakona gdje pokušavamo da na isključivi predlog Zajednice opština, inicijativu koja je došla u Skupštinu i koja je nama proslijeđena kao Vladi, odgovorimo tako da im stvorimo uslove za nesmetano funkcionisanje u ovih šest ili sedam članova koji se tiču zabrana. Svaki od njih propisuje određene rokove. U pravu ste, jedan od rokova je ovaj koj se tiče tekuće rezerve, ali i niz drugih, ne daje godinu nego daje šest mjeseci, odnosno dva mjeseca poslije izbora i tako dalje. Sad, nisu krive lokalne samouprave što im je produžen mandat i što faktički ova kampanja ili zabrana traje sedam mjeseci, defakto od početka godine. Ako ovo ne bi uradili, imali bi do oktobra pa još dva mjeseca nakon toga, cijelu 2022. godinu sa ograničenjima i zabranama. Realan problem. Nećemo im mnogo pomoći, više će nam napraviti problem ova norma kad se usvoji, ali ispalo bi da mi imamo nešto protiv 14 lokalnih samouprava heterogenog političkog sastava, vlasti i opozicije, jer ćemo morati tokom tih nekih mjesec dana avgusta sa nekim našim dežurstvima kada su kolektivni odmori da dobro otvorimo oči da izlazimo u susret

samo onome što su opravdani zahtjevi lokalnih samouprava vezani za sve ove mogućnosti koje su ostavljene u skladu sa sredstvima koja su im opredijeljena, u skladu sa budžetima, u skladu sa politikama. Ima tu i tekućeg poslovanja, socijalnih davanja, ima tu i kreditnih obaveza, ima tu i konstituisanja novih obaveza, obaveza prema međunarodnoj zajednici. Znači samo, narodski rečeno, bologlavljenje. Ovako ako ne bismo reagovali ispalo bi da su one gurnute u jednu, neću da kažem agoniju, ali godinu dana situaciju da ne mogu da funkcionišu redovno i normalno tih 14 lokalnih samouprava.

Ovaj aspekt koji se tiče suštinske stvari, a to je odlaganje izbora, neću komentarisati, radi se o političkoj stvari, zaista se ovdje neću u taj dio miješati, ali ovo je nešto što je iznuđeno i što prati. Mi realno imamo problem ukoliko nemamo ovu normu zaokruženu. Je li malo? Jeste. Jesu li inicijativu dali negdje 20 i nekog maja nakon što je 09.maja donešena odluka ovdje o odlaganju? Jesu. Je li greška ili to nije greška, prosto Parlament nije imao sjednice ovoga tipa, osim one posebne sjednice i nije bilo dinamike da se ovo raspravi možda u junu pa da ovi u julu i avgustu budu koliko toliko relaksirani. Sad je momenat da se to desi, svega mjesec dana, i mi ćemo imati problem da suzbijamo neopravdane, da ih tako nazovem, zahtjeve lokalnih samouprava u pogledu svih ovih normi koje uslovno rečeno važe i trebaju dva mjeseca uoči izbora. Naravno, ja očekujem da kakva god bude odluka Ustavnog suda mi se sada ne možemo baviti tom odlukom Ustavnog suda, a čini mi se da je koleginica Bošnjak rekla, niti mi sada upodobljavamo zakon sa neustavnom normom. Ako i bude neustavna, život je takav, da će ti izbori biti u oktobru, ne možemo ih vratiti u maj. Prosto je ovo negdje ustupak opravdanim zahtjevima lokalnih samouprava, njih 14, glavnog grada i 13 opština, da funkcionišu kako - tako do lokalnih izbora. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:42:39)

Zahvaljujem ministru.

Poslanica Zdenka Popović ima pravo na komentar u okviru vremena koje je na raspolaganju kluba. Izvolite, poslanice Popović.

ZDENKA POPOVIĆ (25.07.22 16:42:51)

Kako ste i sami rekli, ovo je posledica. Donošenje ovog zakona je posledica lošeg zakona koji je ova parlamentarna većina nelegitimna

donijela na način kako je donijela. Sad, ja vas pitam da li ste ikad imali prilike da čitate zakon, posebno ovako značajan zakon, iz seta izbornih zakona gdje postoji oročenost, postoji rok. Nema toga. Šta ćemo da radimo, gospodine Damjanoviću, ako se slučajno izбори pomjere za 15. novembar, evo neću dalje, za 15. novembar, ne znam je li subota ili nedelja, šta onda? Da li ćemo opet da donosimo u Skupštini zakon o dopunama Zakona o finansiranju političkih subjekata kako bi ove norme važile tačno 60 dana. Ovo je nešto što niti je u skladu sa zakonom, niti je u skladu sa našim pravnim sistemom, niti je u skladu sa Ustavom. Imate danas molbu nevladinog sektora koji mole - nemojmo da raspravljamo ili raspravljajmo, ali nemojmo da usvajamo ovakav zakon, jer i ovaj zakon će takođe biti nakaradan. Sami ste rekli da ćete se suočiti sada u periodu godišnjih odmora sa nenormalnim zahtjevima ili možda nerealnim zahtjevima predstavnika lokalnih samouprava. Ko ocjenjuje opravdanost u tom slučaju zahtjeva lokalnih samouprava? Pazite, ja vam pričam kao poslanica, znači potpuno nevezano za to imamo li mi negdje predsjednika opštine ili nemamo. Znači nemoguće je, gospodine Damjanoviću, da korišćenje službenih automobila može da spriječi lako servisiranje obaveza građanima od strane neke lokalne samouprave. Što znači ta zabrana, što znači to da se nekome dozvoli da može da koristi službeno vozilo još ovo do 23. oktobra? Kako sam vam rekla, korišćenje tekuće budžetske rezerve, jasno je propisano, može da se koristi za sva moguća davanja pa i za socijalna davanja i u vanrednim okolnostima ako je to transparentno. Zašto Zajednica opština traži da se tekuća budžetska rezerva i sa državnog i sa lokalnog nivoa može trošiti praktično do 23. avgusta? To je nešto što nema smisla. Tako da vas molim da mi završimo raspravu, razmatraćemo naravno i amandman o kome ste pričali na Odboru za ekonomiju, Onako kako je bilo obrazloženje Vlade kada je u pitanju taj amandman, mi nismo znali na šta se odnose obaveze, jer ograničenja i zabrane su definisane čl. od 38 do 44. Znači, tu nema i obaveza, ima zabrane, ograničenja, nema obaveza. U obrazloženju se kaže da se to odnosi na državne organe, lokalne, na državnu upravu i tako dalje, ne na političke partije i ne na izbornu kampanju, ali svakako to ćemo razmotriti i trudićemo se da budemo i konstruktivni kada je to u pitanju. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:46:38)

Zahvaljujem.

Nastavljamo, sledeći prijavljeni je poslanik Luid Škrelja, a da se pripremi poslanik Predrag Bulatović.

LUID ŠKRELJA (25.07.22 16:46:51)

Uvažena predsjednice Skupštine, uvažene kolegice i kolege, poštovane građanke i građani Crne Gore, uvaženi ministre, uvaženi direktore Direktorata Agrone Ibrahimimi ...

(Poslanik nastavlja govor na albanskom jeziku)

Prevodilac: "Imam priliku da smo danas tri Ulcinjana zajedno i diskutujemo o veoma važnim pitanjima za Crnu Goru."

Čestitao sam funkciju Agronu Ibrahimiju. Nije čudo što je Ulcinj ovih zadnjih dana u centru pažnje, jer evo igrom slučaja tri Ulcinjana ovdje brane interese građana države Crne Gore - ministar, direktor i moja malenkost. Ja vrijedim za dvojicu. Svaki parlament u svijetu, čini mi se, a ja sam dugo u parlamentu, ima svoju ekskluzivu, po meni i prepoznatljivost po tome. Ekskluziva ovog mog parlamenta i našeg parlamenta jeste u tome što naprosto želi da se izbjegne diskusija o predmetnoj tački dnevnog reda, nego se uvijek priča van dnevnog reda, što u svakom slučaju i to je politika i to je parlament. Rekao sam da i ostali parlamenti to imaju. Rekli su davno, a mislim da je to postao i način življenja, način života i u političkom i u svakom drugom smislu, "svršenome poslu nema mane". Desili su se izbori i mi moramo da shvatimo tu realnost, kakva ona bila posle vidjećemo. Čovjek se suočava sa situacijom onoga momenta kada se ona dešava. On možda može da pretpostavlja šta će da bude, ali onoga momenta kad se nešto dešava on mora da nađe načina da se pripremi za to, na koji način da sanira to stanje i na koji način da izlazi iz te situacije ukoliko je ona složena ili komplikovana. Ako mislimo da građani ne znaju i da ne shvaćaju o čemu se radi, varamo se i to svi znamo.

Ovdje imamo predmetnu tačku dnevnog reda Zakon o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja, koja apsolutno nema nikakve veze sa onim što mnogi pokušavaju da bude glavna tema, iako uzročnu posledicu ima. Samo zbog javnosti ja ću da pročitam član 1 osnovnog Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja, gdje kaže:

Član 1 - Ovim zakonom uređuju se način sticanja i obezbjeđivanja finansijskih sredstava za redovan rad i izbornu kampanju političkih subjekata, zabrane i ograničenja raspolaganja državnom imovinom, fondovima i javnim ovlašćenjima u toku kampanje i kontrola, nadzor i

revizija finansiranja i finansijskog poslovanja političkih subjekata u cilju ostvarivanja zakonitosti i javnosti njihovog poslovanja.

Definicija kampanje se sastoji u tome da je izborna kampanja skup aktivnosti političkog subjekta od dana raspisivanja izbora do dana proglašenja konačnih rezultata izbora a koje se odnose na javno predstavljanje i promovisanje kandidata, promovisanje i obrazlaganje izbornih programa sa ciljem uvjeravanja birača da glasaju za kandidata tog političkog subjekta ili izbornu listu koju podnosi taj politički subjekat. Unutar ove definicije i van ove definicije i van pravila oko ovoga svjedoci smo da iz izbora u izbore i za svaki izborni ciklus se dešavaju one stvari koje nijesu poželjne ni za jedno demokratsko društvo. Tamo se dešavaju avioni, kamioni, bageri, asfalti, šoderi, kamere, nalivpera i svega i svačega. (Upadica) Sad pogotovo još koji mjesec dok je vruće, dok ne prolazi ovaj Lucifer, kad bude prošao Lucifer, vidjećemo, može i bez vode. Da bi se to sastavilo u okviru mogućeg, da bi ti izbori, da bi ta izborna utakmica bila poštena, demokratska, korektna i u skladu sa demokratskim standardima mora se bez obzira što sada pokušavamo da namećemo imperativ glasanja o prihvatanju izmjena i dopuna ovog zakona, što je neko naredio. Ne, zadatak parlamenta je da se suočava sa trenutnom situacijom, da se suočava sa tim da imamo izbore 23.oktobra, i da ne smijemo da propustimo da se ovi izbori ne održe i organizuju u skladu sa osnovnim zakonom kako sam rekao i kako piše tamo. Pa ja sam rekao da čovjek treba da se suoči sa situacijom onoga momenta kad se ona dešava, a ne kako priželjkuje, to je velika razlika, to je dan i noć između toga. Ja smatram da ovaj zakon, bez obzira na sve ono što su mnoge kolege dali primjedbe na to, je potreban ovog momenta zbog onoga što nas čeka 23.okotbra. Potreban i neopodan da bismo nakon toga konstatovali da smo i mi kao parlamet, kao najviše zakonodavno tijelo u državi, doprinijeli da ti izbori budu onako kako svi želimo, demokratski i slobodni. Hvala.

DPREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 16:52:52)

Zahvaljujem poslaniku Škrelji.

Riječ ima poslanik Predrag Bulatović. Izvolite, kolega Bulatoviću.

PREDRAG BULATOVIĆ (25.07.22 16:52:57)

Zahvaljujem, gospođo Đurović.

Dame i gospodo, poštovani građani, gospodine Damjanoviću, ministre. Trebali ste da budete mnogo ranije ministar, u drugoj konstelaciji odnosa, ali eto tako. Ja sam čuo danas sledeću stvar.

Prvo, učinjenom poslu mane nema, drugo, Parlament treba da se suoči sa trenutnom situacijom. Gospodine ministre, to što je neko ojadio ovu državu, pljačkao je 30 godina, to što se sad o jadu zabavilo Glavno specijalno tužilaštvo sa organizovanim kriminalom, mafijom, to nećemo da gledamo zašto je, nego nek se bavi tamo Novović, mi mu nećemo dati podršku itd. Rekli ste da je ovaj zakon posledica nečega. Čega? Neustavnog Zakona o lokalnoj samoupravi, neviđenog nasilja u Crnoj Gori, evo sad jedna agresija na mozak. Gospodine Damjanoviću, nisam znao da je odlaganje izbora jednako objedinjavanju izbora, čuh ovdje da je to objedinjavanje izbora. Objasnite Vi nama ovdje kako je to objedinjavanje izbora kad nema Nikšića, Herceg Novog, Kotora itd, kad su odloženi izbori koji su mogli biti objedinjeni junu. To se zove agresija na zdrav mozak, to se zove nasilje i mi treba da razgovaramo o ovom zakonu i politizovanom ASK-u koji daje mišljenja kako daje, i da budemo nijemi posmatrači svega onoga.

Poštovani građani, Demokratski front se ne miri sa ovim nasiljem, sa ovim prevratom koji se desio formiranjem ove vlade, on se ne miri sa činjenicom da je taj prevrat rezultat između ostalog nekih sumljivih dogovora i nečega što je ličilo na terorizam u septembru prošle godine. Mi kao demokrate ćemo da nastavimo borbu i mi se sa tim ne mirimo.

Gospodine ministre, da vam kažem jednu stvar. Možete da prećutate moju diskusiju, ali danas na dnevnom redu je vaš zakon, koji je posledica onog Zakona o lokalnoj samoupravi gdje su neustavno odloženi izbori, a vi veoma dobro znate, bolje nego mnogi poslanici, da predsjednik države nije mogao raspisati izbore po članu 14 Zakona o izboru odbornika i poslanika najranije 60 dana, odnosno 100 dana od dana održavanja izbora, raspon je od 60 do 10 dana. Kako raspisa Milo Đukanović, izbore za 23. oktobar, gdje su izborne radnje koje definišu sve ove stvari? To samo govori o jednoj činjenici koju ću da povežem sa vašim ponašanjem na vladi koje podržavam. Vi i ministar Kovač ste izuzeli mišljenje oko Zakona o Zeti zbog nedostatka studije izvodljivosti. Vama pitanje kao vrsnom ekonomisti i političaru: Kako one koji su vas predložili u Vladu ne ubijediste da ne stave popis na takav zakon? Da vas pitam i kao dobrog poznavaoća Poslovnika, ako ste stavili potpis na neki zakon, a glasate protiv toga zakona, vi u suštini pomažete nekome da se taj zakon izglasa. Povlačenjem potpisa sa toga zakona, taj zakon dobija važnost i mora neko drugi da ga potpiše. Ja vam čestitam na tome i nisam očekivao od vas drugačije pošto vas poznajem bar 20 godina, kad ste bili mlađi i ja, da

to ne može. Znae, gospodine ministre i poštovani građani, zašto je došlo do objedinjavanja izbora to jeste odlaganja izbora to jeste ustavnog nasilja. Po onome što Demokratska narodna partija raspolaže od početka aprila, za čitavu Podgoricu, naša lista je bila najjača od ovog bloka koji ne čini konstituent ove vlade, DPS, SDP, URA, SNP, Bošnjačka stranka itd. Prema rezultatima istraživanja samo za Podgoricu bez Zete prije 15 dana se rezultat popravio i trebalo se suočiti sa činjenicom da nosilac naše liste Milan Knežević bi bio predstavljen građanima kao budući gradonačelnik i trebalo je izbjeći odlazak DPS-a u opoziciju, da ne kažem o čemu drugom. Šta se to zove? To se zove sunovrat prava.

Ja sad da vas pitam treba li nama ovaj zakon. Mislim da je bilo potpuno logično da ovaj zakon povučete, jer neka radi ko god što hoće, a snage koje su protiv anarhije da se objedine. Znae, učinjenom poslu mane nema. Ako je to stav ovdje, da se podrži nasilje i nezakonitost, vi podstičete ekstremne, radikalne elemente u Crnoj Gori da nasilno preuzmu vlast. Učinjenom poslu mane nema, to će da kažu oni koji su osvojili vlast, a kako je ova vlast sada nastala - upravo tako.

Pred Ustavnim sudom se nalaze dvije ustavne žalbe, jedna je ustavna žalba neke nevladine organizacije, druga je ustavna žalba Demokratskog fronta. Imam iskustvo političko i izborne materije, pitao sam vrsne pravnike koje cijenim šta će se desiti ako Ustavni sud proglasi taj zakon neustavnim. Hoće li proglasiti sve, šta ćemo sa gradonačelnicima? Znae li šta se još dešava? Zaboravljeno je kad je donešen ovaj zakon da se produži mandat, iako to ništa ne znači lokalnim samoupravama, ali se kaže mandat traje odbornicima do izbora novih, iako u Zakonu o izboru odbornika i poslanika kaže da mandat traje odbornicima četiri godine. Ovo se zove kaos u koji je ova država ušla. Ovo je nešto što treba da se rješava i spašava. Šta će Ustavni sud da uradi? Što god da uradi, uradiće kasno, jer ovo je materija koja je trebala da se hitno rješava, a ako ne ova materija, nama je proglašena izborna lista u Budvi i za 48 sati lista DF-a u Budvi moralo je da se kaže nije u redu ovo ili ono. Dakle, ovo je jedna papazanija, mene je sramota što moram ovo da pričam.

PREDSJEDAVAJUĆI BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 16:59:48)

Kolega Bulatoviću, samo da vidim da li ćete da koristite sve vrijeme kluba.

PREDRAG BULATOVIĆ (25.07.22 16:59:58)

Neću, imam još dosta vremena.

Znači, mene je sramota i nas iz DF-a da o ovome pričamo. Sramota me da se mi ovdje nadgornjavamo oko nekih stvari koje su notorne. Ovo je posledica nerada Odbora za sveobuhvatnu reformu. Odbor za sveobuhvatnu reformu nije radio zato što ga je bojkotavao čas jedan subjekt, čas drugi, nismo imali konsenzus. Zato je potrebno dvije trećine. Jeste jedan od zadataka toga odbora bio objedinjavanje svih izbora, ali ne da se donese odluka, nego da se riješe neke druge stvari.

Prema tome, Ustavni sud kakvu god donese odluku to će da bude nova bruka za Crnu Goru. Donesu je sa zakašnjenjem, ovo nije donešeno i šta ćemo mi da radimo? Učinjenom poslu mane nema. Neće biti tako. U izlaganju danas naših predstavnika, a posebno Milana Kneževića, diskutujući o Zakonu o teritorijalnoj organizaciji, Zakonu o Glavnom gradu, Zakonu o Zeti. Ja ću da ponovim, ovo je desant na dnevni red, u uslovima kada se vodi dijalog lidera stranaka kod gospođe Đurović o rješavanju krize u pravosudnom sistemu, ovo je desant, desant za izbornu materiju, desant za Zetu, mi smo za to da Zeta bude opština. O tome se mi neki, uključujući i Milana Kneževića, dugo borimo, odavno, ali ne na ovaj način, ne na način da se spriječi poraz nekoga, a da bi neko drugi profitirao. Šta je ugroženo? Ugrožen je dijalog. Prvi na dnevnom redu je Sudski savjet. Mi ćemo dobro da razmislimo u kontekstu svega ovoga kako ćemo da vodimo dijalog o tome. Ako neko misli da može da dobije poželjnog sudiju Ustavnog suda, a posebno da proba da riješi i stavi van snage Zakon o slobodi vjeroispovijesti, Zakon o naknadama za majke i druge stvari, grdno se vara, a te tendencije postoje. Dosta stvari smo tolerisali u zadnja dva-tri mjeseca, ali je danas napravljena crvena linija. Odsustvo dijaloga na jednom prostom pitanju, a veoma krupnom, to je Zakon o teritorijalnoj organizaciji, zakon koji se tiče Opštine Zete i da ne bude zabune, mi ozbiljno razmatramo varijantu na koji način ćemo da vodimo dijalog o tim pitanjima. Ono što je ovdje nedvosmisleno rečeno premijeru - potpiši, gospodine, Temeljni ugovor koji je izglasan na Vladi. Potpiši temeljni ugovor pa ćemo da dodamo još. Ali ovo je opterećujuća stvar i zamislite, poštovani građani, ovo više ni na šta ne liči, ovome treba da se stane na kraj na demokratski način da zdrave snage, logični političari i političke strukture urade nešto. Formirana je tročlana komisija s jedne strane, tročlana komisija s druge strane za ispitivanje Temelnog ugovora, pa se podnose ostavke, pljušte ostavke, dolaze građevinski ugovori na nekim portalima, aman - zaman ljudi o čemu se radi. Ne igrajte se sa tim stvarima.

Gospodine Damjanoviću, ja sam rekao dio stvari što sam mislio. Direktno sam neke stvari naslovio na vas. Iskren da budem, ja znam šta vi o tome mislite, takođe dobro znam šta možete, a šta ne možete da kažete. Kada sam bio predsjednik Socijalističke narodne partije, moćne, kada ste bili u stručnom aparatu, ja sam vedoma rado prije 20 godina želio da čujem vaše mišljenje jer mi je služilo za ispravno donošenje odluka. Sada ste u Vladi, dio ste vlasti, ne morate na sve da odgovorite, ali neka građani ocijene, a vi sami odlučite. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:04:22)

Zahvaljujem se kolegi Predragu Bulatoviću, on je govorio u ime Kluba Demokratski front, Nova srpska demokratija, Demokratska narodna partija i Radnička partija. Ostalo im je još pet minuta za klub po ovom našem rasporedu da bi se mogli uskladiti.

Izvolite, kolega Damjanoviću, kao predlagač imate pravo.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (25.07.22 17:04:48)

Zahvaljujem.

Poštovani poslaniče Bulatoviću, samo ovaj dio vezan za teritorijalnu organizaciju i status još uvijek Gradske opštine Zete, a ja se nadam i punopravne opštine u nekom brzom periodu. Javno sam na sjednici Vlade i u medijima istakao razloge zašto mislim da taj postupak treba da se sprovede, ali da ima neku svoju dinamiku, najkasnije do početka naredne godine preskačući ovaj izborni proces da bismo u toj dinamici napravili prave uslove za status punopravne opštine Zeta. Smatram da to treba da bude stvar dijaloga i u parlamentu, što da ne i sa Vladom, da se nađu najbolja moguća rješenja. Mislim da se slažemo da je to jedno krupno pitanje koje se mora riješiti da ne bi i Zeta bila moneta za potkusurivanje do 23.oktobra ili nakon 23.oktobra, imajući u vidu da u ovom trenutku birači sa teritorije Gradske opštine Zete imaju neka druga prava vezana za izborna prava.

Sad oko ovoga takozvanog iznuđenog predloga, da ga tako nazovem i ja, a i vi ste to negdje rekli, svršenom poslu mane nema, saglasan sam, kakva god bude odluka Ustavnog suda ona je zakasnila jer smo u julu. Sad i da se ta odluka donese na način da se ovaj proces poništi, pa i da se ne poništi, sve te radnje neke koje treba sprovesti u slučaju novog raspisivanja izbora ne mogu biti ranije nego tih 60 dana

famoznih, govorimo ponovo o oktobru. Prosto je izvjesno, kakva god da bude odluka Ustavnog suda, a čuli smo da treba da se odluči, da ćemo imati izbore tek na jesen, prosto ih ne možemo vratiti unazad. Ako ćemo imati ostalo je samo da djelujemo ili - ili, da uvažimo zahtjeve 14 lokalnih samouprava da im se omogući kakvo-takvo funkcionisanje bez ograničenja, imajući u vidu da zbog odlaganja izbora ograničenje traje maltene cijelu godinu, problem za njih definitivno, ima tu stvari koje tako i tako ne bi mogli da rade, to je i kolegunica Popović nabrojala, ima koje bi mogli, ili da ovaj predlog zakona usvojimo, da se nastavi sa tim nekim ograničenjima koja će biti nakon održanih izbora, ako oni budu 23.oktobra raspisani i ode im cijela godina na zabrane i ograničenja. To sa jednog stanovišta koje nema veze sa politikom zaista pravi ozbiljne probleme u funkcionisanju sistema, jer to je sijaset stvari. Samo smo djelimično prošli pojedinačno za neke opštine gdje su sve blokirani, šta ne mogu sve da rade. Ko će imati najviše problema zbog eventualnog usvajanja ovog predloga zakona i donošenje zakona - upravo mi u Ministarstvu finansija, jer ćemo morati da se dnevno suočavamo sa opravdanim i neopravdanim zahtjevima lokalnih samouprava i da negdje nađemo balans da postupamo istovjetno i da ne favorizujemo bilo koju lokalnu samoupravu, glavni grad i 13 opština. Biće zahtjeva, kažem opravdanih, redovnih, u skladu sa njihovim budžetima, odnosima sa državom i tako dalje, potrebama, međunarodnim obavezama, a bogami smo svjesni da će biti i neopravdanih i sad mi smo ti koji ćemo morati da se time bavimo i neće nam nimalo biti ugodno imajući u vidu i godišnje odmori i taj rok neki uslovno rečeno davanja vazduha lokalnim samoupravama od svega mjesec dana. Prosto, nije dobro da se sve ovo radi ide se u susret onome što je izazvano zbog odlaganja izbora, ali mislim da bi još veća šteta bila za njih da se ništa ne radi, nego da se pusti da cijela 2022.godina za ove opštine pođe pod sankcijama i zabranama. Toliko i hvala.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:09:14)

Zahvaljujem se ministru Damjanoviću. Samo da se izvinim zbog stalnog upozoravanja, ali imajući u vidu dinamiku do kraja nedelje i koliko imamo tačaka upozoravam sve da povedemo računa o vremenu.

Izvolite, kolega Bulatoviću, imate pravo na odgovor na komentar.

PREDRAG BULATOVIĆ (25.07.22 17:09:36)

Zahvaljujem, gospođo Bošnjak, dame i gospodo, poštovani građani, gospodine Damjanoviću,

Očekivao sam ovako da ćete da odgovorite, da sačuvate, ipak, svoj dignitet, iako ste u Vladi. Prosto je glupo, besmisleno, praviti sada neke analize. Izbori su raspisani, rekli smo suprotno članu 14, izmjenama i dopunama odluka koje su bile ranije, a u nekim opštinama nisu bile ni raspisane. To je broj jedan.

Broj dva. Šta ćemo, recimo, ako se usvoji ovaj zakon o Zeti, a ne bude odluka Ustavnog suda, šta će da radi Milo Đukanović? Kako će da poništi odluku za Podgoricu, kako će da aktivira odluku za Zetu za 23. oktobar? To me samo interesuje. Ovo mu je tema za razmišljanje. Znam kako, jer učinjenom poslu mane nema, nalazimo se u pravnom haosu i pravnom besmislu. Ovdje je savršeno jasno rečeno ne igrajte se sa pitanjima te vrste. Znae, da je danas povučen potpis makar jedan sa ovog zakona, mi znamo da bi u vanrednom zasijedanju moglo 27 poslanika to da stavi, ali bi se veoma otežalo, jer bi istekli oni rokovi od 60 dana u skladu sa članom 14.

Naravno, svaki predlagač može do kraja rasprave da to postigne. Ja sam vama namjerno rekao istinu, jer je Demokratska narodna partija radila istraživanje za Podgoricu bez Zete. Naš je rejting prije petnaestak dana bio odličan, nama je sa stanovišta Demokratskog fronta i predsjednika Demokratske narodne partije koji ako prihvati da bude kandidat nosiće pobjedu tih opozicionih partija u odnosu na ovu vladu, ali nije suština u tome. Suština je da ne može Zeta biti samostalna bez elaborata, da mi ulazimo u kaos, naravno savršeno je nama jasno zašto je taj kaos takav. Kome odgovara? Nekome ko misli da može da se vrati na vlast, nekome ko želi da bez stvarne podrške među građanima neograničeno vlada.

Gospodine Damjanoviću, vi ste u Vladi kojoj je sudbina neizvjesna. Vama je uskraćena podrška, ali su utihnula oružja politička onih koji su rekli da vam je uskraćena podrška. Pa je izlaz bila Komisija za Temeljni ugovor, pa odoše članovi komisije. Mi to lagodno gledamo. Iskren da vam budem što se Temelnog ugovora tiče, Temeljni ugovor su potpisali vjernici u Crnoj Gori davno, on je na Svetog Vasilija ove godine u Nikšiću ovjeren, svake nedelje u hramu i hramovima Srpske pravoslavne crkve ovjeravan od strane vjernika i on će biti verifikovan prije ili kasnije. Mi pratimo principijelnost svakoga, u ovom trenutku je on nestabilan. Potoji nekoliko rješenja, u to ne želim da uđem, ali dijalog je, moram da vam kažem, uzdrman i ovom sjednicom, desantom na dnevni red. To nije uradio Demokratski front, ali neka svako radi svoj posao kako misli da treba. Mi smo se deklarirali. Završavam svoj komentar na sledeći način.

Imamo predsjednicu Ustavnog odbora koja je čitavu ovu godinu posvetila saslušanju kandidata za sudiju Ustavnog suda. Moraće neko da nam objasni zašto treći konkurs prije nego drugi konkurs, to će morati da objasni. Demokratski front je predsjedavao, Demokratski front je bio prisutan i na Odboru za politički sistem, Slaven Radunović, Jole Vučurović i ja, kojem predsjedava gospodin Koprivica iz opozicije. Mi smo jasno rekli - spremni smo za dijalog i rješenja, ali ne za Milivoja Katnića da izaberemo, ne za neke durge i tako dalje. Poštovani građani, treba da donese odluku odgovarajuću Odbor za politički sistem oko rješavanja konkursa za vrhovnog državnog tužioca i ja i gospodin Koprivica smo primijetili da postoje neki veoma čudni pritisci. Prvo osporavanja pa poslije ubrzavanja. Ništa se neće raditi bez transparentno i jasno, to vam mi poručujemo iz DF-a, vjerujem i iz ostalih opozicionih partija i za to smo da se riješi.

Pozdravljam ja lično i DF akcije koje je do sada realizovao glavni specijalni tužilac i da znamo da on ne može da radi bez VDT-a, jer je Tužilaštvo jedinstvena organizacija i Maja Jovanović je dio čitave priče. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:15:06)

Zahvaljujem kolegi Bulatoviću. Sada dajem riječ u ime Kluba Demokratske partije socijalista kolegi Danijelu Živkoviću.

Izvolite, kolega Živkoviću.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (25.07.22 17:15:17)

Hvala, potpredsjednice Bošnjak.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi ministre Damjanoviću sa saradnikom, poštovane građanke i građani Crne Gore,

Danas imamo na dnevnom redu zkonsko rješenje koje je predloženo od strane Vlade Crne Gore kako bi se omogućilo normalno funkcionisanje državnim institucijama odnosno jedinicama lokalnih samouprava zbog ograničenja koja postoje, zbog mišljenja Agencije za sprečavanje korupcije koje je izdato nakon objedinjavanja izbora za 23.oktobar. Ovaj potez koji je došao od strane Vlade smatram odgovornim, ne mislim da postoji bilo kakva vrsta odgovornosti Vlade u bilo kom smislu što se tiče prethodnog zakonskog rješenja, jer je to usvojila Skupština, odnosno većina u Skupštini. Prirodno je bilo da imamo odgovoran odnos Vlade, tako što će se predložiti izmjene i dopune Zakona o finansiranju političkih

subjekata izbornih kampanja kako bi imali redovno funkcionisanje državnih institucija i jedinica lokalnih samouprava, jer definitivno ta ograničenja postoje. Ono što je mišljenje Agencije za sprečavanje korupcije, ne ulazim u njihove nadležnosti, ja mislim da je ono ipak bilo ishitreno u odnosu na mišljenje Državne izborne komisije koje smo imali prilike da vidimo, ali u svakom slučaju smatram ovo odgovornim odnosom. I sami smo imali uputstvo od strane Zajednice opština u smislu problema za funkcionisanje i rad organa lokalnih samouprava i mislim da će ovim zakonskim rješenjem do 23.avgusta omogućiti se normalno funkcionisanje.

Kada govorimo ukupno o objedinjavanju izbora za oktobar mjesec, ja mislim da tu postoje dva ključna pitanja. Jedno je političko, a jedno je pravno. Političko koje podrazumijeva saglasnost koja je postojala unutar poslaničkih klubova koji su glasali za to zakonsko rješenje, kao i pravno pitanje koje podrazumijeva sporenje sa ustavnošću zakonskog rješenja koje je usvojeno u Skupštini. U odnosu na to je jedan od klubova u ovom parlamentu izrazio rezervu i podnio inicijativu Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti ovog zakonskog rješenja. Dobro bi bilo da je Ustavni sud reagovao u odnosu na sve inicijative koje smo predlagali i u prethodnom periodu kao klub Demokratske partije socijalista. Sjetićete se sjednice 28.decembra 2020.godine oko potvrđivanja jednog mandata, pa bi bilo dobro da smo tada imali jednu hitru reakciju Ustavnog suda koji bi kazao da li je tada taj mandat potvrđen u skladu sa zakonom ili nije. Ja mislim da se tada desio desant na Skupštinu, pa ipak vjerujem da će institucije sistema raditi onako kako smatraju da je najefikasnije i najbolje. Nemam nikakav problem sa tim da se da nekim temama prioritet, ali očigledno da postoji selektivnost u odabiru određenih tema i postupanja prema tim temama. Kakva god odluka bude Ustavnog suda, naravno da nemamo sporenja sa tim, jer smo uvijek upućivali da je neophodno se obratiti institucijama sistema kako bismo u finalu imali odgovor tih institucija i makar povjerenje u njih, jer kada ulažete neku žalbu odnosno odedenu inicijativu onda pretpostavljam da vjerujete u te institucije, iako ste ih u prethodnom periodu veoma zdušno kritikovali da se nalaze pod određenom partijskom ili političkom indoktrinacijom.

Osim toga, ovdje se često govori i poziva na izbornu volju građana. Ja u nekim diskusijama prepoznajem žal za tom izbornom voljom građana koja se desila 30.avgusta 2020.godine. Vidim neki lament nad tim datumom. Svi su imali prilike da iskoriste svoju šansu, svi su imali svoju priliku da iskoriste svoju šansu. Oni koji su tada dobili potrebnu većinu u koalicionom arazmanu da vrše društveno-političku odgovornost makar elementarno su mogli da budu korektni i da kažu u redu je i to što

smo pobijedili, priznajemo rezultate izbora. Ja ni tada od onih koji su pobijedili nisam čuo da su priznali rezultate izbora. Znači oni kad pobijede njima nije dobro, a nijesu u stanju da kažu i da priznaju da su ti rezultati dobijeni pod regularnih okolnostima nego su i ti rezultati pod kojima su pobijedili nelegalni. U redu, prihvatam i takvu vrstu političke argumentacije. To što neko nije umio da iskoristi svoju šansu od 30.avgusta govori o političkoj sposobnosti. Ne govorim o ličnom momentu, nego o političkoj sposobnosti da se sačuvaju određeni politički odnosi, jer nećete mi zamjeriti, ali nije Demokratska partija socijalista učestvovala u vašim političkim aranžmanima niti je Demokratska partija socijalista uticala da se formira prethodna parlamentarna većina, niti je uticala da se formira izvršna vlast, ni ko će biti nosilac lista, a posebno ne ko će biti premijer. Sada osjećam kroz diskusije koje se vode u Parlamentu nekako žaljenje nad tim kako se nije uspjela varlorizovati ta pobjeda od 30.avgusta. Ako bismo ipak gledali odnose od 30.avgusta naovamo prepoznavamo da taj aranžman ili saradnja između tih političkih subjekata nije bila dobra i da ona definitivno utiče na političku stabilnost u Crnoj Gori i utiče na dalji put Crne Gore ka Evropskoj uniji. To je očigledno. Kad nešto ne funkcioniše onda definitivno trpi država. Ko će biti u budućim koalicionim aranžmanima, o tome treba dobro da se zapitamo iz prostog razloga kada razmišljamo o budućnosti ove zemlje. Ja razumijem potpuni antagonizam, razumijem potrebu da se Demokratska partija socijalista učini nepoželjnim političkim subjektom, jer naravno, mnogi svoju političku platformu grade na ime Demokratske partije socijalista. Čini mi se da nas nema u crnogorskom parlamentu ili na političkom prostoru da neki ne bi mogli ni da vode svoju izbornu kampanju, jer očigledni nisu dobri ti izborni programi. Očigledno da ti izborni programi nisu dovoljno dobri, jer se ta politička platforma zasniva na ime Demokratske partije socijalista i njenog lidera Mila Đukanovića. To prepoznajem u narativu. Finalno sada dolazimo do toga da očigledno postoji uslovljavanje od strane određenih političkih subjekata određenim političkim potezima od strane Demokratskog fronta da je neophodno da se potpiše ugovor sa Srpskom pravoslavnom crkvom ako želimo da dođemo do evropske agende. Ta evropska agenda podrazumijeva da ako se ne potpiše ugovor sa Srpskom pravoslavnom crkvom nema imenovanja u pravosuđu. Znači, nema imenovanja u pravosuđu. Sada se pojavljuje drugi uslov, a drugi uslov podrazumijeva ako neko ne povuče potpis sa dva zakona koja podrazumijeva da Zeta dobije status samostalne opštine, takođe uzdrmani, opet dijalog i nema potrebne većine za izbor čelnih ljudi u pravosuđu, odnosno konkretno Sudskog savjeta i Ustavnog suda. Zaista, divno i bajno, saslušali smo se raznih

uslovljavanja u crnogorskom parlamentu. Odmah da vam kažem što se tiče tih uslovljavanja koja dolaze od Demokratskog fronta, nema potrebe za njima. Znaete iz kog razloga - jer ćemo prije ili kasnije insistirati ko je za evropsku agendu i ko je za to da se odblokiraju određeni procesi vezano za pravosuđe, jer kao što upozoravate u kontinuitetu kako je to pravosuđe zarobljeno, kako je i pod indoktrinacijom prethodne vlasti, tako vi sad hoćete uslovljavanjima da zakočite te procese i da nastavite sa vašim narativom. Ja mislim da je to pogrešan potez ili pogrešan put uz mogućnost političke legitimizacije vaših političkih poteza i koraka na način što je vama mnogo važnije kako će se potpisati ugovor sa Srpskom pravoslavnom crkvom nego da se deblokira pregovarački put ka Evropskoj uniji. Uostalom i da nije deblokada pregovaračkog procesa, nama je veoma važno da deblokiramo pravosuđe. Kada kažem deblokiramo pravosuđe neki su se u pravosuđu uvrijedili kada kažem deblokada, jer ono funkcioniše, funkcionišu sudovi, funkcioniše Tužilaštvo. Govorim o izboru čelnih ljudi u pravosuđu za koje nam je potrebna kvalifikovana većina. Ja bih se ipak zamislio nad tom činjenicom i okolnosti.

Čula se još jedna stavka, da je danas izvršen desant na dnevni red. Građani mogu pogrešno da razumiju, danas se u redovnoj proceduri desila dopuna dnevnog reda koja je dobila potrebnu većinu poslanika u Skupštini Crne Gore u regularnoj proceduri gdje zakoni ispunjavaju sve potrebne uslove. To što nekome nešto politički ne odgovora ima pravo i politički i legitimno i svako drugo da ističe svoje nezadovoljstvo. Ono što je definitivno sigurno makar što se tiče Glavnog grada, nemojte da imate nikakve dileme, mogu ovdje da se iznose rezultati istraživanja, pokušavaju se rezultati tih istraživanja prezentovati, nema nikakve dileme da je gradonačelnik Vuković sa rezultatima rada koje je pokazao u prethodne četiri godine zaslužio sledeći mandat, taj mandat će i dobiti. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:24:15)

Zahvaljujem se kolegi Živkoviću.

Sada dajem riječ poslednjem diskutantu prijavljenom po ovoj tački dnevnog reda, a to je kolega Danilo Šaranović iz Kluba poslanika Mir je naša nacija. Izvolite, kolega Šaranoviću.

DANILO ŠARANOVIĆ (25.07.22 17:24:34)

Hvala, potpredsjednice Bošnjak.

Poštovane kolegice i kolege, gospodine Damjanoviću sa saradnikom, poštovani građani,

Vrlo inspirativna tema i kada bi moglo biti radije bih polemisao sa nekim stavovima koji su se mogli čuti prije mene, ali kao odgovoran poslanik potrudicu se da budem u okviru dnevnog reda, u okviru tačke. Ove izmjene Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja, mislim da sam dužan da to kažem zbog građana, ako već neko od mojih prethodnika to nije kazao, ne bi bila naša današnja tema da se nisu odložili lokalni izbori odnosno da se nije pobjeglo od lokalnih izbora, odnosno obrnuto, da nije na neustavan ili nezakonit način donijet prvo Zakon o lokalnoj samoupravi mi danas ne bismo razgovarali o ovoj temi. Vlada je kao predlagač ovog zakona u njegovom obrazloženju bila za mene lično vrlo neubjedljiva, kao potreba predlaganja ovog zakona naznačava se to da se one zabrane i ograničenja koji su propisani u članovima 38 do 44 važećeg Zakona odlože do 23.avgusta. One su na snazi već nekoliko mjeseci i ovim zakonom se predlaže da se oni odlože do 23.avgusta, ako uzmemo u obzir dan kada bi ovaj zakon stupio na snagu to bi bilo nekih dvadesetak dana.

Prvo, nije mi jasno što bi moglo epohalno da se desi unutar tih dvadesetak dana, a drugo kao obrazloženje za predlaganje ovog zakona ponuđeno je bilo to što sistem jedinica lokalne samouprave ako ima neke nagomilane probleme i tako dalje, ja zaista nijesam čuo da su to neki veliki problemi, problemi koji bi mogli da odblokiraju sistem lokalne samouprave unutar ovih 20 dana. Ako uzmemo u obzir sve ono što se danas moglo čuti na sjednici Matičnog odbora kada smo raspravljali o ovome, i dosašnji tok rasprave na ovu temu, i sve ono što se moglo čuti u javnom diskursu i od nekih relevantnih organizacija, ali i pojedinaca, moguće da se ovdje ipak radi o nekim skrivenim namjerama o kojima se sve otvorenije govori.

Drugo, izmjene Zakona o lokalnoj samoupravi zbog kojih, opet ponavljam, danas raspravljamo o ovom zakonu, kao što smo i tada govorili, a vrijeme nas je potvdilo, uvele su potpunu anarhiju unutar pravnog sistema, odnosno najkonkretnije sistema lokalne samouprave. Tvrdili smo onako kako piše u zakonima, Zakonu o izboru odbornika i poslanika, konkretno ako govorimo o Podgorici i Zakonu o Glavnom gradu, čak je to i u Statutu Glavnog grada propisano, a to je trajanje mandata odbornicima. Mandat odborniku traje četiri godine, koji počinje od dana verifikacije odborničkog mandata, a to se dešava na prvoj konstitutivnoj sjednici Skupštine opštine, odnosno Skupštine Glavnog grada. Političko licemjerstvo koje, rekao bih, postaje jedna od

najprisutnijih pojava na političkom nebu Crne Gore demonstriralo se i vidjelo se na poslednjoj sjednici Skupštine Glavnog grada. Ona je održana 05. ovog mjeseca, svega dan prije nego što su istekli mandati odbornicima saglasno Zakonu o izboru odbornika i poslanika, a saglasno Zakonu o Glavnom gradu, saglasno Statutu Glavnog grada. Time su oni iz aktuelne vlasti u Glavnom gradu, koji su nijemo ćutali ili su govorili da nijesmo u pravu onda kada smo govorili da mandati odbornicima Skupštine Glavnog grada ističu 06. jula, praktično priznali da smo bili u pravu time što su sazvali sjednicu Skupštine Glavnog grada dan prije isteka mandata odbornicima. Znete li koja je prva tačka dnevnog reda bila - Izbor gradonačelnika, i ne to bilo ništa strašno da se na toj sjednici nije birao u novi mandat gradonačelnik kome nije istekao aktuelni mandat. On je samo iskoristio ono što mu je neko omogućio. Neko je njemu omogućio da bude prvi gradonačelnik u istoriji Glavnog grada koji će biti na toj poziciji duže od četiri godine bez izbora, neki njegovi prethodnici, znamo svi, ostali su zahvaljujući političkoj korupciji. On je prvi gradonačelnik u istoriji Glavnog grada koji će biti na toj poziciji bez izbora. Znete li ko mu je to omogućio? Dvije partije koje su njemu opozicija u Glavnom gradu, a koje su ovdje u parlamentu glasale za odlaganje izbora. Opozicija u Glavnom gradu je gradonačelniku Glavnog grada omogućila da on bude gradonačelnik Glavnog grada duže od četiri godine bez izbora, oni se nijesu ni pojavili na toj sjednici. Meni je to potpuno razumljivo. Znete šta će vam reći oni koji pravo tumače po Ustavu i po zakonima, a ne po dnevnopolitičkim potrebama ili ličnim, odnosno partijskim porebama, da danas Podgorica nema gradonačelnika, a da Bar, Plužine, Danilovgrad, Šavnik, Bijelo Polje, Kolašin, Rožaje, ne znam da nijesam koju opštinu preskočio, nemaju predsjednike opština. Nemaju, ako ćemo da tumačimo po Ustavu i po zakonima, mi danas nemamo gradonačelnika Glavnog grada, nemamo predsjednike opština. Ovdje su nama neki govorili prije nekoliko dana da Crna Gora mora biti zdrava. Super. Slažem se, u potpunosti sam saglasan. Samo mislim da pored nas koji nemamo problema da to kažemo naglas, većina građana zna da autori tih i takvih rečenica su takođe direktno zaslužni za ovakve malignitete koje imamo unutar političkog i pravnog sistema Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:31:58)

Zahvaljujem kolegi Šaranoviću.

Pošto je u ime Kluba DPS-a kolega Nikola Rakočević zamolio za par minuta, a ostalo je dovoljno vremena u klubu, ja mu dajem riječ. Izvolite, kolega Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (25.07.22 17:32:14)

Zahvaljujem, potpredsjednice. Zaista ću kratko, budući da sam izvjestilac ispred Odbora, pa smatrajte da ću to sve objediniti.

Dopustite da se na samom kraju ove rasprave vratimo tački dnevnog reda. Kao što znamo, ovaj zahtjev je stigao nešto ranije, negdje u maju, prema Parlamentu i prema Vladi. Nažalost, Parlament nije zasijedao dovoljno, da kažem vrednosno, pa nijesmo ovaj predlog zakona usvojili još ranije i dobro bi bilo da smo ga usvojili ranije. Zajednica opština je tražila to zbog objedinjavanja izbora u jednom danu. Podsjetiću vas da i naši međunarodni partneri očekuju od nas da se svi lokalni izbori održe u jednom danu, pa smo mi izlazeći u susret potrebi dalje demokratizacije izbornog procesa učinili napor da objedinimo izbore u jednom danu za avgust mjesec. Kasnije je to precizno propisano da bude 23.oktobra.

Ne mislim da je tu išta sporno budući da je naša parlamentarna sad opozicija kada je bila u vlasti prije svega godinu dana predložila isti takav model samo za jedan drugi set opština, jer tada su smatrali da je pametno objediniti izbore u jednom danu. Kada smo uradili mi isto tada su pomislili da je politika u pitanju, ne, u pitanju je potreba da idemo u korak sa preporukama OEBS-a, ODIR-a i Evropske komisije. Ovaj zakon o kojem danas raspravljamo, vjerujem da ćemo ga danas usvojiti, samo je prilog toj odluci budući da lokalne samouprave u kojima se održavaju izbori 23.oktobra radi nesmetanog funkcionisanja trebaju ovakvo zakonsko rješenje. Tačno je da će to podrazumijevati samo jedan mjesec, budući da smo u docnji od maja mjeseca. Ako mi neko objasni da je dobro da taj mjesec nemaju ono što su trebali da imaju prethodna tri mjeseca, ja ću se usaglasiti da povučemo svi ovaj predlog zakona i da ga ne glasamo. Pošto mi niko ne može objasniti da nije dobro da makar mjesec dana funkcionišu nesmetano, ako već nijesu i prethodnih nekoliko, budući da je to tako, vjerujem da ćemo svi glasati, kad već imamo objedinjene izbore za 23.oktobar, da do 23.avgusta opštine u kojima se održavaju izbori imaju nesmetano funkcionisanje.

Ipak, kada govorimo o Zakonu o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja potrebno je da se svi podsjetimo da je ovo zakon koji pripada setu izbornih zakona.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:38:07)

Molim kolege da ne dobacuju sa mjesta, poštuju poslanika. Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (25.07.22 17:38:10)

Hvala vam, potpredsjednice. Zaista me nijesu dekoncentrisali, iako možda imaju potrebu, ali bi bilo bolje da čuju ovaj moj apel, a vjerujem da ćemo se oko ovoga usaglasiti.

Zakon o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja je dio seta izbornih zakona. Mi imamo obavezu, prije svega prema sebi, prema građanima, prema demokratiji u Crnoj Gori, a eto igrom slučaja imamo obavezu prema naših evropskim partnerima koji nas ocjenjuju da bi ušli u klub razvijenih država, u Evropsku uniju. Ne zato što smo mi poltroni bilo kojeg dijela međunarodne zajednice, nego želimo dobro sebi, mislimo da dobro nama znači biti u Evropskoj uniji, a ako je to tako, onda je valjda logično da oni nas ocjenjuju da bismo ušli u taj klub, ako priželjkujete dobru ocjenu da sjednemo i dogovorimo se oko seta izbornih zakona. Ovaj zakon pripada setu izbornih zakona i mislim da bi bilo veoma korisno za sve nas da već u septembru, iako u oktobru počinje redovno zasijedanje, sjednemo i konačno dogovorimo ponovo nastavak rada u Odboru za izbornu zakonodavstvo, da dođemo do dvije trećine povodom zakona o izboru odbornika i poslanika, o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja, o biračkom spisku i tako dalje. Mislim da možemo doći do kvalifikovane većine povodom tako važnog zakona i zakona za demokratiju koji nas ne dijele koliko bi nas možda dijelilo imenovanje u pravosuđu, pa ipak povodom pravosuđa smo na pragu dogovora. Naravno, kako je šef kluba Demokratske partije socijalista Danijel Živković govorio, pojavili su se neki iracionalni uslovi da bismo pristupili zajedničkom glasanju o kandidatima za koje smatramo da su izuzetno dobri i važni da budu dio institucija u Crnoj Gori. Temeljni ugovor ili Zakon o teritorijalnoj organizaciji. Hoću da kažem drugo, koliko smo na pragu dogovora oko pravosuđa, ne vidim razlog da se ne možemo dogovoriti oko izbornih zakona. Zbog toga apel za sve nas, a u Demokratskoj partiji socijalista i vjerujem cjelokupnoj parlamantarnoj većini, iako fluktuirala većina već dvije-tri godine, imate zaista iskrenog sagovornika povodom izbornih zakona. Mi smo već od 2019. godine sa NVO sektorom, tada su kolege Demokrate dale preko 200 rješenja za izborne zakone, akademska zajednica, nevladin sektor, imamo nacрте tih zakona koji se

trebaju upodobiti sa preporukama međunarode zajednice koji su pristigle u međuvremenu, jer smo imali od tada parlamentarne izbore i nekoliko lokalnih izbora. Mislim da bi bilo dobro da sjednemo da upodobimo taj tekst u skladu sa preporukama prije svega OEBS-a i ODIR-a i da izađemo sa rješenjem i da pokažemo međunarodnim partnerima, ali prije svega sebi i crnogorskom društvu, da smo dovoljno zreli da dođemo do ozbiljnih tekstova zakona u oblasti izbornog zakonodavstva i da na taj način bez problema pristupimo i izborima 23.oktobra, a naravno i svim budućim izborima. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:39:17)

Zahvaljujem se kolegi Rakočeviću.

Kolega Koprivica je u skladu sa člnom 97 stav 4 tražio riječ i dobio je. Taj stav člana 97 glasi: "Nakon završenog pretresa", rekli smo da je poslednji diskutant bio kolega Nikola Rakočević, "a prije završne riječi predstavnik predlagača i klub poslanika koji to želi ima pravo da preko svog predstavnika izloži stavove kluba u trajanju do tri minuta."

Kolega Koprivica ima pravo do tri minuta u ime Kluba Mir je naša nacija. Molim vas da poštujuete vrijeme, nadam se da ćete razumjeti, zbog racionalnosti onoga što nas čeka sa budućim tačkama. Izvolite.

MOMO KOPRIVICA (25.07.22 17:40:18)

Zahvaljujem, uvažena potpredsjednice.

Uvažene kolegice i kolege, poštovani predstavnici Vlade, uvaženi građani i uvažene građanke Crne Gore,

Javio sam se da u ime Kluba Demokrate DEMOS prokomentarišem jednu tendenciju koja je prisutna već evo par mjeseci u našem parlamentarnom sistemu, prije svega u zakonodavnom radu i po čemu ćemo sigurno ući u istoriju parlamentarnog prava.

Naime, svojevremeno je pod uticajem sve veće specijalizacije zakona sa možda i ne tako previše korisnih društvenim efektima došlo do toga da su zakoni postali sve specijalniji, sve detaljniji, tako da se jedno vrijeme u socijalizmu raspravljalo sa pravnog aspekta kakav je kvalitet Zakona o udruženom radu koji je imao, vjerovali ili ne, čak 670 članova. Možete misliti kakav je to bio pravni galimatijas. Danas imamo obrnutu tendenciju, da se pravni galimatijas stvara sa ovim dvočlanim zakonima. Nikad više u našem zakonodavnom iskustvu nije bilo zakona sa svega

dva člana. Prvim članom se reguliše jedna ad hok situacija što je posledica neadekvatnog dugoročnog planiranja društvenih, političkih ili bilo kojih drugih odnosa na koje se zakon odnosi, a drugi član glasi - ovaj zakon stupa na snagu tada i tada. Da su bili zakoni sve specijalniji posebno su o tome govorili pravni teoretičari. Tako je jedan naš čuveni pravnik Miodrag Jovičić navodio primjer Engleske, 1920. godine usvojeno je 82 zakona, a u katalogu propisa su zauzimali 600 stranica. Godine 1952. pod uticajem sve detaljnijeg regulisanja društvenih odnosa imali su Britanci 64 zakona na čak 3.980 stranica. Danas u Crnoj Gori imamo obrnut trend u odnosu na cjelokupno evropsko kontinentalno pravo, da s evim dvočlanim zakonima rešavaju tako složeni društveni odnosi i proizvodi pravni galimatijas. Politička pozadina, vidjeli smo iz ove rasprave, a i u prethodnom periodu, ovog zakona jeste skorašnje bježanje od izbora. Ni o kakvom objedinjavanju izbora se ne radi. Da je bilo riječi i volje za objedinjavanjem to bi bio 05. jun za kada nikakvih smetnji nije bilo, ali je umjesto toga dislocirana grupa izbora za oktobar 2022. godine.

Imaćemo jednu paradoksalnu situaciju. Nikad duži period od raspisivanja do održavanja izbora, a nikad kraći period važenja zakonskih zabrana i ograničenja u pogledu upotrebe javnih resursa u izbornim kampanjama. Tako da iako je Zakon o izboru odbornika i poslanika propisivao od raspisivanja do održavanja izbora može proteći od 60 do 100 dana, u Pljevljima će od raspisivanja do održavanja izbora proteći 171 dan, u Baru, Podgorici, Kolašinu 185, u Plužinama i Žabljaku 199, u Tivtu 224, u Budvi 203 dana. Toliko dug period protivzakonit, naravno, od raspisivanja do održavanja izbora, a nikad kraći period važenja zabrana i ograničenja. Vlada je 23. juna utvrdila ovaj predlog zakona da važi od 23. oktobra, da ne ulazim pravno u to kako je izabran datum, nikakvog pravnog razloga nema. Politički razlog je jasan, da što kraće važe zabrane i ograničenja u pojedinim opštinama gdje se očekuje zloupotreba javnih resursa, da se otvori što više prostora za partijsko zapošljavanje, zapošljavanje u partijske svrhe u opštinama kako bi se branila lokalna vlast.

Ovim zakonskim eksperimentisanjem od prije par mjeseci lokalne samouprave su gurnute u problem. Onaj ko je tada predložio zakon o odlaganju izbora trebalo je tada da predloži ovu dopunu zakona, ali to nije učinio da bi se ostavio prostor za sve ove upotrebe javnih resursa u partijske svrhe u tim opštinama. Šta ćemo s ovim periodom koji je protekao, dakle i tada su važile zabrane i ograničenja od raspisivanja izbora. Svakako ovo pokazuje da je ovaj zakon zreo za izbornu reformu i posledica nefunkcionisanja parlamentarne većine je to što Odbor za

sveobuhvatnu izbornu reformu ne radi. Svakako, što se tiče Demokratske Crne Gore, što se tiče našeg poslaničkog kluba apsolutno postoji volja da se na jednim objektivnim principima kao što i zakoni treba da budu izraz opšte volje, izraz objektivnog sagledavanja, izraz planskog pristupa rešavaju ova pitanja da se definišu i pravosudna imenovanja i svi oni zakoni koji će omogućiti fer izbore. Zahvaljujem.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:46:10)

Zahvaljujem kolegi Koprivici.

Ovo je bila završna riječ u ime Kluba Mir je naša nacija.

Izvolite, ministre Damjanoviću, imate pravo na završnu riječ. Ne želite da je koristite. Zahvaljujem na racionalnosti i uštedi vremena.

Ovim konstatujem da smo završili pretres po tački dnevnog reda Predlog zakona o dopuni Zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja.

Sada prelazimo na drugu tačku dnevnog reda. To je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima. Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici Miloš Konatar, Nikola Rakočević, Dragan Vukić, Kenana Strujić Harbić i Adnan Striković. Izvjestioci odbora su Nataša Jevrić, Zakonodavnog odbora i Slaven Radunović, Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Otvaram pretres.

Pitam da li predstavnik predlagača želi dati dopunsko obrazloženje? Shvatila sam da želi.

Izvolite, kolega Konatar, imate pravo na dodatno obrazloženje.

MILOŠ KONATAR (25.07.22 17:47:23)

Hvala, potpredsjednice Skupštine.

Uvažene kolege poslanice, poštovani građani Crne Gore,

Pred nama je jedan, mogu slobodno reći, lijep predlog izmjena zakona, lijep povod koji je predložila grupa od pet poslanika, ali za koji očekujem da će dobiti široku podršku i da će biti jedan od onih akata u ovom parlamentu koji je ipak omogućio da postignemo konsenzus oko nekih stvari koje jesu dobre za budućnost Crne Gore. Tako je i ovaj predlog izmjena zakona dobio jednoglasnu podršku kolega na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu, takođe i na Zakonodavnog odboru. Zahvaljujem svim kolegama koji su podržali ovaj predlog izmjena zakona.

Od kada je podniet ovaj zakon se neformalno nazivao Zakon o digitalnim nomadima iako je riječ o izmjenama i dopunama Zakona o strancima. Logično se postavilo pitanje šta su digitalni nomadi danas u svijetu i zašto mi uopšte donosimo izmjene zakona koji tretiraju pitanje digitalnih nomada.

Poštovani građani, digitalni nomadi su ljudi kojima priroda posla omogućava da svoj posao mogu obavljati od kuće ili s bilo kog mjesta na svijetu. Riječ je o ljudima koji obavljaju poslove iz oblasti informacionih tehnologija, najčešće je riječ o programerima, veb i grafičkim dizajnerima, o ljudima čija primanja prelaze prosječna primanja. Dakle, to su ljudi s visokim platama, koji, kao što sam rekao, zbog prirode svog posla mogu birati bilo gdje u svijetu gdje će živjeti, provoditi svoje vrijeme i odatle obavljati poslove. Naravno, želim da kažem zašto smo i mi ušli u ovu priču oko izmjena zakona.

Neke procjene govore da će do 2030. godine jedna milijarda ljudi raditi od kuće, odnosno da će moći da bira mjesto odakle će obavljati svoj posao i da neće biti neophodno njihovo prisustvo za obavljanje posla kao što je sada slučaj, dakle van standardnog radnog mjesta. Svi ti ljudi, ta milijarda ljudi koja se očekuje zbog razvoja tehnologija u svijetu jesu potencijalni digitalni nomadi. Oni duže ostaju na jednom određenom mjestu kada borave i na taj način, posebno što je značajno za zemlje kao što je Crna Gora, svojim boravkom produžavaju turističke sezone. Takođe, ono što su istraživanja pokazala jeste da više od 36% svoje mjesečne zarade koju ostvare digitalni nomadi ostaje u destinaciji gdje oni borave. To su troškovi prevoza, smještaja, hrane itd. Primjera radi, naša komšijska zemlja Hrvatska je bila sedma zemlja u svijetu koja je prepoznala ovu šansu i koja je u svom normativnom okviru upisala i standardizovala digitalne nomade. Za samo nekoliko mjeseci oni su imali preko 1.000 aplikacija za boravak, odnosno za dobijanje vize za digitalne nomade u Hrvatskoj.

Upravo je to šansa za Crnu Goru jer se radi o mogućnosti da se promoviše Crna Gora. Dakle, Crna Gora je zemlja prelijepe prirode, još uvijek su niski troškovi života, pruža sigurnost za boravak u našoj zemlji i svakako jeste atraktivna destinacija za digitalne nomade. Mi smo krenuli u ove izmjene zakona upravo zbog toga što digitalni nomadi nisu bili prepoznati u normativnom i pravnom okviru u Crnoj Gori. Ovo predstavlja samo prvi korak. Ovim izmjenama zakona se prepoznaju digitalni nomadi, stvara se okvir da digitalni nomadi imaju posebne uslove, odnosno da dobijaju posebnu vrstu radne dozvole. U ovom prvom koraku se ne radi o bilo kakvim poreskim olakšicama. Donošenje ovog zakona neće koštati ni jedan jedini cent građane Crne Gore. Dakle, nije riječ o bilo kakvim

novčanim sredstvima koji bi digitalni nomadi dobijali zbog boravka u Crnoj Gori, ali se omogućava da oni po posebnim uslovima dobiju dozvole za boravak najduže do dvije godine, odnosno plus dvije godine ukoliko tu dozvolu obnove. Upravo je to šansa za Crnu Goru. Jer, konkurentne zemlje kao što je Hrvatska omogućavaju digitalnim nomadima da mogu dobiti dozvolu boravka do jedne godine. Tu je prilika. Mislim da ćemo svakako uz zemlje u Evropi kao što je Estonija, uz Hrvatsku koju često svi pominjemo da se trebamo i moramo ugledati, pogotovo kada je u pitanju razvoj IT sektora, digitalizacije. Ovo može predstavljati veliku priliku za Crnu Goru. Nadam se i očekujem da ćemo zajednički, bez obzira što je to bio predlog, kao što ste kazali, grupe poslanika oko ovoga postići konsenzus.

Takođe, moje uvažene kolege Rakočević, Vukić, Strujić Harbić i Striković, mi smo obavili i posle podnošenja ove inicijative razgovore s određenim krugom stručne javnosti koja se bavi ovom tematikom, pa smo kolega Rakočević i ja podnijeli i amandmane na ovaj tekst zakona kojima se preciznije definiše u kojim slučajevima prestaje status digitalnog nomada onako kako je predviđeno ovim zakonom i definiše mogućnost za spajanje porodice za digitalne nomade, što, takođe, omogućava i predstavlja povoljnost kako bi te ljude privukli u Crnu Goru.

Dakle, još jedna prilika da za sjajnu promociju Crne Gore u svijetu, da ljudima koji dolaze u Crnu Goru na najbolji način predstavimo našu prelijepu zemlju. Očekujem da ćemo svi podržati ovu priču. Kamo sreće da u ovom parlamentu imamo što više ovakvih tema koje će nas ujedinjavati, a ne dijeliti. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 17:55:12)

Zahvaljujem kolegi Konataru koji je u ime predlagača imao uvodnu riječ.

Sada pitam izvjestioce odbora da li neko želi?

Želi kolega Slaven Radunović, u ime Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Izvolite, kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ (25.07.22 17:55:31)

Zahvaljujem, potpredsjednice Bošnjak.

S obzirom na to da sam jedini prijavljeni ispred kluba tj. imamo pravo samo na jednu diskusiju po dogovoru, spojiću i ovo kao izvjestilac i u ime kluba, pa to tako i doživite.

Crna Gora je, slažem se potpuno s gospodinom Konatarom, potencijalno vrlo interesantna za digitalne nomade baš iz razloga što iz njihovog ugla gledano, svakako ne iz ugla naših građana, Crna Gora je jeftina za život iz njihovog ugla, s obzirom na to da oni ostvaruju prihode u razvijenim zemljama i da se bavi poslom koji je visoko plaćen. Tako da ima li što ljepše nego zarađivati u Americi platu, a trošiti je u Crnoj Gori, sigurno vrlo atraktivno, i to nije sporno i s Hrvatskom i drugim državama.

Ima nekoliko stvari koje sam pokrenuo na Odboru, zna to gospodin Konatar. Ja sam po prirodi kao opozicionar dugogodišnji u Crnoj Gori sumnjičav. Nisam sumnjičav po pitanju vaše ideje. To sam dokazao time što sam glasao na Odboru. Apsolutno podržavam da nađemo rešenje da se digitalnim nomadima omogući da u Crnoj Gori privređuju, a da mi ovdje od toga imamo ozbiljan prihod. Riječ je o ljudima koji iznajmljuju najskuplje stanove, uzimaju rent a car, troše za vikend, putuju. To su ljudi koji su najdobrodošli gosti koliko je to moguće. Ali, u svemu tome se krije nekoliko potencijalnih problema. Sjećate se vi već da je jednom Crna Gora za jednu vrstu nomada bila raj 90-ih godina. To su tada bili turisti iz Italije. Znači, divno su se provodili ovdje. Vi znate da je danas, to je nešto što me je ponukalo da ovako razmišljam, visoki kriminal, onaj najveći svjetskih razmjera, takođe je visoko digitalizovan i ljudi koji se bave operacijama kojima se sprovodi šverc droge i drugih stvari, oružja su ljudi koji su digitalni vrhunski stručnjaci. Vrlo lako se može desiti da mi napravimo ovdje raj za njih jer im dajemo dvije plus dvije godine bez velikog pitanja stalnog boravka.

S druge strane, nemamo ili makar ja još uvijek ne znam da ima planirano podzakonskih akata koji bi na jedan ozbiljan način mogli da utvrdimo čime se oni stvarno bave. Zašto. Danas je poplava programerskih firmi, dizajnerskih firmi, imaju različita imena. Imate firme koje ostvaruju milijardu prometa, imaju tri, četiri zaposlena. Imate obrnuto, firme koje imaju hiljadu zaposlenih, a nemaju. Ko će to iz Crne Gore, koji to stručnjaci, koji direktorati iz ministarstva da utvrđuju validnost dokumentacije koja se priloži kada dođe čovjek i kaže ja sam digitalni nomad, bavim se tim i tim za tu i tu firmu. Pola tih firmi je registrovana po Devičanskim ostrvima, Bahamima, naravno gdje im je poreski raj. To je sve regularno i po zakonu, ali tu se kriju i one opasnosti o kojima pričam. Kako ćemo mi s našom administracijom vrlo jadnom u tom smislu, nema potencijala, da otkrijemo ove stvari o kojima pričam. Šta ćemo ako nam se preseli svjetski krem kriminalni u Crnu Goru na račun ovoga. Sjetite se

kada smo počeli da dijelimo navodno ekonomska državljanstva zato što smo strašno atraktivni, pa nam se bjelosvjetska ološ skupila ovdje, naravno bilo je i normalnih biznismena, ali kada su počeli da dolaze kraljevi kockarnica, javnih kuća postali su svi građani Crne Gore. Samo da se ovaj projekat u to ne pretvori.

Znači, u meni i Klubu Demokratskog fronta imate nekoga ko na isti način dobronamjerno razmišlja o ovome, ali odgovornost za ovo što vi pričate se sprovede u djelo, a da se ne pretvori u svoju suprotnost je na vama iz prvog razloga što ste predlagači i iz drugog što kontrolišete izvršnu vlast. Samo ukazujem na velike rizike. Ovo nije priča klasičnog opozicionara koji sve kritikuje. Ne, ovo je velika opasnost. Ljudi danas koji se bave organizovanim kriminalom više ne nose motke i eksplozive. Oni koriste svoj mozak i kompjutere. Isto kao i ovi ljudi kojima ste poželjeli, a i ja s vama da poželim dobrodošlicu u Crnu Goru. Teško je to razdvojiti. Posao nad podzakonskim aktima kojima će se ove stvari utvrđivati je ogroman ispit za crnogorsku administraciju, a ja ću da vam budem iskren. Mislim da mi nemamo kapaciteta da te stvari provjerimo. Ne mogu da zamislim da imamo dovoljno ljudi u administraciji koji znaju engleski da bi se bavili pretraživanjem po stranim sajtovima ili već gdje sve treba. Ne znam kako ćete jednostavno da verifikujete tu dokumentaciju koju budete dobili jer je riječ o milionima malih firmi. Ali, eto, da probamo, a nama će oči da budu ovako širom otvorene.

PREDSJEDAVALA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 18:01:39)

Zahvaljujem kolegi Radunoviću.

Ovo je bilo u ime izvjestioca Odbora i u ime Kluba.

Sada dajem riječ kolegi Nikoli Rakočeviću, u ime Kluba DPS-a. Izvolite, kolega Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (25.07.22 18:01:53)

Zahvaljujem, potpredsjednice Bošnjak.

Dopustite da dam svoj prilog kratko.

Kao što znate, ovo zakonsko rješenje i digitalni nomadi, kako ih kolokvijalno nazivamo, nije nešto što je otkrivanje tople vode. Dakle, nijesmo mi kolege koje smo predložili ovo zakonsko rješenje to patentirali, izmislili, predložili ga vama. Da je tako postojali bi brojni rizici da se ono kompromituje, pretvori u sopstvenu suprotnost itd. Ipak, postoje brojne

države od kojih Hrvatska najbliža koja ima iskustvo s digitalnim nomadima. Vjerujemo da iskustvo Hrvatske može biti dragocjeno u implementaciji. Ipak, kolega iz Poslaničkog kluba Demokratskog fronta kolega Radunović je postavio nekoliko dilema o kojima, zaista, treba povesti računa.

Dakle, niko ovdje sigurno ne predlaže ovako inovativno zakonsko rješenje da bi otvorio prostor bilo kojoj vrsti kriminala. Naprotiv. Vjerujem da kroz jedno pažljivo analizirano iskustvo i komparativnu praksu zemalja koje su ovo već implementirale i uspješno sprovode ovo rješenje možemo doći do mehanizama zaštite. Isto kao što je bio slučaj s ekonomskim državljanstvom. Nisam tu saglasan. Postojali su brojni kriterijumi u aplikaciji koji su značili ukoliko uložite, ukoliko imate firmu koja ima potentnost i ukoliko nemate kriminalni rekord, dobro došli ste da uložite u Crnu Goru. Kada su digitalni nomadi u pitanju, vjerujem da ćemo imati, posebno u prvim godinama, mnogo manje posla. Ne treba očekivati sada da će da dođe ovdje stotine hiljada digitalnih nomada da zaposjednu razne pozicije u Crnoj Gori. Daj bože da je tako jer će njihova potrošnja biti značajna, a samim tim se puniti budžet.

Kada smo kod toga, vrlo je važno reći da efekti ovog zakonskog rješenja su upravo u tom kontekstu. Dakle, promocija Crne Gore kao turističke destinacije, promocija Crne Gore kao zemlje koja pruža mogućnost za investicije, startapove, nove tehnologije i za ukupnu potrošnju koju dobijamo od digitalnih nomada, a time se puni budžet. Dakle, nikakvih spektakularnih novih prozora za poslovanje ne otvaraju digitalni nomadi, toga moramo biti svjesni. Kazao sam, i nije malo, promocija Crne Gore kao turističke i privredne destinacije i potrošnja koju generišu digitalni nomadi, a čime se puni budžet i, naravno, razne ideje, startapovi od kojih se nešto možda i može za domaću privredu stvoriti kao mogućnost. Podsjetiću vas da status digitalnih nomada u Crnoj Gori gube onog trenutka kada se odluče da otvore preduzeće u Crnoj Gori jer oni moraju biti isključivo stranci koji rade za inostrane kompanije, a ovdje obavljaju svoju djelatnost i troše novac i time pune budžet.

Kada govorimo o ovome ne mogu da ne pomenem da je ulaganje u sopstvene ljudske resurse, u infrastrukturu, u IT, u savremene tehnologije, prije svega u ljudski potencijal najbolja šansa da spriječimo odliv mozгова, dakle odliv kadra u inostrane zemlje, prije svega visokostručnog kadra. Ukoliko spriječimo odliv visokostručnog kadra i mladih ljudi iz Crne Gore tada ćemo imati priliku da nadograđujemo Crnu Goru, da je gradimo kao uspješnu ekonomsku priču. Stoga, podsjetiću vas da je ulaganje u taj sektor u Crnoj Gori veoma važno i od presudnog značaja za ovakvu jednu ideju.

Podsjetiću vas, takođe, da je 41. Vlada, dakle Vlada koju je dominantno formirala Demokratska partija socijalista sa svojim koalicionim partnerima usvojila Strategiju pametne specijalizacije kao prva zemlja u regionu. Crna Gora je pokazala time zamah i uspon u razvoju inovativnog ekosistema. Podsjetiću vas, ovdje smo 2020. godine, u junu mjesecu, usvojili Zakon o podsticajnim mjerama za razvoj istraživanje i inovacija i Zakon o inovativnoj djelatnosti zahvaljujući tadašnjoj ministrici Sanji Damjanović koja je svoj stručni kapacitet i integritet uložila u Crnu Goru. Dakle, napravila je ime na ino adresama, došla u Crnu Goru da pomogne Crnoj Gori. Mislim da smo kroz taj legislativni okvir za digitalni eko sistem stvorili pretpostavku da Crna Gora ide dalje.

Na žalost, 30. avgusta kada se promijenila vlast formirana je ona sada već bivša vlada, nije se desilo apsolutno ništa. Dakle, stopirali su svaki inovativni digitalni projekat koji je bio otvoren kao mogućnost da crnogorske startupove i IT stručnjake na osnovu ovih zakona koje sam pomenuo. Podsjetiću vas da su olakšice i podsticaj bili sledeći. Oslobođanje različitih poreza za startupove do pet godina, umanjenje poreza i doprinosa na zarade zaposlenih do 50%, te oslobođanja poreza na dobit. Ovi podsticaji su služili da se napravi zamah u industriji startupova, u industriji IT tehnologija. Na žalost, preokupirana je očigledno bila 42. Vlada drugim stvarima, identitetskim, političkim, dnevno-političkim i nije se uradilo od ovog posla ništa, i nema veze.

Mislim da je odgovornost, naravno da ima veze, ali kada je već to tako ne trebamo sada se spoticati na kamenje koje je iza nas. Treba da vidimo zajednički šta možemo uraditi da damo apel aktuelnoj Vladi da pokuša s jednim trustom mozгова kojih sigurno ima u Crnoj Gori da pokrene razvoj preduzetništva u oblasti inovativnih djelatnosti i IT tehnologije. Mislim da je to važno. Na taj način zadržavamo mlade ljude ovdje, činimo Crnu Goru primamljivom za strane investicije u oblasti IT tehnologije i činimo dobar podsticaj za razvoj Crne Gore.

Digitalni nomadi su u tom smislu, kada pominjem širi kontekst o kojem sam govorio, tek dodatak razvoju IT tehnologija i inovativnih djelatnosti u Crnoj Gori. Zbog toga treba podržati ovaj zakon, ali biti, takođe, i tu sam saglasan, vrlo pažljiv u njegovoj implementaciji, formirati timove na nivou izvršne vlasti, kako je kolega Radunović kazao, naravno komparirajući iskustva drugih zemalja, prije svega Hrvatske, ovdje govorimo o Hrvatskoj jer je ona razvila na značajno dobar način industriju digitalnih nomada i na taj način kontrolisati da nemamo priliv, što niko ne želi, spornog kapitala i, ne daj bože, pojedinaca koji bi se bavili kriminalnim djelatnostima kroz prozor IT tehnologija. Ponavljam, tu su u

okviru aplikacija vrlo jasni standardi i kriterijumi na osnovu kojih se digitalni nomadi mogu registrovati, dobiti olakšice. Ne znam da li je kolega Konatar kazao, takođe otvorili smo amandmansko djelovanje mogućnost za pridruživanje porodice digitalnih nomada i na taj način, uvjeravam vas, zaokružili kroz izmjenu i dopunu zakona koja nije obimna, kolega Koprivica, i ovaj prijedlog izmjena i dopuna zakona nema više od, ispraviće me kolega Konatar ako griješim, desetak članova, a to je već napredak, slažem se. Međutim, vrlo je sveobuhvatno obrađena ova problematika budući da se radi o maloj niši u okviru inovativne djelatnosti kakvi su digitalni nomadi.

Zbog toga, nadam se da ćemo imati svi sluha da podržimo ovo zakonsko rješenje, ali neka ono bude tek povod da počnemo da razgovaramo o krucijalno važnim prilikama za Crnu Goru u oblasti inovativnih djelatnosti i velikog prozora, posebno kroz evropske fondove za razvoj startapova, IT industrije za domaće, dakle za građane Crne Gore da ne odlaze mladi ljudi već da ostaju ovdje. Ponavljam, kroz izmjenu Zakona o strancima otvaramo dodatan podsticaj za inovativnu djelatnost kroz uvoz strane pameti koja će ovdje obavljati poslove, a praviti komunikacije, praviti konekcije sa mladim ljudima u Crnoj Gori i otvarati neke ideje i prostore da ova oblast oblast u Crnoj Gori dodatno jača i predstavlja generator daljeg ekonomskog rasta.

Predsjednice, izvinjavam se na prekoračenju, značajnom. Hvala.

PREDSJEDAVAJUĆA BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 18:11:56)

Zahvaljujem poslaniku Rakočeviću. Značajno prekoračenje, to je tačno.

Poslanik Radunović želi komentar.

SLAVEN RADUNOVIĆ (25.07.22 18:12:11)

Mogu i kao izvjestilac.

Ja sam inače rekao da ću da govorim kao izvjestilac i ispred kluba da bi uštedio vrijeme, a gospodin Rakočević je rekao da će da govori dva minuta pa je govorio deset. Zbog toga sam uzeo komentar, a zaista sam htio da uštedim vrijeme, jer nema oko ovoga velike rasprave, ali otvorili ste neke stvari.

Prvo nije Crna Gora Hrvatska. Hrvatski kapaciteti za ovo o čemu pričamo su neuporedivo veći, veća, iskusnija administracija, bolje

obrazovana, sa većim iskustvom, neupoređujući. Drugo, Hrvatska ima Sanadera u zatvoru, Hrvatska je prošla dječije bolesti koje mi tek bolujemo i još nismo lijek u potpunosti pronašli. U Hrvatskoj je Sanader u zatvoru, a našem Sanaderu dolaze drugari krimosi da u Crnoj Gori imaju zaštitu kroz različite oblike državljanstava, kupovinu ostrva, već da ne pominjemo sve ove prijatelje iz inostranstva koji su najčešće privatni prijatelji gospodina Đukanovića. Prema tome, nemamo mi baš opcije kao Hrvatska, a da prepíšemo od njih nešto što su oni prilagodili sebi to ne znam koliko je uputno. Još jedna stvar, rekli ste nećemo baš imati puno posla u prvo vrijeme. Polako, imaćemo kada da se zagrijemo za sve ovo, da uhodamo administraciju.

Da vas nešto podsjetim. Kad je počeo rat u Ukrajini već negdje sredinom marta samo u Gruziju je stiglo 25.000 digitalnih nomada iz Rusije. S obzirom na to koliko oni vole ovdje da dolaze i kakve mi imamo uslove za život, znate li koliko bi od njih došlo ovamo da niste izigravali većeg katolika od pape pa uvodili Rusiji sve moguće zabrane i ruskom narodu. To je obični narod, to su ljudi koji su pobjegli iz Rusije da bi radili sad negdje drugo, da ste im omogućili malo prijateljske atmosfere pola bi ih bilo ovdje. Svaki od njih bi prije izabrao Crnu Goru nego Gruziju, Gruziju čisto iz razloga što je jedina tu bila relativno neutralna i najbliža od tih zemalja koje se nisu pridružile sankcijama. Dvadeset pet hiljada, pa neka bi i deset hiljada došlo, znate li koliko je to novca na mjesečnom nivou za rentu, koliko je to potrošenog novca po restoranima itd. tokom čitave godine?

Prema tome, da biste sprovodili ovakve stvari na pravi način ne možete s jedne strane da stvarate uslove, a s druge strane da tjerate te ljude, jer ovi drugi nomadi koje vi očekujete to će da budu rijetke prilike. Tu se slažemo, četiri Amerikanca, jedan Njemac, dva Holanđanina, kad se sjete. To je druga priča. Ovo je bio način da dođemo do tih nomada tamo gdje imate priliku da veliki broj ljudi odjedanput animirate. Što se tiče ovih, iz dobronamjernog ugla gledano, teško da se ćemo neki veliki broj uspjati da postignemo. Ja se nadam da hoćemo, a ostaje veliki problem i veliki strah da ne stvorimo ponovo Crnu Goru kao raj za kriminalne krugove, ovaj put digitalne mahere koji dolaze iz Crne Gore, vode operacije, a kod nas se vode kao nomadi, imaju dozvolu boravka dvije ili četiri godine i uživaju, a mi kako da otkrijemo za koga oni rade i šta rade i koje su to firme. Baš jedva čekam da vidim ta podzakonska akta i te stručnjake crnogorske koji će tim da se bave. Volio bih da postoje, ali iskustvo mi kaže da je to ludo radovanje.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 18:16:30)

Hvala poslaniku Radunoviću.

Ovo je bio komentar na izlaganje poslanika Rakočevića, poslanik Rakočević ima pravo odgovora na komentar. Izvolite tri minuta, poslaniče Rakočeviću. Ja vas molim da se držimo vremena s obzirom da ste u prvom dijelu izlaganja značajno prekoračili. Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (25.07.22 18:16:50)

Hvala vam, predsjednice. Još jednom izvinjenje.

Vjerujte da nisam ni htio da uzmem komentar radi korektnosti i uštede vremena, posebno nisam htio da ovu inovativnu temu, dobru temu za ekonomski prostor Crne Gore pretvorim u političku, ali pošto konstantno kolege iz Demokratskog fronta misle da mi radi političke korektnosti ili pristojnosti treba da ćutimo dok drugi pričaju, ovo što pričaju i o predstavnicima DPS-a i ukupno državi ipak sam procijenio da je trenutak da reagujem na to.

Kazali ste da Crna Gora nije Hrvatska. Tačno, Hrvatska je u Evropskoj uniji, postigla je značajan napredak i povodom vladavine prava itd. Tačno, Hrvatska ima Sanadera kako ste kazali, a Crna Gora ima na optuženičkoj klupi prvostepeno presuđene one koji su iz političkog miljea promovišući politiku Rusije, imperijalne Rusije ovdje u Crnoj Gori, pokušavali da prave kaos i terorizam, pa će valjda i Crna Gora imati snage da ojača svoju vladavinu prava. Upravo vjerujem da će Crna Gora biti ne samo Hrvatska nego da će biti jača i od Hrvatske i da će uspostaviti sve mehanizme demokratije, sigurnosti i bezbjednosti svih građana i privrede. Tada, slažem se, biće mnogo lakše da omogućimo i digitalnim nomadima i ostalima u Crnoj Gori koji bilo da investiraju sa strane ili iz domaćeg kapitala da imaju svoju sigurnost. Ovako, do tada treba se koristiti iskustvom i komparativnom pameću Hrvatske i drugih država regiona i Evrope kako bi implementirali najbolje i najsavremenije standarde, a to važi naravno i za digitalne nomade i vjerujem da Crna Gora ima kapacitet. Vjerujem da crnogorska administracija u javnom sektoru ima potencijal, tamo ima pametnih mladih ljudi i oni koji nisu mladi, koji imaju iskustvo, koji su pametni, koji mogu da implementiraju i ovakvo zakonsko rješenje i mnogo drugih zakonskih rješenja koja će štiti ekonomski prostor i stvarati novu dobit za budžet, naravno i otvarati prilike za mlade ljude. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 18:19:31)

Zahvaljujem poslaniku Rakočeviću.

Podsjetiću da je tačka Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima.

Uvaženi kolega Dragan Krapović ima svoje izlaganje ispred kluba Demokrate-DEMOS. Izvolite, kolega.

DRAGAN KRAPOVIĆ (25.07.22 18:19:46)

Zahvaljujem, uvažena predsjedavajuća.

Rasprava jeste pošla u jednom dijelu u više pravaca i naravno ovo je politička arena i mora se i sa tog aspekta sagledati i ovaj predlog zakona. Međutim, ja bih rekao da je prije svega ovo nešto što je posledica naše ambicije da idemo u korak s vremenom i jednostavno čak i nužda u ovom trenutku. Zašto to kažem? Mi imamo već zajednicu digitalnih nomada u Crnoj Gori, imamo i na jugu, imamo i u centru države i potrebno je da se pozabavimo regulisanjem pravnog statusa njihovog u Crnoj Gori.

Dakle, prije svega, rekao bih da je naša obaveza da malo građanima približimo ovu temu kako bi bili poznati s onim što je zamisao ovog zakona, ali svakako i Vladi da damo neke upute pošto je ovo zakon koji potiče iz Parlamenta, ne iz Vlade, kako da se ovi aspekti koje je pominjao kolega Radunović i druge kolege razrade što kvalitetnije kako bi se eventualni rizici smanjili. Naravno, uvaženi predlagači, ne ovoj vladi jer ova vlada je, što bi se reklo kod nas na primorju, bila, nego nekoj budućoj vladi koja će ovo sprovoditi.

U svakom slučaju poziv digitalnog nomada jeste jedna vrsta izbora kao što je rekao kolega koji je bio uvodničar, ali je jedna nesrećna globalna okolnost, dakle pandemija kovida 19, dovela do velikih promjena u načinu rada ljudi i povećanja broja digitalnih nomada. Dakle, ljudi su u zadnjim godinama bili spriječeni da rade u kancelarijama i umjesto da ostanu na jednom mjestu, izabrali su da putuju i da rade istovremeno. Studije u ovom trenutku pokazuju da 15,5 miliona američkih radnika trenutno sebe opisuju kao digitalne nomade. To predstavlja povećanje od 42% u odnosu na 2020. godinu i povećanje od 112% u odnosu na godine prije pandemije. Dakle, to je nešto što je stvarno rastuća stvar globalno i jednostavno mi ćemo sa time morati na jedan ili drugi način da se suočimo zakonodavno i da regulišemo njihov boravak u Crnoj Gori.

Pričalo se o tome kako je ovo priča o informacionim tehnologijama. To je tačno, ali samo u jednom dijelu. Dakle, digitalni nomadi ne rade samo u oblasti informacionih tehnologija, rade u oblasti informacionih tehnologija tačno negdje petina njih, dakle 19%, ali imate i 10% koji rade u kreativnim uslugama, imate veoma bitnih 9% kada se radi o obrazovanju i obuci radnika, imate konsalting podučavanje, istraživanje u iznosu od 8%, imate prodaju, marketing i PR u iznosu od 8%, imate finansije i računovodstvo u iznosu od 8%, tako da je vrlo diverzifikovan pojam digitalnog nomada, pri čemu su ostale oblasti sve zastupljene relativno podjednako.

Ono što je zajedničko za sve ove profesije je da se mogu obavljati na daljinu korišćenjem digitalnih alata i interneta. Većina digitalnih nomada, nekih 85%, veoma su zadovoljni svojim poslom i načinom života kao i svojom zaradom u skoro 80%. Sa njima će svakako doći određeni benefiti koji su vrlo značajni za Crnu Goru i naravno određeni rizici. Kada pričamo o benefitima tu je prije svega, ono što je pominjao kolega Konatar, potrošnja u destinacije. Dakle, oni će značajan dio svojih primanja trošiti u Crnoj Gori i to će pogotovo uraditi van sezone što će naravno doprinijeti našoj lokalnoj ekonomiji. Takođe, jedan od benefita je pozitivan imidž destinacije i to ne samo u turističkom smislu nego što je veoma bitno za Crnu Goru, prije svega u investicionom smislu. Takođe, digitalni nomadi vrše prenos korisnih znanja. Dakle, u sredini u kojoj borave kroz običnu interakciju sa okolinom upravo kroz tu spontanu komunikaciju sa lokalnim stanovništvom dolazi do razvoja raznih biznis ideja, unapređenja kreativnosti itd. Naravno, uz benefite uvijek idu i rizici i to je priroda stvari. Iako nizak, rizik postoji, od sive zone, od neprijavljivanja rada, od zloupotreba turističke vize ili boravka bez vize određeni broj dana i naravno ono o čemu je pričao uvaženi kolega Radunović, dakle bezbjednosni rizik koji nije ni najmanje zanemarljiv u ovom slučaju, on postoji. Međutim, mi se nadamo i očekujemo da će u procesu bližeg propisivanja uslova i načina izdavanja dozvola za privremeni boravak digitalnih nomada ovi aspekti biti posebno sagledani i tretirani od strane onih koji će sprovoditi ovaj zakon.

Još jedna vrlo bitna stavka i sa tim ću završiti. Izvinjavam se na malom pekoračenju.

Dakle, imajući u vidu važnost ravnomjernog razvoja Crne Gore i jaza u razvoju juga i centra države u odnosu na sjever države, mislim da je posebno važno, a rekao sam već da u Crnoj Gori imamo zajednicu digitalnih nomada i da u Podgorici i na jugu države imamo coworking i coliving prostore već koji su funkcionalni, da se obrati posebna pažnja kada je ovaj segment u pitanju na sjever države jer može donijeti

značajne benefite za sjever države koji je, na žalost, slabije razvijen od ostalih djelova države i naravno to prouzrokuje razne vrste problema u Crnoj Gori, socijalni itd.

Smatramo da je privlačenje digitalnih nomada potencijal koji Crna Gora treba da iskoristi i u tom pravcu ovaj Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima je polazna osnova za regulisanje njihovog pravnog odnosa. Moram da kažem da ćemo ovaj Predlog zakona zdušno podržati i glasati za njega u parlamentu. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 18:26:48)

Zahvaljujem poslaniku Krapoviću.

Nastavljamo. Ispred Kluba Socijalističke narodne partije riječ ima poslanik Dragan Vukić. Izvolite, kolega.

DRAGAN VUKIĆ (25.07.22 18:26:59)

Poštovani građani Crne Gore,

Ovo je jedno dobro zakonsko rješenje gdje se stvara mogućnost da stranci koji obavljaju poslove elektronskim putem za strano privredno društvo koje nije registrovano u Crnoj Gori regulišu svoj pravni status u Crnoj Gori. Regulisanje boravka digitalnih nomada jeste rješenje za privlačenje digitalnih nomada u Crnu Goru. Digitalni nomadi su u stvarnom smislu eksperti, ljudi koji rade na daljinu i za koje ne postoje granice. Radi građana Crne Gore jedno pojašnjenje, digitalni nomadi nijesu politički nomadi iz 42. Vlade Crne Gore koji su rekli da će se vratiti privremeno u Crnu Goru da pomognu građanima Crne Gore i poslije toga se vratiti na svoje dobro plaćene pozicije, nego su već ostali u političkoj areni Crne Gore da se bore i da se dokazuju. Nego da se vratim na temu.

Zapošljenost digitalnih nomada je virtuelnog karaktera, često mijenjaju svoje prebivalište, biraju države u kojima žive i rade, uglavnom obavljaju poslove u širokom rasponu, od grafičkog dizajna, digitalnog marketinga, E trgovine i programiranja. Radeći putem interneta oni zarađuju u matičnim zemljama, odnosno u inostranstvu, a zarađeni novac troše u zemlji domaćina na zakup nekretnina, hranu, prevoz pa i zabavu. Procjenjuje se da će do 2035. godine u svijetu biti oko milijardu digitalnih nomada. Ako bi Crna Gora postala globalno privlačna destinacija za digitalne nomade to bi pomoglo ne samo daljem razvoju turizma već bi to

sektor informacionih tehnologija učinilo još jednim stubom crnogorske ekonomije.

Zemlje koje su trenutno prepoznate kao primarne destinacije imaju značajne benefite od toga. Primarni benefiti su povećanje... (prekid) turističkih kapaciteta tokom čitave godine, veći prihodi u turizmu, brži, kvalitetniji i uravnoteženiji razvoj IT sektora kroz veću dostupnost nedostajućih ekspertiza i direktno povezivanje sa globalnim IT centrima odakle digitalni nomadi pretežno i dolaze.

Crna Gora je privlačna destinacija za digitalne nomade jer je čine prirodne ljepote, pogodna vremenska zona, niske cijene i blizina većih evropskih gradova. Sve ove karakteristike su značajna prednost i potencijal. Zatim, taj potencijal nije iskorišćen i ovo je prilika da zakonskim putem preporučimo i omogućimo boravak ovim IT stručnjacima bez administrativnih prepreka i neophodnih procedura. Viza za duži boravak izdaje se digitalnom nomadu koji namjerava da boravi u Crnoj Gori duže od 90, ali ne duže od 180 dana u vremenskom periodu od jedne godine. Dozvola za privremeni boravak izdaje se rokom važenja od dvije godine i može se produžiti najviše još dvije godine što znači da status digitalnih nomada ovim zakonskim rešenjem je najbolje rešenje u regionu. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 18:30:15)

Zahvaljujem poslaniku Vukiću.

Sada je po redosledu ispred kluba PzP-a potpredsjednica Branka Bošnjak. Izvolite, kolegice.

BRANKA BOŠNJAK (25.07.22 18:30:25)

Zahvaljujem, predsjednice.

Pred nama je jedan zakon koji je zaista dobra zamisao, očekujem i nadam se da ćemo imati i mi ovdje veliki broj digitalnih nomada jer to jeste nešto što je vrlo značajno za razvoj Crne Gore ako se upotrijebi na pravi način.

Ono što tvrdim jeste da smo kao destinacija vrlo atraktivni za sve njih, ali da li smo atraktivni po pitanju infrastrukture koju oni traže, nisam sigurna. Posebno nisam sigurna sa sjeverom zbog toga što kad pogledate našu i ovu digitalnu infrastrukturu da li ona dovoljno im obezbjeđuje da oni mogu da rade svoj posao onako kako rade u razvijenim zemljama, to nisam sigurna. Znate da u Hrvatskoj i drugim

zemljama postoje tzv. digitalna sela gdje se oni međusobno povezuju. Znači, ti digitalni nomadi gdje su napravljene razne sale gdje bi mi mogli da obučimo neki naš kadar tu i da zajedno sa njima radi, da nam je to neki nukleus razvoja u tom sektoru koji je vrlo primamljiv i znamo da su izuzetno visoke zarade u tom sektoru. Moramo priznati da i među našim stanovništvom i mladima studentima ima digitalno pismene djece koja su vrlo uspješna, ali ne zato što smo im mi kao sistem omogućili to, nego zato što su oni takvi i jednostavno ih interesuje, oni su talentovani u toj oblasti i mogu da rade na taj način. Srećom i takvih imamo.

Sa druge strane moramo imati ovu bojazan o kojoj je govorio kolega Radunović jer vi znate da smo mi država koja vrlo lako izigra zakone i da su nam kriminalci vrlo dosjetljivi i vrlo su kreativni kada je u pitanju nešto što njih interesuje, a kada dođe neko iz inostranstva i kada mu se ponudi neki novac, vi znate koliko je posebno Zapad materijalizovan, to je njima osnovno. Da li smo mi kao država spremni da to sve isprovjeravamo i da li smo mi kao država sposobni da se zaštitimo, nisam sigurna, ali to ne znači da ne treba da probamo i da ne treba da kroz zakonska rješenja ostavimo mogućnost da ovo bude jedan vid zarade, odnosno jedan vid razvoja Crne Gore.

Ono što bih jako voljela jeste da svi povedemo računa o našoj prirodi, o našoj gastro ponudi, o svemu tome što bi bilo privlačno za njih, jer oni obično dolaze iz "silikonske doline" i tih mjesta gdje nemate maltene drveta bez u nekom parku, ali zaista njima bi vjerovatno ovo sve bilo vrlo atraktivno i ta blizina koju mi imamo između planina i mora, ali važna je infrastruktura i važno je šta im mi nudimo i važno je kako ćemo se pripremiti za njih. Tu država zaista treba da povede računa jer to jeste način da se privuku ljudi koji sigurna sam da će trošiti dosta, jer samo izdavanje tih stanova ili već gdje bi oni bili smješteni je prilično visoka cifra, a to nije za njih koji zarađuju mnogo, njima to ne predstavlja neki veliki izdatak, ali nama predstavlja veliki prihod. Mislim da bi trebalo da radimo na toj infrastrukturi i da mi pravimo kao preduvjete, da pravimo ova digitalna sela u nekim mjestima. Recimo Ivanova korita koja su sigurno privlačna zato što je to planina, a vrlo je blizu more i čini mi se da bi uslovi tu bili njima idealni i da bismo ih mogli privući, ali i sami sjever Crne Gore, ali moramo da razvijamo infrastrukturu. Mi, na žalost, nismo razvili infrastrukturu, ni putnu ovu osnovnu niti smo doveli do svakog sela vodu i struju, a da ne govorim o ovoj zahtjevnoj infrastrukturi i brzini interneta i to što se zahtijeva za rad ovakvih, da kažem turista, odnosno onih koji će odavde da rade. Onda bih rekla da jeste ovo veliki potencijal i da pomognemo svi i da budemo kreativni da se ovdje učini sve da privučemo digitalne nomade, ali zaista upozoravam sve državne organe,

znate da su naše granice vrlo propusne, nismo mi ti jer Hrvatska je u Evropskoj uniji, znamo kako to ide, nismo mi baš do te mjere zaštićeni pa tu moramo da vidimo kroz zakonsku regulativu da ne dođemo u situaciju da se ova jedna odlična ideja izigra i da se pretvori u nešto u šta bi se mogla pretvoriti. Kako su kolege rekly, ne bih da budem skeptik, ali ako su nas zmije ujedale i guštera se bojimo, znači imali smo nekih u prošlosti negativnih iskustava. Drago mi je da smo krenuli sa izmjenama i sa ovim zakonom, da će ga Crna Gora dobiti, ali da budemo oprezni. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 18:36:11)

Zahvaljujem potpredsjednici Bošnjak.

S obzirom da nema ispred klubova više prijavljenih, ovdje nije upisano, kolega Adnan Striković ispred Kluba SDP, LP.

Izvolite, kolega Strikoviću.

ADNAN STRIKOVIĆ (25.07.22 18:36:26)

Hvala, predsjednice.

Poštovane kolegkinice i kolege, uvaženi građani,

Bio bih kao poslanik srećan da makar po jedna tačka dnevnog reda svake skupštine bude neki od predloga zakona poput ovog jer mislim da je ovo samo početak svih novih stvari i predloga koje možemo dati i u ovoj oblasti, a i u mnogim drugim oblastima, kako bismo ostvarili benefite za ovu državu. Čuli smo iz diskusija poslanika čime se sve bave digitalni nomadi i koji su sve to poslovi, da se tu uglavnom radi o ljudima koji se bave nekim poslovima koje možemo raditi sa daljine. Zaista, ne prijatno naravno, ali nas je pandemija COVID-19 naučila da mnogi poslovi za koje smo mislili da moramo da pođemo do kancelarije kako bismo ih radili sada vidimo da mogu da se rade i od kuće. To su već mnoge kompanije po svijetu, u Evropi koje sam i posjetio, primijenile i već za trećinu ili čak dvije trećine smanjile broj ljudi koji svakodnevno dolaze u njihove kancelarije. Možete misliti samo koliko je to sad manje potrebno prostora za obavljanje posla itd. Međutim, kada je u pitanju Crna Gora treba naravno apostrofirati činjenice da digitalni nomadi su već tu. To što ih naš pravni okvir do sada nije prepoznavao i što je makar jedna dobra stvar ovog prijedloga zakona to što će sada oni imati svoje ime u Crnoj Gori, da se tako izrazim, znači znaće se šta su to digitalni nomadi. Moramo konstatovani da je to samo početna stvar, da čak i te zakonske primise

nisu nešto što njih najviše zanima. Njih prije svega zanimaju neke infrastrukturne stvari koje su potrebne za redovno, svakodnevno obavljanje njihovog posla, a to je prije svega brzi internet. Ako nemate superbrzi internet, nema ništa od digitalnih nomada. Crna Gora na tom polju mislim da ima prostora da se unapređuje. Ne treba da budemo toliko kritički nastrojeni prema svojoj državi jer nije to tako ni loše stanje. Gledao sam određene uporedne komparativne podatke i analize sa Estonijom i sa Srbijom i sa Hrvatskom itd. Mi imamo određene komparativne nedostatke kada je u pitanju brzina interneta, ali zato imamo kada su u pitanju cijena interneta, cijena stanovanja, troškovi života. To su neke druge stvari koje zahtijevaju ti digitalni nomadi i mislim da smo u komparativnoj prednosti. Ne treba zanemarivati prihode tih ljudi. Ne pripadam grupi onih koji misle da su to superbogati ljudi koji jedva čekaju da potroše ogromne količine novca u Crnoj Gori. Naprotiv, to su ljudi koji na osnovu troškova života i na osnovu onoga koliko moraju da potroše i koliko će ih to koštati upravo biraju destinaciju na kojoj će da žive. To je prednost Crne Gore, ako imate 1.000 digitalnih nomada sa po 1.000 eura da potroše u Crnoj Gori to je 12 miliona eura godišnje Crnoj Gori. Volio bih da mi neko kaže koliko mi imamo privrednih subjekata koji će državi ostaviti 12 miliona eura godišnje. To je samo sa 1.000 digitalnih nomada, a mislim da je to prva cifra kojoj mi treba da težimo, da radimo na implementiranju svih ostalih stvari koje su potrebne i žao mi je što vjerovatno svi ne uviđamo na jednak način mogućnosti i prednosti ovakvih zakonskih rješenja i ovakvih stvari.

Kada je u pitanju Crna Gora, opet ta regionalizacija, pomenuli su prethodni poslanici da nisu jednaki uslovi kad se tiče brzine interneta i nekih drugih infrastrukturnih stvari na primorju, centralnom regionu i sjeveru. Međutim, dobro je što kod digitalnih nomada i njih imamo različitih, pa neki vole sjever, neki vole selo, neki vole more, neki vole da budu u urbanim sredinama kao što je Podgorica itd. Znači, svaki region Crne Gore ima potencijal da u ovoj oblasti privuče digitalne nomade kako bismo prihodovali ravnomjerno i kada se tiče tih regionalnih stvari.

Neću propustiti priliku da prokomentarišem i određene dileme koje su se i meni na prvi pogled učinile logične, da će vjerovatno ovim zakonom se omogućiti lakši i duži boravak nekih stranaca u Crnoj Gori, a to otvara mogućnosti nekakvih zloupotreba itd. Međutim, ukoliko malo dublje promislimo o tome znaćemo da kriminalcima sigurno jedno ovakvo zakonsko rješenje nije prepreka, pa od tih 1.000 digitalnih nomada koji će doći može da bude nekoliko kriminalaca da proba kroz tu cifru da uđe u Crnu Goru, ali oni će ući i bez ovog zakona, na druge načine i milion je mogućnosti kako kriminalaci mogu da dođu u Crnu Goru i da se na

teritoriji Crne Gore bave i ovakvom vrstom digitalnog kriminala. Nema tu te vrste opasnosti, po meni, tim prije što će ljudi verifikovani kao digitalni nomadi sigurno onda biti podložni boljoj kontroli od strane državnih organa itd. Otvaraju se tu mogućnosti za druge službe da preko određenih stvari ubacuju svoje ljude, ali mislim da je to na organima države koji treba sa tim da izbore. Zašto je Hrvatska pogodno tle za digitalne nomade, zašto oni sad odjednom nemaju nekih velikih problema, a eto samo ih je u nekoliko mjeseci hiljadu tražilo aplikaciju.

Žao mi je što poslanik Slaven Radunović nije trenutno u sali, vidim da iz njegovog kluba poslanika ne propuštaju nijednu priliku, pa čak ni kada su ovakvi zakoni, da postave upitnim uvođenje sankcija Rusiji od strane Crne Gore. Znam da oni vole Rusiju, volim je i ja, ja sam nekada pobjeđivao na takmičenjima u Crnoj Gori iz ruskog jezika, volim tu kulturu, volim njihovu književnost, jedna od neostvarenih želja mi je da posjetim Kremlj, ali sve nacije u istoriji posrnu, ja mislim da je u morednoj istoriji svijeta 2022. godina ...

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 18:42:50)

Kolega Strikoviću, da podsjetim na tačku dnevnog reda.

ADNAN STRIKOVIĆ (25.07.22 18:42:54)

Komentarišem tačku dnevnog reda, vidjećete kad završim da je ovo upravo o tački dnevnog reda.

Dakle da je jedna nacija posrnula i da mi prosto ne možemo iz ekonomskih razloga, ne mogu ciljevi da opravdaju baš sva sredstva i ne možemo da očekujemo da primimo ljude iz Rusije iako imamo sankcije i da opravdavamo neuvođenje sankcija Rusiji time što bismo onda mi primili njihovih deset, petnaest ili dvadeset pet hiljada digitalnih nomada. Ukoliko bi nam ekonomija bila na prvom mjestu ispred svih humanih pogleda na svijet i na civilizaciju onda ne znam gdje bi nas to odvelo. Onda bismo mogli da postavimo mnoga pitanja, mogli bismo da postavimo da li je Crna Gora tog svijetlog datuma 1941.godine 13.jula bila u pravu kada je podigla ustanak protiv fašističke okupacije, jer to vjerovatno nije bilo ekonomski ... mnogo je bilo bolje povući se i tako dalje. Mislim da bi država ukoliko će da izgubi svoje dostojanstvo mogla da povuče mnogo poteza koji bi bili jako ekonomski isplativi. Crna Gora bi mogla vrlo lako da privuče milijarde investicija iz raznih država svijeta

ukoliko želi da joj ekonomija bude ispred svih ovih stvari o kojima pričamo. Ja ne želim da budem dio takve Crne Gore, želim modernu građansku Crnu Goru u Evropskoj uniji.

Što se tiče sankcija, one su nekad uvedone i Crnoj Gori i ne mogu doživljavati ljude koji su uveli sankcije Crnoj Gori mrziteljima Crne Gore niti protivnicima Crne Gore. Mislim da je to urađeno za naše dobro i apsolutno sam svjestan i tada kao i danas koji su to razlozi zbog čega neko nekome uvodi sankcije. Tada je bila kazna određenim režimima koji su vladali na ovim prostorima i sada je to kazna određenim režimima koji vladaju na nekim prostorima. To tako mora da se doživljava, a ne da se doživljava kao odnos prema građanima bilo koje države, niti tada Crne Gore i Srbije, niti danas Rusije. Hvala vam i izvinite na prekoračenju.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 18:44:53)

Zahvaljujem kolegi Strikoviću.

Sa ovim smo iscrpili listu prijavljenih ispred klubova, završnu riječ će dati poslanik Konatar. Izvolite.

MILOŠ KONATAR (25.07.22 18:45:10)

Hvala, predsjednice.

Kao što smo i očekivali, čuli smo dosta dobrih, argumentovanih stvari. Ono što je najznačajnije od svega to je što u Skupštini Crne Gore postoji nepodijeljena podrška kada dođemo do nekog predloga koji svi prepoznamo kao predlog koji je za dobro građana Crne Gore i države Crne Gore. Neko je lijepo kazao da nije ovdje pitanje što će ove benefite možda koristiti ova ili neka sledeća vlada, ovo će ostati svima i ako uspijemo sa ovim, a ja se nadam da hoćemo, onda smo svi postali pobjednici. Takođe, jedan od mojih kolega rekao je ključnu stvar - hajde da probamo. Hajde da probamo, postoji kao za sve u životu rizika, ali ne treba se plašiti uspjeha. Kada je u pitanju ova tematika, suštinski, građani Crne Gore, mi ovdje raspravljamo o tome da omogućimo strancima da dođu i da na Velikoj plaži obavljaju svoj posao za neku firmu iz Sjeverne Amerike ili iz Singapura, iz Japana i tako dalje. Da sjede na obalama Crnog jezera ili u Boki, da su na Plavskom jezeru, Prokletijama, da su negdje na Bjelasici, na eko katunu ako imaju internet i da mogu raditi i odatle slati u svijet slike na kakvom su mjestu, u najljepšoj zemlji na svijetu i da odatle mogu da obavljaju svoje poslove. To je cilj ovoga

predloga zakona. Nije samo pitanje da ćemo mi sa ovim dovesti digitalne nomade, dobro je rekao kolega, digitalni nomadi su već u Crnoj Gori, ima ih, ovdje mi pokušavamo da olakšamo mogućnost da digitalni nomadi kao takvi budu prepoznati u normativnom i pravnom okviru Crne Gore. Vidio sam da ovih dana i Tehnopolis u Nikšiću upravo organizuje, okuplja dio digitalnih nomada koji su u Crnoj Gori da se razgovara o mogućnostima njihovog umrežavanja i tako dalje, tako da je ovo nešto što je priča za budućnost.

Argumentovane su i na mjestu su tvrdnje da se možda na ovaj način omogućava da neko iz svijeta kriminala uz neke olakšice dođe u Crnu Goru i da dobije boravišnu dozvolu. Znate li kako, Crna Gora i u ovom trenutku ima prilično liberalan sistem i proceduru za dobijanje dozvole za boravak. Govorili smo o tome da su svjetske kriminalne grupe organizovane, dobro opremljene, tehnološki idu sa vremenom i tako dalje, vi za praktično 15 dana, možda i manje, uz minimalne troškove možete osnovati firmu u Crnoj Gori kao strano lice i po tom osnovu dobijate pravo da aplicirate za boravak u Crnoj Gori. Da ne pričam o tome da kupovinom nekretnine vi takođe stičete pravo da aplicirate za prvo privremeni, a kasnije i stalni boravak. Ako neko hoće i ima namjeru, a pripada organizovanim kriminalnim grupama u svijetu, ni sada nisu sprečavani, na žalost, ukoliko su to zaista htjeli, da borave u Crnoj Gori, tako da ovaj zakon ni na koji način te ljude neće spriječiti da dolaze u Crnu Goru, spriječiće ih sistem provjere koji mi svakako moramo da imamo usvojili ovaj zakon ili ne. Sve i da ovaj zakon ne usvojimo, mi moramo imati efikasne sisteme provjere za ove ljude. Za ljude koji su potencijalni pripadnici kriminalnih grupa, koji mogu ugroziti živote ljudi, njihovu bezbjednost u Crnoj Gori.

Ovo je jedna ljepša priča, priča koja treba da promoviše Crnu Goru u svijetu, koja treba da pokaže da mi idemo ukorak sa razvijenim zemljama. Oo je priča da će i ti ljudi ako dođu u Crnu Goru, a nadam se da hoće, takođe se uvezivati i sa našim ljudima koji se bave ovim naprednim djelatnostima, dominantno iz IT sektora, ali takođe i iz drugih. Ovo je priča kako da Crnu Goru dodatno promovišemo u svijetu i kako da budemo konkurenti sa Hrvatskom, sa Estonijom, sa Italijom i tako dalje.

Ono što je takođe važno, a što sam propustio reći, jeste da je predviđeno da ovim predlogom zakona u roku od 90 dana se donesu podzakonski akti koji će detaljnije regulisati proceduru za dobijanje vize za digitalne nomade. Svako ko je putovao u svijetu a i danas u Crnoj Gori može da vidi da sve više ljudi bilo na plažama, bilo u restoranima, bilo u parkovima, bilo gdje u svijetu, nose sa sobom laptopove i iz nekog parka, restorana, obavljaju svoje poslove. Kao što sam rekao, naša namjera je

da te ljude dovedemo na Crno jezero, na Veliku plažu da ih dovedemo i na Cetinje, i u Bijelo Polje, i u Rožaje, i u Boku.

Nadam se kada bude glasanje da će ovo biti još jedan od onih zakona koji mi u Skupštini Crne Gore usvajamo praktično jednoglasno. Iipak je to pokazatelj da možemo, da Crna Gora može i hajde da probamo. Postoji određeni broj rizika, ali ja sam ubijeden da je benefit puno veći nego što su rizici. Da probamo, kad probamo siguran sam da ćemo uspjeti. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (25.07.22 18:52:23)

Zahvaljujem poslaniku Konataru koji je kao predlagač dao završnu riječ vezano za Zakon o izmjenama dopuna Zakona o strancima.

Konstatujem da smo sa ovim završili pretres po ovoj tački, a da ćemo se naknadno izjasniti. Takođe, danas je bilo predviđeno da nastavimo dalje da radimo sa trećom tačkom dnevnog reda, a to je Predlog zakona o izmjenama Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem. Međutim, obaviještena sam da ova tačka nije prošla matični odbor i da će sutra biti razmatrana u okviru matičnog odbora, ovo je pitanje Odbora za prosvjetu. Sutra je zakazana sjednica odbora matičnog, biće sutra razmatrana ova tačka. Postoji više tačaka koje nisu prošle sjednice odbora, te ovom prilikom apelujem na sve predsjednike odbora da što prije zakazuju sjednice odbora koje će na svom dnevnom redu imati tačke koje su uvrštene u dnevni red Osme redovne sjednice Skupštine, i to posebno Odbor za bezbjednost i odbranu, posebno Odbor za ekonomiju, finansije i budžet i takođe Odbor za zdravstvo, rad i socijalno staranje. Apelujem na predsjednike ovih odbora da što prije zakažu svoje sjednice.

Za danas ćemo završiti sa ovim što smo do sada radili, a sutra ćemo nastaviti u 12 časova. Počinjemo sa trećom tačkom, ovom o kojoj je trebalo večeras, a to je Predlog zakona o izmjeni Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem. U skladu sa rasporedom odbora koji će raditi sutra ujutro, odnosno neposredno prije početka zakazane sjednice, očekujem da ćemo sutra raspravljati o tačkama pod rednim brojevima 5, 8, 10, 11, 12, 14 i 15, također biće uvrštene, iako bez rasprave, tačke 21 i 22. Nadam se da će odbori završiti svoj dio posla, ako bismo mogli sutra da počnemo na vrijeme. Svakako kao poslanici o ovome ćete dobiti detaljnu poruku.

U okviru kolegijuma ćemo dogovoriti dodatno vrijeme za raspravu za one tačke koje su danas uvrštene u dnevni red i za koje nismo imali prilike da se dogovorimo za raspravu. Hvala vam, nastavljamo sutra.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 12:39:15)

Poštovane kolege poslanici i poštovane poslanice, nastavljamo Osmu sjednicu Prvog redovnog (proljećenjeg) zasijedanja u 2022. godini.

Prelazimo na pretres o **Predlogu zakona o izmjeni Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem**. Podsjećam da su predlog zakona podnijeli poslanici: Ivan Brajović, Damir Šehović i Boris Mugoša. Izvjestioci odbora su Nataša Jevrić - Zakonodavnog odbora i Nikola Bajčetić - Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Otvram pretres, da li predstavnik predlagača želi dati dopunsko obrazloženje? Da.

Izvolite, poslaniče Šehoviću, Vaše obrazloženje dopunsko. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (26.07.22 12:39:56)

Hvala, predsjednice Skupštine.

Poštovane kolege, postoje teme koje nas tjeraju da se izdignemo iznad političkih rovova i da razmišljamo ne na partijski, nego na državno odgovoran način. Siguran sam da je današnja tema o kojoj započinjemo raspravu, jer cijenim da visokoškolci i progeram stručnog osposobljavanja u kojem učestvuju predstavljaju problematiku kojoj ne treba da pristupamo politički već državnički i odgovorno prema ovoj najvažnijoj našoj populaciji koja predstavlja ponajbolji intelektualni potencijal koji svako društvo, pa i crnogorsko, posjeduje. Mi smo u poslaničkom Klubu Socijaldemokrata Crne Gore procijenili da je potrebno da predložimo ovakav zakon čija suština je uklanjanje jedne, rekao bih, više nego očigledne nepravde koja trenutno postoji u našem sistemu i diskriminacije prema svršenim visokoškolcima koji su učesnici programa stručnog osposobljavanja. U čemu se ta nepravda, kako sam kazao, odnosno diskriminacija, sastoji. Sastoji se u tome što je visina naknade za korisnike programa stručnog osposobljavanja gotovo duplo niža od visine zarade koju u istoj instituciji, u kojoj ovaj svršeni visokoškolac obavlja i učestvuje u programu stručnog osposobljavanja, je duplo niža nego što recimo zaradu u toj istoj instituciji ima neko ko je završio samo osnovnu školu.

Ovdje, se uvažene kolege, ne radi o novcu. Ovdje se radi o principu. Ako se držimo principa onda je svakako ispravan pristup koji smo definisali našim zakonom, a koji zapravo želi da ispravi tu očiglednu nelogičnost na način što propisuje povećanje naknada za korisnike programa stručnog osposobljavanja sa 266 eura, koliko ta naknada danas iznosi, na nivo minimalne zarade koji je na nivou od 450 eura. Dakle, prije povećanja minimalne zarade, uvažene kolege, visina naknade za korisnike programa stručnog osposobljavanja je bila iznad minimalne zarade, nakon povećanja minimalne zarade mislimo da nije u redu da ta naknada ostane gotovo duplo niža od iste i zbog toga smo bili motivisani da predložimo ovakvo zakonsko rješenje.

Argumenata za takav naš pristup ima puno. U međuvremenu su povećani troškovi života, u međuvremenu imamo jednu cjenovnu nestabilnost, u međuvremenu imamo negativne refleksije COVID-19 i krize koja je izazvana agresijom Rusije na Ukrajinu i najmanje što možemo da uradimo za ovu populaciju u Crnoj Gori je da makar uvažimo činjenicu da su završili fakultet i da se po prvi put suočavaju sa tržištem rada. Mislim da nemamo pravo da demotiviramo mlade ljude onda kada po prvi put zakorače na tržište rada, a svakako ćete se saglasiti sa mnom da jeste demotivacija ukoliko nekoga ko je uložio najmanje tri, odnosno četiri godine svoga života u sopstveno obrazovanje demotivirate onog momenta kad otvori vrata tržištu rada na način što ga duplo manje platite nego nekoga ko nije investirao u svoje znanje i u svoje obrazovanje.

Koristim priliku da vas informišem da smo ovaj zakon pripremali i da su ova zakonska rješenja predložena na osnovu konsultacija koje smo imali sa predstavnicima visokoškolaca, sa predstavnicima studenata koji su jednako kao i mi smatrali da postoji potpuna opravdanost da predložimo ovakav akt. Tako da je ovo na fonu i formalnog zahtjeva koji je, koliko se sjećam, upućen svim poslaničkim klubovima da se ova nepravda koja postoji u sistemu, a koja je vezana za diskrepancu između visine minimalne zarade i visine naknade koju primaju svršeni visokoškolci koji su korisnici programa stručnog osposobljavanja otkloni.

Ono što takođe želim da kažem jeste to da ovaj program stručnog osposobljavanja ...

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 12:45:05)

Poslaniče Šehović, s obzirom da imamo vrlo zahtjevan dan vrijeme je isteklo, ja Vas molim samo da završite rečenicu.

DAMIR ŠEHOVIĆ (26.07.22 12:45:15)

Koristim priliku da vas informišem da se program stručnog osposobljavanja realizuje u Crnoj Gori punih desetak godina i da su se zaista stekli svi preduslovi da se isti modifikuje, ali nezavisno od toga benefiti ovog programa značajno nadilaze njegove nedostatke, a ključna benefit se sastoji u činjenici da oko 50% visokoškolaca koji učestvuju u programu stručnog osposobljavanja ostaje da radi kod istih poslodavaca kod kojih je i obavljao tu vrstu praktičnog rada. Ako razmišljamo na taj način onda ćemo vjerovatno tragati za onim rješenjima koja će taj procenat učiniti još i većim i koja će ići u pravcu podjele odgovornosti između poslodavca sa jedne strane i države sa druge strane, jer osam do deset miliona koliko država svake godine izdvaja nije mali iznos i vjerujem da postoji prostor da se program unaprijedi. Dok to ne učinimo cijenim da jednoglasna podrška koja je bila prisutna na Odboru za ekonomiju i na Odboru za prosvjetu, nauku, kulturu i sport pokazuje da smo spremni da ovom problemu, tako da kažem, pogledamo u oči, da smo spremni da otklonimo nepravdu i da smo u situaciji da nakon što to učinimo svi skupa sjednemo i da možda polako stvaramo pretpostavke za modifikaciju tog programa od početka naredne godine. Ali dok to ne učinimo da prosto ostavimo ovu nelogičnost i da visinu naknada za program stručnog osposobljavanja makar dovedemo na nivo minimalne zarade. Hvala vam i izvinjavam se zbog prekoračenja.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 12:46:53)

Zahvaljujem kolega Šehović.

Zaista insistiram svim kolegama da se držimo vremena koje je predviđeno za diskusiju, jer imamo vrlo naporan i današnji dan i sve ostale dane.

Izjestioci odbora da li žele riječ? Shvatam da ne.

Prelazimo na uvodna izlaganja.

Uvodna izlaganja ispred Kluba DPS-a ima poslanik Nikola Rakočević.

Izvolite, poslaniče Rakočević, pet minuta uvodna izlaganja.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (26.07.22 12:47:20)

Hvala, predsjednice Parlamenta.

Poštovane kolegice i kolege, poštovane građanke i građani,

Prije svega zahvaljujem predlagачu ovog zakona dakle, kolegama iz SD-a, na konstruktivnom pristupu iz opozicije.

Pred nama je jedan važan zakon za ispravljanje kako je kolega Šehović kazao jedne nepravde koja je nastala usvajanjem tzv. programa *Evropa sad* koji po prirodi stvari ima određenih dobrih segmenata u sebi, o tome smo govorili i poreskih i u smislu rasta minimalne zarade i prosječne zaradem međutim, on s obzirom na to da nije bio sveobuhvatan nijesmo tada naišli na uvažavanje stava da treba zastati i sveobuhvatno analizirati ukupan društveno-ekonomski kontekst da bi izbjegli nepravde prema određenim kategorijama. Tako neke kategorije imaju problem ili u koaliciji su sa ukupnim ekonomskim interesima koje je taj program trebao da pretpostavi. Neki od njih su penzioneri, manje razvijene opštine na sjeveru, a svakako i svršeni visokoškolci koji su u programu stručnog osposobljavanja. Zbog toga namjera da se podigne pripravnička naknada za korisnike stručnog osposobljavanja sa 260 na 450 eura je dobra. Klub Demokratske partije socijalista će to podržati. Međutim, ipak ovo je prilika da ne napravimo ponovo grešku koja se nebrojano puta pravila usljed nedovoljno ozbiljne analize ukupne problematike.

Dakle, naš prijedlog je da naknada od 450 eura bude primijenjena na dva mjeseca avgust i septembar, a da onda zastanemo, jer ćemo tek od januara imati naredni poziv za program stručnog osposobljavanja, jer traje devet mjeseci, od januara do septembra. Imamo vremena dakle od septembra mjeseca do januara da stanemo, sjednemo i analiziramo ovih deset godina šta se desilo na tržištu rada, koliko je uspješan bio program, vjerujem da jeste, međutim, ima određenih manjkavosti. Da koncipiramo novi program i da onda odredimo kolika će biti naknada i koliko će participirati ko u isplati te naknade. Naime, jedno je sigurno jasno, da nije dobro rešenje da država sad ima nove troškove, nova izdvajanja, novu tekuću potrošnju. Podsjetiću sve nas i građane Crne Gore da što više opterećujemo budžet to će nam

se kao bumerang vratiti, jer će taj budžet kad ne bude bio sposoban da isplaćuje sve te naknade, penzije zarade itd. morati od istih tih građana da uzima da bi bio održiv. Prema tome, da ne bi ušli u taj problem mislim da treba napraviti analizu i toga smo stava, dakle podržaćemo zakon da naknada bude povećana za korisnike tekućeg plana stručnog osposobljavanja, ova dva mjeseca avgust i septembar, a onda da sjednemo da vidimo na koji način ići dalje. Jer ću vas podsjetiti ako i kažemo da treba naknada biti u visini minimalne zarade onda treba vidjeti da li i poslodavci trebaju da participiraju u toj isplati.

Naime, ukoliko poslodavci budu makar do iznosa od 30% učestvovali u isplati naknade pripravnčke tada će, dopustite, biti motivisani da pripravnike zaista osposobe za rad da im daju realne zadatke u svojim kompanijama i preduzećima i da čine od njih sposobne zaposlene koji mogu da nastave radni odnos u tom preduzeću ili dalje na tržištu rada. Takođe, treba analizirati, i time završavam, koliko smo uspjeli da osposobimo mladih ljudi u realnom sektoru dakle u sektoru produktivne proizvodnje, a koliko su mladi ljudi linijom manjeg otpora odlazili u preduzeća u državnom vlasništvu, u političke partije itd. da tamo odrađuju svoj pripravnički staž. Na taj način nijesu dovoljno osposobili sebe za tržište rada. Zbog toga treba napraviti sveobuhvatnu analizu prije nego što od januara naredne godine počne naredni program i tada nesporno podići naknadu pripravničku, ali vidjeti ko koliko učestvuje u toj strukturi tako podignute naknade. Do tada podržaćemo zakon vjerujući da na taj način ispravljamo nepravdu prema svršenim visokoškolicima da njihova visina cijene rada pripravničkog bude na 450 ova dva mjeseca onda analizirati ponavljam kako dalje od januara naredne godine. Hvala Vam predsjednice.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 12:52:52)

Zahvaljujem poslaniku Rakočeviću.

Ispred Kluba Demokratskog fronta uvodno izlaganje ima poslanik Dragan Bojović. Izvolite kolega.

DRAGAN BOJOVIĆ (26.07.22 12:53:00)

Hvala predsjednice.

Uvažene dame i gospodo, dragi građani,

Nije sporno što više prihvatljivo je i neophodno podržati izmjene zakona kojim bi licima sa visokom stručnom spremom koji se nalaze u programu stručnog osposobljavanja bila uvećana naknada na 450 eura. Time se zapravo izjednačava njihova naknada sa minimalnom zaradom u Crnoj Gori što je takođe opet jedno minimalno uvećanje imajući u vidu da su u međuvremenu i značajno uvećani troškovi života, drastičan skok cijena, prevoza hrane i svega ostalog. Ovu vrstu inicijative da se povećaju naknade u okviru ovog programa je pokretao prema Skupštini i Studentski parlament i Mreža za omladinski aktivizam Crne Gore, a formalno je uobličena od Kluba Socijaldemokrata. Prošle godine je, koliko se sjećam, Klub Pokreta za promjene amandmanski djelovao i pokušavao da se takva jedna vrsta promjene usvoji i tada. Međutim, to tada nije bilo prihvaćeno. Mene posebno u ovoj cijeloj priči iznenađuje da je baš Klub Socijaldemokrata, pominjem vas jer možete da odgovorite kao predlagači ako budete smatrali za shodno, da vi baš predlažete ovakve tipove i vrste zakona jer se sjećamo prošle godine da je baš iz vašeg kluba prema tadašnjoj parlamentarnoj većini najviše upućivano kritika i najintenzivnije kritike kako smo mi populisti kada smo usvajali set onih socijalnih zakona, kada su podizane plate, kada su obezbijeđeni dječiji dodaci, besplatni udžbenici za sve osnovce itd. Vi ste tada govorili da smo mi strašni populist, da uopšte ne brinemo o fiskalnoj održivosti sistema, da ugrožavamo budžet, da mi tako hoćemo da steknemo jeftine političke poene dok ste se vi predstavljali kao realni političari iz domena real politike, a sada ste vi ti koji inicirate tzv. "populističke zakone". Vjerujte, ne pravim razlike na taj način. Meni je bitno kao poslaniku i nama iz kluba Demokratskog fronta sve ono što je u dobrobit građana, ako je izvodljivo i moguće da se ostvari u dobrobiti građana, a ne mjerimo inicijative na stepenu populizma itd. kako ste vi nama spočitavali.

Što se tiče programa stručnog osposobljavanja on se sprovodi evo već desetak godina u Crnoj Gori i pokazao je svoje pozitivne, ali i dosta negativnih strana. Ovaj zakon omogućava licima koja su stekla visoko obrazovanje sticanje neophodnih kompetencija za samostalno obavljanje posla i priznaje se kao uslov za polaganje stručnog ispita. Takođe, program stručnog osposobljavanja može predstavljati prihvatljiv način sticanja radnog iskustva u cilju povećanja zapošljavanja i osposobljavanja za prvo zaposlenje.

Problem je, međutim, što se deset godina sprovodi ovaj program i izdvajaju se značajna finansijska sredstva od strane države u sprovođenju ovog programa, a još nije izvedena i sprovedena institucionalno sveobuhvatna procjena isplativosti programa i zadovoljstva njegovih korisnika. Česta je primjedba da poslodavci, posebno u privatnom sektoru na polaznike ovog programa gledaju kao na besplatnu radnu snagu. Zakon je, takođe, trebao da omogući da se identifikuju stručni ljudi koji nakon upoznavanja sa

radnim procesom stižu kompetencije koji im omogućavaju da konkurišu na upražnjena radna mjesta i da odmah mogu da počnu da rade čime bi se smanjila nezaposlenost.

Međutim, imali smo u praksi i drugačijih slučajeva da zapravo su poslodavci to koristili da steknu jeftinu ili besplatnu radnu snagu, a da ne moraju da zapošljavaju nikoga. Time se opet negdje utiče i na onu opštu cifru nezaposlenosti u Crnoj Gori koja je, priznaćemo svi zajedno, veoma visoka. Primjedbe, što se tiče ovog programa su i da se korisnici ne obučavaju u skladu sa obrazovnim profilom, da pokrivaju često poslove ne odgovaraju njihovoj stručnoj spremi, da nemaju mentore koji bi ih rukovodili, da nemaju plan rad, da nemaju adekvatna sredstva za rad itd. Primjedba je i to da, recimo, kontrolu nad ovim programom bi prema zakonu trebala da vrši Inspekcija rada, a oni su se poslije prve godine primjene programa oglasili "nevažecim", odnosno da nijesu oni odgovorni jer oni kontrolišu ljude koji su zaposleni prema ugovoru o radu, a ovo je ugovor o stručnom osposobljavanju. Dakle, mi nemamo adekvatan nadzor nad vršenjem i sprovođenjem ovog programa.

Čuli smo ovdje, i to ohrabruje, da treba da se sprovede jedna sveobuhvatna analiza vršenja ovog programa i na nivou Ministarstva i kroz Odbor za prosvjetu, nauku, kulturu i sport i ovdje na nivou Skupštine da jasno sagledamo koliko je ovaj program donio benefita, koliko je bilo neadekvatnog sprovođenja ovog programa i da, eventualno, ispravimo greške. Dakle, nije sporno da se uvećavaju naknade korisnicima programa. Moramo, međutim, postići da sredstva koja se ulažu i sam program ostvare svoju svrhu. Ne rješavamo problem ljudima koji će raditi devet mjeseci ako im podignemo samo naknade na 450 eura, a ako oni obavljaju tamo neke poslove koji uopšte ne odgovaraju njihovoj stručnoj spremi iako im ne olakšavamo tako mogućnost da se zaposle i da dođu do realnog i konkretnog radnog mjesta. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 12:59:41)

Zahvaljujem poslaniku Draganu Bojoviću.

Sljedeća je ispred Kluba Crno na bijelo poslanica Božena Jelušić, uvodno izlaganje. Izvolite, kolegice.

BOŽENA JELUŠIĆ (26.07.22 12:59:53)

Zahvaljujem.

Poštovane kolegice i kolege, nesumnjivo je da ovaj iznos koji po postojećem zakonu je predviđao da se korisnicima usavršavanja nakon završenog visokog obrazovanja isplaćuje polovina minimalne zarade da taj iznos treba povećati. Mi smo ovih dana svjedoci da na svim frontovima gore požare jer su skupoća i sve ono što se događa, globalna kriza, usloveli da su osobito naši penzioneri, ali i mladi ljudi s visokoškolskim diplomama u značajnoj mjeri ugroženi. Klub Crno na bijelo će, van svake sumnje, podržati Predlog ovog zakona.

Inače, on ima svoje i ustavno uporište. Međutim, nema mišljenja Vlade o ovom zakonu. Nije ga bilo juče ni kada su bile penzije u pitanju. Bilo bi dobro da imamo mišljenje Vlade i da imamo neku vrstu procjene uticaja koji ovaj zakon može da vrši. Zamisljeno je da to bude kontinuirano, sistemsko i programsko osposobljavanje visokoškolaca za konkretne radne zadatke i poslove. Činjenica je da u ovom trenutku i dalje imamo veću ponudu mjesta nego što imamo zainteresovanih da ih popune, što znači da postoji interesovanje poslodavaca da se popunjavaju, da na neki način dolaze do radne snage. Međutim, nije sasvim jasno da li to dolaženje do radne snage daje odista i one efekte u praksi koje iznosom koje budžet i Vlada opredjeljuju je planirano da i imamo. Koliko sam vidjela iz zapisnika Odbora za ekonomiju, riječ je o nekih 2.700 korisnika i korisnica, a opet koliko sam vidjela prema procjeni, to bi na mjesečnom iznosu iznosilo oko nekih pola miliona eura. Ako bismo uzeli cio taj iznos to bi bilo 2,9 miliona za sljedeću 2023. godinu.

Ne mislim da treba štedjeti na visokoškoloj radnoj snazi i mladim ljudima. Lično sam imala dvije pripravnice. Po jednu godinu su obije odradile plaćeni pripravnički staž, a po jednu godinu su odradile potpuno besplatno. Zašto? Njima je bilo u interesu da steknu znanje i vještine. Jedna od njih je zauzela moje mjesto, druga je trebala da zauzme mjesto kolege. Međutim, pošto je to teško išlo, hoće se, neće se u penziju, otišla je u inostranstvo. Mi treba da se izborimo za mlade ljude da ostanu ovdje. Zbog toga ćemo mi kao klub podržati povećanje naknada za visokoškolce. Ostaje, međutim, realno pitanje da li to treba u startu povećati na 450 jer je i to malo. Ne treba uopšte da sumnjamo da je plata od 450 malo ljudima i da bez te *Evrope sad*, bez obzira na sve njene ograde, bilo bi mnogo teže radnicima, oni koji su, ako hoćete, i u realnom sektoru. Smatramo i mi da bi bilo potrebno i amandmanski možda djelovati, možda ne razmišljati samo o ova dva mjeseca nego o jednoj vrsti postepenog povećanja tih nadoknada u toku naredne godine.

Da ne bih zloupotrebila ili pretjerala sa mojim vremenom, najavljujem da će to bliže predsjednik našeg poslaničkog kluba, gospodin Konatar pokušati da obrazloži.

Dakle, ukoliko je sada polovina minimalne cijene nekadašnje cijene rada 266 eura onda bi polovina sadašnje minimalne cijene bila 350, što ne znači da bi bilo dovoljno. Ulaganje u mlade ljude na ovaj način nije samo jednosmjerni proces i oni dobijaju benefite od toga i oni uče i na neki način, da tako kažem, u prilici su da dobijaju veliku vrijednost. Posebno pitanje su poslodavci. Mi znamo da ima primjera poslodavaca koji su zapošljavali tražili da zaposle i po 50 pripravnika, a da godinama ni jednog jedinog nijesu primili.

Takođe, ima primjera da su mladi visokoškolci obavljali poslove koji su daleko ispod stepena njihovih znanja i vještina od nošenja kafe, do nošenja potrebština, doručaka. Dakle, nijesu bili u zoni punog profesionalnog osposobljavanja. Kao što znamo da ima onih sjajnih poslodavaca, koji su nakon procesa osposobljavanja zapošljavali ljude koji su kod njih bili raspoređeni. Potrebna je evaluacija procesa, potrebno je da vidimo gdje promašujemo, a gdje dobijamo. Neosporno je da treba povećati naknade, pitanje je da li treba to uraditi frontalno opterećenjem budžeta ili uvažavanjem obaveze i samih poslodavaca, da i oni sami nešto za svoje benefite daju. Tako da u tom smislu očekujem i diskusiju svog kolege u nastavku, da ne prekoračim vrijeme.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:05:26)

Zahvaljujem poslanici Jelušić.

Sljedeći ispred Kluba Demokrate - Demos, poslanik Danilo Šaranović.

DANILO ŠARANOVIĆ (26.07.22 13:05:42)

Zahvaljujem.

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Evo na početku jedan kratak komentar.

Volio bih zaista kao jedan mlad čovjek, mlad poslanik i neko ko svoju poslaničku funkciju doživljava i kao potrebu i obavezu, da se i mi naravno koji smo mlađi, ali i svi zajedno, dominantno bavimo ovim i ovakvim temama, dokaz je i dosadašnji dio rasprave, da u jednoj konstruktivnoj atmosferi, kada su ovakve teme na dnevnom redu, vidite naravno nema nekakvih vatrenih, političkih govora, nema sukobljavanja ni sa jedne ni sa druge ili treće strane i ako sami sebe ne možemo da podsjetimo izgleda da nas ovakve teme koje ne umiju da govore, ali opet govore kroz nas jeste nešto što treba da bude u fokusu našeg djelovanja u Parlamentu.

Da pređem na konkretnu temu. Mislim da kao neko ko dolazi iz političkog subjekta koji je jedan od rijetkih ako ne i jedini koji se u prethodnom periodu na jedan cjelovitiji način bavi ovom temom nema potrebe da naglašavam da ćemo mi podržati da se dosadašnje rješenje, prema kome je određivan mjesečni iznos naknade za korisnike programa stručnog osposobljavanja lica, unaprijedi na način što on neće biti niži od 450 eura, odnosno neće biti niži od minimalne zarade, ali govoreći o ovoj temi ja bih se osvrnuo iz dva ugla. Prvi je da nešto kažemo anomalijama koje je pokazala prethodna desetogodišnja praksa, a drugi ugao se tiče mogućnosti za unapređenje. I jedni i drugi razlozi su nešto što me motiviše da saopštim i svoj lični stav, a siguran sam da ga dijele i kako kolege iz mog poslaničkog kluba, tako bih rekao i većina ostalih u Parlamentu to je da ovaj program zaista treba jednu konceptualnu promjenu. Ako govorimo o anomalijama, prvo čuli smo od nekih mojih prethodnika da se korisnici ovog programa i dan danas nazivaju pripravnicima, a oni to nijesu, jer da jesu onda bi ostvarivali prava iz rada i po osnovu rada, a onih ih ne ostvaruju. Nakon obavljenog devetomjesečnog programa stručnog osposobljavanja sve što se njima priznaje jeste 12 mjeseci radnog iskustva, ali im se ne priznaje godina staža osiguranja.

Dakle, ogroman novac se troši, a korisnici ovog programa ne ostvaruju osnovna prava iz rada i to je jedan od razloga, kolega Bojoviću, zbog kojih inspekcija rada se u prethodnom periodu oglašavala nenadležnom kada je u pitanju kontrola samog rada na terenu.

Drugo, i ako smo godinama na to ukazivali ništa se nije uradilo na terenu kreiranja produktivnog sistema kontrole i evaluacije ovog programa. Kada to kažem mislim da je ovaj program mnogo više benefita donio određenim poslodavcima nego visokoškolcima zbog kojih ovaj program postoji. Zbog čega ovo kažem? Opšta je ocjena i ovdje danas u Parlamentu da je značajan broj tih poslodavaca ovaj program doživljavao kao mogućnost da ostvare pravo na besplatnu radnu snagu. Program se u praktičnom smislu kada je u pitanju ovaj ugao posmatranja pretvorio u svoju suprotnost i to nije sve. Zbog toga što nije postojala adekvatna kontrola, inženjeri mašinstva su se stručno osposobljavali kao kuriri. Pravnici su

prenosili pakete u magacinima, ekonomisti su radili iza kopir mašina u fotokopirnicama. Profesori književnosti su bili vozači itd. Bilo je poslodavaca pored ovoga koji su čak i nudili dogovor korisnicima programa da ne dolaze na posao uz zamjenu da se korisnici programa odreknu jednog dijela nadoknade. Ovo je samo jedan mali dio zloupotreba koje je pokazala prethodna desetogodišnja praksa, a nadležne institucije nijesu uradile ništa da se to spriječi. Dakle, to je kad su u pitanju zloupotrebe. Kada su u pitanju mogućnosti za napredak evo vrlo ću kratko mislim da imamo još vremena.

Nijesmo uradili ništa na tom terenu da se poslodavci motivišu da korisnike programa zadrže nakon obavljanja programa stručnog osposobljavanja. Kao sanacioni paketi, odnosno mjere podrške građanima i privredi u prethodnom periodu u vrijeme kada smo mi bili dio parlamentarne većine donijeli smo, evo podsjećam i sve nas ovdje, one pakete podrške gdje su poslodavci dobili subvencije za nova zapošljavanja u sljedećih nekoliko godina. Mislim da tu treba da tražimo mogućnosti za unapređenje kako bismo poslodavce motivisali da korisnike programa zadržavaju, odnosno da korisnici programa zasnivaju radne odnose kod poslodavaca kod kojih su obavljali program stručnog osposobljavanja.

Tako da dosadašnja diskusija koja je onako bila konstruktivna sa svih strana je dokazala i pokazala da ovaj program mora da se mijenja iz korijena i nadam se da će sve ostale kolege iz Parlamenta i zainteresovani partneri pozitivno odgovoriti na našu pruženu ruku, imajući u vidu da evo sad koristim priliku još jednom da na to podsjetim, da će naš poslanički klub imati vrlo, vrlo konkretne akcije na poboljšavanju ovog programa i stavljanju ove kategorije stanovništva u vrh liste prioriteta.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:13:20)

Zahvaljujem poslaniku Šaranoviću.

Ispred Kluba SNP-a riječ ima poslanica Milosava Paunović.

Izvolite, kolegice.

MILOSAVA PAUNOVIĆ (26.07.22 13:13:28)

Zahvaljujem, predsjednice.

Prije svega izvinila bih se nijesam slušala dosadašnju raspravu, zbog obaveza u odborima, ali koliko vidim svi smo otprilike na istom fonu i da neće ovdje biti nekih razmirica i ne treba naravno da ih bude. Treba da nađemo svi zajedno neko adekvatno rješenje da riješimo brojne probleme u ovoj oblasti.

U suštini poslanički Klub SD-a je imao nekoliko sada predloga zakona i u suštini je sve to neka dobra priča i negdje ćemo, ne sumnjam, u narednom periodu naći neki konsenzus koji će biti vjerovatno opšti s obzirom na teme, ali trenutno ovdje postoje problemi druge vrste iako smo svi u načelu za to da podržimo ovakve predloge zakona, ipak tu se detektuju određeni problemi, prije svega procenat fiskalnog uticaja na naš budžet, broj korisnika koji nestao, broj korisnika koji nije isti iz godine u godinu, opterećenje samim tim znatno se povećavaju sredstva iz budžeta koja se trebaju izdvojiti za ovakve programe.

Ono što ću reći što su kolege već vidim dijelom dotakli se teme. Ja sam prije svega bila lično korisnik ovoga programa stručnog osposobljavanja i mogu da kažem, iz ličnog iskustva, da se tu detektuju brojni problemi. Ima to svoje dobre strane, jako pozitivne, jer prije uvođenja ovog programa dešavalo se i svima nam je poznato da ljudi bukvalno godinama, po deset godina čekaju priliku da odrade pripravnički staž da bi mogli da steknu određeno radno iskustvo, da bi mogli da polože stručni ispit za rad u državnim organima, da bi mogli na taj način da izađu na tržište rada, i to je trajalo mnogo, mnogo dugo. Ovo je na neki način riješilo taj problem dalo je priliku većem broju svršenih akademskih građana, da se na ovaj način priključe, odnosno da izađu na tržište rada i ponude negdje svoju usluge i nađu nekog poslodavca kog koga će dobiti posao na neodređeno vrijeme.

Međutim, šta je tu problem. Problem je to što se na ovaj način prvo stiže samo radno iskustvo, priznaje se odrađeni pripravnički staž da bi lica mogla da polažu državni ispit, stiže se radno iskustvo bez radnog staža, bez ikakvih prava u međuvremenu, koja pripravnici na ovaj način, koji su korisnici ovog programa treba da ostvare i koja zaslužuju. Druga stvar, velike su razlike između pojedinih struka svršenih visokoškolaca u načinu i kvalitetu obuke koju dobijaju na ovaj način.

Recimo za pravnike, ovaj program traje devet mjeseci što se priznavalo kao 12 mjeseci radnog iskustva, potrebno je bilo tada dvije godine, a sada tri godine, da bi stekli uslov za polaganje pravosudnog ispita. Sudovi su bili uključeni, Osnovni sud u Beranama je tada bio uključen u ovaj program, nakon toga više nije dobio priliku da se promijenili zakonski uslovi, pa sad imamo da kažem drugu vrstu pripravnika, i onda se dešava situacija da ljudi koji su završili isti fakultet da dobiju potpuno različite obuke i izađu potpuno različito spremni na tržište rada, odnosno da kažem, praktično nespremni. Nijesu mi jasni mehanizmi

kontrole nad ovim programom, dešava se situacija vrlo, vrlo često imamo određeni struka koje na primorju nijesu zastupljene kao na sjeveru, to bi recimo bile poljoprivredne struke itd. kojih ima više korisnika ovaj na sjeveru Crne Gore, nego što je na primorju, pa onda ljudi sa primorja bukvalno potpišu ugovor sa poslodavcem sa sjevera i ne dolaze. Dovoljan je kod većine poslodavaca samo potpis na onaj izvještaj mjesečni koji se na kraju mjeseca podnosi, a ti ljudi u stvari nijesu prošli nikakvu obuku ili su prošli ovo što je govorio gospodin Šaranović, fotokopirnice i stvari koji oni u suštini ne trebaju da rade, koji ne doprinose njihovom stručnom znanju, ni iskustvo ni ničemu. Mehanizmi kontrole nad ovim programom su izostali, ili bar nijesu bile na dovoljnom nivou o kome treba da budu.

Slažem se svakako da naknade od prilike oko 260 evra, godinama je ista, evo ja bar od uvođenja programa mislim da se nije povećavala, a to je ispod minimuma, ispod minimalnog dohotka. Slažem se da to zaista treba povećati, da negdje treba da tim mladim ljudima dati vjetar u leđa da poslije završnog fakulteta nekako potupno demoralizujuće izgleda. Negdje treba i motivacija da nakon završenog fakulteta ne bude u onom statusu da primaju zaradu koja je skoro duplo pa niža od minimalca u Crnoj Gori. Ali, pošto imamo mnogo problema, ista nam je takva situacija sa penzionerima koji imaju ispod tog iznosa mislim da treba jedna dobra opservacija, jedna konsultacije sa Ministarstvom finansija jer nijesmo zaista još uvijek dobili mišljenje na predlog ovog zakona, odnosno izmjene zakona. Treba konsultacija, treba dobra procjena o tome koliko će to sve da nas košta. Zависи od toga koliko je i nakon svake godine završenih korisnika ovog programa, da bismo zaista mogli da nađemo neko kvalitetno rješenje, ili makar da se odloži primjena ako usvojimo, ako bude konsenzusa da se odloži primjena ovog zakona do onog trenutka kada će se steći ti neophodni uslovi u konsultaciji sa Ministarstvom finansija. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:19:25)

Zahvaljujem poslanici Paunović.

Sljedeći ispred Kluba PZP-a je poslanik Nikola Bajčetić, a nakon njega poslanik Suljo Mustafić.

NIKOLA BAJČETIĆ (26.07.22 13:19:35)

Hvala predsjednice, poštovane kolegice i kolege, poštovani građani,

Rekao bih da me raduje činjenica što danas imamo opšti konsenzus i što smo onu dobru energiju sa Odbora prenijeli ovdje u plenumu. Ja ću na samom startu da kažem da će Pokret za promjene, to jeste poslanički Klub Pokreta za promjene i Demokratskog fronta podržati ovaj predlog zakona, izmjene zakona, ali prosto moram i podsjetiti, a to su negdje rekli i moje kolege da sam ja prošle godine podnio amandman tada na predlog Zakona o budžetu koji su podnijeli ministri Spajić, da kažem sada već bivše Vlade i da nijesmo naišli na njihovu dobru volju da se mladim ljudima koji završavaju program stručnog osposobljavanja poveća minimalna zarada na 450 eura.

Moram se osvrnuti tu i pomenuti program *Evropa sad* koji je tada kada je predstavljen rečeno je javnosti, da se posebno odnosi na mlade ljude i na brigu mladim ljudima, što smo negdje na kraju krajeva u praksi vidjeli da i baš toliko nijesu marili za mlade ljude, iz prostog razloga što nijesu imali dovoljno sluha na amandman koji sam podnio. Ali raduje me činjenica što danas ovdje u Parlamentu nailazi na opšti konsenzus svih poslaničkih klubova, i što će se ispraviti taj neki diskriminatorski odnos prema mladim ljudima. Ono što je činjenica proteklih godina imamo veliki procenat mladih ljudi koji napuštaju Crnu Goru, dakle taj odliv mozgova tako da nazovem, u suštini stručnih ljudi, koji napuštaju Crnu Goru je sve veći i veći iz prostog razloga što je negdje čini mi se kompletan sistem i institucije su zakazale kada je u pitanju stimulans prema tim mladim ljudima koji su nažalost primorani da napuštaju svoje domove i da bolji život traže na nekim drugim međunarodnim adresama. Tu je u suštini uvijek u gubitku bila isključivo jedino država Crna Gora, koja je te mlade ljude školovala, ulagala u njih, ali na kraju nije im dala dovoljan prostor, nije im dala dovoljan stimulans da ih zadrži ovdje.

Zato bih rekao i složio bih se sa kolegama koje su već do sada to više puta istakle da sami program stručnog osposobljavanja zapravo ima i dosta manjkavosti. Rekao bih kada je prije 10 godina predložen zakon o ovom programu, čini mi se da je on za cilj imao jednu potpunu drugačiju suštinu, a to je da te mlade ljude, svršene visokoškolce, više približimo realnoj privredi. Ono što danas imamo u praksi jeste da ti mladi ljudi uglavnom da odrađuju taj program stručnog osposobljavanja u nekim ili se utrkuju da odrađuju taj program stručnog osposobljavanja u nekim državnim institucijama. Mislim da postoji dosta prostora da se dalje radi na izmjenama i dopunama ovog zakona, i evo čini mi se da imam još vremena, ali ostaviću za dalju diskusiju. Daću doprinos imajući u vidu da imamo dosta tačaka još na razmatranju. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:23:12)

Zahvaljujem poslaniku Bajčetiću, posebno što ispred njegov Kluba imamo još prijavljenu koleginicu Jovanku Bogavac, tako da će i ona iskoristi to svoje vrijeme.

Riječ ima poslanik Suljo Mustafić ispred Kluba Bošnjačke stranke, a nakon toga će biti uvodno izlaganje ispred Kluba SD-a.

Izvolite kolega.

SULJO MUSTAFIĆ (26.07.22 13:23:34)

Zahvaljujem poštovana predsjednice, uvažene kolege, poštovani građani,

Dakle, Klub Bošnjačke stranke će podržati ovaj prijedlog zakona, naravno iz više razloga. Prvo, jer smatramo da svako ulaganje u mlade ljude nije trošak za društvo već je to investicija, a pogotovo kada je u pitanju ovaj program i kada su u pitanju nadoknade koje su za program stručnog osposobljavanja bile zaista jako male. Može se slobodno reći i mizerne s obzirom na troškove života i na ukupno povećanje plata i na inflaciju kojoj smo svjedoci svakoga dana.

Dakle, apsolutno smatramo da treba podržati i drago nam je što čujemo da postoji apsolutni konsenzus ovdje svih poslaničkih klubova kada je u pitanju ova odluka. Naravno s druge strane zaista bi bilo jako dobro da bez ikakve primjese populizma, a tvrdim da je zaista u pitanju nešto što nije populizam gledamo na ovo pitanje i kada ga razmatramo jer svi imamo djecu, svi imamo u svojim porodicama nekoga ko je ili će biti korisnik ovoga programa i naravno da svi treba zajednički da sagledamo mogućnosti kako ga unaprijediti.

Slažem se sa prethodnicima koji su kazali da treba sagledati fiskalni uticaj povećanja ove nadoknade, da treba vidjeti koliko bi sudjelovanje poslodavaca bilo u ovom slučaju i naravno da vidimo kako će se to reflektovati na budžet, kako u ovoj godini, tako i na eventualno povećanje koje bi bilo, ako bi se program zadržao u ovom kalupu i za narednu godinu.

Takođe, zaista se slažem sa svim onima koji su kazali da je potrebno jedno temeljno sagledavanje i analiza programa stručnosti osposobljavanja koje traje već 10-ak godina, da je potrebno vjerovatno i interdisciplinarno sagledavanje, ne samo kada je u pitanju Skupština nego i Vlada, i svi oni koji u ovom sistemu se bave ovim programom. Pošto sam nekih četiri godine i neposredno kao i kolega Šehović radili u sistemu koji se upravo bavio ovim pitanjem znamo jako dobro i njegove dobre strane, ali isto tako i njegove anomalije.

Kolege koje su govorile o tome da su mnogi koji su prošli ovaj program imali, nažalost, taj hendikep da mnogo ne nauče o poslu su u pravu da su često poslodavci znali biti jako rigindi, izrabljivački raspoloženi prema toj populaciji, neki čak i do te mjere da su ljudima sa prestižnim fakultetima davali vrlo jednostavne i prosto banalne poslove uz poštovanje svih poslova da ih obavljaju. Imali smo tih primjedaba mnogo dok smo radili u tom sistemu, ali naravno treba i sagledavati i onu drugu stranu da se ipak taj program omogućio jednom velikom broju mladih ljudi da se stručno osposobe da steknu uslov koji je neophodan da bi se kasnije zaposlio u nekom preduzeću, državnom organu itd. S druge strane naravno da je Crna Gora ipak sa tim programom ima jedan od boljih sistema u regionu kada je u pitanju ovaj program stručnog osposobljavanja.

Dakle, potpuno se slažem da treba uraditi jednu analizu, evaluaciju ovog programa, uzeti u obzir sva uporedna iskustva, sagledati ih. Naravno mislim da u taj posao treba uključiti ne samo Parlament poslanike iz resornog odbora nego i ljude koji se u sistemu bave, iz Ministarstva prosvjete i Zavoda za zapošljavanje, iz Univerziteta i svih onih institucija koje učestvuju na neki način u obrazovanju i pripremanju za samostalan rad naših studenata, odnosno mladih ljudi.

Bošnjačka stranka će, još jednom ponavljam, podržati ovaj predlog zakona uz očekivanje analize fiskalnog uticaja, mišljenja Vlade i dakako vidjeti šta je učešće poslodavaca u čitavoj priči povećanja nadoknada.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:28:35)

Zahvaljujem poslaniku Mustafiću.

Ispred Kluba SD-a, riječ ima poslanik Boris Mugoša.

BORIS MUGOŠA (26.07.22 13:28:43)

Zahvaljujem predsjednice, uvažene kolegice i kolege, poštovane građanke i građani,

Moram da istaknem zadovoljstvo što pričamo o pravim stvarima u crnogorskom Parlamentu, a radi se o visokoškolicima i nadam se da će biti zaista sve više ovakvih tema, oko kojih vidim da postoji veliki stepen saglasnosti. Vjerujem da će ovaj naš predlog biti jednoglasno podržan u crnogorskom Parlamentu i na taj način svi zajedno da damo jednu poruku prema mlađim generacijama za koje ja tvrdim i siguran sam da su temelji razvoja Crne Gore u narednom periodu.

Ovdje bih samo razdvojio ovu priču na dva dijela, prvi dio se tiče onoga što je i predmet zakona i što smo mi mogli da promptno reagujemo, a to je iznos naknade. Zaista mislim da ga treba posmatrati sa aspekta pravednosti. Od kada je donijet program, od 2012. godine do kraja prošle godine, uvijek je naknada za korisnike stručnog osposobljavanja bila nešto veća od minimalne zarade, što je i logično. Taj koncept je i tako kreiran jer ipak neko ko je završio fakultet treba da bude barem na nivou nekoga ko ima minimalnu zaradu bez obzira od stepena obrazovanja. Međutim, od početka ove godine povećana je minimalna zarada, nažalost, naknada korisnicima je ostala na istom nivou i sada oni primaju 266 eura, a minimalna zarada je 450. Tako da mislim da je potpuno pravedno, nediskriminatorno da se povećaju naknade korisnicima stručnog osposobljavanja, barem na nivou minimalne zarade, a da ne pričam o enormnom rastu troškova života, posebno u ovoj godini i toliko puta govorimo o tim podacima da mi imamo najveću godišnju stopu inflacije u posljednjih 15 godina. Siguran sam da ćemo svi to podržati. Nemojmo da pravimo nikakve kompromise da to ne bude 450 jer ako krenemo u tom pravcu opet odustajemo od principa pravednosti. Nema ispod 400 nego mora biti na nivou minimalne zarade i zbog toga vam se zahvaljujem što vidim da je veliki broj vas podržalo takav originalni predlog.

Druga strana priče, naravno ovaj predlog smo i koncipirali kroz saradnju sa predstavnicima Studentskog parlamenta isto kao što smo predlog o povećanju stipendija i kredita, što smo mi predložili, isto dogovorili sa njima. Tako da mi je drago da smo nekako zajedno došli do adekvatnih rješenja koje možemo unapređivati, ali ovo negdje cijenim kao zajednički uspjeh i svih onih preko tri hiljade koji su potpisali peticiju koju smo mi pokrenuli vezano i za ovaj zakon i za dio oko studentskih stipendija i kredita.

Drugi dio priče potpuno legitiman i ja sam apsolutno saglasan da moramo da sagledamo sve aspekte nakon 10 godina implementacije programa stručnog osposobljavanja, jer on je imao mnoge benefite, ali je u svom trajanju pokazao i određene nedostatke koji zahtijevaju ozbiljnu analizu. Treba da se do kraja godine izađe sa eventualnim rješenjem korekcija tog programa u pravcu njegovog unapređenja na način da on garantuje mnogo kvalitetniji i dugoročniji radni angažman korisnika programa stručnog osposobljavanja. Moram vam reći da mi čini mi se već šest godina zagovaramo jednu vrstu transformacije toga modela, to smo i upisali u svojim programskim dokumentima, a bazira se na tome da pored države u tom modelu, u periodu pred nama, participiraju poslodavci, da taj iznos sredstava koji država izdvaja isti iznos izdvoji poslodavac i da onda taj zaposleni ne ostane godinu dana, nego minimum tri godine kod toga poslodavca. Na taj način čini mi se da bi onda dobili i zadovoljnog zaposlenog, ali i zadovoljnog poslodavca. Jer, ako zaposleni ostane kod poslodavca tri godine, jer velika je vjerovatnoća da mora da bude zadovoljstvo i na jednoj i na drugoj strani.

Pozdravljam ovu intenciju zajedničku, da iskoristimo period do kraja godine da zajedno sa predstavnicima i studenata, sa onim visokoškolicima koji su prošli taj program i imaju praktično iskustvo, ali sa udruženjima poslodavaca pokušamo da kreiramo jednu vrstu unapređenja toga modela, ali sada ovo moramo da uradimo i moramo povećati, jer to oni zaslužuju i ne mogu da imaju naknadu koja je ispod minimalne zarade, nego moraju da imaju naknadu barem na nivou minimalne zarade.

Samo još jedno pojašnjenje izvinjavam se predsjednice, važno je zbog procedure. Ovaj zakon je dva i po mjeseca u skupštinskoj proceduri, nažalost prije dva mjeseca nije bilo volje većine u Parlamentu da on uđe u dnevni red. Naša je ideja bila da četiri naknade dobiju po većem iznosu samo postojeći korisnici ovako će samo dobiti avgust i septembar, dva i po mjeseca Vlada nije dala mišljenje, nije to naš problem nego je to problem Vlade, koja nije dala mišljenje. Postoje jasne finansijske projekcije jer je ovo lako izračunati, mi smo ih dali u predlogu. Vrlo je lako - 500.000 na mjesečnom nivou, tako da ja mislim da je to mali iznos sredstava za rezultat koji dobijemo ako izglasamo ovaj zakon.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:34:45)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

Ispred Kluba SDP, LP riječ ima poslanik Adnan Striković.

Izvolite kolega.

ADNAN STRIKOVIĆ (26.07.22 13:34:53)

Hvala poštovana predsjednice, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Evo ja ću da započnem diskusiju sa nečim što je po meni trebala da uradi Vlada, ali ne u smislu da da mišljenje na ovaj predlog zakona, već u smislu da sve zakone posebno one koji opterećuju fiskalno budžet treba da predlaže Vlada. Bilo bi najbolje i za ovaj Parlament i za ovo društvo da ovakve inicijative i predlozi zakona dolaze od Vlade. To bi smanjilo priču o mogućem populizmu itd. Međutim, za Socijaldemokratsku partiju nikada nije i nikada neće biti važno ko predlaže nešto, nego šta je prijedlog. U tom smislu odmah na početku da kažem da će poslanici našeg kluba podržati prijedlog ovog zakona iako evo odmah na početku da kažem da, po meni lično, je bilo mnogo bolje to definisati na sljedeći način, odredba u prethodnom rješenju bila da je to 50% od prosječne zarade u prethodnoj godini, mislim da je to trebalo da ostane i da se kaže 50% od prosječne zarade u prethodnoj godini, ali ne manje od minimalne zarade u Crnoj Gori. To daje mogućnost da rastom prosječne zarade u Crnoj Gori raste naknada i ljudima koji su korisnici stručnog osposobljavanja. Šta ćemo sutra ako dođemo na nivo da prosječna plata bude 1.000 ili više eura, onda i dalje zadržavamo nesrazmjerno malom platom ljudima koji su na stručnom osposobljavanju i mislim da bismo opet došli u poziciju da interвениšemo sa sličnim prijedlozima, a ukoliko bi se podržalo rješenje koje ja predlažem, onda ne bismo imali potrebe za takvim stvarima.

Međutim, to su neke finese i siguran sam da su poslanici koji predlažu ovaj zakon svjesni da nije idealno možda formulisan i da kako god da ga formulišemo nije idealno, ali siguran sam da će imati efekat onaj koji svi očekujemo, a to je da se ispravi nepravda prema ljudima koji su korisnici stručnog osposobljavanja. Evo mala digresija ja sam fakultet završio prije 18 godina, mislim da je moja prva pripravnička plata bila negde u visini sadašnje naknade ljudima koji su na programu stručnog osposobljavanja. To vam dovoljno govori o tome koliki je taj iznos, odnosno koliko je nepravedan taj iznos, jer mladi ljudi studenti, ljudi koji su tek završili fakultet kako tada tako i danas su budućnost ovoga društva i nešto na kome se moraju razvijati i bazirati svi razvojni projekti i strategije prilikom svih aktivnosti kojima stremlji ovo društvo.

Tako da evo možda da iskoristim na kraju priliku da pozovem ipak sve mlade ljude da prilikom izbora i fakulteta i drugih zanimanja ipak obrate pažnju na tržište rada. Nije slučajno da mi na našim zavodima za zapošljavanje imamo ogroman procenat ljudi koji su visoko obrazovani makar ja nijesam uspio da pronađem precizne podatke o broju prije svega visokoškolaca u Crnoj Gori. Nešto što sam uspio da pronađem je sa zadnje popisa, a to je da ljudi sa višom i visokom stručnom spremom imamo 17% iako pričamo o hiperprodukciji diploma fakultetskih sa raznih sumnjivih fakulteta itd. ipak Crna Gora i dalje u tome je mnogo iza evropskog prosjeka, tamo imate skoro 24% ljudi koji su završili fakultet, a mi smo i dalje mnogo iza toga. Pa kao posljedica toga što se upisuju fakulteti odnosno zanimanja koja nijesu deficitarna, mi imamo onda veliki broj visokoškolaca i na zavodima za zapošljavanje. Zato kažem, opet pozivam da upisuju deficitarne smjerove i kada je srednje obrazovanje u pitanju siguran sam da neki električar vodoinstalater, stolar itd. nema tako veliki problem da pronađe posao u Crnoj Gori, dok ljudi koji su razni menadžeri itd. imaju ogroman problem i bojim se da će ga imati i u budućnosti.

Dalje ih pozivam da ovaj program za stručno osposobljavanje zaista iskoriste, da dolaze redovno na posao i da rade posao koji će im omogućiti da se osposobe da se sutra bave svojim pozivom odnosno onim pozivom za koji su se školovali. Moram istaći da ja znam takođe za primjere da su ljudi neadekvatno radili poslove koji nijesu u skladu sa njihovom stručnom spremom, međutim tu moramo kriviti i njih same. Neće čovjek, akademik koji je završio fakultet dozvoliti da radi poslove koji su ispod njegovog nivoa, dostojanstva i dostojanstvo profesije koju obavlja.

Podaci koje ja imam prema ljudima koji su se odgovorno odnosili tih devet mjeseci da je veliki procenat njih u procentu preko 60% kasnije zasnovao svoj radni odnos kod tih poslodavaca. Znači taj program ima i te kako pored falinki i svoje benefite i ja se nadam da će ti mladi ljudi te benefite nastaviti da koriste u budućnosti, naravno, uz nešto što bi značilo možda sagledavanje tih negativnih strana ovog programa i njegovo unapređenje u budućnosti.

Treća stvar na koju želim da ih pozovem jeste da ostanu u ovoj državi, da manje razmišljaju o odlasku iz ove države, da nam zajedno pomognu da napravimo ovo društvo boljim i poželjnijim za život svih nas.

Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:39:49)

Zahvaljujem poslaniku Strikoviću.

Sada smo završili uvodna izlaganja.

Da li će predlagač odgovoriti?

Izvolite, poslaniče Šehoviću.

DAMIR ŠEHOVIĆ (26.07.22 13:40:30)

Prije nego što prokomentarišem nekoliko stvari koje su se mogle čuti od strane mojih uvažениh kolega, dozvolite mi da u svojstvu predlagača iskažem zadovoljstvo tokom same rasprave i konstruktivnim pristupom koji je u prethodnih, oko sat vremena, pokazan. Negdje smo potvrdili ono što sam na početku rekao da očigledno postoje teme koje mogu da nas ujedine, a tema koja se vezuje za visokoškolce i za sam program stručnog osposobljavanja svakako predstavlja jednu od tih tema.

Drugo, ono što je nesporno, a što provejava kroz sve diskusije koje su se ovdje čule da mi moramo da otklonimo nepravdu. Dakle, svi smo saglasni oko toga da svršeni visokoškolac ne može da ima nižu zaradu od nekoga ko je završio osnovnu školu u istoj instituciji i to ovim zakonom ispravljamo. Ispravljamo očiglednu nelogičnost koja postoji u sistemu, a koja je rezultat činjenice da smo povećali minimalnu zaradu, a da su naknade za program stručnog osposobljavanja ostale na istom nivou i to je bio osnovni cilj ovog zakona.

Drugo, da li smo svjesni da je potrebna transformacija programa stručnog osposobljavanja, apsolutno da. Dakle, osam do deset miliona koliko se svake godine izdvaja za ovaj program nije mali novac i definitivno nakon desetogodišnje primjene ovog zakona postoji prostor da se sam program unaprijedi. Ako mene pitate mislim da ga treba unapređivati na način da rezultat te transformacije bude veći broj radnih mjesta. Mislim da ga treba mijenjati na način da i poslodavci preuzimaju svoj dio odgovornosti ako hoćete i svoj dio tereta. Mislim da ga treba mijenjati da poslodavce poreskim olakšicama ili subvencijama ili na neki drugi primjeren način motivišemo da po završetku programa stručnog osposobljavanja zadrže korisnike tog programa makar još dvije godine u radnom odnosu kod istog, jer će ako to uspijemo da izvedemo biti i te kako motivisani da razmisle koji stručni profil tom poslodavcu treba i vjerujem da će onda biti svedene na minimum zloupotrebe o kojima mi danas govorimo.

Tako da je transformacija potrebna, ali to je proces koji zahtijeva uključenost svih nas, uključenost Parlamenta, uključenost Vlade, odnosno resornog ministarstva, uključenost pojedinih nadležnih državnih organa, uključenost onih koji su korisnici programa, to su studenti. Saglasan sam sa onim što je kolega Striković rekao, cijenim da je inicijativa za sveobuhvatnu analizu na Vladi, cjenim da su oni ti koji treba da formiraju ja bih rekao jedno kompetentno radno tijelo koje bi do kraja godine izašlo sa konkretnim predlogom koji bi neutralisao ove nedostatke programa stručnog osposobljavanja na koje su moje uvažene kolege ukazale pažnju. Sa druge strane bez obzira na to moramo da zaključimo da nakon desetogodišnje primjene ovog programa ipak benefiti jesu veći nego što su nedostaci ovog programa, a već sam kazao. Ako 50% visokoškolaca ostaje da radi kod istih poslodavaca kod kojih su bili uključeni u progam, onda to nije nešto što smijemo da ignorišemo i to je zapravo poruka koju ovdje treba da pošaljemo.

Da li ovaj zakon ima procjenu fiskalnog uticaja, apsolutno da, dali smo je. Nije teško procijeniti koliki je fiskalni uticaj povećanja naknade za stručno osposobljavanje, s obzirom da se tačno zna koliko je korisnika. Trenutno je u Crnoj Gori 2.700 korisnika ovog programa i kada izračunate povećanje naknade sa 266 na 450 eura, dovedete to u vezu sa brojem korisnika lako dolazite do podatka da je na mjesečnom nivou potrebno dodatno izdvajanje od pola miliona eura.

Da li ova država treba da izdvoji pola miliona eura da bi eliminisala ovu nelogičnost koja postoji u sistemu - da. Da li je to prevelik novac za državu koji ona treba da izdvoji - mislim da nije. Cijenim da ovo društvo ne smije da demotiviše najproduktivniji dio nas, cijenim da ovo društvo ne smije da demotiviše najveći intelektualni potencijal, a siguran sam da su svršeni visokoškolci populacija koja zaslužuje da se na takav način nazove.

Još jedna stvar koja je važna, da li visinu naknade treba vezivati za minimalnu ili za prosječnu zaradu stvar je procjene, može da se tumači i na jedan i na drugi način. Uvažene kolege dozvolite da vas podsjetim, da ovaj zakon propisuje definisanje minimalnog nivoa naknade. Dakle, naknada ne smije biti veća od određenog procenta minimalne zarade što ne znači da ne može biti propisana i na većem nivou. To su otprilike neke ključne dileme koje su ovdje otvorene. Raduje me što iskazujemo jednoglasnu podršku ovom zakonu i siguran sam da ćemo svi skupa dati doprinos da transformacija bude išla u pravu o kojem su govorile moje uvažene kolege tokom svojih uvodnih izlaganja.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:45:37)

Zahvaljujem poslaniku Šehoviću.

Sad smo na molbu poslanika Konatar napravili malu rotaciju, pa će poslnik Konatar iskoristiti svoje vrijeme, tri minuta, koje je preostalo klubu za diskusiju, nakon toga riječ će dobiti poslanica nataša Jevrić, a nakon nje poslanica Aleksandra Vuković.

Izvolite poslaniče Konatar.

MILOŠ KONATAR (26.07.22 13:46:57)

Hvala predsjednice Skupštine i uz zahvalnost i ostalim kolegama koji su dopustili da napravim ove male rotacije zbog obaveza u drugim odborima.

Dakle, ovo je još jedan od predloga zakona koji će očigledno u Skupštini Crne Gore natjerati nas da postignemo široki konsenzus i da načelno svi podržimo ono što je namjera i motiv samog zakona, a to je da se povećaju naknade korisnicima stručnog osposobljavanja u Crnoj Gori. Ja bih već sad želio da čestitam svim korisnicima jer ono što je apsolutno jasno u ovome trenutku jeste da će Skupština Crne Gore dati podršku da se naknade za stručno osposobljavanje povećaju. To je sjajna vijest za sve mlade ljude koji prave prve korake u svojim poslovnim i radnim karijerama.

Znate kako, ulaganje u mlade ljude i u mlade i stručne ljude je jedini ispravan put za Crnu Goru. To ulaganje je ulaganje u budućnost i to je nešto u što vjerujem da je svim poslanicima ovog parlamenta cilj. Ono što je bio naš predlog poslaničkog Kluba Crno na bijelo jeste da se razmisli o postepenom povećanju ove naknade za stručno osposobljavanje jer mi moramo biti i fiskalno odgovorni u ovome trenutku, odnosno biti svjesni da državni novac i javni novac u ovome trenutku nije neograničen. Zbog toga smo podnijeli amandman uvažena kolegica Božena Jelušić i ja, da u ovom prvom koraku to povećanje bude na 350 eura, a da onda u drugoj fazi idemo sa povećanjem na 450 eura i to je nešto što očekujemo i neophodno nam je mišljenje Ministarstva finansija. Ukoliko nema spremnosti da idemo sa ovim postepenim mi ćemo svakako podržati i povećanje od 450 eura, ali bih volio da, to ćemo sigurno imati i na sjednici Odbora za ekonomiju, čujemo mišljenje ministra finansija, pa ako bude i predlog Vlade da idemo postepeno, da idemo u fazama, moj apel je kolegama da svakako idemo u tome pravcu.

Dakle, apsolutno još jednom podvlačim, podrška, čestitam korisnicima naknade za stručno osposobljavanje. Završavam sa tim da smo mi kao klub, pošto neću imati priliku da razgovaram vezano za još jedan predlog kolega iz SD-a koji se tiče Zakona o visokom obrazovanju koji se tiče iznosa stipendija za najbolje studente iz studentskih kredita, mi smo podnijeli amandmane gdje će se pogotovo za stipendije za najbolje studente u Crnoj Gori povećati iznos tih naknada da on bude na nivou od 50% minimalne zarade. U što ćemo ulagati ako nećemo u one najbolje studente. Tako da mislim da ćemo se i oko toga dogovoriti, a takođe da se još dodatno poveća iznos studentskih kredita. Nadam se da su ovo neke stvari oko kojih ćemo se ogledati u budućnosti, da što više pronalazimo ovih zajedničkih tačaka koje su interes svih građana Crne Gore, a posebno mladih ljudi. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:50:01)

Zahvaljujem poslaniku Konataru.

Riječ ima poslanica Nataša Jevrić, a da se pripremi poslanica Aleksandra Vuković.

NATAŠA JEVRIĆ (26.07.22 13:51:18)

Zahvaljujem predsjednice.

Poštovani poslanici i poslanice, poštovani građani,

Za osobe koje nemaju radnog iskustva u zanimanjima za koja su se školovale veoma je značajna prilika da počnu da rade u struci. To im omogućava program stručnog osposobljavanja i primjenjuje se u Crnoj Gori od 2012. godine. Stručno osposobljavanje traje devet mjeseci, priznaje se kao radno iskustvo u trajanju od 12 mjeseci, korisnik stiče uslov za polaganje stručnog ispita.

S druge strane, kroz program stručnog osposobljavanja poslodavci imaju priliku da osobu koja je tek završila školovanje upoznaju, procijene njegove sposobnosti i na kraju tog procesa prime u radni odnos. Po nekim podacima od ukupnog broja korisnika programa gotovo polovina dobije ugovor o radu. Nedostatak programa je pored niske naknade od 50% prosječnog ličnog dohotka iz prethodne godine što se tretira kao vrsta rada van radnog odnosa i što se doprinosi za penzijsko i invalidsko osiguranje ne plaćaju. U Hrvatskoj je nakon 10 godina postojanja ukinuta mjera stručnog osposobljavanja i vraćen je program pripravničkog staža. Pa sa potpisivanjem ugovora o radu pripravnik dobija sva prava iz radnog odnosa, ekonomsku i

socijalnu zaštitu. Nadam se da ćemo i mi razmisliti o vraćanju programa pripravničkog staža. Svakako Demokratski front podržaće Predlog ovog zakona.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:52:54)

Zahvaljujem poslanici Jevrić.

Riječ ima poslanica Aleksandra Vuković.

Izvolite poslanice Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (26.07.22 13:53:02)

Hvala, predsjednice Đurović.

Uvaženi građani i građanke Crne Gore, drage kolege i kolegice,

Moj pristup i pristup Demokratske partije socijalista ovoj temi je jasan, pošto uviđamo da rijetko čemu pristupamo sistemski i dubinski, a gotovo svemu partijski i površinski smatramo da se ova pitanja moraju rješavati dugoročno, sa dobro sročnim zakonskim rješenjima i besprekornom primjenom. Baš kao što je ova vlada, manjinska, oročena zbog toga što smatramo da nije idealna tako je i dobro što će ovo zakonsko rješenje koje ćemo mi podržati oročeno jer nije idealno i najavili smo da ćemo u vezi sa ovim u septembru pokrenuti opštu raspravu kako bismo došli do opšteg konsenzusa, a na fonu ovoga što smo čuli o pripravničkom stažu kako bi mladi kadar u Crnoj Gori visoko obrazovani kadar dobio status kakav zaslužuje.

Šta hoću da kažem, iskustvo je pokazalo da je, nažalost, stručno osposobljavanje na neki način mučno, mučno kako i za one koje je tretiralo visokoškolce, jer, nažalost, u cijelom tom procesu su visokoškolci bez obzira na to kako su završili svoje studije da li kao najbolji studenti generacije ili kao nešto lošiji, tretirani kao *mali od palube*. Rekli bismo pejorativno potrkko, dakle, ljudi koji umjesto ukoliko su završili pravni fakultet treba da uče kako se pišu tužbe ili ukoliko su završili fakultet književnosti kako da ovladaju metodologijom predavačkog procesa išli da kuvaju kafe i da obavljaju druge poslove koji su naravno i dostojni i dostojanstveni, ali trebalo bi znati ko se za što školovao i zašto se obrazovao. Zbog toga smatram da bi zaista trebalo ovome pitanju postupiti vrlo oprezno, zašto, podsetiću na jedan Njegošev stih jer smatram da kad god govorimo o obrazovanju posebno visokoškolskom kadru Njegoša ne smijemo izostaviti. Taj stih proizilazi iz onog pisma vladike Danila i kaže "Tragovi su mnogi do pećine za gorske se goste ne pripravlja". Zašto koristim ovaj stih? Upravo zbog glagola - pripravit. Šta je pripravnik, šta je visokoškolac koji se stručno osposobljava? Onaj koji treba da se pripravi za pravo tržište rada. Onaj koji treba da se pripremi da svoje obrazovanje može zbog svojih vještina i primijeniti sutra i biti poželjan na tržištu rada. Takođe, iz ovoga o čemu sam govorila iz štetnih dejstava ovog zakona u prethodnom periodu zbog čega je stručno osposobljavanje izgledalo mučno možemo reći i da bude pripravan da uradi što god mu se traži, a ne treba. On dok vrši stručno osposobljavanje ili ona treba u stvari da nauče najbolje da rade posao za koji su se obrazovali.

Onda naravno ne čudi što i poslanici, a i što u svakodnevnom govoru čujemo da je neko odradio pripravnički. Trebalo bi kao ljudi koji dobro poznaju svoj jezik da znamo šta je primarno značenje glagola odraditi. Odraditi znači nešto ovlaš uraditi ili čak loše uraditi ili da vam opet u sveri žargona prevedem - smandrljati. Dakle, ne smijemo dozvoliti da se proces stručnog osposobljavanja visokoškolskog kadra svede na riječ odraditi, mora se raditi i zaraditi status čovjeka koji sa visokom stručnom spremom treba sutra da bude najpoželjniji na tržištu rada. Zato vas molim da budemo oprezni sa primjenom glagola odraditi u ovom smislu iako on ima i drugo značenje - privesti nešto kraju, ali vjerujte mi u ovom našem kontekstu, nažalost, pošto u Crnoj Gori se često i mnogo ozbiljne stvari pretvore u lakrdiju on prima to značenje. Dajte da ja to smadrljam, da obavim što brže samo da ja imam na osnovu tih devet mjeseci završenog stručnog osposobljavanja i akreditaciju da mogu krenuti u proces sticanja ozbiljnog posla.

Tako da ponavljam DPS će podržati ovo rješenje iako nije idealno, iako je privremeno, iako je čini mi se mnogo stvari iz ovog Parlamenta u posljednje vrijeme izašlo iz nekog kuta populizma, ne mislim na ovo rješenje zbog toga što da se pitam visokoobrazovni kadar u Crnoj Gori imao bi minimalnu platu 3.000 eura, ali samo razmišljam u svjetlu realnog da kao idealist mogla bih tražiti nemoguće kao što su to radili veliki revolucionari i biti realna pritom, ali budimo realni nemojmo da krademo od sopstvene države time što ćemo na osnovu partijskih poena plasirati neka zakonska rješenja koja će značiti urušavanje budžeta Crne Gore i koja se neće moći održati na duge staze. Ovakva rješenja, vjerujte mi na riječ, zahtijevaju dugi rok. Ne možemo se igrati sa mladim ljudima jer svi smo mi davno nekad kad smo "odrađivali" taj pripravnički staž ošetili šta znači biti mali od palube.

Ne želim da niko više u Crnoj Gori ko je završio fakultet, bez obzira na to što smatram da se od 2004. godine desila opšta degradacija obrazovanja, a o tome možemo pričati, se oseti kao mali od palube jer mi ako gradimo dostojanstvenog mladog čovjeka i ako mu tada dobro ne podržimo i ne pridržimo kičmu imaćemo sluge, a ovoj državi potrebni su osviješteni, obrazovani ljudi kritičkog stava koji će reći jasno da i jasno ne svemu što treba da se kaže ovome društvu mislim da je vrijeme da kažemo ne tome da ikada ikome budemo *mali od palube*. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 13:59:42)

Zahvaljujem poslanici Vuković.

Sa ovim smo iscrpili listu prijavljenih diskutanata.

Da li još neko želi riječ?

Poslanik Bečić će koristiti u skladu sa članom 97 stav 4 kako sam shvatila kao završnu riječ u vremenu koje je preostalo Klubu Demokrate, Demos zato i pitam da li neko ima još.

Znači poslanik Bečić ima pravo na završnu riječ u vremenu preostalom njegovom klubu.

Izvolite, poslanice Bečiću.

ALEKSA BEČIĆ (26.07.22 14:00:15)

Zahvaljujem, uvažena koleginice Đurović.

Poštovane poslanice, uvaženi građani,

Veoma inspirativna tema. Bavio sam se sa njom i prije desetak godina kada je usvajan ovaj predlog zakona pa sam eto smatrao za shodnim da sa par rečenica dam zaključno izlaganje u ime našeg poslaničkog kluba. Tačno je slažem se sa dijelom kolega da su zdrave i srećne političke okolnosti da ovakav predlog zakona je trebao doći od Vlade Crne Gore, ali ako imamo na umu da je ova 43. Vlada pala i prije nego što je počela sa radom da joj je podršku otkazalo 3/4 aktuelne parlamentarne većine, da se rukovodstvo crnogorske Vlade međusobno čašćava kvalifikacijama o izdajnicima, fašistima, ekstremistima onda je potpuno prirodno i logično zašto je nešto drugo njima u fokusu, a ne ono što znači poboljšanje ekonomsko-socijalnog statusa svih građana Crne Gore. Potpuno sam saglasan da je krajnje politički neprimjereno da za dva i po mjeseca nijesmo dobili čak ni mišljenje od Vlade Crne Gore na ovaj predlog zakona, uvaženi kolega.

Želim podsjetiti da prije dva mjeseca, takođe, je ovdje bio na glasanje za uvrštavanje u okviru dnevnog reda ovaj istovjetan tekst Predloga zakona od strane uvaženih kolega. Opozicija je bila tu, opozicija je podržala, ali čini mi se zbog toga što je izostala podrška parlamentarne većine ili jednog dijela parlamentarne većine nismo mogli da razmatramo ovo pitanje prije dva mjeseca, a trebalo je i tad jer je bilo promptno i prioritarno. Sada smo mi kao opozicija iskoristili, da bi znali građani i cjelokupna javnost, poslovničku mogućnost koju nam daje inovirani Poslovnik da imamo u okviru predloga dnevnog reda najamnije jedan akt oko kog se usaglase svi šefovi poslaničkih klubova opozicije. To je upravo ovaj predlog zakona uvaženih kolega. Toliko o tome kako smo došli do toga da uopšte danas razmatramo o ovom pitanju jer vidjećemo do kraja radne nedjelje kako će se svi izjasniti. Što se tiče Demokrata to je jasno prve sekunde i to nije ništa nelogično. Logično je da ćemo mi apsolutno podržati ovaj predloženi zakon jer smo negdje i partija koja u značajnom dijelu podržavaju i čine mladi ljudi, koja se zalaže za prava mladih ljudi, ali i partije koja je bila autor inicijator ili ključni činilac, zajedno naravno sa onom pobjedničkom parlamentarnom većinom od 30. avgusta i dijelom tadašnjih opozicionih kolega, koja je dovela do toga da značajno unaprijedimo položaj i djece i majki i penzionera i radnika. Sada vidimo, iako se tada gledalo od strane jednog broja kolega kroz prizme navodnog populizma, koliko su ta zakonska rješenja bitna i značajna posebno imajući u vidu šta nas očekuje ili šta se najavljuje da nas očekuje u svijetu nadolazećih ekonomskih, socijalnih, energetskih i drugih izazova, a da ne govorimo i o samoj inflaciji koja je na izuzetno visokom nivou u ovoj 2022. godini.

Zato želim podsjetiti da sam negdje i tada jer je to borba za socijalnu pravdu, to je borba za jednakost i to je borba za vječnost Crne Gore, jer samo ako jačamo svakog građanina, ako jačamo njegovu ekonomsku slobodu možemo čuvati dugoročno ovu našu prelijepu domovinu i imamo sa čime izaći sutra pred potomke. Zato sam i tada kao predsjednik Skupštine, to je prva moja inicijativa bila još negdje jeseni 2020. godine, izašao sa inicijativom da vratimo dječije dodatke i da uvedemo besplatne udžbenike za sve osnovce. To smo usvojili prošle godine u crnogorskom Parlamentu i draga djeco i ovog 1. septembra svi osnovci, svi učenici osnovnih škola imaće besplatne udžbenike.

Kada govorimo o dječim dodacima ovih prvih godinu dana blizu 50.000 mališana do navršene šeste godine primaju dječiji dodatak, ali zahvaljujući i drugom predlogu zakona koji je predložio naš poslanički

klub, a koji je usvojen krajem decembra prošle godine od 1. oktobra ove godine sva djeca do navršene ostamnaeste godine primaće dječji dodatak, pa ohrabrujemo i sve roditelje da iskoriste svoje pravo, ispoštuju procedure nadležnih centara za socijalni rad i pravovremeno se prijave. Takođe, vrijeme i praksa je pokazala da su i naknade majkama sa troje i više djece koje smo negdje vratili onim Zakonom o obeštećenju krajem decembra održive. Sjećate se i tada kritika i napada na račun našeg poslaničkog kluba da to čak nije ni planirano u budžetu, da nema budžetske pozicije, da se neće moći isplaćivati, vidite da od 1. aprila potpuno nesmetano se vrši i isplata i tih naknada koji se takođe mogu posmatrati iz ugla ove socijalne komponente.

Dragi penzioneri, mnogo se govori ovih dana da ste zaboravljeni, sa pravom, ali mi smo se potrudili krajem decembra prošle godine da ne budete zaboravljeni na način kako se želi predstaviti. Tada smo usvojili zakon kojim je omogućeno i isključivo zahvaljujući tom zakonu koji je predložio naš poslanički klub, a podržale, i to zahvaljujem, uvažene kolege od 1. septembra ove godine minimalna penzija će biti negdje u Crnoj Gori oko 220 eura, a evo nadam se da ćemo u okviru ove sjednice stvoriti pretpostavke da to uvećanje zahvaljujući ovom drugom predlogu zakona bude i zanačajnije. Da ne govorim koliko je povećanje minimalne zarade na 450 eura povećanje svih zarada, čemu smo takođe dali značajan doprinos i značajnu notu, doprinijelo da građani na jedan, ajde da kažem adekvatni način odgovore svim ovih izazovima koje nosi 2022. godina, a bojim se i sve ono što nas čeka u nastupajućim godinama.

Ovaj zakon je veoma značajan, 10 godina je prošlo, treba ga analizirati. Ima prednosti, ali ima mnogo i nedostataka. Ima nedostataka zato što nama u mnogo čemu u ovom društvu nedostaje balans, nedostaje mjera, mi u obrazovnom sistemu ima konstrukcione greške, nemamo balans između teorijskih znanja u obrazovanju i praktičnih znanja, pa se čudimo zašto nemamo spremne kadrove za tržište rada. Nemamo balans između produkta obrazovnog sistema i onoga što je zahtjev tržište rada ili suficitarnih i deficitarnih zanimanja, pa se ponovo isčuđavamo. Mi moramo da tu primijenimo sistemski pristup.

I zaključicu negdje sa time. Ovo su pitanja oko kojih treba svi zajednički da se objedinimo. Mi moramo da zaustavimo nešto što je dugoročno opasno po ovu zemlju, migracije sa sjevera Crne Gore ka Centranom i Južnom regionu i migracije građana Crne Gore, posebno mladih, ljudi ka zapadu. To ako ne zaustavimo džaba nam sve drugo. Oko tih pitanja mora da se okupimo da se objedinimo i da jačamo, jer povećanjem ovih socijalnih komponenti plata, penzija, dječjih dodataka, besplatnih udžbenika, pripravnčkih plata uslovno rečeno i svih drugih primanja koje znače našim građanima mi jačamo ekonomsku slobodu crnogorskog građanina. Pustimo se više lukrativnog i crnogorska i srpstva. Pustimo se više pravljenja profesije od vjera i nacija, pustimo se više ideoloških i nacionalističkih orgijanja, to su utakmice u kojima dobijaju svi oni koji igraju, ali gube svi koji gledaju, bez obzira za koga su navijali, gube obični građani. Hajde da se okupimo oko ovih tema, da ekonomski ojačamo i osnažimo građanina, da mu omogućimo političke slobode i da mu omogućimo pravnu sigurnost, e na ta tri stuba sjedi vječnost, budućnost ove naše prelijepe domovine. Zahvaljujem, uvažena kolegice.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:07:57)

Zahvaljujem uvaženom poslaniku Bečiću.
Završnu riječ ima poslanik Šehović, kao predlagač.
Izvolite, poslanice Šehoviću.

DAMIR ŠEHOVIĆ (26.07.22 14:08:07)

Hvala, predsjednice.

Mudriji su kazali da je obrazovanje zlatni ključ slobode, a mladi obrazovani ljudi su svuda, pa i u Crnoj Gori najvažniji kapital. Svaka investicija u te mlade ljude ni na koji način ne treba biti tretirana kao trošak, jer je to dodata vrijednost koja će nam se na srednji i na dugi rok svakako vratiti. Zato mi na kraju preostaje, uvažene kolege, da se svima vama zahvalim na više nego na konstruktivnom pristupu koji smo pokazali tokom rasprave o ovom kratkom, ali veoma važnom zakonu koji se odnosi na svršene visokoškolce i korisnike programa stručnog osposobljavanja. Dozvolite mi da u ime svih nas koji smo uzeli učešće u raspravi i iskazali plebiscitarnu podršku ovakvom pristupu čestitam postojećim korisnicima programa stručnog osposobljavanja unaprijed. Vjerujem da ne postoji niti jedan jedini razlog da ono što smo javno saopštili tokom diskusije ne pretočimo i u sam čin glasanja koji će se završiti, vjerovatno, do kraja ove nedjelje, tako da čestitam postojećim korisnicima na uvećanju ove naknade, ali i budućima, jer sam siguran da za koje god rješenje da se opredijelimo kada je riječ o budućim korisnicima i na koji god način da izvršimo transformaciju programa stručnog osposobljavanja da visina naknade koju će ti mladi obrazovani ljudi da primaju nikako neće biti niža od minimalne zarade u Crnoj Gori.

Na kraju, želim da pošaljem veoma jasnu poruku - kompromisa se sa ovim predlogom neće biti. Ovdje nije riječ o novcu, ovdje je riječ o principu, a princip nam nalaže da otklonimo devijaciju koja je očigledna, koja leži u činjenici da svršeni visokoškolac nikako ne može primati nižu zaradu od nekoga ko je završio osnovnu školu kod istog poslodavca, odnosno u istoj instituciji u kojoj obavlja program stručnog osposobljavanja. Tako da sva rješenja koja budu kandidovana, a koja budu išla u pravcu odustajanja od ovog principa, što se mene lično tiče, što se tiče poslaničkog Kluba Socijaldemokrata neće biti prihvaćena. Da li mi, kao i svi ostali koji su pokazali spremnost da daju doprinos modifikaciji samog programa i njegovom unapređenju želimo da u tome učestvujemo - svakako da da. Ukoliko pokažemo odgovornost koju smo, siguran sam, pokazali tokom rasprave o ovom zakonu, gotovo je izvjesno da ćemo doći do kvalitetnog rješenja, gotovo je izvjesno da ćemo otkloniti sve one anomalije koje smo primijetili tokom desetogodišnje primjene ovog programa, a da ćemo uspjeti da stvorimo pretpostavke za nastavak benefita koje je ovaj program donio, a svakako sam siguran da oni nijesu mali. Još jednom se zahvaljujem uvaženim kolegama i očekujem da ovaj zakon bude jednoglasno prihvaćen na sjednici kada se na ovu temu bude glasalo. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:11:35)

Zahvaljujem poslaniku Šehoviću i konstatujem da je pretres po ovoj tački završen, a da ćemo se izjasniti naknadno.

Nastavljamo dalje.

Sljedeći po redu je - **Predlog zakona o izmjeni Zakona o visokom obrazovanju** i podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici: Dejan Đurović, Dragan Bojović i Nataša Jevrić.

Izjestioci odbora su Nataša Jevrić Zakonodavnog odbora i Nikola Janović, Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik predlagača želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Poslanik Đurović, kao predlagač. Izvolite Vaše vrijeme.

DEJAN ĐUROVIĆ (26.07.22 14:12:10)

Zahvaljujem, uvažena predsjednice.

Dame i gospodo narodni poslanici,

Pred nama je Predlog zakona o izmjeni Zakona o visokom obrazovanju koji bi se mogao nazvati i zakon bolje ikad nego nikad.

Osnovni razlog za predlaganje ovog zakona je uslovljen potrebom da se izađe u susret studentima koji su započeli školovanje po starom sistemu, takvih je u Crnoj Gori nažalost dosta i ovih dana se redovno moglo čuti kada je ovaj predlog bio na odborima, do kada će ovo više i da smo ušli u hiperprodukciju visokoškolaca. Da tako nije mogu pokazati statistički podaci tako da u Crnoj Gori imamo 52% ljudi sa srednjom školom, samo 17% sa višom i visokom školom, 1% je bez odgovora, 2% nepismeni i 28% je sa osnovnom i nepotpunom školom. Tako da sa ovim zakonom izlazimo u susret ljudima koji žele da dovrše svoje školovanje i za to uvijek ima opravdanje, želim da napomenem i zašto. Mi smo 2004. godine smo prešli na sistem školovanja po Bolonjskoj deklaraciji koji je imao za cilj da bude promet studenata, profesora, da se lakše studira, da se može na raznim fakultetima steći obrazovanje, na drugim institucijama da se steknu master i doktorske studije. Međutim, to je dovelo i do jedne pomjetnje kada su u pitanju studenti koji su započeli školovanje po starom sistemu, jer počeli su predavanja koja traju osam sati, obavezni su seminarski radovi, obavezni kolokvijumi, što nije bilo po starom sistemu i dovelo ih je u jedan nezavidan položaj i smatram da je to dovoljno opravdanje da im izađemo u susret još ove godine u nadi da će oni ove godine privesti svoje školovanje do kraja. Zahvaljujem .

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:14:41)

Zahvaljujem poslaniku Đuroviću.

Da li izjestioci odbora žele riječ? Shvatam da ne.

Da li neko od poslanika želi riječ? Takođe nema zainteresovanih. Da li će poslanik Đurović dati završnu riječ? Nema potrebe. Zahvaljujem. Konstatujem da je pretres završen i izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tračku, to je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju. Podsjećam da su predlog zakona podnijeli poslanici Damir Šehović, Boris Mugoša i Ivan

Brajiović. Za predstavnika predlagaa određen je poslanik Damir Šehović. Izvjestioci odbora su Jovanka Laličić - Zakonodavnog odbora i Dragan Vukić - Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Otvaram preteres, da li poslanik Šehović želi dati dopunsko obrazloženje?

Imate promjenu, poslanik Mugoša će dati dopunsko obrazloženje. Izvolite, poslaniče Mugoša.

BORIS MUGOŠA (26.07.22 14:15:35)

Zahvaljujem, predsjednice.

Poštovane kolegice i kolege, uvažene građanke i građani,

Evo još jedan zakon na dnevnom redu koji se bavi zaista važnim stvarima i nekom suštinskom problematikom. Pričali smo o našim sugrađanima koji su završili fakultet, a sad su predmet ovoga zakona naše sugrađanke i sugrađani koji studiraju, odnosno radi se o studentima. Koristim priliku, a nijesam imao tokom jučerašnje rasprave, da vam se svima zahvalim što ste prihvatili da i ovaj predlog SD-a uđe u dnevni red Skupštine Crne Gore, jer mislim da je zaista važno.

Naime od 2011. godine nijesu se mijenjali iznosi studenskih stipendija i kredita. Realno je da je ovo vrijeme kad trebamo korigovati te iznose jer stvarno su troškovi života drastično porasli. Vidimo kako rastu cijene, vidimo da mnogo više rastu cijene od one metodološke stope inflacije od 13,5% za ono što najviše ljudi koriste, to su životne namirnice, pića, usluge prevoza i farmaceutski proizvodi i negdje je naš predlog bio da se za oko 50% poveća ovaj iznos studenskih stipendija i kredita i da je to jedna mjera koja je trebala da otvori ovu priču, a naravno i tada smo rekli i uvijek ističemo da smo spremni da prihvatimo svaki amandman koji vodi unapređenju ovoga teksta. Mislim da su ovo teme gdje nije važna pripadnost određenoj političkoj partiji i nadam se da su ovo negdje teme koje nas dovode do toga da malo više u suštinskom smislu sarađujemo i da tom jednoglasnom podrškom pokažemo da smo u tom dijelu, čini mi se, dostigli jedan određeni stepen i političke i demokratske zrelosti.

Ako pogledamo uporednu praksu, svi evropski sistemi imaju ove mehanizme podrške i studentima u vidu kredita i stipendija, ali takođe i 22 evropska sistema idu korak dalje i daju jednu vrstu finansijske podrške roditeljima studenata. Pa ima ili u dijelu poreskih olakšica ili u dijelu porodičnog dodatka. To je jedan segment gdje bi mogli, u potencijalnom periodu pred nama, da tražimo određena rješenja. Neko od kolega je rekao da je stopa visokoobrazovanih u Crnoj Gori znatno ispod evropskog standarda iako je on u odnosu na posljednji popis sigurno sad mnogo veći, ipak je i dalje ispod evropskog standarda, ali sa druge strane stopa napuštanja fakulteta je izrazito visoka u Crnoj Gori. Zbog toga je negdje zadatak svih nas da dobro promišljamo mjere kako bi i motivisali naše građanke i građane, studente da studiraju adekvatne fakultete i da negdje razmišljaju o tome da će ipak nakon završetka tih fakulteta dobiti odgovarajuće radno mjesto, a to je veza sa onom tačkom dnevnog reda kad smo govorili o programu stručnog osposobljavanja visokoškolača. Tako da mi je zaista drago što su nam danas u fokusu i visokoškolski i studenti i što smo negdje čini mi se postigli taj stepen konsenzusa da usvojimo ova zakonska rješenja.

Morao bih određenim kolegama da kažem da mi jedna stvar u politici smeta, a to je jedna naglašena doza političkog licemjerstva. Kad smo pričali o prethodnom zakonu neke kolege su predlagale da se smanji iznos naknade za korisnike stručnog osposobljavanja, što je apsolutno neprihvatljivo u smislu pravičnosti, ali im je jedan od argumenata bio da nemaju finansijsku procjenu, odnosno mišljenje Vlade. Onda su iste te kolege na ovaj naš Predlog zakona predložili uvećanje predloženog iznosa stipendija i kredita iako nemaju mišljenje Vlade iako nemaju finansijsku procjenu. Prema tome, ipak bi nas sve zamolio da u tim uskopartijskim igrama koje su meni neprihvatljive za ove teme ipak držimo jedan nivo političkog dostojanstva koji treba da nam je negdje imanentan ako hoćemo dugoročno da se na kvalitetan način bavimo ovim poslom. Nezavisno od toga čini mi se da želim da ostrane ova pozitivna atmosfera i da negdje, nadam se, u par narednih dana, do kraja nedjelje usvojimo i jedan i drugi zakon i da već korisnici i postojeći, jer me dosta pita njih da li se i na nas odnosi, odnosi se i na vas, i vi postojeći korisnici programa stručnog osposobljavanja ćete imati uvećanu naknadu do kraja toga programa, ali i studenti će imati uvećane stipendije i uvećane kredite i to nije neki veliki finansijski izdatak, ali ipak jedan, čini mi se, korektan odnos, ne dovoljan, ali opet iskorak kada je u pitanju odnos prema studentima u dijelu kredita, ali isto i prema najboljim studentima u dijelu stipendija. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:20:48)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Shvatam da ne.

Uvodna izlaganja ćemo krenuti prvo od Kluba DPS-a.

Poslanik Dragutin Papović ispred Kluba DPS-a. Izvolite, uvodno izlaganje.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (26.07.22 14:21:05)

Hvala Vam.

Poštovane dame i gospodo, uvaženi građani Crne Gore,

Poslanički Klub DPS-a je podržao stavljanje ovog zakonskog teksta u dnevni red i podržaćemo, odnosno glasaćemo i za usvajanje ovoga zakona. U skladu sa ovim što je bio apel kolege Mugoše na kraju njegove diskusije da nastavimo u pozitivnoj atmosferi, vezano za ove zakone koji se tiču studentskog standarda upravo ću i ja dati doprinos takvoj raspravi. Apsolutno podržavamo povećavanje studentskih kredita i stipendija, naročito imajući u vidu ove socijalno ekonomske uslove na koje je predlagač ovoga zakona ukazao. To je prije svega pomoć studentima da tokom studija imaju olakšano studiranje, ali takođe ovo je i podrška njihovim porodicama da taj izazovni period studiranja kako za studente, tako i za njihove roditelje, odnosno porodice što lakše prebrode.

Samo bih ovdje ukratko ukazao na situaciju iz 2017. godine kada smo donijeli set zakona, reformskih zakona iz oblasti visokog obrazovanja da je upravo tada u Zakonu o visokom obrazovanju propisano da je prvi i drugi stepen studija na državnom univerzitetu besplatan, odnosno da studenti osnovnih i postdiplomskih, tačnije masters studija imaju besplatno studiranje, da to važi za sve studente koji tokom studijske, odnosno akademske godine ostvare 45 ECTS kredita i da smo na taj način takođe značajno doprinijeli zaštiti i unapređenju studentskog standarda. Ovo je još jedna korak u tom pravcu. Zbog toga ne bih dalje trošio vrijeme, apsolutno podržavamo ovaj zakonski predlog, s tim što mislim da je moglo kod finansijske procjene da se ide na neki precizniji iznos, ovdje je navedeno oko milion eura. Bez obzira na to mislimo da nije velika suma u pitanju, da neće značajnije odstupiti od ovog iznosa, tako da i sa tog aspekta mislimo da neće biti preveliko opterećenje za državni budžet, a u svakom slučaju veliki ili značajan doprinos studentskom standardu. Zbog toga ćemo, ponavljam, podržati. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:23:43)

Zahvaljujem poslaniku Papoviću.

Ispred Kluba Demokrate, Demos uvodnu riječ ima poslanik Danilo Šaranović. Izvolite kolega.

DANILO ŠARANOVIĆ (26.07.22 14:23:52)

Kao i prilikom prethodnog zakona o kome se vodila polemika, dozvolite da udovoljim svojoj želji da na početku dam jedan sličan komentar. Možete misliti kad ovako naizgled najljući politički protivnici zakopaju svoje ratne političke sjekire i ukinu te naizgled nepremostive političke distance kada su ovakve teme u pitanju, možete misliti, onda, kakve efekte ovakve teme, naročito kada se konkretizuju ostavljaju na same građane, odnosno na one na koje se one konkretno donose, u konkretnom slučaju je to danas studentska populacija. Mislim da nije neophodno, posebno naglašavam da će naš poslanički klub podržati izmjene ovog zakona koje suštinski predstavljaju povećanje studentskih stipendija i kredita. To je odraz naše konzistentne politike. Kada kažem odraz konzistentne politike, mislim na to da imamo dosljednost u smislu naših programskih prioriteta, bez obzira na to da li se danas nalazimo u vlasti ili u opoziciji, čime se, neće mi zamjeriti kolege jer znam da je teško da ponude kontraargumentaciju u odnosu na to, nije imanentno brojnim političkim subjektima, ali vrijeme pred nama, budućnost je da svi učimo iz tih i takvih ponašanja i da oni koji do sada takvi nijesu bili u budućnosti postanu takvi.

Dakle, odraz konzistentne politike političkog subjekta kojem pripadam je i to što ćemo podržati i ovo zakonsko rješenje. Ono je samo nastavak onoga što smo radili od početka ovog saziva, pa je prilika da podsjetim i o čemu se zapravo radi. Ono što su naši prioriteti, prioriteti Demokratske Crne Gore bili u svakom trenutku jeste fer i poštena raspodjela javnih resursa, odnosno uspostavljanje socijalne pravde na svim nivoima. Jer, pazite, kada kažemo budžet svih građana i to je jedna sintagma koja je vrlo često prisutna u javnom životu Crne Gore, u praksi je budžet svih građana značio mnogo više da svi građani plaćaju poreze i dažbine, ali nemaju svi građani isti nivo dostupnosti tog budžeta kojeg zovemo budžet svih građana.

Tako da, budžet svih građana je jedna sintagma koja treba svoju punu vrijednost da postigne nakon što budemo postigli pun politički konsenzus da zakonska rješenja koja će dobijati većinu u ovom parlamentu budu odraz tog opredjeljenja. Dolazim iz političkog subjekta koji je konkretne poteze u tom smjeru preduzimao u prethodnom periodu, i kada smo bili vlast, i danas kada smo u opoziciji. Podsjećam, veoma mi je drago, i to je jedno od najvećih dostignuća prethodne legitimne parlamentarne većine što je

ona inicijativa koja je potekla od bivšeg predsjednika Parlamenta, mog kolege Alekse Bečića, a mislim na njegovo insistiranje da nakon 20 godina vraćanja dječijih dodataka dobije većinu u ovom parlamentu. Zahvaljujem svim kolegama koji su učestvovali u tome.

Dakle, prethodnih godinu dana oko 50.000 djece starosti do šeste godine života ostvaruju pravo na dječiji dodatak, a ona djeca koja su inače bila korisnici dodatka za djecu, a dolaze iz ugroženih kategorija su dobila, rekao bih, značajno uvećanje tih dječijih dodataka. Zahvaljujući našem konkretnom djelovanju i ove dolazeće školske godine u septembru, svi osnovci u Crnoj Gori će ostvariti svoje pravo na besplatne udžbenike.

Iako su mnogi govorili da nema tog zakonskog rješenja kojim se može ispraviti učinjena nepravda prema bivšim korisnicama nadoknada po osnovu rođenja troje i više djece, mi smo ih demantovali, napisali smo zakon i zahvaljujući Zakonu o obeštećenju koji je rezultat rada našeg poslaničkog kluba ispravljena je nepravda. Već mjesecima bivše korisnice nadoknada to i ostvaruju.

Takođe smo, sprovodeći politiku ravnomjerne budžetske raspodjele i dostupnosti budžeta svih građana, svim građanima povećali staračke nadoknade i povećali minimalnu zaradu. Tako da, ako imate konzistentan pristup kada je u pitanju socijala i popravljjanje generalno socioekonomskog statusa svih kategorija stanovništva onda je logično i da ovakva jedna inicijativa dobije podršku svih poslanika u parlamentu i ja sam gotovo siguran da će do toga doći. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:29:56)

Zahvaljujem poslaniku Šaranoviću.

Ispred Kluba Demokratskog fronta riječ ima poslanik Maksim Vučinić.

MAKSIM VUČINIĆ (26.07.22 14:30:04)

Zahvaljujem, predsjednice Parlamenta.

Poštovane građanke i građani, uvažene koleginice i kolege poslanici,

Zgodno je da se ovdje javim, ovo je socioekonomska tema, da izrazim zadovoljstvo zato što smo jedinstveni u ovom stavu da damo glas za povećanje studentskih nadoknada i stipendija. Znam da je do sada u Crnoj Gori ta nadoknada i stipendija više bila simboličnog karaktera, da su studenti od studentskog kredita mogli da plate bonove za mjesec dana i možda još ratu za stanovanje u studentskom domu. Ovo nije nešto značajno povećanje, ali je jedan korak ka postizanju boljeg statusa studenata. Ovdje bih, takođe, želio da se osvrnem na jedan pristup te društvene zajednice u Crnoj Gori uopšte, čini mi se da manjka studentskog bunta i tih studentskih organizacija koje bi u javnosti dale svoj glas protiv bilo koje nepravde s kojom se susrijeću studenti i protiv bilo koje vlasti u Crnoj Gori.

Pozvao bih ovdje, a to sam mislio još 4. aprila za Dan studenata, taj Dan studenata se obilježava zbog sjećanja na događaj kada je sredinom 30-ih godina u jednoj tada evropskoj monarhiji nastao jak studentski pokret gdje je jedan student stradao. Ne mogu da vjerujem da u jednoj monarhiji prije Drugog svjetskoj rata, u jednoj socijalističkoj državi je jači studentski bunt bio tokom prošlog vijeka nego u parlamentarnoj demokratiji kakvoj danas teži Crna Gora. Stoga, ovo povećanje studentskih kredita i stipendija su dali političari, ali bih želio da sljedeće povećanje i poboljšanje statusa studenata izazovu upravo studenti. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:32:42)

Zahvaljujem poslaniku Vučiniću.

Ispred Kluba SDP-a i LP-a, uvodno izlaganje ima poslanica Draginja Vuksanović Stanković. Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (26.07.22 14:32:51)

Zahvaljujem predsjednice.

Poštovana Skupštino, uvaženi građani Crne Gore, uvaženi studenti,

Ono na šta mogu da ukazujem nakon 21 godinu rada na Univerzitetu Crne Gore, da su studenti budućnost ove države na raznim poljima, u raznim oblastima društva. Zato je potrebno njihov studentski život koliko toliko olakšati. Ovo, naravno, nije dovoljno, ali jeste krupan pomak u tom dijelu.

Naravno, mi ne govorimo ni o kakvim luksuzima i potrebama luksuza na strani studenata već o nekim stvarima minimalnim koje treba da zadovolje njihove potrebe od kupovine udžbenika do kupovine bonova, smještaja u studentskim domovima, a da ne govorimo o onima koji treba da putuju kako bi njima i njihovim porodicama koliko toliko olakšali taj studentski život.

Mendela je rekao da je obrazovanje najmoćnije oružje koje možete upotrijebiti da promijenite svijet. Zato je veoma važno da imamo što više obrazovanih ljudi u jednoj državi. Naravno, ima ljudi koji nijesu fakultetski obrazovani, koji nemaju fakultetsku diplomu, ali imaju široko obrazovanje o mnogim stvarima u životu. Jer, možda nijesu upravo iz nekih finansijskih razloga bili u mogućnosti da se školuju. Ali svako društvo napreduje sve više i više ukoliko imamo više obrazovanih i školovanih ljudi.

Ono na šta smatram da naše društvo treba takođe da obrati pažnju da pored stipendiranja studenata kreditima i najboljih studenata stipendijama da treba da vodimo računa koji su to deficitarna zanimanja u Crnoj Gori, kako bi se nekim mladim ljudima koji su zainteresovani za ta zanimanja omogućilo, ako nema fakulteta ovdje, da se školuju van Crne Gore i da im se u tom dijelu omoguće adekvatne stipendije kako bi se oni sjutra vratili u Crnu Goru i svoje znanje naravno poklonili našem društvu, našoj državi. Tako da će Klub Socijaldemokratske partije, Liberalne partije, naravno, podržati ovaj predlog zakona, smatrajući da je u interesu studenata u interesu mladih generacija u interesu i onih dobrih studenata i onih najboljih studenata i da im se olakša školovanje i njima i njihovim porodicama, a u neko dogledno vrijeme da gledamo da kroz budžet, naravno i kroz mogućnosti koje su nam zaista realne, sagledamo da se postupno ti iznosi i dalje povećavaju.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:35:31)

Zahvaljujem poslanici Vuksanović Stanković.

Sa ovim smo završili uvodna izlaganja.

Da li predstavnik predlagača želi da komentariše uvodna izlaganja?

Izvolite, poslaniče Mugoša.

Možete naravno kada budete prijavljeni, nijeste prijavljeni da li želite da koristite ispred kluba?

Naravno.

Poslaniče Mugoša daćete svom kolegi da kaže stav ispred kluba?

Ispred Kluba SD-a poslanik Damir Šehović. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (26.07.22 14:36:04)

Ja se zaista izvinjavam.

Mislio sam da sam prijavljen da u ime Kluba dam osvrt i na izmjene Zakona o visokom obrazovanju koje je poslanički Klub Socijaldemokrata predložio zahvalan sam na razumijevanju i davanju riječi.

Dozvolite mi veoma kratko da na samom početku pošaljem dvije poruke našim uvažanim studentima. Jedna je da će visina studentskih kredita i stipendija, kako sada stvari stoje, biti uvećana najmanje za 50% i druga je da ćemo podržati svaku inicijativu odnosno svaki amandman koji bude dostavljen na zakon koji smo predložili, a koji ide u pravcu dodatnog uvećanja uz obavezu nenarušavanja stabilnosti naših javnih finansija. Ono što je sigurno, sigurno je da smo svi saglasni da visina studentskih kredita koja je trenutno na nivou između 37 i 54 eura i studentskih stipendija koja je na nivou od 87 eura nije dovoljna da bi se pokrili elementarni troškovi koji bi im omogućili da se na kvalitetan način posvete sticanju znanja što jeste njihova najvažnija misija. Zašto smo, uvažene kolege, predložili ovakav zakon? Iz sličnih razloga zbog kojih smo to učinili kada je riječ o naknadama za program stručnog osposobljavanja. Prosto treba da smo svi svjesni da današnja situacija, današnji uslovi života nijesu identični onima koji su bili u Crnoj Gori do samo prije dvije godine. Treba da se podsjetimo da je naše društvo prošlo jedan krizni period prvi pod uticajem COVID-19 krize drugi pod uticajem nestabilnosti koja se desila na globalnom tržištu, a refleksije su prisutne u Crnoj Gori, što je uzrokovalo i povećanje troškova života i cjenovni udar koji je najveći u posljednjih 15-ak godina. Podsjetiću, Crna Gora ima najveću stopu inflacije u odnosu na sve zemlje regiona i ona je na dvocifrenom nivou. Dakle, kada taj kontekst imate u vidu i kada shvatite da je u međuvremenu ipak napravljen iskorak kada je riječ o određenim kategorijama, da ne kažem socijalnim kategorijama, da je napravljen iskorak kada je riječ o minimalnoj zaradi, a povećanje minimalne zarade smo i sami podržali. Da je napravljen iskorak kada je riječ o pojedinim socijalnim uslugama, da pravimo iskorak kada je riječ o naknadama za program stručnog osposobljavanja, onda je najmanje što možemo da uradimo, da napravimo iskorak i kada je riječ o studentskim kreditima i stipendijama. Jer i sa ovim povećanjem od najmanje 50% visina kredita i stipendija nije nikakav luksuz već samo stvaramo

pretpostavke da se sa tim novcem koji nije ni nakon povećanja prevelik pokriju elementarni troškovi sa kojima se svaki student tokom studija suočava. Ovo nije praksa koja je nepoznata u našem okruženju, ovo nije praksa koja nije nepoznata u Evropi jer sve evropske zemlje daju podršku studentima na dva načina, jedan je bespovratni, što čine kroz studentske stipendije najboljim studentima, a ja skrećem pažnju svima nama da najbolji studenti, posebno najbolji, moraju biti naš fokus. Druga vrsta podrške koja je uobičajena u evropskom prostoru visokog obrazovanja je podrška koja je povratna za državu, a koja se tiče studentskih kredita.

Naravno, neke zemlje su otišle korak dalje od nas, neke zemlje pružaju poreske i druge olakšice porodicama tih studenata vjerujem da će doći vrijeme i da mi na sličan način razmišljamo. Ali, ono što je suština, suština je da je prosječan iznos studentskih stipendija u Evropi na mjesečnom nivou oko 330 eura, ako taj iznos uporedite sa našim, pa pritom iskalkulišete naše troškove života u odnosu na ove koje pominjem, onda ćemo svi skupa doći do zaključka da je došlo vrijeme da iznos kredita i stipendija podignemo na jedan veći nivo.

Važno je da naglasimo da ova vrsta podrške studentima od strane države nije jedina. Da je jednako tako važno ne samo da pristup visokom obrazovanju učinimo što je moguće širim jer mi smo jedina država u regionu, a jedna od rijetkih i šire koja ima besplatan sistem visokog obrazovanja i ponosan sam na odluku 41. vlade da učini osnovnim i master studije besplatni, dakle, pored studentskih kredita pored stipendija, pored besplatnih studija postoje i drugi načini da se studentskoj populaciji pomogne, a najbolji način je da stvorimo ambijent da stižu kvalitetnija znanja. Siguran sam da smo svjesni da je obrazovanje kako maloprije rekoh znatni ključ slobode i siguran sam kada je obrazovanje u pitanju političke razlike koje su evidentne, i koje nijesu male, među nama nestaju i da ćemo naći načina da se izdignemo iz političkih rovova u koje smo često ušančeni, a da ćemo na kraju uspjeti da pronađemo održiva i kvalitetna rješenja kako bismo i kvalitet obrazovanja podigli na veći nivo, ali i kako bismo standard koji stižu to obrazovanje makar malo poboljšali, a sve u skladu sa mogućnostima ove države.

Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:41:11)

Zahvaljujem poslaniku Šehoviću.

Sada smo iskoristili sva uvodna izlaganja koliko vidim.

Predstavnik predlagača, poslanik Boris Mugoša, će dati komentar.

Izvolite, poslanice Mugoša.

BORIS MUGOŠA (26.07.22 14:42:23)

Zahvaljujem predsjednice.

Pa iskoristio bih priliku da se zahvalim svim predstavnicima klubova koji su komentarisali ovaj zakon. Nekako čini mi se da nam nedostaje tih pozitivnih signala iz ovoga Parlamenta gdje često nažalost šaljem neke negativne signale prema građanima, raznim temama ih svađamo, dijelimo, zbunjujemo i onda mi je drago kad se dešavaju ovakve teme koje negdje daju i dodatni kvalitet ovom predstavničkom domu. Možda one jesu nekome dosadne jer su čudne nema svađe i nema vrijeđanja. Ali, onda moramo da se mi zamislimo zašto su građanima čudne teme gdje se mi ne svađamo i ne vrijeđamo i tu je problem u nama. Zbog toga, još jednom se zahvaljujem svima, vjerujte mi, a nadam se da mi vjerujete, meni najmanje bitno što će naknade korisnicima stručnog osposobljavanja i stipendije i krediti biti veći na osnovu Predloga zakona koji smo mi iz SD-a predložili. Stvarno je to najmanje bitno. Na kraju kajeve za tri, mjesec, četiri, pet za godinu dana niko neće ni znati ko je predložio taj zakon. Bitno je da smo uradili pravu stvar.

U svom političko djelovanju svi vjerovatno imamo greške neke i to je negdje normalno da se dešava i ponekad kada analizirate to vaše političko djelovanje kažete možda bih mogao bolje da uradim tada, drugačije itd, međutim, ovo su stvari koje vjerujem da smo svi sigurni da radimo pravu stvar i zbog toga je moj stepen zadovoljstva veći.

Na kraju, negdje i ovo da iskoristim i poziv Ministarstvu prosvjete koji radi podzakonski akt, a tiče se pravilnika o kriterijumima za dodjelu ovih kredita i stipendija da razmotri o potencijanom povećanju obuhvata. Često dobijamo informacije i da studenti masters studija koji takođe borave u domovima i imaju poteškoća sa plaćanjem, nijesu pokriveni, tako da prosto negdje Ministarstvo prosvjete koje ima tu obavezu da kroz podzakonski akt definiše neke stvari razmotri te, po meni, i potpuno osnovane sugestije od strane studenata. Ako bude potrebe u daljem toku ću se javiti, ali pretpostavljam da to neće biti potreba za nekakvom konfrotacijom nego potencijalno ako budu neophodna neka dodatna tumačenja. Zahvaljujem predsjednice.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:45:09)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

Sada prelazimo na raspravu po redosljedu prijavljenih.

Prvi je poslanik Nikola Janović, a da se pripremi poslanik Vladimir Martinović.

Poslaniče Janoviću, izvolite.

NIKOLA JANOVIĆ (26.07.22 14:45:22)

Hvala.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani, poštovana predsjednice Đurović,

Evo da doprinesem uštedi vremena. Zaista dosta je toga rečeno.

Želio bih da pohvalim predlog SD-a i upravo na konto kolege Mugoše koji je ovim jednim zakonom doprinio da otprilike se negdje i udaljimo od ovih tema koje nas dijele, a da negdje sve više razmišljamo o ovim temama koje su značajne, pogotovu za jednu populaciju za koju svi znamo da je to najvredniji resurs svake države pa i Crne Gore i da se sa nekim novim mogućnostima okrenemo, da kažem, njima i njihovim benefitima. Sam znam kao ministar pod čijom ingerencijom su bili sport i mladi, iako mladi su izazov svakog ministarstva i oni zahtijevaju jednu međuresorsku saradnju, ali sam i u tom ministarstvu koje je bilo tih ograničenih kapaciteta za mlade zaista trudili smo se da što je moguće u većoj mjeri doprinesemo svim onim mogućnostima i benefitima za mlade. Tada otvaranjem Regionalne kancelarije za mlade, kao dio Berlinskog procesa i jednostavno uvezivanja mladih u regionu. Tada smo otvorili upravo na inicijativu ministarstva na čijem sam bio čelu i postali prva država Zapadnog Balkana koja je završila tu obavezu kroz razne projekte smo podržali ove omladinske organizacije i 50.000 mladih ljudi je prošle kroz projekte koji podržani tada od strane ministarstva. Generalno ono što mi je posebno bilo drago tada i u Zakonu o mladima i otvaranju omladinskih centara, ali ono što mi je bilo važno da smo podržavali projekte koji zaista doprinose negdje vrijednosti u cjelokupnom društvu.

Ono što bih rekao, a što bi mi sada bila poruka u ovom trenutku da posljednje dvije godine Crna Gora zaista prošla kroz jedan turbulentan period, kroz krizni period. Mislim da su nam jednostavno vrijednosti i te kako poljuljane, vrijednosti na kojima počiva naša država i multikulturalnost i građanska i sekularna i antifašističke države Crne Gore. Znači, moramo da se okupimo oko onih vrijednosti koje nas spajaju. To su te vrijednosti to je naš put ka Evropskoj uniji gdje nemamo svi dilemu da tako treba da bude, ali sa druge strane ne možemo, a da ne ostanemo nijemi da danas u Crnoj Gori sve ono što nije vrijedno podiže se na pijadestal vrijednosti, a sve ono što je vrijedno se obesmišljava. Mislim da tu veliki doprinos mogu da daju mladi ljudi koji su, kao što sam rekao, najzdraviji dio našeg društva koji imaju najviše energije koji imaju najviše ideja da se uključe u društveno-političke procese da budu ključni faktori da svi zajedno doprinesemo da Crna Gora bude prosperitetna država i na ponos svih nas. Znači, moramo se naučiti da radimo zajedno, moramo se naučiti da živimo zajedno, moramo se naučiti da živimo jedni sa drugima, a ne jedni pored drugih. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:48:48)

Zahvaljujem poslaniku Janoviću.

Shvatam da je poslanik Martinović odustao.

Poslanica Aleksandra Vuković ima riječ.

Izvolite, poslanice Vuković.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (26.07.22 14:49:18)

Zahvaljujem na datoj riječi.

Mislim da je ovo trenutak kada treba govoriti o studentima i studenkinjama u jednom drugom kontekstu, a taj kontekst jeste taj što je to studentski bunt i što bi studenti trebalo da traže kad su u pitanju njihova prava.

Lijepo je kada poslanici i poslanice predlože ovakve zakone, kao što je to učinio u ovom slučaju SD, ali smatram da treba da imamo i jednu generisanu grupu osviještenih studenata i studenkinja koji bi trebalo da proklamuju svoje ideje i svoje zahtjeve nama i ovome društvu. Govorim to kao neko ko dobro zna da je

Crna Gora kaskala u svemu, nažalost, kao veoma stara država i da je svoj univerzitet dobila tek 1974. godine, a godinu kasnije taj univerzitet je nosio ime sve do 1992. godine po jednom od najvećih revolucionara i državnika koga je Crna Gora imala, a to je Veljko Vlahović.

S obzirom na iskustvo Veljka Vlahovića, kao čovjeka koji je '30-ih godina 20. stoljeća podržao i podsticao beogradske studente da se bore za autonomiju univerziteta, za slobodu kao najveći princip protiv milicijske torture, protiv nacionalističkih organizacija i doživio da u onim čuvenim protestima, studentskim protestima 1968. godine kao dio te strukture i te vlasti bude dočekan ovacijama od strane studenata koji su protestovali protiv te vlasti, koji su mu kazali - Veljko vodi nas. Dakle, te godine i to ime upućuje na to da bi drugačije u Crnoj Gori trebalo da se pozicionira i Univerzitet Crne Gore, ali i studenti i studentkinje u njemu. Ne treba mi njih da zadovoljimo time što ćemo i povećati visine kredita i stipendija za 50% nego time što treba da u njima razvijamo jedan buntovnički duh koji bi trebalo da imaju s obzirom i na jednog velikog studenta koji je postao i simbol prkosa u Češkoj ili Čekoslovačkoj, a to je Jan Palah. I ako imamo u vidu da jedan od meni omiljenih političara Vaclav Havel koji je i 1999. godine podigao spomenik velikom Janu Palahu koji je dao svoj život, zapalio se, kako bi iskazao prkos i protest zbog toga što je Varšavski pakt tako reagovao u odnosu na jednu slobodnu državu, ovo govorim namjerno u kontekstu agresije Rusije na Ukrajinu, onda bi trebalo i mi da imamo takve primjere i takve pojedince u studentskoj populaciji. zbog Podšćam 1968. godine kao prekretnička godina i u razvoju Komunističke partije i te strukture i vlasti i odnosa na kraju krajeva Josipa Broza Tita u budućem periodu treba da nam bude jedan od važnih svetonika i u našem promišljanju pozicioniranja studentske populacije u našoj državi. Ne zaboravimo nikada da je veliki Branko Ćopić tada kada su ga studenti pozvali da ih podrži u njihovim demonstracijama poslao 100.000 starih dinara kao vid podrške studentima u njihovoj borbi da im se recimo povećaju sredstva kao što se danas mi borimo da se studentima i studentkinjama povećaju sredstva. Nikad ne zaboravimo i šta je o tim godinama pisao Borislav Pekić i kako se smijao tadašnjoj vlasti koja ima takav odnos prema svojim studentima i studentkinjama. Pa, na kraju i Dušan Matić.

Ono što je važno bio je neko kao Dušan Makavejev koji je sve vrijeme snimao te proteste, kao što danas nas u ovom Parlamentu snimaju i valjda snimaju da bi se pamtilo što smo mi govorili i zašto smo se borili i protiv čega smo se borili u svojoj epohi. Takođe podšćam na jednu važnu stvar, živ je pa je s obzirom na njegovu današnju borbu važno pomenuti ime Gorana Markovića, reditelja koji je napisao jednu sjajnu knjigu "Češka škola ne postoji", upravo se osvrćući na slučaj Jana Palaha i kazao je da je Jan Palah protestovao tada zbog izdavanja ideala jedne epohe. Da li se danas studenti i studentkinje, ako su svjesni, a ovo ne uključuje moje narušavanje autonomije Univerziteta Crne Gore, da rektor koji vodi taj Univerzitet Crne Gore stoji iza jednog portala koji prekjuče na svojoj naslovnoj strani ima sljedeći naslov - Hrvat nije nacionalnost to je dijagnoza, imaju li pravo da čute?

Ovo govorim upravo u kontekstu svoje priče o jugoslovenskom periodu koji je podrazumijevao da studentske demonstracije 1968. godine u Beogradu imaju svoj veliki eho i one su se dobro čule, proizvele i odvijale i u Zagrebu, i u Titogradu, i u Sarajevu i u Ljubljani. Jer, smatram da mi iz Crne Gore treba da pošaljemo poruku da Hrvat jeste nacionalnost, da Hrvat jeste naš susjed i jeste naš prijatelj. Baš kao što iz ovog Parlamenta poručujemo svim studentima i studentkinjama koji šutra treba da grade ovo društvo Srbini jeste nacionalnost, jeste naš prijatelj, jeste konstitutivni dio ove države, kao što je to i Crnogorac, kao što je to Albanac, kao što je to Bošnjak, kao što je to Rom, kao što je to Musliman.

Ja vas zato molim, i završavam ovim uvažena predšćednice Skupštine, vidim da ste se namjerali da mi ukažete na to da skratim svoj govor, studenti i studentkinje vama se obraćam. obraćam vam se zbog toga što na neke ljude koji su zaboravljeni, a povodom recimo vjeronauke koja se danas plasira da bi je trebalo izučavati u našim školama ispratite šta je govorio recimo Stevo Žigon, veliki srpski glumac, zato što je imao i veliki govor na tim studentskim protestima 1968. godine. To što on govori je upozoravajuće i to što on govori će sigurno staviti klicu protesta i klicu bunta u vaš duh. Jer, ako vi nijeste buntari u ovome društvu ovako sklopljenom, ovako podvedenom pod populizam neće imati ko da pomogne.

Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:54:53)

Zahvaljujem poslanici Vuković.

Poslanik Maksim Vučinić je tražio riječ iako nije uobičajeno s obzirom da ste imali uvodno izlaganje nije naravno ni zabranjeno.

Izvolite imate pravo na raspravu, a nakon Vas poslanica Božena Jelušić.

Poslanik Maksim Vučinić, izvolite.

MAKSIM VUČINIĆ (26.07.22 14:56:44)

Konačno da se kolegunica Vuković i ja makar u nečemu složimo, ali donekle. Negdje je imala sličnu priču meni, ali je ipak na kraju morala da ukalupi to u neke partijske kanale, pa se tu mora spomenuti Broz i, ajde dobro Veljko Vlahović je naš velikan, iako je bio ugledni društveno-politički radnik za vrijeme socijalizma.

Samo želim da pošaljem poruku studentima, evo odavde iz Skupštine Crne Gore, da ništa vama niko nije dao ni sa ovim ni ranije, ništa vam ove nove politike nijesu dale, a da vam neke prethodne politike nijesu uzele. Tako da ovdje vidim u ime raznih partija ljudi hvale neki svoj rad dali su ovo, dali su ono, do sad se to nije odrazilo nešto značajnije na socijalni status studenata. Vidimo da je prvo povećanje studentskih kredita i studentskih stipendija došlo upravo poslije pada režima. Prvo povećanje plata, minimalne zarade, prosječne zarade, upravo došlo poslije pada režima. Znači, to je snaga promjena i ovo je jedna snažna poruka studentima da moraju da se bave, da su oni ti prvi koji će se boriti protiv partitokratske države. Opet kažem, nijedna nova politika vama ništa nije dala da vam prethodna nije uzela. Sa ovim mi nećemo zaustaviti odliv mladih i školovanih ljudi iz Crne Gore, ali ovo je samo jedan pokazatelj da uvijek ima sredstava i da se može makar na neki način poboljšati status bilo kojeg društvenog sloja što smo pokazali za ove dvije godine od pada režima.

Zato, dragi studenti, budite upućeni jedni na druge, a organizujte se i vrijeme je da se čuje vaš glas u Crnoj Gori.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 14:58:50)

Zahvaljujem poslaniku Vučiniću.

Riječ ima poslanica Božena Jelušić, izvolite kolegince.

BOŽENA JELUŠIĆ (26.07.22 14:58:56)

Hvala predsjednice.

Pa evo studenti su se na neki način organizovali. Poslanik Miloš Konatar i ja smo primili predstavnike Studentskog parlamenta sa kojima smo upravo razgovarali o pitanjima stipendija, studentskih kredita i naknada za usavršavanje visokoškolaca. Upravo na tom sastanku gdje su oni došli kao predstavnici cijelog tog parlamenta, potekla je ideja i mi smo podnijeli amandman da krediti studentski budu 25% minimalne zarade, što znači 112 eura u odnosu na današnjih 60, a da budu 55 od minimalne što znači 225 eura u odnosu na dosadašnjih 87 eura.

Poslanik Mugoša je maločas rekao da postoji koalicija između činjenice da u jednom trenutku predstavnici, odnosno oni koji podnose amandmane u ovom slučaju Građanski pokret URA, koji je takođe predložio postupnu povećanje nadoknada za stručno usavršavanje. Prvo na 350 a u narednoj godini na 450, nakon što se izvrši evaluacija ove vrste naknada uključivanje poslodavaca i njenog boljeg organizovanja nijesu uporedivi, zbog toga što nije isto stipendirati najbolje studente i na neki način ih vezivati za zemlju maticu i davati kredite za one koji najmanje imaju, kako bi se na neki način ujednačio i figurativno rečeno ispeglao nejednak pristup mogućnostima.

Nije jednako stimulisati to, a pritom nije ni riječ o značajnijim sredstvima u odnosu na to da se finansiraju kada se daju naknade za one koji su već završili visoko obrazovanje. Što ne znači da ne treba i to podići do nivoa 450 eura, ali smo podnijeli amandman da 350 bude postupni put ka 450 sa punom evaluacijom.

Dakle, naš je predlog, naš amandman, Građanskog pokreta URA, nakon razgovora sa Studentskim parlamentom, nakon podignutog glasa studenata, da im se njihova prava na neki način daju garantuju i uvećaju, predlog je da to bude 112 eura za studentske kredite i 225 eura za stipendije najboljim studentima.

Podsjetiću da na zapadnim privatnim univerzitetima otprilike studenti imaju za cijelu godinu školarina, plus naknada da žive, oko 50.000 dolara. To je ono kako ulaže Zapad Northwestern ima budžet 10 milijardi godišnje, pogledaćete koliki je budžet Crne Gore. Ako ne ulažemo u obrazovanje i u mladost, nemamo u šta da ulažemo, nemamo za koga, što reče svojevremeno Čerčil - za koga branimo Englesku, ako ne ulažemo u kulturu i u mlade.

Pošto se ovdje pomenulo dozvolićete mi malo prekoračenje vremena, nijesam ona koja ga često koristi.

Vidite, u toj bivšoj Jugoslaviji, za koju mnogi smatraju da je imala jedan propagandistički pristup u medijima, da je imala jednu socijalističku propagandu, što je neosporno da jeste bilo u informativi, ta i takva Jugoslavija dala je najbolje disidentske programe Video jela, zelen bor, Otvorena vrata, Top lista

nadrealista, serije i filmovi Živka Nikolića. Pazite u jednom totalitarnom društvu, prilično mekom totalitarnom društvu, imali ste daleko više medijske slobode, nego u ovom današnjem višepartijskom, navodno slobodnom društvu, u kojem ne samo informativna nego i sve što je alternativa postaje propaganda. Sa aspekta te velike nekadašnje države, čini mi se danas u višestranačju koje se zaklinje u tu svoju pluralnost, treba djelimično da bude sramota zbog toga što ne pružamo i u kulturološkom smislu, pa ako hoćete i u smislu podrške mladima onoliko koliko je pružala zajednička velika država uz sve svoje nedostatke razumije se, ali i značajne prednosti. Razmislite o tome koliko je u mekom totalitarizmu bilo više slobode ne znači da je to ispravan put, nego danas kada dozvoljavamo sebi sve i svašta.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 15:03:53)

Zahvaljujem poslanici Boženi Jelušić.
Shvatam da predstavnik predlagača želi da komentariše.
Izvolite.

BORIS MUGOŠA (26.07.22 15:04:07)

Ono što sam htio uvijek da izbjegnem je neka vrsta ubiranja sitno partijskih poena kroz predstavnike Studentskog parlamenta. Prvo, savi smo mi imali razgovore sa predstavnicima studentskog parlamenta i ono na što sam ponosan je kad smo mi imali razgovore prije nešto više od mjesec dana da smo kreirali jedno saopštenje iz kojeg se niti u jednoj rečenici ne može vidjeti da je to bila neka naša ideja, nego je bila njihova ideja, a mi smo se naslonili na njihovu inicijativu.

Tako da nema dodirnih tačaka sa realnom istinom da su sad studenti juče ili prekućne digli glas, pa je neko predložio uvećanje stipendija i kredita jer to prosto nije tačno i ako pogledate dopis koji su prije mjesec dana podnijeli predstavnici Studentskog parlamenta u njemu traže povećanje stipendija i kredita, ali uvažena koleginica Jelušić, preskaćete jednu stvar traže i da naknada korisnicima stručnog bude 450 eura. Znači, ne fazno, ne postepeno, nego 450. Pošto ja vjerujem u vašu principijelnost, ako ste već principijelni kod ovoga dijela, da se povećaju stipendije. Mi smo rekli da ćemo prihvatiti svaki amandman u pravcu unapređenja teksta, ja vas molim da budete principijelni kod drugog zahtjeva istih tih studenata, a to je da naknade za korisnike stručnog bude 450 i da iz te vaše principijelnosti, u koju ja vjerujem, povučete vaš amandman da ne bude 450 nego 350. Opet kažem, ja volim da budemo čisti i potpuno jasni, kad se bavimo politikom.

Druga stvar, nije niko protestovao zbog toga što će se povećati predloženi iznos stipendija i kredita nego ćemo svi to podržati, naš inicijalni predlog je otvorio priču, ali mi podržavamo unapređenja. Nego sam ja ocijenio politički licemjernim da smanjenje predloga naknada obrazlažete na način da nema finansijske projekcije od strane Vlade koliko to košta, a da u isto vrijeme predlažete povećanje drugih naknada bez isto mišljenja Vlade i finansijskih projekcija. Ja koji sam ekonomista pomoći ću vam. Mi smo kroz stipendije i kredite predložili da to bude milion eura povećanje u budžetu, a vi ste vašim amandmanom koji ću ja podržati kao predstavnik predlagača, na tih milion dodali još dva i po miliona troškova u budžetu. Naravno i nijesu troškovi to jer idu ka studentima i njihovim stipendijama, kao što isto nijesu troškovi ni onim svršenim visokoškolcima kojima treba da podignemo naknadu na 450 eura, jer kompromisa sa pravičnošću ne smije da bude.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 15:06:57)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.
Ovo je bio komentar na izlaganje poslanice Božene Jelušić.
Da li poslanica Jelušić želi odgovor na komentar?
Izvolite poslanice Jelušić, imate pravo na tri minuta.

BOŽENA JELUŠIĆ (26.07.22 15:07:09)

Mi smo saglasni podržaćemo da to bude 450, ali naš je predlog da ipak postoji faza. Zašto faza? Samo do onog momenta, do onog do čega smo zajedno došli da ne bude vidljivo. Kako da uključimo i poslodavce i kako da to učinimo ipak malo fiskalno održivijim. Zašto postoji stanovita razlika između ove

dvije kategorije stipendije i kredita na jednoj strani i naknada za dodatno osposobljavanje? Zbog toga što je ovo ulazak u život i taj ulazak u život čini mi se da zaslužuje malo više napora, pa čak ako hoćete i fiskalnog. Kao što vidite sve što ste predložili i te kako podržavam, nemamo spora o tome, smatramo samo da je potrebno da finim podešavanjem doći do optimalnog rješenja i to je naš predlog. S tim što kažem, još jednom podvlačim, ulazak u život i nejednak pristup mogućnostima naših studenata u Crnoj Gori traži zaista interventniju mjeru.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 15:08:15)

Zahvaljujem poslanici Jelušić.

Sa ovim smo iscrpili listu prijavljenih govornika.

Da li još neko želi riječ? Ne želi.

Da li predstavnik predlagača želi da koristi pravo na završnu riječ?

Poslanik Boris Mugoša, kao predstavnik predlagača.

BORIS MUGOŠA (26.07.22 15:08:32)

Pa evo ja ću za kraj iskoristiti, možda ću zloupotrijebiti ovu govornicu, ali moram reći da očekujem da ćemo ovo usvojiti i da iskoristim priliku prije nego što smo glasali, jer stvarno vjerujem da ćemo glasati da i čestitam korisnicima programa stručnog osposobljavanja, ali isto tako i studentima koji primaju kredite i stipendije što će vrlo brzo imati ta izdašnija davanja iz budžeta koja su usmjerena na pravu stvar.

Ponavljam po hiljaditi put, smatram da ono što se daje studentima i ono što se daje svršenim visokoškolcima nije trošak budžeta, jer ono o čemu najmanje govorimo to je značaj investicija u znanje. Ja sam se nekad i kao ekonomista na postdiplomskim studijama na državnom Ekonomskom fakultetu u Beogradu upravo bavio na jednom od ispita investicijama u znanju. Mi nijesmo svjesni koliko je važno ulagati u znanje, to se nekad ne može vidjeti do detalja koliko to donosi prihoda, ali je vrijednost dodatna koja se stvara mnogo značajnija od toga da sve u životu svodimo na pluseve i minuse kada je u pitanju budžet Crne Gore.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 15:09:58)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

Sa ovim konstatujem da je pretres završen po ovoj tački, a izjasnićemo se naknadno.

Nastavljamo dalje.

Slijedeće je **Predlog zaključaka Odbora za ljudska prava i slobode povodom kontrolnog saslušanja ministra rada i socijalnog staranja, predstavnic Ministarstva rada i socijalnog staranja, ministra prosvjete, ministra zdravlja, predstavnika Ministarstva zdravlja i ministra pravde na temu "Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori", sa posebnim akcentom na praćenje realizacije zaključaka Odbora za ljudska prava i slobode, sa konsultativnog saslušanja održanog 25. septembra 2019. godine, na temu "Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori" i Preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a.**

Odbor za ljudska prava i slobode povodom kontrolnog saslušanja predstavnic Ministarstva rada i socijalnog staranja, ministra prosvjete, predstavnika Ministarstva zdravlja i ministra pravde na temu "Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori", sa posebnim akcentom na praćenje realizacije zaključaka Odbora za ljudska prava i slobode, sa konsultativnog saslušanja održanog 25. septembra 2019. godine, na temu "Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori" i Preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koju su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a, a predložio Skupštini zaključke.

Izvjestilac Odbora za ljudska prava i slobode je Vladimir Dobričanin.

Otvaram pretres.

Da li izvjestilac Odbora želi riječ?

Shvatam da poslanik Dobričanin nije prisutan, ali predsjednik Odbora će umjesto njega dati mišljenje.

Izvolite predsjedniče Odbora, poslanik Jole Vučurović.

JOVAN VUČUROVIĆ (26.07.22 15:12:06)

Gospođo Đurović, ovo je jedna veoma važna tema, ja bih se zahvalio što je ova tema ušla u dnevni red i istakao bih da je ovo rekao bih rijetkost da Skupština u dnevni red uvrsti izvještaje sa kontrolnog saslušanja sa predlogom zaključaka, ali vjerujem da ova tema to svakako zaslužuje i imajući u vidu nepodijeljenu posvećenost svih poslanika i poslanica unapređenje prava djece u Crnoj Gori izražava uvjerenje da će svih 81 poslanik glasati za predložene zaključke.

Podsjetio bih da se Odbor za ljudska prava i slobode već duže vrijeme u svom radu posebno fokusira na unapređenje promocije afirmacije i poštovanja prava djeteta sa posebnim fokusom na djecu sa smetnjama u razvoju sve u cilju dostizanja standarda definisanih Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravima djeteta i Konvencijom Ujedinjenih nacija o pravima lica sa invaliditetom.

Ja bih ovdje istakao da su sjednici pored predstavnika četiri resorna ministarstva za ovu oblastu u skladu sa pozivom Odbora prisustvovali i predstavnici institucije Zaštitnika ljudskih prava i sloboda Crne Gore, državnih organa, dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom iz Berana, Herceg Novog i Pljevalja, NVO koje se bave zaštitom prava djeteta i UNICEF-a koji je još od 2019. godine koji je uradio Analizu intersektorske podrške različitih sistema djece sa smetnjama u razvoju koje su date važne preporuke u oblasti obrazovanja, zdravlja, socijalna i dječja zaštita i pravosuđa čijom implementacijom bi trebalo da se doprinese unapređenju položaja djece sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori.

Dakle, istakao bih takođe da su svi učesnici sjednice iskazali zahvalnost Odboru zbog posvećenosti ovoj temi. Iskazana je jedinstvena ocjena svih da su dnevni centri za djecu sa smetnjama u razvoju kao javne ustanove koji je u okviru procesa decentralizacija i deinstutalizacije sistema u skladu sa strateškim dokumentima formirala lokalna samouprava u partnerstvu sa tadašnjim Ministarstvom rada i socijalnog staranja, nevladinim organizacijama, međunarodim organizacijama dali značajan doprinos decentralizaciji i razvoju usluga na lokalnom nivou, a naročito zaštititi djece sa smetnjama u razvoju i njihovih porodica. Tome svjedoči djelovanje 17 dnevnih centara koji pružaju usluge dnevnog boravka za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju od čega je trenutno licencirano njih 16. Takođe, za pružanje usluga licencirane javne ustanove Dječji dom "Mladost" u Bijeloj i NVO udruženje roditelja djece i omladine sa smetnjama u razvoju "Pružite nam šansu" Crne Gore. Tako da je ukupno 18 licenciranih pružilaca usluga dnevnog boravka koja pripada grupi usluga za podršku za život u zajednici od posebnog je značaja za sprečavanje institucionalizacije djece sa smetnjama u razvoju koji je tokom 2021. godine koristilo 243 djece.

Evo ja ću pokušati samo što prije da saopštim u nastojanju da doprinesem, naravno ukazano je tom prilikom i na brojne probleme sa kojima su dnevni centri i djeca sa smetnjama u razvoju i njihove porodice suočavaju. U nastojanju da se doprinese što bržem, sveobuhvatnijem i kvalitetnijem rješavanju uočenih problema dali smo i brojne preporuke sadržane u zaključcima.

Mogu da kažem da smo se fokusirali na aktivnosti koje je neophodno preduzeti u narednom periodu, pa bih evo ovom prilikom ukratko izdvojio samo neke po mojoj procjeni ključne preporuke i zaključke. Neophodno je da Ministarstvo rada i socijalnog staranja u saradnji sa Savjetom za prava djeteta i Savjetom za prava lica sa invaliditetom ubrza aktivnosti sa ciljem što je moguće skorijeg uspostavljanja registra osoba sa invaliditetom, odnosno konsolidovane baze podataka o djeci sa smetnjama u razvoju, što je jedan od važnih preduslova za kreiranje politika usmjerenih na poboljšanje položaja lica sa invaliditetom u Crnoj Gori. Takođe, neophodan je da Savjet za prava djeteta usvoji Akcioni plan za implementaciju Preporuka sadržanih u Analizi intersektorske podrške različitih sistema djece sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori.

Imajući u vidu da su dnevni centri za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju trenutno u velikom problemu zbog određenih nejasnoća u finansiranju, čini mi se da je to jedan od glavnih problema. Ova usluga vrlo skupa, a sredstva lokalnih samouprava su limitirana, zato što opštine svakog dana ostaju bez prihoda, njihovo finansiranje treba postaviti na drugačiji način, a pravila o finansiranju moraju biti jasna i ne smiju se dozvoliti različita odstupanja. Ocijenjeno je važnim da Skupština Crne Gore pozove Ministarstvo rada i socijalnog staranja da u partnerstvu sa Ministarstvom finansija, Ministarstvom zdravlja, Ministarstvom prosvjete i Zajednicom opština, uz podršku predstavništva UNICEF-a u Crnoj Gori, uradi istraživanja o različitim modelima finansiranja dnevnih centara, kao i da uradi fiskalnu procjenu finansiranja dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i utvrdi preciznu cijenu koštanja usluge po djetetu na lokalnom nivou i sačini jasne preporuke za finansiranje i podjelu nadležnosti između nacionalnog i lokalnog nivoa u finansiranju ove usluge. Država je odgovorna da napravi koncept finansiranja dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i mora postojati kontinuitet u pružanju usluga, kako bi se nivo ljudskih prava lica sa invaliditetom i djece sa teškoćama u razvoju unaprijedio.

Takođe, predložili smo da se do trajnog i održivog rješavanja ovog problema nastavi sa već uspostavljenim modelom finansiranja koji podrazumijeva učešće države u plaćanju usluge dnevnog boravka, kako djeca sa smetnjama u razvoju i njihovi roditelji ne bi bili dovedeni u nepovoljnu situaciju, kako se ne bi ugrozio opstanak dnevnih centara. Preko Savjeta za prava djeteta, kao najvišeg tijela koje se bavi djecom na multisektorski način, treba obavezati resorna ministarstva koja se bave zaštitom prava djeteta da preciziraju koliko finansijskih sredstava se na godišnjem nivou izdvaja iz državnog budžeta za usluge socijalne i dječje zaštite, te da informišu na koji način se vrši prioritizacija koje usluge u domenu socijalne i dječje zaštite će se podržati i koliki iznos od državnih sredstava, sredstava koja se opredjeljuju za finansiranje projekata NVO i sredstava Evropske unije se opredjeljuje za djecu sa smetnjama u razvoju.

Moram da istaknem potrebno je voditi ozbiljniju državnu politiku u ovoj oblasti, Vlada je morala imati aktivniju ulogu na uspostavljanju institucionalnog mehanizma kojim bi se utvrdila jača koordinacija ozbiljnija materijalna podrška za djecu, a posebno djecu sa smetnjama u razvoju čime bi se obezbijedilo elementarno dostojanstvo za ovu populaciju.

Takođe da istaknem, neophodno je unaprijediti podršku djece sa smetnjama u razvoju i njihovim porodicama kroz sprovođenje načela sve informacije i usluge na jednom mjestu što se može ostvariti u okviru jednog centralnog multisektorskog tijela na nivou opštine u okviru komisija za usmjeravanje u obrazovni sistem ili centara za socijalni rad čije snaženje je neophodno, jer je analiza iz 2018. godine pokazala velike nedostatke u njihovom radu. Neophodno je povećanje broja specijalizovanih stručnih radnika za podršku rehabilitacije djece sa smetnjama u razvoju, dječjih neurologa, dječjih hirurga, specijalista za rehabilitaciju dječje fizikalne medicine, dječjih fizioterapeuta, dječjih psihologa i posebno dječjih psihijatarata, na što se ukazuje već duži vremenski period. Mislim da to što se ukazuje duži vremenski period moralo bi nekog da osvijesti, nekoga da probudi da konačno krene u rješavanje ovoga zaista velikog problema.

Na samom kraju, posebno bih ukazao da je sa aspekta poštovanja međunarodnih standarda postojeća situacija koja podrazumijeva postavljanje dnevnih centara za djecu i mlade sa smetnjama u razvoju u kojoj dijete od četiri godine boravi i prima uslugu u prostoru u kojem boravi i prima uslugu mlado lice od 25 godina neprihvatljiva, istu treba spriječiti što je ukazano i zaključnim zapažanjima Komiteta Ujedinjenih nacija za prava djeteta iz juna 2018. godine. Izražavam nadu da će nadležni organi s dužnom pažnjom, posvećenošću, ozbiljnošću pristupiti realizaciji ovih zaključaka, ja sam saopštio samo neke, i time iskazati posvećenost države daljem unapređenju prava sve djece u Crnoj Gori, a posebno djece sa smetnjama u razvoju.

Odbor za ljudska prava i slobode će u skladu sa Planom aktivnosti za 2022. godinu u četvrtom kvartalu organizovati i kontrolno saslušanje predstavnika nadležnih institucija u cilju praćenja realizacije ovih zaključaka Skupštine Crne Gore.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 15:21:42)

Zahvaljujem predsjedniku Odbora Jovanu Vučuroviću, koji je dao iscrpni izvještaj Odbora.

Da li neko od poslanika želi riječ? Ne.

Da li izvjestilac Odbora želi dati završnu riječ? Ne.

Zahvaljujem svakako predsjedniku Odbora na vrlo ozbiljnoj i iscrpnoj temi koja definitivno zavređuje pažnju svih nas, iz tog razloga smo i uvrstili u dnevni red za usvajanje predloga zaključaka Odbora.

Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku - **Predlog zaključaka Ustavnog odbora u vezi izmjene člana 22 stav 2 i 3 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.**

Ustavni odbor je na sjednici održanoj 18. jula 2022. godine, povodom razmatranja rješenja o pokretanju postupka za ocjenu ustavnosti odredaba člana 22 stav 2 i 3 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, odlučio da ima osnova za preispitivanje nevedenih odredaba i predložio Skupštini da saglasno članu 206 stav 2 Poslovnika Skupštine i člana 62 Zakona o Ustavnom sudu Crne Gore donese zaključak.

Izjaviteljka Ustavnog odbora je Jovanka Laličić.

Otvaram pretres.

Izjaviteljka odbora nije trenutno u sali.

Da li neko želi riječ? Ne.

Zahvaljujem.

Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Prije prelaska na sljedeću tačku dnevnog reda kao je danas i dogovoreno, a to je tačka - Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, kojim će nam se priključiti ministarka Ana Novaković Đurović povodom ove tačke.

Određujem pauzu u trajanju od pola sata, vidimo se u 15.50 h.

Hvala vam.

/Pauza/

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:09:27)

Poštovane kolege i kolegice nastavljamo sa radom.

Sljedeća tačka je **Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o planiranju prostora izgradnje objekata**. Ovlašćene predstavnice Vlade su Ana Novaković Đurović, ministarka ekologije i prostornog planiranja i urbanizma i Marina Izgarević Pavićević, generalna direktorica Direktorata za projektovanje i informacione sisteme, pozdravljam uvažene gošće koje su danas sa nama ovdje.

Izvjestioci odbora su Nataša Jevrić - Zakonodavnog odbora i Dragan Krapović - Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje. Otvaram pretres da li predstavnica Vlade želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite, ministarko Novaković Đurović.

ANA NOVAKOVIĆ ĐUROVIĆ (26.07.22 16:10:14)

Zahvaljujem uvažena predsjednice.

Dakle, kratko samo pojašnjenje. Kao što je poznato aktuelna politika planiranje prostora definisana je Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata i odgovarajućim podzakonskim aktima. Ovim zakonskim projektom definisani su vrste i sadržaj planskih dokumenata na način koji se opredjeljuje nadležnost države u izradi i donošenju planskih dokumenata, i shodno tome predviđene su dvije vrste planskih dokumenata - prostorni plan Crne Gore i plan generalne regulacije. Ove planske dokumente, kao što je poznato, donosi Skupština Crne Gore. Plan generalne regulacije Crne Gore predstavlja reper za veliki broj značajnih aktivnosti i postupanja propisanih Zakonom o planiranju prostora i izgradnje objekata pa su sljedstveno tome predviđene procedure u prelaznom periodu koje su oročene i uslovljene donošenjem plana generalne regulacije Crne Gore. Zakonom o planiranju prostora i izgradnji objekata propisano je da će se plan generalne regulacije Crne Gore donijeti u roku od 60 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, što praktično znači 14. oktobra 2022. godine. Prvobitni rok za donošenje plana bio je 36 mjeseci od dana stupanja na snagu ovog zakona, kao što znate ovaj rok je probijen, zato što je rad na izradi plana generalne regulacije obustavljen u vrijeme prethodne Vlade. Izrada plana generalne regulacije Crne Gore bila je u tom periodu obustavljena zbog čega je potrebno da se produži rok, kako ne bismo u oktobru imali situaciju koja je izvjesna, a to je da ovaj plan ne bi bio donesen, a u skladu sa tim prestala bi da važe ostala lokalna i državna planska dokumenta.

Dakle, najjednostavnije rečeno riječ je o jednoj tehničkoj intervenciji koja omogućava produženje roka ovog planskog dokumenta, predstavlja neku bajpasa da ne bismo došli do blokade u realizaciji lokalnih i državnih planskih dokumenata. Ali ono što je ključno jeste da je ministarstvo pokrenulo izradu novog Zakona o planiranju prostora i izgradnje objekata, da su procedure koje su u skladu sa podzakonskim aktima o formiranju radne grupe i konsultovanju zainteresovane javnosti u toku, i da ćemo nadam se u skladu sa programom rada Vlade imati do kraja godine i ovaj predlog zakona u Skupštini. Do tada je bilo neophodno napraviti ovu intervenciju da ne bismo, ponavljam, u oktobru imali u neku ruku kolaps u planskoj dokumentaciji. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:12:54)

Zahvaljujem ministarki Novaković Đurović.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Predsjednik Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje - Dragan Krapović.

Izvolite.

DRAGAN KRAPOVIĆ (26.07.22 16:13:06)

Zahvaljujem predsjedavajuća, poštova ministarko gospođu Novaković Đurović, poštovane kolegice i kolege.

Možda je bolje i svrsishodnije da, kao i kolega Radunović, objedinim izještavanje sa Odbora i ono što je moja diskusija ukoliko se slažete mislim da će tako biti bolje. On je to uradio juče, pa ako se slažete mislim da bi to bilo primjereno.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:13:31)

Kao izvjestilac Odbora i uvodno izlaganje ispred Kluba?
Izvolite.

DRAGAN KRAPOVIĆ (26.07.22 16:13:37)

Prije svega, bilo je danas iako je to jedna veoma mala izmjena zakona bilo je riječi na odboru nijesmo imali potpuno saglasje, bilo je naravno većina glasova, ali ne nadpolovična većina nego većina od broja prisutnih za podršku ovom zakonu, bilo je i onih koji su bili protiv, bilo je onih koji su bili uzdržani. Dakle, tokom rasprave naglašeni su ovi razvozi koje je pominjala uvažena gospođa Novaković Đurović, i neke druge stvari koje se odnosi na bitnost izrade ovakvog jednog plana i istaknuto je da prilikom izrade prostornog plana kvalitet mora biti primaran, a ne rokovi i da je bilo riječi o problemima važećeg Zakona o planiranju prostora koji je jedan izuzetno loš propis. U svakom slučaju na odboru je ovaj prijedlog zakona dobio pet glasova za, jedan glas protiv, i dva glasa uzdržani. Taj glas protiv je bio moj glas, kao predsjednika Odbora, ja ću sad i da obrazložim zbog čega.

Dakle, evo čuli ste u samom obraćanju gospođe Novaković Đurović, o kakvoj se vrsti zakona radi, o kakvoj vrsti propisa raspravljamo. Dakle, ona je decidno rekla maloprije, ja ću je citirati - shodno zakonu važećem Zakonu o planiranju prostora i izgradnje objekata postoje dvije vrste dokumenta, odnosno dva planska dokumenta u Crnoj Gori, imate prostorni plan Crne Gore i imate plan generalne regulacije za jug, centar i sjever države, dakle, regionalno segmentiranje. Takođe je rekla da bi u slučaju da ne produžimo rok da ne bismo zapali u neke neprilike i ne bi se nastavio proces izrade lokalnih planova i državnih planova kako ste tačno rekli, ja opet sad primjećujem da lokalni planovi, po zakonu, uopšte ne postoje, u ovom trenutku ne egzistiraju kao takvi u planu. Mi i dalje radimo potpuno konfuzno i po starom zakonu, i po novom zakonu, i to je posljedica, naravno nije krivica ove Vlade i ove ministarke nego 41. Vlade koja je donijela ubjedljivo najgori propis u zadnjih ja bih rekao 15-20 godina, sigurno u nekoliko saziva.

Možda je u prethodnom sazivu Zakon o slobodi vjeroispovijesti izazvao velike društvene, da tako kažem, tektonske promjene i u političkom smislu, i u smislu uznemiravanja javnosti, ali ovo je propis koji je sigurno nanijele navise štete prostoru Crne Gore kao najvažnijem resursu jedne države, naravno, nakon njenih građana. Dakle, imamo veoma, veoma loš zakon, imamo 41. Vladu koja ga je donijela, imamo istine za volju, želim da budem i pošten i 42. Vladu koju sam ja podržao i glasao, koja je nastavila jednako loše i podbacila epohalno u ovom segmentu. Iz ovog što sada imamo iz još jednog broja komunikacija i na Odboru, i ovdje u plenumu, cijenim da je ovoj 43. Vladi napravljena jedna vrsta kontinuiteta lošeg djelovanja. Zašto to kažem? Ove izmjene su loše iz više razloga i predstavljaju nastavak i progresiju načina planiranja prostora kako je to rađeno za vrijeme dok je DPS upravljao Ministarstvom urbanizma i planiranja prostora.

Dakle, Vi ste uvažena ministarko otvorili prije neki dan javni poziv za konsultacije zainteresovane javnosti povodom Nacrta zakona, budućeg. Rekli ste da je ambicija da se negdje postave, citiram "temelji za odgovorno upravljanje prostorom". Ja to svakako pohvaljujem ali, opet kažem, ovo nije nešto što ukazuje da ćemo ići u tom pravcu. Ukoliko je PGR nešto što je zakucano zakonom, plan generalne regulacije, ukoliko je nešto na čemu insistiramo, već smo imali na Odboru dilemu da li da se odustane od njega i kod prethodne Vlade i sa ovom, ili da se ide sa prostornim planovima opština i tako dalje, što mislim da je svakako bolje rješenje. Recimo, bolje je rješenje i u smislu poštovanje Evropske povelje o lokalnoj samupravi. Lokalne samouprave imaju pravo na donošenje svojih razvojnih planova, pa možda ne treba kao u Budvi 56 važećih planova nego jedan prostorni plan sa kojim bi to bilo zadovoljeno. U svakom slučaju čemu konsultacije ukoliko ćemo ovo rješenje sada zakucati i ići donošenjem PGR-a, ukoliko ćemo razvađivati detaljno kompletan jug države čemu onda posao, trošenje para da radimo prostorne planove Tivta i recimo Budve, sada u ovom trenutku. Mislim da to nije dobar put i da to nije put u decentralizaciju, ne bih rekao planiranja prostora nego donošenja odluka kada je u pitanju planiranje prostora.

Vi ste amandmanima izbrisali dopunu člana, veoma lošeg člana 218a, koji sam ja targetirao javno, čak i poslaničkim pitanjem i ovdje tražio od prethodnog ministra, kao neko ko je glasao Vladu, da se taj član ne upotrebljava i da bude izbrisan i uklonjen iz zakona prvi put kada se dođe do izmjena zakona. Naravno,

dopunjavati taj član onako kako ste prvobitno predložili pa povukli je potpuno, blago rečeno, skandalozno i nepotrebno i to iz tri razloga. Prvo, da je ostalo to rješenje i da je još produbljeno neće riješiti infrastrukturnu neopremljenost lokacije i nerazrađenost lokacije. Dva, došli smo u situaciju i katastrofalno stanje u prostoru jer su njime upravljali i prostor su nam planirali upravo investitori. Sada bi ovime još dodatno pošli u njihovom pravcu i oni bi imali priliku da kad se kojem investitoru prohtije raspisuje, eventualno konkurs za razradu lokacije. Mislim da je to sve pogrešno. Finalno je pogrešno zato što bi na konkursu dva člana žirija birao investitor i naravno svaki put bi član ministarstva koji bi trebao eventualno javni interes da zastupa bio preglasan od strane dva člana žirija koji predstavljaju pojedinačne interese investitora. Mislim da je to samo, što se kaže, kontinuitet u odnosu na neoliberalni pristup, potrošački pristup satiranja prostora koji smo imali prilike da gledamo godinama unazad.

Naravno, vi ste predložili /prekid/ i izbrisali kompletan ovaj dio i ja negdje imam satisfakciju zbog toga, problematizovao sam javno taj dio, imali smo jednu polemiku malu Vi i ja, u svakom slučaju mislim da je dobro što je izbrisano, ali i ovaj dio što je ostao nije dobar. Sad ću vam reći zašto nije dobar. Nije dobro ovako presijecati u ovom trenutku i zakucavati PGR. Imate još jedan određeni rok do 14. oktobra i mogli ste, recimo održati hitne i efikasne konsultacije sa strukom, i negdje definisati, potrudicu se da jako brzo završim...

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:21:22)

Poslaničke Krapoviću, dobili ste ovaj izuzetak objedinjavanje jedno drugog mimo redosljeda pa Vas molim da završavate.

DRAGAN KRAPOVIĆ (26.07.22 16:21:31)

Brzo ću završiti, mislim da je dosta bitno da ovo objasnimo. Potrudicu se da sumiram sve u nekih minut. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:21:37)

Ja bih Vas molila da bude manje od minut.

DRAGAN KRAPOVIĆ (26.07.22 16:21:39)

Potrudicu se, ako baš insistirate mogu i da prekinem pa onda nema veze nega građani dumaju što sam htio da kažem. Mislim da taj minut neće predstavljati taj neki veliki problem. Evo već je prošao u ovoj našoj raspravi. Hvala Vam u svakom slučaju na tolerantnosti.

Dakle, hitne i efikasne konsultacije sa strukom i vrlo bi se kroz to vidjelo koje vrste planova i nove kategorije planova treba da imamo. Kroz koje vrste planova bi stvorene bile pretpostavke i preduslovi da se legalizacija realizuje koja je jako na niskom stepenu realizacije. To je bilo sjesti i napisati, možda insistirati na tome, nekih dva mjeseca intenzivnog rada, opet smo mogli početkom redovnog zasijedanja, početkom oktobra da imamo mnogo bolja rješenja. Opet vam kažem, mislim da je ovo način da prebrodimo krizu planiranja prostora i da je PGR problematičan i za sam prostorni plan Crne Gore, jer jednom kad ga zakucate u zakon onoga momenta kada donesete prostorni plan Crne Gore on bi trebao sam da propiše na koji način i kroz koje planove će se razrađivati, a ovako mu ne ostavljamo zakonsku mogućnost, već će se morati razraditi kroz ovaj PGR. Naravno, ukoliko bude komentara probaću da odgovorim na njih. Toliko za sada. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:22:56)

Zahvaljujem poslaniku Krapoviću.

Sada prelazimo zvanično na uvodna izlaganja. Ispred Kluba DPS-a riječ ima poslanik Predrag Sekulić.

Izvolite, kolega imate pet minuta, kako je dogovoreno, za uvodna izlaganja.

PREDRAG SEKULIĆ (26.07.22 16:23:13)

Hvala Vam uvažena predsjednice Skupštine.

Gospođo ministarka sa saradnicom, poštovane kolegice i kolege,

Čini mi se da je već sve rečeno, zbog rokova koje smo već jedanput produžavali moramo još jedanput da produžimo kako bi imali važeće planove. Ono što je problem i na to smo upozoravali i prije godinu dana kad smo imali rasprave na matičnom odboru i kad smo imali rasprave sa tadašnjim ministrom, gospodinom Mitrovićem, upozoravali smo da će se ovo desiti, zato što je ministar sa svojim saradnicima, prethodna Vlada, napravila pravnu hajdučiju. Znači, oni su jednostavno stavili van snage ugovor koji je potpisalo prethodno ministarstvo, dio posla koji je bio završen na izradi prostornog plana, dio posla koji je bio završen na onome što je pitanje plana generalne regulacije, čini mi se da je sve to palo u vodu i krenulo se sve iz početka. Vjerujem da ne treba ići tim putem, vjerujem da treba pokušati da ako nešto nije dobro da se popravi, imamo makar iskustva sa izmjenama i dopunama zakona. U konačnom imaćete našu podršku da radimo na novom zakonu, da vidimo šta je to što možemo popraviti u postojećem zakonu, ali samo da znamo kad već govorimo o tome da je ovo najgore zakonsko rješenje koje smo imali prilike da vidimo samo da znamo, prošle su skoro dvije godine od trenutka kada je DPS sišao sa vlasti. Je li moguće da je nekome trebalo toliko vremena da napravi novi zakon, ako se već ne slaže sa ovim zakonskim rješenjem. To je pitanje političke oportuniteti u jednom trenutku da neko kaže da je nešto dobro ili nešto loše. U svakom slučaju podržaćemo vaš predlog da se produže ovi rokovi.

Ono što je mnogo važnije od samih rokova jeste činjenica, odnosno najvažnije je da dobijemo dobar prostorni plan Crne Gore. Zato što će on određivati razvoj Crne Gore u narednom periodu. Dobro bi bilo da dobijemo dobar plan generalne regulacije, u končanom ne možemo dobiti plan generalne regulacije, jer on proističe iz prostornog plana, ali vjerujem da će moći da se stigne sve ovo u rokovima koji su dati.

Dozvolite da kandidujem još dvije teme negdje za razmišljanje i raspravu. Gospodin Krapović je, sa punim pravom govorio, oko pitanja legalizacije. Smatram da tu treba napraviti dodatni napor iz prostog razloga da bismo pomogli i da napravimo dobra rješenja kako bismo negdje pogurali sami proces. Čini mi da ono što je do sada urađeno ne daje nam pravo za optimizam, odnosno ne daje nam za pravo da se ova zakonska rješenja ne mogu popraviti da budu bolja i negdje da građanima koji žele legalizaciju to na pravi način omogućimo.

Ono gdje će Demokratska partija socijalista, vjerujem da našim koalicionim partnerima reagovati amandmanski to je pitanje šta raditi u ovom međuprostoru. Čini mi se da negdje zaboravljamo da do donošenja plana generalne regulacije, odnosno prostornog plana Crne Gore ima nekoliko mjeseci. Danas Evropa priča o obnovljivim izvorima energije. Mislim da ta priča negdje se stalno priča i u ovom Parlamentu, ali na koji način pomoći da što prije i što efikasnije dođemo do onoga što je korišćenje tih obnovljivih izvora energije prije svega. Govorim o onome što je pitanje solarnih polja, korišćenje solarne energije prije svega, ali i drugih obnovljivih izvora energije. Vjerujem da ćete izaći u susret našem amandmanskom rješenju da pokušamo da premostimo ovaj prazan prostor i da pokušamo da nadomjestimo činjenicu da danas nemamo, da nećemo imati u nekom skorijem periodu, u narednih nekoliko mjeseci, niti prostorni plan Crne Gore novi, niti plan generalne regulacije. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:26:54)

Zahvaljujem poslaniku Sekuliću.

Ispred Kluba Demokratskog fronta uvodno izlaganje ima poslanik Dejan Đurović.

Izvolite kolega.

DEJAN ĐUROVIĆ (26.07.22 16:27:02)

Zahvaljujem, gospođo Đurović.

Vama se obraćam, gospođo Đurović,

Pred nam je jedan od najvažnijih zakona koji ćemo donijeti, a čini mi se da smo nekako prišli ovoj izmjeni i dopuni zakona nonšalantno. Prije svega, želim da kažem da je ovo plan koji je drugi po važnosti nakon Ustava Crne Gore. Moraću da popravim prethodnika i da kažem - tačno je da je dvije godine skoro od kad je promijenjena vlast Demokratske partije socijalista, ali isto tako ovdje je 2018. godine donijeta odluka o izradi plana prostornog plana Crne Gore i određeni su nosioci projekta i određeni su nosioci projekta za plan generalne regulacije. Određena je i suma koja će biti potrošena i to je 2.500.000 evra. Od 2018. godine, kad je bila obaveza 41. Vlade da napravi prostorni plan Crne Gore i plan generalne

regulacije i da nas već u avgustu kad dođe do promjena sačekaju ta dva plana, nije se od startne osnove pokrenulo ni makac.

Takođe smo imali u 42. Vladi resorno ministarstvo koje čini mi se da je malo lutalo kada je u pitanju izrada prostornog plana i plana generalne regulacije. Tako smo imali i situaciju da resorni ministar kaže da plan generalne regulacije nije potreban, da će se ponovo raditi prostorni planovi opština i da će se ponovo raditi generalni planovi opština, što je u suprotnosti sa važećim Zakonom objekata i planiraju prostora. Takođe sam htio da kažem da u principu ovih 70 planova što ima, ima zakonsku osnovu zato što po Zakonu o planiranju prostora i izgradnji objekata oni planovi koji su započeli njihovu izradu moraju se dovršiti bez obzira na Zakon o izgradnji objekata i prostornom planu. To je jasno i to treba da zna svako onaj ko želi da se bavi ovom tematikom. Želim da kažem da se desio jedan nosens da 41. Vlada predloži nosioca projekta, 42. Vlada odluči da taj projekat oduzme nosiocu projekta i na sljedećoj sjednici, gle čuda, da ga ponovo istom nosiocu projekta. Od 2018. godine, do danas imamo koncept koji je predložen Savjetu za reviziju. Odluku Savjeta za reviziju nemamo, nemamo nacrt, a još smo daleko od javne rasprave.

Izrada plana generalne regulacije je bila donijeta krajem 2018. godine, određen je nosilac projekta, 2019. godine je potvrđeno, a onda su se čekali izbori 2020. godine, da bi se moglo reći, e u toku izborne kampanje mi ćemo vam uraditi ovako ili mi ćemo vam uraditi onako, to jeste da se zloupotrijebi izrada prostornog plana i plana generalne regulacije. Ništa to nije novo u Crnoj Gori što se radi sa planovima, to je bilo uobičajno. Želim da se više takve stvari ne ponavljaju, niti da čekamo neke izbore da bi u predizbornim kampanjama neka od partija ili resorno ministarstvo mahalo sa planovima.

Takođe, ovdje imamo Zakon o planiranju prostora i izgradnji objekata. To je sigurno Zakon koji je dobio najviše negativnih primjedbi u toku izrade, a i kasnije pri samom usvajanju. Zakon koji je centralizovao sve u sklopu minsitarstva. Prvo, to je nemoguće, da ministarstvo može da pokrije sve lokalne planove i prostorni plan Crne Gore i plan generalne regulacije. Tadašnji ministar je, čini mi se, imao strašne ambicije, a čini mi se da nije znao posao sa kojim se bavio. To je rezultirao i njegovim odlaskom. Sljedeće dvije godine smo lutali od savjetnika premijera do premijera ko će nositi projekat izrade prostornog plana Crne Gore. Rekli ste da smo u fazi izrade novog Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, nekoliko puta sam vam napomenuo da je stav Demokratskog fronta da ovaj zakon mora biti fokusiran u tri dijela, jedan - zakon o planiranju prostora, drugi - zakon o izgradnji objekata i treći - zakon o legalizaciji neformalnih objekata. Samo tako možete koncipirati sve ono što se želi u zakonu kazati da bi se moglo primjeniti na dijelu. U ovom trenutku u Crnoj Gori imamo samo jedan plan koji je važeći, u odnosu na lokalne planove - plan višeg reda. To je prostorni plan obalnog područja Crne Gore, koji je radio RZUP. Takođe želim da napomenem svom prethodniku da je taj plan rađen osam godina, i za tih osam godina su skupljene sve želje tajkuna i onih velikih graditelja koji žele da grade na obalnom području Crne Gore.

Onda ste i kao ministarstvo prihvatili preporuku Evropske unije da u prvih 100 metara od obale neće moći da se gradi, to možete samo u zaštićenim područjima, a Crna Gora ima 100 kilometara obale i nemoguće je imati zaštićeno područje, jer nema dijela obale Crne Gore koji nije napadnut divoljom gradnjom. Ne želim da dovodimo u neizvjesan položaj i nezavidan položaj građane, odnosno ljude iz Crne Gore koji su čekali i čekaju dalje dozvolu da grade, da bi im mi sad zakonom onemogućili, jer žive 100 metara od obale. Oni koji su uradili to na divlje, i kako se kaže stručno napravili neformalne objekte, legalizujemo im kroz zakon. Onda radimo selektivno, nefer i nepošteno, prosto ne možemo sve zakone bez obzira da li oni dolazili iz Evropske unije ili preporuke, direktno premostiti na naše područje, jer mi nemamo stotine i stotine kilometara obale, imamo samo 100 kilometara obale. Moramo voditi računa o građanima Crne Gore, a moramo prije svega voditi računa i o tome da ne dođemo u jedan planski haos koji bi nastupio u oktobru ukoliko ne prođe ovaj zakon.

Malo ste nas doveli i vi, bez obzira što ste vrlo kratko, i prethodna Vlada i ona druga Vlada u jednu problematičnu situaciju, da glasamo za nešto što ne bi trebali da glasamo, ali između dva zla ovdje moramo birati manje zlo, a to je da glasamo da ne nastane opšti haos u Crnoj Gori.

Takođe želim da kažem da prostorni plan Crne Gore ne možete raditi samo vi iz Ministarstva, da to mora da radi i Vlada Crne Gore, i Parlament, i građani Crne Gore, nevladine organizacije, stručna javnost, da bi napravili plan za 2022/2040. godinu. Prostorni plan Crne Gore će određivati strategiju i razvoj Crne Gore, u ovakvim trenucima koje smo sad doživjeli pandemijom korona virusa i situacijom koja je sad u Ukrajini mi moramo predvidjeti da Crna Gora mora i energetski i sa hranom, bez obzira na cijenu, da opskrbi svoje građane. Mislim da najznačajniji projekat koji ima trenutno ova Vlada, osim ovih što će raditi Tužilaštvo, je da napravite ovaj plan. U jednom odgovoru na Odboru ste rekli da će to biti do februara 2023. godine, to je realan osnov ukoliko se, što bi rekli zapne do daske, a onda od 2023. godine februara godinu dana vam treba da se napravi plan generalne regulacije koji će razraditi prostorni plan Crne Gore. Tako da ovih 12 mjeseci mislim da nije realno i čini mi se da bi bilo dobro da amandmanski djelujete da ovaj period povećate na 18 mjeseci, kad je u pitanju plan generalne regulacije, jer sve to zavisi od prostornog plana Crne Gore kako ćete ga formirati i kad ćete ga donijeti.

Javna rasprava po pitanju prostornog plana Crne Gore mora biti duža nego što to daje zakonski okvir jer radimo projekat koji će biti ne samo za nas nego i za našu djecu, za budućnost Crne Gore u sljedećih 20 godina. Prestorni planovi se ne donose svake godine. Budžet možete i da pogriješite. Ispravka je sljedeće godine u decembru mjesecu, a prostorni plan nema greške. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:38:29)

Zahvaljujem poslaniku Đuroviću.

Ispred Kluba Crno na bijelo uvodno izlaganje ima kolegistica Božena Jelušić.

Izvolite, poslanice Jelušić.

BOŽENA JELUŠIĆ (26.07.22 16:38:38)

Poštovana predsjednice, poštovane kolegice i kolege,

Ako bismo figurativno predstavljali situaciju u kojoj se sada nalazimo onda je to ovako bili smo u kafani, pojeli smo ručak, sve smo završili i potrošili došao je konobar, ostala je ministarka Novaković Đurović koja sad pokušava da taj račun plaća, na neki način, u ratama. Te rate su da se izbjegne kaos u oktobru do kada je trebalo donijeti plan generalne regulacije i nakon kojeg roka prestaju da važe svi planovi.

Dakle, to je prva rata koju treba platiti i to je jedna da tako kažem, jedno biranje kao što je gospodin poslanik Đurović rekao manjega zla. Drugo, čuli smo da su već pokrenute određene akcije i pozivi za donošenje novog Zakona o urbanizmu i planiranju objekata, što je dobro rješenje. Zakon je inače donesen prije pet godina. Meni nije jasno kako on tada nije izazvao građanske litije, a izazvao je građanske sukobe, strukovne, raznorazne rasprave. Kako nije izazvao građanske litije jer je tim zakonom predviđeno konačno zatiranje održivog razvoja Crne Gore. Taj zakon praktično nikada nije ni zaživio. U tom zakonu postoji samo prostorni plan i plan generalne regulacije, je li tako, trebalo bi usvojiti i on je osnov za taj plan generalne regulacije. On takođe nije donesen, pa nije jasno sada ni odakle će biti uzete smjernice za taj plan.

Plan generalne regulacije inovacija aktuelnog zakona iz 2017. godine i on se može izrađivati i donositi vjerovatno će i njegova primjena onda biti upitna jedino ako važi ovaj zakon, a ako će se izrađivati novi zakon onda se postavlja pitanje čemu donošenje i odlaganje donošenja plana generalne regulacije. E to je ono manje zlo, da se ne bi u oktobru izazvao kaos i da ne bi prestali da važe svi planovi.

Ono što je situacija na terenu to je da se zapravo sve vrijeme pet godina od donošenja tog zakona donose i gradi se po prethodnim zakonima. Tako se u Herceg Novom radi i gradi na osnovu PUP-a, u Tivtu važe svi DUP-ovi, u Budvi je kao i u Podgorici. Dakle, stanje je potpuno haotično. Unisonog, smišljenog, održivog i planskog upravljanja prostora nema. Zašto je to tako i u vrijeme pozicije i u vrijeme opozicije, možda nije loše podsjetiti jednim mogućim primjerom. Kvadratni metar stana u Crnoj Gori vam ide i do 10.000 eura. Evo konkretno u Porto Novom. Stanovi počinju već od, napominjem, već od 540.000 eura. Čista zarada je 8.000 po kvadratu. Tako se pojeo prostor Crne Gore i tako se ima namjeru jesti i dalje prostor Crne Gore ukoliko se smjesta zaista ne pristupi donošenju novog Zakona o prostornom planiranju i izgradnji objekata koji će ići uporedo sa novim imperativima koje nam nameću globalni izazovi i krize. To znači čuvanje zemljišta za poljoprivrednu proizvodnju, to znači čuvanje resursa za određene oblike energetskih projekata, to znači potpuno drugačija razvojna politika.

Rekoh, ministarka Novaković Đurović je došla kao posljednja kad su ručak svi pojeli i kad sad ručak treba platiti. Ovo je iznuđeno rješenje. Meni je jasno da je iznuđeno rješenje i meni je jasno da vi sopstvenom strukom i odnosom prema prostoru vrlo dobro znate da se ovime ne rješavaju nagomilani problemi samo se obuzdava početak haosa u oktobru. Drago mi je što ste izbrisali amandman zato što je prostor Crne Gore uglavnom naćeo i pojeo investitorski urbanizam. Mi nikad nijesmo ni planirali ovu državu sa stanovišta struke i nauke nama su je planirani investitori i to su je planirali tako da im zarada po izraćenom metru bude dvije, tri, pet ili osam hiljada eura. Dakle, konkurse u zemljama koje žele da se bave svojim prostorom provode strukovna udruženja, a ne državna administracija. Zašto je to bivšem režimu jednom bilo potrebno da baš državna administracija zamijeni struku, to je pravo pitanje. Imali ste kumuliranu vlast na jednom mjestu. Mogli ste da donosite planove, mogli ste da udovoljavate investitorima i mogli ste da se ugrađujete.

Ono što je za ćudno da je onda kada dolazite na vlast kao opozicija ta isti metod odličan. Tu smo mi pali na ispitu i zbog toga je dobro da se vlade brate i mijenjaju. Pošto ništa što smo vidjeli kao manu koja nam je pojela prostor nijesmo bili spremni da za godinu i po sankcionišemo, da izmolimo ministra da djeluje po pitanjima i sugestijama, a sada imamo situaciju gašenja požara koji se ovim predlogom u stvari na neki

način predlaže. Mislim da je jasno da ćemo nevoljno, konkretno ja, glasati za ovo rješenje, vrlo nevoljno, jeste, između dva zla manje, ali zato smatram da ministrica zaista sa pozicije koju zauzima i sa uopšte pozicije cijele Vlade mora smjestiti, u roku od odmah, započeti sve radnje koje će dovesti do novog Zakona o urbanizmu, prostornom planiranju i izgradnji objekata, prostornom planu Crne Gore sa drugačijim namjenama površina, prestajanjem prenamjene poljoprivrednog u građevinsko zemljište i naročito saradnjom sa strukom u domenu zaštite prostora. Nama su stari gradovi u stanju raspada. U mom gradu umjesto što se na dva punkta prodavala pica parče sad se prodaje na osam punktova. Svi restorateri koji rade cijele godine mogu prestati da rade. Ringišpil je pored nekropole stare sedam vjekova od 2. vijeka prije nove ere do 5. vijeka nove ere, dječiji ringišpil. Sve klime cure na ulicu. Lokalna su, ali i dolaze da tako kažem od nekakvih politika strategija razvoja turizma. Mi smo imali master plan prije 20 godina, taj plan je uređivao turizam. Mi imamo živu muziku na svakom ćošku. Sada nam se polako počinju vraćati turisti sa Zapada nastaju konflikti u prostoru. Njima ova vrsta ponude koju smo mi razvili, ovakva vrsta masovne ponude više ne odgovara. Ljudi hvataju za guše one koji izdaju smještaj jer ne mogu da počinu. Nama se jednostavno turizam na ovaj način mora i raspasti. Tu Ministarstvo urbanizma, Ministarstvo ekonomije i Ministarstvo kulture sa Ministarstvom poljoprivrede, razumije se, vodoprivrede i šumarstva moraju ići ruku pod ruku. Ovdje nam je potreban multisektorski pristup. To jedino liječi prostor, a ovoga zalječuje. Ovo je palijativna mjera, prosto da se u oktobru ne dogodi haos. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:47:22)

Zahvaljujem, poslanici Jelušić, koja je govorila ispred Kluba Crno na bijelo. Da li još neki klub ima potrebu za uvodnim izlaganjem? Nema. Sa ovim smo završili uvodno izlaganje, da li će ministarka Novaković Đurović koristiti vrijeme za komentar uvodnih izlaganja? Hoćete, zvolite, ministarka.

ANA NOVAKOVIĆ ĐUROVIĆ (26.07.22 16:47:45)

Dakle, kratko ću se osvrnuti na sve komentare, s tim što većina diskusija je bila u pravcu razumijevanja onoga što je trenutna situacija, a to je da se ovom izmjenom i dopunom zakona samo zaista pokušavati spriječiti planski haos koji bi bio izvjestan u oktobru. Nadovezaću se na komentare poslanika Krapovića, zakon prepoznaje državna i lokalna planska dokumenta, nadam se da to znate - u članu 218 i ona mogu da se rade do donošenja plana generalne regulacije. Zbog toga i zbog tih aktivnosti zbog kojih nema potrebe da budu obustavljene, da ne bismo došli u probleme do kojih bismo došli predlaže se produžetak ovog roka. Šta će biti sa PGR-om, to će biti predmetom rada radne grupe koja radi na novom sistemskom rješenju. Dakle, ovim se ne zakucava PGR, Vi to znate, produžava se rok, da ne bismo u oktobru došli do probijanja roka, koji je u skladu sa važećim zakonom, dakle jedini zakonski prostor u okviru kojeg mi možemo sad da se krećemo je važaći zakon. Naravno da niko od nas nije srećan zbog toga, jer mislim da dijelim mišljenje i ostalih diskutantata da je trenutno zakonsko rješenje loše, da ste njime zadovoljni ne bi otpočeli proces izrade novog zakona. Ali dok to ne bude na dnevnom redu mi moramo ono što nam je trenutni zakonski kontekst i važeća zakonska rješenja stavljati u neke tokove i usaglašavati sa planskom dokumentacijom, čiji je kvalitet posebna tema, ali to je tako, to je zatečenost stanje. Ja bih vjerujte bila mnogo srećna da sam ušla u uređeni sistem, a ne u sistem u kome imamo 20-30 godina, narušavanja prostora, pa onda potpuno neaktivnost prethodne Vlade na ovim aktivnostima i onda imamo ove vrste komentara da ni ova vlada nije uradila dovoljno, to je legitiman stav, mislim da je u ovom dijelu uradila ono što trenutno može.

Što se tiče Vašeg predloga, jer Vaša alternativa je - trebalo je hitno organizovati konsultacije sa strukom i tražiti neko rješenje - duboko nijesam saglasna sa tim pristupom. Razlikujemo se u pristupima. Moj pristup u odnosu na donošenje novog sistemskog zakona, ključnog u ovoj oblasti, jeste prvo da se poštuju procedure. Drugo ja sam mogla poslije dva dana kad sam došla u Ministarstvo da stavimo izradu ovog dokumenta u proceduru, ali zaista mislim da je bilo potpuno prirodno da se upoznam sa aktivnostima na tom polju do tada. Vjerovatno ste upoznati da je prethodna Vlada imala obavezu da izvrši analizu primjene ovog važećeg zakona, da to nije uradila, to je sad naša obaveza i da pripremimo inpute za rad radne grupe, a ne da ulazimo kolokvijalno rečeno trupačke u izradu ovako važnog rješenja. To je meni potpuno stran pristup, volje bih da čujem šta struka misli o Vašoj ideji, jer se ja sa strukom konsultujem vjerovatno i Vi upravo su njihovi zahtjevi ne trčite konačno. Nema potrebe za hitnim sad imamo to što imamo. Sigurno tri mjeseca nastavka loše planske dokumentacije, lošeg zakonskog rješenja Crnoj Gori, neće napraviti nešto posebno veću štetu od onoga što je učinjeno 30 godina. Mogu nam prilično koristiti da izradimo novo i kvalitetno zakonsko rješenje. Biće maksimalno inkluzivno, mi dobijamo već primjedbe i sugestije iz stukovnih udruženja, imamo i prijave predstavnike nevladinih organizacija i sva ova pitanja koja

smo otvorili, uključujući i pitanja konkursa. Vi ste se osvrtni na amandmane od kojih smo mi u međuvremenu odustali, ali Vi znate da institut konkursa imamo u planskoj dokumentaciji, a nemamo u zakonu. Mi ćemo tu morati da tražimo rješenje. Dakle, lako je reći ovako politički i dati stav kako je to loše tačno, ali će neko morati pravno da riješi tu diskrepancu, u ovom slučaju ministarstvo. Odlučili smo da to bude u trenutku kad krenemo u ovu sistemsku promjenu da sad samo idemo sa ovom tehničkom intervencijom da ne bi bilo problema u oktobru.

Kratko ću samo vezano za diskusiju poslanika Đurovića, što se tiče prostornog plana jer manje-više ovi komentari vezano za zakon su apsolutno na mjestu, za zakonsko rješenje, što se tiče inkluzivnosti u izradi prostornog plana, vjerovatno ste informisani sva ministarstva su bila uključena u proces kroz davanje smjernica, mišljenja i saglasnost na koncept, a imamo i predstavnika nevladinog sektora, za sada. Ja sam na odboru i na saslušanju na ovu temu najavila da će javna rasprava biti i duže, i da će biti drugačije organizovana nego što je to samo obaveza u skladu sa podzakonskim aktom i regionalno ćemo pokušati da napravimo skupove i da dobijemo inpute, potpuno sam saglasna, jer govorimo o sigurno najvažnijem planskom dokumentu u Crnoj Gori.

Što se tiče poslanika Sekulića, samo da kažem da je legalizacija bespravno izgrađenih objekata jedna nova tema i problemi koji su sačekali ovu Vladu i rukovodstvo u ovom resoru. Saglasna sam da je stepen realizacije jako nizak, mislim da govorimo nešto preko dvije hiljade rješenja, a pristiglih preko 50.000 zahtjeva, to je ono što je ovaj trenutno stanje, ali svakako je planirano donošenje Zakona o legalizaciji.

Kratko da kažem, važno je što je poslanik Đurović predložio da je stav njegov, shvatila sam i kluba u odnosu na novo sistemsko rješenje da se ide posebno na zakon o planiranju prostora posebno izgradnji objekata, ne bih lično da prejudiciram to će biti stav radne gupe, ali dijelim lično Vaš stav. To je i planirano u programu rada Vlade, mislim da procese treba odvojiti, to su ipak različite teme iz mnogo razloga, tako da u skladu sa tim će i sami sastav radnih grupa koje će raditi na ovim rješenjima biti osmišljen.

Što se tiče, aktivnosti Ministarstva, dakle u skladu sa programom rada Vlade rok za donošenje novog zakona je kraj godine, sve ćemo učiniti da tako bude, ali preuzimam na sebe odgovornost ako treba da se taj rok, u skladu sa savjetima struke, za dva ili tri mjeseca produži da bismo imali kvalitetno rješenje, ja ću tu odgovornost na sebe preuzeti. Nije ambicija da donesemo novo zakonsko rješenje koje će sutra novi ministar da poništava i da donosi neke svoje ideje. Ovo će biti potpuno drugačiji pristup. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:54:29)

Zahvaljujem ministarki Novaković Đurović

Prelazimo na diskusiju po redosljedu prijavljenih.

Kolega može, ali znate da nemamo praksu odgovor na komentar, ovo su komentari uvodnih izlaganja, nemamo praksu što se toga tiče, ako insistirate.

Izvolite, tri minuta imate odgovor na komentar poslanik Krapović.

DRAGAN KRAPOVIĆ (26.07.22 16:55:05)

Zahvaljujem.

Dobro prije svega, to je tačno. Ima ta stavka u zakonu da se lokalni planovi mogu donositi do donošenja PGR-a, ali regionalno kroz rokove. Dakle prvi rok je bio negdje devet mjeseci, pa je on je istekao recimo, moj kolega i prijatelj Stevan Katić je uspio da završi Prostorni plan Herceg Novog za vrijeme mandata 41. Vlade. Sami kraj roka bukvalno za novu godinu je taj plan donešen, a onda je taj rok još jedan put produžen, pa još jedno jer niko drugi nije stigao naravno, mnogi nijesu stigli, a negdje je 42. Vlada nakon isteka svih tih rokova, koja uopšte nije dirala u ovaj zakon donijela odluku o izradi prostornog plana opštine Budva nakon svih tih rokova koji su bili određeni zakonom.

Zbog toga sam rekao da je zakon jako loš, iz njega možete da izvadite što god hoćete. Kad je već loš i kad smo se složili da je loše trebalo je, ja sam opet dao put i iskreno rekao što bih recimo ja uradio. Moguće da ja griješim, moguće, Vi i ja se konsultujemo, ali ja bih kroz hitne izmjene tretirao više stvari i te negativne efekte ovog propisa minimizirao do maksimuma koji se može na kratak rok, a može se mnogo više od ovoga, to sam siguran. Vi ostavljate mogućnost izrade PGR-a, u redu, možda će biti, možda biti neće itd. nema nikakvih problema. Međutim izvjesno je da neće ako ga nijesmo mogli donijeti, pet godina se primjenjuje ovaj zakon, nijesmo ni blizu donošenja PGR-a. E sad što je veća vjerovatnoća, da će biti donešen ili da neće biti donešen, pritom to ne košta malo, nego košta dosta i ukoliko ne bude donešen to će biti bačene pare. Ja mislim da vi ne bi trebali da ostavljate nikakve mogućnosti, nego da bi već sada trebali da imate strateško određenje gdje i kako bi trebalo da idete i kako bi trebali da radite. Mogli ste na

primjer vrlo lako, dio PGR-a za Nacionalne parkove da razređujemo kao pet planova posebne namjene, naravno to bi pokazalo da je u fokusu zaštita prostora, zaštita prirode, dakle, ekologije. Takođe, opštinama koje diraju Nacionalne parkove ne bi ostavilo prostora da se razvijaju na štetu tih istih nacionalnih parkova. Takođe, materijal koji imate do sada od PGR-a jer to sve košta, kao što sam rekao, ste mogli iskoristiti dopunjen možda za prostorne planove opština jer mi nemamo, ovo je regionalni plan, a mi nemamo regione, mi nemamo regionalne uprave. Mi jedine opipljive teritorijalne cjeline u Crnoj Gori imamo opštine za sprovođenje i donošenje ovih planova i opet kažem time bi bila zadovoljena Povelja o lokalnoj samoupravi i pravo opština da donose planove. Dakle, idealno je da bude donešen prije zakona, a da se odustane od PGR-a i da se razrađuje kroz prostorne planove opština.

Za kraj, negdje sam čuo ovdje uvaženu koleginicu, htio sam da komentarišem Boženu, koja lamentira nad onim što se dešava u Budvi i haosu i neredu. Mi ne participiramo više u vlasti u Budvi. Međutim, ono što radi partija vaša, pa i kroz Ministarstvo koje predstavlja gospođa Novaković Đurović, koja je kandidovala jednog člana gospodina Goraševića, ako se ne varam, u Odbor povjerenika u Budvi je sve suprotno od onoga što ovdje napadate. Dakle, vi ćete nastaviti da ojačavate vlast kolega iz Demokratskog fronta koje istovremeno kritikujete u Budvi time što će Odbor povjerenika koji je u potpunosti kontrolisala URA počevši od premijera preko generalnog sekretara Opštine, preko ovog ministarstva i drugih ministarstava izabrati sutra gospodina Božovića, eventualno za potpredsjednika Opštine Budva iako Demokratski front za to nikad nije imao dovoljno glasova u Opštini Budva niti je to nadležnost Odbora povjerenika. Znači, jednostavno previše je nelogičnosti tu i teško ćete ih objasniti.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 16:58:04)

Zahvaljujem, poslaniče Krapoviću.

Konstatujem da je Klubu Demokrate, Demos ostalo još nešto malo manje, zaokružićemo na četiri minuta, poslanica Tamara Vujović je prijavljena tako da zna kojim vremenom može raspolagati kada bude bilo njeno vrijeme za diskusiju.

Sada nastavljamo dalje.

Po redoslijedu prijavljenih za diskusiju prva će diskutovati poslanica Daliborka Pejović.

Izvolite, kolegice Pejović.

DALIBORKA PEJOVIĆ (26.07.22 17:00:05)

Uvažena predsjednice,

Zaista poslije ove vrlo iscrpne rasprave meni ne ostaje previše prostora za neku veliku inovaciju, ali mislim kad se god priča o prostornom planu nekako mi se čini da nedostaje dodatna ozbiljnost. Mislim da nekad uopšte u javnosti Crne Gore uopšte nijesmo stvorili percepciju koliko je to bitan dokument. Lamentiranje nad njim iz političkih ili bilo kojih drugih ravni zaista smatram potpuno promašenom temom i potpuno promašenim pristupom.

Ono što vam je Ustav za pravni sistem, prostorni plan je zapravo ključna odrednica za budući razvoj Crne Gore i svih njenih građana i generalno osnova za budućnost generacija koje tek treba da stasaju. Da li smo svjesni da ćemo sutra donošenjem odluke ili im zavezati definitivno ruke ili ćemo im dati šansu? Meni se čini da generalno cjelokupna akademska javnost još uvijek nema predstavu ozbiljno oko toga što treba da radi sa jednim ovako važnim dokumentom. Grdno se varaju svi oni koji misle da će se sva priča završiti u i samo u Ministarstvu održivog razvoja ili ekologije, kako god se zvalo. Zato zbilja želim uvaženu ministarku da relaksiram te dodatne odgovornosti koju, čini mi se, svi negdje spočitavamo apsolutno bez ikakvog prava, nesvjesni zapravo da prostorni plan treba sutra da održava i akademsku i intelektualnu i stručnu pa i laičko znanje, kako god ga mi doživljavali ili targetirali.

Ne želim da se ovdje osvrćem na probleme koji su bili ranije jer sam kao poslanica imala prilike u nekoliko navrata da diskutujem sa bivšim ministrom i moram reći bila obeshrabrena odgovorima koje sam dobijala. Dakle, vidimo sad i svi pričamo o tome što je rezultat jednog, po meni, zaista biram riječi, krajnje neodgovornog i krajnje neznavenog odnosa prema ovako važnom kapitalnom dokumentu. Nažalost, došli smo sada u situaciju kada više nije bitan dokumenat nego su nam počeli biti važni rokovi. Pristala bih vjerujte sad kad bi morali biti dovedeni pred svršen čin da na neograničeno vrijeme se bavimo ovim dokumentom, čak ga ni vremenski određujući, samo da on bude kvalitetan, da bude prihvatljiv i da zbilja važi. Zato što se plašim novih grešaka koje nam se svakodnevno dešavaju, nažalost, kad su projekti u pitanju da čak i projekti koji dobijaju dozvole i koji prođu kompletnu proceduru na kraju ne mogu da se realizuju jer tobože javnost nije bila upoznata sa procedurom donošenja projekta, idejnim rješenjima, revizijama i svim ostalim. To je dodatni politički problem na koji moramo da se obaziremo i mislim da će

nam prisustvo laičke javnosti, nevladinog sektora u donošenju ovog dokumenta biti jedanko važno kao i prisustvo stručne javnosti.

Još jednu stvar koju želim ovdje posebno da problematizujem. Ne znam da li ste čitali Projektni zadatak za izradu generalnog urbanističkog plana. On ne da je ambiciozan, nego je katastrofalno ambiciozan. Tu određujete i regionalni razvoj, regionalnu politiku, tu povezujete namjere potrebe i mogućnosti uvezivanja opština na regionalnom principu da riješe probleme u prostornom planiranju. Tu morate integristi sve sektorske politike koje ne podrazumijevaju samo interese građana i lokalnih zajednica nego i ono što nam propisuje Evropska unija, što moramo da imamo, pogotovu u odnosu na infrastrukturu. Pa, onda to podrazumijeva pristup posebno u zaštićenim zonama gdje su i nacionalni parkovi i UNESCO područja i ona područja koja su pod međunarodnom zaštitom i ovo podrazumijeva, po meni, takođe jedno od važnih principa i ono što smatram ključnim, a to je preuzimanje svih međunarodnih obaveza koje će se morati integrisati u ovom planu, a to je Natura 2000 gdje neće biti više mogućnosti da bilo šta gradimo, pa i ako postoji čak nacionalni interes za takvo nešto. Kad jednom donesemo takva rješenja više nema vraćanja na staro.

Ovdje želim da zvršim sa jednom, po meni, možda najvažnijom porukom o kojoj moramo ovdje da vodimo računa. Dakle, nemojte da distanciramo Parlament od ove teme. Dobro je što se čak i povodom ovakvih rješenja i ovakvih izmjena zakona povremeno oglašavamo. Da je sreće imali bismo u kontinuitetu saslušanja, odnosno upoznavati se sa onim što je dinamika rada, ne zaboravimo, i to je moje pitanje sada za ministarku, nije dovoljno da imamo plan dovoljno je da ovaj plan sadrži razvojni i finansijski resurs, odnosno komponentu njegovog donošenja jer svaki plan ima svoj finansijski iskaz da bi građani znali šta dobijamo donošenjem prostornog plana i plana generalne regulacije. Ovo rješenje mora da prati Strateška procjena uticaja na životnu sredinu. Po mojoj procjeni posebno za prostorni plan i posebno za plan generalne regulacije. Ne znam dokle se stiglo sa tim, ali koliko je važno znati kako ćete valorizovati resurse toliko je isto važno da li će taj plan koji donesete biti ekološki prihvatljiv za ekološku državu Crnu Goru kojoj se uvijek verbalno vraćamo, a suštinski nijesam baš sigurna da li smo svjesni što to znači.

Dakle, ovo bi bila forma, uvažena ministarko, pitanja ili dodatno pojašnjenje što je strateškim odredbama i za jedan i za drugi plan. Naravno mi ćemo podržati ovakva rješenja sve što je u svrhu stvaranja nekog normalnog ambijenta da se može realizovati život u Crnoj Gori je nama prihvatljivo, ali zaista mislim da još uvijek nijesmo svjesni ozbiljnog posla koji nas čeka posebno nas poslanike koji ćemo u konačnosti morati da se izjasnimo o ovakvim rješenjima. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:05:15)

Zahvaljujem, poslanici Daliborki Pejović.

Da li uvažena ministarka želi da odgovori odmah sada? Želi.

Izvolite, ministarka Novaković Đurović.

ANA NOVAKOVIĆ ĐUROVIĆ (26.07.22 17:05:24)

Zahvaljujem, samo ću kratko.

Poslaniku Krapoviću, na ove predloge kako biste Vi riješili situaciju, između ostalog, ste rekli da biste neke segmente...

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:05:34)

Uvažena ministarko, moram opomenuti koristite vrijeme odgovora na pitanje poslanice Daliborke Pejović tako da moramo biti precizni oko toga.

ANA NOVAKOVIĆ ĐUROVIĆ (26.07.22 17:05:43)

U redu.

Što se tiče Elaborata o procjeni uticaja, propala su dva tendera. To je moje zatečeno stanje i odmah smo krenuli u proceduru dalje. Eto to je vrlo jasan odgovor. Imam samo kratko da kažem, s obzirom da je komentar vezan za to kako bi se riješile situacije. Dakle, pogledajte član 17, PGR je jedinstven dokument. Nismo mogli da izdvajamo posebno ni Nacionalne parkove, ni bilo šta, dakle, zakonom je uređen kao

jedinstven dokument. Materijal koji je urađen će se koristiti, analiza koja je urađena, a ja sredstva ugovarala nijesam to znate.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:06:24)

Zahvaljujem, ministarki Novaković Đurović.

Poslanica Pejović, neće koristiti.

Nastavljamo dalje.

Poslanica Tamara Vujović ima svoje vrijeme za diskusiju, kao što smo rekli četiri minuta su preostala.

Izvolite, kolegice.

TAMARA VUJOVIĆ (26.07.22 17:06:41)

Poštovani svi, uvaženi gosti,

Htjela sam da se vratim malo unazad i da kažem da je donošenje Zakona o planiranju prostora i izgradnje objekata, ovaj revolucionarni zakon iz 2017. godine, predstavlja jednu od najkontraverznijih zakonskih inicijativa od državnog osamostaljenja.

Moramo se vratiti unazad u 2017. godinu kada nam je volšebno najavljivan ovaj zakon kao revolucija kao uređenje u stanju prostora i mi smo već na početku reagovali iz lokalnih samouprava upravo zato što je u tom smislu sa tim zakonom nastupila jedna potpuna centralizacija u upravljanju prostorom, a lokalne samouprave su svedene na nijeme posmatračke procesa u upravljanju prostorom. Koliko je to bilo pogubno vidjelo se evo imali smo ovih čitavih pet godina da vidimo koliko je taj zakon bio nedosljedan, nekada teško primjenjiv i u svakom slučaju govorim sa aspekta i odbornika u lokalnom parlamentu, štetan po lokalnu samoupravu. Nije nikada bilo zakona na koji je više bilo komentara građana pri javnim raspravama. To su bile pune skupštinske sale. Zatim, takođe što je još važnije struke koja je davala brojne komentare na ovaj zakon. Takođe, moram da kažem da su i gradonačelnici tri primorske opštine Herceg Novi, Kotor i Tivat po donošenju zakona odmah nakon imali pres konferencije, emisije, svi su reagovali sa svoje strane i ovo je zakon koji je od svoga donošenja donio velike kontreverze.

Da stvar bude gora, dakle, i kada je bilo u prethodnoj Vladi, u mandatu prethodne Vlade, tu smo imali da kažemo dileme i lutanja u tome kako ćemo da se ophodimo sa prostorom i sa započetim donošenjem planova. Pa, koliko je meni poznato krajem prošle godine došlo do raskida sa autorima ovih studija, odnosno plana generalne regulacije i prostornog plana Crne Gore i uvedena je čak i nova metodologija koja dijeli prostor, odnosno na pet cjelina itd. Sve u svemu vidjeli smo da jednostavno nema neke prave strategije, nema prave putanje, a ostali su oni problemi. Govoriću sada sa aspekta lokalne samouprave jer nemam puno vremena.

Opština Herceg Novi donijela je prostorno-urbanistički plan, zadnji dan praktično, decembra 2018. godine što je posljednji bio rok kada su mogle opštine da donose taj plan, a ministarstvo samo da saglasnost i da to bude mjera učešća ministarstva u onome što se tiče prostorno-urbanističkog plana.

Sada kada radimo izmjene prostorno-urbanističkog plana, recimo kod nas to radi Agencija za razvoj grada, ali građani koji imaju svoje primjedbe, pritužbe ili agencije ili drugi moraju da šalju, dakle, u Podgoricu, odnosno u Ministarstvo i imamo informaciju da po dva, tri mjeseca mi nemamo povratnu informaciju od strane ministarstva prema našoj Agenciji za razvoj grada.

Dakle, pretpostavljam da se i ovdje radi o nedostatku kapaciteta i ono što ste reklo sve će ministarstvo da uradi. Dolazimo do problema i dolazimo vjerovatno do hiljada zahtjeva koje ministarstvo ne može da procesuiru. U svakom slučaju, mi se snažno zalažemo za novi Zakon o planiranju prostora i izgradnju objekata gdje će lokalnim samoupravama na neki način biti vraćena nadležnosti u izradi detaljnih urbanističkih planova, prostornih planova itd. Smatramo da je pitanje upravljanja prostorom ako smo kod regionalizacije par ekselans pitanje lokalne samouprave i da na izvejsni način ovaj zakon je suspendovao pravo i građana da se preko svojih ovlašćenih predstavnika, odnosno odbornika eventualno suprostave nekom planu koji se donosi na nivou države.

Naravno, podsjetićemo se da su to bile godine kada su htjeli da se zaštite kako smo rekli da se uklone biznis barijere ili da se kažu objekti od velikog javnog interesa, a iza toga se najčešće krio krupni kapital i na neki način to je bila prečica da veliki kapital i investitori dođu do velikih površina i djelova Crne Gore.

Iskoristiću samo još nekoliko rečenica da kažem da je potrebno naravno utvrditi odgovornost za one koji su se držali ovakvog zakona i koji su na primjer donosili do toga da legalizacija mi imamo 100.000 objekata u opštini Herceg Novi mislim 8.000 objekata gdje se ne može ni pozitivno riješiti bespravno

građenje ili legalizacija zbog toga što je zakon nesuvisan, odnosno neprimjenjiv u tome dijelu. Znači, zbog loših zakonskih rješenja po nekim zahtjevima ne može se ni pozitivno ni postupiti. Sada imamo vaš predlog da se produži rok za donošenje planova. Mi zaista smatramo, kao što se ovdje moglo čuti da je potrebna jedna nova paradigma, pogotovu kada razmišljamo o prosotru kao našem najvrednijem resursu i kao prostoru koji, da tako kažem, mora biti strategije u vezi prostora moraju biti plod saglasaja svih razvojnih planova, pa i planova koji se odnose na ekologiju na zaštitu životne sredine, ali isto tako i demografskih karakteristika Crne Gore i ekonomskih i ekoloških ciljeva daljeg razvoja Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:11:59)

Zahvaljujem poslanici Vujović.

Da li ima još prijavljenih? Da li ima još zainteresovanih?

Poslaniče Krapović, recite mi koji član Poslovnika je prekršen?

DRAGAN KRAPOVIĆ (26.07.22 17:12:15)

Pozivam se na član 50 Poslovnika sad, ću Vam reći zašto.

Koristim ovu priliku s obzirom da je tu uvažena ministarka Novaković Đurović, negdje sam 29. juna poslao poslaničko pitanje u skladu sa Poslovnikom, odgovor nijesam dobio, urgenciju sam poslao generalnom sekretaru 21.07. i dalje nemam odgovor, istekao je poslovnički rok davno.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:12:28)

Poslaniče Krapoviću, nijeste još uvijek uključeni.

Ako hoćemo da čitamo član 50 da pročitamo član 50. Hoćemo li da čitamo član 50?

Poslaniče Krapoviću, to ste svakako, kao komentar mogli da kažete u svojoj diskusiji. Ovdje je vezano za proceduru u toku vođenja sjednice. Znači, da li imate proceduralnu primjedbu na način vođenja sjednice? Nemate. Želite da iskoristite vrijeme.

Izvolite, poslaniče Krapoviću.

Hajde da onda definišemo da je ovo suštinski zloupotreba procedure, ali imate minut da kažete svoje mišljenje.

DRAGAN KRAPOVIĆ (26.07.22 17:13:15)

Hvala Vam svakako.

Htio sam da se apeluje i javno ono što je poslovnički rok, dakle, 15 dana gdje je predviđeno da pitanja poslanika koji kontrolišu, vrše nadzornu i kontrolnu ulogu nad izvršnom vlašću u roku poslovničkom se dobijaju adekvatni odgovori. Postavio sam pitanje vezano za jedan veoma bitan projekat koji sam osporio sa mnogo aspekata i još uvijek nemam odgovor o prijavi gradnje vezano za Mia investmen projekat u Budvu. Volio bih da dobijem odgovor od uvažene ministarke. Poslao sam i urgenciju i mislim da bi bilo potpuno primjereno da taj odgovor konačno dobijem jer je rok istekao ima mjesec dana. Eto toliko.

Mislim da nije ovo bilo toliko strašno, predsjedavajuća.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:14:02)

Nije bilo toliko strašno, ali samo da definišemo jer kad se pozivate na proceduru onda implicirate na neke druge stvari. U svakom slučaju evo i prilike u svakom slučaju da generalni sekretar Skupštine komunicira sa generalnim sekretarom Vlade, pa da se sa te strane obezbijedi se komunikacija i poštovanje Poslovnika da dobiju poslanici odgovore od strane ministara. U svakom slučaju i te kako je važno i na tome moramo insistirati da svi poslanici koji koriste svoje poslaničko pravo da dobiju informaciju od svih institucija i predstavnika Vlade i svih drugih institucija koje su im potrebne, da budu poslanicima na raspolaganju i potpuno je neprihvatljivo da bilo koji organ se oglašuje o potrebe poslanika. Sa te strane svakako je i moja podrška.

Sa ovim smo, koliko vidim, kompletnu listu prijavljenih za diskusiju iscrpili. S tim u vezi dajem priliku uvaženoj ministarki Novaković Đurović za završnu riječ.

Izvolite ministarka.

ANA NOVAKOVIĆ ĐUROVIĆ (26.07.22 17:15:14)

Kratko ću stvarno pošto u ovoj posljednjoj interakciji nije bilo dodatnih komentara još jednom samo da kažem da je razlog za donošenje ovih izmjena i dopuna, po ko zna koji put ponavljamo, prevazilaženje krize u planskoj dokumentaciji koju bismo imali u oktobru i da pozovem sve da se aktivno uključe u izradu novog zakona. Sigurna sam da bez obzira i na različite pristupe i na različite stavove u vezi sa nekim pitanjima upavo će to biti prostor da razmijenimo ta mišljenja i da dođemo do dobrog zakonskog rješenja. Voljela bih da sljedeći ministar ili ministarka na ovoj poziciji da joj prvi ili njemu zadatak ne bude da mijenja taj zakon koji će se nadam se donijeti za vrijeme 43. Vlade.

Samo kratko, dakle, potpuno preuzimam odgovornost, provjeriću šta je sa Vašim poslaničkim pitanjem. Vi znate da sam ja na svim sjednicama odbora koje Vi zakazujete i konsultativnim saslušanjima, ne nešto što mislim da činim neku posebnu uslugu nego je to moja obaveza. Provjeriću o čemu se radi. Dešava se, vjerujte da je nama danas došlo u 13.30 h, na arhivi je zaveden poziv na sjednicu Vašeg odbora za jutros u 11.00 h. Srećom sinoć smo imali telefonsku komunikaciju i poziv, pa smo se na vrijeme organizovali. Tako da eto nešto u komunikaciji moramo provjeriti šta se desilo, nešto ima, riješićemo.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:16:48)

Zahvaljujem ministarki Novaković Đurović.

Konstatujem da je pretres po ovoj tački završen. Izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo na sljedeću tačku, odnosno dvije tačke. Prelazimo na objedinjeni pretres o **Predlogu zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Republike Finske i Predlogu zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Kraljevine Švedske.**

Ovlašćeni predstavnici Vlade su Ranko Krivokapić, ministar vanjskih poslova i Vladimir Vučinić, generalni direktor za NATO i politiku bezbjednosti u Ministarstvu vanjskih poslova. Takođe, obavještavam da je ministar Ranko Krivokapić dostavio obavještenje da nije u mogućnosti zbog službenog puta danas da prisustvuje raspravi, ali je drugi ovlašćeni predstavnik gospodin Vladimir Vučinić sa saradnicom ovdje danas prisutan, pozdravljam ih i zahvaljujem na učešću.

Obaviješteni smo da je ministar službeno odsutan, svakako izvjestioci odbora su - Zakonodavnog odbora, Jovanka Laličić i Suzana Pribilović, Odbora za međunarodne odnose i iseljenike, Andrija Nikolić.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Vlade želi dati dopunsko obrazloženje? Želi.

Gospodine Vučiniću, izvolite imate pet minuta za dopunsko obrazloženje.

VLADIMIR VUČINIĆ (26.07.22 17:18:07)

Dobar dan svima, uvažene poslanice i poslanici, dame i gospodo,

Zadovoljstvo mi je da u ime predlagača predstavim predloge zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjeveroatlantski ugovor o pristupanju Republike Finske i Kraljevine Švedske. Glavni cilj donošenja ovih zakona, kao što smo jutros rekli na odborima, jeste upravo sticanje formalno-pravnih pretpostavki za upućivanje poziva Republici Finskoj i Kraljevini Švedskoj, da pristupe Sjeveroatlantskom savezu i time postanu članice NATO-a.

Na osnovu Odluke nacionalnih parlamenata, nakon pogoršanja bezbjednosne situacije izazvane agresijom Rusije nad Ukrajinom, Finska i Švedska su u otklonu od tradicionalne vojne neutralnosti predale zahtjev za članstvo NATO-u 18. maja 2022. godine. NATO je pozdravio odluku dvije države i njihovo suvereno pravo da odlučuje o sopstvenim bezbjednosnim aranžmanima te i na Samita u Madridu 29. juna uputio poziv. Prethodno je na marginama Samita potpisan trilaterarni memorandum između Turske, Finske i Švedske, kako bi se adresirala pitanja od značaja za tursku bezbjednost u pogledu borbe protiv terorizma. Ti naponi i politička hrabrost rezultirali su potpisivanjem dva protokola o pristupanju od strane zvaničnika NATO-a 5. jula, što je omogućilo državama članicama da započnu proces njihove ratifikacije u nacionalnim parlamentima. Naša namjera je da, kao prijateljska država i kao snažan zagovornik politike otvorenih vrata NATO-a, blagovremenim potvrđivanjem ovih protokola dodamo dodatni doprinos evroatlantskoj perspektivi Finske i Švedske, ali samim tim i stabilnosti šireg evroatlantskog prostora.

Podsjetiću da je Vlada na sjednici od 18. jula usvojila predloge zakona koji su jutros razmatrani na odborima, a da se nadamo da će na plenarynoj sjednici se dogoditi slično i da smo bukvalno na korak od tog cilja. Nakon što postupak ratifikacije bude okončan u svim državama članicama generalni sekretar Alijanse će Finskoj i Švedskoj uputiti poziv da pristupi NATO-u. Datumom deponovanja njihovih instrumenata o pristupanju sjeveroatlantskom ugovoru kod Vlade SAD koja je ujedno i depozitar ovog ugovora biće datum stupanja Republike Finske i Kraljevine Švedske u NATO.

Kao što ste imali prilike da vidimo i na našem primjeru Sjeveroatlantskim ugovorom kojem pristupaju sve članice, a Republika Finska i Kraljevina Švedska će biti nove članice Alijanse. Riječ je o osnivačkom aktu NATO-a koji određuje ne samo ciljeve vezane za kolektivnu bezbjednost već i vrijednosti na kojima NATO počiva, a to su demokratije, vladavina prava, individualne slobode, stabilnost evroatlantskog prostora, mirno rješavanje međunarodnih sporova i podsticanje ekonomske saradnje.

Uvažene poslanice i poslanici,

Kao odgovorna i posvećena saveznica, Crna Gora od svog članstva dosljedno i kontinuirano potvrđuje i naglašava značaj NATO politika otvorenih vrata, imajući u vidu njene vidljive efekte za širenje zone bezbjednosti u evroatlantskom području i šire. Crna Gora je u skladu sa tim istovremeno i snažan sagovornik poštovanja prava svih suverenih država, da biraju sopstvene vanjsko-političke prioritete i bezbjednosne aranžmane, uključujući i one koji se odnose na članstvo u Alijansi. Crna Gora to je već jednom potvrdila kroz ratifikaciju pristupnog Protokola za Sjevernu Makedoniju, a vođeni interesom da Evropa bude još snažnija i jedinstvenija u odbrani zajedničkih civilizacijskih vrijednosti. Samim tim snažno podržavamo i članstvo i zahtjeve Finske i Švedske.

S druge strane Finska i Švedska kao članice osnažice bezbjednost Baltičkog regiona i Sjeverne Evrope. Budući da dvije demokratske države ispunjavaju kriterijume u ključnim oblastima njihovi odbrambeni kapaciteti biće inkorporirani u kolektivni sistem bezbjednosti NATO-a. Finska i Švedska će učestvovati i u misijama, poput misije zaštite vazdušnog prostora, kao i vježbama te izradi NATO operativnih planova. Članstvom će se izvršiti nadgradnjom već visokog nivoa operabilnosti između NATO-a s jedne i Finske i Švedske s druge strane, a koja je potvrđivana dosadašnjim učešćem dvije države u brojnim NATO aktivnostima.

Istovremeno pristupanjem Švedske i Finske još jednom će biti poslata snažna poruka da politika otvorenih vrata i Transatlantska saradnja ostaje visoko na agendi Alijanse za sve one koji žele da dijele njene vrijednosti i standarde. To je posebno važno u kontekstu sadašnje bezbjednosne situacije u Evropi kao i na Zapadnog Balkana. U tom svijetlu otvorenost Alijanse za saradnju sa državama koje dijele njene vrijednosti se pokazala kao moćan mehanizam kako za jačanje Alijanse tako i globalnog mira.

Imajući u vidu sopstveno iskustvo i važnost koju je za Crnu Goru imalo svako novo potvrđivanje protokola o pristupanju od strane država članica Alijanse, namjera je Crne Gore da bez odlaganja potvrdi ove protokole, time se pridruži već 18 država članica koje su ratifikovale protokole o pristupanju i dokaže punu posvećenost očuvanju bezbjednosti i stabilnosti evroatlantskom području. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:22:59)

Zahvaljujem uvaženom gospodinu Vučiniću koji nam je dao dodatno obrazloženje ispred predlagača.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Shvatam da ne.

Prelazimo po dogovoru na uvodna izlaganja ispred klubova i imamo prijavljene Klub DPS-a, poslanik Andrija Nikolić, zatim Klub Demokratskog fonda poslanicu Simonidu Kordić, Klub SD-a poslanika Ivana Brajovića, Klub SDP-a i Liberalne partije poslanika Adnana Strikovića, Klub albanskih poslanika Genci Nimanbegu, izvinjavam se Klub Crno na bijelo Božena Jelušić upravo prijavljena.

Zahvaljujem, pošto vidimo da nam nijesu došli očigledno zvanično dopisi od strane klubova kojima je po uobičajenoj praksi se dostavljaju diskutanti, odnosno uvodničari, pa iz tog razloga sam namjerno i napomenula sada da znate ko je prijavljen da bismo vidjeli da li imamo sve uključeno. Znači i ispred Kluba Demokrate, Demos poslanik Lekić. Izvjestilac odbora je poslanik Andrija Nikolić. Imaćete priliku ispred Kluba Demokrate, Demos po dogovoru deset minuta. Zahvaljujem.

Nastavljamo uvodna izlaganja po redosljednu. Prvi ispred Kluba DPS-a poslanik Andrija Nikolić. Izvolite kojega Nikoliću.

ANDRIJA NIKOLIĆ (26.07.22 17:24:42)

Hvala Vam predsjednice Parlamenta, pozdravljam gospodina Vučinića sa saradnicom,

Na početku želim da konstatujem da malo koja tema kao ova sugerše u kakvoj se bezbjednosnoj krizi nalazi današnji svijet. Vjerovatno ni događaj od završetka Hladnog rada do danas nije imao toliki značaj za globalnu arhitekturu međunarodnih odnosa. S jedne strane spremnost ruskog državnog rukovodstva da zarad ostvarenja svojih geopolitičkih ciljeva, žrtvuje hiljade civila, gledamo scene kakve nijesmo gledali Drugog svjetskog rata sa ruševinama, sa masovnih progonom stanovništva, ubijanjem civila, žena, djece. S druge strane imamo jednu svojevrsnu spoljnopoličku revoluciju čije je ključno obilježje krah koncepta neutralnosti i upravo se na primjeru Švedske i Finske to najbolje vidi.

Građani Crne Gore treba da znaju da Rusija ne vodi rat samo protiv Ukrajine, ona vodi rat protiv Zapada i protiv cijelog demokratskog svijeta. Niko u ovom sukobu nije ostao neutralan, počev od Švedske i Finske sa dugom tradicijom neutralnosti. Švedska ima tradiciju neutralnosti više od dva vijeka, Finska takođe od Drugog svjetskog rata nije razmišljala o spoljnoj politici praktično, već je njena kooperativnost nagrađivana na način da su Finci prema svim ispitivanjima najsrećniji narod na svijetu. Njihova djeca su prva na PISA testovima, a da ne govorimo o životnom standardu koji uživaju građani ovih skandinavskih zemalja. Kako smo onda došli u situaciju da krahira koncept neutralnosti i da ove dvije zemlje požele da svoju bezbjednost najbolje zaštite i organizuju učlanjenjem u NATO. Rekli smo i druge zemlje koje su vojno neutralne, a članice su Evropske unije zajedno sa Švajcarskom su se pridružile sankcijama Evropske unije protiv Rusije. Švajcarska je prvi put u svojoj istoriji zatvorila svoje nebo za civilne avione jedne druge države. Imamo i slučaj Srbije i Bjelorusije koje su takođe iskazale neutralnost u ovom sukobu, ali njihova neutralnost se razumije kao podrška Rusiji. Prema tome, iz ovoga se izvodi zaključak da bi Crna Gora svakako, bez obzira na to što je članica NATO-a i da nije kandidatkinja za članstvo u Evropskoj uniji morala bi imati određeni odnos prema agresiji Rusije na Ukrajinu.

Evropa danas zbog agresije Rusije na Ukrajinu ima geopolitičku ulogu kakvu nijesu uspjeli da joj nametnu ni Hitler ni Napoleon svojevremeno. Švedska prvi put razmišlja o vojnom svrstavanju nakon Napolenovih ratova i nakon sukoba Švedske sa Rusijom, prvi put. S druge strane, onog trenutka kad Švedska i Finska postanu članice NATO-a neće biti tačke od Crnog mora do Baltika na kojem neće biti konfrontacija Rusije sa Evropom. To su geopolitičke posljedice stvaranja novog globalnog međunarodnog poretka na kojem je insistirala Rusija žrtvujući mnogo toga, vjerovatno ništa više neće biti isto i dalji tok ovog sukoba će vrlo moguće opredjeljivati odnos Evropske unije i njena spremnost da istraje na poštovanju civilizacijskih vrijednosti u ovom sukobu. Vjerovatno žrtvujući značajno i svoju ekonomiju što će takođe imati svoje refleksije i na ekonomije zemalja Zapadnog Balkana. Jednako kao kada smo se opredjeljivali za izbore i prilikom Trinaestojulskog ustanka mnogo je korisnije i profitabilnije bilo saradivati sa okupatorom, korisiti njihovu džebanu, njihovo oružje, a ići protiv nekih civilizacijskih vrijednosti za koje se crnogorsko društvo vjekovima pripremalo. To nije bio spontani refleks našeg društva već se crnogorsko društvo vjekovima pripremalo za borbu za slobodu i te principe danas brani savremena Evropa. Te principe brani i Crna Gora. Zbog toga je presudno važno da iz ovog Parlamenta ode snažna poruka podrške zemljama koje su žrtvujući svoju neutralnost poslije toliko godina odlučile da promijene kurs svoje spoljne politike i da se pridruže NATO savezu čiji je Crna Gora postala član.

Najvažnija poruka za građane Crne Gore i uopšte za Crnu Goru je da NATO u današnjem vremenu upozorava Rusiju da neće dozvoliti destabilizaciju na teritoriji svojih članica. To potvrđuje viziju bivšeg državnog rukovodstva predvođenog, prije svega Demokratskom partijom socijalista koja je na vrijeme prepoznala rizike i po regionalnu i po globalnu bezbjednost i usmjerila Crnu Goru prema NATO savezu. Zato građani Crne Gore danas mogu da računaju na član 5 Sjeveroatlantskog ugovora koji kaže da je napad na jednu članicu napad na sve članice NATO-a i da će u tom slučaju biti zaštićeni. Zahvaljujem na pažnji.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:31:29)

Zahvaljujem poslaniku Nikoliću. Sljedeća je ispred Kluba Demokratskog fronta poslanica Simonida Kordić. Izvolite.

SIMONIDA KORDIĆ (26.07.22 17:31:38)

Hvala predsjednice.

Danas crnogorski Parlament potvrđuje Protokol o pristupanju NATO paktu Švedske i Finske, nakon što su zemlje članice NATO-a sa Samita u Madridu već uputile poziv i da kažem pofermale ovakav stav koji je izražen ove dve države. I nakon što su najmoćnije zemlje članice NATO-a izrazile svoj favorabilni odnos prema učlanjenju Švedske i Finske.

U poređenju sa tim zemljama koje su najveći kontributeri u smislu vojne moći ovoj vojnoj organizaciji uloga Crne Gore je praktično uloga statiste koji međutim ima određena formalna ovlašćenja i ima određene formalne mogućnosti i na kraju i potrebu i uslov da potvrdi takav jedan protokol. Neka ključna i prelomna uloga Crne Gore u ovom slučaju defakto ne postoji, mi možda bi želeli da bude tako, ali prosto sama veličina Crne Gore utiče na njen međunarodni uticaj. Nemam nikakvu sumnju da će ovaj Parlament potvrditi Protokol o učlanjenju Finske i Švedske u NATO i da zapravo neće imati mnogo mogućnosti drugih iz nekoliko razloga.

Prvo, u Švedskoj i Finskoj parlamenti tih zemalja sa značajnom većinom su doneli odluke o učlanjenju u NATO pakt. Pritom su odluke tih parlamena odražavale i jedan univerzalni sentiment koji je u ovom trenutku, odnosno u trenutku donošenja tih odluka vladao među građanstvom te dve države. Neke su procene da je preko 80% čak skoro 90% građana tih država u trenutku donošenja odluke podržavale učlanjenje Švedske i Finske u NATO savez što nekoliko mjeseci ranije nije bio slučaj. U svakom slučaju ove su odluke donesene u skladu sa demokratskim procedurama, u skladu sa voljom građana, pa bi bilo donekle neozbiljno da ih Parlament Crne Gore revidira. Bilo bi dobro da je ovaj Parlament kad je donosio odluku o učlanjenju Crne Gore u NATO pakt imao takvu podršku u građanstvu ili barem da je proverio podršku građanstva tako jednom projektu. Vi znate da je dominantni odnos građana Crne Gore prema učlanjenju u NATO bio negativan u smislu šire podrške vojne neutralnosti Crne Gore. No, uprkos tome što smo i mi i neke druge kolege iz opozicije predlagale sprovođenje referendumu o toj veoma važnoj bezbjedonosnoj temi podržavajući naravno ishod tog referendumu, ako bi bio demokratski kakav god bio, do takvog referendumu nije došlo i Crna Gore je donela odluku o učlanjenju u NATO. Potpisani su odgovarajući međunarodni ugovori koji nas sve obavezuju i mi naravno i kao predstavnici Demokratskog fronta u potpunosti uvažavamo međunarodne ugovore i međunarodne aranžmane u koje je ušla ova država i shvatamo neophodnost poštovanja tih međunarodnih ugovora. Jer, da bi jedna država mogla da funkcioniše dosledno i stabilno ona ne sme da ima diskontinuitete nezavisno od političkih i ideoloških ubeđenja oni koji vlast u njoj trenutno vrše.

Slažem se, dramatično se menja bezbednosna arhitektura čitavog sveta, ali promena bezbednosne arhitekture sveta nije počela od ove godine i nije počela od rata u Ukrajini. Nažalost, na veliku žalost vjerujem svakog elementarno iskrenog građanina, scene koje gledamo u Ukrajini uopšte nisu nažalost nove u ovom veku niti su novost u odnosu te takve strašne scene koje smo gledali u Drugom vjetkom ratu. Takve, barem takve, smo gledali u svojoj domovini, gledali smo ih ovdje. '90-ih godina, nije to bilo tako davno, pa smo onda gledali u drugim državama, gledali smo to u Siriji, gledali smo u Avganistanu, gledali smo u Libiji, Jemenu i idalje da ne nabrojava. Nažalost, stanje sukoba je redovno stanje u svetu danas. Kakav je uticaj vojnih saveza na takve sukobe i na takvo stanje je tema koju možemo legitimno otvoriti i o kojoj treba pošteno razgovarati. Ne možemo preskakati dramatične činjenice, posebno kada su to dramatične činjenice koje su se ticale našeg naroda koji mi predstavljamo da bismo poduprli neki svoj politički stav. Kažem, mi imamo određene međunarodne obaveze, te obaveze moramo da poštujemo i to je u redu, s druge strane moramo biti jasni, na kraju poštenu, u odnosu na ono što se dešavalo pre svega nama i što se dešava u čitavom svetu. Bezbednosna arhitektura u svetu počinje da se menja već '90-ih godina sa prestankom detanta, sa nestankom Varšavskog pakta i sa nestankom one situacije balansa između dva vojna bloka. Od '90-ih naovamo imamo stvaranje i drugačijih odnosa ekonomskih u svetu, stvaranje značajnih i uticajnih, pre svega ekonomskih, ali i političkih, pa i vojnih centara na krajnjem Istoku. Ta civilizacijska krivulja koja se u novoj eri poomerala sa Istoka na Zapad sada pravi drugi krug i stvara jedan defakto odnos balansa ili odnos postojanja uticajnih velikih sila na oba svetska pola.

U tom periodu od 90-ih do sada došlo je do redefinisavanja ekonomskih odnosa i do stvaranja neobičnih savezništava između zemalja u Evropi, pa i u čitavom svetu. Neobičnih sa stanovišta recimo XIX i početka ili prve polovine XX veka. Mi smo svi svedoci veoma značajne ekonomske saradnje recimo između Rusije i Nemačke, neverovatno velike ekonomske razmene, razmene u strateškim namirnicama i u drugim namirnicama, što je značajno uticalo, i na političke odnose na toj relaciji. Sa druge strane imali ste tako snažne odnose i recimo Kine i Rusije, a neka, da kažem prevelika ljubav između te dve države istorijski nije uvek postojala.

Na kraju, evo i Finska i Švedska o kojoj danas razgovaramo imali su takođe veoma dobru komunikaciju sa Rusijom u tom poslednjem periodu, sve imajući na umu i činjenicu da su prethodno imali jako tešku istoriju i jako teške odnose političke i vojne između njih. U Finskoj je recimo, to je bilo relativno nedavno, pre pet, šest godina možda sedam, počela je izgradnja jedne nuklearne elektrane kao ruska investicija i u direktnoj saradnji te dve države.

Znate, takvi strateški projekti su značajno uticali na stanje stvari i na odnose u svetu. Ekonomski ih u velikoj meri redefinisali, ali se onda i postavlja i pitanje uticaja i značaja vojnih saveza u tim i takvim okolnostima. Sukob u Ukrajini izbacio je na površinu opet pitanje vojnog uticaja, u odnosima u svetu. Finska i Švedska su pronašle da bi u ovim novonastalim okolnostima za njih bilo benefitno da budu deo NATO-a i upravo i argumentacija koju čujemo iz tih zemalja, argumentacija konstruktivnosti. Znači, ono što

oni govore jeste da je za njihovu bezbednost to dobra opcija, nadajući se da će na taj način postojati i element dodatnog garanta stabilnosti u toj novoj redifiniciji svetskih odnosa.

Imajući u vidu da i Crna Gora, odnosno oni politički eksponenti koji su zagovarali učlanjenje Crne Gore u NATO upravo su koristili ovu argumentaciju, dodatna stabilnost, garant bezbednosti i stabilnosti u svetu, teško je da sada Crna Gora može i da presipituje nameru Finske i Švedske koje se potpuno na isti način odnose prema tom savezu, ali kažem, naročito potencirajući njihovu potrebu da imaju dobre odnose sa svim okolnim partnerima i susedima.

Vidite, nadam se, a verujem da se svi nadamo, ponekad uprkos činjenicama da će ta ideja o stabilizaciji, stabilnosti, na kraju ipak biti ona ideja koja će dovesti do toga da se postigne balans odnosa u svetu i da se ovi međunarodni odnosi uredi na osnovu sile zakona i sile prava, a ne sile oružja. Još jedna stvar, koliko god duboko iskopani rovovi i koliko duboko polarizovane strane svaki se sukob završava opet nekom ... . Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:41:55)

Zahvaljujem poslanici Kordić.
Sljedeći ispred Kluba SNP-a poslanik Dragan Ivanović.
Izvolite kolega.

DRAGAN IVANOVIĆ (26.07.22 17:42:04)

Hvala predsjednice.

Poštovana Skupštino, poštovani predstavnici ministarstva,

Ja bih se u svom izlaganju vratio na taj momenat o kom je i gospođa Kordić pričala. Socijalistička narodna partija je bila za to da se ulazak Crne Gore u NATO rješava referendumom građana Crne Gore. Mislili smo da je to najbolje da se tako riješi i da potpuno prihvatamo rješenje na taj način. Međutim, desilo se kako se desilo i Crna Gora je postala članica NATO-a. Mi smo i to prihvatili i normalno sada u ovom trenutku pratimo šta se dešava u Evropi i svijetu. Taj rat u Ukrajini i to što se tu dešava tako blizu, a tako daleko vidjeli smo poremetilo je mnoge stvari u samoj Evropi, a samim tim odrazilo se pomalo i kod nas u Crnoj Gori.

Ovo što se dešava sa Švedskom i Finskom gospodin Vučinić je ispred Vlade iznio ono što je zapravo Vlada u ovom trenutku, po meni, i morala da radi, jer normalno kao članica NATO-a mora da se ratifikuje ugovor, jedna od 30 zemalja, da bi ove tri zemlje postale članice NATO-a, to mora da se uradi. Ne znam do kada je krajnji rok i on zapravo nije preciziran, ali vidim da su mnoge vlade zemalja koje su članice NATO-a to već uradile. Ta garancija bezbjednosti, posebno ovih malih država, ne daj bože da dolazi do provjere, zaista o tom ne bih želio da govorim, je kao garancija NATO-a. Šta ja zapravo sada posmatram kao građanin, kao neko ko prati dešavanja u Ukrajini, meni se čini da svi oni koji u ovom trenutku pokušavaju da pomognu Ukrajini da joj čine štetu, slanje naoružanja i na taj način pomagati i podsticati da oni na jedan određeni način, normalno braniti sebe i svoju državu je ipak nešto što je posebno, ali da li to u ovom trenutku znači spas za to, to je već posebno pitanje o kojem ja ne bih želio da govorim.

U svakom slučaju pred nama i pred Skupštinom Crne Gore je čini mi se gotova svar. Mi u ovom trenutku, u svakom slučaju na zahtjev Vlade, kao članica NATO-a treba da ratifikujemo ovaj ugovor i da Helsinki i Stokholm čekaju da svih 30 država ratifikuju i one postaju zvanično članice i budu pod kišobran NATO-a. Čini mi se da, a znajući da je Švedska bila neutralna, da je to ubrzalo ovo što se dešavalo u Ukrajini, a one su tu, što bi se reklo, blizu, na vratima njihove kuće se dešava rat i sigurno u ovom trenutku vide način da budu zaštićene, da jedna velika svjetska vojna sila, organizacija bude njihov zaštitnik.

Čini mi se svaka neka druga priča to bi bilo neko osvrtnje na situaciju na prostoru Evrope. U ovom trenutku čini mi se da ova Skupština i ne može ništa drugo i ona je u ovom trenutku ta koja će normalno biti za to da se ratifikuje ugovor i da ove dvije zemlje postanu članice NATO-a, Sjeveroatlantskog saveza, toliko i hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:46:26)

Zahvaljujem poslaniku Ivanoviću.
Sljedeći ispred Kluba Demokrate - Demos je poslanik Miodrag Lekić.
Izvolite, kolega Lekiću.

Hvala predsjednice Skupštine na datoj riječi.

Mi imamo sada po dnevnom redu seriju pitanja međunarodnog karaktera i veoma je važno i opet smo na ispitu da pokažemo državnu zrelost, bez obzira što u političkom životu imamo zloupotrebe pitanja iz međunarodnih odnosa i prebacivanje na teren unutrašnjih političkih zbivanja, tako da je meni žao da, uz uvažavanje prisustva predstavnika Ministarstva vajskih poslova mi je žao da nije predlagač ovdje, ministar Krivokapić, jer bih morao da ga pitam, s obzirom na jednu izjavu koju je dao pred jednim gostom - da je parlamentarna većina koja je pobijedila na izborima prorуска. Zanimalo bi me kojom metodologijom, kojim istraživanjem je stigao do tog saznanja. Nisam skandalizovan, gledajući koja je inflacija riječi u javnom životu, koja je inflacija riječi u samoj Vladi, tamo se časte od nekoga da je premijer izdajnik, ovaj da je ekstremista. Pratimo te scene, da se utješimo nivoom neodgovornosti za javnu riječ. Nego biće možda i prilike da čujemo kojom metodom se stiglo do ove kvalifikacije, koja me uopšte ne tangira, ali ima očigledno političku funkciju i to dosta tragikomičnu i valjda ćemo je i negdje raspraviti.

Mi danas neminovno povodom ove ratifikacije skrećemo temu na rat u Ukrajini. On donosi velike globalne promjene, neki kažu da mijenja svijet, valja biti pred svim tim ozbiljan i na visini, djelovati osmišljeno. Crna Gora je to imala u istoriji kad je bila mala i od svukud stiješnjena, kako se kaže u "Gorskom vijencu", pa se uspješno odnosila prema tim susjedima koji nijesu imali uvijek dobre namjere Austrija, Venecija, Turska i tako dalje. Imamo jednu tradiciju pozitivnu, dobro bi bilo da je nekako nastavimo u mogućoj mjeri. Kasnije i kao Jugoslavija imali smo jednu ozbiljnu spoljnu politiku između dva bloka.

Danas, bez sumnje, raspravljamo o nečemu što je intonirao i kolega Ivanović, da je ovo jedan i prijatan momenat da smo u klubu da mi odlučujemo o Švedskoj i Finskoj, bez obzira što i on i ja imamo rezerve na način kako je Crna Gora postala članica NATO-a, imajući u vidu da je izostao referendum koji bi pomogao, ne znam koji je bio bilans tog referenduma, ali znam da bi pomogao na unutrašnjoj stabilnosti. Što se desilo sa članstvom u NATO? Crna Gora je postala ojačana spolja, ali oslabljena iznutra. Izostao je jedan demokratski čin koji je destabilizovao na izvjestan način i ta polarizacija na neki način traje. Mislili ovo ili ono o NATO paktu stoje sljedeće činjenice pred našom odlukom da danas odlučimo i glasamo oko ove ratifikacije. Naime, radi se o zemljama suverenim, ozbiljnim, demokratskim, civilizovanim i oni su na demokratski način donijeli svoje odluke. Bilo bi stvarno jako arogantno, najblaže rečeno, da Crna Gora tu nešto supervizorski daje primjedbe na odluke dvije, rekoh, demokratske države.

Sa druge strane, NATO, mislim u članu 10 svog Statuta, predviđa otvorenost prema drugim članicama kroz određene kriterijume i takođe je to jedna relevantna činjenica koja utiče na ishod ove inicijative. Međutim ona, recimo i to, nije sasvim izvjesna, ne znači da će ta odluka biti i usvojena. Ne otvarajući aspekte ove hipoteze niti ja navijam za to, naravno, pridružiću se vjerovatno većini da glasamo ovu ratifikaciju, ali na što mislim, ko prati zna da je iskrsao problem odnosa sa Turskom. Održani su neki sastanci, pala su neka obećanja, radi se o manjinama koje se nalaze na teritoriji Švedske, prije svega, ali i Finske, gdje Turska ima primjedbe smatrajući da se radi o terorističkim organizacijama. Misli se prije svega na jednu organizaciju Kurda. Kurdi su narod sa 30 miliona stanovnika koji živi isto svoju tragediju na teritoriji četiri države - Irak, Iran, Sirija i Turska. Oni su bez međunarodnih sponzora i to je druga tema, odvlači me digresija, neću nastavljati. Hoću da kažem da tema nije završena u tim odnosima između Turske i Švedske tako da na posljednjem samitu NATO alijanse postoji jedan stav gdje ohrabruju Tursku i Finsku u Švedsku da nastave dijalog, dogovor i tako dalje.

U svakom slučaju, ako ove dvije zemlje postanu članice NATO-a biće dvije ozbiljne zemlje. One će dati doprinos radu NATO-a. NATO je ipak zbir suverenih država i nijedna članica nije tamo objekat, a da nije subjekat. Tu bi dobro bilo da i mi znamo to. Ne mislim da mi sjednemo za neki sto NATO samita i u stilu Sjedinjenih Američkih Država, Velike Britanije, Francuske, zemalja koje su i vlasnici atomske bombe, da mi tom snagom nastojimo da djelujemo, ali ne bi dobro bilo da se desi druga krajnost da smo inferiorni, da čekamo odluke, da nam se prenesu, da onda nama neko od naših prenese, pa onda malo i pretjera u tim zahtjevima da bi se negdje dopao. Tu opet prelazimo na unutrašnji teren i na zloupotrebe spoljne politike, jer se tu nastoji izdiferencirati takozvani Zapad, odnosno samozvani Zapad, kad bi analizirali protagoniste koji to saopštavaju, a sa jednom čestom korelacijom sa korupcionaškim biografijama i događajima. Sa jedne strane autentični predstavnici kulture Zapada, ali i ovi samozvani koji pokušavaju lov u mutnom, sa jedne strane i sa druge strane klasična priča u Crnoj Gori proizvodnja izdajnika. Onda ta lakoća parlamentarna većina, odnosno koja je pobijedila, je prorуска. Eno dvije komponente te parlamentarne većine se nalaze u samoj Vladi. Srećom smo napredovali kao društvo. Evo možemo govoriti sada i govoriće vjerovatno u ovom plenumu ljudi koji imaju razumijevanja za poziciju Rusije u ovom trenutku i neće ga čekati neki inspektor u onom crnom mantilu da ga privede, čega je bilo, na žalost. Napredovali smo, evo to se neće desiti. Sa jednim gorkim sjećanjem da na Golom otoku je bilo najviše zarobljenika, zatvorenika iz Crne Gore i najviše isljednika iz Crne Gore. Jedna nevjerovatna činjenica,

metaforičkog značenja, upozorenja, koja bi trebala da nam je blizu, jer kako stvari stoje ima i pristalica da u Crnoj Gori politički život bude permanentan infobiro.

Tako da ova tema koja će biti sutra raspravljana u domenu deklaracije o ruskoj invaziji u Rusiji će vjerovatno otvoriti sve te teme i naše razlike, ja tamo nastojim u tom Odboru da izrazim nekako sintezu različitih stavova, ne ide mi to najbolje, ali sutra ćemo o tome raspravljati. Nastaviću kao što se zalažem u unutrašnjem političkom životu za uravnoteženost, sintezu naših razlika, političkih, nacionalnih i drugih, tako pokušavam i u Odboru naravno da u domenu spoljne politike dođemo do nekog zajedničkog sadržaja i zajedničke sinteze.

Finska i Švedska će moguće postati članice NATO alijanse, to će biti ozbiljne, ponavljam, članice i želim, da bi zbog publiciteta Skupštine i davanja informacija podsjetio da i jedna i druga država su već rekle da neće dozvoliti instaliranje raketa na njenom prostoru. Primijetili ste ili smo mogli da primijetimo da ruska reakcija nije bila žestoka činom opredjeljenja ove dvije države da postanu članice NATO pakta. Sigurno se nijesu obradovala, slutim, ali moguće da će oni naći /prekid/ podsjećam da su i Finska i Švedska pored neutralnosti, bile zemlje koje su bile u sistemu Partnership for peace, u Partnerstvu za mir i imali odnose sa NATO-om. Tako da moguće da neće biti ništa spektakularno, bez obzira na ... novinu, koja ne može da promakne kao nova u jednom smislu odnosa. Pred mnogim smo nepoznanicama ishoda ovog rata, novog sistema koji će se stvarati i onda će u svemu tome biti komponenta i Finska i Švedska, očekujem na jedan konstruktivan način jer se radi, ponavljam, ništa ne otkrivam, o vrlo demokratskim i civilizovanim zemljama. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 17:57:36)

Zahvaljujem, uvaženom prof. Lekiću.

Nastavljamo dalje. Ispred Kluba Crno na bijelo, uvažena koleginica Božena Jelušić.

Izvolite, koleginice Jelušić.

BOŽENA JELUŠIĆ (26.07.22 17:57:47)

Kolege i koleginice,

Kada su dvije do sada vojno neutralne zemlje, Finska i Švedska, samostalno sa svojim građanima koji se o tome izjašnjavaju odlučile da prekinu stanje te svoje neutralnosti i pridruže se, odnosno budu dio NATO saveza plašim se da sve ostale zemlje, pa i mala Crna Gora na to ne bi trebalo da reaguje time kao što smo imali da se Rusi smjesta povuku iz Čekoslovačke ako se ne povuku mi ćemo novi sastanak održati. Tako da prosto čini mi se da svi ovdje više-manje znamo da je ovo neka vrsta formalizacije, ali ono na što želim da skrenem pažnju je sljedeće - nakon Hladnog rata NATO ipak nije bio prevashodno vojno odbrambeni savez. On je u međuvremenu dobio neke druge, neka druga svojstva. Prije svega, on je značio smirivanje nekih unutrašnjih sporova među zemljama članicama, teritorijalnih prije svega. Na neki način je branio ili štitio da se istorija ne ponavlja na tim teritorijama i da se ne pojačavaju i produbljuju mogući dotadašnji istorijski sporovi.

Drugi aspekt je bio da se pomaže političkoj stabilnosti u zemljama članicama. Sa agresijom Rusije na Ukrajinu stvari se, po mom mišljenju, suštinski mijenjaju i NATO se zapravo opet vjerovatno vraća tome da je on primarno sada opet odbrambeni savez. Na neki način će se odnosi snaga mijenjati i u samom Baltičkom moru i u komunikaciji u bilo čemu. Međutim, treba takođe znati da je ovaj savez i evropski i atlantski i da ima nekakve svoje dvije dimenzije i da mi i treba da uvažimo činjenicu da imamo jednu evropsku perspektivu na taj savez i da su upravo ova malopredašnja, koje sam pomenula, svojstva imala izraženije dejstvo.

Što se tiče ovoga Atlantskog pa čini mi se da je u Sjedinjenim Državama mnogi građani, politički čimbenici i ljudi od uticaja propituju izvjesne politike NATO saveza na Bliskom Istoku ili u pojedinim zemljama i od toga zapravo ne treba bježati. Da bi jedan savez bio zaista kredibilan on mora da ima izbalansiran odnos prema samome sebi. Zašto dvije neutralne zemlje, sa visokim ekonomskim proizvodom sa zaista najboljim nekim performansama, evo čuli smo malo prije kad je obrazovanje u pitanju ipak rješavaju da prekinu ono što je bila strateški velika njihova prednost? Zašto se duplira ta granica od 1.300 kilometara između Finske i Rusije praktično ulaskom u NATO savez, zbog čega do svega toga dolazi? Očigledno je, barem po mom osjećanju, Ruska Federacija nametnula normalizaciju, da se normalizuje situacija da jedna zemlja može svim zemljama okolo da diktira kako treba da se ponašaju. Više-manje to svaka sila pokuša, ali ovo su eklatantna miješanja zaista u unutrašnje stvari tih zemalja i meni se čini da u tom svjetlu i treba gledati na odluku Finske i Švedske.

Ono što je zanimljivo za naše prilike prema posljednjem istraživanju javnog mnjenja agresija Rusije na Ukrajinu je podigla nivo podrške članstvu Crne Gore u NATO savezu na blizu 50% što je skoro bilo nezamislivo u onom trenutku kad smo vodili sporove oko toga i kad je možda i mogla najpoštenije rješenje biti referendum. Takođe, negativan stav ima 36,8 ili hajde 37% građana što je značajan pad tog pokazatelja i 13,4 neutralno. Ako ove neutralne ipak na neki način vezujemo za one koji imaju pozitivan stav očigledno je da na neki način članstvo Crne Gore u NATO savezu dobija jednu vrstu podrške sopstvenih građana.

U ovom trenutku i govoreći o ovome o čemu ćemo mi vjerovatno morati da se kao mala zemlja izjasnimo kako ćemo se izajsniti govorim kao osvjedočena antimilitaristica koja ne voli uopšte vojne saveze. Međutim, koja je svjesna realnih političkih okolnosti upravo tih sukoba koji postoje i među državama i teritorijalnih i kriza političkih sistema. Idealno bi bilo kada nijedan od ovakvih saveza ne bi morao da postoji i naravno neću zaboraviti nikada ono što Crnu Goru može i mora danas i sutra da na neki način čini osjetljivom kada je u pitanju članstvo u NATO-u koje je za mene jedna vrsta strateški politike koja Crnoj Gori donosi više prednosti nego nedostataka. Na jednom mjestu se govorilo o tome kako je radni dan djece u Finskoj kratak, svega nekoliko sati pa ona je idu kući i jedna mlada Crnogorka je rekla, pa i nama je radni dan bio kratak, mi smo zbog bombardovanja kratko bili u školi onda smo išli kući. Ta rana ostaje da nam smeta da sagledavamo realno politike u kojima se nalazimo i sa njom se moramo uvijek suočavati, da naš je školski dan trajao kratko jer su neša djeca išla kući zbog sirena. To nam smeta danas, pa i meni djelimično da imam jedan onako potpuno benevolentan stav, ali čini mi se da Švedska i Finska imaju dovoljno pameti pokazali su to na razne načine i da dobro odmjeravaju ovu situaciju i svoju odluku da izađu iz sfere neutralnosti, kao jedinu mogućnost, da na neki način pokažu da nije normalno da se sa jednog aspekta nameće volja svih okolo. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 18:04:46)

Zahvaljujem poslanici Jelušić.

Nastavljamo dalje. Uvodno izlaganje ispred Kluba SD-a ima uvaženi poslanik Ivan Brajović. Izvolite, poslaniče Brajoviću.

IVAN BRAJOVIĆ (26.07.22 18:05:00)

Poštovana predsjednice Parlamenta, predstavnici Ministarstva, kolegice i kolege poslanici,

Mi danas razgovaramo o Zakonu o potvrđivanju Protokola uz Sjeveroatlantski ugovor sa Republikom Finskom i Kraljevinom Švedskom. Naravno, gotovo da se ne može izbjeći priča u dva pravca, jedan je kako je Crna Gora ušla u NATO, a drugi pravac je priča o agresiji Rusije na Ukrajinu. Međutim, o toj agresiji Rusije na Ukrajinu razgovaraćemo sutra dok budemo razgovarali o rezoluciji koja je predložena Parlamentu, a ovdje je naravno malo ću se vratiti u tu priču kako smo mi postali članica NATO-a kroz upravo tvrđenje da mi danas treba, ne zato što ne možemo ništa drugo da uradimo, nego treba sa ponosom da ratifikujemo ovaj ugovor zato što se ja bio u prilici, kao predsjednik Skupštine Crne Gore, da prisustvujem u nekoliko parlamenta zemalja članica NATO-a kada su aplauzom potvrđivali sve ratifikacije ugovora NATO-a sa Crnom Gorom. Pripadam, i kroz svoju partijsku aktivnost učestvovao sam najdirektnije u formiranju Socijalističke partije, Saveza reformskih snaga Jugoslavije za Crnu Goru, Socijaldemokratske partije i Socijaldemokrata, i moram da kažem da na tom samom početku '90-e godine partijskog djelovanja mi smo u partijskim dokumentima zacrtali da Crna Gora treba da bude samostalna, međunarodno priznata država, članica NATO-a i članica Evropske unije. Iskreno '90-e godine to nije baš bilo jednostavno ni posmisлити kad pogledamo Crnu Goru u kakvoj se situaciji tada nalazila, a ne napisati precizno u partijskim dokumentima. Mislim da smo se sve to vrijeme dosljedno zalagali da ostvarimo te ciljeve. Crna Gora je 2006. postala nezavisna, 2017. godine postala članica NATO-a. Tada sam, kad sam predsjedavao tom sjednicom 28. aprila 2017. godine na Cetinju, rekao poslanicima da ćemo tek u godinama pred nama biti svjesni značaja odluke koju smo donijeli, na žalost ovo današnje vrijeme, sukob koji bukti u Ukrajini pokazuje koliko je pametna i koliko je ispravna ta odluka bila. Pri tome, naravno, to pitanje je dijelilo crnogorsku javnost u to vrijeme i drago mi je, to sam želio da pomenem, a kolegica je prije mene to pomenula, da neka istraživanja sada pokazuju da više građana Crne Gore podržava članstvo u NATO nego tada. Zaista je to bila značajna odluka, a o značaju te odluke svjedoči upravo ovo što danas radimo, da jedne uspješne, ostvarene, razvijene, demokratske države, kakve su Republika Finska i Kraljevina Švedska, traže prijem u NATO, jer ih je duboko uzdrmala kriza koja se dešava u njima bližem okruženju nego što je nama. Znači, to je najbolji pokazatelj ispravnosti te odluke tada. Ta odluka je donijeta u Skupštini Crne Gore. Podsjetiću još jednom zbog građana, od svih članica NATO-a samo su dvije zemlje odluku o učlanjenju u NATO donijele na referendumu - Slovenija i Mađarska, iz samo jednog razloga, što

su imali ustavnu obavezu da to urade na referendumu. Sve osale su to donijele u Parlamentu, uostalom kao i Republika Finska i Kraljevina Švedska. Zato mi treba, upravo zato što se kao Crna Gora zalažemo za otvorena vrata, a ovo nam je drugi i treći put, radimo objedinjeno jer prvi put smo to uradili sa Sjevernom Makedonijom, da im poželimo dobrodošlicu, da im izrazimo naše zadovoljstvo što prilaze jednom takvom savezu, jer oni će zaista unijeti kvalitet, nema nikakvog osporavanja i sumnji u demokratske kapacitete tih zemalja. Na kraju, uspješna je bila njihova neutralnost, ali vidite smatrali su da im je ona u ovom trenutku danas nedovoljna.

Ostao nam je taj treći veliki cilj, članstvo u Evropskoj uniji. Ako ništa drugo, Evropska unija je omogućila da na teritoriji članica Evropske unije vlada nikad duži mir u istoriji svijeta. Doprinijeli su tome vjerovatno politikom, uz vjerovatno mnogo rezervi koji jedni imaju, imali smo na primjer izlazak jedne velike, ozbiljne države kakva je Velika Britanija poslije Bregzita, ali to je zaista jedno ostvarenje, pogotovo u današnjem trenutku u kome se moramo okrenuti i dobro razmisliti o njemu. Da je poslije Drugog svjetskog rata najdužio period mira upravo na prostorima gdje nijednom nije to poremećeno u zemljama Evropske unije. Zato danas mislim da zaista treba sa ponosom i ja sam siguran da će crngorski parlament, Skupština Crne Gore to izglasati, Socijaldemokrate će svakako glasati za to, da pokažemo svijetu da mi želimo i da je dobro što se i takve zemlje kao što su, ponavljam, Republika Finska i Kraljevina Švedska, uspješne, demokratske, bogate države, pomenuto je ovdje, Finska stalno slovi kao zemlja sa najsrećnijim građanima, odlučile za ovu priču. Sukob koji bukti je sukob koji Evropa odavno nije zapamtila. Zbog ozbiljnosti, zbog mogućih posljedica, zbog veličina zemalja koje su uključene, jedna je ogromna država kakva je Rusija, a druga je Ukrajina, takođe ogromna država, sa ogromnim potencijalima. To je sukob koji je stalno na ivici da prijete svojom eskalacijom da se proširi dalje. Sve moramo uraditi da se ne proširi i da svi zajedno koliko možemo doprinesamo, učestvujemo da se on smiri, da se zaustavi. Što prije do toga dođemo, biće mnogo bolje za sve, ali već su prošli mjeseci koliko taj rat traje iako je raznoraznih poruka bilo sa raznih strana. Zato mislim da je nama prilika da danas jednostavno pokažemo tu našu otvorenost i mislim da će ovo po ubrzanom postupku ići. Sjećate se koliko je Crna Gora, koliko dugo smo mi ovdje razgovarali o priči da postanemo članice NATO-a. Kada su u pitanju ove dvije zemlje oni nemaju uopšte ni potrebe da prolaze taj skrining demokratski i ostvarivanja, poštovanja zakonskih nekih normativa i ja im zato u ime Crne Gore i u ime Skupštine Crne Gore, želim poželjeti skoro članstvo i brzu ratifikaciju u svim zemljama članicama NATO-a. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 18:12:21)

Zahvaljujem poslaniku Brajoviću.

Ispred Kluba SDP-a, LP-a riječ ima kolega Adnan Striković. Izvolite.

ADNAN STRIKOVIĆ (26.07.22 18:12:29)

Hvala predsjednice.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani,

Da uprostimo stvari. Danas je pred Crnom Gorom, odnosno pred poslanicima u Parlamentu Crne Gore činjenica da mi trebamo da izglasamo zakon, odnosno da uprostimo da izvršimo ratifikaciju nečega što su parlamenti velikih evropskih država Finske i Švedske odlučili. Ta njihova odluka je da žele da se nakon dugo desetljeća neutralnosti uključe u jedan vojnopolički savez kojem je Crna Gora pristupila prije više od pet godina. Žao mi je što i danas vidimo da određeni politički subjekti u Crnoj Gori preispituju da li je ta odluka bila dobra, da li je donešena na ispravan način i tako dalje. Ako smo možda tada mogli prihvatiti određene dileme, sugestije, tipa - potrebe za organizacijom referenduma i tako dalje, ili mogli imati razumijevanje za takve stavove, da li danas nekon svega onoga to se dešava u svijetu, nakon akta agresije Rusije na nezavisnu i suverenu državu, nakon svega toga što se dešava trenutno u Ukrajini, nakon toga što su države koje su dugo godina bile neutralne donijele odluku da se priključe ovom savezu, a to su najmodernije i najcivilizovanije države svijeta sa najvećim procentom poštovanja ljudskih prava, sa najvećim ljudskim slobodama, sa najvećom proizvodnjom, najboljom ekonomijom, najboljim obrazovnim i zdravstvenim sistemima, države koje izdvajaju najveću moguću pomoć za druge države i tako dalje, ako su one odlučile da se priključe tom savezu da li mi danas opet treba da preispitujemo da li je Crna Gora napravila grešku prije pet godina?

Jasno je šta se želi postići tim preispitivanjem, jasno je šta se želi postići time što se neće nazavati neki akt agresijom nego govorimo o sukobu u Ukrajini, jasno je šta se želi postići time što kažemo mi prihvatamo činjenicu da je Crna Gora u NATO. Mnogo bi bilo poštenije reći, mi nismo srećni što je Crna Gora članica NATO-a, ali na žalost ne možemo tu činjenicu da promijenimo i osuđeni smo da je prihvatimo,

ali i to je napredak. Međutim, nije mi jasno da nekome treba objašnjavati zašto je politika DF-a proruska. Da neko ko ne želi da nazove akt agresije pravim imenom, da neko ko je protivnik sankcija Rusiji, a znamo šta ta država radi trenutno na teritoriji druge nezavisne države, da nekome treba objašnjavati da li je politika tog političkog subjekta proruska. Mislim da to ni njima ne treba objašnjavati i da oni to neće negirati već se čak i ponose tom činjenicom.

Mislimo da je danas situacija Crne Gore, složiću se, vrlo lagodna i privilegovana. Mi težimo da budemo članica Evropske unije, da uđemo u društvo modernih, najrazvijenijih država Evrope i svijeta, a danas smo u situaciji, gle čuda, da dvije od najrazvijenijih država svijeta mi primamo u naše društvo i ne stoji činjenica da mi moramo danas da donesmo odluku, mi ne moramo. Evo kažem svim poslanicima da ne moraju. Svi mogu da glasaju porotiv ovog zakona, odnosno ove ratifikacije. Koliko god to čudno zvučalo, danas situacija da li će Finska i Švedska postati članice NATO-a zavisi i od Crne Gore. Ukoliko Crna Gora kaže da ne bi trebale da postanu članice one neće postati članice NATO-a. To ne možemo da zaboravimo. Meni će kao poslaniku biti vrlo zanimljivo da vidim kako će pojedini poslanici da glasaju kada je ovo u pitanju. Znete li zbog čega? Ako ne želite da vaša država bude članica NATO-a, zašto želite to nekom drugom? Mislim da nešto što ne želiš sebi ne bi želio da želiš i svom komšiji niti bilo kome drugom na svijetu. Pa će mi sa tog aspekta ovako fenomenološki biti vrlo zanimljivo da vidim da li će i ko će dići ruku za ovo. Tu će da padne u vodu sva politika razmišljanja oko toga da li smo ovo trebali da idemo na referendum, kako bismo glasali na referendumu i koja bi bila naša politika u tom pravcu. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 18:16:48)

Hvala kolega Strikoviću.

Uvodna izlaganja rekli smo da nećemo koristiti, da imamo neku dobru praksu, zahvaljujem poslanice Lekiću.

Nastavljamo dalje, ispred Kluba poslanika albanskih partija poslanik Genci Nimanbegu. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU (26.07.22 18:17:12)

/Obraćanje na albanskom/

Poštovane dame i gospodo kolege poslanici, kolegice poslanice, poštovana predsjednice Đurović, još jednom,

Eto danas imamo još jedan čin u našoj parlamentarnoj istoriji koji možemo reći da je povjesan, istorijski. Meni lično čini veliku čast da možemo danas raspravljati o ovome. Takođe, moramo svi biti svjesni razloga zašto se to čini, 24. februar 2022. godine, je dan kada je Ruska Federacija izvršila agresiju nad Ukrajinom, i to je dan kada je okrenut točak istorije u jednom drugom pravcu. Cijela bezbjednosna arhitektura Evrope i svijeta je promijenjena. Od ugovora oko OEBS-a, formiranje NATO saveza, bezbjednost na ovom kontinentu, a time i cijelom svijetu je dovedena pred veliki, veliki izazov. Jednostavni čin Ruske Federacije je učinio to da jedna kraljevina, ponosna kao Švedska, koja je baštinila 208 godina neutralnosti promijeni svoju odluku, ponavljam - 208 godina. Republika Finska u svojoj istoriji koja je pripadala i Švedskoj i Rusiji, koja je nezavisna nešto više od jednog stoljeća, a ustvari pravo od kraja Drugog svjetskog rata je država koja je promijenila svoju odluku i odlučila i jedna i druga da se priključe vojnom savezu. Vojni savez koji ima političke vrijednosti, vojni savez koji ima skupinu sada 30, a biće ih ubrzo 32 države, i tu smo i mi.

Ono što je izglasano u Parlamentu u Cetinju 28. aprila 2017. godine, sad dobija potpuno novi smisao. Veoma mi je drago čuti ovdje kolege koje su tada bojkotovale Parlament, čuti kolege koje nijesu dolazile, čuti kolege koji su podigle političku atmosferu do tačke usijanja tokom 2015, 2016. i 2017. godine pa naovamo, da sada više ne smiju javno ništa reći protiv NATO-a. Što potvrđuje ispravnost naše odluke, što potvrđuje ispravnost odluke da Crna Gora sprovede i donese odluku o pristupanju NATO-u i pristupanju savezu država koje su, ponavljam, bolje od nas. Da, svi mi svi želimo da naša država bude najbolja, ali svjesni smo naših mana i problema, ali jedino u društvu ovakvih država i takmičeći se sa njima mi možemo ići naprijed. Ovo je prilika još jednom da podsjetimo da članstvo u NATO nije samo članstvo u jednom vojnom savezu, političkom savezu, članstvo u NATO je članstvo u društvu i država koje imaju veću demokratsku tradiciju, članstvo u okruhu država koje vode svijet naprijed svojim radom, kvalitetom, znanjem i zbog toga sigurno da u ovom slučaju neće biti samo 46 glasova u ovom domu, koliko je bilo za učlanjenja Crne Gore u NATO, nego sam siguran da gotovo dvije trećine poslanika će glasati za potvrđivanje Protokola u Sjevernoatlantski ugovor za Kraljevinu Švedsku i Republiku Finsku.

Stoga zaključujući ovu raspravu, pozdravljam ovaj demokratski iskorak i kod naših kolega da što prećutno, što javno, prihvate da je odluka o učlanjenju u NATO bila ispravna i tada i danas. Nadam se da

ova politička kriza s kojom se suočava svijet da ćemo naći odgovor koji će biti dostojan. Ova kriza neće završiti uskoro, bezbjednosna struktura u svijetu će se promijeniti i stoga nam je potrebno da svi mi, koliko god budemo mogli, budemo odgovorni pred našim narodom, na koji način da prebrodimo iskušenje koje kriza donosi. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 18:22:43)

Zahvaljujem poslaniku Genciju Nimanbeguu, koji je govorio ispred Kluba albanskih poslanika. Ovim smo iscrpili uvodna izlaganja ispred klubova, što je i bio dogovor u skladu sa Kolegijuma. Imamo jedno malo odstupanje o dogovora uvaženi poslanik Danilo Šaranović, kao šef Parlamentarne delegacije Skupštine Crne Gore pri NATO-u je zamolio za jedan minut, kao šef delegacije, iako je vrijeme za Klub Demokrate - Demos isteklo, s obzirom da je šef delegacije jedan minut smo odobrili, i onda ćemo sa ovim zaključiti ono što je bio i dogovor oko vremena raspoređenog za raspravu.

Poslaniče Šaranoviću, nadam se da ćete ispoštovati ovaj minut.

DANILO ŠARANOVIĆ (26.07.22 18:23:33)

Hvala Vam na tome. Naravno kao i uvijek do sada naravno i istovremeno koristim priliku da se izvinim kolegama što mimo dogovora koristim priliku, ali osjetio sam obavezu, to je obaveza i prema Parlamentu i prema svima nama, da eto sa par rečenica u svojstvu nekog ko se nalazi na čelu crnogorske delegacije u parlamentarnoj Skupštini NATO-a i obratim.

Dakle, vrlo kratko donosim i dijelim sa vama impresije sa posljednjeg proljećnjeg zasjedanja NATO Parlamenta, koji je održan krajem maja mjeseca u Viljnusu, i na obostrano zadovoljstvo, kad kažem obostrano mislim na Finsku i Švedsku sa jedne strane, ali i puni konsenzus svih zemalja članica sa druge strane da do proširenja Alijanse dođe punom participacijom i punoporavnim članstvom Finske i Švedske. Takođe me raduje ono što sam i vidio prilikom usvajanja dnevnog reda što smo jednoglasno dopunili dnevni red sa ove dvije ratifikacije i što mogu da vidim da će doći do usvajanja ovdje u Parlamentu. Rekao bih da je to puni doprinos Crne Gore i ispunjavanje njene obaveze i prema građanima i prema njenoj budućnosti. Ta obaveza jeste da Crna Gora svoju budućnost zaista i veže za budućnost savremenih naprednih demokratija. Naša je obaveza i da na ovaj način jačamo partnerstvo sa našim evropskim i evroatlantskim partnerima naročito u svijetlu nimalo zahvalnih globalnih kretanja. Zahvaljujem, nadam se da nijesam previše prekoračio. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (26.07.22 18:25:26)

Samo skoro duplo.

Ja bih vas zaista molila da ne zloupotrebjavamo i moju dobru namjeru, i ajde da budemo malo korektniji, posebno ćemo imati velike izazove sutra kad budemo nastavljali sa radom.

Sa ovim smo iscrpili prijavljene i dogovore za raspravu, da li uvaženi gospodin Vučinić, želi da da završnu riječ? Nema potrebe za tim.

Zahvaljujem.

Sa ovim konstatujem da smo završili pretres po objedinjenim tačkama 11 i 12 predloženog dnevnog reda, o njima ćemo se izjasniti naknadno. Takođe, s obzirom da tačka 13 koja je bila predviđena za današnju raspravu nije spremna za raspravu u plenumu, jer je potrebno izvršiti određene korekcije u odborima, tako da ćemo o njoj raspravljati narednih dana.

Sjutra nastavljamo sa radom u 12 časova sa tačkama 8 i 20 na dnevnom redu. Hvala vam svima i vidimo se sutra.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 12:17:48)

Prelazimo na pretres o Predlogu rezolucije povodom vojne agresije Ruske Federacije na Ukrajinu. Podsjećam da je Predlog rezolucije podnijelo 40 poslanika. Izvjestioci odbora su: Jovanka Laličić - Zakonodavnog odbora i Slaven Radunović - Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Otvaram pretres. Da li predstavnik predlagača želi dati dopunsko obrazloženje?

Koleginice Vuksanović Stanković, izvolite.

Počinjemo sa Osmom sjednicom Prvog redovnog zasjedanja u 2022.godiini. Prije prelaska na pretres, obavještavam vas da su Prijedlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o teritorijalnoj

organizaciji Crne Gore i Predlog zakona o izmjena i dopunama Zakona o glavnom gradu povučeni iz procedure pa ih nećemo razmatrati na ovoj sjednici.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (27.07.22 12:18:30)

Zahvaljujem, predsjednice.

Poštovana Skupštino, uvaženi građani Crne Gore i svi danas ambasadori koji prate ovo zasijedanje. Želim samo kratko radi javnosti da vas upoznam sa tekstom Rezolucije pa ćemo tokom rasprave odgovarati na neka dodatna pitanja i eventualno dileme.

Samo ću jedan dio. Snažno i nedvosmisleno, svaki akt agresije na neku suverenu zemlju, Skupština Crne Gore usvaja Rezoluciju povodom vojne agresije Ruske Federacije na Ukrajinu.

Tačka 1 - Skupština Crne Gore najoštije osuđuje otvoreni čin agresije i vojne intervencije koje su preduzele oružane snage Ruske Federacije prema Ukrajini kao nezavisnoj i međunarodno priznatoj državi.

Tačka 2 - Skupština Crne Gore apeluje na organe vlasti Ruske Federacije da hitno zaustave vojna dejstva i prekine akt agresije kojim se direktno podriva suverenitet i teritorijalni integritet Ukrajine, uništavaju vojni i civilni objekti, ugrožavaju životi miliona ljudi, uglavnom civila.

Tačka 3 - Skupština Crne Gore poziva organizaciju Ujedinjenih nacija OEBS-a i druge relevantne međunarodne organizacije, ostale države, posebno članice EU i NATO saveza da iskoriste sva moguća diplomatska, politička i ekonomska sredstva u cilju odvratanja Ruske Federacije od daljeg nastavka agresije na teritoriji Ukrajine.

Tačka 4 - Skupština Crne Gore poziva Vladu Crne Gore i sve političke i društvene subjekte u našoj državi da bezrezervno, otvoreno i nedvosmisleno osude ovaj akt agresije čije posledice mogu biti nesagledive po evropski i svjetski mir i bezbjednost, a time i stabilnost regiona kojem Crna Gora pripada.

Tačka 5 - Skupština Crne Gore iskazuje punu podršku do sada preduzetim mjerama od strane Evropske unije i partnerskih država na suzbijanju akta agresije i iskazuje potpunu spremnost da Crna Gora svoju politiku do kraja usklađuje sa svojim saveznicima u skladu sa univerzalnim principima pravičnosti i potrebom uspostavljanja mira na području koje je pod agresijom.

Tačka 6 - Skupština Crne Gore iskazuje najdublje saosjećanje sa narodom Ukrajine koji se trenutno suočava sa najvećim izazovima i patnjama od završetka Drugog svjetskog rata i poziva građane, državne strukture i društvene organizacije da iskažu solidarnost i pruže svaki mogući oblik humanitarne pomoći.

Želim da naglasim da je Socijalndemokratska partija odmah prvi dan nakon čina prvog dana agresije najavila i krenula u proces pisanja ove rezolucije kako bismo ukazali na to kolika je podrška poslanika u Parlamentu, očekujemo više od 41 poslanika koji će podržati ovu rezoluciju, jer ovim se jasno pokazuje ko će u ovom Parlamentu staviti na stranu agresora, a ko će se staviti na stranu žrtve.

Za sad toliko, zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 12:21:36)

Zahvaljujem poslanici Vuksanović Stanković.

Da li izvjestioci odbora žele riječ?

Poslanik Slaven Radunović, kao izvjestilac Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Izvolite, kolega Radunoviću.

SLAVEN RADUNOVIĆ (27.07.22 12:21:51)

Poštovana gospodo, juče na sjednici Odbora za međunarodne odnose i iseljenike ova rezolucija je dobila saglasnost sa pet od devet glasova poslanika koji su bili prisutni. Pet je bilo za, dva protiv, dva uzdržana, s tim što su se na samoj sjednici čuli uglavnom glasovi onih koji su imali što da zamjere samom načinu kako je rezolucija ne samo napisana nego i puštena u proceduru, ali o tome je već bilo dosta priče.

Po meni predložena Rezolucija o ratu u Ukrajini predstavlja tipičan primjer kako se jedna složena i kompleksna tema tretira na plitak način, na samoj ivici političke banalnosti, na ivici na kojoj ne možemo jasno i sa sigurnošću da zaključimo gdje završava politika, a gdje počinje politikanstvo.

Juče u razgovorima koji su prethodili uvođenje ove rezolucije na dnevni red Skupštine, pitao sam zašto je Crnoj Gori bilo neophodno da stavlja na dnevni red uopšte ovu rezoluciju, kada u tom momentu ni jedna država u Evropi to nije radila. Ovdje nije samo važno odakle inicijativa dolazi, već i čemu služi, šta je njena svrha i kakvu joj je upotrebnu vrijednost namijenio podnosilac.

Podsjetiću, širom Evrope i u državama gdje je ovakva i slična rezolucija usvojena ili nije usvojena bilo je takvih i takvih nijesu sve usvajale rezoluciju, a pričamo o državama kao što su Francuska, Holandija, Grčka, Republika Irska, Njemačka. Razvijane su ozbiljne polemike na ovu temu i nije samo Rusija bila kritikovana, bile su kritikovani i NATO i Ukrajina. Znači ovo je jedna široka kompleksna tema o kojoj se ne može ovako pritko i crno bijelo prilaziti, čak nijesu samo desničarske snage u tim kako bi se to obično reklo državama kritikovale i donekle ulogu NATO-a u svemu ovome i potpirivanju ratnih sukoba, nego je to rađeno recimo i od strane gospodina Melanšona koji je vođa ljevice u Francuskoj i to ne bilo koji vođa, nego vođa koji je osvojio ogroman broj glasača i na izborima za parlament i za predsjednika, a takvih primjera imate i u drugim državama Evrope i nikome ne pada na pamet od tih ljudi, da one koji su kritikovali recimo NATO zbog ovog ili nekog drugog slučaja proglašavaju proruskim snagama ili izdajnicima države.

Da vas samo podsjetim samo recimo bilo je Škotska i to više od pola koji su glasali za ostanak u Velikoj Britaniji, pa ih niko nije nazivao pikadilskim Škotima ili tako nešto ili izdajnicima svoje države, ali to je u Crnoj Gori naravno uobičajeno samo što se ne radi o nekom crnogorskom ideološkom fatalizmu već lažnom fingiranom propagandnom fatalizmu koji ima za cilj da diskredituje političku konkurenciju i to ne u očima naroda, nego u očima stranih ambasada. Ovo aktuelizovanje teme kroz ovakvu rezoluciju nemam viziju da istu pretrese iz svih uglova i time pruži doprinos evropskoj politici, već naprotiv. Ovo se sve čulo juče na Odboru, evo između ostalog dio toga je pominjao gospodin predsjednik Odbora.

Pošto ovo sad prelazi malo u politiku, a ja se neću javljati u ime kluba tj. u okviru minuta za klub, slobodno odbijte minut ili dva koliko mi još treba na račun kluba.

Znači, ova rezolucija nema ambiciju da doprinos evropskoj politici već naprotiv, ovo je spoljni problem koji se koristi za unutrašnju upotrebu, to je očajnički pokušaj da se usred izazova sa kojima se ova zemlja suočava povuče jedna linija podjele na evropske i antievropske snage i to je juče u ovom domu već kazano od strane određenih partija. Naprimjer DF-u je spočitavano da je proruski politički subjekt, a ja bh vas sad pitao i pozvao da kažete jasno i precizno koji segment našeg programa, recimo programa Nove srpske demokratije koji dio naše retorike ne odgovara vrijednostima zapadne demokratije. Ako govorimo o odnosu uvažavanja prema tradiciji da, mi kao i svaka konzervativna stranka u Evropi uvažavamo tradiciju, a dio crnogorske tradicije su bliski odnosi sa Rusijom, nije to valjda sramota reći. Za razliku od vas, koji da ste se pitali još bi ovdje bio jednopartizam, vaš predsjednik je sanjao Crnu Goru kao komunističko ostrvo u moru Evrope višepartijske, mi smo se zalagali i zalažemo za višepartijsku Crnu Goru i za slobodu medija i za demokratiju.

Ovdje vrijednosti zapadne demokratije nijesu cilj nego je priča o njima najčešće prazna priča samo jedno obično sredstvo, sredstvo kojim se kao što je već kazano želi umanjiti nečiji politički, partnerski i drugi potencijal i to nam ne govori samo o žalosnoj činjenici da se želja određenih inostranih političkih struktura često javlja iznad volje domicinog naroda, već i o nečemu u mnogo opasnijem po geostrateški položaj ove države. Kako da pregovaramo o bilo čemu sa stranim faktorima kad taj strani faktor unaprijed zna da sa nama nema mnogo priče, samo treba da pronađe slugu od partija koje se nude i dobiće sve što mu treba bez velikog napora.

Da ponovim ono što sam prije par dana rekao u Parlamentu, DF se i više nego većina stranaka ovdje zalaže za poštovanje teritorijalnog integriteta, suverenih zemalja i osudu vojnih akcija koje nijesu utemeljene odlukama Savjeta bezbjednosti i generalnom međunarodnom pravu. Pored poštovanja tih univerzalnih prava mi imamo jedan za nas super važni razlog, te očuvanje teritorijalnog integriteta Srbije.

Još jedna stvar, na kraju ništa na svijetu nije crno bijelo osim možda dresovi Juventusa i Partizana, uvijek ima neki razlog, ova deklaracija se crno bijelo posmatra svijet, a nije toga crno bijelog svijeta bilo među istim akterima, kad je ova zemlja bombardovana, kad su mnoge druge zemlje bombardovane, to je politika dvostrukih aršina i politika poltronstva.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 12:28:55)

Zahvaljujem poslaniku Radunoviću i na vremenu koje ćemo oduzeti od kluba.

Prelazimo na uvodna izlaganja prvi ispred Kluba Demokratske partije socijalista je poslanik Dnijel Živković.

Prije nego što dam riječ poslaniku Živkoviću, ja ću zamoliti sve kolege i kolegice koje su danas ovdje i koji će raspravljati po ovim tačkama koje su danas predložene u dnevnom redu, da se maksimalno držimo vremena koje je predviđeno i teme. S obzirom na situaciju da je značajno otežan rad usljed pandemije COVID-19 i zaista vas molim da ono što je dogovor sa kolegijuma da to i poštujemo.

Hvala vam unaprijed na razumijevanju.

Poslaniče Živkoviću, izvolite Vaše vrijeme za uvodno izlaganje.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (27.07.22 12:29:44)

Hvala, poštovana predsjednice Đurović.

Poštovane kolegice i kolege, uvažene građanke i građani Crne Gore,

Pa, evo jedna od tema koja je trebala čini mi se ranije da se nađe na dnevnom redu i mislim da je ona veoma važna jer važno je zbog javnosti, a čin rezolucije kao što čujemo od predstavnika Demokratskog fronta se tumači kao nepotreban u ovom momentu, odnosno uopšte nepotreban kao odnos prema onome što su ajde da kažem vrijednosti savremenog civilizovanog svijeta koji treba da osude akt agresije Ruske federacije na jednu samostalnu, nezavisnu i emokratsku državu. Ne vidim razlog zašto bi jedan ovakav akt izglasan u Skupštini Crne Gore od strane političkih subjekata bio ponuđen u Skupštini da se o njemu glasa i zašto na bazi glasanja o tom aktu ne bismo vidjeli kakav odnos imamo prema onome što je akt agresije Ruske Federacije, prema jednoj nezavisnoj državi, to je jedno.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 12:30:58)

Ja se izvinjavam poslaniku Živkoviću, samo da se vodimo onog ustaljenog pravila o uvodnim izlaganjima, da zaista budu uvodna izlaganja. Negdje smo zauzeli negdje ranije u prethodnim sazivima, nepisano pravilo, dogovor da se ne komentarišu uvodna izlaganja.

Nije to upućeno samo poslaniku Živkoviću, nego svim poslanicima koji budu danas imali uvodna izlaganja.

Izvinjavam se što sam vas prekinula.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (27.07.22 12:31:26)

Hvala, predsjednice.

Nemam potrebu da polemišem sa bilo kojim stavom, ali u uvodnom izlaganju se često dešava da se pomenu klubovi. Tako da ja mislim da neće smetati kolegama iz Demokratskog fronta da razmijenimo argumentaciju na ovu značajnu temu. Što se tiče same Rezolucije ona nije političko pitanje ona je moralno pitanje, moralno i civilizacijsko pitanje odnosa prema agresoru, u ovom slučaju je to Ruska federacija.

Ono što se konkretno dešava u savremenom civilizovanom svijetu danas tj. konkretno u Ukrajini jasan je primjer udara na evropske vrijednosti i na evropsku demokratiju i tu nema nikakve dileme. Kada jednoj naciji ili jednoj državi ili njenim građanima pokušate da oduzmete pravo na samoopredjeljenje i odabir svoje budućnosti i time pravdate svoju intervenciju kako nazivate vojnu intervenciju, a zapravo suštinski pokretanje vojne invazije onda to dovoljno govori o demokratiji koja je trenutno na sceni i na snazi Rusije. Onda to dovoljno govori o onima koji neće podržati jednu ovakvu Rezoluciju. Mi se danas više puta da kažem i u prethodnom periodu pozivamo na evropske vrijednosti i pozivamo se na to da je većina građana Crne Gore za to da Crna Gora postane sledeća članica Evropske unije. Onaj koji ne osudi jedan ovakav akt ne može biti suštinski vezan za evropske vrijednosti. Ne može biti suštinski vezan za evropske vrijednosti i to ova Rezolucija ne kao politički akt nego kao moralni čin dovoljno govori.

Evropa je poslednjih deceniju pretrpjela ozbiljne izazove i bila je na ozbiljnom udaru kroz nekoliko ću primjera to reći. Ukrajinska kriza još od 2014. godine je započeta kada je započeta prva ruska agresija EU tada nije imala adekvatan zajednički odgovor na ono što su bili bezbjednosne prilike i izazovi koji su se desili u Evropsku uniju. Nakon toga se dešava umor od proširenja i potreba za konsolidacijom Evropske unije zaustavljanje procesa proširenja ne bi li se konsolidovala Evropska unija, a nakon toga se nastavlja sa Bregzitom, nastavlja se sa intervencijom Rusije u Siriji i velikom migrantskom krizom i u finišu se nastavlja sa tim da slabi to evroatlantsko partnerstvo, dai izostaje reakcija Sjedinjenih Američkih Država kako bi se Evropska unije postavila na milost i nemilost onima koji pokušavaju kroz hibridne aktivnosti i različite vrste jačanja desničarskih pokreta da poremete potpunu stabilnost i bezbjednost Evropske unije.

Nije prvi put i ne dešava se prvi put da Ruska federacija pokušava da poremeti evropsku stabilnost i bezbjednost. Nećete zaboraviti koliko je bilo tih desničarskih pokreta koji su pokušavali da budu osnaženi od strane Putinove vlasti ne bi li se poremetila bezbjednost i stabilnost zemalja članica Evropske unije i na taj način iznutra bodrila stabilnost Evropske unije. Neko smatra to pozitivnim pomacima, odnosno legitimnim političkim ciljevima. Oduzećete vrijeme od kluba. Ali ono što se desil na što smo mi iz Crne Gore više puta upozoravali da će i Zapadni Balkan biti na udaru tog hibridnog rata i pokušaja da se odvrti od smjera kretanja ka evroatlantskim integracijama desilo se konkretno u Ukrajini i danas vidimo stradanja civilnih žrtava, stradanja onih koji su nedužni samo zbog toga što im je oduzeto pravo na

samoopredeljenje, pravo da odaberu svoju budućnost gdje će biti i nakon toga jedan nerazuman akt koji se desio u vidu vojne agresije.

Pravdanje da se radi o potrebi denacifikacije, demilitarizacije Ukrajine kao i oslobađanje od terora i čišćenja od nacista je samo dobro uvježbana floskula ili teza koja se pokušava danas podmetnuti čak i od nekih krugova iz regiona zemalja Zapadnog Balkana vezano i za Crnu Goru. Ne moram da vas podsjećam na izjave pojedinih crkvenih velikodostojnika o Crnoj Gori kao maloj Ukrajini. Opasnost koju vrebaju iz tih izjava su veoma velike i svako u javnom prostoru bi morao u najmanju ruku da vodi računa o izjavama koje daje u javnom prostoru i potpirivanju mržnje i pokušaja da se kroz ekstremizam nametne narativ koji treba da poremeti mir i stabilnost u Crnoj Gori. Vi ćete se građani sjetiti da je Crna Gora odabrala svoj put nakon 2006.godine u smislu integracionih procesa i usvajanju evropskog sistema vrijednost kroz to da je postala punopravna članica NATO saveza formalno 2017.godine. Takođe, vi ćete se sjetiti da danas u Crnogorskom parlamentu imamo političke subjekte koji su suprotstavljeni potpuno onome što je put Crne Gore bio tada i onome što je put Crne Gore danas. Imamo problem sa tim, jer tada su politički subjekti, a konkretno predvođeni Demokratskim frontom pokušali da spriječe članstvo Crne Gore u NATO savez. Da li se to poklapa sa imperijalističkim interesima Rusije ja ne znam, ali definitivno stav Rusije je bio da se ne širi NATO savez na istok i da nemamo širenje NATO saveza na Zapadnom Balkanu. Da li je bila ispravna vizija koju su tada zauzele suverenističke građanske strukture u Crnoj Gori da Crna Gora postane članica NATO saveza danas se pokazuje kroz povećanje podrške u javnosti Crne Gore da imamo punopravnu članicu NATO saveza i nikad veću podršku u odnosu na prethodni period.

Ipak ono što je sigurno ruska agresija je izazvala ako možemo tako reći i određene pozitivne pomake kod zapada, ujedinila je zapadne adrese, ujedinila je dodatno i NATO savez i Evropsku uniju i ojačala njenu bezbjednost. Zapadni Balkan je bio izostavljen u nekom momentu sa agende veće, odnosno povećane koncentracije Evropske unije, danas je to drugačije. Danas imate Finsku i Švedsku koje će vrlo brzo postati članice NATO saveza. To je izazvala ruska agresija, jedinstvo zapadnog sistema vrijednosti. Naravno mora se danas jasno zauzeti stav oko onoga što se konkretno dešava u Ukrajini, jer oni koji danas ne zauzmu stav oko onoga što se dešava u Ukrajini oni ne mogu suštinski biti vezani za evropske vrijednosti. To je deklarativno zalaganje za evropske vrijednosti, a suštinsko djelovanje protiv Crne Gore koja treba da postane sledeća članica Evropske unije. Svaki potez koji se povlači bilo da se radi o javnom prostoru ili onim koji se odvija u zakulisnim radnjama od određenih političkih subjekata bio je usmjeren na to da Crna Gora nestane kao ime, da nestane kao država i da ne postoji kao evropska država, ali je problem u tome što postoji dovoljno suverenističkih i građanskih snaga i struktura koje će braniti te vrijednosti i ne vidim veliku razliku između narativa koji dolazi iz Rusije prema građanima Ukrajine u odnosu na narativ koji se čuje ovih prethodnih dana i prethodnih mjeseci iz nama susjednih država vezano za Crnu Goru i građane i građanke Crne Gore. Ne vidim veliku razliku, jer taj narativ ima za cilj da poremeti mir i stabilnost u Crnoj Gori, ima za cilj. Ali samo neka se građani danas zapitaju šta bi bilo sa Crnog Gorom da 2017. godine nije postala članica NATO saveza to je prvo i kako bi se postupalo prema Crnoj Gori da su se pitali oni koji su željeli da je skrenu sa evroatlantskog puta. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 12:40:45)

Zahvaljujem poslaniku Živkoviću.

Prekoračenje od pet minuta će biti na konto kluba, vremena kluba.

Nastavljamo dalje, ispred kluba Demokratskog fronta uvodno izlaganje imaće poslanik Andrija Mandić.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (27.07.22 12:41:02)

Dame i gospodo, poštovani građani Crne Gore,

Današnja Rezolucija i njeni predlagači kao što ste već čuli od moga prethodnika ne iskazuju brigu za narod Ukrajine niti za poštovanje međunarodnog prava. Prosto žele danas da naprave u ovom Parlamentu jednu dječiju zamku gdje će njihovi mentori iz raznih zapadnih ambasada da stavljaju navodno štrikove ko je za Evropsku uniju, a ko nije vezano za glasanje oko ove Rezolucije, a to koji stavljaju štrikove moraju odmah da dobiju informaciju da što se tiče Demokratskog fronta mi nećemo podržati ovu Rezoluciju. Mogu da udaraju štrikova lijevo i desno, jer tako je donijelo vrijeme i ako smo se borili za zajedničku državu Srbije i Crne Gore danas prosto osjećam da je Demokratski front poslednji koji brani one vrijednosti države Crne Gore da sami donosimo odluke, ne zavisimo ni od koga, poštujemo ovu državu

tako što mislimo da građani ove države imaju dovoljno pameti i mudrosti da mogu sami da odaberu vlastitu budućnost koja će se temeljiti na onim principima na kojima je i uspostavljena Crna Gora.

Oni koji danas predlažu ovu Rezoluciju zaboravili su da su mogli da predlože i slične rezolucije kada je bila napadnuta njihova država Savezna Republika Jugoslavija i tako naprave određeni balans i pošalju poruku da oni podržavaju međunarodno pravo i da im je kada je briga o tome da su im svi isti, a posebno da su im podjednako važni i oni koji su bili u njihovoj državi kao i oni koji danas pripadaju unesrećenoj Ukrajini. Nama je žao narod Ukrajine, nama je žao kao Slovenima, kao Pravoslavicima što se vodi rat u Ukrajini, zalažemo se za teritorijalni integritet svake države na planeti, prosto evo Slaven Radunović je rekao jedan od motiva zbog čega mi podržavamo teritorijalni integritet svake države, ali ne smijemo zaboraviti da tom odlukom Crna Gora uđe u NATO savez da oni glavni promotori, a posebno bih izdvojio generala Blagoja Grahovca da je stalno potencirao činjenicu da male države kada uđu u neki vojni savez nakon tog ulaska treba da odu negdje u zavjetrinu, a ne da prednjače. Otkud bre vama pravo da vi danas prednjačite i da vi budete prvi na liniji NATO saveza ispred Amerike, ispred svih evropskih država u osudi nečega što nijesu osudili drugi parlamenti. Mislite da su to evropske vrijednosti, mislite da je to naš put? Nije, svi mi dobro znamo iz Demokratskog fronta što je razlog ovoj današnjoj Rezoluciji i bićemo potpuno otvoreni.

Nekadašnji predsjednik Vlade Srbije Zoran Đinđić govorio je najteže je nametnuti temu javnost i vi danas hoćete da pobjegnute od kriminala i korupcije, hoćete da pobjegnute od one ključne priče koja je vezana za Evropsku budućnost Crne Gore da zaštitite vaše funkcionere, da zaštitite vaše lidere, da zaštitite vaše partnere iz svijeta kriminala i onda mislite da ćete lako prevariti ove ljude u ambasadama i ljude iz Evropske unije što ćete reći ovi iz Demokratskog fronta nisu Evropejci, jer nisu glasali za neku rezoluciju, neki papir koji smo mi sastavili, a mi smo sa skaj komunikacijama švercom narkotika cigara i pljačkom Crne Gore mi smo Evropejci. Nećemo vam dozvoliti da nametnete tu temu, prosto ćemo i danas pričati o organizovanom kriminalu i korupciji. Naš poslanički klub svakako će se baviti ekonomskim pitanjima spoljne politike ne samo ove Vlade nego i prethodne šta ste uradili za turizam u Crnoj Gori uvodeći sankcije Rusiji, a da jedna velika NATO sila osnivač NATO saveza Turska nije uvela te sankcije nego će prihodovati na desetine milijardi evra od ruskih turista. Pogledajte kako komentarišu naši ljudi sa primorja ovu spolju politiku koju vodi Vlada i koju vodi vaša partija, pogledajte ta tema kojom treba da zaštitite kriminalce u vlastitim redovima kakve posledice po sve građana Crne Gore i kolika se šteta nanosi ukupnim interesima građana Crne Gore.

Što se tiče rata u Ukrajini vi dobro znate kao i ja kako će taj rat da se završi i nema dileme. Svi znaju ko će da bude pobjednik u tom ratu. Možete vi da donosite stotinu rezolucija to znaju ozbiljni vojni politički analitičari kakav će da bude reset velikih sila i da mi više nikada nećemo živjeti u onom istom svijetu kakav je bio prije nego što je počeo rat u Ukrajini i prije izvođenja specijalne vojne operacije. Jedan sam od onih ljudi koji smo '99.godine branili Saveznu Republiku Jugoslaviju i od Nato agresije i koji sam bio veoma ljut na Viktora Černomirdina tadašnjeg zvaničnog predstavnika Ruske federacije koji je dolazio u Beograd, izvršio ključni pritisak da Savezna Republika Jugoslavija prihvati Kumanovski sporazum. Govorili smo Rusija je trebala da uđe u ratu zbog Savezne Republike Jugoslavije ako već nije htjela da uđe u rat trebala je da nam isporuči sisteme s 300 sve i da je Savezna Republika oborila i 50 i 100 aviona NATO saveza Rusi su dobro znali ko će biti konačni pobjednik u tom ratu. Ali neki ciljevi koji su vodili ka tom ratu, posebno ucjene iz Rambuea da će NATO zaposjesti čitavu Saveznu Republiku Jugoslaviju ako se prihvati Rambuje tim ratom su izbjegnute i dobili smo da je NATO došao samo na Južnu srpsku pokrajinu Kosovo i Metohiju. Dakle, ostvareni su neki ratni ciljevi, onda smo imali prijatelje i sa ove vremenske distance hoću da kažem prijatelje. Taj Viktor Černomirdin nam je jasno rekao "vi ne možete da pobijedite u ovom ratu" prihvatite Rezoluciju 1244, omogućite da na osnovu međunarodnog prava vi budete gospodari Južne srpske pokrajine. Danas nije takva situacija u Ukrajini, danas vi i vaši saveznici savjetujete Ukrajince da ginu do poslednjeg, a svi znaju kako će rat da se završi. Zašto se to radi, zašto vi dolivate ulje na vatru i zašto vi raspirujete još veće sukobe u Ukrajini od onih koji treba da nas sve rukovode da što prije nastupi mir na tom prostoru i da se dođe do mira, ima li neko dilemu da će Rusija da izgubi rat u Ukrajini i da će ova Rezolucija nešto tu da promijeni.

Ono što je govorio Viktor Černomirdin nama 1999.godine danas govori Henri Kisindžer zapadnom svijetu. I mi nećemo da poslušamo tog pametnog i mudrog državnika jednog od najvećih državnika u 20.vijeku nego ćemo Rezolucijom, podrškom nas Luksemburga ili ne znam koga, ali prvenstveno nas mi ćemo sada da opredijelimo sudbinu rata u Ukrajini. Poslije rata u Ukrajini ništa više neće biti isto na ovoj planeti, a pošto neće biti više ništa isto ja mislim da Crna Gora o kojoj je moj prethodnik tako dirljivo govorio da moramo da povedemo računa, jer Crna Gora ne bi ni postojala kao država da joj jedno 100 godina snažno nije finansirala vojnički podržavala i u svakom smislu kao državom učinila Rusiju. Imajte malo osjećaja od vremena Petra Velikog do Aleksandra II na Berlinskom kongresu imajte malo poštovanja prema onima koji su nam bili istorijski saveznici. Naravno, da ne bi ispalo sada da navijam vodu samo na jednu vodenicu, teritorijalni integritet svake države i međunarodno javno pravo treba poštovati jer to pravo štiti sve

nas, štiti nas Srbe, štiti Ukrajince, štiti Ruse, štite sve. Ali kada se međunarodno pravo prekrši u slučaju Savezne Republike Jugoslavije oni koji se prave da to nisu vidjeli kada se to tada radilo nemaju potrebe da danas barjače i danas da budu u prvim redovima zaštite tog istog prava, a to vi radite kolege. Nećemo vam dozvoliti da ovu temu nametnete kao suštinsku građanima Crne Gore, jer mi imamo obavezu, mi znamo šta je naš prvi korak na tom evropskom putu, a svi želimo da budemo u Evropskoj uniji, to je borba protiv organizovanog kriminala i korupcije. To je naš posao, a oko Ukrajine neka se vide i oni koji su veći od Crne Gore. U konačnom to će velike sile rešavati između sebe. Hvala vi.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 12:51:08)

Zahvaljujem poslaniku Mandiću.

Ovo će vrijeme biti oduzeto od ukupnog vremena kluba Demokratskog fronta.

Sada riječ ispred kluba Socijalističke Narodne partije ima šef kluba Dragan Ivanović.

Izvolite kolega.

DRAGAN IVANOVIĆ (27.07.22 12:51:24)

Hvala, predsjednice.

Poštovane kolegice poslanice i kolege poslanici, poštovani građani,

Jedna tema koja očito će izazvati u Crnoj Gori razliku mišljenja, stavova što nije novo za Crnu Goru i što nije novo za građane Crne Gore. Ja vidim ovo na jedan način šta zapravo jedna Rezolucija koju bi trebala ova Skupština da donese bi značila za Crnu Goru i slažem se sa mojim prethodnikom samo u jednom dijelu kada on kaže da će neke velike sile i neki rešavati ovaj problem. Hoće ga rešavati sigurno gospodine Mandiću, ja se nadam, međutim kako ga rešavaju sada čini mi se da ga ne rešavaju onako kako treba. Ja sam to i juče rekao. Naoružavati Ukrajince i stvarati od njih žrtve to nije rešavanje spora. Prema tome vi imate svoj stav, mi imamo naš i mi ćemo do kraja. Mi želimo da vidimo Crnu Goru u Evropskoj zajednici, mi znamo kako taj put nije baš tako jednostavan i kako je trnovit, kako traži od nas i spremni smo znači u tom cilju da neke stvari i progutamo ono što se kaže. Govoreći o sukobu i o ovom dešavanju u Ukrajini, Ukrajina zemlja sa 44 miliona stanovnika gdje Ukrajinaca ima 77,8%, Rusa 14,3, a ovi drugi su svi mali, Rusine na primjer Rusi ne priznaju, svi imaju Rumuna, Japanaca ima, svih onih drugih, ali ovo je najznačajniji broj koji je sigurno prisutan u Ukrajini. Šta se sve desilo? Još devedesete godine NATO je obećao Rusiji barem taj podatak je bio prisutan da se neće širiti prema Istoku. Tada još Gorbačov nije potvrdio da je to zapravo pravi stav NATO-a, ali je zapravo ta riječ navodno data i da se to neće dešavati.

Međutim, šta se sve dešava u zadnje vrijeme to je sigurno nešto što je Rusiju natjeralo na razmišljanje kako da se zaštititi od širenja NATO-a prema njima i oko njih i sve ovo što se dešava ovih dana itd. je povezano sa tim da NATO se širi prema Rusiji i normalno ta intervencija i to što se dešavalo Rusi su to uradili pod pojedinim izgovorom da se radi o denitrifikaciji i demilitarizaciji prostora Ukrajine. Da li se zapravo sve to radi u tom pogledu. Ja moram kao građanin, kao čovjek koji saosjeća se sa narodom pa bio on Ukrajinac ili Rus ili Rusin ili neko drugi u Ukrajini gledajući šta se tamo dešava zaista da se saosjećam s njima i da u potpunosti podržavam sve one bili oni iz Evrope, Amerike ili ne znam sa neke druge strane koji traže da se zaustavi sukob u Ukrajini, jer taj narod strada. Ne znam kako Rusi doživljavaju da stradaju i Rusi u svemu ovome, a stradaju i djeca i žene i stari i mladi kad pogledate kako se ruši život u Ukrajini onda ne možete biti neutralni, niti nesaosjećati se sa tim narodom. I te kako se saosjećam, a mi u Socijalističkoj Narodnoj partiji često komentarišemo oko toga. Ima ona druga stvar o kojoj se svi mi ovdje otprilike slažemo da se jedna nezavisna država koja ima i te kako značajnu teritoriju u Evropi mora poštovati, poštovati njen suverenitet, možemo mi da nam se njihova politike ne sviđa ili ono što se stavlja kao akcenat od strane Rusije da su tamo prisutni nacisti i da su ti nacisti godinama zlostavljali stanovništvo posebno istočnog dijela Rusije. Ne ulazim u detalje, niti sam izučavao nego samo ono što sam čitao o tome i prihvatam da je to prisutno i prihvatam da je to stanovništvo trebalo da se zaštititi, ali u svakom slučaju ne mogu podržati to da se na jednoj slobodnoj teritoriji, na jednoj suverenoj državi dešava u 21. vijeku to što se dešava u Ukrajini. Da li se to može rešavati na neki drugi način to je sada pitanje. Ja ne vidim veliku iskrenost ni NATO-a niti svih zapadnih zemalja koje su navodno uložile veliki trud, obavljale razgovore da se zaustavi rat u Ukrajini.

Ova Rezolucija koju treba mi ovdje u Crnoj Gori da donesemo neko reče nije od značaja, nije možda od značaja za te velike sile ni za Ukrajinu, ni za Rusiju, ali možda je od značaja za Crnu Goru i za građane Crne Gore, jer mi smo krenuli na jedan put koji je u jednom trenutku bio zastao i imali smo primjedbe od svih zvaničnika iz evropske zajednice da Crna Gora koja je krenula prema Evropi je zastala na tom putu. Sada se na nas i te kako velikih otvorenih očiju gleda i traži svaki detalj da bi smo mi ispunili

te uslove. Građanima treba do prezentirati u ovom trenutku ako smo za to, a čini mi se da smo se svi složili ili 80 do 80% građana Crne Gore je potpuno jasan da Crna Gora treba da uđe u Evropsku uniju. Onda moramo neke stvari normalno sagledati realno, ali biti poptuno svjestan da se to od nas traži i da mi pored one borbe koju ja u svakom slučaju i u svakoj diskusiji i svakom prilikom stavljam na prvo mjesto borba protiv organizovanog kriminala i korupcije i čini mi se da smo na tom putu krenuli, a ovo je takođe jedna od stvari koje mi moramo završiti da bi smo pokazali da smo stvarno za put u Evropu. Prema tome, čini mi se i ako smo mali dajemo i mi neki doprinos da se neke stvari u Evropi koju ja uvijek kritikujem kako je ono nazivaju starom damom nešto stalno ima nekih problema pa joj stalno neko drugi smeta, nema čvrsti stav i nije se namentula nema autoritet da li je to sukob unutar zemalja Evropske unije koja je sad glavni, je li to trenutno Makron pa je Merkelova otišla pa je on ili je sad neko drugi ili neko treći, ali to je sve na štetu i Evropske unije i evropskih zemalja. Prema tome, toliko i hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 12:59:19)

Zahvaljuje poslaniku Ivanoviću.

Ova nepuna tri minuta će biti takođe oduzeto od vremena kluba SNP-a.

Sledeći ispred kluba Demokrate-Demos uvodno izlaganje imaće poslanik, odnosno šef kluba Boris Bogdanović.

BORIS BOGDANOVIĆ (27.07.22 12:59:35)

Zahvaljujem, koleginice Đurović.

Poštovane koleginice i kolege, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Mi danas u ovom visokom domu raspravljamo o Predlogu Rezolucije o agresiji Rusije na Ukrajinu, u istovjetnom tekstu kako ga je i usvojila generalna Skupština Ujedinjenih nacija glasovima svih zemalja Zapadnog Balkana. Dakle, mi danas radimo ono što su uradile Ujedinjene nacije. Mi danas glasamo na isti način kako je glasala Crna Gora, Srbija, Bosna i Hercegovina, Hrvatska i sve druge zemlje članice i kandidatkinje za članstvo u EU, i to je zaista bitno i važno istaći. Najvažnije od svega jeste da mi danas glasamo u najboljem interesu Crne Gore. U ovom trusnom geopolitičkom području i vremenu male zemlje poput Crne Gore treba da svoj kurs prilagode svom interesu, a naš kurs je kurs naših susjeda, kurs evropskih zemalja i kurs zajednice u čijom smo predvorju. Mi smo u predvorju Evropske unije i dužni smo i obavezni smo da svoju spoljnu politiku usklađujemo sa spoljnom politikom Evropske unije i da se razumijemo to je obaveza nas prema nama samima i obaveza prema našem izboru da budemo dio evropskih ili evropske porodice naroda gdje je Crnoj Gori naravno i građanima Crne Gore mjesto. To je obaveza prema našim odlukama i prema našem putu na kojem smo. Naša je obaveza i dužnost da se sačuvamo na tom putu i da ostanemo na tom putu i to nije stvar ni ljubavi prema Evropskoj uniji, to nije ni stvar mržnje prema Evropskoj uniji, to je stvar zdravorazumskog odnosa prema prilikama i šansama koje mi kao država i kao zemlja i kao narod imamo. Pa imamo i priliku i šansu da u EU živimo kao sav normalan svijet. I da se razumijemo, za nas Evropska unija nije ni okupljalište svetaca, nije ni bezgrešni svetionik, nije ni mitomanija, mi se takvim kriterijumima ne vodimo. Za nas je Evropska unija mjesto gdje na najbolji način i u saradnji sa drugim evropskim narodima donosimo odluke u interesu Crne Gore i građana Crne Gore. To je mjesto gdje možemo da stojimo svi zajedno u interesu naše države i našeg naroda. To je mjesto gdje zajedno sa evropskim zemljama Crna Gora može da donosi odluke i da svoju politiku usklađuje sa spoljnom politikom Evropske unije i zemljama članicama Evropske unije. Onaj koji ne želi da svoju spoljnu politiku usklađuje sa spoljnom politikom Evropske unije je protiv Evropske unije i to je važno istaći, to je pošteno reći. Poštenije je reći - u redu bili smo zagovornici tog procesa, sada više nijesmo, ponašaćemo se onako kako mi hoćemo i kako mi želimo - ali mi smatramo da to nije dobar put, da to nije pravi put, da to nije evropski put, da to nije ni crnogorski put, da je to put nazadovanja, put vraćanja u drugu polovinu 20.vijek a i put vraćanja na staze po nama nekog trodecinijskog slijepog i besciljnog puta. Naš cilj je Evropska unija, naš cilj je pouzdan evropski i evroatlantski saveznik. Naš cilj je modernizacija i evropeizacija i oštar korak ka modernim i savremenim demokratijama i naš cilj je godinama poznat.

Ovo je još jedna potvrda tog cilja i našeg evropskog puta, a na suverenom putu svake zemlje ne postoji ni jedna jedina zemlja na ovom bijelom svijetu koja u određenom trenutku nije povukla odgovarajući potez da svoju spoljnu politiku i svoju politiku uopšte uskladi sa politikom svojih partnera i svojih saveznika, pa sjetićemo se i ovoj malenoj zemlji su velike sile uvodili sankcije i Rusija i Amerika i zemlje članice Evropske unije. Jesmo li se naljutili? Nijesmo, što ima da se ljutimo? Use i u svoje kljuse, prvo svoje dvorište pa dvorište svih ostalih, prvo svoje greške pa greške svih ostalih, prvo svoja zemlja i svoj narod pa sve ostalo, jer mi ne smijemo da postanemo nikada krvavi kusur u obračunima velikih sila. Ta nam sudbina

ne treba, to nam ništa ne treba, jer mi nemamo ni tu veličinu, ni tu snagu da kursor takvih sukoba postanemo. Zna se ko smo i šta smo, zna se koje je naše mjesto i koja je naša pozicija. Jasno je, mi smo svoj put odabrali, naš put je Evropska unija i na tom putu i mali kamenčić može da djeluje kao stijena, ali ne smijemo se uplašiti, ne smijemo se vratiti unazad, ne smijemo je zaobići, jer tek kad se približimo, tek kad se sa njom suočimo vidjećemo da je to prepreka koju je bilo lako preskočiti i mi smo je preskočili i mi smo u obavezi da nastavimo da koračamo tim putem. Moramo zbog naše budućnosti, moramo jer su nam potrebni i partneri i prijatelji i saveznici u ovoj trusnoj sadašnjosti i potpuno neizvjesnoj budućnosti. Eto toliko i hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 13:05:15)

Zahvaljujem.

Ovo je zaista bilo malo prekoračenje.

Nastavljamo dalje, ispred kluba Crno na bijelo uvodno izlaganje ima poslanik Srđa Pavićević. Izvolite.

SRĐAN PAVIĆEVIĆ (27.07.22 13:05:26)

Poštovane kolege poslanici, poštovana javnosti,

Dana 24.februara ove godine počeo je atak Ruske federacije na tlo nezavisne suverene države Ukrajine, 24.februara ove godine utihnula je zemlja Bulgakova, Ane Ahmatove, Gogolja, utihnula je zemlja Tarasa Buljbe i njegovih sinova, desilo se nešto što vjerovatno koliko god da se bilo da se očekivalo je bilo ogromno iznenađenje za sve.

Naime, ne poštujući univerzalnu ili ignorišući univerzalnu i krovnu Povelju Ujedinjenih nacija da mir nema alternativu, da pregovori nemaju alternativu bez obzira na dužinu konteksta i dužinu istorijskog nasleđa jednostavno su se naši prijatelji latili oružja i ušli u zonu jednog krvavog bratoubilačkog maltene rata s obzirom da se radi o nacijama koje su do juče bili zemljaci i koji su u svom nacionalnom fundamentu i u svojoj suštini nacije veoma bliske jedna drugoj, možda čak i najbliže jedna drugoj. Ostvarila se ponovo ona teorija ludosti velikih sličnosti koje uvijek eskaliraju krvoprolićem sa malim povodima. Geneza ove priče nije od juče. Geneza ove priče nije geneza koja traje godinu ili dvije dana, sve je to počelo već tamo početak je negdje završetkom hladnog rata onda kad je pao Berlinski zid 9.novembra '89.godine samo dvije godine poslije toga došlo je do rastakanja Saveza Sovjetskih Republika na 12 nezavisnih država i u tom trenutku došlo je do zaostajanja velikog dijela ruskog etno sa ruske populacije u svim tim zemljama.

Normalno, sve to što nije riješeno na pravi način diplomatskim pregovorima sve je to ostalo kao ostatak, kao problem koji je guran pod tepih. Zbog svog tog mirnog razilaska i zbog sve te obećanje priče da će biti to bajkovita svilena priča slična čeho slovačkoj drami u stvari stvar se pogoršala, kumuliralo se problemi i afekt i na kraju je eksplodirao kako je eksplodirao. Generator svih ovih priča normalno je kao i uvijek nacionalizam-nacionalizam s jedne i sa druge strane koji kako ga god uzmete je štetan u momentu kad postane hipertrofičan, kad postane prenatravan i kad više nije samo plemenita privrženost svojoj naciji i njenim potrebama, nego kad postane kreator nacionalne svijesti u kojoj dominira obično romantizovani subjekt svog naciona i tada u toj hipertrofiji samo mala nijansa vas dijeli da iz nacionalizma pređete u nacionalšovinizam i da nadmećete ostalima i drugima različitim od sebi svoje vrednosti i da tražite od njih da se podrede vašim vrednostima.

Upravo patriotizam je ta vrsta pripadnosti nacije i ta plemenita osjećanja koja treba da bude faktor kontrole razvoja i rasta jednog nacionalizma. Ovdje je nacionalizam bujao i na kraju je rezultirao sukobima koji datiraju već duže vremena i neki politički analitičari, vojni stratezi kažu da je Ukrajina u stvari bojno polje, mjesto u kome je kompilacija jednog legitimnog straha Ruske federacije po svoju bezbjednost s jedne strane, a s druge strane nelegitimne i agresivne metode za odbranu toga straha. U svakom slučaju rat je krvav i rat je sproveden između dva veoma bliska naroda. Mi ako postoji danas u Evropi i jedno mjesto i jedna država koja sa ovim ima iskustva i koja o ovome može da puno toga kaže to smo mi i mislim da današnja sjednica ovog Parlamenta i Rezolucija o kojoj pričamo treba samo da bude povod i želja naša da uputimo apel da se iz ovog rata, iz ovog sukoba što prije mora izaći.

Činjenica je da ratovi ovog tipa između nacionalno bliskih naroda vode u sigmatizaciju, jednu opštu sigmatizaciju animozitet koji traje mnogo duže nego što je to u običnim odbrambenim i ofanzivnim ratovima. Ja pripadam generaciji koja je rođena samo 16 godina posle Drugog svjetskog rata i vrijeme mog odrastanja i sazrijevanja je sagledavalo taj Drugi svjetski rat kao (prekid) vijeka, kao da se dešavalo dva vijeka prije nastanka moje generacije. Međutim, rat koji smo prošli od '91.do '95 koji je obilježen kao jedan

građanski bratoubilački rat i dan danas živimo njegove sekvele i dan danas trpimo njegove posledice i dan danas pričamo i pokušavamo da raspravimo posledice tog rata.

U svakom slučaju na današnji dan ovdje smo da stanemo na branik univerzalnih principa, da stanemo u odbranu civilizacijskih principa, civilizacijskih standarda i civilizacijskog nasleđa, vrednosti. Ovdje nismo da se svrstavamo. Mi smo ovdje da osudimo vojnu agresiju. Vojna agresija je prisutna bez obzira na genezu, bez obzira na uzroke, bez obzira na činjenice koje kome koliko kriv, vojna agresija u 21.vijeku na tlu Evrope jednostavno neprihvatljiva činjenica.

Shodno tome šaljemo jednu jasnu poruku svima, šaljemo poruku i Ukrajini i Rusiji, šaljemo poruku i Ujedinjenoj Evropi i Ujedinjenom kraljevstvu i Americi i Kini i zemljama trećeg svijeta da urade sve što je u njihovoj moći da pokušamo da izrodimo ideju koja neće biti ideja podjele koja će da bude ideja i poruka i ponuda koja se neće moći odbiti. To treba da bude ideja inkluzije, treba da bude ideja ekonomskog prosperiteta, ekonomskog savezništva, dobrostanje boljeg života, emancipovanosti progresu. Mislim da treba uticati da diplomatija iznjedri takve ideje, da se iznjedre takve vizije. Kriza Evrope u stvari leži u tome što je suviše malo na današnji dan političara, odnosno državnika koji nose viziju u sebi. Vizije su te koje trebaju da sprečavaju ovakva krvoprolića. Najjednostavnije se svrstavati na jednu ili na drugu stranu.

Ono što nama jeste imanentno, a to je navijački duh - hoćemo li biti za lijeve ili za desne. Ne, ovdje treba da budemo svi zajedno samo za jedno da prestane ovo što se zove krvoproliće u Evropi, da prestane u cilju odbrane univerzalnih vrijednosti, univerzalnih principa i univerzalnih standarda, ono o čemu cio svijet teži od 09.maja '45.godine da jednostavno mir, pregovori, razgovori, diplomatska rešenja nemaju alternativu. Da li će to Evropa, Amerika, Kina, Ujedinjeno kraljevstvo, zemlje trećeg svijeta uspjeti na nama je da pratimo i da vidimo u sledećem vremenu, ali činjenica je da ovako mali, odnosno malobrojni, ni jedna država nije mala, mi smo malobrojna država, a ne mala, da ovako malobrojna država može da pošalje apel i da taj apel svi čuju. Na nama je imperativ i potreba da kažemo da se ovaj rat mora što prije završiti, da u ovom ratu nikad niko neće pobijediti, da ovaj rat neće imati pobjednika. Ovaj rat će da ima samo žrtve i imaće samo stradanje i imaće samo velika razaranja i imaće opšte gubitke na svim stranama, a uz gubitke Ukrajine i gubitke Rusije gubiće cijela Evropa i cijeli civilizovani svijet. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 13:14:06)

Zahvaljujem poslaniku Srđi Pavićeviću.

Sada ispred kluba PZP-a uvodno izlaganje ima poslanik Branko Radulović koji shvatam da će takođe koristiti i vrijeme kluba.

Izvolite, poslaniče Raduloviću.

BRANKO RADULOVIĆ (27.07.22 13:14:21)

Prije svega ubijeđen sam da je motiv za podnošenje ove Rezolucije njena politizacija, a i banalizacija nije bila da istakne posvećenost ovog Parlamenta univerzalnim vrijednostima već da bi produbila vještačke podjele i preporučila neke za buduću Vladu. Djelimično ste uspjeli. Dvojica ih je u toj Vladi na ovaj način tamo se ustoličilo. Zatim degutantno je da mi prvi donosimo takvu Rezoluciju, čak i poslije Ujedinjenih nacija, a poslednji smo po stvarnoj privrženosti demokratskim tekovinama. Zato sam i predlagao da na kolegijumu se dogovorimo i oko potrebe i sadržine takve Rezolucije. Ali ću sada pošto je tu iskoristiti da malo popričam o njenoj sadržini i cijeloj sadržini globalnoj i Evropskoj uniji posebno u Ukrajini dramatično su se desile promjene u prethodnih četiri mjeseca dana od kada je podnijeta ova Rezolucija. Pristojno je barem na nju amandmanski djelovati. Danase se Ukrajina nalazi u paklu, a globalni svijet pred apokalipsom. Hiper globalizacija je u međuvremenu urušena ako je istinski ikada i postojala. To su činili te tri velike super sile SAD, Rusija i Kina, svaka na svoj način i u različitim slučajevima. Poslednji akter je Putinova Rusija. Tri super sile ono što je tragično svojim međusobnim permanentnim konfliktom i borbom ko je najjači atakujući u najvećoj mjeri na četvrtoga ili četvrtu će u budućnosti kao i do sada graditi arhitekturu globalnih odnosa i novi svjetski poredak. Samo reformisanje Ujedinjene nacije jedine istinski mogu da zaustave njihovu dominaciju i permanentan konflikt i moguće ogromne posledice, Ujedinjene nacije koje ne bi kršile svoje principe kao kada su to prvi put učinili za vrijeme bombardovanja Jugoslavije. De će sve diplomatija napustiti generalno Skupštinu Ujedinjenih nacija kao kada je počeo da govori šef diplomatije Rusije Sergej Lavrov de će svi izglasati Rezoluciju Ujedinjenih nacija ruska agresija na Ukrajinu kao što su to učinili predstavnici Srbije i Crne Gore, kao što je Rusija isključena i Savjet za ruska prava i Ujedinjenih nacija glasovima iz Srbije i Hrvatske i Bosne i Hercegovine i Sjeverne Makedonije i Crne Gore.

Agresija Putinovske Rusije na Ukrajinu je prije svega civilizacijsko pitanje, to je pitanje postojanja ljudskoga roda uz uslov da je postojala evolucija čovjeka od majmuna kroz vrijeme i u različitim kulturama.

Mnogo je hipoteza oko globalnih dešavanja i onih tragičnih u Ukrajini. Danas dobijaju sve te hipoteze, nove dokaze osim realističnog i mnogo puta potvrđenog sukoba super sile. Tu je islamski ekstremizam, teorija zavjere, duboke države, ljudi iz sjenke sa svojim službenicima i sledbenicima. Očito da je Putinov napad na Ukrajinu pitanje racionalnih uvjerenja i njega i njegovog okruženja. Bio sam puno u SSR-u od 70-tih godina prošlog vijeka i kao privrednik i kao naučnik. To je poseban nametnuti sistem. Strah je dio života-penjanje na hijerarhijskoj ljestvici je tamo posebno. To je mjesto gdje stvarno postoji duboka država sprega oligarha i ljudi iz bezbjedonosnog sektora. Graditi svoju odluku zasnovanu na revizionizmu i intervencionizmu je suludo tada bi svako sa svakim ratovao u 21.vijeku na primjeru Ukrajine posebno odakle poći u svom mesijanstvu od kijevske Rusije, Mongola, Velike Knjaževine Litvanije, Poljsko-Litvanske unije, Velikog sjevernog rata i Petra, Veliko kozačke države i Katarine velike koja je natirala dio Ukrajine, Staljina i aneksije dijela Ukrajino-Poljske 30-tih godina kada je taj Staljin raselio milion Ukrajinaca i naselio Rusima '91 kada se SSSR raspao, '97 kada je potpisan Sporazum između Rusije i Ukrajine.

Pitaju se mnogi da li je Ukrajina država ili slagalica od koje treba uzimati i dodavati teritorije. Država je to suverena država, građanska, različitih vjera na istoku i na zapadu kao uostalom kod nas kao svugdje u svijetu u različitim odnosima i procentima. Bio sam i u Ukrajini i Kijevu nekoli puta, bila to izuzetno lijepa zemlja sa visokom civilizacijom, ali sam i tada primijetio ukrajino fobiju nekih mojih kolega ja sam se šalio, nosile su brke da bi ličile na Staljina, ja to nosim zbog ove velike ođe brazgotine, a i lijepo mi stoji. Što će biti sa Ukrajinom, dokle će rat trajati? Tri su scenarija kolege: prvi vraćanje Rusije na granice prije '14 godine - vraćanje Krima malo vjerovatno, drugom da Ukrajina bude poražena i pobijedena takođe malo vjerovatno, treća najvjerovatnija održavanje duž nestabilne linije prekida vatre, dugi mirovni pregovori, zamrznuto stanje. Da li su Ukrajinci spremni na gubitak svoj teritorije kada i koliko? Pitanje te čuvene crvene linije, te ravnoteže između podrške u Ukrajini izbjegavanja svjetskog rata to je pogrešna opsesija. Putin je stalno pomjera, a svijet ga prati, bilansi sve strašniji, ukrajinski branitelji, civilne žrtve, mladi ruski vojnici mučenja, ranjavanja, raseljavanja, razoreni gradovi i domovi, ne zna im se broja, koliko iznose.

Na stotine miliona gladnih u Africi i Aziji dokle je taj čovjek naumio možda do Dnjepra ili na gore do Poljske, do Slovačke, na zapadu Mađarske i Rumunije, da li će sledeća biti Moldavija i Finska kao što kaže ratom i oružjem i ruskom energijom i ukrajinskom pšenicom sa rukom na crveno dugme nuklearnog naoružanja. On ubrzava klimatske promjene do crvenog usijanja dokle mu se može, a možda je zamislio do '36 kada mu ističe poslednji mandat ili kada ga svrgne ruski slobodni narod. Očito sukob u Ukrajini neće biti kratak ni jednostavan sa trajnim posledicama. Patnja u Ukrajini će se formalizovati. Savjet bezbjednosti Ujedinjenih nacija će usvojiti Rezoluciju kojom se osniva međunarodni krivični sud za Ukrajinu samo da ne bude kao onaj sa djelimičnom pravdom i selektivnom pravdom u Hagu. Diplomatske aktivnosti i mirovna konferencija biće prva ponuda Putinu. Sankcije su nedjelotvorne, ono je sramno, ono je diskriminacija, ono je grijeh što je zapad učinio prema sportistima i prema umjetnicima. Trpi i ruski narod i najsiromašniji ljudi u svijetu i u Evropi oni koji su srednji stalež i oni koji su sirotinja. Takođe, pacifizam je očito pogrešan odgovor na rat u Ukrajini. Napokon, Evropska unija je shvatila da mora da se mijenja da mora postati četvrta svjetska sila, mora postati u istinu veliki globalni igrač utemeljen u zapadnoj demokratiji vojno bezbjedna, socijalno solidarna, samodovoljna u potrebama, održiva, progresivna, efikasna u odlučivanju, proširena i zaokružena.

Zapadni Balkan koji danas na iskušenjima da se vrati u sulude i krvave devedesete godine mora se konsolidovati, istinski krenuti evropskim putem. Crna Gora nema nam druge samo unutrašnji konsenzus, odgovornošću, znanjem i činjenjem sa manje ožiljaka moćemo izaći iz velikih globalnika, a možda i regionalnih iskušenja da se zna put u reformisanu Evropsku uniju vodi kroz susjede i čistilište. Stalno ponavljam lopovi i kriminalci trebaju da odgovaraju ono što su učinili u prethodnih 30 godina. Nema reformisane Crne Gore nema Crne Gore prema zaslugama u reformisanih Evropskoj uniji. U zajednici da ne bi bilo zablude od tih 500 miliona je negdje čak i do 100 miliona Slovena koji su većinski narod u šest država Evropske unije i u kojoj su u svakoj državi Evropske unije i ništa im ne fali u tome. Mnogi drugi Sloveni žele da budu dio Evropske unije. Ovo poslednje sam rekao u koliko nekome treba i to da kaže. Kolege, u pamet se oko svega ovog, još i nada da uz ovu moju priču neću pretočiti u amandman, jer bi odmah izazvao reakcije i Amerike i Kine i svih ostalih stvari. Ja to neću činiti, stojim iza amandmana Miodraga Lekića. Od njih će zavisiti i usvajanje ove Rezolucije. Ona neće odrediti ko je Evropejac i ko nije, jer među nama ima onih koji su bili kad je vrijeme bilo. Hvala vam i izvinjavam se.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 13:27:42)

Zahvaljujem poslaniku Raduloviću.

Konstatujem da je klubu PZP-a ostalo još četiri minuta na raspolaganju.

Nastavljamo dalje ispred kluba Bošnjačke stranke riječ ima poslanik Suljo Mustafić.

Izvolite kolega.

SULJO MUSTAFIĆ (27.07.22 13:27:58)

Zahvaljujem, uvažena predjednice.

Poštovane kolegice i kolege i uvaženi građani,

Bošnjačka stranka će podržati tekst Rezolucije Parlamenta o osudi agresije Ruske federacije na Ukrajinu. Dakle, riječ je o agresiji na suverenu državu protivnom međunarodnom pravu i naravno na bazi je odbrane univerzalnih principa. Naš apel će biti vjerovatno i kroz ovu Rezoluciju, ali i kroz diskusije da se zaustavi agresija na Ukrajinu, da se zaustavi stradanje civila, pljačke, silovanja, razaranja materijalnih dobara.

Crna Gora, i to nas raduje što slijedi politiku Evropske unije i naravno naših NATO saveznika, ali slijeđenje ove politike kada je o Ukrajini riječ je zapravo slijeđenje odnosa civilizacijskog univerzalnog, jer je riječ o odbrani temeljnih ljudskih prava, odnosno temeljnog prava da svaka država je suverena i da njen teritorijalni integritet ne smije se nikada dovesti u pitanje. S druge strane smatramo da je ovo odbrana i humanizma i svih civilizacijski vrijednosti, a zapravo osuda divljaštva i varvarstva koji se sprovodi nad okupiranim djelovima teritorije međunarodno priznate države Ukrajine. Naš utisak saosjećajnosti podsjeća i pojačava zapravo činjenica da scene koje gledamo u Ukrajini podsjećaju na neke scene koje smo gledali 90-tih godina na prostorima nekadašnje zajedničke Jugoslavije kada se ona rastakala i razbijala, a posebno u vremenu agresije na Bosnu i Hercegovinu i Hrvatsku. Tako da stradanja civila u Kijevu podsjeća na stradanje Sarajeva, razaranje polja podsjeća na razaranje Vukovara, a zločin koji se desio u Bučine podsjeća na genocid koji se desio u Srebrenici.

Dakle, ovaj dom ne može uraditi više od ovoga, ali je i ovo dovoljno dići glas protiv agresije na međunarodno priznatu državu, agresije koja ubija hiljade i hiljade civila, agresija koja uništava materijalna dobra i agresije koja naravno trajno uništava to područje i doprinosi prenošenju tog konflikta moguće i potencijalno i na druga područja u okruženju. Naravno, naš apel i ova Rezolucija i ono što će se čuti u ovom domu nije nikakva antiruska filipika, niti je u pitanju osuda ruskog naroda. Svaka civilizacija i svaka velika država i svaka veliko društvo u određenim istorijskim momentima i posrne i naravno izgubi kompas. To se dešava danas Rusiji i njenom režimu, a naravno kada je u pitanju i ruska kultura i ruska civilizacija i sve ono što je doprinos te svjetske civilizacije to nikada i niko ne može dovesti u pitanje niti može razviti bilo kakav antiruski osjećaj kod bilo koga, ja se nadam kod bilo kog građanina u Crnoj Gori.

Dakle, još jednom podsjećam, ponavljam da Bošnjačka stranka podržava tekst Rezolucije smatrajući je osudom agresije na međunarodno priznatu državu Ukrajinu apelom za zaustavljanje ratnih dejstava i naravno za usaglašavanje daljim praćenjem politike Crne Gore prema politici Evropske unije, naših NATO saveznika i ako hoćete u širem kontekstu i Ujedinjenih nacija. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 13:32:30)

Zahvaljujem poslaniku Mustafiću.

Sada ispred kluba SD uvodna izlaganja ima poslanik Ivan Brajović.

Izvolite kolega.

IVAN BRAJOVIĆ (27.07.22 13:32:39)

Hvala vam, poštovana predsjednice Parlamenta.

Uvažene kolegice i kolege, građanke i građani Crne Gore,

Mi danas razgovaramo o Rezoluciji povodom vojne agresije Ruske federacije na Ukrajinu i naravno kao i o mnogim pitanjima o kojima razgovaramo u Parlamentu ovdje ćemo čuti različito mišljenje i različite nastupe. Ja se nadam da ćemo mnogo češće čuti priču o agresiji nego što ćemo čuti priču o specijalnoj operaciji, ali i to je naša stvarnost. Postoje razlike. Samo sam siguran i uvjeren da će u konačnom za Rezoluciju glasati mnogo više poslanika od onih koji su potpisali peticiju. Mi poslanici Socijaldemokrata smo potpisnici peticije. Smatramo da je ona izraz jedne solidarnosti sa narodom Ukrajine, da ona zaista i treba da izrazi saosjećanje sa patnjama koje građani i građanke Ukrajine doživljavaju svakodnevno, a već je šesti mjesec teče od 4.februara kad je počeo ovaj sukob. Kao što znate sukob se najavljavao, sukob se mogao očekivati, ali dok nije započet svi su ipak željeli da ne vjeruju u realnost odigravanja tog sukoba.

Na žalost danas se svakoga dana pred našim očima putem svih mogućih medijskih sadržaja suočavamo sa ogromnim razaranja i zato je zaista važno da osudimo i ovom Rezolucijom agresiju Rusije na Ukrajinu. Uostalom, generalna Skupština Ujedinjenih nacija je još u martu je usvojila Rezoluciju kojom

se najoštrije osuđe ruska agresija. Kao što se čulo za tu Rezoluciju su glasale sve zemlje Zapadnog Balkana, a naravno i Crne Gore, glasala je i Srbija, Bosna i Hercegovina i pravilno je što su glasali za tako nešto. Danas u ovoj raspravi, a vjerujem i na glasanju činimo to i mi. Pri tome naravno treba da budemo svjesni da Crna Gora neće opredeljujući doprinijeti da se ovaj konflikt okonča, ali je svakako važno da pokažemo solidarnost i da budemo dio čini mi se jednog civilizacijskog svejetskog pokreta koji će doprinijeti da se pokuša što prije prije svega zaustaviti sukob, a onda doći do nekog rešenja koje će biti prihvatljivo za sve strane. Nije to lako uraditi i siguran sam da će na žalost proteći dosta vremena od tog trenutka. Ovdje treba samo da još jednom ponovimo koliko je važno što je Crna Gora već članica NATO-a, koliko to znači i za našu sigurnost, za našu državnu samostalnost i utemeljenost i koliko je važno da što prije napredujemo na putu ka evropskim integracijama, ka članstvu u Evropskoj uniji. Ja mislim da je izvjesno da će mo biti prva sledeća članica Evropske unije, ali je vrlo važno kad će se to desiti.

Ono što smo više puta ponavljali je da je Evropska unija pokazala možda i svoj najveći domet da na teritoriji zemalja članica Evropske unije nije bilo sukoba od ratnih razaranja od Drugog svjetskog rata. To je najduži period mira u Evropi. Mislim da je strašno važno da na takav način i dobro je što je Crna Gora zemlja koja je potpuno uskladila svoju vanjsku politiku sa politikom Evropske unije, na neki način i ovom Rezolucijom to još pokazujemo. Podsjetiću na primjer da i zemlje regiona su Srbija je u aprilu glasala za isključenje Rusije i Savjeta Ujedinjenih nacija za ljudska prava zbog izvještaja o zverstvima počinjenim u oblastima Ukrajine kao što su i druge države glasale za to. Moramo biti svjesni da ovo treba da bude jedinstveni odgovor da je svakome stalo da se okončaju sukobi. Takođe, trebamo da razmislimo da li da jedan dodatak napravimo o Rezoluciji gdje ćemo podržati sve napore i Ujedinjenih nacija i Savjeta Evrope i OEBS-a i drugih međunarodnih organizacija. U tom smislu da se ispituju eventualna pitanja genocida ratnih zločina, zločina protiv čovječnosti u ovim okolnostima i u ovim dešavanjima koje se na žalost dešavaju u Ukrajini. Zato je vrlo važno da pokažemo što veće zajedništvo o osudi agresije Ruske federacije na Ukrajinu i da na taj način pokažemo da smo u toj snazi koju mi možemo uputili jedan apel za što brže zaustavljanje sukoba i pokušaj da funkcionišemo normalno, mirno u Evropi i čitavom svijetu. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 13:37:43)

Zahvaljujem poslaniku Brajoviću.

Sada ispred kluba SDP-a, LP-a iako nije negdje uobičajeno, ali isto ćete vi poslanice Vuksanović Stanković iako ste predlagač je li tako?

Hoćete li koristiti ovo vrijeme ispred kluba? Hoćete da objedinite vrijeme koje imate kao uvodničar i ovo kao predlagač u odgovorima?

Izvolite.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (27.07.22 13:38:13)

Zahvaljujem, uvažena predsjednice.

Pitanje ruske agresije na Ukrajinu nije samo suštinski, ni vojno, ni političko pitanje, nego prije svega civilizacijski odnos prema jednom bezumlju, sa zaprepašćenjem se suočava sa tim čitava Evropa i čitav svijet i odnos poslanika koji će danas diskutovati i izjasniti se o ovome će pokazati ko je za evropske vrijednosti, a ko za despotski i diktatorske. Ko je za učlanjenje u Evropsku uniju koje je jedinstvenije nego ikad, a ko je naslednik onih koji su nas gurali u federaciju sa Rusijom i Bjelorusijom i raznim evroazijskim integracijama đe Crnoj Gori ni po čemu nije bilo mjesto i nije mjesto.

Danas je cijeli svijet zgranut jednim srednjovjekovnim nasiljem nad mirnim građanima Ukrajine koji su brutalno napadnuti od svog sjevernog susjeda samo zbog toga što neko misli da na njenoj teritoriji treba praviti ruski svijet, da treba njih proćerati, a na njihovoj teritoriji instalirati marionetsku vlast koja će promijeniti sve od tv kanala preko monete, obrazovnog sistema i svega onoga što čini identitet jedne suverene države. Rusija čak i ne krije da je cilj da anektira usvojene teritorije dok u javnosti skoro svakog dana izlaze snimci ratnih zločina ruskih trupa od Buča do ugašenih gradova i ubijenih civila, majki, žena, djece. Raketama dugog dometa se ruše civilni objekti, škole, bolnice, vrtići, stambene zgrade da na svijetu prijete glas zbog toga što preko dvadeset miliona tona žitarica ne može da se uveze iz Ukrajine koje je jedna od najznačajnijih poljoprivrednih proizvođača.

Prošle godine smo u Crnoj Gori dočekali 233.000 dragih ljudi iz Ukrajine dok ih je u proteklih decenija nekoliko miliona podsjetilo našu zemlju. Danas mnogi od njih dolaze u našu zemlju kao izbjeglice, zbog toga što je bezumni režim odlučio da ih istjera iz njihovih domova. Crna Gora je uvijek birana na strani slobode, uvijek i u momentu kad je trebalo i kada su se oslobađale balkanske zemlje i u španskom ratu i na Kritu kada se čuvao mir i kada je trebalo ustati protiv fašizma i nacizma. Bilo je među nama na žalost i onih

koji su podržavali agresore i naslednici i jednih i drugih će se danas po ovom pitanju jasno videti đe su. Nisu imali prilike uvaženi građani, da čujemo iz nekih diskusija ođe da je ova Rezolucija površna i plitka da predstavlja izraz jedne političke banalnosti i da se ne zna đe politika počinje, a đe se završava. Ja sam iz više navrata na više sastanaka pozvala sve poslanike da poprave ovu Rezoluciju ako smatraju za shodno na način što će amandmansi djelovati na nju pa ćemo mi kao predlagači utvrditi da li su ti amandmani prihvatljivi ili nisu.

Kaže se da mi imamo mentore iz zapadnih ambasada. Konkretno ja sam u životu im dva puta imala mentore jedan put kad sam radila magistarsku tezu čuvenog prof iz Beograda i drugih put kad sam radila doktorsku disertaciju kada je mentor bio uvaženi akademik Zoran Rašović i drugi prof iz Beograda kao članovi komisije. Ali znate kako poznato je ona stara izreka koja kaže da je napad najbolja odbrana. Ovđe samo jedni imaju mentora, a to su kolege iz Demokratskog fronta i njihov mentor je zna se ko Aleksandar Vučić i ne samo njihov već i neki ovđe koji šuruju zajedno sa njima, ali će se oni sami prepoznati. Nadalje, kaže se kako mi nismo osudili NATO agresiju na Saveznu Republiku Jugoslaviju. Ja želim da objasnim ljudima koji žele da se bave politikom, da postoji razlika između NATO agresije i NATO intervencije. Ono što se desilo u Saveznoj Republici Jugoslaviji je bila NATO intervencija kao odgovor na zločinačku i genocidnu politiku Slobodana Miloševića koja se dešavala na teritoriji bivše Jugoslavije bez ikakve namjere NATO alijanse tada da okupira bilo čiju teritoriju to je bila NATO intervencija.

Ovo što se danas dešava od strane Rusije agresija sa ciljem Rusije da okupira jednu suverenu državu i pri tome zvjerski se ubijaju civili. E to je razlika između NATO agresije i NATO intervencije. Tako da je tada bio jasan stav naš pogotovo NATO intervencije kao što je i danas jasan stav naš oko ruske agresije na nezavisnu teritoriju jedne suverene države Ukrajine. Više poslanika se pitalo ovđe otkud nama pravo da budemo prvi, a vazda su Crnogorci u istoriji bili prvi nikad zadnji. Nas od fašizma nisu oslobađali ni Rusi, ni Amerikanci. Mi smo prvi dizali ustanak u porobljenoj Evropi '41.godine, a da nećemo sigurno bježati sa bojnog polja, a ođe pojedini smatraju sebe da su Srbi i sve govore Kosovo je Srbija, pa što sede ođe, što ne počošće da brane Kosovo. Prema tome, molim vas nikad Crnogorci u istoriji nikada nisu bili zadnji, vazda su bili prvi, a onda nakon toga i Velika Britanija, Parlament Velike Britanije, Estonije, Poljske ili Litvanije, Hrvatske, Albanije još mnogi parlamenti evropskih država donijeli su Rezoluciju o Američkom parlamentu čak više Rezolucije o agresiji Rusije na Ukrajinu. Mi smo apsolutno za borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije i svakog ko je radio protiv zakona ove države treba da odgovara pred institucijama sistema. Ali odnos prema civilizacijskim vrijednostima ne znači, kao što su ođe spočitali, odustati od borbe protiv organizovanog kriminala i korupcije. Nema potrebe da skrećemo temu ni sa tog polja, kako da ne i time ćemo se baviti. Ovom prilikom potpuno podržavamo napore Specijalnog državnog tužilaštva u ovome što su krenuli. Ko će pobijediti u ovom ratu? A da to je jasno svima pobijediće borci za slobodu, pobijediće Ukrajina. Neće sigurno ovi sa ovim modernim slovima po tenkovima pobjeđivati, moderne svastike i ostalo.

Prema tome, ja sam i dalje otvorena za diskusiju, da čujem predloge, da čujemo amandmane. Izvolite, tu smo da raspravljamo i dalje. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 13:45:13)

Zahvaljujem kolegici Draginji Vuksanović Stanković koja je govorila sada i kao uvodničar ispred kluba, a takođe i kao predlagač komentarišući uvodna izlaganja. Sada prelazimo na diskusiju po redosledu prijavljenih i prva je i ispred kluba Demokratske partije socijalista poslanica Aleksandra Vuković.

Poslanice Vuković, vaše vrijeme za diskusiju. Izvolite.

Izvinjavam se poslanici Vuković.

Samo da nisu svi u sali da se pripremi za raspravu poslanik Jovan Jole Vučurović. Hvala vam.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (27.07.22 13:45:53)

Zahvaljujem, predsjednice Parlamenta, i pozdravljam kolegice i kolege, posebno građane i građanke, jer smatram da i oni kao i mi u Parlamentu znaju koliko je ovo važan dan.

U Ukrajini se dešava potres i pretres Evrope. Potresaju je posledice njene letargije ubijedenosti u svemoć progresivnosti zapada i neshvatanje proročkih riječi Fernanda Pesoje. Današnja politika je masna degeneracija organizovane nesposobnosti. Zapitajmo li se može li Evropa izliječiti se kao ovim mlakim čajem u koju je sebe pretvorila. Pretresa je Putinov režim, jer se tamo ovaj agresor narugao međunarodnom pravu i svijetu stvorenom nakon Drugog svjetskog rata u koji je svaka evropska država uložila i na izvjestan način položila dio svog državnog i nacionalnog suvereniteta. Narugao se u i Ujedinjenim nacijama čiji je Rusija član od osnivanja i povelje iz 1945.godine, čiji član 2 kaže. Svi članovi se

suzdržavaju od upotrebe sile protiv teritorijalnog integriteta i političke nezavisnosti svake države. To su one ujedinjene nacije koje je tako nazvao Frenklin Ruzvelt tokom Drugog svjetskog rata misleći na saveznike. Sovjeti su naravno bili saveznici u borbi protiv fašizma i nacizma. Tamna je noć, samo meci zvižde preko stepe, to je ruska pjesma u slavu vojnika koji su taj narod učinili velikim. Što danas Putin radi Ukrajini radi i Rusiji - Ukrajinu uništava, Rusiju ponižava pjesma koja je slavila Crvenu armiju u Putinovoj Rusiji neće se više moći ni pjevati, a ni neka slična komponovati. Sramota je prekrila Rusiju. Nije nam milo. Zašto?

Istorija odnosa Crne Gore i Rusije počinje od vladika Danila 1711.godine. Ta istorija zasvođena je Carevim mostem u Nikšiću. Krunisanju cara Aleksandra III prisustvovao je i kralj Nikola. Rusija je zvanično priznala nezavisnost Crne Gore 12. juna 2006.godine samo 23 dana nakon održanog referenduma. Ministar inostranih poslova Rusije Sergej Lavrov je u zvaničnoj posjeti Crnoj Gori 2011.godine izjavio da Rusija snažno podržava evropske integracije Crne Gore te da njena namjera za integraciju u NATO ne može uticati na izuzetno bliske prijateljske odnose dvije države. Da nema ljubavi u međunarodnim odnosima najbolje svjedoče riječi Njegoševe upućene Matiji Bani "Rusiju volim, ali ne volim da mi se svakom prilikom daje osećati cijena te pomoći. Ja gospodar Crne Gore pravi sam rob petrogradskih ćudi. To mi je već dodijalo pa hoću taj jaram da zbacim". Nestaju u njih sva priroda crnogorsko ruskih odnosa. Naprotiv, mijenjalo je vrijeme okolnosti i ljudi, ali je važno imati u vidu današnjeg odnosa Rusije prema Ukrajini, a time i prema Crnoj Gori. Ukrajina jeste svaka evropska država, u Ukrajini žitnici Evrope danas stasava klasje neke nove Evrope. Na veliku žalost stasava na krvi Ukrajinki i Ukrajinaca, ali taj crni hljeb krvlju poštrapani koji se danas mijesi u Evropi moramo odbraniti od silnih u njihovoj nečasnoj gozbi i piru. Strašno je danas u Crnogorskom parlamentu čuti riječi iz Kremlja specijalna operacija Rusije u Ukrajini. Crna Gora se vjekovima borila protiv agresora. Zar će mu danas neki njeni ljudi dati podršku "Ne činite to o Crnogorci". Agresija Ruske Federacije na Ukrajinu donosi Evropi i NATO-u i čuda koja nije mogla postaći ni jedna druga okolnost. Finska i Švedska uskoro postaju članice NATO-a. Finska ima pet i po miliona stanovnika i hiljadu i petsto biblioteka širom zemlje. U januaru '95 pridružila se Evropskoj uniji. Zahvaljujući Finskoj dobili smo jedan pojam u međunarodnim odnosima finlandizacija. Riječ je o fenomenu po kome se jedna mala država ne suprotstavlja velikom i autokratskom susjedu već pokazuje najveći stepen trpeljivosti kako bi sačuvala svoju nezavisnost i slobodu.

Tako se sve vrijeme ponašala Finska prema svome susjedu Rusiji. Na unutrašnjem planu politika koja kritikuje Rusiju nije molga pobijediti. U Finskoj koja ima hiljadu i petsto biblioteka nijesu se smjeli štampati čak ni ruski disidentski pisci poput Solženjicina. Poradi mira u kući na finskoj granici Rusija se nije kritikovala. Do 1917.godine Finska je samo jedna autonomna ruska oblast, ali ne i država. Kada je nakon Staljinovog pakta sa Hitlerom Rusija izrazila svoje pretenzije na baltičke države Finsku, Estoniju, Letoniju i Litvaniju usprotivila se samo Finska i otpočeo je zimski rat od 1939. godine do 1940.godine. Rusija je sa svojih ni manje ni više nego 500.000 vojnika napala Finsku koja je brojila 120.000. Gerilsko ratovanje Finaca bilo je volšebno. Pred sobom imamo sliku legendarnog snajperiste Sima Hejke sa nadimkom "Bijela smrt" koji je izranjao iz drveća i borio se sa ruskim vojnicima do slave nagrđenoga lica i najboljeg snajperiste Drugog svjetskog rata. Tada je poginulo 100.000 Finaca i Rusija je osvojila neke finske teritorije, ali ostao je otpor i prkos kao danas u Ukrajini koji će stvoriti državu i naciju i tonu sa najboljim obrazovanjem i tehnologijom.

Onda je započela tzv. finlandizacija. Finska je sa Rusijom '48 godine potpisala Sporazum o prijateljstvu, saradnji i uzajamnoj pomoći, a ruskoj vojsci je omogućen boravak na finskoj teritoriji. Bila je to politika miroljubive koegzistencije, vojne neutralnosti pa i bliske saradnje sa Staljinom, Hruščevim i Brežnjevim. Nakon osam decenija finlandizacije politike nezamjeranja, balansiranja pa i podređenosti ruskom uticaju Finska je zatražila ulazak u NATO Finska čije su veze sa Rusijom neraskidive i koja ima 1.340 km dugu kopnenu granicu sa Rusijom tik uz nju na svom istoku. Pomenimo i Švedsku državu koja je 200 godina ostala neutralna i van ratnih okršaja koja do 2005. godine nije slavila Dan državnosti nego Dan ujedinjenih nacija u kojoj se ne pjeva švedska himna već hit Majkl Džeksona "Mi smo svijet danas država koja nam je osmislila pes mejker postaje dio NATO sistema i geo politički stimulator srca Evrope koja od 24.februara 2022.godine nikada više neće biti ista." Ukrajina je danas putokaz Evrope. Prema njoj će se usmjeravati evropska politika, novi svjetski poredak i nadajmo se buđenje Evrope koja ne smije van svog sistema ostaviti svoje djelove države Zapadnog Balkana. Samo ujedinjena Evropa pobijediće autokratski i zločinački Putinov režim i vratiti Rusiji staru slavu, a mi danas izgovarajući slava Ukrajini pjevamo kao Taras Ševčenko prije 180 godina svome kako kaže drugu Gogolju "Ti se smiješ, a ja plačem veliki moj družo". Možel taj plač što donijeti? Samo travu otrovnicu neće grmjet Ukrajinom topovi slobode, neće zaklat otac sina svoje dijete milo, za čast, slavu, za slobodu, bratstvo Ukrajine neće zaklat već uzgojit pa prodat za klanje Moskalju, jer to je udovičin novčić za prijestolje, domovinu i Njemcima, a za nas će biti smijeha i plača. Zahvaljujem.

Zahvaljujem poslanici Vuković.

Ova četiri minuta će biti oduzeta od vremena kluba Demokratske partije socijalista.

Sada riječ ima poslanik Jovan Jole Vučurović, a da se pripremi poslanik Ivan Mitrović, nakon njega, samo malo obavještenje bi po redosledu trebalo da bude poslanica Jelena Božović o kojoj sam informisana da je na Odboru tako da ćemo morati da rotiramo, sledeći bi bio poslanik Miodrag Lekić. Nadam se da će biti u mogućnosti da bude u sali. Samo kao napomena. Hvala vam.

Poslanik Jovan Jole Vučurović naše vrijeme kolega.

JOVAN VUČUROVIĆ (27.07.22 13:55:25)

Hvala.

Dakle, evo da ja skratim već se priča odužila poslije nekoliko govornika.

Ova Rezolucija ima po meni nekoliko dimenzija i otvara više pitanja na koje je možda važno ukazati kako bi se osvijetlila njena suština, a možda i najviše i njene namjere i kakve refleksije imaju i mogu imati na Crnu Goru. Ono što je možda najvažnije ta prva dimenzija da ova Rezolucija ne promovise mir dakle, kao najveću vrijednost, a valjda je najvažnije u ovom trenutku apelovati koliko je moć Crne Gore i koliko smo u snazi da apelujemo da se taj sukob završi. Međutim, imamo Rezoluciju koja je potpuno drugačije intonirana i koja je plastičan primjer rekao bih jednog jednostranog i hučkaškog dokumenta koji uz to svjesno ne želi da sagledava ovako sveobuhvatno, sve ono što se dešava u Ukrajini, makar da se obuhvatilo u proteklih desetak godina makar da se obuhvatilo ono vrijeme od kada su oni nacisti na Majdan urušili legitimnu ukrajinsku vlast, dakle ono vrijeme ili da se makar sagledali oni zločini koji su potčinjeni nad narodom Donjecka i Luganska makar to da se obuhvatilo i da smo onda razgovarali o ovoj Rezoluciji. Ovako ovaj dokument na žalost neće se uvrijediti oni koji su ga pisali je ipak samo jedan bezvrijedni panflet koji je sa neke adrese nametnut Skupštini Crne Gore.

Druga dimenzija ove priče današnje je ono što se dešavalo kod nas. Evo ponavljali smo da i ja kažem 1999.godine izvršena je NATO agresija na Saveznu Republiku Jugoslaviju bez odluke Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija uz kršenje dakle svih mogućih konvencija. Da podsjetimo uvijek dakle u toj agresiji poginulo je na hiljade civila žena, djece, staraca. NATO agresor je ciljano i namjerno gađao i rušio i bolnice i ambasade i medijske kuće i mostove i rafinerije i porodilišta, sve ono što je mogao da ruši to je rušio, a što pripada civilima. Prema riječima najvećih stručnjaka NATO je "Bombardovanje Srbije i Crne Gore municijom sa osiromašenim i obogaćenim uranijumom otrovao 60 generacija što je potvrdio i ekološki komitet Savjeta Evrope u izvještaju od decembra 2000.godine. Dakle, to je utvrdio ekološki Komitet Savjeta Evrope, a ja se poštovani građani, ne sjećam da je ova Skupština osim nas ovdje koji u kontinuitetu podsjećamo i podsjećaćemo i dalje na to osudila taj zločin nad svojim narodom, a ovdje se neki uprtili u "velike gaće" što kaše naš narod pa sada osuđuju sukobe u nekim drugim državama po svijetu. Dakle, pazite maše se ovom Rezolucijom, a ja želim da podsjetim na jednu stvar. U ovoj Skupštini se više puta vijalo da se na dnevni red stavi Predlog u obrazovanju Odbora za ispitivanje posledica NATO bombardovanja 1999.godine na zdravlje građana - tako se zove taj Predlog, to je predlagao tadašnji poslanik Aleksandar Damjanović današnji ministar, ali je većina to ovdje uvijek odbijala, a sad bi ti što su odbijali jednu takvu inicijativu koji su nijemi ostali i dan danas su ostali nijemi na žrtve svoga naroda sad bi da ovdje donose Rezoluciju i raspravljaju o sukobima po bijelom svijetu i da nam nameću rezolucije koje su pisane u nekim ambasadama. Dakle, prepisali su ih.

Onaj koji nema snage i dostojanstva da osudi zločine nad svojim narodom taj ne može biti ozbiljan sagovornik ni za ovu temu o kojoj danas ovdje raspravljamo. Ja znam da je nekima teško da se pominje NATO agresija na Saveznu Republiku Jugoslaviju, jer imamo jedan fakat da je Milo Đukanović bio tada član vrhovnog Savjeta odbrane Savezne Republike Jugoslavije i da je iz te pozicije sa te funkcije on letio tada u Brisel dakle na noge ljudima koji su ubijali djecu i žene u Savznoj Republici Jugoslaviji i time po svim standardima napravio knjiški primjer (prekid) svoje države. Naravno osim Savezne Republike Jugoslavije moram da pomenem da je četiri godine prije toga bombardovan naš narod u Republici Srpskoj i da je izručeno na hiljade tona bombi i da je poginulo preko 150 civila takođe o tome niko ovdje ništa ne priča i ako se bavimo osudama, ako smo toliko bolećivi, iskreni, a nijesmo nego smo licemjerni do bola pojedini onda ajde da osudimo i agresiju NATO pakta iz Sjedinjenih Američkih Država i na Irak i na Avganistan i na Libiju i na Somaliju i na mnoge druge države dakle koje su srušene sa zemljom i u kojima je pobijeno na stotine hiljada ljudi to očekujem od nekih drugih ovdje da osude takođe gdje pobijeno 100.000 ljudi samo da bi se uspostavila neka imperija koja se kao što vidimo raspada po temelju da bi se uspostavila vladavina jedne zemlje i jednog saveza, ali očigledno ne može im biti, pa možda da osudimo i agresiju Turske na Kipar. Zašto da sve to ne osudimo. Treća dimenzija, predsjednice prije svega ove Rezolucije da se ovdje u kontinuitetu doduše uzaludno pokušava sprovesti i plasirati antiruska histerija već nekoliko mjeseci kažem

uzaludno, jer je to nelogično i nenormalno i nespojivo sa tradicijom Crne Gore već smo govorili o vezama Rusije i Crne Gore i to ne treba ja da ponavljam dalje ovdje, a šta je pozadina te histerije? Tu dolazimo do osnovnog problema što se tiče Crne Gore i ove Rezolucije. Osnovna dakle zamisao je da se preko antiruske histerije plasira antisrpski i antipravoroslavni narativ u Crnoj Gori ono što gledamo već takođe mjesecima ili negdje aj da kažem od 30.avgusta od 2020.godine od kada smo srušili antisrpski režim u Crnoj Gori. Poštovani građani, nije ove Drljevićevce dakle ovdje neke briga uopšte za Ukrajinu, vjerujte. Dakle njih je briga da preko ovakvih rezolucija kažem plasiraju antisrpski narativ i da ponovo šire mržnju prema srpskom narodu, a vidjeli smo i prema drugim narodima i mržnju prema Srpskoj pravoslavnoj crkvi i da pomenem tu još jednom uzalud se gospodin Đukanović trza, temeljni ugovor će svakako biti potpisan narednih dana, a temeljni ugovor su već potpisale 100.000 ljudi na litijama i dakle, on neće biti u snazi da to spriječi.

Evo za kraj da ponovim ova Rezolucija ne poziva na mir, ona je jednostrana i huškačka kao što je i politika onih koji su je predložili. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:03:44)

Zahvaljujem poslaniku Vučuroviću.

Samo da vas obavijestim da je klubu Demokratskog fronta ostalo 19 minuta na raspolaganju, a da imamo četvero prijavljenih iz vašeg kluba.

Nastavljamo dalje.

Riječ ima poslanik Ivan Mitrović, da se pripremi poslanik Miodrag Lekić, a nakon njega poslanik Predrag Bošković.

Izvolite.

IVAN MITROVIĆ (27.07.22 14:04:11)

Uvažena predsjednice Parlamenta, uvaženi građani Crne Gore, uvažene kolege poslanici,

Mislim da paralela između ovog stava koji smo čuli prije mog izlaganja i same Rezolucije najbolja to što će ovu Rezoluciju ipak podržati čini mi se dvije trećine parlamentaraca u Crnogorskom parlamentu i da je to dobro za Crnu Goru i dobro za budućnost Crne Gore.

Ono što želim na samom početku da kažem jeste da je teško zamisliti neki socijalno destruktivniji akt od rata, a posebno ovog rata koji se dešava na tlu nezavisne teritorije Ukrajine i zbog toga mislim da je osuda agresije Ruske federacije na Ukrajinu, bez obzira koliko to možda grubo zvučalo u stvari pitanje etike i morala. Zašto to mislim? Kada kažem pitanje etika i morala moramo se posjetiti činjenice da ovaj rat ne traje smao pet mjeseci već traje od 2014.godine i da je u tih sedam godina 50.000 Ukrajinaca izgubilo svoje živote, da je u samo ovih pet mjeseci koliko ovaj rat traje po različitim izvorima, ali najmanje 5 miliona Ukrajinaca napuštilo svoju zemlju, da je u ovih pet mjeseci između 7 miliona i 12 miliona Ukrajinaca napuštilo svoja ognjišta ili se interno raselilo.

Među raseljenim licima u Ukrajini nalazi se 4,3 miliona djece. Da ne govorimo o razdvojenim porodicama, brakovima i brojnim drugim situacijama. Ruske trupe danas uništavaju Ukrajinu. Porušeni su i spaljeni brojni domovi, škole, vrtići. Dokumentovana šteta na Ukrajinu, ukrajinskoj infratructuri je 94 milijarde dolara. Sve to se čini zemlji koja je neposredno prije izbijanja rata u strukturi svog stanovništva imala 45% populacije koja je bila siromašna. To se čini zemlji koja je u strukturi svog stanovništva prije izbijanja ruske agresije imala 24% stanovnika koji su bili stariji od 60 godina i čini se na način što se strukturi takve populacije onemogućavaju i kada se steknu uslovi da napušte svoja ognjišta u trenucima agresije, blokiraju se humanitarni koridori i time stvara najveća humanitarna i zdravstvena katastrofa od Drugog svjetskog rata.

Uvažene kolege, svi smo svjesni činjenice da je rat u Ukrajini izazvao i globalne poremećaje, da je izazvao poremećaje i na ekonomskoj sceni euro zone. Samo od februara do aprila rast cijena osnovnih životnih namirnica je revidiran za 2,9% sa 3,8 na 6,7%. Ovo govorim zbog toga što je ovo atak na ekonomski standard građana cijele Evrope, ali to je malo manje važno od onoga što se dešava građanima Ukrajine. Zbog toga mislim da niko ko evropski misli o Crnoj Gori nema pravo, a da ne osudi invaziju Ruske federacije na nezavisnu i suverenu zemlju. Crna Gora se sticanjem svoje nezavisnosti 2006.godine odlučila kojim pravcem želi da ide. Taj svoj pravac je potvrdila i 2017.godine učlanjenjem u NATO i mi danas imamo samo jednu obavezu da usvojimo ovu Rezoluciju i osudimo rusku agresiju na Ukrajinu bez želje da zaboravimo 311 godina naših diplomatskih odnosa, bez želje da nam bilo ko imputira ovdje da je bilo ko u Crnoj Gori protiv srpskog ili ruskog naroda ne znam kako se povezuje ovo sa srpskim narodom, sa obavezom da vrata Crne Gore ostanu otvorena i jesu otvorena za ruski narod kao što vjerujemo da su i

vrata Rusije otvorena za crnogorski narod, ali ne sa obavezom da afirmišemo politiku koja dezintegriše mir u Evropi. Toliko i hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:09:19)

Zahvaljujem poslaniku Mitroviću.

Nastavljamo dalje.

Riječ ima poslanik Miodrag Lekić, da se pripremi poslanik Predrag Bošković, a nakon njega poslanik Vladimir Raičević.

MIODRAG LEKIĆ (27.07.22 14:09:37)

Hvala, predsjednice Skupštine.

Vidim da je odvojeno vrijeme za ovu raspravu veoma solidno, i tu je bila pretpostavka da će izazvati veliku pažnju, i to je tačno, jer treba znati da građane takođe ova tema interesuje i oni je zastupaju vjerovatno u nekom pluralističkom razmaku i dobro bi bilo da nekako projektujemo što ovi građani misle, iako to nije lako sve uraditi i da poslušamo glas građana. Koliko god da je ovo veoma pozitivno je li da ćemo raspravljati, učestvovati, ne bi dobro bilo da unutrašnje političke teme budu u sjenci, neću o tome, ali moram samo da bi napravio paralelu da mi u Crnoj Gori koja po mom mišljenju tone sve dublje u krizu u ovom trenutku ne znamo da li postoji većina koja podržava Vladu. Da li komponente većine podržavaju Vladu, jer smo čuli da je ta podrška izgubljena. Da li znamo u Crnoj Gori idemo na odmore, neko će nas pitati, da li je temeljni ugovor izglasan u Vladi, javljeno je da jeste, ali osnovana je neka komisija, komisija je već u startu u nekoj krizi. Dakle, mi smo veoma u ovom trenutku u jednoj, najblaže rečeno, neozbiljnoj situaciji kao da traje, ajmo još 10 dana, ajmo još 15, što je nešto što funkcioniše i što traje, to je kadrovska politika. Na Vladi ide perfektna ta linija, a u međuvremenu se protagonisti Vlade čas je neko izdajnik, neko je ekstremista itd. Vraćam se temi, smatram je važnom, pretendujem da se nešto pomalo razumijem u sve to, ali sam morao da napravim paralelu da nemamo žestinu rasprave o tim suštinskim temama i zato mi nismo, rizikujemo da ne budemo pravi predstavnici naroda, građana, nego da je ovdje ne mislim samo u Parlamentu i najmanje mislim na Parlament u sve svoje slabosti nego tamo gdje se vodi politika da je to sajam licemjera i da građani su nezadovoljni, ogorčeni stanjem u društvu. Završavam ovaj dio i prelazim na temu da se ona može sagledavati kao tema Ukrajine i druga dimenzija je ova deklaracija.

Danas je dežurna riječ bila često moral i pitanje etike u svemu ovome i ne isključujem da je motivacija bila dobronamjerna, ali nje nema, ali ne sada zato što je jedna strana zaboravila na moral. Ne bi želio da držim nikakav čas, ali podsjećam da su tri elementa u međunarodnim odnosima bitna, to su: nacionalni interesi, to je odnos snaga i to su pravila. U tom trouglu se odvija međunarodni život i međunarodni poredak. Mislili smo i sad pravim jednu genezu, jer ćemo doći do Ukrajine, jer problem nije od februara ove godine. Mislilo se i smatralo se i očekivalo se i ne bez razloga da nakon pada Berlinskog zida će se ići kroz ove tri komponente ka trećoj da ona postane prva, to su pravila, pravila drugim riječima međunarodno pravo itd. To se nije dogodilo, dogodilo se da u trijumfalizmu 90-tih godina pobjedničkom se počinje zaobilaziti međunarodno pravo. Jedan teoretičar je proklamovao kraj istorije u nekom nadahnaću. Izgledalo je da sad u novoj epohiji samo će problem biti da će biti dosadno, sve će biti idealno. Međutim, ne, kršilo se međunarodno pravo, bilo je unilateralnih akcija van međunarodnog poretka i to se nastavilo. Kad god sve ovo govorim ne pada mi napamet da branim ovu intervenciju Rusije koja naravno se naslanja na ovu prethodnu praksu da su pravila relativizovana i da nabrajaju druge intervencije koje su bile van međunarodnog prava.

Poslednji veliki čin na međunarodnom planu je bio čin Buša starijeg. Podsjetiću, 90-te godine je Sadam Husein izvršio invaziju na Kuvajt na jednu suverenu državu. Amerika je odlučila da interveniše, jer je kršen princip je li povrede suvereniteta jedne zemlje.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:14:52)

Samo da provjerim vrijeme predviđeno diskusijom da li ćete vi koristiti svo vrijeme kluba. Hvala.

MIODRAG LEKIĆ (27.07.22 14:15:01)

Hvala vama.

Predsjednik Buš stariji je tražio široku inicijativu da se stigne do Rezolucije Savjeta bezbjednosti, čak je tražio od nesvrstanih. Tada smo mi predsjedavali sticajem okolnosti kao Jugoslavija. Znači strpljivo je tražio legalitet te intervencije gdje bilo potpuno osnovano da se uđe, da se jednom diktatoru kaže čekaj ušao si u drugu državu, poništio si drugu državu. Ne, na bazi legitimiteta, kasnije su došli ovi eksperimenti koji se nastavljaju i koji su argumenti je li da prevladava odnos snaga, tako da moralno pitanje je više u domenu narativa koji ne pogađa suštinu. Na kraju krajeva da saopštim da bi sagledali to tzv.moralno pitanje i neke podatke koji bi mogli biti interesantni. Poslije '14 kada je oduzet ili vraćen zavisno kako ko terminologiju upotrebljava Krim i zauzete sankcije prema Rusiji da pročitam vrlo kratko sa pouzdanim izvorima zapadnog karaktera ko je od državnika iz Evrope bio u upravnim odborima Ruske federacije. Govorim od prije godinu dana, dvije godine dana, daleko smo od 2014.godine kad su krenule sankcije.

Dakle, bivši francuski premijer Fransoa Fijon je bio član Odbora ruske državne naftne kompanije Zarbežejnit, ne čitam moguće dobro, ne znam ruski, znam neke druge jezike i jako mi je žao što ne znam ruski jer je veliki jezik. Bivša ministarka inostranih poslova Austrije Karin Knajsel je imenovana prošlog juna prije godinu dana u Upravni odbor Ros Jefta, najmoćnije državne kompanije u Rusiji, Šreder - da ne govorim svi znamo i koju platu je imao itd. U nadzornom odboru ruskih željeznica nalazio se bivši austrijski kancelar Kristijan Ker. Ja ovo ne čitam da ove ljude kritikujem, ne pada mi na pamet, ali ću da kažem da mi sa impulsima koje dobijamo iz Evrope, zapada, raznih misionara, prolaznika, ja se bojim ovdje ovi koji utiču i nisu neki predstavnici vrha država nego određene službe je li koje izgleda imaju dosta jak uticaj ovdje na političku elitu, čak ima jedna teza hipoteza da ovaj politički moleraj koji je stvoren sa ovom Vladom je tretiran i njegov osnov je bio kao postavimo naše ljude, jer počeo je rat u Ukrajini pa da se zbijemo i da to su protektorati, to je kolonijalna svijest, to je nešto što je nedopustivo sa crnogorskom istorijom da se tako sve odvija, ali to je sada digresija. Htio sam da smanjim malo moralni narativ i naboj navodeći je li da elita političke Evrope učestvovala je u privrednim društvima Rusije tako da je Putin bio i tada isti kao i što je poslije invazije na ili agresije svejedno na Rusiju.

Vraćam se našoj temi Rezolucije. Ja sam pokušao tamo na Odboru težeći i uopšte u svom političkom angažovanju da dođemo do neke sinteze naših razlika političkih, nacionalnih, istorijskih itd. da i tamo dođemo do nekog kompromisa. Ukupno se zalažem je li za kompromis o temeljnim vrijednostima crnogorskog društva, jer ova situacija gdje svako nateže na svoju stranu ne vodi dobru Crne Gore i mislim da nije zgoreg to što sam pokušao da ovu Rezoluciju prilagodimo realnosti, ona je napravljena prije tri mjeseca mnogo je toga izmijenjeno u međuvremenu. Moralistička retorika je zamijenjena real političkom retorikom. Evropa nije odustala od uvoza gasa tako da su njene sankcije vrlo realtivnog karaktera. U međuvremenu Evropska komisija vrlo pouzdani podatak je oštro kritikovala Estoniju zbog blokade Kaljin grada, to je enklava ruska vrlo riskantna situacija ukoliko se i tamo izbije neka kriza i drama. Tako da stvari su se dosta promijenile u tom smislu ova Rezolucija je nekako i prevaziđena vremenskom dimenzijom, a s druge strane dolazi na neki način je li i praćena je pokušajima da jedna tema prvog reda međunarodnog se na neki način prenosi i na domaću scenu o čemu sam juče govorio gdje bi u našoj lošoj tradiciji i ovo iskoristili Ukrajinu da ovdje napravimo novu polarizaciju na junake i izdajnike, na samozvane Evropejce i itd. Ja vam mogu reći, ne otvarajući tu temu da je isključivo da ima vrlo autentičnih motiva sa pozicije zapadnih vrijednosti u kritici ruske invazije, ali ako pogledamo protagoniste, stranke koji su doprinjele kriminalizaciji crnogorskog društva da su oni na čelu te brige onda je to jedan lov u mutnom i mi to moramo prepoznati tako da takvi koji su doprinjeli stanju u ovom društvu nema što da se kunu u Evropsku uniju.

Naš zadatak nije da budemo super vizori, moralistički i tog tipa nad Ukrajinom gdje naš zadatak poglavlje 23 i 24, to je naša tema za Evropsku uniju nemojmo sada kroz ovo rodoljublje i širinu da izbjegnemo ovu našu prvu obavezu koja postoji ili da se krijemo, odnosno da se kriju neki iza ove teme. Zašto mi se čini da nije nemoguće da dođemo do jedne rezolucije koja bi bila uravnotežena? Zato što svi evo nisu predstavnici Demokratskog fronta ovdje, drugi su prisutni, svi su protiv ugrožavanja teritorijalnog integriteta neke zemlje iz raznih motiva. To je već jedna premisa koja je vrlo bitna da uspijemo da uđemo oko konsenzusa da osudimo ugrožavanje teritorijalnog integriteta i da tu rezoluciju dopunimo biće o tome riječ kad budu amandmani itd. neću da dužim, ali smatram da je potreban jedan jak apel, to izostaje, jak apel za mirovno rešenje, za diplomatske inicijative. Toga nema. Neko je dobro rekao da zalaganje za nastavak rata može da zvuči i huškački i može da ima cijenu novih žrtava itd. Prema tome. Ovo će se rešavati u sistemu odnosa snaga i treba biti maksimalno realističan.

Prema tome, mi treba da zahtijevamo u rezoluciji diplomatsku inicijativu prekid vatre. Mi takođe treba da vodimo interese crnogorske u sve savezničke konsultacije. Dakle, biti u nekom statusu međunarodne organizacije ne podrazumijeva se objekat nego ste i subjekat. Zato ste ravnopravni član da učestvujete. Mi nemamo to, mi nemamo stav, mi imamo odluku vrlo problematičnu o slanju oružja u Ukrajini. Bio je ovdje predsjednice, bili smo zajedno na ručku i vi se sjećate toga predsjednik Bugarske koji nam je otvoreno rekao da Bugarska ne šalje oružje Ukrajini, jedna zemlja nešto značajnija, članica Evropske unije NATO-a itd. mi smo pokidali da i ti uradimo, mi smo na neki način i u ratnom stanju. Jedan zaključak i ja ću time da završim bi bio da bi uredili ovu deklaraciju koja bi mogla biti izraz konsenzusa da

se odredimo i prema crnogorskoj Vladi oko njenih odluka, o transparentnosti, obaveštavanju Parlamenta kao takođe jednom od uslova. Ovo je tema za šest semestara, za mnogo vremena, toliko je kompleksna istorijski, kulturološki, geopolitički. Srećom nije počeo treći svjetski rat, ali je počeo treći svjetski rat ekonomski, posledice su strašne, tako da bi bilo potrebno zalažem se za neku mjeru u našem odnosu, a ta mjera bi mogla da se izrazi jednim širokim konsenzusom ovdje uz značajno izmijenjenu rezoluciju, odnosno dopunjenu koja je kažem još jednom ograničena i vremenom kad je usvojena i drugim možda elementima. Hvala lijepo.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:24:43)

Zahvaljujem prof Lekiću.

Sada je po redosledu došlo do određene rotacije, pa će diskusiju uzeti poslanica Nela Savković Vukčević, a da se pripremi poslanik Predrag Bulatović.

NELA SAVKOVIĆ VUKČEVIĆ (27.07.22 14:25:00)

Zahvaljujem.

Crna Gora stoji uz Ukrajinu i osuđuje rusku agresiju na suverenu državu zato što joj tako nalaže slobodarski duh i herojska tradicija. Snagu za svoje milenijumsko istrajavanje na idealu slobode, jednakosti i pravde crpila je iz svog moralnog poretka istorije i kulture. Te vrijednosti autentične crnogorske koje su uzdignute do univerzalnih opštih određuju nas kao zapadnu civilizaciju. Njoj smo uvijek pripadali i na toj osnovi sasvim prirodno gradimo evroatlantske integracije da se naši doprinosi čovječanstvu znaju, cijene i pamte, dokaz su brojni iskazi, knjige, pjesme raznih naroda koje se mogu sažeti u dobro poznato priznanje proslavljenog Garibaldija da junaštvo Crnogoraca čini čast čovječanstvu. Povodom rata u Ukrajini ponovo se kao svetionik pominje Crna Gora. Naime, novinar Sebastijan Junger u poznatom američkom časopisu "Veniti Fer" piše "mogu li ukrajinski borci za slobodu da se odupru ruskoj vojsci"? Istorija pokazuje da mogu kaže Junger i kao primjer navodi Crnogorce. Samo ova konstatacija dakle dokaz koliko se naš doprinos čovječanstvu cijeni daje poseban kredibilitet Crnoj Gori i pozvanost da komentariše na ovu temu.

Kada su Crnogorci kao i mnogi drugi narodi bili zanijeti idejom sveslovenstva ili panslavizma tokom 19.vijeka i svoje interese podredili ujedinjenu slovenskih naroda, odnosno Rusiji Crna Gora trpjela je nepravdu, a o tome svjedoče ne samo brojni komentari u zapisima naših političara već i sami Rusi poput univerzitetskog prof Aleksandrova koji piše o podvali velike carevine Crnogorcima. Crnogorci su i sami shvatali da se proklamovano savezništvo Rusa zapravo koristi kako bi se Crnogorci preveli u podaništvu pa imaju snage da jednom takvom prilikom i odgovore velikome carstvu. Naime pismo guvernadura Vuka Radonjića koje je usvojeno na opštem crnogorskom zboru 1804.godine i potpisano od serdara, vojvoda, kneževa i crkvenih velikodostojnika upućeno je caru Aleksandru I i njegovom izaslaniku grofu Iveliću koji je došao da upravo utiče na crnogorske odluke. Tim povodom Crnogorci i zbor poručuju: "Mi nijesmo u podaništvu ruskom već samo pod moralnim pokroviteljstvom i ovo ne po čem drugom no jedino po jednovjerju jednoplemenosti". U njeno podanstvo ne želimo stupiti već ćemo našu slobodu koju su nam naši praroditelji i roditelji dohраниli braniti do krajnosti i radije smo umrijeti s mačom u ruci, nego li se predati u sramno ropstvo i jednoj sili. Dakle, pismo je opširnije, izdvojila sam samo fragment.

Najzad, Crna Gora bolje nego neki drugi razumiju što znači kad se otimaju njena istorija i kultura, kad se negira njeno postojanje zato što u Crnoj Gori to radi srpski svet nastao kao imitacija, kopija ruskog sveta, ista osnova pod drugim imenom bila je i za nestanak Crne Gore 1918.godine. Nosioci te ideologije idu u Moskvu da se izvinjavaju što Crna Gora stavlja svoje interese ispred ruskih kako je lijepo zapisano, organizuju skupove podrške Putinu, anjihova crkva vidi Crnu Goru kao malu Ukrajinu. Oni po bilo koju cijenu istrajavaju na sve slovenskom ropstvu radi tuđe hegemonije i nad njima samima. Idu u Moskvu i neka idu. Mi stojimo na Cetinju, jer znamo đe nam je mjesto. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:29:18)

Zahvaljujem poslanici Savković Vukčević.

Riječ ima poslanik Predrag Bulatović, a da se pripremi poslanik Predrag Sekulić.

PREDRAG BULATOVIĆ (27.07.22 14:29:32)

Gospođo Đurović, dame i gospodo, poštovani građani,

Već rečeno iz kluba Demokratskog fronta da će ratni sukob u Ukrajini se prije ili kasnije završiti zna se kako se takvi sukobi završavaju i da će oni rezultirati nekim mirovnim sporazumom koji će označiti da svijet više nikada neće biti isti. Jedna ekipa u ovoj Skupštini političke partije se nadaju da će biti osnažen njihov podanički odnos prema NATO paktu i Sjedinjenim Američkim državama. Demokratski front se nada da ćemo imati dovoljno pameti kao Crna Gora da izađemo iz te neizvjesnosti i novog svjetskog poretka koji se stvara, koji neće biti zasnovan na dominaciji i hegemoniji Sjedinjenih Američkih Država kao dežurnog policajca kao na dominaciji fiktivnog novca kojim oni vladaju u svijetu, nego na realnim odnosima, da će Crna Gora imati dovoljno pameti da se u tome snađe. Mi danas nemamo dovoljno pameti, imamo neodgovornost i na žalost to je činjenica. Ja bih volio da predlagači ove rezolucije odgovore na pitanje da od Drugog svjetskog rata do danas su Sjedinjene Američke Države koje nisu jedine ključne pobjednice Drugog svjetskog rata pokrenula mnoge ratove i odgovorne su za stradanja između 20 i 30 miliona ljudi u svijetu i to su neke žrtve, milionske žrtve. Ako se vidi da je u Prvom svjetskom ratu stradalo 15 miliona, a u Drugom svjetskom ratu 60 miliona od čega nekoliko miliona Sovjeta i 20 miliona Kineza vidite šta je najdemokratskija vaša zemlja na svijetu radila koju vi danas ovdje slijedite. Avganistan, Angola, Argentina, Bangladeš, Bolivija, Kambodža, Čad, Čile, procjenjuje se da je Kina izgubila oko 900.000 svojih građana koji su stradali tokom korejskog rata Kolumbija, Kuba, Sudan, Vijetnam, Istočni Timor, da ste smogli snage jedan jedini put da kažete mogli bi da razgovaramo. Međutim, vi to niste uradili, niste to uradili ni kad je vaša zemlja bombardovana koja je i moja, ne mislim da SRJ nego na Crnu Goru. Prve bobme su 1999.godine pale u Danilovgrad i mi smo imali žrtvu. Na sreću suočeni sa onim što da se dijelimo, da imamo probleme, mi smo tada postupili malo drugačije, usvojili smo Rezoluciju građansku u miru, ona ima pet tačaka racionalnih nije definisala da je agresija NATO pakta na našu zemlju, a to je klasična agresija jer, je izvedeno bez odluke Savjeta bezbjednosti. Zašto nismo to definisali? Zato što je Socijalistička narodna partija kojoj sam tada pripadao i bio potpredsjednik i šef kluba se izdigla iznad zaštite interesa vrha DPS-a i samog Mila Đukanovića i nismo na tome insistirali nego smo željeli da sačuvamo zemlju od građanskog rata.

Poštovani građani Crne Gore, ova gospoda koja nam je predložila ovu rezoluciju nije naša za shodno da se tim pitanjima bavi i ta gospoda da ih podsjetim su operaciju koja je nazvana "Milosrdni anđeo" ili "Plemeniti nakovanj" to je 1999.godine, 1995.godine je napad bio na Republiku Srpsku niju su označili agresiju ni tada, ni kasnije, ni nikad. Pošto je ovdje neko postavio moralno pitanje, da je ovo moralno pitanje, znate koje je najveće moralno pitanje? Kada neki državnik čija je zemlja napadnuta postane veleizdajnik. Milo Đukanović je 1999.godine bio veleizdajnik. Suprotno rezoluciji koja je ovdje usvojena i suprotno odlukama Savjeta odbrane SRJ koja je napadnuta ničiji izazvanom agresijom od NATO pakta je otišao u sjedište pakta NATO pakta i radio posao koji je radio.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:34:44)

Izvinjavam se što prekidam poslanika Bulatovića.

Samo da napomenme da je preostalo još 14 minuta vašeg kluba, a imate još tri prijavljena pored vas.

PREDRAG BULATOVIĆ (27.07.22 14:35:03)

Rusi su ovo svoje dejstvo nazvali "Specijalna operacija". Vi ste je nazvali agresijom, "Specijalna operacija" demifikacija - protjerivanje nacista, demilitarizacija i zaštita ruskog stanovništva, a milosrdni anđeo je imao humanitarne navodno motive. Gospodo, kada budete pristupili ovome na isti način ja ću da vas pozdravim. Na kraju ova rezolucija je nepotrebna jer je, već su državni organi usvojili određene stvari i ona je štetna, jer je njen cilj da se prebrojavamo. Vi koji ste je podnijeli, vi ste Demokrate, antifašisti, a mi koji diskutujemo na ovaj način smo nešto drugo, prebrojavanje jednako podjele, podjele jednako mržnja, a mržnja jednako sukobi. Vi želite sukobe među nama. Ja vas pozivam da otvorimo dijalog i da se pripremimo za postratovski period da bi mi kao mali izašli na zelenu granu, a ne posvađani. Ako želite svađu bićete odgovorni za to. Mi ne želimo svađu i na kraju niti ja, niti Demokratski front ne odobrava ni jednu agresiju niti napad na teritorijalni integritet bilo koje države. O suverenitetu gospodo možemo da diskutujemo ali nemam vremena, jer Crna gora nije suverena nego podanička zemlja kao što je Ukrajina odavno bez suvereniteta i podanička zemlja Sjedinjenim Američkim Državama i NATO paktu. Zar naoružavanje Ukrajine i podsticanju da izginu u borbi sa Rusima do poslednjeg Ukrajinca je humanitarno. Ne, ova Rezolucija ne zasluđuje da bude podržana, ne samo zbog formulacija, nego prije svega zbog

namjere koje nisu poštene i nije fer. Pozivam u svim političkim partijama razumne ljude da nerazumne ljude koji postoje u svim političkim partijama zaustave da se ne sukobljavamo.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:37:23)

Zahvaljujem poslaniku Bulatoviću.

Klubu Demokratskog fronta je ostalo još 12 minuta na raspolaganju za diskusiju.

Nastavljamo dalje.

Riječ ima poslanik Predrag Bošković. Poslaniče, nešto smo se dogovorili na kolegijumu, izašli smo čak iz one poslovničke odredbe o dužini trajanja rasprave, bili smo tolerantni tako ćemo voditi računa i o vremenu. Riječ ima poslanik Predrag Bošković, da se pripremi poslanik Janko Milatović.

Izvolite kolega Boškoviću.

PREDRAG BOŠKOVIĆ (27.07.22 14:37:56)

Zahvaljujem, predsjednice.

Poštovane dame i gospodo, kolegice i kolege,

Danas imamo Prijedlog Rezolucije koja treba da u ovom Parlamentu na jedan da tako kažem prije svega moralni i ljudski način opiše ono što se dešava povodom najbrutalnije agresije jedne suverene zemlje na drugu suverenu zemlju, nešto što nismo imali prilike gledati nakon Drugog svjetskog rata i nešto što je u dobrome uništilo onaj međunarodni bezbjednosni poredak koji je Evropa izgradila nakon Drugog svjetskog rata, a činjenica je da ono što Rusija radi trenutno Ukrajini je zaista najveći zločin koji se dešava nakon Drugog svjetskog rata. Pogotovo mi na ovim prostorima treba da budemo sa posebnim senzibilitetom, kada su ove stvari u pitanju, jer smo 90-tih godina prošli kroz jedan pakao pakao raspada Socijalistke federativne Republike Jugoslavije koji je na žalost desio se na način na koji se desio, a stradali su prije svega nedužni oni koji ništa sa tim nijesu imali. Isto to se dešava trenutno u Ukrajini jedna brutalna agresija Ruske federacije na suverenu i nezavisnu državu i moram reći da mi je zadovoljstvo što je država Crna Gora stala uz red. onih koji baštine savremene evropske civilizovane vrijednosti i što bez obzira što možemo čuti čak i iz ovih klupa pojedine koji ne žele i ne mogu da prevale preko usta da je to u pitanju brutalna agresija već se rukovode tim ruskim narativom da je specijalna operacija ipak ne može biti specijalna operacija nešto što izaziva stradanja ogromnog broja prije svega civila, s jedne strane, a s druge strane što se odvija u granicama i teritorijama jedne suverene države.

Takođe, čuli smo od danas različitih ljudi u ovom Parlamentu različite i narative po ovom pitanju, ali ono što moram reći da vrlo često smo svjedoci ne samo u ovom Parlamentu, već uopšte u kontamiranom medijskom prostoru da se često iskrivljuju istorijske činjenice i ono što se dešavalo čak i na ovim prostorima dobro poznata činjenica jeste da NATO alijansa nikad intervenciju u Saveznoj Republici Jugoslaviji nije nazivala "Milosrdni anđeo" ili "Saveznička sila". Dakle, sve je to propaganda koja je tada od strane Miloševićevog režima pokušavala da na razne načine opravda svoj gnusan zločin prema jednom dijelu svog stanovništva prije svega albanskom stanovništvu na Kosovu zloupotrebljavalo i emociju, narative i sve ono što je bilo u tom datom momentu da bi se što veća stradanja na ovim prostorima ostvarila kako bi se stvorila što veća mržnja prema najmoćnijoj vojno političkoj organizaciji na svijetu, a čuli smo takođe i onaj dobro poznati narativ još od prije 23 godine da je predsjednik države gospodin Đukanović i veleizdajnik čuli smo to ovdje. Moram reći da Crna Gora može da bude srećna i ponosna što je predsjednik Đukanović tada bio na čelu ove države i što je svojim upravo diplomatsko liderskim sposobnostima uspio da sačuva ogroman broj života u Crnoj Gori s jedne strane, a s druge strane da sačuva i Crnu Goru od većeg materijalnog razaranja.

Upravo poređenje Crne Gore sa Ukrajinom u datim okolnostima je narativ koji slušamo prethodnih dana i mjeseci od onih koji bi trebali da mire i da ovoj zemlji daju doprinos za pomirenje. Na žalost koristi se upravo primjer Ukrajine kako bi se stanovništvo u Crnoj Gori prepadalo, kako bi se Crna Gora nazivala kao mala Ukrajina, kako bi iz tog nekog narativa došlo se do zaključka da ni Crna Gora kao ni kroz ruski narativ kada je Ukrajina u pitanju ne treba da postoji da je to nešto što je samo privremeno rešenje. Moram i ovu priliku iskoristiti da ono što se desilo 21.maja 2006.godine nije privremeno rešenje već trajno rešenje i što prije onih koji se i dan danas protive tom ostvarenju demokratske Crne Gore u tom periodu u svitanju tog referenduma 21.maja 2006.godine što prije shvate prije će i ovoj državi biti bolje. U svakom slučaju Rezoluciju koju treba da usvoji Crnogorski parlament je nešto ne samo ovaj parlament već i uopšte državu Crnu Goru treba da svrsta u grupu onih zemalja koje svakako zajedno žele da daju i na ovaj način jedan odgovor ovoj brutalnoj agresiji koja se dešava u Ukrajini već preko pet mjeseci. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:43:55)

Zahvaljujem poslaniku Boškoviću.

Tražite po članu 101.

Poslanik Bulatović traži pravo na repliku. Ja ne znam da ste pomenuti.

Izvolite objasnite.

PREDRAG BULATOVIĆ (27.07.22 14:44:15)

Evo sad prvo da vam objasnim pa vi odlučite.

Ja sam u svom izlaganju saopštio da je Milo Đukanović '99 godine počinio čin veleizdaje gazeći Rezoluciju koja je usvojena 24. i 25. marta u Skupštini i da je pogazio odluke Savjeta bezbjednosti. Meni je ođe rečeno da je to neistina, veličajući kontra toga gospodina Đukanovića, pošto je rečeno da ja ne govorim istinu to je za mene uvreda, jer ovo je vrlo važna stvar i vrlo teška ocjena koja se ne može reći da je istina ili neistina. Tražim repliku na izlaganje gospodina Boškovića koji se indirektno meni obratio.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:45:07)

Poslaniče Bulatoviću, ako ste se već toliko osjetili prozvanim izvolite pravo na repliku.

Morate se osjetiti prozvanim ako već tražite pravo na repliku.

PREDRAG BULATOVIĆ (27.07.22 14:45:19)

Tako je vi ste mi dali repliku. Zahvaljujem, na štetu, na račun njihovog vremena naravno.

Znači, 24. i 26.marta Skupština je ovdje uz protivljenje jednog broja funkcionera koji su i sad u Vladi usvojila Rezoluciju koja je spasila građanski mir. Tačka 1 kaže Skupština Republike Crne Gore u postojećim uslovima potvrđuje svoje zalaganje za očuvanje građanskog mira u postojećim uslovima, SNP je tražio da se otkáže agresija, oni su rekli postojeći uslovi. Napad na našu zemlju i agresija je postojeći uslov. Dva mjeseca gospodin Đukanović je tu životario po Crnoj Gori. Otišao u sjedište NATO pakta i ovo što je rečeno 03.juna jednostrano DPS i SDP i još neki koalicioni partneri usvajaju Rezoluciju jednostranu sve do 03.juna Kumanovskog sporazuma smo se dogovarali, a trećeg juna potrebno da kažu ovo što je malo prije rečeno.

Skupština Republike Crne Gore daje punu podršku sadašnjoj diplomatskoj aktivnosti i ukupnim naporima predsjednika Republike Crne Gore najviših državnih organa u Republici i pozivaju da i dalje preduzimaju sve u cilju hitnog zaustavljanja NATO napada i svakog drugog nasilja i stradanja ljudi do Bara, odnosno uspostavljanja dugoročno biranog na ovim prostorima. Licemjerje, potpisan je tog dana Kumanovski sporazum. Kraj ratnih operacija, zadnja bobma je pala 10.juna mimo tog Kumanovskog sporazuma, a gospodin Đukanović je na vrhovnom Savjetu odbrane rekao da će braniti svim raspoloživim sredstvima svoju zemlju i to nije uradio, stavio se u naručje NATO pakta i kao posledica svega toga imamo danas ovu Rezoluciju koja nas svađa. Ja pozivam gospođu predsjednice, da se mi ne prebrojavamo, tačno je možda da je porasla malo podrška NATO-a posle ovoga što se u Ukrajini dešava, ali je i tačno to da više od 50% građana po našim istraživanjima je svjesno, odnosno kaže da je ovo u Ukrajini posledica širenja NATO-a na istok i na Rusiju.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:47:35)

Zahvaljujem poslaniku Bulatoviću i ja bih voljela da se vratimo na temu.

Poslaniče Boškoviću, ne znam po kom osnovu tražite, jer replika na repliku nije dozvoljena.

Poslaniče Boškoviću, Poslovnik jasno kaže replika na repliku nije dozvoljena. Vjerovatno je poslanik Bulatović trebao da koristi termin ispravku navoda što bi bilo negdje korektnije, ali pretpostavljam da nije tražio upravo iz razloga vremena koje je bilo ograničeno pa ćete onda i vi ispravku navoda.

Izvolite.

PREDRAG BOŠKOVIĆ (27.07.22 14:48:59)

Evo ja ću gospodinu Bulatoviću dam za pravo da je bio jedan od onih koji su doprinijeli da se sačuva mir i stabilnost u Crnoj Gori te '99 godine i kao što vidite ja vam priznajem tu vašu ulogu čovjeka koji je odigrao možda zajedno sa svima onima koji su bili u Crnogorskom parlamentu jednu zaista kvalitetnu ulogu da se u Crnoj Gori obezbijedi mir i da ne dođe do nekog većeg konflikta. Samo vas moram napomenuti sljedeće.

Dakle, što se tiče gospodina Đukanovića, mogu vam navesti hiljadu medijskih naslova i onih koji su bili pod direktnom kontrolom Slobodana Miloševića u kojima se tvrdi da je gospodin Đukanović išao da moli po Briselu da se ne bombarduje Crna Gora pa su neki odavde govorili bombardujte i nas nijesmo gubavi. Sjećate li se toga? Eto tako gađajte i nas nijesmo gubavi. Dakle, jeste tačno je. Upravo je u večernjim novostima bio tek sjećam se toga kao da je danas u kojem se navodi da Đukanović ide da moli da se ne bombarduje Crna Gora, a vi kažete veleizdajnik, pa vi ste malo prije u vašem govoru to kazali. Dakle, o tome toliko. Reći ću vam još jedan primjer, da su i pokojni gospodin Đinđić i gospodin Đukanović zajedno išli na mnoge adrese upravo povodom toga da ne stradaju nedužni građani i da se zaustavi bombardovanje Srbije i Crne Gore, odnosno Savezne Republike Jugoslavije i vi ste toga svjesni, a takođe gospodine Bulatoviću u tom periodu pošto se evo i ja sjećam iako nemam godina koliko i vi tog nekog perioda da su davali zajedničke tekstove potpisanog gospodin Đukanović i gospodin Đinđić pa recimo u New York Times i na kraju krajeva jedan od ključnih međunarodnih političara najvećim međunarodnim adresama je koji se u tom periodu bavi upravo pitanjem Jugoslavije je Gerhard Šreder, evo ga ovaj danas koji mislim da je neki savjetnik u Gaspromu itd. ali je u isto vrijeme i savjetnik predsjednika Srbije za neka pitanja itd. Toliko o tome šta se dešavalo '99 godine.

Međutim, ja vas pozivam i sve vas iz tog dijela političkog spektra da se danas ne bavimo, jer nije na dnevnom redu pitanje '99 i onoga što se dešavalo '99, danas je tema brutalna agresija Rusije na Ukrajinu. Priznajte da se to dešava. Jer nikako drugačije to ne možete objasniti, koliko god se vi upinjali da objasnite da je u pitanju "Specijalna operacija" nazovite je kako god hoćete to je vojna agresija jedne države na drugu državu u kojoj je stradao ogroman broj nedužnih građana za ovih pet mjeseci, a da ne pričamo o materijalnim razaranjima i potpunom uništenju Ukrajine za duži vremenski period što se tiče ekonomskog razvoja, razvitka i svega ostalog. Upravo ovaj parlament treba da kaže da se ne slaže sa tim što radi Rusija u Ukrajini i to je poenta ove rezolucije koja je danas na dnevnom redu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:53:01)

Poslaniče Boškoviću, izlazimo iz vremena predviđenog.

Poslaniče Bulatoviću, ja ću vam dati, imamo pravo odgovora na komentaru, daću vam 30 sekundi ide od vremena vašeg kluba da znate s obzirom na ostale koji su prijavljeni iz vašeg kluba.

PREDRAG BULATOVIĆ (27.07.22 14:53:26)

Vi možete da tretirate to kako god, gospodin Bošković je rekao da sam ja pozivao na bombardovanje ove zemlje. Ja sam rekao da je veleizdajnik i stojim iza toga, istorija će to da pokaže. To što vi gospodine Boškoviću, dobili ste vi informacije, moram da vam kaže, to što sam ja stariji, ja ne znam što želite da kažete. Ja jesam stariji i odgovorniji, ja sam preuzimao u tom vremenu istorijsku odgovornost i lično na moja leđa stavio određene stvari te '99 godine koju vi pripisujete Milu, ali o tome to nije tema. Tema je da je on veleizdajnik, jer ste rekli moralna pitanja treba. Drugo, ja samo kažem recite da je to agresija bila '99, pročitao sam rezoluciju, javio sam se zbog druge stvari.

Imali ste jedno izlaganje prije neki dan, pročitao sam na nekim portalima, slažem se sa vama. Ja sam vam rekao gospodine Boškoviću, prije prebrojavanje dovodi do mržnje, podjela i nasilja. Vi ste osudili govor mržnje i ja osuđujem govor mržnje. Ja vas pozivam, ne znam da li pripadate ovoj grupi u ovom trenutku racionalnih političara koji ovu rezoluciju žele da naprave kao mjesto sukoba među nama. Zato je ona bespotrebna i štetna, ali vi radite svoj posao. Moraćemo jednog dana da donesemo rezoluciju o nama. O nama ćemo da donesemo rezoluciju, jer ovo što ste vi uradili to je to. To što ćete da se dokažete nekome zapadu tamo ili nekom drugom to je sasvim druga stvar.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:55:18)

Hvala poslaniku Bulatoviću.

Ostalo je još deset minuta na raspolaganju kluba Demokratskog fronta.

Riječ nije, ovo je bio odgovor na komentar.

Sada riječ ima poslanik Janko Milatović.
Poslaniče Milatoviću, molim vas budite vrlo racionalni sa vremenom s obzirom da ima još poslanika koji su prijavljeni iz vašeg kluba.
Izvolite.

JANKO MILATOVIĆ (27.07.22 14:55:43)

Koliko mogu da budem racionalan u ovim iracionalnim momentima.

Poštovani građani Crne Gore,

Poštovani glasači Demokratskog fronta, danas se dešava nešto što u istoriji Crne Gore nije bilo nikad. Od vremena podlovcenske Crne Gore do vremena Crne Gore Milo Đukanović je kad je silom izveo referendum i napravio suverenu i privatnu državu Crnu Goru Rusija je pomagala i tada i u vrijeme vladike Danila i u vrijeme Mila Đukanovića i mjesto i Svetoga Petra naravno i držala je budžete svih Petrovića, znači ako to modernim jezikom možemo da kažemo budžete svih Petrovića od vladike Danila pa do knjaza i kralja Nikole da bi i 2006. godine podržala nezavisnu Crnu Goru. Mjesto da podignete spomenik, suvereniste i da podignu spomenik Sergeju Viktoroviču Lavrovu vi mu zabranjujete da pređe teritoriju Crne Gore avionom i ministar vanjskih poslova Crne Gore ga proziva da ide vozom. Mislim da će sadašnji ministar vanjskih djela ili poslova kako god hoćete kad dođe u Rusiju biti dva puta provozan transibirskom željeznicom.

Što se tiče drugih tema znate da je počelo da se zvecku oružjem na granici Rusije, a 1812. godine Feld Maršal, Mihail Kutuzov je dozvolio da se zapali Moskva da bi pobijedio Napoleona. Godine 1941. Njemci su došli sedam km od Moskve i Maršal koji je oslobodio čitav svijet od fašizma Georgij Žukov naravno, zato sam vas pitao gospodine Đuroviću, nemojte da mislite da sam zaboravio. Georgij Žukov je preuzeo stvar u svoje ruke i došao do Berlina, a što je uradila Crna Gora. Crna Gora je što bi rekao Viktor Urban nije pucala sebi u noge no je pucala sebi u prsa. Godine 2014. uveli smo sankcije Rusiji zbog Krima i tada dolazi do sunovrata najboljeg našeg izvoznog brenda plantaža osim ove lupeštine što se desilo.

Imamo sada sankcije Rusiji pa nemamo ni Rusa ni Ukrajinaca na našem području i nemojte da mislite da meni nije žao Ukrajinca. Naravno, to su moja braća pravoslavci i Rusija u današnjim granicama je kijevska Rusija i meni je žao što zapad šalje oružje da se ona vojska grešna Ukrajine bori do poslednjeg Ukrajinca i da se uništi što više Rusa. Zato treba zapad i Rusija da smijene onoga komičara da njegova država ne bi završila tragično i da on završi u nekom čečenskom zatvoru da mjesto egzibicija svira klavir tamo. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 14:59:38)

Zahvaljujem, poslaniku Janku Milatoviću, a sada riječ ima poslanik Predrag Sekulić, a da se pripremi poslanik Milan Knežević.

PREDRAG SEKULIĆ (27.07.22 14:59:53)

Hvala vam, uvažena predsjednice.

Poštovane kolegice i kolege,

Dozvolite da se ne složim sa mojim kolegama koje kažu da treba ovu Rezoluciju usvojiti zbog evropskih integracija. Mislim da ovu Rezoluciju moramo da usvojimo zbog naše istorije, zbog naše tradicije. Mislim da to dugujemo našim precima.

Dozvolite poštovane kolege, samo da podsjetim na nekoliko istorijskih činjenica bez obzira na bliskost ukrajinskog i ruskog naroda, bez obzira na zajedničke korijene, bez obzira na to što potiču jedni drugi od kijevske Rusije, ipak se radi o dva naroda. Ne bih pravio paralele kakve smo imali prilike da čujemo proteklih nekoliko mjeseci, ali je činjenica da ruski predsjednik ne priznaje ukrajinski narod, ali ono što je u ovom trenutku mnogo važnije jeste da je učinjena agresija Rusije u odnosu na Ukrajinu. Ako to prihvatimo ne možemo ostati nijemi na tu činjenicu, nemamo pravo da ćutimo, jer to bi značilo da u međunarodnom pravu uvodimo zakon jačeg, a to nije dobro.

Ovdje je bilo priče o velikim i malim narodima. Ja zaista ne mislim da je Crna Gora mali narod. Nijesmo bili mali niti smo pitali koga imamo preko puta sebe kada je stara Crna Gora ratovala sa Otomanskom imperijom, da ne govorimo o modernim vremenima. Nije Crna Gora pitala 13. jula koga ima protiv sebe. Ima samo naroda koji rade i žive u skladu sa onim što je pitanje etike. Na žalost plašim se da su Rusi ovoga puta potrili sve ono što je bila njihova zaista veličanstvena istorija. Plašim se da rusko oružje

je na neki način potonulo u očima mnogih upravo zbog toga što su uradile agresiju prema Ukrajini, a dozvolićete da je Rusija dala, odnosno Sovjetski savez, ali prvenstveno Rusija dala veliki doprinos u borbi protiv fašizma. Dozvolićete takođe da ruska istorija ima puno svih tih trenutaka, dozvolićete takođe da svi ruski pisci, pjesnici na koje se pozivamo iz onih ranijih vremena osudili bi ono što radi današnja Rusija.

Dozvolite još nekoliko pitanja pošto se ovdje otvorila dilema vezano za ono što je bilo 1999.godine. Slažem se sa kolegama da smo tadašnje vrlo teške trenutke ovdje u Crnoj Gori prevazišli sa političkim dogovorom. Ja mislim da nijesmo daleko od toga da i danas treba da sjednemo za sto da napravimo politički dogovor što je što su naši prioriteti, ali to vrijeme je bilo mnogo teže, ali kada uz poštovanje svih žrtava vezano za ono što je NATO uradio, odnosno za Saveznu Republiku Jugoslaviju, dozvolite da niko u ovom Parlamentu ne pominje one hladnjače koje su vađene iz Đerdapa. Znam da nije prijatna tema i znam da je teško danas pričati o tome, ali dozvolićete da su se u tim hladnjačama nalazili civili, ne vojna lica nego civili. To ne služi na čast srpskom oružju.

Dozvolite takođe da posjetim da nije bilo Mila Đukanovića i da ne bi bilo razuma u tadašnjoj Crnoj Gori te hladnjače bi vadili, a o tome sam govorio u Parlamentu iz Plavskog jezera ili bih ih vadili iz Skadarskog jezera. Čini mi se to negdje svi zaboravljamo, a ne smijemo da zaboravimo, jer to zaista jeste nešto na šta trebamo da budemo ponosni i naravno Milo Đukanović je išao da apeluje da ne budemo bombardovani, ali uvijek kada govorimo o tome zaboravljamo gdje je bio početak, zaboravljamo uzroke. Poštovane kolege, pošto imam dosta životnog iskustva pamtim, a vjerujem i mnogi u Crnoj Gori pamte jednog lika koji je početkom 90-tih godina govorio o zapadnim granicama Srbije, Karlovica, Virovitica, Ogulin, da imate danas jednog istog lika ili sličnog njemu koji govori o srpskom svetu, ali koji govori o političkom ujedinjenju Srba sa predsjednikom Srbije koji treba da bude predsjednik svih Srba.

Poštovane kolege, plašim se da rat i agresija Rusije prema Ukrajini nije počeo sa prvim ispaljenim metkom, počeo je mnogo ranije sa pričom o tome da Ukrajina nema pravo na svoju državnost, da su Ukrajinci isti narod kao i Rusi itd. Počelo je sa prisvajanjem ukrajinske istorije. Počelo je sa odnosom moskovske patrijaršije prema ukrajinskoj crkvi. Čini mi se da to negdje moramo da imamo u vidu, kažem još jedna put žao mi je što imamo prilike da čujemo neke nesrećne paralele o odnosima Rusije i Ukrajine u odnosu na ono što je danas Crna Gora.

Poštovane kolege, vraćam se na ono što je bilo početak mog izlaganja. Ovu rezoluciju ne usvajamo zbog drugih, usvajamo je zbog sebe, zbog naše istorije, zbog naše tradicije i vjerujem da bi to trebalo da bude polazna osnova za sve nas. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:05:28)

Zahvaljujem poslaniku Predragu Sekuliću.

Došlo je do male promjene. Sada će pošto se vratila sa Odbora riječ uzeti poslanica Jelena Božović po dogovoru dva minuta kako bi ostalo vremena, šest minuta ukupno ima klub Demokratskog fronta. Još ukupno vrijeme kluda Demokratskog fronta je šest minuta.

Izvolite poslanice Božović.

JELENA BOŽOVIĆ (27.07.22 15:06:03)

Zahvaljujem.

Poštovani građani i građanke,

S obzirom na to da sam čula od kolega danas kako rat i ratna dešavanja u Ukrajini danas treba da posmatramo izolovanom, ja ću citirati američkog književnika upravo danas u ovom kontekstu Ernesta Hemingveja koji kaže "Ni jedan čovjek nije ostrvo sam po sebi cjelina. Svaki čovjek je dio kontinenta, dio zemlje, ako grudvu zemlje odnese more Evrope je manje, kao da je odnijelo neki rt, kao da je odnijelo posjed tvojih prijatelja ili tvoj. Smrt ma kog čovjeka smanjuje mene, jer sam obuhvaćen čovječanstvom". Dakle, ova dešavanja u Ukrajini ne možemo posmatrati, a da ne posmatramo sva druga ratna dejstva i dešavanje gdje je širom svijeta stradalo stotine i stotine hiljada ljudi.

Poštovani građani i građanke, rezolucija koja je podnesena u ovom Parlamentu nije podnesena da bi se ovdje iskazala iskrena žal za stradanjem stanovništva u Ukrajini. Ova rezolucija predstavlja klasično politikanstvo. Da je predlagač htio da bude usvojena od strane svih i da je zaista dobronamjerna bila bi drugačije koncipirana, počev od naslova do onoga što u njoj piše, a u sadržaju bi bili obuhvaćeni brojni primjeri u svijetu gdje su velike sile napadale i rušile države i pobijale stotine hiljada ljudi onako kako je to činjeno i u Saveznoj Republici Jugoslaviji 1999.godine. Ova rezolucija od strane predlagača zapravo je trebalo da bude neki test kojim se pokušava još jednom navodno doznati i ocijeniti ko je okrenut zapadu, a ko je okrenut istoku, ko zastupa evropski put, a ko je protiv tog puta. Ovu rezoluciju predlažu oni čiji je

politički vrh učestvovao u brojnim aferama kriminala, korupcije, šverca, narkotika i duvana, pljačke države i prodaju državne imovine i sumnjivih privatizacija i u ovom trenutku kada se hapsi i osipa vrh kriminalne organizacije koji je ojadio Crnu Goru proteklih 30 godina nameće se ova tema kako bi se sa suštinskih problema skrenula pažnja. Ovu rezoluciju podnose oni koji ne žele da pričaju o vojnoj agresiji NATO-a na Saveznu Republiku Jugoslaviju kada je uništavano naše kulturno historijsko blago, kada su stradali civili u našoj kući i na našem pragu, nastradanje svoje braće i sestara, djece koje su ginuli i stradali čije posledice i danas trpimo.

Ovi koji podnose ovu rezoluciju su bili spremni da čute kako ne bi uvrijedili svoje NATO partnere ili nekoga iz Evropske unije, a vjerujte da toliku količinu servilnosti, poniznosti, poltronstva i sluganstva ne vole čak ni oni zbog kojih se sve ovo i radi i ukoliko prosto želite da pokažete dostojanstvo i da pokažete svoju širinu i demokratiju treba prije svega da se suprotstavite i onda kada to baš i nije popularno, a da svoje dostojanstvo zadržite i u politici i u privatnom životu. Kada se govori o moralu pošto je i ova rezolucija nazvana moralnim činom ne treba zaboraviti i na cijenje pomoći koju je Crna Gora dobijala od Rusije kada je Crna Gora u rasponu od 200 godina branila i crkvu i pomagala narod i u hrani pomagala i škole, pomagala i obrazovanje i danas ne samo kroz ovu rezoluciju nego i kroz mnoge druge primjere pojedini poslanici se ovdje utrkuju ko će što bolje i ravnosnije pokazati (prekid) loš odnos prema takvoj Rusiji.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:10:15)

Zahvaljujem se poslanici Božović.

Imajte obzira da ostavite kolega Kneževiću, makar dva minuta.

Mogu vam dozvoliti još bukvalno 15 sekundi.

Izvolite.

JELENA BOŽOVIĆ (27.07.22 15:10:33)

Dozvolite mi da završim rečenicu.

Skraćiću svoj govor. Uglavnom sankcijama koje sa svojim razvojnim karakterima se pozivaju kroz ovu rezoluciju i kroz sankcije koje smo do sada uveli prema Rusiji neće se promijeniti situacija u Ukrajini niti Ukrajinci mogu na kraju izaći kao pobjednici. Pozicioniranje na jednu stranu utiče kontraproduktivno kad je mir u pitanju, mi u Ukrajini imamo sukob pravoslavnih naroda i taj sukob treba da prestane da pozivamo na mir, a ne da koristimo njihovu muku da bi se ovdje sticali jeftini politički poeni.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:11:07)

Zahvaljujem.

Sledeći je poslanik Adnan Striković, a zatim će riječ uzeti poslanik Milan Knežević.

ADNAN STRIKOVIĆ (27.07.22 15:11:36)

Hvala vam, predsjednice Skupštine, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Pred nama je zaista univerzalna tema. Ne znam da li postoji univerzalnija tema od teme koja govori o slobodi, koja govori o moralu, koja govori o humanizmu itd. Kada već pominjem univerzum da kažem da znači prije više od 60 godina ruski astronaut Jurij Gagarin je otvorio vrata svemira. To dovoljno govori o tome koliko je to velika nacija pored drugih mnogih primjera koje možemo naći. Da li treba da svoj stav i mišljenje o narodu Rusije ispoljim time što ću vam citirati Jermontova ili Jesenjina ili citirati Dostojevskog ili Šelohova, naravno da ne, ali kao što je Bertol Breht nekada za svoju Njemačku rekao da stoji sramna među državama tako i svi moji prijatelji iz Rusije, Moskve koje danas poznajem govore o tome da njihova država danas stoji sramna među državama svijeta i da ono što radi je trenutno posrnuće velike ruske države i da je to potrebno da osudi svaka moderna i civilizovana država svijeta. Evo vi opominjete, ali da kažem kolegama iz DF-a da sam ja kao student poznat i da sam uvijek učio u najvećoj galami. Ni malo mi ne smetaju mogu da nastave sa dobacivanjima slobodno, ni malo me ne mogu dekoncentrisati da kažem ono što sam planirao da kažem. Čuli smo nekoliko teza koje zaista ne stoje da neko kaže da je Crna Gora država koja se utrkuje da prva usvoji neku rezoluciju apsolutno nije tačna. To su uradile mnoge države na sreću prije Crne Gore, Litvanija, Estonija, Hrvatska, Albanija, Ujedinjeno Kraljevstvo itd. i došao je red i na Crnu Goru. Mi se nismo utrkivali ali tako kroz istoriju se često dešavalo da budemo i prvi, ovoga puta nismo

prvi, ali sigurno smo među prvim državama koje su shvatile potrebu da se jedan ovakav akt agresije na suverenu i nezavisnu državu zaista i formalno sudi.

Drugo pitanje koje se čulo je šta će Crnoj Gori kao maloj državi ova rezolucija? Tu ću morati da vam ispričam ovako jednu priču koja ima korijene u nekoj islamskoj kulturi đe je gorio neki dvorac, palata, džamija, različite su interpretacije u vrijeme Sulejmana pa je jedan mrav uzeo kap vode i nosio da ugasi taj požar. Kada su ga svi začuđeno pitali zašto nosiš tu kap vode kada ništa ne možeš da uradiš u ovako velikom požaru? Želim samo da stavim doznanja na čijoj sam strani. Mislim da je to pozicija Crne Gore u ovoj situaciji, svjesni smo mi svoje veličine kada je u pitanju vojna snaga u itd. ali mi moramo prosto ovom rezolucijom da stravimo čitavom svijetu, modernom svijetu, čitavoj civilizaciji đe je Crna Gora, koje su pozicije Crne Gore i na čijoj smo strani. Krajnje je licemjerno da se pozivamo na Tursku, a da isti ti poslanici prozivaju Crnu Goru žestokim riječima, zato što je turska država preko koje mi ostvarujemo određene naše diplomatske aktivnosti u svijetu itd. a kada nam je potrebna za određene dnevno političke stvari onda uzimaj i poštapamo se tom istom Turskom. Od više poslanika su vlast u Kijevu nazvana nacističkom i da je program denacifikacije Kijeva nešto što je opravdano. Ja ću samo podsjetiti te iste poslanike da valjda Jevreji u Kijevu bolje znaju da li Kijevom vladaju nacisti nego mi odavde iz Crnogorskog parlamenta, a jevrejska zajednica u Kijevu je rekla da to nisu nacisti. Zauzela je vrlo jasan stav prema toj odrednici. Čuli smo i stav da ništa nije crno i bijelo u životu i da je sve sivo, ovako kao floskula može da zvuči tačno. Međutim, nije tačno crno i bijelo su i Jin i Jang, istina i laž su crno i bijelo, ropstvo i sloboda su crno i bijelo, smrt i život su crno i bijelo, agresija i napad su crno i bijelo. Na žalost kada su ove stvari u pitanju Rusija je na crnoj strani, a Ukrajina je trenutno na svijetu na bijeloj strani istorije.

Govorimo takođe o tome da oni koji šalu pomoć Ukrajini u stvari joj čine zlo, ne čine joj uslugu. Da li onda predsjednik Ukrajine Vladimir Zelenski stalnim apelima i pozivima da se šalje ta pomoć u stvari želi loše svom narodu, da li on poziva da mu činimo lošem njegovom narodu i evo da možda vjerovatno zbog vremena i zbog vremena malo skratim diskusiju i da kažem da je razmljivo da u Crnoj Gori kada su i ove stvari u pitanju postoje različite struje, postojale su one i za vrijeme balkanskih ratova i Prvog svjetskog rata i 1918. i 1941. i 2006. i 2022.godine i da sam ja kojim slučajem stogodišnjak i neki od kolega iz DF-a mi bismo i te 1918. i 1941. i 1991. i 2006. i na žalost 2022.godine bili na različitim stranama. Meni samo nije jasno kako neko ko je imao 100 godina nije naučio da na određenim raskrscima istorijskim zauzme makar jednom pravnu stvar. Meni je to žao, metaforički govorim. Vi ste majstor metafore tako da makar vi razumijete ovo o čemu govorim.

Kada je u pitanju politika DF-a i SDP-a ona je jasna pa i povodom ovog pitanja i kad bismo to testirali voljeli bi da vidimo koje su to države i politike koje zastupaju koja je bliska politici DF-a kada je (prekid) u pitanju, a kojim državama je bliska politika Socijaldemokratske partije kada su ove stvari u pitanju? Neću radi poštovanja prema svim državama svijeta govoriti koje su na politici DF-a, odnosno na čijem ali ću sigurno reći da je politika Socijaldemokratske partije politika najrazvijenih, najmodernijih, najdemokratskijih država svijeta. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:18:00)

Zahvaljujem.

Sledeći je poslanik Milan Knežević, a da se priprepi poslanik Andrija Nikolić.

Poslaniče Knežević, pošto smo došli u vrlo nezgodnu situaciju osim vaše kolege značajno potrošile vrijeme nadam se da ćete uspjeti u okviru tri minuta da sažete ono što želite da kažete.

Izvolite, poslaniče Kneževiću.

MILAN KNEŽEVIĆ (27.07.22 15:18:18)

Gospođo Đurović, toliko traje jedna bokserska runda pa ako budem u nokautu bačite jednu kovu vode na mene da nastavim makar do polovine druge.

Slobodna Crna Gori i vi u ZIKS-u, svi vi podnosioci inicijative o osudi Rusije u vašim spavaćim sobama umjesto oca, majke, dece, tetaka, baba i dedova treba da držite sliku Vladimira Vladimiroviča Putina i da svako jutro kad ustanete i svako večer kad budete lijegali da mu kažete Vladimir Vladimirovič Putin. Da vam nije bilo Rusije i Vladimira Putina 2005.godine i 2006.godine Crna Gora nikad ne bi postala nezavisna i međunarodno priznata država. Zato ovim panfletom vi u stvari osuđujete Mila Đukanovića, Duška Marković, Milana Roćena, Ranka Krivokapića, Raška Konjevića jer ste ruskim dengima, odnosno parama zaklinjući se majčici Rusiji, citirajući Svetoga Petra "Ko ne bio vjeran jednokrvoj Rusiji da bog da živo meso otpadalo od njega trasirali put ove države koja se pretvorla u društvo sa ograničenom odgovornošću pod nazivom Skaj". Upravo ste vi koji sada osuđujete jedinstvenu Rusiju i Vladimira Putina iz

Demokratske partije socijalista prvi potpisali međupartijski sporazum sa tom strankom i govorili da je to jedan takav evropski iskorak koji bi trebalo da slijede sve stranke u Crnoj Gori i onda kada govorite o tome koliko je sad Rusija agresorska država podsjetiću vas na onaj telefonski razgovor Milana Roćena i Lidije Đukanović istog onog Milana Roćena koji je Olega Deripasku nazivao moleći ga da mu pomogne u Vašingtonu za lobiranje crnogorske nezavisnosti kad pita Lidiju će je Milo, ona kaže neće je u inostranstvu, vjerovatno u Rusiji, a ja sam ostala da čuvam Crnu Goru. Pošto je Lidija prije neki dan zaprijetila Rusiji i Putinu ja želim da je pitam zna li će joj je bio Đukanović sa Lavrovom i Putinom 2005. i 2006.godine trpajući ruske pare praveći samostalnu državu od koje je napravio privatnu firmu. Bolje vam je da vi čutite o ruskoj državi, o ruskoj kulturi i civilizaciji, jer vašem predsjedniku i dalje odijela mirišu na borč, mirišu mu na kavijar, mirišu mu na šampanjac i na sibirske krabe. Ja podržavam teritorijalni integritet Ukrajine, ali sam i protiv sanckija Rusiji, ne zato što sam Rus nego zato što sam Srbin iz Crne Gore i zato što želim dobro ovoj državi i dok čitavi svijet u ovom trenutku pregovara i Putin sa Zelenskim i sa Šolcom i sa Makronom vi ste se odlučili da napravite jedini na svijetu rezoluciju protiv Rusije koja ima istu težinu kao (prekid) start poljskoga miša nad sibirskim međedom i dok se svi budu ovdje rasparčavali o tome što će da bude sa Rusijom dok bude Draginja prijetila kako će ona da kidiše na Kremelj da uhapsi Lavrova, Šojguja okrenite se na ove naše crnogorske plaže da vidite šta ste uradili sa ovom autističnom spoljnom politikom. Niđe nikoga na plažama kao da smo preselili sve australijske ajkule u Jadransko more. Više je galebova i ovih pasa lotalica nego ruskih i srpskih turista. Samo vi nastavite tako da vodite vašu politiku pa ćete se na kraju svi svesti pod jednu krušku ili murvu i da donosite rezolucije koje neće imati nikakvoga značaja. Kad god nešto ne znate šta da uradite u Crnoj Gori, kad god se nalazite u ekonomskim problemima, kad god vam hapse najbliže saradnike, članove familija preko ovih Skaj aplikacija vi odmah uvedete sankcije Rusije.

Do sad ste uveli 3.250 sankcija Rusiji i to vam je bilo malo, nego ovog 24.februara sve nagađate kad će Putin da umre, pa mu radite rentgen, pa mu radite magnetnu, pa kažete pogledajte kako malo hramlje, pa nešto mu jedna (prekid) druga spuštena, on je gotov, svi čekate da umre Putin. Okrenimo se mi bre Crnoj Gori, imamo mi dovoljno naše muke ili što bi rekli mi Zećani dovoljno mi naše šoge imamo da se češemo ovdje po vazdan, a ne da vi osuđujete Rusiju zato što je Draginji Vuksanović nampalo da bude predsjednički kandidat, i malo je da kidiše na Vučića, nego sad hoće i da uhapsi Vladimira Putina. Na kraju nemam dilemu, da su kojim slučajem živi Sveti Petar Cetinjski, vladika Sava, vladika Vasilije, Petar I, Petar II, knjaz Danilo, kralj Nikola da bi oni bili u ovim klupama Demokratskog fronta, a da je kojim slučajem živa Medlin Olbrajt nemam nikakvu dilemu da bi ona umjesto Draginje Vuksanović Stanković obrazlagala ovu rezoluciju. Zato sam ponosan što sam na ovoj strani, zato sam ponosan što će Demokratski front biti protiv ove sramne i anticrnogorske rezolucije.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:23:36)

Zahvaljujem poslaniku Milanu Kneževiću.

Ukupno pet minuta, ali vjerujem da vas jako boli grlo koliko ste energično govorili.

Poslanik Andrija Nikolić po redosledu prijavljenih, zatim poslanik Vladimir Dobričanin.

Izvolite.

ANDRIJA NIKOLIĆ (27.07.22 15:23:57)

Hvala vam, poštovana predsjednice Parlamenta.

Dozvolite na početku da saopštim jedan utisak ne samo o današnjoj raspravi nego o novijoj političkoj istoriji Crne Gore u kojoj je naša država Crna Gora sve svoje poteze u državnoj politici povlačila sa jasnom pripadnošću sistema u vrijednosti u kojem je pravo zemlje da bira sopstvenu budućnost ugaoni kamen tog vrednosnog poretka. To pravo smo tražili za sebe, osvojili ga i to pravo podrazumijevamo za sve druge nezavisne države, posebno onda kada se to pravo želi narušiti argumentom sile, ubijanjem civila i progonom nedužnog stanovništva da bi se ostvario geopolitički cilj na štetu jednog naroda, na štetu Ukrajinaca. Čuo sam danas ovdje jednu moram da kažem banalnu dilemu oko toga da li će biti pobjednika u ovoj agresiji koju je Rusija započela na Ukrajinu. Rusija može da osvoji još ukrajinskih teritorija. Rusija može da nastavi da blokira Crno more i crnomorske luke Ukrajine i na taj način spriječi izlaz žita, ali nema pobjedničke formule za izlaz iz ove situacije. Nema dobre strategije za Rusiju i za njenu istorijsku reputaciju. Dvije su ključne premise koje potvrđuju ovaj zaključak. Prvo Rusija je brutalno nasrnula na međunarodni poredak ubijajući civile, napadajući nezavisnu i slobodnu državu i drugo Ukrajina u moralnom smislu bori se za čistotu, bori se za slobodu i njena misija će svakako biti istorijski i civilizacijski mnogo superiornija. Dok god na čelu Rusije bude aktuelno državno rukovodstvo Rusija će biti posmatrana kao prijetnja globalnom miru.

Na primjeru jednog nedavnog istraživanja skoro sam ga pogledao koje su objavili državni mediji u Rusiji, čak 70% stanovništva podržava agresiju Rusije u Ukrajini. Neko bi se zapitao da li je to stvarno realan podatak? Realan je, evo zašto. Zato što u Rusiji ne postoji politički pluralizam, ne postoji opozicija, postoji jaki policijski državni aparat koji je zaustavio svako moguće saopštavanje drugačijeg mišljenja. Njima su i to malo opozicionih lidera koji imaju svako malo u zatvor. U Rusiji ne postoje nevladine organizacije, one koje su finansirane iz fondova Evropske unije su zatvorene, ne postoje kritički mediji, ne postoje društvene mreže, postoji jedna paralelna stvarnost koja se servira građanima Rusije koji naravno onda logično donose sud kakav donose. Rusija je saglasili smo se to ovdje jedna velika zemlja sa grandioznom istorijom, sa velikom ulogom u Drugom svjetskom ratu, ali je ovo što je urađeno u Ukrajini osramotilo i Rusiju i slavnu Crvenu armiju.

Činom ruske agresije na Ukrajinu moramo to da kažem i ova geopolitička igra Rusije na Balkanu dobila je novu dimenziju posebno u kontekstu situacije u Crnoj Gori. Nije tajna da je Rusija hibridno i direktno posredstvom crkve Srbije iz satelitskih, političkih partija novcem i obavještajno kao i putem svojih medija godinama snažila svoje prisustvo u Crnoj Gori. Crna Gora međutim još uvijek nije postigla punu funkcionalnu geopolitičku nezavisnost od ruskog imperijalizma prevashodno zahvaljujući ulozi Srpske pravoslavne crkve koja je ključna ispostava ruskog imperijalizma na Balkanu. Veći uticaj crkve Srbije u Crnoj Gori znači veći uticaj Rusije u Crnoj Gori i to znaju u Moskvi, to znaju u Evropskoj uniji, to znaju u Sjedinjenim Američkim Državama, samo se mi, odnosno neki od nas još uvijek prave da to ne znaju. To je situacija koja je konstatovana i u Evropskom parlamentu. Zato je pod posebnim oprezom i pod budnom pažnjom ovo što rade aktuelne državne strukture u pogledu snaženja uticaja Srpske pravoslavne crkve u Crnoj Gori kroz potpisivanje ugovora sa tom crkvom kojoj joj se žele dati prava koja joj ne pripadaju i da se razumijemo niko nije protiv ugovora sa Srpskom pravoslavnom crkvom. Potpuno podržavam da se potpisivanje tog ugovora dogodi, ali taj ugovor mora biti u skladu sa Ustavom i u skladu sa istorijskim činjenicama. Dakle, mi ćemo sigurno različito tumačiti istorijske činjenice teško se možemo naći na sredini, pitali ste gdje je bio Milo Đukanović 2006.godine. Tačno, bio je u Soči i razgovarao je sa Vladimirom Putinom, a znate li o čemu je razgovarao? Nesporno da se razgovaralo i o crnogorskom referendumu, ali se razgovaralo i o crnogorskom putu u NATO. Dakle, Crna Gora tada nikome nije radila iza leđa. Više puta smo to čuli i iz crnogorskih i iz ruskih izvora da je Milu Đukanoviću s očiju, Vladimiru Putinu rekao da je interes Crne Gore da postane članica NATO-a zato što to znači unapređenje sopstvene bezbjednosti Crne Gore i niko to nije demantovao. Pokažite vi gospodine Kneževiću, sve snimke koje imate, ja mislim da je politika Demokratske partije socijalista u tom smislu bila vrlo principijalna i da je vanjska politika Crne Gore pod rukovodećom palicom Demokratske partije socijalista jedna od njenih najuspješnijih politika. U tom smislu nijesu pravljene greške.

Viziju Crne Gore da postane članica NATO-a i da ide prema Evropskoj uniji potvrđuje vrijeme ispravnost te vizije danas kada dvije zemlje sa dugogodišnjom tradicijom neutralnosti smatraju da će bolje organizovati i zaštititi svoju bezbjednost u okviru NATO saveza i to je ključni zaključak ove priče, a odnos ovoga Parlamenta i odnos Crne Gore prema agresiji Rusije na Ukrajinu treba prije svega da bude moralni prilog evropskoj i svjetskoj civilizaciji. Kako će ta rezolucija da izgleda u svim svojim finesama i da li u nju treba uvoditi ravnotežu povodom nekih drugih tipičnij ili netipičnij međunarodnih situacija, zapleta i obrta mislim da je manje važno i da to nije tema ove rezolucije. Tema ove rezolucije je da Crna Gora, odnosno njen Parlament i izabrani predstavnici građana saopšte svoj odnos prema agresiji koja se dogodila u 21.vijeku gdje jedna država sa svojom vojskom upada na teritoriju druge države da bi je pokorila ponizila i uništila.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:32:25)

Zahvaljujem poslaniku.

Proceduru traži poslanik Radunović.

Izvolite, recite mi po kom osnovu.

SLAVEN RADUNOVIĆ (27.07.22 15:32:36)

Nikakva mi zloupotreba ne pada na pamet, vama se lično obraćam i na vas se odnosi procedura.

Vi kao predsjednica Skupštine da budem rodno senzitivian dopuštate ovdje, a pouzdano znam i kao vjernik Srpske pravoslavne crkve da se rugaju ovdje ljudi sa imenom Srpske pravoslavne crkve. To se radi u kontinuitetu, to je projekat smišljen od jedne ekipe srbomrzaca na čelu sa gospodinom Darkom Šukovićem i još nekima, to je poznato, to se već dešava nekoliko mjeseci. Gospodin koji je govorio prije mene je dva ili tri puta pominjao crkvu Srbije, želeći da na taj način funkciju, ime i sve ono što Srpska

pravoslavna crkva znači i pokriva u teritorijalnom smislu veže samo za državu Srbiju. Vi znate da mi koji smo iz Srpske pravoslavne crkve od prostih vjernika pa do (prekida) srpskog smatramo to ponižavanjem i s našom crkvom. Ja vas molim da vi reagujete, ja razumijem da vi sami predsjedavate danas, da je koleginica vaša bolesna i da ne možete da vas mijenja i da je to vrlo teško i morate biti fokusirani ali ovako krupne stvari ne smiju da vam promiču.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:34:04)

Zahvaljujem poslaniku Radunoviću i složiću se sa vama vezano za pominjanje Srpske pravoslavne crkve i u jednom trenutku sam htjela možda i da reagujem. Međutim, primijetila sam da je i poslanik Nikolić u svom daljem izlaganju koristio ispravan termin Srpska pravoslavna crkva pa sam možda mogla i da pomislim da je u pitanju lapsuz. Poslanik Nikolić traži proceduru takođe i poslanik Nikolić će se meni obraćati pa će mi reći u kom dijelu sam ja prekršila proceduru.

ANDRIJA NIKOLIĆ (27.07.22 15:34:39)

Naravno obratiću se vama u potrebi da korigujem vas, ali i da korigujem prethodnog govornika. To što sam ja nazvao Srpsku pravoslavnu crkvu crkvom Srbije ne vidim ništa sporno niti to smatram bilo kakvom uvredom, to jeste crkva sa sjedištem u Republici Srbiji i tako je naziva i Vaseljenska patrijaršija. Provjerite pa onda se javite i da razgovaramo argumentovano i na tu temu. Ovo se odnosi i na vas predsjednice, jer ja za razliku od nekih ono što govorim prethodno provjerim, pročitam, a svakako i da nije provjereno i da ne pište tako u dokumentima Vaseljenske patrijaršije ja bih svakako imao pravo da tu crkvu zovem crkvom Srbije bez ikakve potrebe da bilo koga uvrijedim. Ponajmanje mi nije palo na pamet da uvrijedim ni gospodina Radunovića ni bilo kojeg čovjeka ko se u Crnoj Gori izjašnjava kao Srbin. (prekid) respektujem pravo svakoga da se izjasni kako želi, da ide u crkvu u koju želi, ali dozvolićete mi da imam pravo politički da komentarišem ulogu Srpske pravoslavne crkve ili crkve Srbije koja je između ostalog i politička i identitetska, a to ne piše ni u jednom drugom dokumentu, piše u Ustavu Republike Srbije, piše u deklaraciji Evropskog parlamenta gdje je Srpska pravoslavna crkva ili crkva Srbije označena kao instrument ruskog uticaja u regionu Zapadnog Balkana.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:36:21)

Poslaniče Nikoliću, prvo vrijeme za proceduru je isteklo. Ja bih zaista insistirala na tome da se koristi isprava naziva tj. Srpska pravoslavna crkva kada se koristi u diskusijama u Parlamentu i posebno što postoje vjernici koji se osjećaju uvrijeđenim načinom kako im se definiše, odnosno kako se naziva kao crkva Srbije obzirom da se ta terminologija u najvećem broju slučajeva u Crnoj Gori koristi u negativnom kontekstu. Ja vam se zahvaljujem što ste u nastavku svog obraćanja koristili ispravan termin Srpska pravoslavna crkva. Sada nastavljamo dalje.

Po redosledu prijavljenih je poslanik Vladimir Dobričanin.

Poslanik Vladimir Dobričanin koristi svoje pravo vrijeme tri minuta i ja vas zaista molim da ga poštujemo. Hvala vam.

VLADIMIR DOBRIČANIN (27.07.22 15:37:19)

Danas mi ovde nikako ne odlučujemo ko je za Rusiju, a ko je za Ukrajinu, ne odlučujemo ni koje civilizovan, a ko ne, jer ako odlučujemo o civilizaciji istok je bio civilizovaniji od zapada barem jedno par hiljada godina u istoriji. Danas ne odlučujemo ni ko je za NATO, a ko nije za NATO. Danas ponovo po ko zna koji put sadašnja ili bivša vlast ovdje se božje zore ne zna ko je na vlasti, a ko nije, ja jedino znam da ja nisam. Po jednom starom receptu DPS-a pokušava da opet podeli ovaj narod na neki svoj veoma čudan i po malo i perverzan način. Kada smo malo pre čuli o bombardovanim školama, vrtićima, bolnicama, preciznim raketama, setio sam se i odmah su došla ona sećanja moja na 1999.godinu kad sam radio u bolnici koja je bombardovana, kada sam išao u vrtić koji je srušen i kada sam prošao pored svoje škole koja je takođe bila bombardovana. Setio sam se tada i Milice, Bojana i Marka i 126 dece koje su visoko precizne NATO rakete ubile.

Ujedinjena Crna Gora ne produžava ni jedan rat, ne podržava ni ovaj između Rusije i Ukrajine. Ova naša Skupština nikada nije donela rezoluciju ni o jednom ratu koji je započinjao u NATO čak ni ovom

našem u kome ste i vi učestvovali i svi mi zajedno. O toj tzv. agresiji, ratu na Saveznu Republiku Jugoslaviju gde su iskopna i susedne države i iz aviona, odnosno iz vazduha i sa mora gađana je teritorija suverene države ili smo licemerni ili možda malo i lažemo, ili smo i jedno i drugo. Mi znamo kada je u pitanju agresija Rusije na Ukrajinu, ali kada je u pitanju NATO nad Saveznom Republikom Jugoslavijom onda tu nema agresije. To je sve neka intervencija, neko stanje kada tačno želim da se izvinim NATO avionima što sam bio ispod njihovih bombi. Stalno pominjemo zapadne vrednosti. Hoće li neko od vas da mi kaže koje su to zapadne vrednosti, a da nisu istočne. Da li čak Dostojevski, Tolstoj, Gogolj, Turgenjev, Gorki, pa da nastavim sa muzikom sa Stravinskim, Rahmanjinom, Korsakovim itd. oni nisu učestvovali u formiranju i oblikovanju savremene Evrope. Da li vi podržavate zabranu ruskog jezika, da li podržavate zabranu i paljenje ruskih knjiga, da li podržavate azov, desni sektor i neonacističke organizacije koje ubijaju ove. Ko to traži od nas da ovo izglasamo ako su to ovi partneri mi progutamo baš sve ono što nam stave usta i onda moramo da glumimo jednu pudlicu koja mora da se tretira.

Danas ćemo glasati protiv, ja ću glasati ispred Ujedinjenje Crne Gore protiv ove rezolucije, ne zbog toga što sam za Rusiju ili Ukrajinu, već zbog toga što mislim da ova rezolucija deli crnogorski narod i da mislim da mi imamo mnogo pametnije stvari da u ovom Parlamentu raspravimo, a to su banane koje su posoljene kokainom, šverc cigareta, sve ove afere koje se danas dešavaju. Hvala vam puno.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:41:30)

Zahvaljujem poslaniku Dobričaninu.

Riječ ima poslanica Kenana Strujić Harbić, a da se pripremi poslanik Marko Milačić.

Izvolite, kolegice.

KENANA STRUJIĆ (27.07.22 15:41:39)

Hvala.

Poštovana predsjednice, kolegice i kolege poslanici, uvaženi građani Crne Gore,

Danas smo u Parlamentu u prilici da raspravljamo o Rezoluciji povodom vojne agresije Rusije na Ukrajinu. Mišljenja sam da za ovakve prijedloge ne treba niti diskusija, niti rasprava. Međutim, sudeći na osnovu situacija i događaja u našoj državi posle parlamentarnih izbora nakon 30. avgusta mi smo izlgeda stalno u stanju dokazivanja, zauzimanja onih vrijednosti koje baštine poštovanja teritorijalnog suvereniteta, integriteta i nezavisnosti država, mira i poštovanja elementarnih ljudskih prava i izbora. Zašto ovo kažem? Samo iz jednog razloga, što je zastrašujuća činjenica da se danas na tlu Evrope u 21. stoljeću agresijom sprečava suverena i međunarodno priznata država, da slobodno vodi svoju vanjsku politiku i da bira kulturološki krug kome će pripasti. To je nešto što mi kao nezavisna država, slobodna država, članica NATO alijanse i država koja treba da bude prva naredna članica Evropske unije, ne smijemo gledati šuteći, jer bi nekoj drugoj državi ili ovoj svejedno je moglo pasti na um da naši izbori nisu u skladu sa njihovim interesima. Očigledno je, a potvrđuje se ne samo kada je u pitanju agresija na Ukrajinu već i svi duhovi nazadnih ideologija koji je probuđen i kod nas da apsolutno ništa nismo naučili iz Drugog svjetskog rata, zatim iz agresije na Bosnu i Hercegovinu i drugih ratova.

Danas je prilika da svi u ovom teškom momentu za Ukrajinu dignemo glas, odbranu mira, slobode i demokratije. Prilika je da kao društvo koje je u veoma izazovnom vremenu prepoznamo opasnosti, retrogradnih ideologija koje vrebaju svaku slabost Demokratskih i naprednih ideja da posiju sjeme zla i stradanja. Prilika je i da naša država a i ostali demokratski svijet nauči da uvijek moramo reagovati u pravom momentu i pravom trenutku što do sada nismo vidjeli da je u slučaju Ukrajine. Ovdje jasno i nedvosmisleno moramo reći glasno ne agresiji na Ukrajinu i jednom zločinačkom pohodu i zločinu protiv čovječnosti koji se tamo događa.

Takođe, postavlja se pitanje da li nas je agresija na Ukrajinu dodatno podstakla na razmišljanje koliko smo kao država sigurni u ovim okolnostima i to u svim aspektima sigurnosti od bezbjedonosnog, preko socijalnog i svakog drugog. Sigurna sam, a već nekako osjećamo i posledice agresije u sigurnosnom i ekonomskom smislu i to se pokazuje svih ovih prethodnih mjeseci. Jedini štit u ovom momentu je to što smo pod kišobranom NATO alijanse i to je još jedan dokaz vizionarske politike u prethodnom periodu, a u kojem smo veoma aktivno sudjelovali i mi iz Bošnjačke stranke da definitivno trebamo odgovoriti na alarm za buđenje koji je poslan od strane EU zvaničnika za što brže integriranje u Evropsku uniju. Zato mi iz Bošnjačke stranke ovu rezoluciju smatramo opravdanom i sa aspekta njene suštine i sa aspekta naše pripadnosti jednom razvijenom djelu svijeta i Evrope koji baštini ideje slobode, mira i demokratije, a iznad svega poštovanja suvereniteta i integriteta nezavisnih država i podržaćemo je na glasanju. Vjerujemo da je to jedini ispravni civilizacijski odnos prema agresiji koja svakodnevno uzima živote nevine djece, žena i

staraca, razara njihovu imovinu i uzima im budućnost ostavljajući trajne posledice na ljude i odnose među državama i nacijama.

Mi ovdje, na kraju da kažem da znamo šta znači rat, posebno među bliskim narodima i kakve je posledice ostavio poslednji. Hvala uvažena predsjednice.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:46:45)

Zahvaljujem poslanici Strujić Harbić.

Sada riječ ima nezavisni poslanik Marko Milačić, a da se pripremi poslanik Dragutin Papović. Poslaniče Milačiću, izvolite.

MARKO MILAČIĆ (27.07.22 15:46:58)

Samo jedno pitanje prije nego što počne vrijeme.

Ja sam dobio mejl sa kolegijuma da imam pravo do pet minuta. Hvala vam.

Odavno nisam prisustvovao većem licemjerju u našem Parlamentu do današnjeg dana do ove nazovi rezolucije. Dakle, sva priča je u dvostrukim aršinima. Ono što se desilo 1999.godine bez odobrenja Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija jedna agresija na jednu suvereno i međunarodno priznatu zemlju koja je odnijela 2,500 civila među kojima i našu djecu. Ako je to bila agresija i ovo je agresija. Dakle, vi kažete da to nije bila agresija. Juče sam prišao o tome i predlagač gospođa Vuksanović Stanković je rekla da to nije agresija, ali ajde da krenemo redom. Da li znate gospodo ko je ovo? Ovo je Miroslav Knežević. Da li život Miroslava Kneževića vrijedi nešto manje od bilo kog djeteta života i u Ukrajini i bilo gdje drugo? Da li život Olivera Maksimović takođe ubijene tu u našoj zemlji vrijedi manje od bilo kog djeteta na svijetu i Ukrajini. Da li vrijedi život Julije Brudar nešto manje, pošto niste nikada o njima pričali i još manje da ste donosili rezolucije. Ovo je Milica Rakić. Ona je ubijena u Nišu u jednoj besprizornoj i bestijalnoj agresiji i to na našu zemlju. Ovo je gospođa Prodanović majka hrabrost iz Republike Srpske ubijena tu blizu nas. Nikad niste donosili rezolucije, a da li su djeca ginula i ginu samo u Ukrajini, pogledajte ovo je dijete u Iraku. Ovo je razorena Libija, za vas to nije agresija, ovo je dijete čiji život vrijedi kao život svakog djeteta, ovo je po Avganistanu, za vas to nije agresija. Ovo je dijete u Siriji, za vas predlagači i mnogi drugi koji stojite iza ovoga to nije agresija. Ovo je Jemen u kome i danas ginu civili, ni glasa nećete o tome, a ovo je kako se kaže u gradu Hmeljniki naš otac Stefan Bandera, ovo je ukrajinski Sekula Drljević.

Dakle, gospodo da ste ikada do sada i vi predlagači i mnogi drugi govorili o žrtvama jednako možda bi mogli da danas kažemo da je ovo agresija. Ko je kriv za ovo što se dešava danas u Ukrajini? Nisam ja koji sam uvijek govorio i prava Crna Gora koji smo govorili da su ovo sve agresije. Dakle, krivi ste vi, govorimo o onima koji stoje iza ove rezolucije, ne govorim sada precizno o predlagačima, nego oni koji su krenuli u ovu priču. Dakle, mi 15,20 godina živimo život u međunarodnim odnosima u kome je normalno, u kome je dozvoljeno da se bobmarduju, zauzimaju međunarodno priznate zemlje, teritorije i slično. Ko je uspostavio to pravilo? Je li Vladimir Putin? To pravilo je uspostavljeno upravo onamo i onda i od onih struktura koje stoje iza ove rezolucije. Dakle, ko govori o dvostrukim aršinima? Ne ja, ja mogu da kažem pijatet prema civilnim žrtvama, civilima i ljudi koji se bore za ovu istinu a ne vi zato što to nije pravedno, nije moralno, nije tačno, zato što je to prekrjanje međunarodnog prava, međunarodne istine zato što je to razlika u civilima i to koji? Da li je neko od vas možda ili većine predlagača pošao u Murino, poklonio se našim žrtvama, ali ste pošli pa i premijer u Kijev. Dakle nama su neke tamo žrtve koje poštujem, ali i dalje su od žrtava u našoj kući. Da li je to normalno, da li je to prirodno i šta govori to o motivima? Dakle, svako razuman završavam će iskazati pijatet prema svakoj žrtvi svakog rata, ne samo civilima nego i vojnicima i slično i svako će se razuma moliti da što prije prestane ovaj tragični, u suštini je bratoubilački rat, ali pitanje je ko je ovo počeo, ko je otvorio pandorinu kutiju zla, ko je uspostavio pravilo da se ovo radi i slično. Prava Crna Gora će glasati i te kako protiv ovoga zato što nećemo dvostruke aršine.

Zbog toga smo i predali sedam amandmana, samo da informišem javnost na ovu rezoluciju, odmah da kažem bićemo protiv rezolucije, ali smo predali sedam amandmana da javnost zna da bismo vidjeli javnost u Crnoj Gori da bi vidjela kako se odnosimo prije svega predlagači prema žrtvama, neću sad čitati naravno amandmane biće vremena. Dakle, u našoj zemlji Saveznoj Republici Jugoslaviji u Iraku, u Somaliji, u Siriji, u Avganistanu, u Jemenu, to smo zvanično predali. Javnost će da prati i da vidimo ko ga ovdje istinski interesuju žrtve, jednaki aršini, demokratija, mir, a koga interesuje dnevno huškanje, propaganda i u suštini rat.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:53:40)

Zahvaljujem poslaniku Milačiću i kao poslednji prijavljeni za današnju diskusiju je uvaženi poslanik Genci Nimanbegu koji ima pet minuta na raspolaganju. Izvolite.

Obzirom da je poslanik Papović nije stigao odustaje još vaša diskusija.
Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU (27.07.22 15:53:56)

Hvala, predsjednice Đurović.

Poštovane kolegice i poštovane kolege, poštovana javnosti,

Gospođo Đurović, možda smo na kolegijumu napravili mali propust, možda sam ja lično trebao predložiti da ova tema i tema učlanjenja u NATO potvrđivanje protokola Švedske i Finske budu objedinjene rasprave. Ovo je hipotetički moj stav, nije primjedba na rad kolegijuma, niti na rad ovog doma, jer pored toga što smo juče čuli jednu debatu onih koji su striktno bili protiv NATO-a i koje sjede sa moje potpuno desne strane, ovdje mislim samo na Demokratski front, oni juče nisu pominjali toliko negativno NATO u odnosu na želju dvije suverene do sada neutralne države da se učlane u NATO i danas čujemo raspravu gdje je sve okrenuto i priča kontra jednog saveza gdje smo mi članovi. Radi se o rezoluciji koju mi osuđujemo agresiju Rusije prema jednoj suverenoj državi Ukrajini i ništa više od toga. Iz toga ja moram reći moj stav da ne samo predlagač podržavam napore da u ovom domu mi iskažemo još jednom stav oko agresije Rusije na Ukrajinu i drago mi je da možda su i druge kolege. Mislim da Cetinjani moraju biti ponosno na one svoje sugrađane koji su redovno protestovali protiv mog rata. To je nešto što je dirljivo i to je nešto što daje nadu da ipak ima društva koji javno govore ne samo misle protiv rata djelova našeg društva.

Odnos ovog doma meni je jasan, ova rezolucija će dobiti podršku i dobiće veoma valiku podršku, ali takođe žalim što je vrijeme takvo da se opet vraćemo na neke istorijske priče, neke istorijske priče koje se i dalje tumače jednostrano, tumače se pogrešno, istorijske priče koje ne kažem da dijele nego daju koje kada se poslanici obraćaju samo svojim biračima. Ja pozivam te posebno kolege iz Demokratskog fronta da jasno kažu svojim biračima politika koja je vođena 90-tih u ovoj državi je bila pogrešna. Ratovi su krenuli 1991.godine do 1995.godine, ni to nije tačno, ratovi na prostoru bivše Jugoslavije su krenuli 1991.godine i završili 2001.godine u Makedoniji. To je bio raspad jedne države koja je nastala na nekom projektu. Ja cijenim kao projektu koji je bio pogrešan, zasnovan na veliko državnim ambicijama ili na ambicijama za samo tri naroda. Mi ostali kako smo se tu osjećali, koja smo prava imali. U međuvremenu sve ove države nadam se da će ići istim putem put Evropske unije i put u NATO. Ja kao član parlamentarne Skupštine NATO-a četiri godine moram ponoviti ono što sam rekao i u Bratislavi 2019.godine. Mene bi radovao dan kad bi sve ovih šest država koje sad čine Zapadni Balkan da se zajednički ne samo nađu u Evropskoj uniji nego u NATO. To je pristup koji će nas pomiriti i to je pristup kada ćemo konačno krenuti u ekonomske, razvojne priče, a ne ideološke priče koje i dalje mogu biti priče koje imaju embrion budućih konflikta. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 15:58:32)

Zahvaljujem poslaniku Nimanbegu.

S obzirom da smo iscrpili listu prijavljenih govornika, da li predstavnik predlagača želi završnu riječ?

Želi poslanica Vuksanović Stanković.

Izvolite, završna riječ.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (27.07.22 15:58:48)

Predsjednice, želim da zahvalim svim kolegama koji su danas uzeli učešće u diskusiju, bez obzira kakav će stav zauzeti. Jer ono što me posebno raduje jeste da sam iz većine diskusija poslaničkih klubova zaključila da će ova rezolucija dobiti podršku mnogo veću od broja 41. Glasanjem za ovu rezoluciju jasno će se pokazati sledeće. Prije svega, ko je za evropske vrijednosti, a ko je protiv evropskih vrijednosti, ko je na strani agresora, a ko je na strani žrtve i tu nema dileme. Da mi ostavimo po strani sad Rusiju i Ukrajinu. Ovdje su u pitanju civilizacijske vrijednosti.

Ono što je jako važno naglasiti jeste da sam iz više diskusija mogla da saznam da se ovdje pominje neka vrsta antiruske histerije, antisrpskog i antipravnoslavnog narativa što apsolutno nije tačno. Ovom rezolucijom jasno se osuđuje agresija Rusije na jednu nezavisnu državu i mi nećemo sigurno dozvoliti ođe

da se stvara nikakav ruski svijet, niti srpski svet, nego ćemo se kao nezavisna i suverena država koja je članica NATO-a i koja dijeli evropske vrijednosti glasanjem za ovu rezoluciju jasno opredijeliti će put ove države. Rekla sam im malo prije apsolutno da niko od nas ode nema podanički odnos. Ko su podanici sami neka se prepoznaju. Ko ima mentore iz Begrada sam neka se prepozna. Ovo nije rezolucija protiv Rusije, ovo nije rezolucija protiv naroda Rusije, ovo nije rezolucija protiv istorijskih kulturnih vrijednosti ruske civilizacije, ovo nije rezolucija kojom se podržava spaljivanje ruskih knjiga, daleko od toga. Najviše što volim da čitam to je ruska književnost i ruski pjesnici i ruski pisci. Ovo je još jedan put ponavljam jasno Rezolucija o osudi agresije na Ukrajinu. Čuli smo iz više navrata kako mi ne osuđujemo agresiju NATO-a na bivšu Jugoslaviju. Malo prije sam rekla da treba praviti razliku između NATO intervencije koja se desila na teritoriji bivše Jugoslavije i koja je odgovor tada bila NATO alijanse i zemalja Evropske unije i ostalih na šovinističku, genocidnu politiku Slobodana Miloševića bez namjere da su okupira bilo čija teritorija. Intervencijom NATO-a NATO nije zauzeo teritoriju ni jedne suverene države, u ovom slučaju misli se na teritoriju Srbije. Ovdje jasna namjera Rusije da ovim napadom okupira teritoriju Ukrajine i ovo je čin agresije na nezavisnu državu praćen ubijanjem i strahotama žena, djece, civila će nestaju i gradovi i jedna civilizacija.

Ovdje smo čuli razne priče, da je bilo ovako, bilo bi ovako, da je bilo onako, pa neki napadi usmjereni na neke demokratske vrijednosti koje dijele proevropske partije, ja smatram da je živ Draža Mihajlović možda bi on bio predsjednik DF-a. Što se tiče Olbrajtove nju finansira Vučić pa ćete morati sa njim da viditi što je tu po srijedi. Ja ne bih podizala spomenik Lavrovu, ali bih kolegi Milatoviću iz Demokratskog fronta. Ja bih voljela da on što više priča o ovom Parlamentu, jer to je prava slika i prilika Demokratskog fronta da evropske političare treba voziti kroz vagone Sibira.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 16:03:20)

Poslanice Vuksanović, sad sam vas opomenula. Ovo je završna riječ, molim vas da se koncentrišemo na temu koja je na dnevnom redu i shodno tome završna riječ se definiše tako, odnosno tako da se ne izazivaju drugi poslanici ili poslanički klubovi, jer nemaju mogućnost da reaguju. Molim vas da tako i diskutujete.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (27.07.22 16:03:48)

Ja sam rekla lijepe stvari, a slika Demokratskog fronta je da evropske političare treba voziti u vagone Sibira, a Zelenskog možda strpati u čečenske zatvore. Viđećemo šta će biti možda sa pojedinim sveštenicima. To ćemo vidjeti.

Na kraju bih završila sa sledećim. Želim da ukažem javnosti Crne Gore da je u periodu 2014.godine do kraja 2021.godine Evropska unija usvojila 89 spoljno političkih deklaracija i mjera koje se na ovaj ili onaj način iskazuju politički odnos, diplomatski odnos prema Rusiji ili ratu u samoj Ukrajini i agresija Rusije na Ukrajinu. Godine 2022.-02. marta imamo osudu agresije nalaže se povlačenje oružja i ono što želimo da ukažemo jeste da je Srbija kao država glasala u Ujedinjenim nacijama za ovu rezoluciju kojom se osuđuje agresija Rusije na Ukrajinu. Takođe, Srbija je glasala da se Rusija suspenduje iz članstva Savjeta za ljudska prava Ujedinjenih nacija 07.aprila 2022.godine, a glasala je i da se uvedu sankcije bivšem premijeru Ukrajine, tako da u tom dijelu i Srbija je pokazala kao suverena nezavisna država svoj odnos prema agresiji Rusije na Ukrajinu. Možda bi bilo pametnije da sam svoja završna izlaganja iskoristila i to ću uraditi sada da se poklonim svim žrtvama rata u Ukrajini, da iskažem saučešće svim porodicama nastradalih i da poručim iz Crnogorskog parlamenta slava Ukrajini. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 16:05:33)

Zahvaljujem poslanici Vuksanović Stanković.

Sa ovim konstatujem da je pretres po ovoj tački dnevnog reda završen, a da ćemo se izjasniti naknadno. Obzirom da sam i najavila naš raspored rada sad određujem pauzu u trajanju od 45 minuta i onda nastavljamo sa drugom tačkom koja je predviđena na današnjem dnevnom redu. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 17:08:18)

Poštovane kolege i kolegice nastavljamo sa radom.

Tačka dnevnog reda koju sada obrađujemo je Predlog rezolucije o Genocidu u Pivi i Velici. Podsjećam da su predlog rezolucije podnijeli poslanici Momo Koprivica, Vladimir Martinović i Zdenka Popović i Dragan Krapović. Izvjestioci odbora su Dragan Vukić-Zakonodavnog odbora i Jovan-Jole Vučurović - Odbora za ljudska prava i slobode. Otvaram pretres, da li predstavnik predlagača želi dati dopunsko obrazloženje, shvatam da da uvaženi poslanik Momo Koprivica.

Izvolite, gospodine Koprivica.

MOMO KOPRIVICA (27.07.22 17:08:54)

Iskreno Vam zahvaljujem.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi poslanici i poslanice, poštovani građani i građanke Crne Gore antifašističke države. 13.jula ove godine Crna Gora je obilježila 81 godinu čuvenog ustanka koji nas je vinuo u vrh antifašističkog pokreta u Evropi i svijetu. Ta antifašistička vertikala ima korjen i u našoj daljoj prošlosti, jer se kao narod nismo dali u lance vezati. Ta iskra slobode uvijek je bila živa u nama. Od svih uneverzalnih vrijednosti slobode i pravda su bile na vrhu te akciološke piramide, nerijetko smo kao narod znali to da potvrdimo svojim žrtvama, naša opredjeljenja za slobodu i pravdu nerijetko je zapečaćeno velikim sgradanjima, a našim precima nije bilo teško ni život dati protiv okupatora i za slobodu. Na našim narodom kao i drugim narodima tokom drugog svjetskog rata nakon čih strahota uvedeno je novo krivično djelo genocid, izvršena su stravična nepočinstva i svirepo su ubijani, nebrajani civili žene, djeca, starih i nemoćnih. Upravo zbog ovih i ovakvih strahota i zločina uvedeno novo krivično djelo genocida, u mjestima i selima Pive i Velike, još jednom je pala na ispitu čovječnost, stradalo je čovječanstvo, kao što je ubijeno u Aušvicu, u Jasenovcu i na mnogim drugim stratištima. Tokom realizacije ovih zločinačkih poduhvata nacizma i fašizma. Primjereno je da osudimo sve te ljudske pojmove patnje i stradanja kojima su bili izloženi ljudi van granica naše države. Tako smo i mi kao poslanici Demokratske Crne Gore jasno i nedvosmisleno osudili stradanje i zločine na drugim narodima i to nam daje jedan dodatan kredibilitet za ovu inicijativu. Neprimjereno bi bilo da na isti način ne oktarešimo i ne osudimo patnje i stradanja kojima su Pivljani i Veličani bili izloženi i upravi je smisao ove rezolucije koju su podnijeli i procesuirali u skupštinsku proceduru poslanici demokratske Crne Gore višestruko. Prvo ovakvo jedno određenje i naš odnos prema ovim nemilim događajima nas utvrđuje kao društvo, kao antifašističko društvo i kao antifašiste. Ovakvo određenje stvar je civilizacijskog odnosa koji kao svoju komponentu neizostavnu uključuje univerzalnost i jednaki pristup. Ovim civilizacijskim odnosom potvrđuje se privrženost antifašističkoj tradiciji našeg naroda i naše države i izražava se jasno stremljenje ka univerzalnim vrijednostima, a to su prije svega sloboda i pravda. Niko nema pravo da bilo šta monopolise u vezi sa ovom temom, u vezi sa ovim pitanjima. Ovo treba da bude zajedničko djelo kojem još jednom kažem potvrđujemo privrženost antifašističkoj tradiciji i stremljenje ka univerzalnim vrijednostima.

Drugo, naša obaveza je uostajmo stradalnike i nevine žrtve. Ovom rezolucijom osuđujemo i zločine druge zločine počinjene na tlu naše države i na tlu bivše Jugoslavije izražavamo pijetet i žaljenje prema žrtvama tih zločina. Ovo je dug prema stradalnicima. Piva i Velika su prošle kroz stradanje i raspeće. Pivske i veličke žrtve ugrađene su u dječiji temelj slobode i dostojanstva našeg naroda. Kako reče jedan mudar čovjek sa našeg prostora svi nevino pobijedi stoje čista obraza, svijetle pameti i čistog spomena. Upravo su takve i pivske i veličke žrtve. I na kraju kad govorimo o smislu ove rezolucije stoji naša obaveza da budemo budni, da se nikad ne zaboravi, da se nikad nigdje i nikome ne ponovi, da se preveniraju svi oni poduhvati koji se svode na masovna kršenja ljudskih prava na velika ljudska stradanja. Znanje i svijest građana o masovnim stradanjima preduslov je za bordu demokratskog svijeta protiv totalitarnih ideja i sličnih projekata.

Osim što kako sam rekao ova rezolucija sadrži osudu genocida počinjenog u Pivi i Velici izražava pijetet i žaljenje zbog tih stradanja, opominje da se nikad nikome tako nešto ne dogodi rekao sam i da ova rezolucija sadrži osudu svih zločina nacifašizma na tlu naše države i bivše Jugoslavije i pijetet prema svim žrtvama tih zločina. Ali je jasno naznačenje da je odgovornost isključivo individualna, odgovorni mogu biti samo pojedinci, taj stav je zasnovan na domaćem i međunarodnom pravu. Ni jedan narod ne može biti označen kao genocidan ili zločinački, niti može biti satanizovan i upravo smo i prošle godine jednom našom inicijativom u dokument Deklaraciju, odnosno Rezoluciju ovog Parlamenta ugradili taj stav. Osim toga ova Rezolucija daje i konkretne podsticaje za preduzimanje određenih mjera od strane države.

Prvo da se 07.jun i 28.jul ustanove za dane sjećanja na žrtve nacifašizma u Pivi i Velici, drugo da se formira mješovita državna komisija koja bi imala za zadatak prikupljanje i temeljnu obradu činjenica i dokumentacione i druge dokazne građe kako bi se dodatno rasvijetlili ovi zločini i popisala imena žrtava. Takođe, i da se da podsticaj da Vlada Crne Gore planira izgradnju memorijalnih centara u Pivi i Velici i da se obavežemo da odobrimo kroz naravno akte kojima se to i može učiniti dovoljan obim budžetskih sredstava za tu namjenu u cilju prikladnog obilježavanja, stradanja, zatim prikupljanja foto dokumentacione

građe, istraživanja zločina i podizanja svijesti o njima razvoja kulture sjećanja. Zatim da se da podsticaj da konačno ovi zločini isti nad ovim zločinima nađu odgovarajuće mjesto u obrazovnim programima i nastavnim procesima. Smatramo prijeko potrebnim i povezivanje naše države i nadležnih organa države sa međunarodnim memorijalnim ustanovama, institucijama i organizacijama koje se bave žrtvama nacifašizma i rasvjetljavanjem tih zločina. Smatramo i da država treba da odobrava redovna budžetska sredstva za radove u svim oblastima umjetnosti na temu stradanja od nacizma i fašizma. Smatramo da Skupština treba da potvrdi snažnu riješenost da se razvija duh tolerancije otvorenosti, solidarnosti, međunacionalnog i međuvjerskog razumijevanja i pomirenja, te da jača kapacitete za odlučno preveniranje svih pojava koje u osnovi imaju totalitarne ideje i prezir prema ljudskim pravima. Dakle, radi se o zločinima koji su pored ostalog praktično ostali nekažnjeni ako izuzmemo jednog oficira koji je bio jedan od naredbodavaca, to je Smith Hubert koji je ne samo za to dvodjelo odgovarao nego i za neke druge zločine, ali za ove zločine u Pivi i Velici nije nikad organizovano posebno suđenje, niti su bili oni zasebno predmet jednog sudskog postupka.

Želio bih radi jednog pravilnijeg razumijevanja pošto se dijelom na Odboru za ljudska prava slobode pokrenulo to pitanje samo bih naglasio i oko jasnog određenja dakle, u ovoj rezoluciji se oduđuje počinjeni genocid i to se ispravno terminološki označava. Kao prvo ako bi neko iznosio primjedbu da je krivično djelo geonocida tek se zečelo u pravnim sistemima nakon 1948.godine, odnosno konvencije o sprečavanju i kažnjavanju zločina genocida to ne znači da mi ovom rezolucijom ne možemo da konstatujemo jednu istorijsku činjenicu koja se u savremenom narativu i po savremenoj terminologiji označava i definiše kao genocid. Dakle, ovom rezolucijom se ne presuđuje nekom pojedincu da bi važio princip zakonitosti u krivičnom pravu. Ovom rezolucijom se samo konstatuje, opisuje jedan istorijski događaj, osuđuje ovaj istorijski događaj, izražava pijetet prema žrtvama tog događaja. Konačno i kongres Sjedinjenih Američkih Država, Njemački bundestag, Njemački parlament, Holandski parlament, da ne nabrajam dalje su osudili genocid nad Jermenima koji se desio nekolicke decenije nakon uvođenja krivičnog djela genocida u međunarodno pravo. Tako da postoji jasan (prekid) uporedni, jasan da jasniji ne može biti.

Prema tome, svakako ako bi se robovalo tom pogrešnom pristupu moglo bi se reći i da Drugi svjetski rat nije bio genocidan. Upravo su stradanja i zločini Drugog svjetskog rata bili jedan snažan podsticaj da se i konstituiše ovo krivično djelo genocida. Još jednom da završim. Ovim se potvrđuje jedan civilizacijski odnos, izvršava se jedan dug prema stradalnicima i potvrđuje stremljenje ka univerzalnim vrijednostima, a to su vrijednosti pravde i slobode i potvrđuje se privrženost našoj antifašističkoj tradiciji. Takođe ovom rezolucijom bi trebalo, a i to je predviđeno izraziti zahvalnost svima onima koji su sakupljali činjenice i podatke kako bi se rasvijetlio ovaj monstruozi zločini u toku Drugog svjetskog rata. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 17:20:15)

Zahvaljujem poslaniku Koprivici.

Molim zaista sve učesnike da se držimo vremena koje je predviđeno.

Da li izvjestioci Odbora žele riječ? Shvatam da ne. Želite?

Poslanik Jovan Jole Vučurović ispred Odbora za ljudska prava kao izvjestilac Odbora, tri minuta kolega izvolite.

JOVAN VUČUROVIĆ (27.07.22 17:20:42)

Hvala.

Ja se slažem sa gospodinom Koprivicom.

Antifašizam jeste jedan od najvećih vrijednosti Crne Gore i nadamo se da ćemo tu tradiciju gajiti i u buduće nebitno sa koje političke pozicije dolazili kao što ćemo i gajiti ono što je otpor prema totalitarnim režimima. Dakle, većinom glasova Odbor za ljudska prava i slobode je predložio Skupštini Crne Gore da usvoji Predlog koji su podnijele naše kolege iz Demokrata Predlog Rezolucije o genocidu i u Pivi i Velici ako bih pokušao da sublimiram ono što je bila rasprava na Odboru to je iskazana želja da se otvoreno govori o ovim događajima, da se otvoreno govori i argumentovano o svemu o svim zločinima i evo ja kažem da se jasno označe oni koji su organizovali i počinili genocid, jer ovom genocidu, ovim stravičnim zločinima nije rečeno onoliko koliko se moralo i trebalo govoriti i zbog toga je važna i ova današnja rasprava i decenijama su zbog raznih razloga, a najviše zbog lažnog bratsva i jedinstva na kome se između ostalog bazirao nekadašnji totalitarni režim u SFRJ, prikrivali i ovi kao i brojni drugi zločini nad našim narodom, a i zbog toga, a i postoje podaci što su u ovim zločinima učestvovali oni koji će kasnije negdje

nakon tih zločina preletjeti u partiju i što će neke od tih koji su učestvovali u zločinima postati i značajni opštinski funkcioneri u nekim opštinama na sjeveru Crne Gore.

Dakle, ta vremena prikrivanja i zataškavanja zločina su prošle i više nikad niko neće moći da preda zaboravu ono što se desilo evo da kažem srpskom narodu od Jasenovca, Jadovna, Kragujevca, Velike, Pive pa do Kravice, Bratunca, Oluje i zločina koje je počinio NATO savez 1999.godine. Dakle, vrijeme da obilježimo i naša stradanja i stratišta da se u konačnom što je kazao i gospodin Koprivica i Velika i Piva nađu u udžbenicima. Dakle, često govorimo o zločinima nad drugim narodima, o zločinima u okruženju i treba da govorimo naravno, ali i da kažemo da su nam najvažnije naše žrtve i najvažnije da njih niko ne smije, ne može da (prekid) kao i mi što ne smijemo druge žrtve. Jeste bolna tema, ali naš dug prema žrtvama je da se istina sazna, da se zna ko su počinili te zločine bilo da se radi o nacistima ili o balistima sa Kosova i Metohije ili o vulnetarima i balistima iz Plava i Gusinja da se spriječi da neko danas 2022.godine slavi te zlikovce.

Moramo poštovane gospođo Đurović, otvoriti ove teme i zbog sjećanja i pijeteta prema žrtvama, ali kao opomenu da ne dozvolimo da nam se neki događaji iz istorije ponavljaju zato se ne smije ćutati ni na Veliku, ni na Pivu, na Jasenovac, Jadovno, ne smije se ćutati na druge stravične zločine iz Drugog svjetskog rata i posle njega, ne smije se ćutati na likvidaciju hiljada i hiljada ljudi na zidanom mostu, mora se otvoreno govoriti o teroru i progonima na Golom otoku. Dakle, ćutanje poštovana gospođo, prošlih generacija je i dovela do toga da smo očigledno mi danas predodređeno ova naša generacija da rješavamo i da se bavimo ovim temama i možda je to dobro i možda i tako treba da se dođe do istine, da se sačuva sve ovo od zaborava, da nađu u konačnom i mir duše naših mučenika i da pamtimo da su nam totalitarni režimi donijeli zlo samo na ovim prostorima i neka je vječna slava mučenicima Pive i Velike. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 17:25:30)

Zahvaljujem poslaniku Vučuroviću.

Ovo je bilo kao izvjestilac Odbora koje ste vi vidim iskoristili za diskusiju pa ćemo skladno tome i vrijeme kluba umanjiti. Nastavljamo dalje, prelazimo na uvodna izlaganja.

Ispred kluda Demokratske partije socijalista uvodno izlaganje ima poslanik Dragutin Papović. Izvolite.

DRAGUTIN PAPOVIĆ (27.07.22 17:25:53)

Hvala, predsjednice.

Samo da vam napomenem na početku da ću trošiti vrijeme kluba tako da ako ne stignem da saopštim u ovakvom od pet minuta da nastavim vrijeme da teče neometano.

Uvažene dame, poštovana gospodo, poštovani građani i građanke Crne Gore,

Prije nego što saopštim istorijske podatke o svirepim zločinima u Pivi i Velici izražavam najdublje poštovanje prema žrtvama ovih zločina i saosjećanje sa njihovim porodicama. Svoju diskusiju o predloženoj Rezoluciji o genocidu u Pivi i Velici posvetiću isključivo istorijskim podacima koje sam pronašao u istorijografskoj literaturi i u arhivskim izvorima bez pretenzije da su moja saznanja konačna. Cilj mog obraćanja je da poslanicima i zainteresovanoj javnosti saopštim jasne informacije. Ističem da nemam namjeru da budem ni arbitar ni da donosim bilo kakve konačne zaključke. Da počnem od nekog opšteg okvira.

Prema zvaničnim podacima zemaljske komisije za ratnu štetu Crne Gore ona je zaključila da su italijanski i njemački okupator, odnosno fašisti i nacisti ubili i u logorima usmrtili 40.446 osoba iz Crne Gore. U istom periodu ukupna materijalna ratna šteta u Crnoj Gori je iznosila 43. milijarde i 813 miliona dinara na osnovu njegove vrijednosti iz 1938.godine i tokom rata okupatori, odnosno fašisti i nacisti su uništili oko 50% svih vrsta bogatstva Crne Gore. Zločin u Pivi se dogodio u junu 1943.godine tokom operacije "Švarc" poznatije kao "Peta neprijateljska ofanziva" ili "Bitka na Sutjesci". Kada su okupacione sile angažovale oko 127.000 vojnika od čega 67.000 Njemaca, 43.000 Italijana, 2.000 Bugara i oko 15.000 Kvislinga. Njihov zadatak je bio da u kanjonima Pive, Tare i Sutjeske unište glavninu snagu Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije, odnosno partizansog pokreta sa vrhovnim štabom kako bi uništili partizanske snage načelnik štaba Njemačke Vrhovne komande Feld Maršal, Vilhelm Kajter je naredio komandantu operacije "Švarc" generalu Rudolfu Litersu da uništi sve što može biti od pomoći partizanima uključujući civilno stanovništvo. U Kajtelovoj naredbi se kaže "Ova borba nema ništa zajedničko sa viteštvom ili sa odredbama Ženevske konvencije", potom je Liters izdao naređenje "Trupe će postupati bezobzirno i sa brutalnom čvrstinom, a neprijatelju razaranjem naselja i oduzimanjem postojećih zaliha hrane oduzeti svaku mogućnost za život". Postupajući po ovom naređenju 7. SS brdska lovačka dobrovoljačka divizija "Princ Eugen" početkom juna

1943.godine je na prostoru Župe Pivske počinila masakr nad civilnim stanovništvom. SS jedinice nijesu bile dio redovne vojske već su to bile dobrovoljne paravojne formacije koje se na njemačkom nazivaju koje je kontrolisala SS organizacija u okviru Njemačke Nacističke partije. Ove jedinice su se inače širom Evrope isticale po svirepim zločinima nad civilima. Na prostoru planine pivske u okviru ove operacije djelovala je njemačka prva brdska divizija koja je bila u sastavu redovne njemačke vojske koja se na njemačkom nazivala i time se tumači nešto manja svirepost prema civilima u ovom dijelu Pive. Takođe, na prostoru planine pivske tada je djelovala i italijanska divizija "Ferara" koja je počinila zločin na civilima, ali u manjem broju u odnosu na njemačke jedinice.

U Pivi su okupatorske trupe počinile zastrašujući masakr, Istovremeno su izvršena ogromna materijalna razaranja, čitava sela su spaljena, a imovina opljačkana. U predloženoj rezoluciji se navodi da je u Pivi ubijeno "oko 1.290 civila". Prema nekim procjenama Piva je na početku rata imala oko 12.000 stanovnika što znači da je u ovim zvjerstvima nacista i fašista stradalo oko 10% stanovništva Pive za svega nekoliko dana. Predlagačima rezolucije sugerisem da saznaju precizan broj nastradalih, jer sa ovakim dokumentima ne bi smio navoditi orijentacioni broj žrtava. U pivskom selu Doli podignut je memorijalni spomenik rad vajara Luke Tomanovića 1977.godine. Spomen obilježje je podignuto i 1983.godine u pivskom selu Stabna i koliko sam uspio da saznam postoji još nekoliko manjih spomen obilježja u Pivi koja govore o ovom stradanju. Na spomeniku u Stabnima je zapisano "13.jula 1943.godine Stabna postaše velika grobnica nedužnih stanovnika, njemačke nemani ubiše pa spališe, na Tresulji 96, na Jasenu 30, u malom jezeru 22 stanovnika". Tako se za tren u jednom danu ugasi 148 života među kojima 82 djece".

Do zločina u selu Velika je došlo tokom operacije "Drauf Genger" na njemačkom, odnosno andrijevička operacija kako je poznata u našoj historiografiji koja je trajala od 18.jula do 01.avgusta 1944.godine. Snage Narodnooslobodilačke Vojske Jugoslavije i njemačke jedinice su se u ovom periodu sukobljavale na širem prostoru od Andrijevice duž rijeke Lim sve do Brodareva. Njemačke trupe su pretrpjele poraz i velike gubitke i prijetilo im je uništenje, ali su na kraju operacije partizanske snage morale da se prebace na drugi dio fronta. Njemačke snage su tada preko Čakora upale u Veliku i izvršile odmazdu i masakr na civilima 28.jula 1944.godine. Za zločin u Velici su odgovorni 21. SS divizija "Skenderbeg" i djelovi 7.SS divizije "Princ Eugen". U predloženoj rezoluciji se navodi da je u Velici ubijeno "oko 550 civila". U Velici je 1984.godine na četrdesetu godišnjicu od ovoga masakra podignut spomenik stradalima, a na spomeniku je zapisano "Nek se zna kako zlikovci iz hitlerovskih divizija "Skenderbeg" i princ "Eugen" 28.jula 1944.godine svirepom zlobom usmrtiše 428 žena, djece i staraca Velike i okoline. Neka ovaj mramor stoji žrtvama na časni spomen ubicama na sramotu". I za ovaj sugerisem zločin predlagači rezolucije bi trebalo da iznesu precizan broj stradalih. U predloženoj rezoluciji se tvrdi da od počinilaca ovih zločina niko nije izveden pred domaće ili međunarodne sudove što ipak ne odgovara u potpunosti činjenicama. Glavnom organizatoru operacije "Švarc Feld Maršal Kajtel" je zbog svih zločina u Drugom svjetskom ratu suđeno u procesu i Nirnbergu i on je osuđen na smrti 1946.godine. Glavno komandujuće operacije "Švarc" njemački general Rudor Fliters umro u sovjetskom zarobljeništvu 1945.godine.

Zločine okupatora u Crnoj Gori istraživala je zemaljska komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača. Prema podacima koje su mi dali službenici državnoga arhiva Crne Gore fond ove komisije ima nekoliko desetina fascikli, odnosno nekoliko hiljada dokumenata. Za ovu priliku sam dobio nekoliko dokumenata iz kojih se može saopštiti nekoliko po mom sudu značajnih činjenica. Naime zemaljska komisija je komadanta sedme divizije "Princ Eugen" generala majora Karl von Oberkamp proglasila za ratnog zločinca 1945.godine. On je izručen Jugoslaviji i suđeno mu je u Beogradu gdje osuđen na smrt i pogubljen u aprilu 1947.godine. Među proglašenim ratnim zločincima i 7. SS divizije "Princ Eugen" koji su učestvovali u operacijama u Pivi su između ostalih major Volver Hermet umro u sovjetskom zarobljeništvu 1945.godine, major Bahman, major Benhart, kapetan Auerbach, kapetan Turman i poručnik Bajern, izvinjavam se ako nisam pravilno izgovorio ova njemačka imena, jer su zapisana na njemačkom, nijesu na našem jeziku. Posebna krivica za ove zločine pripada generalu majoru Šmit Huberu. Šmit Huber je tokom zločina u Pivi bio komandant 14.puka. 7. SS divizije, a potom je od aprila 1944.godine do januara 1945.godine bio komandant 21. SS brdske divizije "Skenderbeg" koja je počinila zločin u Velici. U poslednoj godini rata bio je i komandant 7. SS divizije "Princ Eugen". Tako je Šmit Huber bio odgovoran i za zločin u Pivi i za zločin u Velici. On je u Crnoj Gori proglašen ratnim zločincem 1945.godine, a osuđen je na smrt u Beogradu u februaru 1947.godine. General Artur Fleps pvi komandant 7.SS divizije "Princ Eugen" u Crnoj Gori je 1945.godine proglašen za ratnog zločinca iako je on poginuo u septembru 1944.godine u sukobu sa sovjetskom vojskom u Rumuniji.

Glavni i odgovorni komadanti njemačkih jedinica koje su počinile zločine u Pivi i Velici su proglašeni ratnim zločincima, osuđeni na smrt i pogubljeni. Dio oficira je poginuo tokom rata, a dio je umro u sovjetskom zarobljeništvu, dio je izbjegao suočavanja sa pravdom i kaznom. U odluci zemaljske komisije za utvrđivanje zločina okupatora, njihovih pomagača, za Karla von Oberkampa je navedeno "Jedan od najvećih zločina koje je neko napravio u Crnoj Gori jeste zločin koji su divizije princ Eugen i Skenderbeg napravile jula mjeseca u selu Velici u srezu andrijevičkom. Tom prilikom jedinica divizije "Princ Eugen"

probile su noć u obruč odbrane Narodnooslobodilačke vojske na Čakoru i munjevitim pokretom dospjele su do Murina i potpuno onemogućile evakuaciju stanovništva sela Velike. Tako su ovo selo opsadirali odredi jedinice Skenderbeg i princ Eugen i čitavo stanovništvo koje je nađeno kod kuća bilo je zaklano i bačeno u zapaljane domove. Za sve zločine naprijed navedene odgovoran je general major Karl Oberkamp i komadant SS legije Skenderbeg čime su izvršene niz prekraja međunarodnog prava i konvencija o zakonima i običajima rata na suvu, a posebice član 23, 46, 47 i 50 haškog reglmana od 1907. godine iz čega proizilazi da je Oberkamp Karl težak ratni zločinac".

U dopunjenoj odluci o utvrđivanju zločina Karla Oberkampa zemaljska komisija je između ostalog navela "Oberkamp Karl general major primio je SS diviziju Princ Eugen od svoga prethodnika Fleps Artura i postao njen komadant u maju 1943. godine baš u vrijeme kad na teritoriji Crne Gore počinje bijesni čuvena peta ofanziva. Pošto je primio komandu nad ovom divizijom i dobio potrebna uputstva od svog prethodnika i glavne njemačke komande za uništavanje crnogorskog naroda svim sredstvima general Oberkamp pristupio je izvršavanju toga zadatka na samom dijelu i pod njegovom komandom ova zloglasna divizija uputila se u pravcu Crne Gore i krajem maja 1943. godine iz nekoliko pravaca u sastavu neke grupe njemačkih i ustaških zvanih vražih divizija upala na teritoriju sreza nikšićkog i šavničkog nepoštujući nikakve propise i pravila međunarodnog prava, niti pak konvencije o zakonima i običajima rata na suvu pristupila pod vidom borbe protiv Narodnooslobodilačke vojske totalnom uništavanju crnogorskog naroda na ovome sektoru.

Jedna kolona pomenute divizije zahvatila je pojedina sela opštine drobnjačke i durmitorske iz ovih i pojedina sela opštine planino pivske doke je glavnivna od Nikšića i jedna kolona Gacka upala u Župu Pivsku. Odmah prilikom upada na pomenutu teritoriju vojska SS divizija "Princ Eugen" pristupila je strahovitom teroru civilnog stanovništva koje se našlo kod svojih kuća i izvršila masovne zločine ubistva, pokolje, paljevinu svih zgrada, rušenje i pustošenje svega potrebnog za život, mučenje i zlostavljanje i odvođenje u koncentracione logore mirnih građana. Paljene su i pustošene bez izuzetka kako privatne tako i javne vjerske i prosvjetne zgrade i druge ustanove i javna dobra. Žrtve su ubijane nečuvenom svirepošću, kasapljene noževima, klane, bacane žive niz visoke stijene, prethodno mučene i zlostavljane. Ubijana su i klana najsitnija djeca zajedno sa svojim majkama, žene i starci. Prilikom nastupanja vojske kroz pomenuta sela koja su gorela jedno za drugim prethodno su ista bombardovana artiljerijom i avijacijom koja je redovno pratila pokret ovih trupa koje su pored opisanih zločina ubijanja mirnog stanovništva vršile i masovnu paljevinu kuća za stanovanje i drugih sporednih zgrada. Za sve zločine koje je počinila njemačka SS divizija "Princ Eugen" nad civilnim stanovništvom i njegovom imovinom odgovoran je general major Karl Oberkamp komadant ove divizije kao naredbodavac i direktni učesnik u ovim zločinima". Napominjem da je zemaljska komisija svoju odluku dostavljala na dalje postupanje tužilaštvu, a potom sudovima. Ja nijesam istraživao arhiv tužilaštva i sudova tako da bi arhivskim istaživanjima trebalo pouzdano utvrditi koji su još pripadnici ovih divizija osuđeni za zločine u Pivi, Velici i kako su pravosudni organi kvalifikovali ove zločine. Ono što znam i što je činjenično to je da su u Socijalističkoj Crnoj Gori stradali u ovim zločinima tretirani kao žrtve svirepog fašističkog i nacističkog terora koje su pale u toku Narodnooslobodilačkog rata i u borbi protiv okupatora za oslobođenje zemlje.

Na kraju, još jednom osuđujem zločine u Pivi Velici, osuđujem sve zločine fašista i nacista u Crnoj Gori i još jednom izražavam najdublje poštovanje prema svim žrtvama. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 17:42:09)

Zahvaljujem poslaniku Papoviću.

Nastavljamo dalje sa uvodnim izlaganjima ispred kluba Demokratskog fronta riječ ima poslanik Milan Knežević. Izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (27.07.22 17:42:19)

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, trebalo je da prođe skoro 80 godina sistemskog zaborava da bi se tek danas sjetili genocida u Velici i pivskim Dolima, jer nam je zabranjeno da se sjećamo, a pošto već žalimo prašume zbog globalnog zagrijavanja i pingvine i kitove zbog globalnog otopljanja presuđujemo geopolitičkim sporovima iako nas niko ništa ne pita niti čuje šta govorimo želim i ja da pitam danas ako nije jeres sjećajući se stradalnika u Velici i Pivi, ima li nas Srba više pod zemljom ili na zemlji. Ako je Jasenovac najveći srpski grad pod zemljom u kojem leže 700.000 ispreturnih kostiju, đedova, očeva, sinova, unuka, baki, majki, ćerki, onda su Velika i Piva, dvije najveće srpske varoši pod zemljom gdje nevini stradalnici mirišu cvijeće odozdo samo zato što su bili Srbi, a Srbi su bili i njih 2.264 strijeljanih u Kragujevcu od toga 300 đaka kragujevačke gimnazije. Srbi su bili njih 700 spaljenih u crkvi u Glini, Srbi su bili njih 180 bačenih

u Korićku jamu iako danas ne znam kome pripada koji grad u Bosni i Hercegovini pouzdano znam da je tamo svaka jama srpska. Srbi su bili onih 2.000 ubijenih i 200.000 prognanih u bljesku i oluji, Srbi su bili onih 3.000 ubijenih u Bratuncu, Srbi su bili njih 300.000 prognanih sa Kosova i Metohije, Srbi su bili oni iskasapljeni, izmučeni u Žutoj kući. Zato je sjećanje na Veliku i Pivu pomen za svakog znanog i neznanog nevino stradalog Srbina kojeg su Zakonom o zaboravu htjeli da zabrane princ Eugen i Skenderbeg kako to egzotično zvuči u nekim evropskim i regionalnim restoranima tako se naziva jedna torta i jedan konjak, ali u Crnoj Gori kad pomenete princ Eugen i Skenderbeg prva je asocijacija na SS divizije koje su u junu 1943. godine i krajem jula 1944.godine u Velici i Pivi izvršili genocid ubivši u Velici 118 djece, a u Pivi 109 djece. Koliko bi tek bilo rođeno djece od ove ubijene djece u Velici i Pivi. Danas bi oni imali svoje sinove, svoju unučad i Crna Gora bi danas bila brojnija za mnoge kuće, za mnoge porodice i ne bi se prisjećali ovakvih zločina.

Ovo je bio produženi genocid zato što su nam poslije 1945.godine zabranjivali da se sjećamo ubijenih Srba, a zabranjivali su nam najviše upravo Srbi i Crnogorci objašnjavajući nam da su Srbi kao žrtve najlakši na nekom kantar zločina i da se podrazumijeva da mi kao narod treba da stradamo. Zato danas vrištimo, jer ne želimo više da ćutimo. Ostalo nas je dovoljno živih da pomenemo naše nedužne žrtve i glasno kažemo i u njihovo i u naše ime niti smo zaboravili, niti smo oprostili, jer ja nemam pravo ni da zaboravljam, ni da opraštam niti sam bog niti sam Arhangel Mihailo. Ali mogu da kažem da niko nema pravo da se zaklanja iza mene i srpskog naroda ako počini neki zločin nad pripadnikom drugog naroda samo zato što mu se ne sviđa njegovo ime i njegova vjeroispovijest. Volio bih 80 godina kasnije da čujem iz usta potomaka vojnika SS divizija "Princ Eugen" i Skenderbeg da saopšte ovo što mi saopštavamo u Skupštini Crne Gore, što saopštavamo ovamo pred čitavom regionalnom javnošću da osuđujemo svaki zločin koji je neko počinio u ime srpskoga naroda, u ime jednog stradalnog naroda i nacije koje je više pod zemljom nego na zemlji.

Slobodna Crna Goro i vi u ZIKS-u, ja nijesam birao gdje ću da se rodim i da li ću biti Norvežanin, Španac, Šveđanin i vjerovatno bi to bilo profitabilnije, ljepše i bolje za mene i za moju porodicu. Rođen sam kao Srbin u Crnoj Gori, rođen sam, utemeljen u duhovne i civilizacijske, istorijske vrijednosti ovoga podneblja i spreman sam da svima pružimo ruku u Crnoj Gori u koliko ne želimo više da vagamo žrtve i u koliko ne želimo više da donosimo zakone o zaboravu. Nakon 2006.godine ova država se stvarala neizrazitom antisrpsvu i sad vam poručujem nema sreće u Crnoj Gori ako ona bude utemeljena na mržnji prema državotvornom srpskom narodu. Čim prije to shvatite prije ćemo se pomiriti. Nekoliko puta smo vam pružali ruku, vi ste nam uzvraćali nogama, milicijom, suzavcima, zatvorima i progonima. Ne dozvolite da se Crna Gora pretvori u ambijent građanskih sukobljavanja zbog bilo čega i kao što rekoh ja nisam birao da se rodim u Crnoj Gori, nisam birao da budem Srbin, ali kad sam već Srbin moram vam reći da jeste teško, ali je toliko lijepo da to ne bih mijenjao ni za šta na ovom svijetu.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 17:50:37)

Zahvaljujem poslaniku Milanu Kneževiću sa prekoračenjem koji ide na konto kluba. Sledeći je poslanik Dragan Vukić ispred kluba Socijalističke narodne partije. Izvolite, poslaniče Vukiću.

DRAGAN VUKIĆ (27.07.22 17:50:52)

Poštovana predsjednice Skupštine, poštovane kolege poslanici i poslanice, uvaženi građani Crne Gore,

Danas govorimo o Predlogu rezolucije o genocidu u Pivi i Velici.

Ja postavljam pitanje. Zašto se do sada nije zvanično osudio ovaj zločin koji se desio u Pivskim dolima i Velici prije tačno 78 godina. Zašto smo ćutali? Zašto je ćutala Crna Gora to su naši preci, to su naše žrtve, to je naša bol? Zašto se moralo čekati 27. skupštinski saziv da bi se rezolucija stavila u proceduri, a 115 godina je parlametarizma crnogorskog. Prije godinu dana smo tražili da se osude svi zločini na teritoriji bivše Jugoslavije, a jedan od tih bili su Piva i Velika i tada nije bilo bolje da se to osudi. Zašto, pa te žrtve dsu naša braća, kumovi, prijatelji, komšije koje su nevino stradale zbog pogrešne fašističke ideologije koja je bila pokorila čitavu Evropu. Mi smno ovdje u Skupštini osuđivali sve zločine i agresije koje su se desile van Crne Gore, to tako treba i mora, ali prvo smo trebali da osudimo ono što se desilo u našem dvorištu, u našoj kući, u našoj Crnoj Gori. Trebali smo da osudimo prvo zločin u Pivi i Velici ili da osudimo sve ratne zločine koji su se desili na teritoriji bivše Jugoslavije od Jadovnog preko Jasenovca pa sve do Pive i Velike. Moram Vas podsjetiti da je 1943.godine, u periodu od 6 do 12. juna od strane SS divizije zvane "Princ Eugen" u Pivskim dolima stradalo 1290 nedužnih ljudi, od toga 109 djece, koja nijesu

znala tada ni šta je nacija, ni šta je vjera, bili su neispisani lis papira. Godinu dana kasnije 28.jula 1944.godine od iste devizije uz pomoć domaćnih nesrećnika napravljen još jedan mostroozni zločin u Velici kad je za samo dva sata na najsvirepiji način ubijeno i poklano 550 civila, od toga 118-toro djece, uključujući i od dočadi u kolijevci odnosno majčinom krilu. Ko je taj koji ima pravo da na takav način zauzme nečiji život, ko je taj, a da ne bude osuđen za ta, a za ove krvave zločine niko, nikad nije osuđen. Zašto i zbog koga je pravda ćutala, zašto je ćutala Crna Gora, zbog zločinaca sramno i bijedno, a današnji dan nam daje pravo da na 78 godina od počinjenog zločina osudimo to što se desilo i donosimo rezoluciju kojom će bar malo biti zadovoljena pravda, da malo ublažimo bol podtomcima žrtava da država Crna Gora preuzme da brine i ukaže podršku porodicama stradalih i iskaže zahvalnost svima onima koji su dali doprins u rasvetljavanju ovog mostrooznog zločina. Da se 7.jun u Pivi i 28.jul u Velici ustanove za dana sjećanja na žrtve nacifašizma u Pivi i Velici, da se formiraju mješovite državne komisije koje će imati za zadatak prikupljanje temeljne obrade činjenica dokumentacije i drugih dokazne građe, kako bi se dodato rasvijetljeli ovi zločini i potpisala imena žrtava, da Vlada Crne Gore po izglasavanju ove rezolucije previdi oređena sredstva i planira izgradnju memorijalnih centara u Pivi i Velici. Usvajanjem ove rezolucije Crna Gora kao antifašistička država potvrđuje svoju snažnu volju i riješenost da doprinese utvrđivanju pune istine o nacifašističkim zločinima da učini sve kako se tragična stradanja ljudi etničkih, vjerskih i drugih grupa nikad i nigdje ne bi ponovila.

Da se razvija tolerancija, otvorenost, solidarnost međuljudska, međuvjersko povjerenje u duhu demokratije i vladavine prava, što je u ostalom i određenje države Crne Gore potvrđeno njenim Ustavom, da jedni drugima oprostimo, a da nikada ne zaboravimo. Pozivam poslanike i predsjednicu Skupštine da ovu rezoluciju već danas stavi na glasanju u Skupštini kako bi već sutra Vlada Crne Gore, a i Skupština uputili svoje delegacije na 78. godišnjicu pomena nevino stradalim Veličanima, koji se obelježava sutra u Velici, kod crkve koja je napravljena u ima stradalih i mučenika tog svirepog zločina. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 17:55:47)

Zahvaljujem poslaniku Vukiću, zahvaljujem i na određene sugestije koje ste meni uputili, bilo bi dobro i lijepo kada bi smo bili u prilici da već sutra pošaljemo delegaciju, naravno u koliko se izglasa ova rezolucija. Nijesu procedurali razlozi pripremljeni da bi to bila danas na izjašnjavanju, ali u svakom slučaju. Hvala na sugestiji.

Nastavljamo dalje ispred Kluba Demokrate- Demos riječ ima šef kluba Boris Bogdanović.

BORIS BOGDANOVIĆ (27.07.22 17:56:14)

Zahvaljujem, poštovana gospođo Đurović.

Poštovna Skupštino, uvažene građanke i građani Crne Gore,

Dakle, Rezolucijom o genocidu u Pivi i Velici želimo da odamo počast svim stradalima i žrtvama nacista i fašista na području Velike i Pive koji su stradali 1943.godine odnosno 1944.godine. Ni godine ni vjekovi, ni riječi, ni govori, ni spomenici, ali ni ruka podignuta za ili protiv ne mogu vratiti ljude koji su u grobove otjerali nacističke i fašističke formacije na teritoriji Pive i Velike. Ali ovim gestom odnosno ovim predlogom rezolucije o genocidu u Pivi i Velici želimo da zauvijek urežemo sjećanja na naše sunarodnike iz Pive i Velike, na njih preko 1840. Dakle, preko 1840 ljudi od čega 1290 u Pivi, preko 550 djece u Pivi, i preko 550 muškaraca, žena i djece u Velici, ni krivo ni dužno je stradalo samo zato što su bili nepodobni. Dakle, ovo je bio jedan i jedini razlog zbog čega su pobijeni, nepodobnost. Dakle, njihova vjerska, nacionalna, ali i genetska svojstva nijesu se dopala niti su bila u skladu sa vrijednostima fašističkih i nacističkih ideologija, a mogu slobodno da kažem i mostrooznoj ideologiji krvi i tla. Tlo je krvlju i suzama natopljeno i u Pivi i Velici, kao što je to u mnogim drugim sredinama i u mnogim državama. Ali Skupština Crne Gore se kroz svoju istoriju na neki način kroz rezolucije, kroz deklaracije, kroz obilježavanja i sjećanja na žrtve, ako tako mogu da kažem, odužila, ali se nije odužila prema građanima i građankama i djeci Pive i Velike, ali nikada nije kasno. Ja sam srećan i ponosan što to možemo da učinimo danas, što to možemo da učinimo svi zajedno, na isti način kako smo osuđivali sve zločine osuđivali genocide, ali i na isti način kako smo ovdje svi zajedno veličali naše slavne velikane iz naše slavne zajedničke istorije. To moramo naravno zbog naše djece i zbog naše budućnosti, na stotine djece od kolijevke pa do groba u Pivi i Velici dijelilo je samo nekoliko godina ili samo nekoliko mjeseci. Zato se ovo smatra jednim od najmostrooznijih zločina na teritoriji Crne Gore koji je ostao negdje nekažnjen, ako izuzmemo u obzir jednog Njemačkog oficira.

Dakle, niko za krv iz kolijevki nije odgovarao, niko za suze i jauke majki Pive i Velike nije odgovarao, niko od djece pobijene u Pivi i Velici nije odrastao, nije se školovao i nije porodicu zasnovao. Niko od te djece slobodu nije doživio, to je zaista istina i to je sve posledica nacističkih i fašističkih ideologija koje mi

ovdje kao Skupština Crne Gore moramo da osudimo. Mi zaista imamo danas jednu civilizacijsku državničku i prije svega ljudsku obavezu da jednim visokim političkim aktom kakava je Rezolucija o genocidu u Pivi i Velici osudimo genocid u Pivi i Velici da se on nikada ne bi ponovio i da se ne desi ni Crnogorcima, ni Srbima, ni Muslimanima, ni Bošnjacima, ni Albancima, ni Hrvatima, ni Romima, nikada i nikome. Iako država i njena institucije u pojedinim trenucima i istorijskim razdobljima nijesu bile dovoljno jake, dovoljno snažne, a možda i dovoljno voljne po pitanju zaštite ljudskih prava i sloboda, želim duboko da vjerujem makar o tome govorimo svi da sada u ovakvoj demokratiji jesu. Govorili smo više puta o tome, i sada ponavljam, Skupština Crne Gore kao najviši zakonodavni i predstavnički dom građana mora da da svoj ključni doprinos jačanju svijesti i razumijevanju okolnosti prirode i posledice genocida u Pivi i Velici. Dakle, Skupština Crne Gore to mora da podvuče, a ja podvlačim na kraju svog izlaganja sledeće: Niko suzu ljudsku u Pivi i Velici ne može vratiti, niko zemlju natopljenu krvlju ni jednom rezolucijom ni jednim zakonom, ni jednom deklaracijom ne može osušiti. Ali dug prema sjećanju na tu krv i na tu suzu možemo odužiti jednim visokim političkim aktom, kakava je rezolucija o genocidu u Pivi i Velici. Dakle, smrt fašistima i slava žrtvama fašista. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 18:02:36)

Hvala, kolega Bogdanoviću.

Sada ispred Kluba Crno na bijelo ima riječ poslanica Suada Zoronjić.

Izvolite, kolegice.

SUADA ZORONJIĆ (27.07.22 18:02:47)

Hvala Vam, uvažena predsjednice.

Poštovane kolegice, poštovane kolege, poštovani građani Crne Gore,

Danas je na dnevnom redu svakako tema o kojoj treba posvetiti pažnju i treba govoriti naravno o svim ovim zločinima i naravno pored ovih zločina pomenuti sve ostale zločine koji su se desili na teritoriji Crne Gore. Tokom duge ljudske istorije na ovim prostorima dešavale su se mnogi zločini, vršeni su maskri genocidi i različite vrste uništavanja čovječanstva sa genocidnom osnovom. Činjenice govore da samo u 20. vijeku desetina miliona ljudi ubijeno na genocidnoj osnovi, 20. vijek je na žalost obilježen kao vijek genocida, različite nacionalne, etničke i vjerske grupe doživjele su kao takve pokušaj djelimičnog ili potpunog genocida, Bosna i Hercegovina, Srbija, Sandžak, Crna Gora i Kosovo su na žalost višestruko istorijsko svjedočanstvo, da je 20. vijek - vijek genocida. Njega je obilježila mostrozna neljudska težnja da se istrijebe nacionalne etničke, rasne ili vjerske grupe kao takve, da im se onemogući biološki opstanak. Na području Crne Gore su u 20. vijeku izvršeni brojni oblici zločina protiv čovječnosti međunarodnog prava uključujući i genocid. Polazeći od relevantnih činjenica koje ću pomenuti tokom dalje izlaganja genocid bilo da je izvršen u vrijeme mira ili rata, zločin međunarodnom pravu izvršen sa namjerom da se potpuno ili djelimično uništi jedna nacionalna etnička rasna ili vjerska grupa kao takva. Naša je međutim moralna i civilizacijska obaveza da priznamo i osudimo sve zločine genocida, odamo počast prema njihovim žrtvama, dignemo glas protiv genocida i drugih oblika zločina protiv čovječnosti ljudskih prava i pošaljemo snažnu poruku da se zločini ne smiju zaboraviti.

Sa koje god strane da dolaze i da se moraju priznati i osuditi kako bi išli naprijed i kako bi spasili savremeno čovječanstvo i civilizaciju očuvali najviše ljudske vrijednosti, ljudske slobode, ljudska prava i živote svih. Sadašnje i buduće generacije iz svih dosadašnjih zločina genocida moraju konačno interesu u budućnosti savremenog svijeta i civilizacije izvući istorijsku pouku o potrebi jačanja, razvijanja i ujedinjavanja svih antifašističkih snaga, bez obzira na nacionalnu i etničku, ideološku i političku pripadnost i oprediljenost u strategiji sprečavanja i kažnjavanja zločina genocida.

Prvi zločin genocida u Evropi u 20. vijeku izvršen Muslimanima na Balkanu za vrijeme balknaskih ratova 1912. godine, uključujući pored ostalog Muslimanima na području plavo-gusinjske oblasti, Berana, Rožaja, Bijelog Polja i Šahovića, za vrijeme okupacije tih područja od strane Kraljevine Crne Gore. Tada je na području plavsko-gusinjske oblasti ubijeno uglavnom na osnovu presuda Kraljevskog prijekog Vojnog suda oko 600 uglednih poznatih i viđenih, neđužnih Muslimana, Bošnjaka i Albanaca i na silu prevedeno, odnosno pokršteno cjelokupno muslimansko stanovništvo 12.000 civila, čime je upotrebu sile promijenjen njihov etnički, vjerski i kulturni identitet. Posle ujedinjenja i formiranja prve zajedničke Jugoslovenske države 1. decembra 1918. godine, po srbijanskom Kraljevskom dinastijom Karađorđevića u mirodovskim uslovima izdržani su brojni zločini nad Bošnjacima i Albancima, genocidne namjere i genocidnog karaktera. Najdrastičniji su na prostorima Crne Gore bili pokolji civila i civilnog društva u južnom dijelu Sandžaka u Plavu i u Gusinju. U južnom dijelu Sandžaka je formirana Kraljevina Srb, Hrvata

i Slovenaca do sredine 1919.godine, od avgusta 1919.godine ubijeno je 1300 Muslimana, opljačkana 194 muslimanska sela, i nanešena ogromna materijalna šteta. Vojska Kraljevine Jugoslavije je sredinom februara 1919.godine u Plavu i Gusinju masovno ubila i poklala na stotine civila Muslimana uglavnom žrtve su bila djeca žene i starci, čiji se broj prema istraživačima kreće od 450 do 884 žrtve genocida, te opljačkali i popalili njihove kuće, u Plavu nijesu gorjele samo kuće, nego i živi ljudi i djeca, žene i muškarci. Zapaljena je tada Rugova, Plava, Gusinje i sva okolna sela. U novembru 1924.godine, Crnogorci, Kolašinci, Poljani i drugi su u selima Šahovići, to je današnje Tomaševo i Pavino Polje, ubili i zaklali oko 350 muslimana, među kojima je bilo žena, djece i staraca, izvršili brojna silovanja te opljačkali i zapalili mnoge kuće. Preživjelo muslimansko stanovništvo se nakon genocida u Šahovićima i Pavinom Polju potupno iselilo iz tih krajeva, jedan dio u Tursku, a drugi u Bosnu, tako se u Šahovićima odgirala jedna grozna i krvava drama koju je izuzetno i klasično opisao Milovan Đilas u knjizi "zemlja bez pravde". Predsjednice, izvinite, cjelokupono vrijeme ću koristiti.

Crnogorski četnici pod komandom Pavla Đurišića sa početkom januara 1963.godine, u skladu sa genocidnim planom Draže Mihajlovića, o uništenju Muslimana uništili su 33 muslimanska sela na desnoj obali Lima u srezu bjelopoljskom Donji Bihor i Korita. Bihorskim božićni pokolj nad Bihorskim Muslimanima sreza bjelopoljskom gdje su ubili i zaklali i zapalili oko 1400 Muslimana, od čega žena i djece oko 1000 i oko 400 muškaraca te zapalili sve kuće i opljačkali, sve što se moglo, masakar, civilno stanovništvo ku Veliki gdje je stradalo oko 500 nevinih ljudi, a desio se pod komandom njemačkih oficira i podoficira, a pridružili su se i pripadnici 21. SS brdske divizije Skenderbeg i SS divizija "Princ Eugen" što osuđujem i ja i članovi mog kluba.

Četnici pod komandom majora Pavla Đurišića i drugih četničkih komandata su u prvoj sedmici februara 1963.godine u pljevljaskom čajničkom i fočanskom srezu ubili i zaklali oko 9.200 Muslimana od čega je oko 8000 žena, staraca i djece i oko 1.200 muškaraca, u Bukovici oko 500 Muslimana uglavnom žene, djece i nejakih staraca na najokrutniji način mučeno, kaspljeno i silovano. Ljudi su razapinjati i pobijeni na stabla, žene i djeca su sabirani i tjerani ih u kuće koje su spaljene zajedno sa njima, u selu Močevićima je poklano i spaljeno 81 čeljade. Poznati su zločini okupatora Njemaca, Italijana, Bugara i njihovih saradnika, četnika, ustaša, domobrana i drugih, posebno na Neretvi i Sutjesci 1943.godine. U bici na Sutjesci poginulo je oko 700 boraca među kojima je i komadant treće divizije Sava Konačević. Italijanske i četničke jedinice su na području dijela nikšićke oblasti ubili više civila i zapalile 780 kuća. U Pivi je vršena masovna odmazda nad civilnim stanovništvom, samo u selu Doli ubijeno je i spaljeno 450 osoba. U šavničkom srezu je ubijeno 1437 osoba od kojih samo u Pivi 1100. Za vrijeme ove neprijateljske ofanzive u Crnoj Gori je pobijeno između 2000 i 3000 stanovnika. Uz to je 25.juna 1943.godine italijanski okupator strijeljao 180 uglavnom komunista iz barskog logora kao i odmazdu za partijsko strijeljanje oko 300 italijanskih zarobljenika na Vučevu tokom bitke na Sutjesci. Zločinci savezničke antihitlerovske koalicije prilikom bombardovanja crnogorskih gradova Podgorice, Nikšića, Ulcinja, Bijelog Polja i Pljevalja koji su bili pod okupacijom njemačkih nacističkih trupa od oktobra 1943.godine te do kraja 1944.godine kada je ubijeno 2000 uglavnom civila. Podgorica je bombardovana oko 80 puta. Teški zločini nad civilima Albancima s Kosova u Baru koje su partizani u februaru 1945.godine uhapsili i u drugim mjestima sa ciljem da ih angažuju u završnim operacijama za oslobođenje Jugoslavije na sremskom frontu u Istri. Tako su i jednu grupu od 2382 Albanaca s Kosova mobilisali i na putu za Istru preko Skadra u Baru pod nerazjašnjenim okolnostima mnoge ubili, tačan broj se ne zna, smatra se da je bilo 700 Albanaca. U Grahovu su krajem oktobra 1944.godine partizani strijeljali preko 300 zarobljenih četnika, u Baru je strijeljana veća grupa zarobljenih četnika u Grblju, na Cetinju je nakon oslobođenja grada strijeljano 28, u Kotoru 13, te u drugim mjestima manje ili veće grupe četnika koji su se predali partizanima.

Istorijski podaci kojima sam se služila su relevantni i da bi išli putem pomirenja moramo ići samo putem istine i osuda svih vrsta genocida i svih vrsta zločina, da se zločini nikada više nikome ne dese. Toliko.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 18:13:56)

Zahvaljujem poslanici Zoronjić.
Ispred kluba Bošnjačke stranke Amer Smailović.
Izvolite, kolega.

AMER SMAILOVIĆ (27.07.22 18:14:07)

Poštovana predsjednice Skupštine, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Dakle, danas na dnevnom redu je još jedna teška tema iz naše prošlosti, kolege iz Demokrata su pokrenule ovu rezoluciju. Klub poslanika Bošnjačke stranke je bio protiv da se ona uvrsti u dnevni red, objasniću i zbog čega je takva odluka bila. Nemamo zaista ništa protiv da se otvaraju ove teme iz naše prošlosti, čak naprotiv dobro je da se one otvore kako bi na jedan nepristrasan, politički i ideološki neopterećeno sagledali sve detalje iz naše prošlosti i na taj način se suočili s njom i u krajnjem gradili jednu bolju budućnost. Takođe nemamo protiv ništa ni u smislu same sadržine ove rezolucije, nemamo nekih primjedbi. Jedini isključivi razlog zbog čega smo glasali jeste sav naziv genocid što se u ovoj rezoluciji pominje taj termin. Dakle, ono što je činjenica jeste da mi kao Skupština to smatramo ne treba da uzimamo ulogu sudije, da sudimo, da presuđujemo, da se bavimo pravnim kvalifikacijama nekih djela, naročito ratnih zločina. Ipak za to su nadležne neke druge institucije, jer ukoliko izađemo iz onoga što znače te sudske presude izačićemo iz svere objektivnosti i donosićemo određene političke akte koji su često po prirodi stvari pristrasni.

Takođe kao Skupština mi ono što je naša i obaveza i kao političara ali prije svega kao ljudi jeste da osudimo sve ove zločine, naročito ova dva zločina koja su se desila na teritoriji naše zemlje za vrijeme Drugog svjetskog rata. Dakle, radi se o strašnim monstruoznim zločinima u Pivi i Velici gdje su ubijeni nedužni civili, posebno oni koji nisu imali ni mogućnost da se odbrane, a to su stari ljudi, žene i djeca, izražavamo zaista pijetet nad tim žrtvama. Takođe kao Skupština moramo osuditi sve zločince i one koji su odgovorni za ove zločine, a bez obzira na to kako se oni zovu, prezivaju, bez obzira na to koje su vjere ili nacije, to je naša obaveza. Takođe da pozovemo naučnu, stručnu javnost, pravosudne organe, koliko je to moguće u ovom trenutku nakon toliko godina da se ozbiljnije pozabave ovim zločinima koji su zaista aj da kažem gurani pod tepih u jednom značajnom vremenskom periodu nakon što su se oni desili, a desili su se za vrijeme Drugog svjetskog rata u periodu jednog bezumjenog haosa kada su počinjeni brojni zločini na našim područjima. Ti zločini kao što sam rekao nisu dovoljno istraženi i malo se priča zaista o njima.

Ono što je bitno jeste da kao što smo čuli za ove zločine u Pivi i Velici su odgovorni njemačka "Princ Eugen" divizija i Skenderbeg divizija. Činjenica da je Smith Hubert osuđen u Beogradu 1947.godine zbog brojnih ratnih zločina koje je počinio u tom periodu i on je te iste godine i strijeljan zbog svega toga. Dakle, nemamo zaista ništa protiv da se razgovara o ovim temama. Samo smatramo da je donekle bio pogrešan početak, pogrešan pristup i način na koje su ove teme započete preuzimajući ulogu suda, jer mi nemamo ni jednu zvaničnu relevantnu presudu bilo kojeg suda iako neki podaci ukazuju i na to da se desio i ovdje strašan zločin, strašan monstruočan zločin. Mi ne možemo to iz ove perspektive bez dovoljno informacija, a proglasiti samoinicijativno genocidom.

Dakle, problem je kao što rekoh kvalifikacija ovih zločina kao genocida. Genocid je krivično djelo koje je kao takvo propisano krivičnim zakonikom Crne Gore, ali nizom međunarodnih dokumenata koje je Crna Gora prihvatila potpisala i ratifikovala. Dakle, radi se o jednom terminu koji je krivično pravno veoma uređen i definisan. U tom smislu da bismo neki akt, neki zločin nazvali genocidom u jednom zvaničnom dokumentu Skupštine on bi zaista kao takav morao biti potvrđen, tj. utvrđen nekom valjanom prihvatljivom krivično pravnom procesu. (prekid) što bi ova Skupština u ovom ili u bilo kojem drugom sazivu uradila, bilo bi sa aspekta ozbiljnosti ovog doma neprihvatljivo i pojela bi jednu priču o nastavcima koja ne bi imala kraja i koja bi nas dovela do toga da Skupština Crne Gore svojim rezolucijama i raznoraznim zločinima koje će kvalifikovati kao genocide učini ovu državu najgenocidnijom na svijetu. Jer govoriti o zločinima u Velici i Pivi, a ne pomenuti i ostale zločine kao što su onaj u limskoj dolini, pa zatim Donjem Bihoru, Pljevljima, Foči i Čajniču itd. gdje je po relevantnim sovjetskim podacima imamo oko 10000 nevino stradalih žrtava i koji jasno pokazuju genocidnu namjeru, plan i na kraju akciju bilo bi nešto što je zaista neprihvatljivo. Osim toga imamo i Šahoviće kao možda jedini genocid u istoriji čovječanstva koji je u potpunosti uspio, jer je tamo potpuno promijenjena etnička i religijska slika i mi tamo danas nemamo niti jednog Bošnjaka ili pripadnika islamske vjeroispovijesti. Zatim imamo Plav, Gusinje itd.

Međutim, mi iz Bošnjačke stranke u tu zamku nećemo upasti. Predlažemo svima da se u ovoj situaciji kao Skupština Crne Gore koja je ipak jedna institucija čije rezolucije imaju snažno značenje i važnost danas, a još snažnije sutra ne bude na ovaj način zloupotrijebljena kao poligon za političke utakmice sa potencijalno ili gotovo sigurno velikom štetom za našu budućnost. Predlažemo da se držimo nekih principa, a najjasni princip su presude domaćih ali i međunarodnih sudova, jer u kategoriji političkih kvalifikacija mi možemo o nekim zločinima govoriti ovako ili onako i kvalifikovati ih kako god hoćemo u Skupštini koja jeste politički tijelo, ali njena važnost nas obavezuje na političku ozbiljnost, zrelost i viziju. Moramo imati dakle više senzibiliteta za ono što bi mogle biti posledice njenih odluka. Dakle, osuđujemo kao što rekoh ove zločine u Pivi i Velici kao zločine ne kao genocide i u tom smislu bi podržali mi ovu rezoluciju iz kluba poslanika Bošnjačke stranke ako bi se promijenio naziv i genocid koji se pominje tokom teksta u rezoluciji. Zahvaljujem.

Zahvaljujem poslaniku Smailoviću.

Ispred kluba albanskih partija riječ ima poslanik šef kluba Genci Nimanbegu.

Izvolite, kolega.

GENCI NIMANBEGU (27.07.22 18:22:00)

Hvala, predsjednice Đurović.

Poštovane kolegice, poslanice, poštovane kolege poslanici,

Ja prvenstveno mislim da mi nastavljamo jednu diskusiju oko naše istorije i uvijek moramo biti svjesni da svaka naša riječ može uticati na našu budućnost i na budućnost odnosa među narodima ovdje. Prvo ću postaviti jedno retoričko pitanje. Ko to normalan može da ne osudi zločin i genocid? Siguran sam da namjera predstavnika onih koji su predložili ovu rezoluciju nije tako. Svi znamo da ova rezolucija i kao takva će dobiti podršku u ovom domu i treba da je dobije. Ali opet postavljam pitanje zašto dolazimo u situaciju da sada rapspravljamo o nečemu što se desilo 1944. godine. Zašto? Zato što izgleda da smo svi učili odvojeno istoriju, izgleda da smo učili paricijalno istoriju, izgleda da i dan danas to radimo. Ja sam sa pažnjom slušao kolegu Kneževića iz Demokratskog fronta i on je normalno želio da pruži ruku na kraju, ali imam taj utisak i cijela crnogorska javnost da i on govori samo da su na kraju krajeva najveće žrtve srpske žrtve zato što je on pripadnik srpskog naroda kao što to kaže.

Ova tema danas nam nekako dolazi prebrzo i dolazi nam u istom onom momentu kada mi želimo ići ubrzano u evropske integracije kad ispred sebe imamo probleme koje ne rešavamo godinama od sudskog Savjeta, Ustavnog suda, izbornog zakona koji niko ne pominje ovdje, još puno odnosa u jednoj deviranoj skrenutoj demokratiji, jer ono što mi danas imamo je ipak moramo priznati nije najbolja demokratija za građane. Sa pažnjom sam slušao i zahvaliću se kolegi Papoviću ko je demantovao ono što se ovdje govori da niko nije osuđen za ovaj zločin jasno arhivskom građom ne nečemu što su pisali pojedini autori i to ne samo jedan nego više njih. Ja moram kao pripadnik albanskog naroda reći da je ime te jedinice SS Skenderbeg zloupotrijebljeno u naše ime, u ime kao navodno, to su bili oni što su saradivali sa nacistima i to mora biti jasno, mora biti poruka i ranije i danas i sutra. To je bila jedna ideologija koja je doživjela poraz, ali kad govorimo o žrtvama svi mi znamo u Drugom svjetskom ratu je brojno utvrđeno u svijetu se govori da je stradalo u tom ratu od 55 miliona do 85 miliona ljudi i koliko bi to onda bila svjetska populacija ako parafraziram kolegu koji bi bili iznad nego ispod. Ali kao pripadnik albanskog naroda ja jasno mogu uputiti izvinjenje ako će neko i prihvatiti za neko što je činio u moje ime. Nisu činili u moje ime, to nije činjeno u ime mog naroda i to je ruka pomirenja, ali ruka pomirenja ima i drugi kraj. Treba se prihvatiti i drugi zločin. Ja zahvaljujem kolegi Lekiću, jer smo to i na Odboru potencirali, ali potenciraću opet. Mi imamo veliki zločin koji se desio u Baru na pripadnicima albanskog naroda u aprilu 1945.godine. On je zataškivao. U Velici nije zataškivan zločin, ima spomen obilježje, rekli ste da ima crkva je li tqko? Barski masakr, to je bio lov na ljude višednevni od partizana na žalosti i od stavnika Bara i to su teme koje sigurno mi moramo pričati i moramo ih ispričati i sad ja postavljam pitanje da li je sad to vrijeme, jer kao reakcija na ovu rezoluciju sutra se može desiti rezolucija čuli ste kolege (prekid) iz URE pominje se Šehovići, svi mi znamo šta je tu bilo, pominju se zločini koji su vršili četničke horde, zločini koji su nebrojeni, koji su veliki. Ova rezolucija svakako u svom dijelu bar što se mene tiče ima jednu grešku i obratiću se autoru, kolega Koprivica.

U drugom stavu preambule napisali ste tradicija našeg naroda. Sad hoću da pitam kog naroda? Nama bi bilo drago da piše našeg naroda, jer morate ovdje znati albanske, partizanske jedinice Envera Hodže su oslobađale sjever Crne Gore, oslobađali su ovdje zajedno sa partizanima su se borili protiv fašista. Ovdje je primjedba, a primjedba nije namjera da smanjim značaj vaše rezolucije, to je vaše djelo, vi je predstavljate, vi je branite, ali to su one finese u političkom izražavanju i istoriji koju ja koristim da bi vam saopštio koliko je istorija i koliko naše političko gledište može biti različito i suptilno. Mi u ovoj državi kao Albanci smo svjesno 2006. godine glasali o nezavisnosti. Da smo gledali na istoriju ne bi to radili, da smo gledali na istoriju onda znamo kakva je bila politika država ranije pa treba zločin u Previji to je u plavskom kraju, treba pomenuti zločine koji su bili 1920.godine i Avra Cemovi, što smo čuli ovdje, dvanaest i po hiljada ljudi.

U arhivi države Albanije stoji da je 1920.godine zločini koji su bili u plavsko gusinjskom kraju se mjere hiljadama mrtvih, hiljadama domova zapaljenih žena i djece ubijenih i staraca. S toga ja znam da ni ova diskusija, ni ova rezolucija neće staviti tačku na naše različito gledanje na istoriju, ali ono što mi jasno moramo reći da se svaki zločin mora osuditi, autori ove rezolucije nazvali su te zločine gonocidom, ja nemam problema s tim, čim je tako veliki broj ljudi ubijenih i stradalih. Ono što je bitno bitno je ono što na žalost oko jednog svježeg zločina genocida u Srebrenici je to da se ne ponovi, a nisam siguran koliko naše diskusije vode to. Nadam se sa da će voditi i u budućnosti više nego što je u prošlosti. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 18:31:04)

Zahvaljujem uvaženom poslaniku Nimanbegu.

S obzirom da smo sa ovim završili uvodna izlaganja ispred klubova da li predstavnik predlagača ima potrebu da komentariše?

Možete, izvolite, poslaniče Koprivica, imate mogućnost.

MOMO KOPRIVICA (27.07.22 18:31:24)

Zahvaljujem.

Imali smo priliku danas da čujemo veoma značajne poruke kad je u pitanju ova tema. Jedna od najupečatljivijih je osuda ovih zločina i jedna od najupečatljivijih je takođe i privrženost antifašističkim tradicijama naše države, e rekao bih da je jedna od najupečatljivijih poruka takođe da se ovakvi zločini nikad nigdje i nikome ne smiju ponoviti i zahvalan sam svim kolegama koji su to potencirali, koji su ikreno iznijeli svoja gledišta i zahvalan sam svim kolegama koji su iznijeli obilje činjenica koje takođe idu u prilog onome što su iskazi ove rezolucije. Joše jednom govorim da smo mi poslanici demokratske Crne Gore predložili rezoluciju o genocidu Pivi i Velici i prevashodno iz tri motiva. Jedan je da se potvrdi privrženost antifašističkoj tradiciji našeg naroda i države i iskaže stremljenje ka univerzalnim vrijednostima, vrijednostima slobode i pravde na prvom mjestu, zatim da se izvrši jedan dug prema ovim stradalnicima i prema raspetim žrtvama, a pivske i veličke žrtve su prema načinu na koji su izvršeni ovi zločini svakako jesu najmarkantnije žrtve ovoga nacifašističkog poduhvata na tlu naše države. Na kraju da ostanemo budni, jer bez svijesti i saznanja o ovim zločinama ne možemo imati bobrbu ni savremenog demokratskog svijeta protiv ovih zločinačkih poduhvata koji se svode na prezir prema ljudskim pravima, na prezir prema drugom i drugačijem.

Ako se govori čuli smo od jednog uvaženog kolege da je problem kvalifikacija ovog zločina kao genocida rekao bih da nema bolje potvrde da je upravo ovo genocid od jednog veoma značajnog citata koji je uvaženi kolega Papović rekao kroz citiranje one naredbe, a ona glasi pored ostalog da se oduzme svaka mogućnost za život. Kada je ustanovljeno krivično djelo genocida počev od 1948.godine kroz konvenciju koja je stupila na snagu nekolke godine kasnije. Pored onih osnovnih radnji izvršenja ovog krivičnog djela, a to je vršenje ubistava, vršenje tjelesnih povreda definisana je jedna posebna radnja, a to je stavljanje grupe određene nacionalne etničke, rasne ili vjerske grupe u životne uslove koji će dovesti do njenog potpunog ili djelimičnog uništenja. Dakle, nije radnja krivičnog djela genocida samo vršenje ubistava tjelesnih povreda nego čak i ovo stavljanje određenih grupa u životne uslove koji dovode do njihovog potpunog ili djelimičnog uništenja i upravo citat iz ove naredbe koji je uvaženi kolega Papović kao profesionalni historičar i univerzitetski profesor naveo jeste najbolja potvrda genocidne namjere, a taj subjektivni element jeste ključno obilježlje ovog krivičnog djela dakle, namjera da se grupa uništi u potpunosti ili djelimično.

Dakle, sa pravnog aspekta postojanje tog voljnog elementa visokog inteziteta jeste nešto što ovo krivično djelo ovaj zločin razlikuje od drugih. Dakle, radnja se preduzima prema nekim pojedincima samo zato što su pripadnici ovih grupa. Zbog toga se i kod ovih krivičnih djela traži direktni umišljaj. Dakle i svijest i volja da je počinilac svjestan tog djela i da hoće njegovo izvršenje, a upravo ovakva naredba govori ne samo ona neselektivnost koja je sadržajem genocidne namjere nego i ova volja jeste ključni element direktnog umišljaja koje ovo djelo kvalifikuje kao genocid. Molim vas samo kratko pošto je osjetljiva tema zamoliću vas da li je nedostatak procesnog karaktera koji se navodi nešto što je zamjerka nedostatak procesnog karaktera u smislu da nije bilo presude koja glasi na ovo krivično djelo.

Ja moram da napomenem mi ovom rezolucijom ne sudimo nekim pojedincima da bismo se pozivali na princip legaliteta u krivičnom pravu da nema kazne bez krivičnog djela propisanog zakonom nema krivičnog djela bez zakona. Ovdje se samo konstatuje jedna istorijska činjenica, jedan istorijski događaj koji se u savremenom narativu i po savremenoj terminologiji označava i definiše kao genocid. Genocid nad Jermenima se desio decenijama prije nego što je uvedeno krivično djelo genocida, a činjenica da u vrijeme počinjenja genocida nad Jermenima nije bilo tog krivičnog djela genocida tako preciziranog u pravnom sistemu nije smetalo američkom, holandskom, njemačkom i drugim parlamentima da to precizno iskažu kao osudu tog istorijskog događaja. Ne da sude nekom pojedincu.

Dakle, postoji tu jasan kako sam rekao pravni uporednik da jasniji ne može biti. Ako se držimo da je Konvencija o genocidu tek 1948. godine usvojena da se zločini prije toga ne mogu kvalifikovati kao genocid to bi značilo da Drugi svjetski rat nije bio genocidan i da o Drugom svjetskom ratu ne možemo govoriti kao genocidnom. Dakle, onda bi to značilo da Jevreji, Jermeni, nek mi ne zamjere pogrešno koriste taj termin, tj. ovu pravnu kvalifikaciju pa im to treba reći da li dakle mi kao država jesmo spremni da kažemo i da ih

upozorimo da griješe ne bi to bilo opravdano, jer se ne sudi pojedincima da bi se pozivali na normu nego se govori o istorijskim događajima, o stradanjima koja imaju gonocidno obilježje i mi osuđujemo i onaj genocid nad Jermenima i Jevrejima. Hvala vam na toleranciji pa evo negdje ćemo i kroz kasnije da kažem kasnije izlaganje malo se osvrnuti.

Spomenik u Velici skroman, ali spomenik za poštovanje naglašavam skroman podignut je 1984.godine i sam sam gledao taj podatak da je tu navedeno 428 žena djece i staraca. Tu je ipak pitao jedan broj odraslih lica koja su stradala, ali činjenica je i ovo da se vremenom i istraživanjima utvrđuje istina od 1984.godine je prošlo 38 godina pa je bilo i nekih istraživanja i postupaka, a i grupa Veličana je formirala Komisiju za utvrđivanje istine o genocidu u Velici i raznovrsnim metodološkim i doslednim provjerama došli su do preko 500 imena njihovih ukućana braće, sestara, roditelja, djedova, baka koji su nastradali u tom zločinu. Dakle, po imenu je taj broj sad već preko 500. Na kraju krajeva mi predlažemo mješovitu državnu komisiju da utvrdi sve činjenice i da se sačini popis žrtava i popis stradalih. U Pivi je jedno malobrojno bratstvo potpuno iskorijenjeno. Kako iko može da očekuje da se precizan broj navede. Istraživanja će doći do preciznog broja. Prošle godine smo usvojili Rezoluciju o Srebrenici i tu su neki od uvaženih kolega poslanika bili i potpisnici rezolucije. Mi smo glasali za tu rezoluciju poštujući nevine žrtve, poštujući međunarodne presude, poštujući činjenice i u toj rezoluciji stoji takođe orijentacioni broj preko 8.000 žrtava pa ko može da očekuje da se u rezolucijama utvrdi precizan broj istraživanja koja traju u vremenu donose nove činjenice, nove podatke kao što je u tom dokumentu stoji orijentacioni broj i u ovom dokumentu stoji orijentacioni broj zašto u jednom dokumentu mora stajati orijentacioni, u drugom precizan broj. Dakle, to su činjenice. Takođe želim da kažem da ne stoji ocjena da nijesu pomenuti drugi zločini. Ovom rezolucijom se istične osuda svih zločina počinjenih na tlu bivše Jugoslavije, jasan dakle iskaz u odnosu na to bit naravno i naravno želim da kažem da ipak kad govorimo o tome o osuđenim licima iskren da budem moguć je određeni veći stepen preciznosti, ali činjenice su i sledeće: Nijedno suđenje za svoj predmet nije imalo samo ove zločine. Dakle, postavlja se i pitanje da li je u sadržaju namjere izvršenja ovog krivičnog djela upisani ovi zločini u Pivi i Velici, nijesu svi osuđenim licima koja imaju odgovornost za ovaj postupak. Dakle, to su činjenice i naravno evo neko je od kolega govorio ajde da se pravi neka razlika između naredbodavaca i neposrednih izvršilaca opet. Nije to neko esencijalno i ključno pitanje naravno. Tokom diskusije će biti više riječi o tome. Zahvaljujem i izvinite.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 18:43:21)

Poslaniče Koprivica, ja vas zaista moram prekinuti, već ste dosta vremena potrošili, ima veliki broj prijavljenih, a mi imamo dosta da radimo večeras, a već je skoro 19 časova. Mislim da je uvaženi poslanik Smailović tražio odgovor na komentar iako je uvaženi predlagrač komentarisao, odnosno osvrnuo se na uvodna izlaganja, znate da nije uobičajena praksa da se koristi ovo vrijeme ali vam je svakako poslovnička mogućnost, ako insistirate izvolite tri minuta.

AMER SMAILOVIĆ (27.07.22 18:44:03)

Hvala.

Iako nisam direktno pomenut uvaženi kolega Koprivica je polemisao najviše sa mojim stavom, a koji se tiče toga da je u ovoj rezoluciji pomenuta riječ genocid, a da pri tom nemamo ni jednu relevantnu, a sudsku presudu da se zaista radi o genocidu. Ponavljam teško je iz ove pozicije govoriti o svemu ovome.

Dakle, nakon toliko i toliko godina i nakon brojnih podataka koje je i kolega Koprivica iznio i koje pretpostavljam i sigurno su tačne, ali ponavljam nemamo relevantne sudske presude za genocid u Pivi i Velici za razliku od prošlogodišnje rezolucije koju smo mi podnijeli Rezoluciji o genocidu u Srebrenici gdje postoji jasno dokazana i namjera i genocid kao krivično djelo. On je izvršen planski, postoji hrpa dokumenata dokaza koju upućuje na sve to i samo upozoravam da ne trebamo možda da budemo ovoliko selektivni i da nabrajamo samo dva zločina i njih kvalifikujemo kao genocide, a pritom imamo mnoštvo čuli smo danas zločina koji sigurno ako bi gledali taj voljni elemenat prilikom tih izvršenja, tih krivičnih djela moglo bi se okarakterisati kao genocidi. Samo sam to htio da kažem. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 18:45:30)

Zahvaljujem.

Sad prelazimo na raspravu po redosledu prijavljenih i prva je poslanica Lidija Kljajić. Poslanice Kljajić, izvolite, a da se pripremi poslanik Budimir Aleksić.

LIDIJA KLJAJIĆ (27.07.22 18:45:44)

Uvažena predsjednice Parlamenta, kolege poslanici, uvaženi građani,

Kolege poslanici su govorili ispred svojih klubova iz različitih ugovora o današnjoj tački dnevnog reda, o Predlogu rezolucije genocida u Pivi i Velici, ali su svi osudili ratne zločine. Prof Papović nas je u svom izlaganju koristeći se istorijskim podacima podsjetio na zločine i žrtve fašizma iz Drugog svjetskog rata u Velici i Pivi. Ponoviću da je u junu 1943.godine u petoj ofanzivi aktivne njemačke snage koje su prošle tada kroz Pivu, koje su bile sačinjene ne samo od njemačkih i italijanskih jedinica već i od kaznene jedinice "Princ Eugen" napravile masakr o kome su pričali danas poslanici. O tome je snimljen i dokumentarni film, 127.000 organizovanih vojnika sa samo jednim unaprijed isplaniranim ciljem uništiti Narodnooslobodilačku vojsku Jugoslavije i sve što joj može pomoći, a to znači spriječiti lokalno stanovništvo da pomaže u narodnooslobodilačkom pokretu oduzimanjem ne samo zaliha hrane nego i njihovih života. Ubili su blizu 1.200 stanovnika, ubijali su čitave porodice, spaljivali sela, ubijali žene i djecu, ubijali stare. Svirepost je tim bila veća, jer bi prvo ubili djecu dok bi majke gledale smrt svoje djece. Po tom bi ubili njih, pa zatim zajedno zatrpali u jame, prekrili sa ono malo zemlje da opominje ostale neubijene. Ovako svjedoči preživjeli očevidac.

Posle ratnih dejstava Državna komisija je poslata da sačini zapise o stradanju civila, da sakupi izjave svjedoka, napravi zapise o pljačkama, opljačkana je tada stoka u najvećem dijelu koja je bila izvor hrane i sva popisana. Nakon toga je u mjestu najvećeg stradanja sagrađen spomenik u Dolima 1977.godine, podignut je memorijalni kompleks. Na svim većim mjestima stradanja izgrađeni su spomenici. Velika i okolna sela su tokom Drugog svjetskog rata paljena i pljačkana nekoliko puta da bi 28.jula sjutra je godišnjica izvršen zločin nad nedužnim, nezaštićenim i nenaoružanim stanovništvom. Partizanske jedinice Narodnooslobodilačke vojske Jugoslavije su nanijele težak poraz njemačkim jedinicama u limskoj dolini tih dana. Ostaci razbijenih divizija "Princ Eugen" i "Skenderbeg" u povlačenju iz Andrijevice u pravcu Peći preko Murine i Čakora počinili su odmazdu masakr u selu Velika 28.jula 1944.godine. Svirepo su ubili 428 nedužnih stanovnika. Oni su tada smatrali da stanovnici Velike i okolnih sela vrše kurirsku službu u korist rodoljuba i da im se treba osvetiti za to i za poraz koji su imali prije toga. O događajima u Velici 28.jula 1944.godine nije pisano koliko je taj događaj zasluživao i koliko zaslužuje. Pisanje o ovoj temi i sa naučne i sa književne strane nije bilo zabranjeno, niti zabranjivano, ali je nažalost bilo vrlo malo onih koji su se njom bavili. Na ovo stradanje je podsjetio istaknuti književnik Mihailo Lalić u razgovoru sa studentima titogradskog Univerziteta.

Takođe je uvaženi književnik Veljko Mijović objavio 1993.godine roman "Crni vjetar" koji je imao i drugo izdanje 2001.godine. Ovaj roman predstavlja sintezu dokumentarnog i umjetničkog. Književnik Radoš Jelić je 1989.godine u pripovijetci pričao o pokolju u Velici. Godine 1984. je podignuto spomen obilježje u spomen žrtvama. Ali ipak ističem da se o stradanjima u Pivi i Velici zna daleko mnogo manje nego u ostalim stradanjima koja su bila na terenu bivše Jugoslavije. Istina o ratnim dešavanjima nije adekvatno izučavana u doba Socijalističke Federativne Republike Jugoslavije. Mišljenja sam da su se svi ratni zločini trebali naći u udžbenicima. Podsjetiću na "Krvavu bajku" Desanke Maksimović, svi je znamo ako se nešto prikriva, gura pod tepih tinjaće i razbuktaće se. Trebalo se naći u džbenicima i naučiti da se ne zaboravi i da se ne ponovi. Pozivam stoga i afirmišem sve istoričare da na osnovu istorijskih izvora rasvetljavaju sve teme ratnih zločina i da i ove generacije na pravi način shvate crnogorsku antifašističku borbu i prihvate antifašizam kao temeljnu vrijednost naše države večiti pijetet žrtvama u našoj velikoj Pivi i velikoj Velici. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 18:52:19)

Zahvaljujem poslanici Kljajić.

Sada riječ ima poslanik Milun Zogović, a da se pripremi poslanica Aleksandra Vuković.

Izvinjavam se, Budimir Aleksić, došlo je do određene permutacije.

BUDIMIR ALEKSIĆ (27.07.22 18:52:35)

Poštovani građani Crne Gore,

Danas je dan sjećanja na pobijenu djecu Dombasa, dakle djecu istočne Ukrajine, koja su stradala u kontinuiranim sistematskim i planskim bombardovanjima ukrajinske vojske u periodu od 2014.godine do danas i da je ova Skupština na visini zadatka, da ona baštini tradicije i tekovine one Skupštine i onog

perioda Petrovića Njegoša kralja Nikole, Svetoga Petra itd. mi bi danas u ovoj Skupštini odali počast stradaloj djeci Dombasa. Međutim, u ovoj Skupštini značajan dio članova dakle, ovog doma. Ovdje je pretvorio ovu Skupštinu u ispoljavanje srbofobije, rusofobije i kristijanofobije, a zato toga nema. O stradanju te djece rijetko ko, odnosno niko ne govori o Crnoj Gori, ni televizija Crne Gore, ni televizija Vijesti, ni analitičari, ni političari, ni mediji, zato što su ta djeca ruska i pravoslavna. To je stvar jasna, kao što se nije govorilo ni o ovoj djeci u Velici i Pivi. Dakle, čuli smo podatak 118 djece u Velici i 109 djece u Pivi je stradalo tokom Drugog svjetskog rata, a stradali su zato što su pravoslavni i Srbi. Dakle, nisu oni bili žrtve fašističkog terora, okupatora itd. njih su pobili ljudi koji su govorili njihovim jezikom. Dakle, u Pivi su to uradili muslimani, u okviru ustaških vojnih formacija, u Velici volonteri kako su se zvali balisti iz okoline Plava i Gusinja i poslije rata mnogi od tih zločinaca su se šepurili po Plavu i Gusinju, bili zapošljeni u opštinskim ustanovama i radili vjerovali ili ne čak u istim kancelarijama, bilo je takvih slučajeva sa braćom i sestrama i pripadnicima porodice pobijenih žrtava genocida u Velici. To je istina o kojoj se ovdje ćutalo sve do prije desetak, petnaestak godina i u Velici i u Pivi to su istorijske činjenice. Takav odnos prema tim žrtvama imao je režim Josipa Broza i režim Mila Đukanovića od 1990. godine pa 1997. godine do danas. Da li se neko sjeća da je Mllo Đukanović, Filip Vujanović, Duško Marković, Igor Lukšić i čelnici tog režima da li su ikad otišli u Pivu i Veliku. Evo ja tamo idem skoro svake godine na obilježavanje i na parastos evo već 20 godina nikad niko od tih ljudi koji su upravljali ovom državom bili su predsjednici Crne Gore, predsjednici Vlade, predsjedni Skupštine, nikad ih tamo niko nije vidio što najbolje govori o njihovom odnosu prema žrtvama genocida u Pivi i Velici.

Šta mi imamo? Ne samo što imamo zaborav što smo imali sistematski, planski, dobro organizovani, politika zaborava od strane vlasti koja je ovdje vladala 30 godina, nego smo imali situaciju i danas imamo da se zločinci slave. Dakle, oni koji su klali i ubijali u Pivi i Velici, oni se danas slave, znate li gdje? U opštinama u kojima vlast ima DPS, u Petnjici i u Gusinju. Dakle, u Petnjici ima ulica sa imenom Osmana Rastodera, presuđenog ratnog zločinca, evo ovdje je kopija Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina, okupatora i njihovih pomagača, odluka o utvrđivanju zločina, dakle zločinac Osman Rastoder sve crno na bijelo. U Vusanju pored Gusinja tik pored osnovne škole spomenik Jusufu Čeliću koji je promijenio ime za vrijeme velike Albanije, dakle pored osnovne škole ima spomenik tom zločincu koji je učestvovao u zločinima u Velici, niko to ne osudi, niko od vladajućih partija koje su 30 godina vladale Crnom Gorom ni SUBNOR, ni rukovodstvo države i Skupštine i Vlade Crne Gore sve do proteklih 30 godina, dakle to je odnos te vlasti prema zločinima u Pivi i Velici. Rijetki su se entuzijasti time bavili. Evo ja imam ovdje dvije knjige historičara iz Nikšića Vasilja Jovovića, genocid u Pivi i genocid u Velici i on umjesto da dobije Trinaestojulsku nagradu za istraživački svoj rad, on je vjerovali ili ne poštovani građani otpušten s posla sa studijskog programa za istoriju Filozofskog fakulteta u Nikšiću od strane svojih kolega režimskih historičara. Dobro je što će ova rezolucija biti usvojena, dobro je da i mi pored drugih naroda u okruženju koji njeguju kulturu sjećanja na svoje žrtve konačno i mi počnemo da razvijamo i afirmišemo kulturu sjećanja.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 18:58:13)

Zahvaljujem poslaniku Budimiru Aleksiću.

Sada po redosledu prijavljenih je poslanica Aleksandra Vuković, a da se pripremi poslanik Dragan Bojović.

Izvolite, poslanice Vuković.

Ovo je bilo iz letećeg starta poslaniče Nimanbegu, kroz hodnik.

Izvolite, poslaniče Nimanbegu, imate mogućnost, imate još malo vremena je preostalo ispred vašeg kluba, imate mogućnost komentar. Izvolite.

GENCI NIMANBEGU (27.07.22 18:58:53)

Hvala vam, predsjednice.

Poštovani kolege, kolegice, poslanice, poslanici,

Mislim da se kolega Aleksić neopravdano ponavlja u slučaju Isufa Čeljaja. Mi smo ovu temu raspravljali dva puta u ovom domu i na njegove tvrdnje ja moram ponoviti ono što sam rekao i tad. Po informacijama koje sam dobio i koji sam čitao ovdje o ovom domu imate da je porodica Čeljaj imala blisko prijateljstvo sa generalom Mirkom Krdžićem. On je 02. decembra 1943. godine svojim kumovima porodici Čeljaj gdje se kao saborac saborcima obraća braći Čeljaj i gdje ih kao saborce i kumove obavještava na stanju na bojištima partizana i njihovih saveznika, Rusa, Engleza i Amerikanaca to pismo čuva kao relikviju. Jedan citat je sledeći: "Mnogi moji dragi drugovi koji su prolazili kroz čereme pričali su mi najljepše o vama što me osobito radovalo, a naročito to da ste hvala bogu zdravo i da sa ovim teškim ratnim događajima

hrabro i pošteno držite kao najbolji sinovi junačkog šiptarskog naroda. Mirko Kažić je bio kapetan u vojsci kraljevini Jugoslavije, doktorirao u Beogradu 1939.godine Krdžić, 1941.godine organizovao ustanak i član ustaničke komande u andrujevičkom srezu je član generalštab jugoslovenske armije kao načelnik odljenja za vezu za stalnim vojnim misijama. Moram zbog javnosti pročitati još jedno svjedočanstvo, a to je svjedočanstvo od žitelja koji ima ta porodica i to dvije izjave. Prva je izjava Bogoslava Turkovića iz Vojnog sela kod Gusinja u kojoj se kaže da u njegovoj porodici živo sjećanje na događaj iz 1941. godine kada je oko 40 članova porodice Turković spasio Jusuf Čelaj koji ih je uzeo pod svoju besu i tako ih bezbjedno, sigurno prebacio do mjesta zvanog Ulotina. Na službeni upit SUBNOR-a Arhivu Crne Gore dobijen je odgovor da se ime Isuf Čelaj, odnosno Jusuf Čelić ne nalazi na spisku ratnih zločinaca Jugoslavije.

Konačno, ponavljam, tvrdnja da Isuf Čelaj 28.jula 1944. godine u Velici sa svojim saborcima i Njemcima učestvovao u pokolju više kako je tvrdio poslanik Aleksić jednostavno ne može biti istina jer je Isuf Čelaj umro početkom februara 1944. godine (prekid) mjeseci prije pokolja u Velici, a ne početkom 1945. godine. Stoga ponavljam još jednom podaci o njegovoj smrti nalaze se u knjizi Guri medisuve, a može se vidjeti na samom spomeniku. Stoga ponavljam ono što sam rekao i ranije, kao anegdotu našim djelimičnim istorijama i istorijama koje treba uporediti tačno ih saopštiti moram reći što se desilo poslaniku u ovom domu koji je predstavljao Albance Mehmedu Bardiju. Kad je govorio o masakru u Baru, kao jednom ratnom zločinu, završavam, dobio je poziv od Tužilaštva Crne Gore da on saopšti saznanja koja ima. Umjesto da naše institucije se bave tim ratnim zločinima što je teško puno za ono koliko je bilo ranije, ali nije teško za one koji su se desili i u Kaluđerskom lazju i u Bukovici '90-ih godina.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:03:17)

Zahvaljujem poslaniku Nimanbegu.

Vidim da je poslanik Budimir Aleksić već se pripremio pretpostavljam da hoćete odgovor na komentar.

Izvolite, u okviru vremena Kluba Demokratskog fronta.

BUDIMIR ALEKSIĆ (27.07.22 19:03:36)

Dakle, kolega Nimanbegu govori o dva različita čovjeka. Krdžić general je to svjedočio potpuno o drugom čovjeku, a ne o Jusufu Čelaju. To sam rekao i argumentovao i u prošlom sazivu i to je falsifikat. To jednostavno nije tačno. Drugi falsifikat nije Jusuf Čelić, odnosno Isuf Čelaj kako je promijenio ime kad je došla velika Albanija pa se prilagodio. Dakle, on nije umro prije genocida u Velici nego je on ubijen od strane Ozne poslije Drugog svjetskog rata. To što njegova rodbina falsifikuje godinu smrti na spomeniku to je meni razumljivo, ali je netačno. Brutalni falsifikat. Znači, njega je ubila Ozna, a ako je bio prijatelj NOB-a, ako je bio tako samilostan, humanista pa što bi ga ubijali nego bi ga slavili i veličali. Zašto bi ista ova Zemaljska komisija za utvrđivanje zločina, okupatora i njihovih pomagača njega imala na svom spisku. Sve sam to ovdje donosio pokazivao, kopirao i vama dao. Znači, on je na spisku Zemaljske komisije za utvrđivanje zločina, okupatora i njihovih pomagača piše tamo lijepo i gdje je poginuo i bio je februar, bila je zima sve detaljno o tome pišu relevantna istorijska dokumenta. Ovo su izvori prvog reda, a što rodbina piše po spomenicima i falsifikuje istoriju to je ovdje omiljena disciplina falsifikovanje istorije. To ovdje radi država. Slažem se sa vama da treba Tužilaštvo i državni organi da istražuju ratne zločine i naravno o zločinima u Baru o kojima je Bardi govorio. To je, na primjer, istina da su bili brutalni zločini nad Albancima od strane partizana. Podržavam i tu istragu i svaku drugu istragu i istragu jama oko Nikšića o kojima sam ovdje postavljao poslanička pitanja itd. Tek će onda biti ozbiljna država i humana država kad počne da radi svoj posao, a ne da zataškava zločine i da ima dvojene aršine pa jedan odnos prema žrtvama ove nacionalnosti, a drugi odnos prema žrtvama druge nacionalnosti.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:05:55)

Zahvaljujem poslaniku Budimiru Aleksiću.

Sad se vraćamo na redosljed prijavljenih, riječ ima poslanica Aleksandra Vuković, a da se pripremi poslanik Dragan Bojović.

Izvolite, kolegice.

Zahvaljujem, predsjednice.

Dragi građani i građanke Crne Gore, kolege i kolegice,

Kao članica predsjedništva Demokratske partije socijalista ne bih mogla prećutati prije nego što počnem da govorim o o ovoj temi da ista Zemaljska komisija za utvrđivanje zločina okupatora i njihovih pomagača koja je proglasila Osmara Rastodera za ratnog zločinca proglasila je i Pavla Đurišića za ratnog zločinca pa se Pavlu Đurišiću traži podizanje spomenika, a proziva se Demokratska partija socijalista za svoje nereagovanje prema filmu koji se prikazao u Petnjici. Upućujem crnogorsku javnost da pročita decidiranu izjavu Demokratske partije socijalista osuđujuću kojom se kazuje da se prikazivanje tog filma smatra udarom na antifašističke vrijednosti Crne Gore. Sada prelazim na našu temu.

Najteže je govoriti o onome što nas se lično tiče i pokušaću zbilja da u svome govoru ne budem lična iako je toga juna 1943. godine otac moga oca moj đed Gavriilo Vuković prestao slaviti slavu Arandelovdan zbog strahote koja se desila našoj porodici na onoj lomači na kojoj je gorjela Jaglika Adžić gorjela je i njegova rođena sestra sa svoje sedmoro đece. Pokušaću da budem objektivna i zbog toga upućujem crnogorsku javnost da pogleda film Tanje Šuković koji je napravljen o Pivi 1943. godine kao i o zločinu u Velici i da se naravno upozna sa svim detaljima, a o tome govore svjedoci, između ostalog, i moj brat je jedan od govornika u tom filmu. Ima li ikoga ko misli da su Njemci genocidan narod zato što je nacistička Njemačka sprovela Holokaust? Mislim da nema. Nema genocidnih naroda, ali ima nacističkih i fašističkih politika.

Svaki narod u Crnoj Gori, a to su Crnogorci, Srbi, Albanci, Bošnjaci, Muslimani, Hrvati imao je svoje kolaboracioniste, saradnike okupatora i podržavaoce fašizma i nacizma, kao i sproveditelje nedjela u ime tih zločinačkih idelologija. Postojao je i na drugoj strani braniteljski partizanski pokret koji je pobijedio nacističke i fašističke, kao i kvilinge i petu kolonu darujući Crnoj Gori oreol antifašizma i nedostižnu istorijsku vertikalu. U Crnoj Gori je u Drugom svjetskom ratu poginulo ili strijeljano 40.446 stanovnika. U Pivi je stradalo oko 1.290, u Velici oko 550 ljudi, a bez milosti su ubijana đeca, žene i starci.

Govoriti o svireposti ovoga masakra značilo bi opet ubijati te ljude zatečene u svojim domovima i na njivama. Dok je trajala Peta neprijateljska ofanziva i operacija "Švarc" drugačije se tako zvala nama ipak poznatija kao Bitka na Sutjesci osmišljena za potpuno uništavanje partizanskog pokreta koje je započela 15. maja, a završila se 15. juna 1943. godine dogodio se masakar u obližnjoj Pivi. Možda i kao posljedica razbješnjelih fašističkih falangi zbog evidentnog neuspjeha u operaciji koja je na Sutjesci zauvijek trebalo da desetkuje jedini antifašistički pokret u Jugoslaviji sa sedam ili sedam i po hiljada poginulih boraca ujedno i najveće masovno stradanje partizana tokom Drugog svjetskog rata.

Njemački glavnokomandujući general Rudolf Viders je u svom izvještaju opisao kumunističke pobunjenike kao dobro organizovane, vješto vođene borbenim moralom koji izaziva čuđenje. Možda je taj gerilski stil borbe Koče Popovića i Save Kovačevića i drugih boraca naveo ozloglašenu folksdojčersku diviziju SS Princ Eugen da samo u dolima pivskim u jednom danu ubije 522 stanovnika od čega 109 đece. Oni su bili goloruki i nezaštićeni, oni su bili pokazaće zastrašujući podaci žrtve najvećeg zla tadašnje Evrope koje su uklanjane tako da se zatre trag nekim porodicama što se sa jednom i desilo, a druga izgubila preko 200 svojih članova. To je vrijeme kad je gorjela Piva u jednoj vatri, to je vrijeme u kome je na zgarištu nikao cvijet Pive Jaglika, žuta kao vatra koja se gasi krvlju žena, đece i staraca.

Mlada kao Jaglika Adžić skamenjena tužilica crnogorskog naroda. Jaglika svjetlosti u tami Pive. "Krv je moja svjetlost i tama", piše Ivan Goran Kovačić koji prati put ove crnogorske, jugoslovenske tragedije Jame i gine 13. jula te zle hude 1943. godine.

Proći ulicom Jaglike Adžić koja se nalazi u Podgorici kojoj je taj zlotvorski DPS tu ulicu dodijelio 2017. godine znači šećati se i propovijedati vatru. Da, ništa nije izgubljeno u vatri samo sažeto Jagliki, đevojci i cvijetu dato je da sažme užas Pive i prozbori iz pepela pivski i crnogorski feniks o svojoj braći i svih onih (prekid) stradalih partizanki na Sutjesci. Zato Koča Popović u jednom svom tekstu iz 1944. godine zapisuje riječi Alekseja Tolstoja iz članka zašto Hitler mora doživjeti poraz. Na duboko razmišljanje navode činjenice kao na primjer nastupanje njemačkih pješadiskih jedinica koje gone ispred sebe na našu vatrenu liniju žene i đecu uhvaćene pri bjekstvu iz sela. Njemačka vojska zaštićuje se ženskim sukunjama i đecijskim tijelima do takve sramote može doći samo armija pogođena samrtnim unutrašnjim raspadom. Memorijali kompleks Dola djelo vajara Luke Tomanovića izgrađen je 1977. godine sa skulpturom ruke majka sa đecom ili u krilu bronzane majke i tužilica. Ovaj memorijalni kompleks pravo je mjesto za tzv. mračni turizam kakva su sva mjesta Evrope đe su obilježene strahote, neljudskosti, izvitoperenost fašizma. To je mjesto đe se mora poći u tišini bez pjesme i plača tamo je samo srcu dato da se čuje, samo srcu.

Godinu kansije, tokom tzv. andrijevačke operacije koja je trajala od 18. jula do 1. avgusta 1944. godine dogodila se Velika, velika tragedija crnogorskog naroda zastrašujuća. Masakar nad civilima 28. jula 1944. godine pokazuje zašto i danas moramo svim silama da se borimo protiv nacizma i fašizma i protiv slavljenja onih koji su pripadali fašističkoj i nacističkoj ideologiji jer te su ideologije vječno žive zato ne

smijemo ćutati, zato su nam ove teme bitne. Za zločin u Velici znamo da su odgovorne divizije Skender beg i djelovi SS divizije Princ Eugen o tome je decidirano govorio moj kolega dr Dragutin Papović. Samo ću završiti ovako - sve više i više postajemo sve, ništa nam ne može ništa oteti, sve su nama veličke žrtve i to sve nam ništa ni tada zvjerski ih ubijajući nije moglo oteti. Ništa se vratilo u ništa, a naše sve se i danas vraća u sve nas čineći nas nepobjedivim u našoj borbi protiv zla. Crna Gora je matica Trinaestojulske pobune i otpora fašizmu. Crna Gora je antifašistička štafeta Zapadnog Balkana. Slava žrtvama Pive i Velike. Smrt fašizmu, vazda smrt fašizmu.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:14:37)

Hvala poslanici Aleksandri Vuković.

Sada riječ ima poslanik Dragan Bojović, a da se pripremi poslanik Miodrag Lekić.

DRAGAN BOJOVIĆ (27.07.22 19:14:47)

Hvala, predsjednice.

Uvažene dame i gospodo, dragi građani,

Važno je i pozdravljam to što se kolege iz Demokratske Crne Gore bave ovim pitanjima tj. pitanjima sjećanja na zločine koji su se desili nad srpskim i crnogorskim narodom i to sjećanjima na zločine koji su se desili na tlu Crne Gore. Da se ne bavimo samo zločinima koji su se desili na tlu drugih država već da se bavimo i zločinima koji su se desili na tlu Crne Gore posebno što su ovi zločini decenijama prećutkivani. Dobro je i to što u ovom kontekstu kolege iz Demokratske Crne Gore slijede i neke naše inicijative koje smo pokretali u ovom Parlamentu.

Naime, mi smo kao poslanički klub Demokratskog fronta krajem decembra 2020. godine pokrenuli jednu inicijativu, odnosno dostavili jedan ozbiljan opsežan dokument u skupštinsku proceduru pod naslovom Rezolucija o osudi zločina u Velici sa namjerom da proširimo to i na osudu zločina u Pivi. Međutim, nekim ćudom taj se dokument nije našao u skupštinskoj proceduri i na dnevnom redu ove Skupštine. Našao se dokument kolega iz Demokratske Crne Gore i kaćem pozdravljam to jer u krajnjoj nije ni bitno ko je pokrenuo prvi određenu inicijativu bitno je da pokušamo zajednički da osvjetlimo ove istorijske tragedije, ove strašne tragedije koje su nam se desile i da pokušamo da se suoćimo sa njima i kroz to suoćavanje sa njima da pokušamo da doćemo u Crnoj Gori do istinskog pomirenja.

Rezoluciju o genocidu u Velici i Pivi neophodno je naravno usvojiti i to ne zbog toga da bi bilo ko na bilo koji naćin u ovom kontekstu politićki poentirao. Neophodno je donijeti ovakvu rezoluciju da bi se sjećanja na te strašne zloćine i institucionalizovalo, da bi spomen tih zloćina ušao u udćbenike, da bi se ustanovili dani sjećanja na te zloćine, da bi se sa nivoa države suoćili sa zloćinima kako se takve monstruoznosti i takve tragedije nikada više ne bi dogaćale jer zloćin je i kad se zloćin poćini, ali je zloćin i kada se zloćin zaboravi. Zaboravljanje zloćina podrazumijeva da se zloćin moće ponoviti, budi osjećaj nekaćnjivosti, da nije vaćno da li strada određena nacionalna zajednica itd.

U ovom Parlamentu usvajamo dakle kontinuitetu razmjeru razolucije i osućujemo brojne zloćine, ali zaboravljamo redovno i prećutkujemo strašne zloćine koji su se desili nad srpskim i crnogorskim narodom koji je više puta u prošlom vijeku doćivio i etnocid i genocid i etnićko ćišćenje i kultorocid itd. Da se razumijemo Crna Gora ima kao država obavezu da oda dućno poštovanje prema svim nevino postradalim tokom i nakon Drugog svjetskog rata. Dakle, i onima koji su postradali '90-ih godina i da izrazi ćaljenje i solidarnost sa svim žrtvama i njihovim porodicama nezavisno kojoj nacionalnoj vjerskoj ili etnićkoj zajednici pripadali, ali Crna Gora ne smije da pravi selekciju meću žrtvama i meću zloćinima pa da jedne istiće, a da druge prećutkuje. Ne smiju ostajati žrtve prvog i drugog reda jer ako postoji takav vid kategorisanja meću našim nevino postradalim onda nema i ne moće biti i neće biti istinskog pomirenja u Crnoj Gori.

U cilju prevazilaćenja podjela, sukoba, mećusobne omraze neophodno je da se na valjan adekvatan naćin suoćimo sa svojim tragedijama na neselektivan naćin da se suoćimo sa svojim tregedijama da osudimo sve zloćine i da odamo dućno poštovanje i obezbijedimo satisfakciju prema svim žrtvama i njihovim prodicama. Ne smije da se afirmiće neko laćno pomirenje u kome će se osućivati iskljućivo jedna nacionalna zajednica srpski narod i ćak velićati zloćini koji su ućinjeni prema tom narodu. Takav pristup stvara samo novo ogorćenje i nove podjele. Tako recimo evo danas prićamo o Velici, a prije neki dan u Petnjici emitovan je dokumentarni film o Osmanu Rastoderu osvjećoćenom, evo ćuli smo ovdje u Skupštini, osvjećoćenom istorijskom zloćincu gdje se Rastoder u tom filmu predstavlja u afirmativnom svjetlu. Siguran sam šta više znam da bošnjaćki narod ne znam ko je organizovao emitovanje tog filma, ali siguran sam i znam da bošnjaćki narod ima veliki broj vrsnih, izvanrednih ljudi sa kojima moće da se podići

koji zaslužuju da budu proslavljeni i da im se oda svaka počast i u istorijskom i u svakom drugom smislu, ali isto tako vjerujem da Osman Rastoder nije i ne može biti među tim ljudima.

Dakle, DF podržava usvajanja ove rezolucije i insistira da se osude svi strašni zločini počinjeni tokom i nakon Drugog svjetskog rata. Građanski mir i pomirenje se ne mogu postići ako prećutkujemo jedne zločine, a potenciramo druge ako čak među nedužnim žrtvama pravimo razlike i podjele ako se ne potrudimo da jednako pružimo spokoj i mir svim našim nevino postradalim. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:21:06)

Zahvaljujem poslaniku Bojoviću.

Sada riječ ima poslanik Miodrag Lekić, a da se pripremi poslanica Milosava Paunović.

Izvolite, poslaniče Lekić.

MIODRAG LEKIĆ (27.07.22 19:21:15)

Hvala, predsjednice.

Naravno da podržavam inicijativu koja je solidno obrazložena i u uvodnom izlaganju i koja je na neki način i potvrđena mnogim diskusijama. Iako je otvorena jedna teška bolna tema mislim da večeras vlada jedan duh ozbiljnosti pijateta nesagledavanja svoje strane, svoje nacionalne itd. tako da je dobro da smo se osvrnuli ne samo usvajanjem ovog akta nego i jednim odnosom pri čemu i tu ću možda pokušati da dam akcenat kako dalje da li da neke pouke izvučemo kako da spriječimo neke druge nove cikluse tragedija pošto su one očigledno istorijski ponavljaju. U pravu je kolega Nimanbegu koji kaže niko normalan ne može da negira ove zločine i ovaj genocid i postavilo se pitanje zašto tek sada i to je sada jedna tema vrlo opširna sa pokušajem objašnjenja. Pa, zato između ostalog što je istoriografija bila dijelom ideološkog karaktera. Bez obzira i znam da je bilo i ozbiljnih istoričara u periodu socijalizma, ali neke teme su bile tabu nisu smjele da se otvaraju. Mislim da građani večeras osobito mlađa generacija je zgranuta vjerovatno nad ovim ciframa i nad ovim podacima. To je znači skrivena strana istorije i slažem se saglasan sam da treba da odgovaraju i oni koji su to krili. Istoriju pišu pobjednici znamo za tu definiciju, ali evo možemo dodati i plaćenici i osvetnici. To su ti koji krive istoriju, a politikanti su otkrili resurs za manipulacije prošlost i istoriju. To je isto nešto što je doprinijelo sakrivanju, falsifikovanju itd. Ovdje je puno toga rečeno evo ne bih ulazio u pojedinosti. Mislim da kolegica Zoronić nije bila precizna ili ja nisam dobro razumio kada je pomenula 1944. godine prilikom oslobođenja Cetinja likvidacije na desetine osoba za koje je rekla da su četnici. To su bili intelektualci direktor Cetinjske gimnazije, njegov brat isotričar njegošolog, nekoliko žena itd. itd. Postavlja se pitanje da li funkcionise kod nas ova kultura sjećanja jedna sintagma koja je dosta u opticaju i na prostoru našeg regiona. Problem je što se kultura sjećanja pretvara u građanski rat sjećanja gdje svako ima svoju verziju i nacionalnu identifikaciju i došlo je do nacionalizovanja istorije. To je veliki problem. Sam pojam je progresivan. On je funkcionisao recimo kod Francuza i Njemaca koji su uspjeli da poslije tri rata za 70 godina jedna je bio 1870. drugi 1914. Prvi svjetski rat i Drugi svjetski rat oni su '46. godine uspjeli ne samo da krenu u grandioznu tvorevinu stvaranja Evrope nego i da prevaziđu prošlost. Ne sa dogovorenom istorijom nego poštovanje činjenica, pravljenje zajedničkih udžbenika jer to je stvarano jedan primjer uspješnog prevazilaženja znači dvije nacije koje su bile i te kako veliki protivnici. Sada se postavlja pitanje kod nas kako dalje, nismo na visini kao što nismo u drugim oblastima nismo ni u ovoj oblasti ovo je i domen i kulture, kultura je fundamentalna, ne odnosimo se prema njoj sa dovoljno pažnje, reprodukujemo određene krajnosti. Evo recimo ja sam bio kritičar prethodnog vođenja kulture, glasao sam i nepovjerenje ministarki jer je to bilo po mom mišljenju obojano jednom nacijom, ne želim da ulazim u karakteristike, ništa možda strašno, ali jedna verzija koje je neprihvatljiva koja ne sagledava cjelinu, ali znate što mi se desilo izabrali su me u neki Nacionalni savjet kulture Crne Gore nova vlada i svako bi bio ponosan da bude tamo. Kada sam pročitao u medijima ko je tamo, ko su ti članovi istog momenta sam javio da me izbrišu i da kako su me imenovali tako da me razriješe. Dešava se druga suprotna tendencija. Ne želim sada aktuelnošću ove teme da stavim u drugi plan ovu dramatičnu temu zločina, ali hoću da kažem da moramo biti oprezni da vidimo više od nacionalnog okvira. Neće biti dobro sa Crnom Gorom ako se ona pretvori kao društvo u zbir nacija, ne mislim da se ukidaju nacije, ne mislim da se asimiluje nijedna nacija, ali ako bude zbir nacija ne piše joj se dobro ako ne bude imala dovoljnu homogenost i integrativnu realnost. Toga nema, to naravno država i domen političke elite, to je najosetljivija tema. Mi smo se raspali ne samo kao Jugoslavija u Drugom svejtskom ratu nego i Crna Gora nemam vremena da objašnjavam kako po kojim šavovima itd. Puno je toga nerazjašnjenog. Balkanski rat, mi smo ga slavili u istoriografiji kao progresivan. Oslobođeni su Berane, Rožaje, Bijelo Polje, Pljevlja itd. Međutim, to nije bilo baš tamo sve idealno i herojski. Ne otvaram temu u pojedinostima, ali tamo je bilo, u tom periodu, žrtava. Dakle, ovo nam pomaže, je li, prvo da

osvijetlimo ova dva zločina da im damo mjesto i da izrazimo večeras pijatet, ali da budemo vrlo oprezni u našem realnom sadašnjem životu kako mi gradimo na kojim vrijednostima Crnu Goru. Kažem još jednom postoji tendencija dezintegrirane zemlje nacionalno preforsirane gdje se ne vidi istina drugih anatemisanje neke nacije što izaziva radikalnost. Mislim konkretno na srpsku populaciju koja je u jednom dužem periodu dežurni krivac zato što je predsjednik vladajuće stranke napravio prelaz bio je jedan od vodećih ideloga srpskog populizma ovdje u Crnoj Gori prešao je da bi valjda izbrisao to u jedan antisrpski stimulans gdje je razigrao mnoge pa i kulturnoj sferi i došlo je do određene jače identifikacije. Ovo je moje mišljenje možda nisam u pravu. Tema je vrlo opširna kompleksna dobro smo je otvorili večeras dramatična je, teška je. Mislim da smo pokazali određenu ozbiljnost i ono što bih želio da potencirate da ne samo konstatujemo nego izvučemo pouke za gradnju Crne Gore koja ne bi ponovila najmanje što se može reći i koja bi bila zrelija i vrijednosno stabilnija. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:28:50)

Zahvaljujem poslaniku Lekiću.

Riječ ima poslanica Milosava Paunović, a da se pripremi poslanik Andrija Mandić.

Izvolite, kolegice Paunović.

MILOSAVA PAUNOVIĆ (27.07.22 19:29:10)

Zahvaljujem. Samo da napomenem da imam vrijeme kluba jer je kolega Vukić iskoristio četiri minuta tako da ću se ja, nadam se, uklopti, potrudicu se, u preostalo vrijeme.

Dakle, poštovani građani Crne Gore,

Vi dobro znate da je ovaj parlament više puta evo i za vrijeme ove posljednje i pretposljednje vlade osuđivao sve genocide, sve zločine, sve agresije koji su se desili širom svijeta, a često više puta i bez potrebe da se to radi jer se Crna Gora uglavnom i deklarirala više puta o svemu tome. Međutim, mi smo ipak ovaj ovdje osuđivali na predlog određenih struktura sa čistom namjerom da se izazivaju iznova, iznova razdor i mržnja među stanovništvom. Osudili smo sve zločine u drugim državama koji se nas i tiču i ne tiču, ali u kojima građani Crne Gore svakako nisu učestvovali. Došlo je vrijeme da konačno osudimo i one genocide i one zločine koji su se na našu nesreću desili u našoj Crnoj Gori. Dugo godina smo zatvarali oči na ove teme, dugo godina se ove teme nisu pominjale, a bježalo se od njih radi mira u kući i sada se nadam da smo toliko zreli i toliko osviješćeni da možemo da se pobledamo u oči i da kažemo jeste desili su se genocidi, jeste svi smo krivi istorija nam je bila takva, vrijeme je bilo takvo da jedni druge nismo mazili i pazili, a sada je vrijeme da ako mislimo da živimo kao sav normalan svijet stavimo tačku na sve to i da jednom kao civilizovani ljudi za sva vremena stavimo tačku i na ova pitanja na ovaj način. To moramo svi do jednog koj smo odgovorni pred građanima ako mislimo da živimo u međunacionalnoj, vjerskoj, kulturološkoj toleranciji. Ako hoćemo u Evropsku uniju moramo biti toliko zreli, toliko osviješćeni jer u suprotnom, što bi se u mom kraju reklo, vratiće nas sa Mehovog krša, nećemo ni dotle stići, to je jedan granični prelaz prema Srbiji. Dakle, Velika i Piva velika su stratišta srpskog pravoslavnog življa. Stotine i stotine nejači, žena, djece, staraca brutalno je ubijeno, brutalno je stradalo isključivo zbog razloga pripadnosti određenoj grupi iz razloga netrpeljivosti, a bez ikakve sopstvene krivice. Ne treba meni nikakav sud, nikakva presuda, da znam da je definicija u Konvenciji sprečavanju i kažnjavanju genocida koji je nastao 1948.godine, već smo konstatovali da mnogo nakon što su se desili već kroz istoriju određeni genocidi, sastoji se od dva elementa - fizičkog elementa koji obuhvata pet krivičnih djela koje genocid da bi se nazvao genocidom mora imati, između ostalog ubijanja pripadnika određene grupe, nanošenje teških tjelesnih i mentalnih povreda pripadnicima određene grupe samo zato, isključivo zato što su pripadnici te grupe. Svi elementi genocida zastupljeni su u Pivi i Velici i dosta je bilo zaboravljanja i nepoštovanja prema žrtvama srpskog pravoslavnog naroda. Došlo je vrijeme da svi to osudimo i da odavde danas pošaljemo poruku da mora svaki stradalik na pravdi da se pamti bio on Crnogorac, Srbin, Bošnjak, Musliman, Albanac, Hrvat, Rom svaki stradalik na pravdi mora da se pamti. ne treba meni presuda da bi slušala kao što jesam slušala svjedočanstvo određenih preživjelih osoba koje su sada već u poznim godinama, koji su gledali kako im u kućama gore članovi najbliže porodice nad kojima su prethodno izvršeni najbrutalniji zločini koje ljudski um može da zamisli u svojoj glavi. Stradao je ovaj narod mnogo puta. Imam moralnu obavezu radi živih oko mene i radi mrtvih na nebesima da pomenem neke još i druge stvari koje su stradališta srpskog naroda. To je Polica - 1941.godine odakle sam, sela Goražde, Zagrađe, Tmušići i Lješnica i to na dan dok je Berane oslobođano od fašista i doku su muškarci bili na položajima, ubijeno je stotine žena i djece i starih od strane divizija koje su bile pomognute domaćim saradnicima i one su bile predvođene osuđenim ratnim zločincem Osmanom Rastoderom. Pokušaj veličanja ovog lika i njegovog

djela koji se desio prije nekoliko dana na dan kada je Berane slavilo svoj dan, dan oslobođenja osudio je (Socijalistična narodna partija) SNP je osudio prvi i svi oni koje antifašističke vrijednosti sa nama. Danas čitam da je Više tužilaštvo u Bijelom Polju pokrenulo postupak zbog širenja vjerske i nacionalne mržnje u Crnoj Gori protiv organizatora projekcije filma o osuđenom ratnom zločincu. To je tako i to su vrijednosti antifašističke koje svi moramo pratiti i koje moramo u budućnosti baštiniti ako mislimo da živimo na ovim prostorima kao sav normalan svijet. Vodim porijeklo iz Kuča gdje je u više navrata, opet isključivo iz nepokornosti ovog plemena, netrpeljivosti prema njemu, od strane tada vlasti sa Cetinja, isto brutalni zločini, isto zločini prema djeci, ženama, nejakom stanovništvu. Sada moram reći jednu stvar da se genocid nad srpskim narodom ne može detektovati samo na jednoj lokaciji i suziti samo na jednu teritoriju. Vrlo je opasno pričati na ovaj način o genocidu koji se desio u Pivi i Velici i lokalizovati genocid na taj način. Ovo su zločini koji se ne smiju izdvajati iz šireg pojma i iz šireg vremena u kojem se, duže protoka vremena u kojem se dešavao genocid svuda tako gdje je živio srpski narod. Od Jasenovca, Podrinja, Hercegovine, Kosova i tako dalje i lokalizovati genocid ipak znači obesmisliti suštinski značenje genocida, jer se ovaj genocid u Pivi i Velici nije desilo zato što su oni Pivljani i Veičani, Poličani iz Kuča, nije se zato desio, desio se zato što su pripadnici srpskog naroda. Na taj način moramo ovo posmatrati, a ne lokalizovati i relativizovati. Neka bude danas poruka svih nas ovdje, svi do jednog jer imam obavezu prema ovom narodu da svaki, ponavljam, stradalnik na pravdi mora da se pamti. Stanimo jednom na kraj svim podjelama, zavadama, spinovima i svađama koje pojedine političke strukture koji na tome žive, koje tako opstaju na političkoj sceni godinama žive i godinama rade to isto i koje su netrpeljive prema svemu što nije isto i prema svakom ko nije isti ko ne dijeli i ne baštini njihove vrijednosti. Pošaljimo poruku da ovim pojavama u Crnoj Gori više nema mjesta, da su prevaziđene i da su unaprijed prozrene, krenimo dalje svi zajedno na putu ka Evropskoj uniji ako zaista to želimo, ako nam nije to samo deklarativno politički put, ako zaista imamo namjeru da stignemo tamo i na kraju ću poručiti da bog dao mira našim žrtvama na nebu, jer ga na zemlju nisu imali a mir su i zaslužili. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:36:25)

Zahvaljujem polsanici Paunović.

Sada riječ ima polsanik, izvinjavam se, imamo proceduru.

Poslaniče Nikoliću recite mi po kom osnovu?

ANDRIJA NIKOLIĆ (27.07.22 19:36:42)

Predsjednice, obraćam se Vama, evo i u prethodnoj diskusiji od uvažene kolegice želim da vjerujem da je ipak nepažnja, a ne loša namjera nije jedina diskusija, nije ostala usameljna u kvalifikaciji, kategorizaciji žrtava u Pivi i Velici, kao srpske žrtve. Relativno je, evo dobijam poruke dok traju ove diskusije od ljudi koji su porijeklom iz Velike i Pive koji se nacionalno izjašnjavaju kao Crnogorci koji imaju svoje prethke koji su postradali u ovim zločinima i prosto pozivam na dodatni oprez, ne treba nacionalizovati ovo pitanje, treba vrlo oprezno i suptilno prilaziti ovoj temi i uvažiti sve ljude koji su postradali. Kažem, ne mislim da je bila loša namjera ali bilo je u više diskusija ove kategorizacije za koju smatram da je nedopustiva kada je riječ o ovoj temi.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:37:46)

Zahvaljujem poslaniče Nikoliću, ovo nije bila procedura. Ovo se može karakterisati kao komentar i prihvatam kao komentar.

Poslanica Paunović ima potrebu odgovora na komentar.

MILOSAVA PAUNOVIĆ (27.07.22 19:38:31)

Čisto da ponovim, ne da pojasnim, jer sam bila vrlo jasna. Evo pročitacu šta sam napisala, napisala sam da su svi elementi genocida zastupljeni u Pivi i Velici, dosta je bilo zaboravljanja i nepoštovanja prema žrtvama srpskog pravoslavnog naroda. Svako od nas ovdje zna da je to jedna istorijska činjenica koju nismo pominjali 80 godina. Ne znam šta tu treba da objašnjavam. Dakle, došlo je vrijeme da sve to osudimo, kao i do sada, i da pošaljemo poruku da mora svaki stradalnik na pravdi da se pamti, bio on Srbin, Crnogorac, Bošnjak, Musliman, Albanac, Hrvat ili Rom. Ja sam to izgovorila. Zaista ne vidim kako sam

napravila, da ne bude gruba riječ selekciju žrtava i to mi zaista nije bila namjera i tako sam rekla, možete slobodno vratiti stenogram.

Druga je stvar ono što sam već rekla, da mi jedni drugima moramo pogledati u oči. Ako sam rekla samo svi krivi i da moramo to da prevaziđemo na ovim prostorima da bi nastavili normalno da živimo moramo biti spremni na to. Ako ja poštujem diskusije mojih kolega poslanika sa kojima se možda i ne slažem, neka i oni poštuju moju, ne znam šta je to toliko strašno, živio je 99% tada srpski živalj na ovim prostorima. Evo danas slušamo na času istorije da su oni nekako smetali, bili velika opasnost žene, djeca i starci, jer su muškarci bili na položajima, e te žene, djeca i starci su bili opasnost po njemačku vojsku. Moja istorija je ovakva, neka drugi poštuju moje mišljenje, ja ću svakako poštovati mišljenje i ovih ljudi kojima šaljem poruke i to je moja ideologija životna, a ne samo politička nego životna. Još jednom ponavljam, nabrojala sam sve nacionalnosti i naorde koje mislim da žive na teritoriji Crne Gore, ako sam nekog zaboravila evo, izvinjavam se.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:39:58)

Zahvaljujem poslanici Paunović.

Sada idemo dalje. Riječ ima poslanik Andrija Manidć, a da se pripremi poslanik Vladimir Martinović.

ANDRIJA MANDIĆ (27.07.22 19:40:07)

Poštovani građani Crne Gore, sutra će se u Velici okupiti ljudi koji žele da obilježe ovaj strašni datum kada je to mjesto uništeno. Prije godinu dana bio sam na tom obilježavanju i bio sam jedan od govornika koji je za pripremu za taj govor koristio knjigu gospodina Branka Paunovića "Velika velika po vjekovnoj patnji" gdje svak ko želi da se dobro obavijesti o tom zločinu može da nađe vrlo konkretne podatke, a imao sam priliku i da poznajem ljude i žene koji su preživjeli taj strašni zločin i podržaćemo svakako ovu rezoluciju.

No pod velikim sam utiskom ono što je danas saopštila gospođa Zoronjić iz Bošnjačke stranke iz URE želim da joj odam priznanje, ja kao srpski političar iz Crne Gore, političar koji vodi Srpsku nacionalnu stranku želim da joj odam priznanje da je ona prvi put ovdje kao Bošnjački političar ili kao pripadnik tog naroda, progovorila o zločinima nad njenim narodom, nije joj bilo lako gledao sam kako pije vodu. Imali smo ovdje ranije priča od gospodina Bardija i ostalih albanskih političara o zločinima kojima je bio izložen njihov narod. Ali smo danas posle 30 godina više partizma dobili jednog hrabrog političara koji je vrlo konkretno govorio o zločinima vezanim nad njegovim narodom. Evo ja odsjećam obavezu kao srpski političar, da kažem da sve teme treba otvoriti u Crnoj Gori, nemamo mi potrebe da bilo šta skivamo i stavljamo pod tepih. Vi znate da u toj istoriji muslimana, bošnjaka, oni vrlo približno imaju poglede na prošlost različite od pogleda koji imamo mi ili koji imaju pripadnici crnogorskog naroda ili nekog drugog naroda. Ali kada se radi o zločinu o tome moramo da budemo svi vrlo pažljivi, kada pogledate, a ja volim istoriju pa se obavještava o svemu tome, kada pogledate današnju Crnu Goru, i ono što Bošnjačka nacionalna zajednica ne samo sa prostora Crne Gore, nego sa svih prostora gdje živi taj narod, doživljava kao genocid vidjećete da se najveći broj tih zločina ili genocida desio na prostoru današnje Crne Gore, od isgtrage poturica na Cetinju preko osvajanja Kolašina 1858. godine, 1912. godine i 1913. godine u Plavu i Gusinju, 1919. godine u Bijelom Polju, 1924. godine u Šahovićima. Dakle, ta kultura sjećanja i taj podatak koji smo mi danas čuli ovdje od jednog Bošnjačkog političara ili Bošnjačke političarke, je veoma važan da dođemo do istine i da mi Srbi koji smo propatili svih tih vjekova pod okupacijom velikog, moćnog otomanskog carstva, prosto znamo da su i oni naši najbliži koji su u jednom teškom vremenu neki od njih prihvatili drugu vjeru, neki iz Turske došli iz Anadolije da su i oni imali svoje patnje. Dakle, u ta tri, četiri vijeka robstvo pravoslavnog naroda pod otomanskom imperijom bilo je mnogo zločina. Ali ne možemo isključiti i treba da prihvatimo da su se desili neki zločini koji je u ime naše države tadašnje Knjaževine i Kraljevine Crne Gore, prije toga Crne Gore gospodara Petrovića i vladike Petrovića, da su se desili na bošnjačkom nacionalnom zajednicom.

Ovo govorim zbog toga što sam ja kao Srbin pozvan da brinem o onim žrtvama moga naroda, dolazim iz porodice koja je mnogo stradale i ne želim da uvažavajući, poštujući vlastite žrtve u mojoj porodici bilo čije tuđe žrtve bnagateliše i od njima imam gore mišljenje nego što imam o onima koji su bili iz moje kuće. Kažem da je ovo danas važan po meni važan istorijski momenat u ovom Parlamentu i da želim kao srpski političar da odam priznanje gospođi Zoronjićkoj, žao mi je što Bošnjačka stranka nema snage da se odredi prema ovoj rezoluciji kako će se odrediti većina Parlemanta. Mislim da je to trebala da uradi i da onda i ona predloži neke rezolucije vezano za njihov narod i da traži da se i drugi odrede na isti način kao što će se odrediti u odnosu na zločin Velici i u Pivi. Moja komšinica Milena Tmušić, jedina je

preživjela ona je pokojna, jedna divna gospođa iz mog komšiluka, ona je jedina preživjela zločin u Velici, čitava porodica je pobijena, do svoje smrti je nosila tu ranu, ima i njeno svjedočenje u ovoj knjizi. To su strašne stvari, ako ne poštujemo, a ja izuzetno poštujem i tuđe žrtve, ne samo žrtve koje je imao moj narod. Nalazimo se na jednoj prekratnici da preko ove rezolucije pronađemo mogućnost da u Crnoj Gori različiti narodi se spoje i da nam glavni junaci ne budu oni zločinci koji su pripadali onom pokretu koji je 1945. godine pobijedio, a danas o njihovim zločinima svjedoče oni .. pokraj Nikšića, kojima se nalazi hiljade i hiljade ljudi koji su bacili u te jame, a ulice i trgovi po Crnoj Gori zovu se pod tim zločincima. Nego da sve prevrednujemo i Amra Cemovića, ali da prevrednujemo i Savu Kovačevića, da prevrednujemo svakoga Jova Kapičića i slične junake crnogrdске koji su ubijali svezane ljude i koji su napravili onaj zločin u Sloveniji, nakon završetka Drugog svjetskog rata, a to je najveći ratni zločin koji počinjen na protoru bivše Jugoslavije. Osjećam, da postoji prosora na osnovu diskusije jedne gospođe danas koja je govorila da krenemo tim putem, da pronađemo u nama snage, da napravimo korak više i da Vi poštujete i svi da poštujemo vaše žrtve, ali i Vi kao i mi da poštujemo naše žrtve. Da ne nabijamo prst u oko jedni drugima, da ne objašnjavamo ovaj izdajnik, ovaj veliki patriota, a čitav Nikšić ili Crna Gora zna da je to obični zlikovac.

To je ono o čemu treba da razgovaramo, pošteno, profesor Lekić je vrlo dobro govorio o tome, a ja želim i da napravi korak više od onoga što je oin rekao. Postoji mogućnost i evo želim Sulja Mustafića i Bošnjačku stranku da pozovem da preispitaju ovu odluku. Želim da kažem ono što se desilo mu Srebrnici, kada je premijer Vlade Crne Gore saopštio ovdje su ubijeni ljudi, a sve nevladine organizacije i razni političari saopštili nijesu ljudi nego Bošnjaci ubili su ih Srbi. Ja ne želim da sada kažem da su u Velici i u Pivi ubijeni Srbi, a da su u Velici to radili Bošnjaci i Albanci, i ako dokazi koje postoji iz tog vremena tamo nikakav Smith Hubert nije lično ubio nikog. Svi koji su ubijali govorili su našim jezikom i to zna čitava Velika, i to znaju ljudi iz Plava, to znaju ljudi iz Gusinja, tamo ni jedan od onih koji su ubijali i razapinjali ne šljive, nije govorio njemačkim jezikom. Jesu oni možda bili komandati, jesu bili komandati, ali oni zločinci bili su ljudi koji su govorili našim jezikom. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:49:21)

Zahvaljujem, poslaniku Andriji Mandiću.

Moraćete se dogovoriti. Onda bi išlo po redosledu replika prvi ste kao replika.

Poslaniče Mustafiću, imate komentar.

Izvolite, mislim da će biti kratko vremena da i odgovori poslanica Kenana ispred kluba, s obzirom da ste potrošili vrijeme. Ali evo pretpostavljam da će poslanik Mustafić kratko iskoristiti vrijeme.

Izvolite.

SULJO MUSTAFIĆ (27.07.22 19:50:15)

Dakle, Bošnjačka stranka je jasna po svim pitanjima u Crnoj Gori od svog osnivanja 2006. godine. Mi nemamo ni jednu tabu temu, niti jedan problem da se o bilo čemu izjasnimo i budemo vrlo jasni. Pijetet i poštovanje prema svim žrtvama nevino stradalim u bilo kojem sukobu ili na bilo kojim prostorima i Crne Gore i okruženja, pijetet i poštovanje prema žrtvama Velike i prema žrtvama Pive. Dakle, mi se držimo imperativa iz sure Majida u Kuranu koji kaže onaj koji ubije makar jednog nevinog čovjeka, kao da je sve ljude pobio, a onaj koji spasi makar jedan ljudski život kao da je spasio cijeli ljudski rod. U tom smislu mi nikakav problem nemamo da osudimo o tome je kolega već govorio ni jedan zločin i naravno pridružujemo se osudi zločina i u Pivi u o dolovima pivskim i u Veliki. Sa druge strane mi imamo samo primjedbu i zbog toga smo glasali protiv dnevnog reda, odnosno protiv tog predloga da se ovaj zločin proglašeni genocidom mimo odluke bilo koje sudske instance. Dakle, ni jedna sudska instanca osim kada je u pitanju genocid u Srebrnici nije proglasila genocidom ni jedan događaj koji se desio na tlu Evrope poslije Drugog svejtskog rata. Naravno, ovom prilikom sam saglasan sa uvaženim prethodnikom, mi treba da govorimo otvoreno, istinito, argumentovano. Zato i o Veliki i o Pivi, ali isto tako i o Šahovićima i o Limskoj dolini, i o Plavu i Gusinju i o Barskom masakru i o svim ostalim zločinima koji su se dešavali makar u ovom vijeku o kome postoje precizna dokumenta, o onima ranije neka se bave takođe istoričari. Ratni zločinci nemaju ni naciju ni vjeru, oni su ratni zločinci, ne postoji zločin koji se može predati bilo čijoj vjerom ili bilo čijom nacijom, ubijanje civila, ubijanje nedužnih ljudi, ubijanje žena ili djece se ne može ničim pravdati i svako noramaln će to osuditi. Kako Veliku, kako Pivu, tako i Šahoviće, tako i Limsku dolinu.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:53:31)

Poslanice Mustafiću, potrošili ste vrijeme koje je u opšte predviđeno za vaš klub. Ako možete kraće.

SULJO MUSTAFIĆ (27.07.22 19:53:43)

Da pročitam dokument.

Znači, načelniku štaba vrhovne komande piše Pavle Đurišić major, kaže akcija u pljevaljskom, čajničkom i fočanskom srezu protiv muslimana izvršena je i da bih uštedio vrijeme nabrajam. Sva imovina je uništena sem stoke, žita i sijena, naređeno je i predviđeno prikupljanje ljudske i stočne hrane itd. Za vrijeme operacija se pristupilo potpuno uništavanje muslimanskog življa, bez obzira na pol i godine starosti žrtve. Kod muslimana 1200 boraca i do osam hiljada ostalih žrtava žena, starice i djece, ovo piše četnički major Pavle Đurišić, a ovaj dokument je korišćen pored ostaloga u presudi đeneralu Draži Mihailoviću, kada mu je suđeno na kraju posle rata u Beogradu. Dakle, ja se potpuno slažem da treba govoriti o svim zločinima i da treba zločince imenovati, zločine personalizovati, a nikako govoriti o narodina ni kao zločinačkim ni kao genocidima. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:54:57)

Zahvaljujem poslaniku Mustafiću.

Poslanica Kenanan Strujić Harbić ispred kluba. Samo moram konstatovati da je vrijeme potrošeno, da minuta ako može.

Hvala.

KENANA STRUJIĆ HARBIĆ (27.07.22 19:55:17)

Kolega Mustafiću i kolega Smailović su odlično danas da tako kažem posložili stvari što se tiče predložene rezolucije o genocidu u Velici i Pivi. Ono što hoću da kažem da mislim da niko ovdje nije mjerodavan da se mjeri ko je veliki Bošnjački političar, znači Vama se obraćam, a ko je manji Bošnjački političar.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:55:51)

Izvinjavam se, poslanice Strujić Harbić, je li Vi tražite proceduralno pa se obraćate meni, jer ja do sada nijesam komentarisala pod ovom tačkom dnevnog reda?

KENANA STRUJIĆ HARBIĆ (27.07.22 19:55:57)

Hoću da kažem još da mi ovdje u Parlamentu zastupnici Bošnjačke stranke nijesmo disciplinovani muslimani, nećemo tolerisati određene kvalifikacije da u Velici i Pivi desio se strašan zločin. Ali isto tako nad Bošnjacima kao što su uvažene kolege Smailović i Mustafić dokumentovano i istorijskim činjenicama rekli za stradanja preko osam hiljada žena i djece u pljevaljskom kraju u Lirskoj dolini preko hiljadu itd. itd. Ono što hoću posebno da skrenem pažnju jeste. Plavska opština mislim da poslednjih petak u mjesecu julu slavi dan opštine, interesatno i ako su rukovodioci u opštini Plav Bošnjaci nikada u koliko poselednji petak je 28-mi ne slave dan opštine Plav to dovoljno govori kakvi su međuljudski odnosi i međuvjerski odnosi u tom kraju. To dovoljno govori ta činjenica da imaju osjećanja prema 28. julu, često ovih dana opet se nekako .. Srebrnica, zapamtite jul je jako težak za sve one u Bosni i Hercegovini ne samo Srebrnici imamo u Prijedor, samo koliko je tamo bošnjačkih majki ostalo bez petoro sinova izvedenih za doručkom i da ne pominjem dalje.

Sledeća stvar, mislim daje Bošnjačka stranka pokazala da mi živimo život Bošnjaka, a ne trgujemo sa emocijama Bošnjaka, a još kad već pominjete da je usvajala odnosno podržala rezolucije o Srebrnici prošle godine u našem Parlamentu od određenih političkih subjekata sa kojima nemamo apsolutno nikakvih dodirnih tačaka. Moramo reći da su pojedinci možda i pod određenom presijom podržali našu rezoluciju.

Još nešto na kraju da kažem, za utvrđivanje genocida u Srebrenici učestvovalo je 35 sudija iz 29 zemalja iz Svijeta sa pet kontinenata, tone i tone materijala je poslano iz istraživačkog centra u Hagu, da bi isti ti neljudi i zlikovci dobili preko hiljadu godina doživotne robije. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 19:58:46)

Hvala poslanice Strujić-Harbić, ja ovo računam kao komentar. Poslanik Andrija Mandić ima pravo na odgovor. Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (27.07.22 19:58:56)

Politika i okrenutost ka budućnosti podržim i određenu spremnost da idete naprijed. Meni je žao, ja kažem ja sam danas pod utiskom gospođe Zoronić, koja je ovdje hrabro izgovorila nešto, a dugo sam poslanik što niko nije izgovorio nikad od bošnjačkih političara. Ona je hrabro ustala i nabrojala sve, to je ista ona gospođa koja je imala dovoljno hrabrosti da ode p,odigne ruku kada se glasao Zakon o slobodi vjeroispovijesti. Dakle, kada ste veliki format,a ja imam pravo da procjenjujem kao što neko drugi može da procijeni o meni i da iskažem poštovanje kao što sam iskazao poštovanje kada je glasala Zakon o slobodi vjeroispovijesti tako da odam i priznanje da je danas hrabro progovorila o nečemu što muči i što tišti nacionalnu zajednicu Bošnjaka. Ja sam predložio da napravimo korak naprijed u ovom vremenu kada se obilježava dan jednog velikog zločina,"a kaže niko od onih koji je klao i ubijao nije govorio njemačkim jezikom", ni u Jasenovcu oni koji su klali,a znamo dobro napravljen je spisak onih koji su klali i bacali u hercegovačke jame nijesu ni to bili Njemci,dobro se zna kosu,a onda zla krv rađa drugu zlu krv. Ako smo spremni kao političari,ako smo spremni kao ljudi, ako smo spremni kao generacija, a kažem dolazim iz porodice koja je mnogo stradala, napravimo korak naprijed. Ovo je možda dobra prilika da se napravi taj korak, u tom kontekstu sam Vas pozvao nijesam pozvao da Vas povrijedim, niti da Vam nešto ružno kažem. Ja sam imao razgovore sa Bošnjačkom strankom nakon osamostaljenja Crne Gore, u Pljevljima je bio taj sastanak,bio je sjećam se jednog gospodina iz Rožaja, ne znam mislim da nije živ, ali tada je postojala jedna želja i spremnost da se radi zajedno i da se ide naprijed. Mi bi najviše voljeli kao Srbi u Crnoj Gori da možemo da radimo zajedno sa našim rođacima Crnogorcima. Mi bi voljeli najviše da pronađemo zajednički jezik sa njima, ali kada vidite da oni ne žele da rade zajedno sa vama niti žele da pronađu zajednički jezik mi hoćemo da radimo sa svima drugima u Crnoj Gori i to ništa da ne stavljamo pod tepih. Umijemo i mi kao i svi drugi da zakucamo na ambasade i da sve one teme koje nas dijele stavimo pod tepih i da izgovaramo samo one rečenice koje bi možda oni sa koeficijentom inteligencije od 60 mogli da prihvate kao da je neki normalni politički nastup.

Imamo priliku ako to rezumijete, ako to shvatate da iskoračimo značajno u Crnoj Gori i da budemo bolji od ovih o kojima pričamo i ovima što su ubijali u Velici i ovima što su ubijali u Pivi i ovima što su ubijali u Kolašinu i ovima što su ubijali u Plavu i ovima što su ubijali u Šahovićima. Imamo priliku ako umijemo da tu priliku prepoznamo i da krenemo naprijed. Završavam, mi srpski narod, a mi smo srpska nacionalna stranka i Demokratski front dominantno glasa srpski narod u Crnoj Gori. Mi smo spremni na takav korak i to želimo da kažemo pred čitavom javnosti Crne Gore, a ako su drugi spremni dobro jeste, ako niste nastavimo tamo gdje smo stali pa će izađemo. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:02:50)

Zahvaljujem poslaniku Mandiću.

Nastavljamo dalje po redosljedu prijavljenih. Riječ ima, kao što sam najavila, poslanik Vladimir Martinović, a da se pripremi poslanik Marko Milačić.

Izvolite, poslaniče Martinoviću.

VLADIMIR MARTINOVIĆ (27.07.22 20:03:06)

Hvala, uvažena kolegice Đurović.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani Crne Gore,

Na samom startu želim da istaknem da stradanje Veličana i stradanje Pivljana je zapravo stradanje naših sunarodnika, naših prijatelja, komšija, kumova, a sa ciljem da se taj jedan narod u potpunosti istrijebi.

Onoga dana kada sam ovdje tokom uvodnog izlaganja kada smo utvrđivali dnevni red naveo činjenice o stradanjima i u Pivi i u Velici i sami podatak da je samo u Pivi ubijeno mučki više od 550 djece da ne govorim o drugim žrtvama ne daje za pravo nikome da na bilo koji način te žrtve zloupotrebljava, ponavljam, to je stradanje naših sunarodnika, komšija i prijatelja.

Pozvao sam sve poslanike u Skupštini Crne Gore da glasaju jer je veoma značajno da oko antifašističkog karaktera naše države ne može i ne smije biti kolebanja i to kolebanje se ne može šetati od partije do partije. Ne možete danas biti antifašisti, a sutra ne. To niko nema pravo, a prije svega nas sve te žrtve, nevino stradale, obavezuju.

U promovisanju antifašizma zapravo smatrao sam i smatram da svi treba da budemo jedinstveni. Konačno i institucionalno i kolektivno pamćenje na žrtve genocida u Pivi i u Velici osvjetljava jedan pomalo zaboravljeni aspekt našeg državnog identiteta. Naš narod jeste borac za slobodu, ali je isto tako naš narod i narod nevinih žrtava u Drugom svjetskom ratu i to takođe onih žrtava koje su bile nenaoružane i nebranjene. Te žrtve ne zaslužuju zaborav nego su podjednako utkane u crnogorsko biće u kulturu u sjećanja i nadam se u svakog građanina i u svakog političara koji istinski baštini antifašizam.

Usvajanje ove rezolucije bi imalo i šire društvene efekte na planu doprinosa učenja o poštovanju drugih i različitosti, razvijanja svijesti o značaju demokratije, mira i tolerancije, a na kraju i učvršćivanja svijesti i razvoju antifašističkog karaktera naše države. Ne učinimo li to ovdje i sada u ovom Parlamentu postoji rizik da budu zaboravljene nevino žrtve nacifašističkog režima, a samim tim i razmjere njegovog velikog zla. Značajno je da se sjećamo prošlosti i da sjećanjem na prošlost oblikujemo bolju budućnost u kojoj se neće moći dešavati da bilo koja nacionalna ili vjerska grupa bude prikazivana na neprihvatljiv način samo zato što je određena nacionalna ili vjerska grupa. To bi bilo neprihvatljivo, neetički, necivilizacijski pogotovu ako se ima u vidu da je genocid u Pivi i Velici ogledni primjer kako takvi režimi funkcionišu. Odbijanje ove rezolucije značilo bi zaboravljanje koje bi vodilo opravdanju i legitimizaciji tog genocida što nipošto ne želimo.

Poštovane kolegice i kolege, onog dana sam na samom kraju pozvao sve poslanike u crnogorskom Parlamentu da kako smo poslali snažnu poruku kada smo donijeli onu odluku da Negošev dan rođenja bude državni praznik, kada smo se gotovo svi poslanici ujedinili i to bila pobjeda ubjedljive većine u Parlamentu da se tako ujedinito i saberemo oko ove rezolucije koja govori o nevino stradalim žrtvama u Pivi i Velici. Dakle, ovdje niko ne želi da vrši bilo kakvo prisvajanje niti toga praznika niti ove rezolucije ovdje samo želimo da na jedna iskren i istinski način odamo počast i odužimo se sa ove tačke i sa aspekta 21. vijeka i onoga što vrijednosti antifašizma znače da ovaj saziv crnogorskog Parlamenta se oduži svim nevino stradalim žrtvama. Ponavljam, onaj ko odbije da glasa za ovu rezoluciju rizikuje da na neki način dovede u pitanje i opravda i da legitimitet onome što su ova stradanja bila, a mi u Demokratskoj Crnoj Gori ćemo naravno glasati za ovu rezoluciju i za nas antifašizam i ono što su savremene tekovine Evrope zaista nemaju alternativu i nadamo se i bićemo uvijek na braniku onoga o čemu sam do sada govorio, ali sa nevino stradalim žrtvama niko nema pravo niti da manipuliše, niti da ima monopol nad njima, niti nešto treće. Mi prema njima samo dugujemo duboko poštovanje i da nađemo način na koji se možemo odužiti, a odužićemo se najbolje ako ovu rezoluciju ubjedljivom većinom podržimo i tako pošaljemo snažnu poruku da je to zapravo rezolucija svih nas koji smo glasali za nju.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:10:57)

Zahvaljujem, poslaniku Martinoviću.

Sada riječ ima poslanik Marko Milačić, a da se pripremi poslanik Milnun Zogović.

Izvolite, poslaniče Milačiću, pet minuta.

MARKO MILAČIĆ (27.07.22 20:11:09)

"Na groblju će iznići cvijeće za daleko neko pokoljenje", rekao je Njegoš. Odmah da kažem vječna slava nevino stradalim žrtvama naše Pive i naše Velike, u stvari našeg Jasenovca, našeg Jadovna, naših Šumarica, naše krvave bajke. To cvijeće i ako ponekad kroz vijek, skoro 80 godina nekada i duže, nekada se čini da je nevidljivo, da možda nikada neće iznići, ali izniče, sa decenije u deceniju do današnjeg dana. Ja sam beskrajno ponosan što sam dio jedne generacije, ne ovog parlamenta, koja će možda malo dopridonijeti da to cvijeće se bolje vidi i da poraste više, a biće sekvoja srpskoga društva. Pokazali smo to prije dvije godine u našim litijama, to je to cvijeće o kojem je pjevao Njegoš, koje će iznići za daleko neko pokoljenje, za naša pokoljenja, za našu djecu, za djecu naše djece, za čitavu Crnu Goru, to je bi rekao Njegoš i bilo je puno priče o pomirenju. Lično ja i Prava Crna Gora, čini mi se, svaki čovjek u Crnoj Gori želi to pomirenje, ali nismo vidjeli danas želju za tim pomirenjem od predstavnika Bošnjačke stranke.

Zašto sam pomenuo Njegoša? Stavimo stvari u širi kontekst. Predsjednik vaše partije i ministar je meni u oči pred čitavom javnosti Crne Gore rekao da ćete vi biti uzdržani povodom Njegoševog praznika. Niste glasali uzdržano, glasali ste protiv. Pred čitavom javnosti Crne Gore niste rekli istinu. Govorimo o Njegošu. Danas opet kažete da to nije bio genocid. Pitam se kako onda da govorite o jednakim aršinima kada govorimo o drugim mjestima, o drugim zločinima, o drugim stratištima. Da, bio je zločin, bio je genocid, ja sam beskrajno ponosan što će ova Skupština čiji sam ja član, to institucionalizovati i što ćemo od sutra, vjerovatno će sutra biti glasanje i to bukvalno na dan pomena veličkim žrtvama se i na taj način odužiti našim precima koji su živjeli ne tako davno, toj djeci prije svega i tim civilima. Ne može se tako do pomirenja. Ne može se do pomirenja dvostrukim aršinima, ne može se tako do pomirenja. U ovoj rezoluciji ni na jednom mjestu ne piše nacionalnost, ne piše čak ni vjeroispovjest, ne piše da su to bili Srbi, a jesu. Zato što su kolege željele da to ima univerzalni karakter. Čak vam i to smeta, čak i to nije dovoljno da kažete bio je genocid. Zašto ne kažemo, zato što je jedan od najvećih zločinaca upravo tada, upravo bio Osman Rastoder. Rečeno je danas, po čijem imenu i prezimenu postoji i ulica, čovjek koji se isticao u najsvirepijim ubistvima nad onim ljudima čije babe i dedovi i očevi i majke su ubijeni tu u našoj kući, sve se zna u Crnoj Gori, ali još se ne zna jedno, da li vi želite istinsko pomirenje. Evo ja želim to pomirenje, ne mislim pomirenje u nekom površnom smislu, nego u suštinskom smislu. Ova Skupština je većinom ovdje izglasala genocid u Srebrenici, ja lično nisam, ali Crna Gora na taj način, što god ja mislio o tome, većinsko pravoslavno stanovništvo ovdje nije bitno, DPS, druge partije, ja nisam i neću, ali govorim o ovoj instituciji, je našlo snage da to uradi u skladu sa njihovim uvjerenjima. Vi nemate te snage očigledno da to uradite ni sa Njegošem, ni sa Pivom, ni sa Velikom. Dakle, danas nije tam ni Pavle Đurišić, danas nije tama ni zločin u Šahovićima, naravno, da je bio i na nekom drugom mjestu, mi danas pričamo o Pivi i Velici. Ne sad da vam ja to kažem, ne relativizujte Pivu i Veliku. To vam ja kažem.

Treba li da pričamo o Jasenovcu, o najvećem stratištu u Evropi ili i to nije genocid zato što nema dokumenata i nije bilo suda u Hagu da bismo mi prebrojali stotine hiljada Srba, Jevreja i slično, ali prije svega Srba? I to nije bio genocid, nego što je nego je bio genocid. Jadovno, naše jame, jame srpskog naroda i da se vratim, da završim, naša Piva i naša Velika. Ovo je jedna od tačaka, za sam kraj, koju će Prava Crna Gora sa beskrajnim ponosom i pijatetom glasati. Još jednom vječna slava nevino stradalom žrtvama civilima, djeci Pive i Velike.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:17:13)

Zahvaljujem.

Sledeći riječ ima poslanik, poslaniče Smailoviću rado bih Vam dala ali Vi ste kao klub potrošili u potpunosti vrijeme koje je predviđeno za komentar.

Poslovnik imam, ali nisam primijetila da je klub pomenut u negativnom kontekstu da bih vam određivala još kaznenu repliku. Da Vam dam pravo na repliku ali kaznenu repliku zaista nisam primijetila. Znam šta piše u Poslovniku, ali nisam čula u diskusiji.

Poslanik Smailović ima pravo na repliku. Izvolite.

AMER SMAILOVIĆ (27.07.22 20:18:11)

Kraj je dana, vjerovatno je i pažnja i Vama kao predsjednici popustila, pa niste primijetili taj dio koji se tiče, tako da tražim po Poslovniku kaznenu repliku, sad ću, kolega Milačiću da Vam objasnim oko čega se radi. Prije bih rekao da ako neko nema ni etičko ni moralno pravo da prigovori našem stavu o ovim pitanjima to ste Vi kolega Milačiću. Vi koji veličate ratne zločince, presuđene ratne zločince i to one koji su učinili najgnusnije zločine a to je genocid u Srebrenici, Vi koji konstantno negirate taj genocid u Srebrenici, zaista Vi ste poslednji koji možete i imate pravo, kao što rekoh, i moralno i etičko da prigovorite nekom našem stavu. Ne brinite Vi za našu politiku, mi ćemo i dalje voditi politiku koja se tiče boljitka Crne Gore u svakom smislu. Nikada do sada nismo pogriješili pa nećemo ni sada i sa svima možemo razgovarati o tome, a čini mi se sa Vama ponajmanje. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:19:20)

Zahvaljujem.

Žao mi je, poslaniče Milačiću, nemate mogućnost reakcije. Jeste pomenuti, replike na repliku nema, a nema ni prostora za komenaar. Žao mi je, poslaniče Milačiću, nemate ni vremena koje bi se mogli da iskoristite.

Procedura može, ali mi recite koji član Poslovnika, moraćete da mi kažete koji je član Poslovnika povrijeđen.

MARKO MILAČIĆ (27.07.22 20:19:49)

Ovdje sam pomenut u izrazito negativnom kontekstu, gdje je gospodin govorio o tome ko ima pravo moralno i ko nema pravo. Zaista mislim ako je moguće minut da odgovorim, mislim da neću izazivati polemike, zaista da pojasnim, vrlo kratko, minut. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:20:12)

Poslaniče Milačiću, izvolite taj minut u okviru procedure da odgovorite.

MARKO MILAČIĆ (27.07.22 20:20:16)

Ja sam, gospodine, bio precizan i ja sam sebi isključio iz ove priče. Govorio sam o ovom domu. Ja nisam govorio, jer sam ja rekao svoj stav i pričao sam o tome. Kad već o tome pričate, želim da pitam da li sam ja pogriješio da ste Vi, prevarili crnogorsku javnost kad ste rekli da ćete biti uzdržani za Njegoša, a bili protiv i recite mi da li je onda za vas kada govorite o ratnim zločincima Osman Rastoder zločinac? Evo recite mi.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:20:45)

Poslaniče Milačiću, hvala, ne otvarajte dalje teme.

Nastavljamo dalje, poslanik, može procedura, izvolite, poslanice Vuković, pa mi recite i Vi osnov za proceduralno reagovanje.

ALEKSANDRA VUKOVIĆ (27.07.22 20:20:59)

Samo zbog ispravke navpoda, jer mislim da Skupština Crne Gore treba da bude ishodište tačnosti i istinitosti jer među tačnosti i istinitosti kao pojmova postoji velika razlika. U Petnjici građani i građanke Crne Gore ne postoji ulica Osman Rastoder. Bio je pokušaj stranke Pravde i pomirenja kako se već zove da se tako nešto ostvari, kao i pokušaj da se dobije ulica Ratka Mladića u Beranama. Oba ta pokušaja su osujećena tako da je to činjenica, to je istina i nemojmo da manipuliramo našom javnosti s obzirom na to da je Petnjica grad koji svi volimo u koji svi idemo i kojim se svi dičimo i ponosimo. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:21:39)

Zahvaljujem poslanici Vuković.

Moraću samo da reagujem sa te strane što vi ste tražili proceduru, a ispravku navoda suštinski jeste komentar. Nemam nikakav problem sa tim da koristite kao komentar i vrijeme za komentar samo u smislu navođenja osnova za reagovanje.

Nastavljamo dalje, poslanik Milun Zogović po rasporedu, zatim poslanik Maksim Vučinić.

Poslaniče Zogović, pet minuta takođe kao i poslanik Vučinić nakon vas.

Izvolite.

MILUN ZOGOVIĆ (27.07.22 20:22:10)

"A, što sam ti skrivo, Rizo? Samo što si živ i što si Srbin. Za Srbe nema milosti", čitamo u knjizi publiciste Branka Jokića "Pokolj u Velici" 28.jula 1944. godine. Fašistička Njemačka i Italija ostavile su mnogobrojne krvave tragove šriom Balkana.

U Crnoj Gori pokolj u Pivskim dolama i Velici su znamenja okupacionih zločina, znamenja nečovještva koje je do kraja otkrilo svoje prljave tragove. Nacistički okupator u sadejstvu sa Petom kolonom uspio je da u korist svoje nakazne namjere aktivira svako moguće zlo i da ga okrene protiv čovječanstva.

Kada govorimo o Velici i Polimlju u Drugom svjetskom ratu dužni smo da posebno obratimo pažnju na zločine njemačke Princ Eugen divizije kojoj su u tom bezakonju bezrezervno poslužili krvožedni ostaci balističko-volentarske Skender beg divizije. Između 10,00 i 13,00 časova 28.jula 1944. godine za oko dva sata ostaci razbijenih njemačkih jedinica popunjenih balističkim bažibozlukom sa Kosmeta, Plava i Gusinja su na svirep način uživajući u ubijanju i mučenju nemoćnih i nezaštićenih usmrtili preko 520 žitalja Velike. Prethodno su u svom krvavom pohodu prema Velici u selima Mašnici, Ulotini i Gornjoj Rožanici ubili najmanje 170 žitelja. Među ubijenim u Velici oko 70% žrtava je bilo ženskog pola, a oko 30% muškaraca uglavnom djece. Zvjerski je ubijeno i 11 jedanaestoro djece mlađih od jedne godine još nekrštenih i bez imena, kao i pet trudnica. Među onima koji su vršili pokolj i međusobno se takmičili u svireposti nečovještva i izivljavanju nad veličkim nedužnim žrtvama posebno je prednjačio balistički bažibozluk sa Kosova i Metohije raške oblasti Plava i Gusinja koji je bio u sastavu razbijenih ostataka 21 SS divizije Skender beg Sedme SS dobrovoljačke divizije Princ Eugen i Četrnaestog puka Princ Eugen divizije. Da bi što potpunije ostvarili svoju zločinačku namjeru prethodnog dana poslali su glasnika da ubijedi Veličane da će njemačka vojska samo proći kroz Veliku i da neće dirati one koji ostanu kod svojih kuća, a da će oni koji ne budu u svojim kućama biti pobijeni. Onda je sutradan za dva sata brutalno klanja i ubijanja čitavo selo ubijeno i zavijeno u tugu. Ovi zločini još nijesu dovoljno istraženi. Poslijeratnim vlastima primat je bio obnova i izgradnja bratstva i jedinstva pa je istina o zločinima i nevinim žrtvama projektno potiskivana putem zaborava. Podižući književni spomenik žrtvama veličkog pokolja zid ćutanja 1993. godine ruši književnik Veljko Mijović štampajući prvo izdanje svog romana "Crni vjetar". Roman je nastao na temeljima stvarnih događaja, a povod je piščevog višegodišnjeg traganja za istinom. Nakon toga počinje da se javno govori o do tada zabranjenoj temi i ona polako postaje predmet društvenog interesovanja. Dugo je čekala Crna Gora da se njene zvanične institucije odrede prema ovim događajima jer bez suočavanja sa vlastitom prošlošću nema iskrenog pomirenja niti zajedničke i perspektivne budućnosti. Ako nije do sada država imala snage da pokaže makar poseban odnos prema Dolama i Velici mislim da smo mi danas dužni da pokažemo posebnu pažnju prema ovim sredinama i na taj način najbolje izrazimo pijatet prema nevino stradalim žrtvama.

Pivske i Velike žrtve su se svojim nevinim stradanjem pridružili večnom saboru svete Srpske pravoslavne crkve, a što je i formalno kanonizovao sveti arhijerejski Sabor Srpske pravoslavne crkve na redovnom zasijedanju održanom u Pečkoj patrijaršiji Beogradu od 14. do 24. maja 2017. godine. Smatram da se odnos iskreni prema pivskim i prema veličkim žrtvama iskazuje posebnim pijatetom i poštovanjem, a ne rasplinjavanjem teme koja je danas na dnevnom redu. Ako već danas nismo odali, minutom ćutanja, poštu nevino stradalim žrtvama u pokolju Pive i Velike predsjednice Parlamenta zamolio bih vas da to učinite sutra prilikom izglasavanja ove rezolucije kako bi ovaj dom i na takav način pokazao da ima snage da se suoči sa zločinima iz prošlosti koji su se dešavali na teritoriji Crne Gore. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:28:42)

Zahvaljujem, poslaniku Zogoviću.

Sada riječ ima poslanik Maksim Vučinić, kome ste ostavili četiri minuta za raspravu.

Izvolite, poslanice Vučinić.

MAKSIM VUČINIĆ (27.07.22 20:28:53)

Predsjednice Skupštine, biće dovoljno.

Prije svega, izražavam jedan duboki i najdublji pijatet i žaljenje prema žrtvama, nevino stradalim žrtvama, Pive i Velike i prema svim žrtvama koje su u Crnoj Gori stradale u bratoubilačkim sukobima i u ovim drugim svim nevinim žrtvama.

Ono što je važno ovdje napomenuti danas, danas ovdje se lako presuđuje nacistima i fašistima i to je danas u Crnoj Gori i u Evropi lako uraditi. Međutim, kada je to bilo teško uraditi i kada su to naši preci uradili uradili su 13. jula 1941. godine. Tada nije bilo lako prasuditi nacistima i fašistima u Crnoj Gori. Ako želimo da ostanemo na tim vrijednostima i da baštinimo vrijednosti 13. jula onda moramo jasno da se odredimo prema svim onima koji ne pripadaju tim vrijednostima. Na žalost, u Crnoj Gori i na žalost i u Parlamentu Crne Gore takođe ima tekovinara ne 13. jula već 12.jula. Postoje politički potomci nekih političara u Crnoj Gori koji su na žalost postojali u prošlosti koji su bili izdajnici crnogorskog bića i crnogorske tradicije. Danas se ovdje moglo čuti dosta riječi od njih, međutim ne bih dužio. Istina je da su

zločin počinile nacističke i fašističke uniforme, ali važno je znati ko je bio u tim uniformama. Ovdje se prije čulo od mog kolege iz kluba da ovim njemačkim komandatima je suđeno i to ne čak ni za ove zločine koji su počinjeni u Pivi i Velici, nego im je suđeno za sve zločine koje su oni počinili a za ove im se možda i nije stiglo suditi. Važno je da znamo da su ove zločine počinili neki sledbenici pokreta paravojski Osmana Rastodera i Skenderbeg divizije. Osman Rastoder, skoro smo bili svjedoci u Crnoj Gori da smo imali film koji je posvećen njemu, gdje se taj ratni zločinac veličao. Ne smijemo dozvoliti da današnja Crna Gora potpada pod uticaj takvih politika i ne smijemo dozvoliti da se u Crnoj Gori miješaju tekovine 12. i 13. jula, tekovine 13.jula zna se koje su i Crna Gora mora počivati na tekovinama 13.jula. Oni koji glasaju protiv ove rezolucije, ovo je rezolucija inače i protiv naci - fašizma, glasaju i protiv vrijednosti 13.jula. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:32:45)

Zahvaljujem poslaniku Maksimu Vučiniću.

Kao poslednji prijavljeni danas poslanik Vladimir Dobričanin. Izvolite, poslaniče Dobričaninu, imate pet minuta na raspolaganju.

VLADIMIR DOBRIČANIN (27.07.22 20:32:58)

Predsjednice Skupštine, meni je pripala čast da zatvorim ovu diskusiju i posle svega ovoga sublimiram i moja osjećanja i napisao sam neki tekst koji bi možda i pročitao ali sada više ne mogu, jer ovdje svako ima svoje žrtve, a u stvari sve te žrtve su naše. Naše su iz razloga jer smo filogenetski identični, to što se neko piše i zove Bošnjakom a neko Crnogorcem, neko Srbinom, neko Albancem, samo govori u prilog tome koliko smo bliski i oslonjeni jedni na druge. Zato, zbog te filogenetske bliskosti i mi moramo da priznamo da je svako na svim stranama pravio neke zločine i da imamo žrtve. Nakon 80 godina ćutanja došlo je vreme da se poklonimo tim žrtava u Pivskim Dolima i u Vasojevićima u Velici. To su žrtve koje su žrtve neljudi. To su žrtve koje nisu bile krive ni zbog čega već samo zbog toga što su bile, što kaže moj uvaženi prijatelj Milun Zogović, žive i što su bili Srbi. Velika su stradanja bila na ovim prostorima, neka se evo polako otkrivaju, a neka su još uvek neotkrivena. Nadam se da će i te žrtve dočekati svoju rehabilitaciju i svoje priznanje, jer je jedan od najvećih i najveća crnogorska grobnica, na žalost, nije u Crnoj Gori nego je u Kočevskom Rogu, u neposrednoj blizini Zidanog Mosta. Sutra ćemo na dan pomena žrtvama Velike usvojiti ovu rezoluciju. Ova rezolucija ne treba da bude ni silaženje u grobove zarad nekih političkih poena i političkih glasova, već trebada bude znak da smo svi spremni da se suočimo sa onim što se zovu zločini, kako god se oni zvali, da li se zvali zločini veliki ili mali, nema velikih i malih, da li je genocid veći od zločina, ti ljudi su mrtvi te su mrtvi, tako da je ovaj zločin veliki sam po sebi, što su ti ljudi koji su ubijeni bili apsolutno nevini. Ako se odnosimo prema ovim žrtvama sa velikim pijatetom onda sam siguran da u narednih par godina mi imamo svetlu budućnost za Crnu Goru. Ukoliko počnemo opet da se nadigravamo o tome ko ima koliko žrtava i moje su veće i važnije a nečije druge su manje i manje bitne, mislim da Crna Gora ne ide u dobrom pravcu. Nadam se da će ova rezolucija biti samo podstrek da više nikada ne ćutimo o zločinima koje je bilo ko uradio na tlu ove naše Crne Gore. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:36:39)

Zahvaljujem poslaniku Dobričaninu.

Sa ovim smo iscrpili listu prijavljenih diskutantata. Da li predstavnik predlagača želi završnu riječ? Izvolite, uvaženi poslanik Koprivica završnu riječ.

MOMO KOPRIVICA (27.07.22 20:36:56)

Zahvaljujem.

Uvažene kolegice i kolege, uvaženi građani i građanke Crne Gore,

U predvečerje 78 godišnjice zločina u Velici završavamo raspravu oko ovog veoma važnog pitanja, oko ove rezolucije koja teži ka tome da Skupština Crne Gore kao predstavnički dom građana Crne Gore, kao zakonodavni dom zauzme jedan jasan civilizacijski odnos i oduži dug stradalnicima stradalnim i raspetim žrtvama Pive i Velike. Želim na početku ove završne riječi da izrazim zahvalnost svim diskutantima, želim da izrazim zahvalnost svim poslanicima koji će glasati za ovu rezoluciju i želim u ime poslanika Demokratske Crne Gore koji smo predlagači ove rezolucije da zahvalim i svim poslanicima koji

neće glasati za ovu rezoluciju. Dužni smo da iskažemo zahvalnost a to i ova rezolucija predviđa, svim onim ljudima koji su uložili nesebične napore da ljudski, objektivno i stručno istraže i rasvijetle ove zločine. Brojnim diskusijama se čuo zaista jedan ozbiljan nivo, čule su se nesporne istorijske činjenice, imali smo i diskusije koje su bile ravne besjedama, izvrsna i književna, može se reći, izlaganja što je posebno ukrasilo i udostojilo ovu raspravu. Mi smo predložili rezoluciju o osudi i genocidu u Pivi i Velici u dobroj vjeri. Naš predlog se zasniva i na pravoj ljubavi, a to je ona ljubav koja nije sračunata na bilans neke političke partije, to je ona ljubav koja ne trguje prošlošću, to je ona ljubav koja ne manipuliše osjećanjima, koja nema za osnovu nikakvu političku potrebu već potrebu da se iskaže pijetet i izvrši dug prema stradalnicima, izvrši dug kroz jasno zauzimanje civilizacijskog odnosa. Onaj ko je osudio zločine nad narodom kojem ne pripada ima pravo da zatraži osudu iz zločina koji su usmjereni prema narodu kojem pripada. Osuditi zločin nad pripadnicima drugog naroda pokazuje mjeru i vrijednost. Ne osuđujemo ovom rezolucijom nikoga, već osuđujemo zločin. Ova Skupština ne donosi presude, ona ne donosi presude pojedincima ona izriče osudu jednog istorijskog događaja koji ima obilježja genocida. Kako zbog pozadine i namjere koja je bila usmjerena na uništenje ovih grupa koje nekom zločinačnom umu nijesu bile podobne, a tako i zbog neselektivnosti prilikom konkretnih radnji izvršenja ovih zlodjela, ova rezolucija neće pokupiti suze kao neki ubrus, neće ni osušiti svu krv, koja je prolivena na našem tlu, na ovim stradalim mjestima kakva su Piva i Velika, niti nsa drugim mjestima, ali će možda makar malo umiriti jauke onih majki, a prava ljubav je ona ljubav koja se odnosi i na prošlost i na sadašnjost i koja može biti zalag za budućnost. Ovom rezolucijom kako sam rekao želi se potvrditi privršenost antifastičkoj tradiciji našeg naroda i države, ako kažem našeg naroda mislim na demos, mislim na narod Crne Gore, na sve one koji kao narod, kao stanovništvo konstituišu državu Crnu Goru, a to je jedan od tri konstitutivne elemente svake države i onaj ko je čita kao ovaj veliki snažan politički akt može da kaže i mog i tvog naroda. Ovom rezolucijom Skupština kao predstavnički zakonodavni dom potvrđuje preambulu Ustava Crne Gore, a to je da su svi narodi privrženi osnovnim vrijednostima, a te osnovne vrijednosti su usudiću se da kažem ne samo osnovne vrijednosti pravnog sistema demokratskog društva, to su osnovne antifašističke vrijednosti. Ustav ih je jasno definisao mir, sloboda, tolerancija, poštovanje ljudskih prava i sloboda, multikulturalnost, demokratija i vladavina prava. Sve je to stradalo, sve su te vrijednosti stradale od ovih nacifašističkih režima koji su svojim poduhvatima nijesu pošteđeli ni našu zemlju, nego su izveli masovna stradanja, a stradalne i raspete Piva i Velika su najbolje svjedočanstvo kroz šta je prolazio naš narod u borbi za slobodu i borbu za očuvanje svog istorijskog dostojanstva.

Ovom rezolucijom čuvamo na sebe same, opominjemo sami sebe da poštujemo sve ljude i konačno potvrdimo ono što znamo, postoje žrtve i zločinci, ne postoje malo manje i malo veće postoje žrtve, a samo zaborav ponavlja istoriju, to ovaj predstavnički dom građana Crne Gore ne smije dozvoliti i vama zahvalnost na toleratnom odnosu ovo se ipak privodi rasprava kraju. Ovom rezolucijom podsjećamo i opominjemo da se nikad i nikome ne desi i ne ponovi. Ova rezolucija nije ni gumica, nije ni spomenica, nije ni presuda ona je kao snažan politički akt kapija svih vjerama i nacijama da se sretnemo i zajedno osudimo ono za šta nijesmo krivi, niti je kriv bilo ko od nas ovdje prisutnih koji predstavljamo građane Crne Gore, rezolucija nije ni osmrtnica već svjedočanstvo i slava o stradalnicima i žrtvama. Kako sam i rekao Pivske i Veličke žrtve i stradalnici su ugrađeni u temelj dostojanstva i slobode našeg naroda. Nemamo pravo da ih se odrekemo niti da zaboravimo, vjerujem da će ova rezolucija biti usvojenai da će biti podsticaj konkretnim inicijativama, a to su sjećanja 7.juna i 28.jula izgradnja memorijalnih centara i niz drugih javnih politika koje će učvrstiti svijest i znanje ovome kako bismo trajno prevenirali sve one poduhvate koji kako sam rekao svode se na prezir prema ljudskim pravima i slobodama, i na prezir prema ljudskom dostojanstvu, onome što razlikuje čovjeka od ostale žive i nežive prirode. Neka je vječna slava i hvala pivskim i veličkim žrtvama, a ja se zahvaljujem i Vama na nešto toleratnijem odnosu. Još jednom zahvalnost svim uvažanim kolegama i poslanicima koji su diskutovali, koji su govorili zahvalnost i onima koji će podržati i onima koji neće podržati ovu rezoluciju uz ovjeravanje ova rezolucija zasnovana je na neverzijalnim vrijednostima, teži ka tome, na potvrđivanju antifašističkih tradicija našeg naroda i naše države. Još jednom da završim neka je slava i hvala pivskim i veličkim žrtvama.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (27.07.22 20:46:24)

Zahvaljujem uvaženom poslaniku Koprivici. Sa ovim konstatujem da je pretres završen, da ćemo se naknadno izjasniti.

Takođe, prije nego što napravimo pauzu, odnosno prekinemo sa današnjim radom, da Vas obavijestim da sutra nastavljamo u 11 časova, i to počinjemo sa tačkom 13, zatim u nastavku tačke 4,5,6,7,9,16 i 19 tim rasporedom. Takođe planirano je da sutra na kraju radnog dana, odnosno ovog dijela predviđenog za raspravu, bude određeno vrijeme i za glasanje po tačkama koje su prošle u ukupnu svu proceduru i koje su spremne za izjašnjavanje. Nadam se da ćemo biti svi odgovorni u tom pravcu.

Hvala Vam svima, vidimo se sutra od 11 časova.
PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:12:14)

Poštovane kolege i kolegice,

Nastavljamo Osmu sjednicu Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini.

Prije nego što krenemo na diskusije o tačkama koje su danas predložene, s obzirom da se danas obelježava 78 godina od masakra u Velici, cijeneći da smo imali i raspravu juče tim povodom u Skupštini Crne Gore, ja vas molim da minutom ćutanja odamo počast žrtvama.

/Minut ćutanja/

Slava im.

Prelazimo na pretres o **Predlogu zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja**. Podsjećam da su predlog zakona podnijeli poslanici: Branka Bošnjak, Vesna Pavićević, Simonida Kordić, Tamara Vujović, Danijela Đurović, Božena Jelušić, Kenana Strujić Harbić, Draginja Vuksanović Stanković i Boris Mugoša.

Izvjestioci odbora su Vladimir Martinović, Zakonodavnog odbora i Srđan Pavićević, Odbora za ljudska prava i slobode.

Otvaram pretres.

Da li predstavnica predlagača želi dati dopunsko obrazloženje?

Želi.

Poslanica Vesna Pavićević će ispred predlagača dati dopunsko obrazloženje.

Izvolite, poslanice Pavićević.

VESNA PAVIĆEVIĆ (28.07.22 11:14:30)

Uvažena predsjednice Skupštine,

Moram i danas da izrazim zadovoljstvo što za tim predsjedavajućim stolom sjedi žena, koristim priliku da Vas pozdravim, pozdravljam i zamjenicu generalnog sekretara gospođu Vuković, pozdravljam moje kolegice i kolege i drage građane Crne Gore.

Kao što znate Ženski klub Skupštine Crne Gore već godinu i po dana se bavi unapređenjem položaja žena i djece u Crnoj Gori. U našem radu dektektovali smo problem čestu smrtnost prijevremeno rođenih beba. U tom smislu došli smo na ideju da osnujemo banku humanog mlijeka, koja postoji u svim zemljama Evrope, i da na taj način pomognemo i omogućimo da ta djeca prežive i da se smanji smrtnost tih beba. Da bi osnovali banku morao se izmjeniti zakon, tako da smo uz podršku i pomoć Ministarstva zdravlja sa kojim smo uspostavili saradnju jer je neophodno da oni učestvuju u cijelom ovom poslu, da nam pomognu da uradimo izmjene i dopune, i da uvrstimo u zakon uzimanje presađivanje ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja humano mlijeko koje je tečno tkivo čiji su segmenti formirani iz krvi, epitalnih ćelija, mliječnih žlijezda i limfnih ćelija.

Ono što je jako važno, jeste i to da Banka tkiva i ćelija u sklopu kojeg će biti banka humanog mlijeka bude organizovana kao dio Kliničkog centra. Želim da napomenem da je nadležni, matični odbor, dao jedan amandman koji se odnosi na član 14a stav 2 da se stav 2 briše iz razloga što je to već propisano drugim zakonima.

Ono što je veoma važno jeste da danas dozvolite da vas obavijestim nešto više o samom humanom mlijeku o značaju i samoj banci. Značaj humanog mlijeka je višestruka, prvenstveno zato što smanjuje stopu smrtnosti beba i sprečava nastanak dugotrajnih komplikacija. Prema preporuci Svjetske zdravstvene organizacije optimalna ishrana u prvim mjesecima života je ishrana majčinim mlijekom. Nažalost, postoje okolnosti u kojima majka ne može da doji sopstveno dijete ili to ne želi, kao i uslovi u kojima je dijete zbog bolesti, urođenih anomalija, prijevremenog rođenja, male porođajne tjelesne mase odvojeno od majke. U tim slučajevima donorsko humano mlijeko je najbolja zamjena za majčino mlijeko. Optimalna ishrana u prve dvije godine života je preduslov kvalitetnog rasta i razvoja, pravilnog oblikovanja imunog sistema i bitan je činilac, u prevenciji bolesti metaboličkog sindroma šećerna bolest, gojaznost koji su čak i najčešće uzrok smrti kod odraslih osoba.

Najnovijim istraživanjima o humanom mlijeku su otkrivene matične ćelije što je dovelo do ideje o primjeni humanog mlijeka i kod odraslih u terapijske svrhe. Zato je neizmerno važno otvaranje Banke humanog mlijeka. Banka humanog mlijeka obezbjeđuje se sigurno i kvalitetno humano mlijeko. To je ustanova koja prikuplja, testira, obrađuje, čuva i vrši raspodjelu humanog mlijeka na temelju medicinskih indikacija.

Prve banke humanog mlijeka u svijetu su osnovane zahvaljujući Svjetskoj zdravstvenoj organizaciji i UNICEF-u koji su podržali primjenu donorskog humanog mlijeka kao najbolju zamjenu za mlijeko biološke majke. Kasnije su i sve najuglednije pedijatrijske ustanove i udruženja podržali primjenu donorskog

humanog mlijeka. Danas se procjenjuje da ima oko 500 banaka humanog mlijeka u svijetu. Sve evropske zemlje imaju nacionalne banke humanog mlijeka. Kod nas u okruženju ovakve banke postoje u Hrvatskoj, a u Srbiji postoji čak i više ovih banaka. Broj banaka raste paralelno sa rastom kliničkih dokaza koji potvrđuju korist od ishrane humanim mlijekom, posebno kod kritično oboljele novorođenčadi kakvi su i pacijenti Centra za neonatologiju Kliničkog centra Crne Gore. Za ovu novorođenčad humano mlijeko nije samo hrana već je to i lijek. Zato je potrebno buduću crnogorsku banku humanog mlijeka prostorno i organizacijski smjestiti u okviru Kliničkog centra Crne Gore. Ovo je veoma važno s obzirom da se sve kritične bebe, novorođenčad Crne Gore hospitalizuju u jednom tercijalnom neonatalnom centru koji je u sklopu Kliničkog centra Crne Gore. Poželjno je da buduća banka humanog mlijeka bude prostorno uz Centar za neonatologiju. Ako se ima u vidu da na godišnjem nivou se u Centru za neonatologiju zbrinjava i liječi i njeguje od 600 do 800 kritično bolesne novorođenčadi, a pritom od ukupnog broja hospitalizovanih da su prijevremeno rođenih oko 40%. Procenat djece koja u toku hospitalizacije zahtijevaju primjenu mehaničke ventilacije, respiratora, je čak 11%. Pozitivni rezultati primjene humanog mlijeka ispoljavaju se već u prvim mjesecima rada banke humanog mlijeka i pokazalo se kao vrlo korisno u uslovima epidemije COVID-19. Moram da napomenem da banke koje su organizovane, posebno u Hrvatskoj, su organizovane uz pomoć i podršku UNICEF-a. Ženski klub je uspostavio dobru saradnju sa UNICEF-om i UNICEF je već organizovao studijsku posjetu gdje je naša delegacija u kojoj je učestvovala kopredsjednica gospođa Branka Bošnjak, predstavnici Ministarstva zdravlja i Kliničkog centra, upoznali su se sa radom te banke i njihov dobar primjer prakse će nam koristiti da prilikom osnivanja ove naše banke prevaziđemo sve probleme.

Takođe, dozvolite mi da vas podsjetim da je na inicijativu Ženskog kluba u budžetu Crne Gore za 2022. godinu predviđeno pola miliona eura za osnivanje ove banke, s tim da će UNICEF svoju saradnju pokazati u tome što će nam edukovati stručni kadar koji će raditi u toj banci. Moram da napomenem još i ovo, a to je da je iskustvo iz Hrvatske pokazalo da donirano humano mlijeko za intenzivnu neonatalnu njegu je doprinijelo značajnom smanjenju infekcija, povoljnijem kliničkom toku, smanjenoj primjeni antibiotika, bržem napredovanju i tjelesnoj masi, kao i kraćoj hospitalizaciji beba. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:21:32)

Zahvaljujem, uvažena poslanice Pavićević na dopunskom obrazloženju.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne.

Zahvaljujem.

Nastavljamo dalje po redoslijedu prijavljenih, odnosno u skladu sa dogovorom koji smo napravili na Kolegijumu da će rasprava biti po jedan ispred kluba. Prva riječ ima poslanica Lidija Kljajić ispred Kluba Demokratske partije socijalista.

Izvolite, kolegice.

LIDIJA KLJAJIĆ (28.07.22 11:22:06)

Zahvaljujem, predsjednice.

Kolege poslanici, uvaženi građani,

Nakon izlaganja poslanice Pavićević ostalo je vrlo malo što bih mogla kazati na ovu temu, ali kao neko ko dolazi iz struke apsolutno sam saglasna sa ovom idejom i mi iz Demokratske partije socijalista podržaćemo ovu inicijativu.

Osnivanje banke humanog mlijeka je izuzetno važno zato što u prvom redu smanjuje smrtnost beba, a i komplikacije koje nastaju kod prijevremeno rođenih beba. Banka humanog mlijeka je bitna za novorođenčad, ali i za majke tj. za porodilje. Nekad iz ko zna kojih razloga je veoma teško uspostaviti laktaciju, a bebama majčino mlijeko nije samo hrana nego je i lijek. Majke mogu da budu životno ugrožene tokom trudnoće ili nakon trudnoće, mogu biti bolesne od teških neizlječivih oboljenja pa je postojanje banke humanog mlijeka od presudnog značaja jer postojeće mliječne formule nijesu tako dobre kao što je dobro majčino mlijeko.

Humano mlijeko majki donora je prvenstveno namijenjeno bebama, kao što rekoh, koje su prijevremeno rođene i onima koje su rođene sa malom tjelesnom težinom jer upravo ta tjelesna težina određuje da li je život beba ugrožen. Njihov oporavak je obično u intenzivnoj njezi jako težak i dugotrajan. Majčino mlijeko osim idealnog nutritivnog sastava sadrži i brojne aktivne komponente koje mu daju neprocjenjivu vrijednost posebno u borbi protiv infekcija. To su antitijela, imunoglobulini različitih klasa IG, IGG, IGA i mnogi drugi za sad neistraženi laktoferin, lizozim, citokini, pojedine komponente sistema komplementa, limfociti itd.

Donor može biti svaka zdrava majka koja ima višak mlijeka i koja želi da donira svoje mlijeko bebama. To ne mogu biti majke koje su pozitivne na HIV infekciju, hepatitis B i C, korisnice psihoaktivnih supstanci, korisnice alkohola, narkotika i cigareta. Ako želimo da uvijek imamo dovoljno mlijeka posebno je važno izgraditi postojan i održiv sistem informisanja o važnosti humanog mlijeka. Svi profili medicinskog osoblja, moram reći ovom prilikom i nemedicinskog, ali akcenat na one koje sprovedu edukaciju trudnica ili majkama daju potporu vezanu za dojenje trebaju biti promoteri doniranja mlijeka.

Ovom prilikom želim da istaknem važnost prirodne ishrane beba, odnosno dojenja i uputiću apel na sve medicinske radnike da promovišu i važnost i stimulišu dojenje. O važnosti prirodnog, odnosno humanog mlijeka mora javnost biti informisana kao sistem, kao država, kao struka tu smo malo zatajili prethodnih godina. Osobe koje doniraju mlijeko treba motivisati da što ranije počnu darivati mlijeko i da ga daruju u periodu od prvih šest mjeseci. Radi mikrobiološke sigurnosti mlijeka vršiti edukaciju majki donora o održavanju lične higijene, higijene opreme kojom se služe za prikupljanje mlijeka, kao i o važnosti održavanja hladnog lanca od izmlazanja do prikupljanja. Provjere treba raditi na početku doniranja i svaki put kada se ukaže da je to potrebno.

Imajući u vidu značaj osnivanja banke humanog mlijeka gdje se obezbjeđuje humano donorsko mlijeko onim bebama kojima je majčino mlijeko nedostupno iz bilo kojih razloga omogućuje im se na taj način najprirodniji i najzdraviji način ishrane. Zato je veoma važan ovaj veliki i bitan korak u brizi za svu prijevremeno rođenu djecu jer na području Crne Gore ne postoji nijedna ovakva banka. Kao što rekoh na početku izlaganja poslanici Demokratske partije će glasati za ovu inicijativu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:27:22)

Zahvaljujem, uvaženoj poslanici Kljajić, s obzirom na obaveze koje ima uvažena koleginica poslanica Jovanka Bogavac u okviru Ustavnog odbora, napravili smo malu rotaciju tako da će poslanica Jovanka Bogavac ispred Kluba PzP-a sada dobiti riječ.

Izvolite, koleginice.

JOVANKA BOGAVAC (28.07.22 11:27:45)

Zahvaljujem kolegama poslanicima koji su imali razumevanja na brojne obaveze koje imamo danas u toku dana.

Poštovane poslanice i poslanici, dragi građani Crne Gore,

Danas vam se obraćam kao poslanica i ponosna članica Ženskog kluba od koga već pojedini muški poslanici pomalo zaziru zbog svoje uspešnosti u realizaciji svega što zacrtamo, konsenzusa koji imamo po svim pitanjima, kao i podrške koja za naš rad svakodnevno stiže sa brojnih domaćih i međunarodnih adresa.

Danas je na dnevnom redu jedan od zakona na koje smo, kao Ženski klub, izuzetno ponosne, pored nedavno usvojenog Zakona o Alimentacionom fondu. S obzirom da je Branka Bošnjak danas sprečena da bude tu i lično izloži što je kao kopredsednica Ženskog kluba zajedno sa Vesnom Pavićević uradila da ovaj zakon ugleda svetlost dana i bude realizovan pokušaću u najkraćim crtama da kažem nešto o ovom predivnom, humanom poduhvatu i barem donekle nadomestim njeno odsustvo.

Naime, predmetni zakon prvenstveno se odnosi na otvaranje banke humanog mlijeka koje se prikuplja po principu donorstva od majki koje imaju dovoljno mleka za dojenje svoje dece, a koristi se za prehranu novorođenčadi koje ne mogu biti dojena iz različitih razloga i prevremeno rođenih beba čije majke zbog prevremenog porođaja nisu u mogućnosti da doje svoje bebe. Prehrana beba sa majčinim mlekom u prvim mesecima života je od presudnog značaja za pravilan rast i razvoj i stvaranje imuniteta djece. Ona daje šansu za bolji i zdraviji početak života bebama i smanjuje mogućnost njihovog obolijevanja. Klinička iskustva pokazuju da se otvaranjem banaka humanog mleka, kao i promocijom dojenja značajno smanjuje smrtnost prevremeno rođenih beba i beba rođenih sa malom masom. Značaj otvaranje ove banke mleka je zaista nemerljiv i drago mi je što su to prepoznali i resorno ministarstvo i Klinički centar Crne Gore koji će biti nosilac ovog projekta. Da bi se u praksi zaista realizovalo otvaranje ove banke mlijeka koje već postoji u nekoliko zemalja u regionu kao što su Srbija i Hrvatska bilo je neophodno detaljno proučiti uporedna iskustva, a posebno u susednoj Hrvatskoj u kojoj Banka mleka već neko vrijeme funkcioniše. Tim povodom u aprilu mesecu održan je on line sastanak kopredsjednice mreže žena u saradnji sa Kliničkim centrom Crne Gore, Ministarstvom zdravlja i predstavništvom UNICEF-a u Crnoj Gori sa direktoricom Banke humanog mlijeka u Zagrebu kojom prilikom su prikupljene dragocene informacije koje su neophodne za realizaciju ovog projekta u Kliničkom centru Crne Gore.

Preduslov za otvaranje banke humanog mleka svakako je bilo usvajanje amandmana na budžet koji je predat od strane Ženskog kluba Skupštine kojim su opredeljena sredstva za ovu namenu u budžetu za 2022. godinu. Takođe, ovim putem bih se zahvalila dr Ljiljani Radulović, direktorici Kliničkog centra Crne Gore, koja se angažovala da iskoristi kapacitete Kliničkog centra kako bi se najmanjim početnim troškovima ovaj projekat što pre dobio svoju primenu u praksi i kako bi novorođenčad koja se svakog dana rađaju, a ne mogu dobiti majčino mleko mogla dobiti mleko iz banke mlijeka. Vrlo je bitno da svi akteri društva daju svoj doprinos da se ovaj projekat što šire i na najbolji mogući način promoviše. Izuzetno je važno promovisati da se kroz ovaj projekat stimuliše humanost i donatorstvo koje je još uvijek slabo razvijeno kod nas. Neophodno je podizanje svesti kod građana Crne Gore o neophodnosti postojanja ovih humanih aktivnosti koje ne smiju imati nikakvu finansijsku dimenziju. Dakle, ne sme biti ikakvih finansijskih koristi niti troškova kako donatora tako ni korisnika humanog mlijeka.

Takođe, iskoristila bih ovu priliku da se najiskrenije zahvalim svima onima koji su uključeni u ovaj projekat koji su dali svoj doprinos da bude naša stvarnost u Crnoj Gori i da im dam svoju podršku da ga u najskorije vreme realizuju. O glasanju za ovaj zakon mislim da je suviše pričati i sigurna sam da će ga kao i naši poslanici Pokreta za promjene tako i svi poslanici u ovom Parlamentu svesrdno podržati. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:32:15)

Zahvaljujem uvaženoj poslanici Bogavac i hvala joj na vremenu koje je racionalno koristila. Sada ispred Kluba Socijalističke narodne partije ima riječ poslanica Milosava Paunović.

MILOSAVA PAUNOVIĆ (28.07.22 11:32:30)

Poštovane građanke i građani, pošto i vama ovaj zakon i te kako ide u prilog i drage bebe,

Ovaj zakon je rezultat rada Ženskog kluba, predanog rada Ženskog kluba od samog formiranja do danas, i nešto čime ovaj Parlament treba da se ponosi i treba da se bavi i na ovaj način da je sreće da rješavamo konkretna životna pitanja, a ne da se rasplinjavamo i da se bavimo nekim apsolutno bespotrebnim stvarima i temama koje nijednom članu naše zajednice ne idu u prilog, slobodno se može reći.

Dakle, žene u ovom Parlamentu su predano radile na ovom zakonu u proteklih skoro godinu dana. Prije svaga, izdvojile su sredstva u budžetu, kako smo čuli od gospođe Pavićević, koja su oko pola miliona evra plus edukacije koje će sprovesti UNICEF i na taj način osveščivati i stavljati akcenat na značaj koje ima dojenje kako za majku tako i za bebe.

Dakle, Ženski klub je nakon toga što je obezbijedio sredstva za sprovođenje ovog zakona aktivno i dalje nastavio da radi, posjetile su u okruženju slične primjere, bile su u Hrvatskoj gospođa Branka Bošnjak, da bi preuzela dobru praksu i da bi se na taj način i uz pomoć realizovala ova ideja u našoj zemlji.

Ono o čemu su govorile moje prethodnice o značaju dojenja reći ću samo kratko iako su kolegice posalnice mnogo bolje to, koje su iz struke, obrazložile. Reći ću, prije svega, sa pravne strane šta ovo u stvari znači za svaku majku i za dijete. Dakle, u okviru Kliničkog centra postoji banka tkiva i ćelija koja je kao organizacioni dio Kliničkog centra ovlašćena za postupke prikupljanja, obrade, očuvanja, skladištenja ili distribucije tkiva i ćelija, a može biti ovlašćena za dobijanje i testiranje tkiva i ćelija. Dakle, da bi se sproveo ovaj zakon potrebno je da se humano mlijeko proglasi tkivom i ćelijom da bi ušlo na taj način kao mogućnost da se koristi iz banke tkiva i ćelija. Suština ovog zakona je ta.

Takođe, ovim zakonom je započeto podizanje svijesti iako je prema istraživanju UNICEF-a u posljednje vrijeme u Crnoj Gori porasla svijest o značaju dojenja ipak ovo je jedan dobar korak i dobar primjer kako će se to nadam se uz tu edukaciju koja će se sprovoditi u svijest svake majke i dalje nastaviti da razvija u Crnoj Gori. Prema UNICEF-u, takođe, iako je dojenje prirodan čin riječ i o ponašanju koje se uči. Upravo je zato potrebna ovakva edukacija, upravo je zato potrebna podrška na ovaj način da bi žene shvatile značaj dojenja koji ima i za njih i za njihovu djecu. Takođe, UNICEF je i Svjetska zdravstvena organizacija preporučuju da majka u prvom satu čak nakon rođenja djeteta obavli, da kažem tako, dojenje, nakon porođaja, a da to nastavi tokom prvih šest mjeseci od rođenja djeteta. Na žalost, postoje majke koje iz različitih razloga bilo da su to bolest ili stanje u kojima se nalaze, bilo da su to komplikacije pri porođaju i tome sl. nisu u mogućnosti da doje svoje dijete i upravo tome služi pomoć takvim majkama i prije svega prijevremeno rođenoj djeci ili djeci koji su rođeni kod komplikovanih porođaja gdje majka nije u stanju da doji pomaže da se na taj način humano mlijeko iskoristi iz banke i da se toj djeci pomogne i da ta djeca dobiju na taj način humano mlijeko koje nijedna formula i nijedna druga hrana ne može da zamijeni.

Prije svega, humano mlijeko prema nekim istraživanjima, u stvari prema svim istraživanjima, sadrži hranjive materije, minerale, vitamine, vodu, antitijela sve ono što je potrebno bebi za normalan razvoj i za

normalan život. Takođe, brojna istraživanja ukazuju na to da dojenje nakon prvih dana rođenja djeteta do šest mjeseci kasnije u životu smanjuje rizike od nastanka brojnih opasnih bolesti od infekcija, čak dijabetisa, a takođe ima i veoma pozitivne efekte na majku koja doji čak prema nakim istraživanjima dovoljno je samo to reći da smanjuje rizik od nastanka karcinoma dojke ili grlića materice u kasnijim godinama.

Prema tome, ovo je višestruko korisno, ovo je primjer šta treba da radimo, primjer kako da doprinesemo zdravlju naše nacije koje ne treba da ima nikakvu alternativu niti bilo kakav drugi prioritet koji će biti ili bi bio značajniji od toga. Još jednom kažem da se ponosim rezultatima rada Ženskog kluba i naravno što je rekla kolegunica Bogavac suvišno je pričati o tome da će poslanički Klub Socijalističke narodne partije podržati ovo zakonsko rješenje. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:37:48)

Zahvaljujem poslanici Paunović.

Sada riječ ima ispred Kluba Demokrate - Demos, poslanica Tamara Vujović.

Izvolite, kolegнице.

TAMARA VUJOVIĆ (28.07.22 11:37:57)

Pozdravljam sve poštovane kolege i kolegice,

U Zakonu o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja uvodi se i pojam humanano mlijeko prvi put kao lijek, a ne kao hrana, čime nalazi mjesto u zdravstvenom setu zakona. Tačno je, majčino mlijeko za prematuruse, ali i za zdravu djecu i lijek i hrana i ljubav. Ovim zakonom afirmiše se doniranje mlijeka od strane donorki koje imaju višak mlijeka i pohranjivanje tog mlijeka u banku ćelija i tkiva. Banka tkiva i ćelija, polnih ćelija, matičnih ćelija i drugo predviđeno je da se nalazi u okviru Kliničkog centra i da bude baza za sve vrste ćelija i tkiva na uređen način koji propisuje, adekvatnu sljedljivost procesa doniranja tkiva od donorki do banke, obrada, pohrana, skladištenje, distribucija. Ministarstvo zdravlja je smatralo i u tome jeste bila suština amandmana da samo Klinički centar može obezbijediti adekvatne uslove za to. Napominjem ovo zbog toga, jer je ovo bio dio debate kada se govorilo i o doniranju i pohrani polnih ćelija koje smo imali kada smo izrađivali u okviru Ženskog kluba Zakon o vantjelesnoj oplodnji, gdje smo saznali tom prilikom da se polne ćelije pohranjuju i u privatnim zdravstvenim ustanovama koje se bave vantjelesnom oplodnjom. Dakle, potrebno je urediti ovaj dio normativno, jer imamo pritužbe od strane zainteresovane javnosti, da je donijet Zakon o vantjelesnoj oplodnji, a nijesu donešena sva potrebna podzakonska akta, te je ono što smo zakonom omogućili, a to je doniranje polnih ćelija i dalje suštinski nemoguće zbog nedostatka odgovarajuće normative. Ovom prilikom apelujem na to, da budemo odgovorni, da obezbijedimo uslove da uredimo naš sistem tako da ove plemenite zamisli koje donosimo budu i ostvarive.

Hrvatska je prošle godine otvorila Banku humanog mlijeka, oni imaju dvije hiljade beba kojima je stalno potrebna donacija mlijeka i djece čije majke ne mogu da doje. Dakle, prematurusi i djeca čije majke ne mogu da doje. Za njihove potrebe oni su izračunali da je potrebno oko 1.000 litara mlijeka u toj banci upoređujući brojke i veličinu naših država i stopu rođenja dolazimo do računice da bi u Crnoj Gori trebalo oko 100 litara mlijeka da postoji u toj banci. Tu dolazimo do problema koji želim ovoj prilikom da osvjetlim, to su problem malog procenta dojenja u Crnoj Gori, pod dva, problem donorstva u Crnoj Gori. Oba problema su važna. Prema istraživanju ishrane novorođenčadi koje je sproveo UNICEF u Crnoj Gori 2018. godine, samo 20% beba se do petog mjeseca hrani isključivo dojenjem, jako mali procenat u evropskim uslovima, kad se poredi. Najmanji procenat beba koje su podojene majčinim mlijekom u prvom satu nakon rođenja upravo u Crnoj Gori, dakle najniži u cijeloj Evropi. Trajanje dojenja, isključivog dojenja, je pola mjeseca u gradskim sredinama, i samo mjesec i po u seoskim sredinama. Jedna od pet žena u porodilištu doji. Ja sam po zanimanju fizijatar, bavim se ranim neuromotornim razvojem i kod nas važi zlatno pravilo, prvih hiljadu je ključno, misli se prvih hiljadu dana za rani rast i razvoj, a možemo onda misliti koliko su važni prvi dani ili prve sedmice. Dakle, nema dovoljno mlijeka, to jeste dojenja, ni za zdravu vremensku djecu tj. na vrijeme rođene bebe. Zbog čega je to tako kada se smatra da samo 10% žena ne može da započne laktaciju, a 90% uz mjere podrške bi moglo? Zašto je tako kada se zna da je hranjenje mlijekom najbolji način da se započne život?

Dakle, potrebna je podrška cijelog sistema, ne samo da mi donesemo plemenit zakon. Podrška porodice, podrška patronažnih sestara, edukacija u porodilištu i jedna konstatna kampanja da se započne i održi način pravilnog dojenja. Ovo je vrlo važno zbog toga što dojenje kao što smo čuli utiče na rani rast i razvoj djeteta, a takođe je veoma zdravo za dojilju, za majku. Mlijeko je prosto rečeno prva vakcina koju

bebe dobijaju i najbolji izvor nutritijenata. Dojenje utiče pozitivno i na zdravlje žene i jedan od načina je bilo zabraniti reklamiranje formula koje su supstitucija za majčino mlijeko. Dakle, dovoljno govori o tome koliko je važno dojenje da je u vrijeme kovid infekcije rečeno da je dozvoljeno kovid pozitivnoj majci da doji dijete, jer benefit uveliko nadilazi rizike od toga da bi beba eventualno oboljela. Vrlo je simbolično da govorimo o ovome, jer 1. avgusta počinje nedjelja dojenja i drago nam je da čujemo da je započeta aktivna kampanja koja se zove Porodilište po mjeri beba, gdje je aktivno promovisano i dojenje, i koža na kožu, odnosno bliski kontakt majke i bebe tokom cijelog vremena boravka u porodilištu i da su komisije Ministarstva zdravlja i UNICEF aktivne uključene u ovaj proces. Zašto je važno, jer je pokazano da prijevremno rođena djeca imaju bolje ishode liječenja. Takođe, kao što je rekla uvažena poslanica Pavičević, smanjuje se stopa smrtnosti odojčadi koja je u Crnoj Gori, sada 4,4 bebe na hiljadu živorođene djece, što jeste niše nego prosjek u Evropskoj uniji koja je 3,4 na hiljadu, ali smo negdje u prosjeku Evropskih zemalja. Nećemo govoriti o statistici važno je učiniti sve da se svaki dječji život spasi. Zato je važno promovisati dojenje, ali i donorstvo. Kako? Nema se mlijeka ni za svoju djecu, kupuju se formule, kako onda napuniti ovu banku mlijeka?

Dolazim do problema broj dva, a to je problem donorstva u Crnoj Gori. Nema zainteresovanih za donorstvo organa, od prvog Zakona o presađivanju djelova tijela 2012. godine, samo 165 crnogorskih građana je imalo donorsku karticu, 2016. godine bilo je 300 ljudi, dakle aktivna saglasnost donora i nakon smrti da se porodica složi. Sada smo izbacili to da se porodica složi, znači uzima se neka pretpostavljena saglasnost. Međutim i pored ovih olakšica u Crnoj Gori nema kadaveričnih transplantacija. Mi smo dio Eurotransplant mreže, naši pacijenti mogu da dobiju organe brže i bolje iz inostranstva, ali da bi dobijali mi moramo i da naučimo sebe da dajemo. Dakle, moramo da radimo na podizanju svijesti naših građana da se aktivno uključe u promociju doniranja organa. Postoje svijetli primjeri koje smo imali nedavno da daju ljudi bubreg prijateljima, komšijama i to je zaista herojstvo, ali predstavlja jedan, da tako kažemo, herojski izuzetak. Potrebno je podizati svijest o zavještanju organa zato što to može da spasi mnoge živote. Da bi se podigla svijest potrebno je stalno voditi ovu kampanju, zatim imati meedicinsku i pravnu pouzdanost procesa, sinhronizovani rad sistema u pravcu afirmacije donorstva, i naći način komunikacije sa građanima koji su sumnjičavi, koji odmah misle da je to neka zloupotreba, ali i imamo mentalitetsku nit koja posebno poštuje umrloga tako da treba tu naći pravu mjeru da se sistem stalno obraća građanima. Naravno i doniranje mlijeka spada u doniranje i podrazumijeva podizanje procenata žena koje doje i znanje o značaju koje može da ima nečiji human čin da donira mlijeko za zdravlje tuđe bebe.

Prošle nedjelje smo izabrali a kod nas je položila zakletvu zaštitnica prava djeteta. Tada sam tražila riječ da eto se obratim gospodinu Bjekoviću, ali ili nije bilo vremena za moj klub, pa ću sada iskoristiti da poručim uvaženoj gospođi Mijušković, da joj čestitam na ponovnom imenovanju i da joj kažem, da je pred njom veoma težak zadatak, a ovo su neki od dokaza eda treba još marljivije raditi. Naša djeca su na posljednjem mjestu u svijetu po broju ili procentu primjenjenih MMR vakcina, 18%. Naše svako peto dijete je dojeno, naše svako treće svijete je u riziku od siromaštva ili u nekom obliku višestruke deprivacije. Dakle, udružimo snage sa drugim institucijama Parlemanet i Ženski klub vam stoji na raspolaganju, ovo govorim zaštitinici prava djeteta, da na kraju naših mandata ne bude ovakva sumorna statistika. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:46:27)

Zahvaljujem poslanici Vujović.

Nastavljamo dalje ispred Kluba Crno na bijelo poslanica Božena Jelušić.

Izvolite, kolegice.

BOŽENA JELUŠIĆ (28.07.22 11:46:37)

Možda bi nam poslanik Knežević, poslije objasnio zašto bi to bio klub Samsung ili Xiaomi.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:46:52)

Ja se izvinjavam da se vratimo na temu. Ispred Kluba Crno na bijelo u obrazloženju zakona čiji su podnosioci članovi Ženskog kluba, riječ ima poslanica Božena Jelušić.

BOŽENA JELUŠIĆ (28.07.22 11:47:08)

Nekada su banke humanog mlijeka postojale, a zvale su se srodnice, prijateljice, komšinice, dobre žene, žene iz susjedne postelje, koje su, razumije se, bez ikakvog zakona ili bilo čega uspijevale da pomognu ženi koja nije bila u prilici fiziološki ili iz bilo kojih drugih razloga da svom djetetu najbolju moguću hranu i istovremeno lijek. Od tada je prošla cijela jedna da kažem konzumeristička orgija u kojoj se što šta mijenjalo, a i razumije se žena je došla u priliku da na drugačiji način i radi i privređuje i da se drugačije odvijaju njene porodične obaveze. Zbog toga su svi oblici podrške koje društvo može pružiti ženama i djeci nešto što je imperativ tih društava. Podsjetiću da su puna prava žene u Crnoj Gori, i u nekada velikoj zajedničkoj državi, dobile od 1946. godine na dalje. Dakle, nije bilo riječi o tome da tih prava nije bilo, ali su izostali svi mogući centri podrške koji bi ženama omogućavali da stvarno i ostvare jednakost ka kojoj se težilo. Zato ta jednakost nije ostvarena, a jedan od tih oblika jednakosti, između ostalog, bi trebalo i moglo bi i morale bi da budu banke humanog mlijeka.

Banke humanog mlijeka su u isto vrijeme poštovanje prava djeteta na liječenje i na najbolju moguću podršku, u momentu ako je to dijete prijevremeno rođeno, ili nije u prilici da iz bilo kojeg razloga dobije najbolju moguću hranu i opskrbu. U isto vrijeme to je briga o majci, o zdravlju majke i o njenoj želji da sopstveno dijete podrži ukoliko nije u stanju zbog dvostruke ili trostruke trudnoće da obezbijedi dovoljne količine, ukoliko je hospitalizovana i nije u prilici da iz položaja koji ima pomogne svom djetetu ukoliko je prisiljena da zbog zdravstvenih razloga pije određene lijekove, dakle postoji čitav spektar razloga zbog čega je ovaj zakon svojevrsna podrška i na neki način odgovara i pravu žena na pomoć.

Konačno, na trećem mjestu, mada ne manje značajnom, ovo je znak koji država šalje svojim građankama i građanima koliko je briga o natalitetu značajna. Ovo nije populistički zakon, niti je jednokratni zakon, niti je nešto čime se paradira već jedno dugoročno rješenje ako znamo da u Evropi već u ovom trenutku postoji oko 300 banki mlijeka, da u svijetu postoji oko 750 banki mlijeka da je to nešto što je rastući trend upravo zbog uslova života, zbog na kraju krajeva i novih izazova koja nam nameće jedno društvo u kojem su češći i virusi i zdravstveni problemi i u kojem je dinamika i brzina života takva da može dovesti u poziciju da novorođenim bebama bude prepreka

Voljela bih da, bez želje za polemikom, pošto smo čuli koliko je važno donorstvo, u potpunosti podržavam sjajnu diskusiju koju je poslanica Vujović imala o tome da mi nijesmo spremni i nijesmo pokazali dovoljnu spremnost da dajemo ukoliko želimo već i da koristimo sve one evropske servise koji znače poklanjanje kadaveričnih organa ili donorstvo. Ona je rekla da mi već imamo, je li tako, ovdje ljude koji doniraju organe, žive ljudi, nije riječ o kadaveričnim organima, ja bih samo da ispravim. Prva osoba koja je u Crnoj Gori donirala bubreg nesrodniku nije muškarac nego je žena. Među tim donorima zapravo dominiraju donorki. Ja bih voljela da uvijek ih na kraju koristimo umjesto riječi ljudi, svi smo ljudi, ali to ljudi ipak ima jednu konotaciju u jednom maskulinom sistemu, sasvim posebnu, da ispod takve jedne oznake stoji i da je u pitanju prva žena i da su žene te koje su prve spremne da doniraju.

Naravno, ovakva jedna banka je neprofitna organizacija. Ona mora da obezbijedi da majka, bilo koja žena koja ima mlijeko u većim količinama ne smije to mlijeko da prodaje. Naravno postoje vrlo jasne regule i principi ko sve može biti donorka, na način očuvanje neprofitnosti ove organizacije, čime garantuje država upravo iznosom sredstava kojih dodjeljuje, upravo svojim pokazivanjem da je spremna da stane iza prava djeteta na najbolji mogući lijek i hranu i iza prava majke da bude podržana kada nije u prilici da svom djetetu to pruži i iza obaveze države da svim svojim činjenjem ili nečinjenjem pokazuje da joj je zaista stalo do sistemske brige o natalitetu. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:52:49)

Zahvaljujem poslanici Jelušić, a sada ispred Kluba SD-a riječ ima poslanik Boris Mugoša. Izvolite kolega.

BORIS MUGOŠA (28.07.22 11:52:58)

Zahvaljujem predsjedice Skupštine, uvažene poslanice i poslanici, poštovane građanke i građani, Evo još jedna tema koja zaslužuje izuzetno veliku pažnju, nažalost, prećićemo brzo preko nje, jer je mnogo više vremena trošimo na neke druge teme zemaljske, vanzemaljske itd. umjesto da se bavimo onim što je život i što je suština života, a to je svakako problematika koju obuhvata ovaj zakon. Po hiljaditi put kažem, to iskreno kažem, da sam ponosan što sam zajedno sa kolegicama iz Ženskog kluba i predlagač ovoga zakona, zbog toga što po ko zna koji put pokazujemo čime bi trebali da se bavimo kao crnogorsko društvo. Mi smo, takođe, u amandmanu na Zakon o budžetu već omogućili sredstva za otvaranje banke humanog mlijeka, ali je bilo potrebno i da kroz ovo zakonsko rješenje stvorimo pravni osnov da bi se ta banka humanog mlijeka otvorila u Crnoj Gori. Prethodne govornice su zaista detaljno obrazložile zbog čega

je važno humano mlijeko, kako za one bebe koje su za prijevremeno rođene tako i za bebe koje su rođene i sa malom tjelesnom težinom. Nevjerovatno je to sve važno i svi pokazatelji govore o tome da je i bolji motorni neurološki razvoj kod djece koja se hrane tim mlijekom nego mlijekom koje ga zamjenjuje. Druga stvar i rast i razvoj i taj imunološki sistem i sve druge stvari vezane za jedan adekvatan razvoj svakog malog djeteta. Zbog toga čini mi se da je izuzetno važno što uvodimo to i kod nas imamo značajn uporedna iskustva i kad je u pitanju Hrvatska i kad je u pitanju Srbija iz našeg okruženja. Naše kolegice su bile u Kliničko-bolničkom centru u Zagreb i obećana je stručna i svaka druga podrška od strane kolega iz Hrvatske da bi se i kod nas otvorila banka humanog mlijeka.

Dobro je što raspravljamo ovu temu u susret Svjetske sedmice dojenja koja se organizuje u prvoj sedmici avgusta i važno je da, ne znam da li je neko od kolega rekao, određene statističke podatke da prema tim podacima za 2021. godinu u Crnoj Gori jedna od četiri majke je podojila svoju bebu prvih sat vremena nakon porođaja, a tri od pet majki su potvrdile da im je beba dohranjivana u porodilištu. Takođe, i 94% njih je izjavilo da je potrebna bolja podrška zdravstvenih radnika dojenja u tim prvim danima.

Imamo i tu aplikaciju. Još jednom bih pozvao sve da informacije i savjete o dojenju pogledaju na toj aplikaciji koja se naziva *Bebo* i koju razvija UNICEF u saradnji sa Institutom za javno zdravlje, uz finansijsku podršku Evropske unije i da nekako svi doprinesemo zajedno toj promociji važnosti dojenja. Čini mi se da su to neke stvari kojima kao društvo moramo mnogo više da se bavimo. Nijesam siguran da smo dovoljno svjesni važnosti tih tema, vidjeli ste i podatke da smo među zemljama sa najmanjim procentom dojenja ide to naprijed, ali ne ide zadovoljavajućom dinamikom, mora mnogo više i promocije i edukacije. Hajde da to prebacimo i na teren koliko je i cijena mlijeka u komercijalnoj upotrebi drastično porasla, to sam vam rekao da je cijena Aptamila na primjer sa 14 na 17 eura i da su to naravno i sa te strane ogromni troškovi.

Moja apsolutna i iskrena podrška svemu ovome i nadam se da ćemo već sljedeće godine osjetiti benefite svega ovoga. Ovo su stvari koje ne donose političke poene, i nažalost, ovo su stvari koje vjerovatno neće puno ni interesovati neki širi krug onih koji gledaju u Parlament. Pretpostavljam da je, ajde mi svi smo saglasni, zalažemo se za ovo i to je nekako atmosfera koja ne podgrijava tenzije i možda to nije adekvatno za gledanje. Ne, ovo su stvari koje trebaju da imaju najveću pažnju, najveću gledanost, jer ovo su stvari koje donose suštinski boljitak za onaj dio populacije koji svima nama treba da bude najvažniji, a to su naravno djeca i novi naraštaj koji dolazi. Tako da sam zadovoljan što će ovo biti jednoglasna podrška, ali isto tako ovo je samo jedna karika, u cijeloj ovoj priči ima još toliko karika koje treba da dovedemo do onoga nivoa da bismo bili zadovoljni sa procentom dojenja u Crnoj Gori.

Na kraju, podrška ovome zakonu, ali negdje i poziv svim segmentima sistema, nije to samo dio zdravstvenog sistema, tu pozdravljam i veliku ulogu nevladinih organizacija, svi moramo biti na istom fonu da bismo još mnogo više uradili u ovoj oblasti, a vjerujem da to možemo, a siguran sam da to moramo. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 11:59:09)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

S obzirom da su iz Kluba Demokrate-Demos kolege podijelile vrijeme riječ dajem poslaniku Albinu Čemanu, kao posljednjem prijavljenom.

Izvolite, kolega Čeman.

ALBIN ČEMAN (28.07.22 11:59:25)

Zahvaljujem, poštovana Skupštino, uvažene građanke i građani,

Na početku svog obraćanja kao ljekar, a onda kao i poslanik moram iskazati zadovoljstvo ovim prijedlogom zakona koji su inicirale moje kolegice i kolege, koji će, nadam se, zaživjeti u praktičnom smislu i da neće ostati mrtvo slovo na papiru, pored svih izazova koje treba riješiti, kako bi zaživio u punom smislu. Neki od glavnih razloga kako bi on zaživio u pravom smislu jeste povećanje donatorske svijesti, promocija dojenja i promocija prirodnih porođaja. Sva ova tri navedena razloga u našoj državi su na veoma niskom nivou. Čuli smo da su ključne izmjene ovog prijedloga zakona da se predloženim članovima zakona između ostalog dodaje termin humano mlijeko i to humano mlijeko kao lijek, a ne kao hrana i da se humano mlijeko može donirati bankama humanog mlijeka koje će funkcionisati u okviru banaka tkiva i ćelija koje će biti organizacioni dio Kliničkog centra Crne Gore, a koji će biti ovlašćen za postupke prikupljanja, obrade očuvanja i skladištenja, a da će o radu banaka jednom godišnje direktor Kliničkog centra Ministarstvu zdravlja podnositi izvještaj.

Poseban značaj ovoga zakona jeste kada su u pitanju prijevremeno rođena djeca, bolesna djeca, kojima je humano mlijeko hrana, ali i lijek kako rekoše koleginice, ali i za terminski rođenu djecu čije majke zbog brojnih medicinskih razloga ne mogu dojiti svoje dijete. Kada je riječ o humanom mlijeku ono je specifično za ljudsku vrstu, superiorno je za ishranu novorođenčeta i odojčeta, a po svom sastavu odgovara nezrelim organskim sistemima ovog uzrasta. Humano mlijeko omogućava da se u uslovima intrauterinog razvoja, odnosno perioda dok je dijete još u utrobi majke, djelimično prenesu i na prve mjesecе ekstrauterinog života, odnosno kada se dijete rodi i dođe na ovaj svijet, kada su rast i razvoj veoma intezivni. Dakle, brojni su prednosti humanog mlijeka, a najznačajnije su da je biohemijski sastav prilagođen potrebama bebe, najbolje je svarljivo, pruža zaštitu od infekcija i alergija, a pošto živimo u 21. vijeku moramo razmišljati i o ekonomiji, najjeftinije za porodični budžet. Sličan dakle zakon imamo i u zemljama okruženja Hrvatskoj i Srbiji, drago mi je da će i Crna Gora imati zakon koji će, nadam se, riješiti ovaj problem. U tom smislu na poslanički Klub će apsolutno podržati ovaj prijedlog zakona. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:02:09)

Zahvaljujem poslaniku Ćemanu.

S obzirom da smo iscrpili listu prijavljenih za ovu tačku da li gospođa Pavićević želi da da završnu riječ ispred predlagača?

Izvolite, poslanice Pavićević.

VESNA PAVIĆEVIĆ (28.07.22 12:02:23)

Zahvaljujem predsjednice.

Prvo želim da kažem da sam izuzetno ponosna na sve žene iz našeg jenskog kluba koje su učestvovalе u svemu ovome, i jako mi je žao što danas nije gospođa Branka Bošnjak sa nama zbog zdravstvenih razloga, ali sam sigurna da ona sve ovo prati i da joj je žao što nije danas ovdje da ona sve kaže šta je radila i kako je prošla u toj studijskoj posjeti, da iscrpimo ta iskustva koja je ona donijela otud. Zahvaljujem se muškim kolegama, gospodinu Ćemanu, što je uzeo učešće u ovako vrlo osjetljivoj temi i našem pridruženom članu gospodinu Borisu Mugoši od kojeg imamo stvarno jednu izuzetnu saradnju u svim aktivnostima koje smo do sada radili. Stepен humanosti jednog društva mjeri se brigom prema osjetljivim populacijama i pojedincima, a najosjetljivija jedinka je novorođenče, posebno prijevremeno rođeno i kritično bolesno. Humano mlijeko je značajna pomoć u njihovoj borbi za preživljavanje, u borbi za manji broj dana na respiratoru, u borbi protiv infekcije, posebno sepse, u borbi za brži rast i razvoj i za kvalitetni život u kasnijoj dobi. Ako je ishrana humanim mlijekom veoma značajna za oblikovanje imunog sistema, a naučne studije su to dokazale, borbom za osnivanje banke humanog mlijeka borimo se za zdravo potomstvo Crne Gore što je od neprocjenjive važnosti za očuvanje i jačanje nacionalnog bića posebno u uslovima aktuelnih i najavljenih epidemija i pandemija. Potpuno sam sigurna da će svi poslanici ovog parlamenta podržati ovaj naš predlog. Zahvaljujem predsjednice.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:04:18)

Zahvaljujem, uvažena poslanice Pavićević

I ja sam sigurna da će biti podržan od svih poslanika i poslanica u ovom parlamentu i neobično mi je drago što Ženski klub izuzetno aktivan i što uvijek pronalazi dobre kvalitetne teme koje nas sve objedinjavaju, a koje su definitivno za interes svih u Crnoj Gori. Mogu da konstatujem da smo završili pretres po ovoj tački, a da ćemo se izjasniti naknadno. Dalje bi trebalo da raspravljamo o tački broj četiri, međutim predstavnik predlagača još uvijek nije pristigao pa ćemo napraviti malu rotaciju između tačaka četiri i pet. Nastavljamo sa tačkom pet, to je Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage i obrazovanju anketnog odbora za prikupljanje informacije i činjenice o postupanju nadležnih državnih organa i drugih subjekata u vezi sa projektom vjetroelektrane Možura. Podsjećam da je predlog odluke podnijelo 30 poslanika, izvjestioci odbora su Maja Vukićević Zakonodavnog odbora i Dragan Bojović Odbora za antikorupciju. Podsjećam da je članom 80, stav 2 Poslovnika Skupštine propisano da o predlogu za parlamentarnu istragu i obrazovanju anketnog odbora nakon dodatnog obrazloženja predstavnika predlagača i predstavnika nadležnog odbora Skupština odlučuje bez pretresa o predlogu u cjelini. Da li predstavnik predlagača želi dati dopunsko obrazloženje? Da. Poslanik Vladan Raićević će dati dopunsko obrazloženje.

Izvolite, poslanice Raićeviću.

VLADAN RAIČEVIĆ (28.07.22 12:05:44)

Zahvaljujem, predsjednice crnogorskog Parlamenta.

Poštovane kolegice i kolege poslanici, poštovani građani Crne Gore,

Danas je evo konačno pred nama postupak otvaranja parlamentarne istrage, odnosno postupak formiranja anketnog odbora koji će se baviti prikupljanjem informacija i činjenica o postupanju nadležnih organa i drugih subjekata u vezi sa projektom vjetroelektrane Možura. Dakle, većina vas, a tako i mnoge zemlje, kao i renomirane bezbjednosne institucije, su u posjedu sumnji da se u ovom slučaju radi o velikoj međunarodnoj korupcionarskoj aferi čiji kraci moguće, sumnja se, da vode i do Crne Gore, a kada je u pitanju davanje u zakup izgradnje i rad vjetroelektrane. Ova afera je predmet istrage i Europol i policije na Malti, što nas sve ohrabruje, ali i crnogorskih istražnih organa u prethodnom periodu koji su barem po dinamici isporučenih rezultata istrage poprilično zatajili. Po podacima koji su bili dostupni moglo se posumnjati da se u Crnoj Gori uočavaju veoma veliki propusti koji navode na to da se na prostoru naše države desila višemilionska korupcija kroz projekat koji će državu dodatno kroz ugovor o subvencionisanoj struji za 12 godina koštati 155 miliona eura. Kompanija Možura Wind Park koja upravlja sumnjivim i kontraverznim projektom vjetroelektrane na brdu između Bara i Ulcinja godinama posluje preko naše poznate banke što se može zaključiti na osnovu dokumentacije koja je pribavljena tokom novinarske istrage. Prethodna Vlada, mislim na onu prije 2020. godine, pa čak i mnogo ranije, je godinama skrivala od javnosti da je misteriozna of šor kompanija sa šest sejšelskih ostrva Cifidex Ltd na nekoliko mjeseci preuzela kontraverzni međunarodni projekat izgradnje vjetroelektrane na crnogorskom primorju. Misteriozna of šor kompanija sa šest sejšelskih ostrva krajem 2019. godine je postala vlasnik projekta Možura vrijednog skoro 90 miliona, uprkos tome što je imala akcijski kapital od samo jedan američki dolar. Provjerom je ustanovljeno da se radi o kompaniji koja je pod isragom evropske policijske službe Europol i policijskih organa države Malte, a u okviru istrage ubistva poznate malteške istraživačke novinarku Dafne Karuane Galicije.

Sve nam to govori koliko je ovo kompleksna tema, jedno veoma veliko i veoma važno istraživanje koje je, na žalost, platila životom pomenuta novinarka Dafna Karuana Galicija, te da je moguće na osnovu navedenog da zločin počinjen nad novinarkom, kažem moguće ne tvrdim, nego da je moguće i treba provjeriti da li vodi do Crne Gore. Smatramo da smo kao društvo koje je pretenduje da postane dio najrazvijenijih evropskih zemalja dužni da do kraja istražimo i otkrijemo sve pojedinosti ovog brutalnog zločina, kao i ove korupcionaške afere barem u onoj mjeri koja je u okvirima naših mogućnosti.

Ovom parlamentarnom istragom Skupština Crne Gore bi dala značajan doprinos u razotkrivanju ove afere koja je pogodila ne samo našu državu već i cijelu Evropu. Dakle, otvaranje pomenute parlamentarne istrage je način da kroz jednu krajnje otvorenu diskusiju i raspravu u ovom parlamentu skinemo sumnju i ljagu sa Crne Gore, a možda i činjenično potvrdimo da nije bila uzaludna žrtva novinarku Galicije koja je istraživala ovu veliku aferu zbog koje je svojevremeno pala i Vlada Malte. Ne sumnjam da će nam u svemu tome pomoći i međunarodni partneri koji su ovih mjeseci i te kako uključeni u prikupljanju dokaza kada je organizovni kriminal i korupcija u pitanju, te stoga pozivam sve odgovorne kolege iz ovog saziva parlamenta da podrže ovu parlamentarnu istragu kako bi obrazovali anketni odbor koji će se pozabaviti ovako važnim pitanjem, a koje direktno utiče na imidž naše pravne države. Nadam se da ćemo djelovanjem kroz rad anketnog odbora pokazati nepristrasnost što nije bio slučaj kada se uzimalo učešće u nekim prethodnim, jer složićete se, Crna Gora je od tada do danas poprilično poodmakla i otrgla se od okova prošlosti, željna pravde i istine. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:10:29)

Zahvaljujem poslaniku Raičeviću.

Proceduralno poslanica Daliborka Pejović.

DALIBORKA PEJOVIĆ (28.07.22 12:10:39)

Hvala Vam, uvažena predsjednice. Zaista će biti proceduralno obraćanje.

S obziroma na to da samo čuli obrazloženje ovog zahtjeva razmatrano je juče i na matičnom Odboru za antikorupciju samo želim da iskoristim priliku da kažem da ćemo mi danas u 13 h imati drugu sjednicu Odbora u pokušaju da razmatramo amandmane koje smo juče dogovorili i sa gospođom Bošnjak i naravno uputili smo amandmane ispred Kluba poslanika Demokratke partije socijalista upravo iz razloga

da bismo smanjili strogoću kvalifikacija koje su se pojavile u osnovnom tekstu i da bismo naravno otvorili mogućnost da nakon formiranja Anketnog odbora se zaista, do detalja, vrlo precizno i vrlo adekvatno upoznamo sa svim okolnostima. Upravo zato samo sam željela da napravim ovu intervenciju da se ne bi stekao utisak da će se ići sa ovim već sada, čini mi se, u javnosti i medijima prezentiranim tekstom koji smo i evo sada maloprije čuli. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:11:32)

Zahvaljujem poslanici Pejović.

Ovdje negdje na neki način možemo ovo tretirati i kao izvjestioce odbora s obzirom da sam upravo htjela da dam riječ izvjestiocu nadležnog odbora koji ovdje nije prisutan, ali Vi ste predsjednik tog nadležnog odbora. U svakom slučaju sa ovim smo završili tako da o predlogu ove odluke ćemo se naknadno izjasniti.

S obzirom na to da predlagača naredne odluke očekujemo svakog trenutka dajem pauzu pet minuta.

-Pauza-

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:19:58)

Poštovane kolege i kolegice,

Nastavljamo sa četvrtom tačkom predloženog dnevnog reda - Predlog odluke o otvaranju Parlamentarne istrage i pokretanju anketnog odbora radi prikupljanja informacija i činjenica o postupanju pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost u odnosu na događaje na Cetinju 4. i 5. septembra 2021. godine. Podsjećam da je Predlog odluke podnijelo 37 poslanika.

Ovlašćeni predlagač u ime podnosioca Predloga odluke je poslanik dr Damir Šehović.

Izvjestioci odbora su Nataša Jevrić, Zakonodavnog odbora i Melvudin Nuhodžić, Odbora za bezbjednost i odbranu.

Podsjećam da je članom 80 stav 2 Poslovnika Skupštine propisano da u predlogu za Parlamentarnu istragu i obrazovanju anketnog odbora nakon dodatnog obrazloženja predstavnika predlagača i predstavnika nadležnog odbora Skupština odlučuje bez pretresa o predlogu u cjelini.

Da li poslanik Šehović želi dati dopunsko obrazloženje? Da.

Izvolite, poslanice Šehović, imate 10 minuta na raspolaganju.

DAMIR ŠEHOVIĆ (28.07.22 12:21:04)

Hvala, predsjednice Skupštine.

Poštovane kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Vama je poznato da je poslanički Klub Socijaldemokrata Crne Gore pripremio, a 38 poslanika potpisalo inicijativu za otvaranje Parlamentarne istrage i formiranje anketnog odbora povodom postupanja Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Uprave policije i Agencije za nacionalnu bezbjednost tokom događaja koji su se desili na Cetinju 4. i 5. septembra prošle godine.

Kao što znamo svi mi koji smo danas ovdje u sali, ali je tome svjedočila i čitava crnogorska javnost događaji od 4. i 5. septembra 2021. godine i postupanja nadležnih državnih organa tokom istih su pratile brojne kontraverze koje ni do dan danas nijesu razjašnjene. Podsjetiću vas da je 42. Vlada formirala određeni radni tim koji je trebao da se bavi tim pitanjima međutim ni do dan danas nije poznato šta je konačan epilog rada tog radnog tima što je sve skupa, kao i interes javnosti koji je evo već godinu dana prisutan, doprinijelo da SD inicira ovakav akt ka Skupštini u vjeri da će doći do podrške od strane kolega poslanika kako bismo na jedan objektivni i nepristrasni način dobili punu istinu o događajima koji su se tih dana dešavali na Cetinju.

Naime, znamo da je, naš je utisak, a i ne samo naš nego siguran sam i utisak većine građana Crne Gore da su građani koji su tih dana bili okupljeni na Cetinju da su oni bez ikakvog valjanog razloga i povoda bili izloženi pretjeranoj upotrebi sile od strane pojedinih državnih organa. Upravo je želja za otvaranjem ove Parlamentarne istrage i formiranje anketnog odbora rezultat potrebe da utvrdimo punu istinu o tome zašto su nadležni državni organi tih dana radili to što su radili. Vjerujem da će nam ova parlamentarna istraga, ukoliko bude podržana od strane ovog visokog doma, pomoći da dobijemo konačno odgovore na pitanja zašto je Cetinje tih dana bilo izloženo jednom klasičnom desantu mogu da kažem, odnosno pretjeranoj

upotrebi sile koja se manifestovala kroz ogromnu količinu iskorišćenih šok bombi, suzavaca pa čak i gumenih metaka. Ni do dan danas crnogorska javnost nije dobila odgovor na pitanje zašto su građani koji su samoinicijativno pošli na Cetinje da bi iskazali svoj politički stav bili izloženi toj vrsti hemijske torture, tako da se izrazim, od strane Ministarstva unutrašnjih poslova, odnosno Uprave policije.

Ono što će nam, vjerujem, ova Parlamentarna istraga pomoći jeste i dobijanje odgovora na ključno pitanje - da li je tih dana bilo promjene u komandnom lancu, te da li su u proces donošenja odluka bili uključeni i ljudi koji na to nijesu imali zakonsko pravo. To je važno pitanje na koje očekujemo da dobijemo odgovor jer ukoliko se ispostavi da je sastavni dio komandnog lanca bio i neko ko na to nije imao ni zakonsko ni ustavno pravo onda definitivno taj neko koji je bio uključen u proces donošenja odluka treba da u skladu sa zakonom snosi odgovornost. Tako da vjerujemo da je to još jedno od pitanja na koje će naša javnost dobiti odgovore koje već čeka punih godinu dana.

Vrlo će interesantno biti, uvažene kolege i građani Crne Gore, da dobijemo punu informaciju i o čuvenom Molotovljevom koktelu koji je izmišljen i koji je poslužio kao povod za početak policijske intervencije. Sjećate se da je navodna vijest o navodno bačenom Molotovljevom koktelu na policiju bila okidač da bi policija krenula da Cetinje zatrpava šok bombama i suzavcem. Vrlo će biti važno da dobijemo odgovor i na pitanje ko je iz neposrednog okruženja bivšeg premijera, gospodina Krivokapića, dao sebi za pravo da tu lažnu informaciju objavi i na zvaničnom Twitter nalogu da li Vlade ili tadašnjeg premijera manje je važno, ali je važno da je ta informacija bila neistinita i važno je da ona poslužila suštinski kao povod za pomenutu intervenciju.

Vjerujem da će nam otvaranje Parlamentarne istrage o ovim nemilim događajima pomoći da osvijetlimo jedan slučaj koji se u međuvremenu desio, a vezan je za jednog policijskog službenika, Petra Kneževića, koji je po sopstvenom priznanju to smo svi mogli da čujemo tih dana bio u direktnoj komunikaciji sa pojedinim kriminalnim grupama. Podsjetiću vas, uvažene kolege, da je naša javnost mogla da čuje snimak u kojem pomenuti gospodin tvrdi da je on direktno držao brojne kriminalne grupe tih dana u komunikaciji i da je sebi dao za pravo da okupljene na tom skupu nazove bagrom i ostalim pogrđnim riječima koje ovdje ne bih želio da ponavljam. Zato je važno, uvažene kolege, da kroz jedan nepristrasan mehanizam, kakav jeste mehanizam Parlamentarne istrage i na to pitanje naša javnost dobije punu istinu, jer ne znam šta je bolji mehanizam od Parlamentarne istrage, da bismo saznali sve činjenice koje su vezane za ovaj događaj, odnosno ove događaje koji su se desili na Cetinju tokom prethodne godine. U tom kontekstu bi bilo vrlo važno da dobijem odgovore na pitanje da li je ovaj snimak prije svega autentičan, a ne znam zašto nadležnim dravnim organima i dalje ne polazi za rukom da nam daju jasan odgovor na to pitanje, ako jeste autentičan onda će nam biti vrlo interesantno da vidimo sa kojim to kriminalnim grupama je pomenuti gospodin bio u kontaktu nakon čega će, ako se ispostavi to tačnim, nadležni državni organi vjerovatno morati da rade svoj posao. Ovdje posebno ne bih naglašavao još jedan problem koji se često pominje, a vezan je za navodno prisustvo pojedinih naoružanih lica u nekim vjerskim objektima, svjedočili smo i sami tvrdnjama da je takvih lica bilo u pojedinim vjerskim objektima tih dana na Cetinju i ja računam da je interes i onih koji tvrde da je toga bilo kao i ovih drugih koji smatraju da to nije istinita informacija da kroz Parlamentarnu istragu dobijemo odgovor i na to pitanje.

Mi uvažene kolege, prosto nemamo pravo da ovaj slučaj zataškamo, ali imamo obavezu pred prije svega građanima Cetinja koji su ni krivi ni dužni ispašatali zbog ove sramne, moram tako da kažem, policijske intervencije tokom 4. i 5. septembra 2021. godine, ali imamo obavezu i prema svima ostalima da ovaj slučaj do kraja rasvijetlimo i željeli smo da to uradimo na jedan objektivan i nepristrasan način i činilo nam se, a danas smo još više ubijeđeni u to kada smo pokretali inicijativu da je ovo mehanizam koji može da nas dovode do pune istine. Kažem, interes većinske crnogorske javnosti, makar ja smatram da je većinska, koja ovu akciju smatra krajnje neprofesionalno izvedenom je da se sazna svaki detalj o tim događajima. Vjerujem da je jednako tako interes onih koji dan danas tvrde, a među njima je i aktuelni premijer da ne samo da je postupanje nadležnih državnih organa tih dana bilo zakonito nego da su oni ponosni na ta postupanja, da je on lično ponosan na ta postupanja, vjerujem da je i njihov interes interes odlazećeg premijera Abazovića da se stavi tačka na ovo pitanje na način što će se utvrditi puna istina. Nadam se da činjenica da je tih dana na čelu kompletne akcije bio neko ko je pokrivaio važnu funkciju koordinatora svih službi bezbjednosti, tadašnji vicepremier, a današnji premijer, da ta činjenica neće biti argument nekome da ne podrži ovu inicijativu. Pogotovo zbog toga što smo imali priliku, uvažene kolege, da čujemo o strani samog premijera, tadašnjeg koordinatora svih službi bezbjednosti, da on ne da nema ništa protiv formiranja anketnog odbora i pokretanju ove parlamentarne istrage nego da će založiti svoj politički autoritet kod svojih kolega u Parlamentu da i oni podrže ovakvu inicijativu.

U svakom slučaju, nadam se da su oni i dalje na tom stanovištu, vjerujem da i kolege koje ne dijele naše političke stavove takođe u ovoj inicijativi vide dobar način da prosto potvrde svoj politički stav koji su nebrojeno puta ponovili i računam da ćemo tokom izjašnjavanja, tokom današnjeg dana, pokazati zrelost, da ćemo pokazati odgovornost i da ćemo svi skupa smoći snage da damo podršku ovakvoj inicijativi i da u naredna tri mjeseca pokušamo da završimo rad, koliko je ovom inicijativom i predloženo.

Na kraju mi ostaje da se zaista zahvalim kolegama koji su svojim potpisom dali podršku ovom predlogu SD-a, da im se zahvalim na spremnosti koju su pokazali da zajedno sa nama ovo pitanje otvorimo i da ga zatvorimo i računam da će takva naša spremnost biti prepoznati od strane kolega sa ove druge strane i da ćemo svi skupa onako kako to dolikuje ovom domu na jedan civilizovan i nepristrasan i objektivna način imati priliku da radimo u ovom anketnom odboru i da ćemo za tri mjeseca biti u prilici da i Skupštinu Crne Gore, ali i građane Crne Gore informišemo o onome što je u taj anketni odbor tokom tog svog tromesečnog rada radio. U svakom slučaju vas, uvažene kolege, pozivam da istu podržimo i pozivam vas da prosto podrškom formiranju anketnog odbora svi skupa doprinesemo da se sa /prekid/ pređe na činjenice i da svi skupa damo doprinos da se ovo pitanje zatvori onako kako mu dolikuje u institucijama sistema i na bazi činjenice. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:33:13)

Poslaniče Šehoviću, čekali smo Vas da dođete da bismo počeli sa raspravom oko ove tačke i imamo danas takođe vrlo naporan, obiman rad.

Zaista vas molim da vodite računa o vremenu koje je poslovnički predviđeno za raspravu. Možete proceduralno samo mi recite u kom dijelu?

MILAN KNEŽEVIĆ (28.07.22 12:33:40)

Vama ću da se obratim.

Smatram da je bilo vrlo svrsishodno da Vi ili kolega Šehović kao obrazlagrač ove inicijative obavijestite javnost da ova inicijativa nije dobila osnov zakonitosti i ustavnosti na Zakonodavnom odboru niti je dobila saglasnost većine članova matičnog Odbora za bezbjednost i odbranu i to u značajnoj mjeri govori o karakteru ove inicijative i smatram da bi bilo svrsishodno da, imajući u vidu ovo što sam saopštio, kolega Šehović koliko je danas odustane od ove inicijative.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:34:29)

Zahvaljujem poslaniku Kneževiću na intervenciji.

Poslaniče Kneževiću, u pravu ste što se tiče izvještaja Odbora.

Takođe ja ću Vas podsjetiti da postoji veliki niz akata koji su prošli kroz Skupštinu Crne Gore sa sličnim i istim stavovima, odnosno da odbori nijesu zauzimali stavove, da su imali negativno mišljenje pa su se sve takve tačke takođe raspravljale u plenumu. Poslovnička obaveza je da odbori u svakom slučaju zasijedaju po tim tačkama. To je obrazloženje vezano za proceduru, a svakako će kolega Šehović, kao predlagrač, vjerovatno se odnijeti na ovaj Vaš predlog oko povlačenja.

Poslaniče Kneževiću, izvolite.

MILAN KNEŽEVIĆ (28.07.22 12:35:23)

Vrlo kratko, ne sporim ja da plenum može da raspravlja o ovoj tački dnevnog reda nego sam smatrao da je vrlo bilo svrsishodno da se obavijesti javnost i kolege poslanici pošto smo u finišu proljećnjog zasijedanja da imamo ove informacije i da bi bilo dobro da kolega Šehović, ukoliko želi da se sazna puna istina o Belvederu, uključi i neke druge koji imaju drugačije viđenje na to ukoliko bi došli do prave istine i imali sadržajnu raspravu. To je bila moja namjera, ne nikako da dovodim u pitanje da li je ona mogla da se nađe na dnevnom redu i mislim da smo se oko toga razumjeli. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:36:04)

Zahvaljujem, poslaniče Knežević.

U svakom slučaju Vi ste kroz vašu proceduralnu reakciju obavijestili javnost u ovom dijelu. Znaete da nije praksa obavještavanja javnosti vezano za stavove odbora, a sada će poslanik Šehović takođe proceduralno reagovati.

Izvolite, poslaniče Šehoviću.

DAMIR ŠEHOVIĆ (28.07.22 12:36:22)

Hvala predsjednice.

Dakle, dozvolite mi da se saglasim u svemu sa kolegom Kneževićem i da kažem da ja smatram da je važno da se ovdje saopšte činjenice koje se vezuju za dva skupštinska odbora koja su zasijedala povodom ove tačke dnevnog reda. Riječ je o Zakonodavnom odboru i o Odboru za bezbjednost i odbranu. Nijesam našao za shodno da u svom uvodnom izlaganju pomenem to zato što imamo izvjestioce tih odbora pa sam računao da će oni da se jave i da obrazlože svoje inicijative, odnosno da obrazlože odluku koju su i jedan i drugi odbor donijeli. Ono što ja mogu da saopštim, a čini mi se da sam u pravu, je da se Zakonodavni odbor zaista nije bavio ni zakonitošću ni usklađenošću sa pravnim sistemom iako je njegova nadležnost jedino to. Stekao se utisak, a to se lako može potvrditi, da se on izjašnjavao o meritumu same inicijative na šta kolege poslanici imaju pravo, ali mi se čini da niko nema pravo da zloupotrebljava nadležnost samog odbora i da umjesto da se izjašnjava usklađenosti nekog akta sa Ustavom i propisima da on načinom glasanja pokazuje svoj odnos prema suštini samog akta. Jedva sam čekao da neko iz Zakonodavnog odbora saopšti, a šta je to nezakonito i neustavno u ovoj inicijativi, naravno da nema argumenata za tako nešto, ova inicijativa jeste podnešena u skladu sa Ustavom i zakonom, a poslanici će imati priliku da se o njoj izjasne tokom dana kada to bude na dnevnom redu.

Još jedna stvar. S razlogom je kolega Knežević upozorio da bi ova inicijativa imala smisla mora imati predstavnike različitih političkih struktura, kao što i sami znate po predlogu našem bi SD u ovom anketnom odboru imao jednog od 12 članova, on predviđa jednaku zastupljenost i vlasti i opozicije i računam da je to jedini na Poslovniku zasnovan način da se utvrdi istina za čijim utvrđivanjem imamo potrebu i kolega Knežević i ja.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:38:32)

Poslaniče Šehoviću, proceduralna reakcija jedan minut, ovo su već dva minuta.
Poslanik Knežević, samo mi recite šta tražite. Proceduralna reakcija.

MILAN KNEŽEVIĆ (28.07.22 12:38:53)

Trebalo je da se uradi sljedeće.

Prilikom utvrđivanja dnevnoga reda i izjašnjavanje o ovoj inicijativi trebalo je da se pročita Izvještaj Zakonodavnog odbora i da se utvrdi da inicijativa nije dobila zakonodavni osnov i da se onda da na glasanje da se izjasni plenum da li ova inicijativa ima zakonski osnov i da, ukoliko ima, onda se uvrsti u dnevni red. Sad smo ušli u vrtinsko kolo rasprave o tome zašto imamo dva, uslovno rečeno, negativna mišljenja na odborima i imamo problem kako dalje da učestvujemo u ovoj raspravi na način da imamo jasan fakat da se Skupština nije izjasnila prilikom utvrđivanja dnevnoga reda o Izvještaju Zakonodavnog odbora.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:40:00)

Zahvaljujem poslaniku Kneževiću. Poslanik Ivan Brajović, takođe proceduralno. Izvolite.

IVAN BRAJOVIĆ (28.07.22 12:40:06)

Predsjednice, samo da pojasnim. Ovo nije moglo da se desi prije utvrđivanja dnevnog reda zato što Zakonodavni odbor nije imao mišljenje prije utvrđivanja dnevnog reda. Sad ga ima. Tačno je, ovdje se danas moglo konstatovati da je mišljenje Zakonodavnog odbora takvo i da se onda da pet minuta predlagaču da saopšti svoj stav, da se onda da mišljenje izvjestiocu Zakonodavnog odbora i da se Skupština izjasni da li se nastavlja sa raspravom o ovoj tački dnevnog reda ili se ona povlači.

Vidjeli smo da nije bilo zainteresovanih iz Zakonodavnog odbora da saopšti stavove, mislim da smo mi, a nema rasprave o ovoj tački sem obrazlaganja predlagača mi smo ovu stvar završili. Možemo prilikom glasanja da to ponovimo da vidimo da li ima potrebe, da li ostaje u proceduri ili ne ostaje u proceduri, jer drugi način ne postoji. /upadice/ O tome se mora glasati na Skupštini. Nije predlagač dužan da to saopšti.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:41:06)

Zahvaljujem poslaniku Brajoviću.

Mišljenje Zakonodavnog odbora koji je zasijedao onda kada smo mi počeli sa utvrđivanjem dnevnog reda, Izvještaj Zakonodavnog odbora nije stigao prije nego što smo mi utvrđivali dnevno red. Što se tiče samog Izvještaja Zakonodavnog odbora vrlo je interesantno da je mišljenje i stav Zakonodavnog odbora po ovoj tački drugačiji u odnosu na drugu tačku koja je takođe podrazumijeva parlamentarnu istragu gdje je pravni i ustavni osnov u potpunosti isti, ne dovodi u pitanju, ovdje imamo činjenicu da je Zakonodavni odbor drugačije se izjasnio o dva akta.

Znači, nijesmo u trenutku utvrđivanja dnevnog reda imali Izvještaj Zakonodavnog odbora, niko od članova Zakonodavnog odbora, ako je neko u tom trenutku bio u sali prije nego što je došao izvještaj, opet ponavljam, nije našao za shodno da upozori, znači nijesmo imali informaciju vezanu za mišljenje, odnosno stav Zakonodavnog odbora po tom pitanju. Takođe, mi smo u praksi imali slične situacije u ovom Parlamentu da se, takođe, utvrđivao dnevni red mimo odluke, odnosno mišljenja Zakonodavnog odbora o pojedinim tačkama. U svakom slučaju postoji mogućnost prije nego što se budemo izjašnjavali oko ove tačke da se traži da se posebno izjasni vezano za stav Zakonodavnog odbora.

Poslanik Knežević i dalje ima potrebu proceduralne reakcije.

MILAN KNEŽEVIĆ (28.07.22 12:42:47)

Da, ako vjerujete ovoga puta da potvrdim ovo što ste sad saopštili, uz jednu malu korekciju. Postojalo je mišljenje, odnosno Izvještaj Zakonodavnog odbora, ali vama u tom trenutku nije bio dostavljen i vi nijeste bili upoznati s njim. Znači, to je suština i ne želim sad da ulazim u razloge zbog čega nijeste bili upoznati s njim, ali smo se suočili sad sa jednom proceduralnom, komplikovanom situacijom, naravno i ovo što ste rekli može da bude jedno od rješenja, ali javnosti radi moja je namjera bila da se zna kako se ova inicijativa našla na dnevnom redu i nemamo nikakav problem da raspravljamo o njoj, ali je veoma bitno da su se napravili neki propusti u proceduri. Zahvaljujem, i neću se više javljati po proceduralnim intervencijama oko ove tačke.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 12:43:48)

Zahvaljujem poslaniku Kneževiću sa jednom malom nekom preciznošću. Mi smo bukvalno čekali da počnemo sjednicu da utvrđujemo dnevni red, da se završi Zakonodavni odbor, nije ni fizički bilo moguće da napisмено sročен Izvještaj Zakonodavnog odbora, a niko od članova Zakonodavnog odbora u tom trenutku u plenumu, kad je i bila prilika, nije našao za shodno da informiše, a mogla je biti prilika tada, zaista. U svakom slučaju nastavljamo dalje, kao što znamo oko ove tačke se ne vodi rasprava.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Suštinski koliko ja vidim ni jedan ni drugi izvjestilac odbora koji su prijavljeni nijesu u sali, tako da sa ovim završavamo i ovaj predlog odluke će biti naknadno na izjašnjavanje.

Uvažene kolege i kolegice, u skladu sa najavom sada pravimo pauzu, čekamo takođe da nam stignu ostali predlagači koji su predstavnici Vlade. Imaćemo takođe i sjednicu Kolegijuma u međuvremenu. Očekujemo nastavak u 15 časova. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 16:09:58)

Poštovane kolege i kolegice,

Nastavljamo sa dalje.

Predlazimo na objedinjeni pretres o tačkama: **Predlogu odluke o izmjeni Odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza za brzo reagovanje (NATO Response Force - NRF) i Predlogu odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza u svrhu odgovora na krize.**

Ovlašćeni predstavnici Savjeta za odbranu i bezbjednost su Raško Konjević, ministar odbrane i Zoran Lazarević, načelnik Generalštaba Vojske Crne Gore. Ovom prilikom ih pozdravljam na današnjem učešću i radu u sjednici Skupštine.

Izvjestioci odbora su Jovanka Laličić, Zakonodavnog odbora i Melvudin Nuhodžić, Odbora za bezbjednost i odbranu.

Otvaram pretres.

Da li predstavnik Savjeta za odbranu i bezbjednost želi dati dopunsko obrazloženje?

Ministre da li želite dodatno obrazloženje?

Izvolite, ministar Konjević.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.07.22 16:11:00)

Prvo izvinjenje i Vama i poslanicima, sticaj okolnosti je htio tako da je sjednica Vlade istovremeno, odnosno odužila se kada je Parlament zasijedao i još jednom izvinjenje što nijesam mogao u 15.00 časova kako je to prvobitnim našim dogovorom bilo predviđeno.

U najkraćem dvije tačke su pred uvaženim poslanicima. Jedna tačka se odnosi na potrebu da, Parlament kako to nalaže, izmijeni prethodno donijetu odluku o povećanju broja pripadnika Vojske koji će biti pripravnici u dijelu onoga što jeste brzo reagovanje. Predvidejli smo da se taj broj poveća do 30 pripadnika. Ova je odluka odluka prethodne Vlade. Dakle, prijedlog prethodne ministarke, odluka prethodnog saziva Savjeta za odbranu i bezbjednost, ali je sticajem političkih okolnosti došla na razmatranje tek sada u crnogorskom Parlamentu. Tako da negdje pokazujemo politički da, barem kada su naše obaveze iz članstva u NATO-u u pitanju, određenu vrstu kontinuiteta u vladinom odlučivanju i odlučivanju Savjeta za odbranu i bezbjednost što lično mislim da je dobro. Ukoliko bude potrebe tokom diskusije da detaljnije obrazložimo i general Lazarević i ja, naravno da ćemo biti spremni.

Što se tiče druge odluke, dakle, i ona je započeta u mandatu prethodne Vlade. Ona je uslovljena, rekao bih, činjenicom sa kojom smo, nažalost, svi dobro upoznati, a to je jednim dijelom i raspravljano u crnogorskom Parlamentu, agresijom Ruske Federacije na Ukrajinu. Crnogorska vojska je imala svojih oko 10 pripadnika u rotacijama već nekoliko godina u aktivnostima koje su se dešavale u Letoniji, ali nakon ovih dešavanja NATO je donio niz odluka koje mi kao članica moramo da poštujemo. Kroz amandman koji smo predložili na nadležnom odboru, odnosno amandman odbora, mi Parlamentu predlažemo da da saglasnost da do 60 crnogorskih vojnika, najvjerovatnije, o čemu general može govoriti detaljnije, jer su sada pregovori o generisanju snaga, bude prisutno u periodu 2023. godine bude prisutno ili u Bugarskoj ili u Mađarskoj najvjerovatnije u Bugarskoj, ali ne želimo ni ja ni general da definitivno sada do kraja tvrdimo jer je prijedlog usaglašavanja generisanih snaga sa partnerima iz NATO-a u toku. Znači, naša je molba da Parlament da saglasnost iz prostog razloga što članstvo u svakoj organizaciji podrazumijeva i prava i obaveze. Ovo je jedna od naših obaveza koja je konstitusana posljednjim odlukama ministara odbrane u Briselu i potvrđena i finalno odlučena kroz Samit NATO-a koji je bio u Madridu. Radi racionalizacije vremena potpuno spremni da na bilo koje pitanje u procesu dijaloga u Parlamentu i general Lazarević i ja odgovorimo na bilo koje pitanje. Zahvaljujem i još jednom izvinjenje i hvala na razumijevanju.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 16:14:53)

Zahvaljujemo, ministru Konjeviću na dodatnom obrazloženju.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne.

Nastavljamo dalje, po dogovoru i po redoslijedu, ispred Kluba Demokratske partije socijalista prvi riječ ima poslanik Predrag Bošković.

Izvolite, poslanice Boškoviću.

PREDRAG BOŠKOVIĆ (28.07.22 16:15:14)

Zahvaljujem, predsjednice.

Koleginice i kolege, poštovani građani i građanke,

Moram reći da sa zadovoljstvom, iz punih usta ono što se kaže, da sam bio dio tima koji je Crnu Goru uveo u NATO 5. juna 2017. godine i da upravo to članstvo je potvrda one ispravnosti puta kojeg smo zauzeli nakon referenduma 2006. godine. Članstvo u NATO je ostvareno 5. juna 2017. godine i ispunjenje prvog vanjsko-političkog prioriteta definisanog u Deklaraciji o nezavisnosti koja je usvojena 3. juna 2006. godine nakon održanog referenduma. Svakako bez obzira na možda neshvaćene benefite koje članstvo u NATO kao najmoćnijoj političko-vojnoj organizaciji u svijetu obezbjeđuje državi Crnoj Gori da zajedno sa svojim partnerima, dakle, zajedno sa 29 drugih članica NATO-a definiše ono što su globalne političke smjernice i samim tim obezbjeđuje Crnoj Gori da za istim stolom sjedi sa državama koje predstavljaju možda danas i odabir najvećih demokratija u svijetu. Ono što svakako nama daje za pravo i jeste da

upravo to članstvo u NATO-u obezbjeđuje jednu dugoročniju bezbjednost, prije svega, države Crne Gore njenih granica, a samim tim i građana Crne Gore.

Naravno, danas je lijepo vidjeti neke čak kolegice i kolege, a siguran sam i građani Crne Gore, koji 2017. godine nijesu shvatali koliko je bitno članstvo u NATO i koje benefite Crna Gora može da trpi iz tog članstva. Moram reći da ovih pet godina koliko je prošlo od tada se pokazalo ispravnost te odluke, ispravnost vizije koja je figurirala nakon državne nezavisnosti i naravno u sklopu sa tim očekujemo da već u narednim godinama, ako se tome posvetimo, ispunimo i naš drugi vanjsko-politički prioritet definisano u toj Deklaraciji o nezavisnosti, a to je članstvo u Evropskoj uniji.

Sjetićemo se samo da u ovom periodu od 2017. godine na ovamo u saradnji sa našim partnerima koristili smo benefite tog članstva 2017. godine. Veliki požari koji su bili u Crnoj Gori upravo kroz mehanizam saradnje sa NATO-om obezbijedili su učešće velikog broja i helikoptera i aviona koji su gasili požare po Crnoj Gori. Međutim, kao što smo svjedoci nijesu uvijek vremena lijepa, da tako kažem, o kojima možemo govoriti na jedan potpuno miran i dostojanstven način već živimo u vremenima koja su dosta turbulentna, prije svega, izazvanih pandemijom kovida 2020. godine gdje smo opet zahvaljujući tom našem članstvu u NATO koristili resurse i mogućnosti kada je kompletan svijet bio potpuno zatvoren da obezbijedimo neophodnu i opernu i sve ono što je bilo neophodno za uspješniju borbu protiv te pandemije.

Na žalost, zadnjih pet mjeseci živimo u vremenu kada je Rusija ničim izazvana napravila jednu brutalnu agresiju protiv druge suverene, bratske države i ne shvatajući razloge i činjenja, ali opet taj jedan postupak uzdrmao je temelje međunarodnog poretka i samim tim prilagođavanje i strukture NATO ka tome. Na ovaj način, kao što smo vidjeli, kao što je predloženo od strane ministra Konjevića, i Crna Gora daje svoj doprinos da se odvratanje od granica koje danas predstavlja 30 članica NATO-a bude i odlučnije i svakako hrabrije u odnosu na ono što su mogući incidenti i nesporazumi na tim istočnim granicama. U svakom slučaju ne očekujem da bilo koji vojnik Vojske Crne Gore bude upotrijebljen, a pogotovu ne zloupotrijebljen i mislim da je ovo jedan bitan odnos prema obavezama koje su proistekle iz tog članstva jer kao što smo čuli u uvodnom izlaganju da nijesu samo prava već i obaveze ono što je neophodno crpiti iz tog članstva.

U svakom slučaju Demokratska partija socijalista daće podršku ovim odlukama jedna se odnosi na snage za brzo reagovanje, a drugo je povećanje broja pripadnika u snagama za odgovor na krize. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 16:20:46)

Zahvaljujem, poslaniku Boškoviću.

Ispred Kluba Demokratskog fronta riječ ima poslanik Andrija Mandić.

Izvolite.

ANDRIJA MANDIĆ (28.07.22 16:20:56)

Crna Gora je, poštovani građani, postala članica NATO saveza ne ono što bi se reklo iz glave cijela naroda niti je u Crnoj Gori održan referendum nego je čak prema tvrdnjama nekadašnjeg predsjednika Vlade Duška Markovića to bila jedna od onih odluka Vlade kada je javno mnjenje bilo duboko suprotstavljeno takvoj odluci. To se tada pravdalo kako Crna Gora mora da donosi teške odluke, kako te odluke baš najbolje i ne razumije narod, kao što je bila odluka o priznavanju južne srpske pokrajine za nezavisnu državu. Ta politika koja počiva na tome što postoji neka elita koja ne slijedi volju većine, a smisao demokratije i upravo da se u nekoj državi uspostavi volja većine, ta politika ima velike izazove poput ovog izazova o kome danas raspravljamo.

Mi smo, ili Crna Gora je, članica NATO-a odlukom Vlade i Parlamenta Crne Gore. Demokratski front se zalagao za to da ta odluka bude projerena, odnosno da prvo bude ispitana kod samih građana i da se to uradilo na osnovu ne samo tadašnjih ispitivanja javnog mnjenja nego i onoga o čemu je govorio predsjednik Vlade Duško Marković, koji je vodio tada Vladu, ona sad sigurno to ne bi ni postala. Desilo se što se desilo mi smo tu i u današnjem vremenu, treba da donosimo odluke, treba da odgovorimo na ove izazove koje imamo, ali ne mogu a da ne kažem koliko je bila superiorna ideja nas iz Nove srpske demokratije i političara koji su pripadali bloku za zajedničku državu da je prava mjera za malu Crnu Goru bila vojna neutralnost. Mi smo se za to zalagali. Nažalost, nijesmo pitali građane i sada donosimo odluke kako ćemo plaćati skoro dva miliona za ovu akciju koja treba da bude na istočnim granicama NATO saveza kako ćemo da pošaljemo 20 plus 60 vojnika. Vojnici kada biraju svoj poziv oni znaju da biraju opasnost kao jednu od odlika tog poziva, ali to što neki pojedinac bira opasnost kao svoj poziv nama koji donosimo odluke ne treba da bude glavna smjernica nego treba da razmišljamo o čitavom stanovništvu, pa i ako je neko pojedinačno spreman da rizikuje svoju glavu za interese nekog saveza ili neke države, neke velike

sile. Mi smo tu da razmislimo o svemu kao što smo donosili odluke da ćemo kazniti svakog od onih ljudi koji se dobrovoljno prijavljuju i učestvuju u ratovima izvan granica Crne Gore.

Danas to nijesu u pitanju dobrovoljci to je odluka ovog parlamenta i ono što je važno to nije odluka ove vlade niti je ona to inicirala. Ova inicijativa je došla, kao što je rekao ministar odbrane, od prethodne Vlade i prethodne ministarke odbrane, ali dok je postojala parlamentarna većina i dok je ta parlamentarna većina imala predsjednika Parlamenta na Vrhovnom savjetu odbrane to nije moglo da prođe, niti je takva odluka donijeta. Sada imamo težak izazov. Volio bih da se ponašamo onako kako priliči Crnoj Gori da u razgovorima koje imate sa NATO-om ne prednjačite, a vidimo da upravo Vlada Crne Gore i političari iz ove vlasti žele da budu prvi na linijama sukoba, u političkom smislu, usvajanju rezolucija u ovoj Skupštini. Tako prosto imam osjećaj da vi želite da budete i prvi u nekim vojnim sukobima, ali uvijek prije nego što dođe do takvih sukoba dobro bi bilo provjeriti šta narod o tome misli.

Na pitanje na Odboru za bezbjednost koje je postavio predsjednik Odbora Milan Knežević pitao je načelnika Generalštaba - da li to znači da u slučaju sukoba naši vojnici treba da ratuju protiv Ruske Federacije i dobio odgovor da komandant tog krila NATO-a može da donese odluku i da naši vojnici treba da učestvuju u tim vojnim operacijama. To treba da znaju građani Crne Gore, to treba da znaju oni ljudi gdje se objašnjavalo da naše učešće u NATO-u znači sigurnost za Crnu Goru. Mi vidimo da u ovim oružanim sukobima Crna Gora je veoma udaljena, Crna Gora koja ima 600.000 stanovnika nije ugrožena ni od koga, a nekako se ispostavlja da ta malena Crna Gora sa 600.000 stanovnika treba da učestvuje u nečemu što je veoma udaljeno od nje. I to u čemu da učestvuje, da učestvuje u sukobu sa jednim tradicionalnim istorijskim saveznikom Crne Gore jer nema tamo nekog drugog protivnika kojeg uočavamo. Pomalo ličite, ova vlada i ljudi koji donose ovakve odluke, ličite pomalo na jednog vladara Srbije iz prošlosti knjaza Aleksandra Karađorđevića koji je vladao Srbijom sredinom 19. vijeka. To je otac kralja Petra ujedinitelja koja je takođe tadašnji međunarodni faktor pritiskao da Srbija mobilise svoje jedinice i učestvuje u Krimskom ratu zajedno sa Francuskom i Engleskom da podrže Otomansku imperiju u borbi protiv Rusije u Krimskom ratu. Taj tadašnji vladar Srbije ponašao se slično Vladi Crne Gore. Ostali su izvještaji britanskog konzula u Srbiji koji kaže - meni knjaz Aleksandar stalno saopštava da je Srbija spremna da da 100.000 vojnika da pomognu u sukobu protiv carske Rusije, ali meni nije jasno kako on to može meni da kaže kada svi građani Srbije sa kojima on dolazi u kontakt ruskog cara zovu naš car. To mu nije bilo jasno kako je takva razlika između onoga što saopštava zvanična vlast i između onoga što je narodno raspoloženje. Ako bi vi danas provjerili to narodno raspoloženje u Crnoj Gori i ako bi organizovali referendum da pitamo koliko je to građana Crne Gore spremno da učestvuje u ratovima izvan Crne Gore, koliko je građana Crne Gore spremno da učestvuje u ratu protiv Rusije, možda bi dobili neku sliku, jedan pravi presjek stanja kakvo je raspoloženje ovog naroda i šta bi to trebala da radi vlast koja bi trebala da predstavlja većinu građana Crne Gore. Nijesam siguran da bi mi od građana, ne od nas, nego od građana, dobili podršku za ovu odluku koju je pokrenula prethodna Vlada, a koju ste sada Vi, kao resorni ministar, nastavili da dovedete do kraja. Nijesam siguran da bi za politiku koja se vodi ovdje, nezavisno od uvjerenja da ako poslušate sekretare iz ambasada velikih zapadnih sila i budete uslužni i servilni tim njihovim zahtjevima i date odgovor koji je poželjan, kao što je davao ovaj Karađorđević britanskom konzulu u Srbiji i britanskom predstavniku u Srbiji sredinom 19. vijeka, da biste imali baš takvo oslikavanje tih odluka među samim narodom Crne Gore.

Zbog toga bi bilo dobro da prevrednujemo i preispitiamo odluke koje donosi Vlada uzimajući u obzir da se mi nalazimo tu gdje se nalazimo, Crna Gora je članica NATO saveza, Crna Gora po osnovu toga ima i određene obaveze. U Crnoj Gori nema toga ko nije svjestan te činjenice, ali kao što je govorio, juče sam to i isticao, general Blagoje Grahovac, najveći promoter učlanjenja Crne Gore u NATO savez, kada uđete tamo daj malo se sklonite, nemojte vi da prednjačite. Nemojte da prednjačite ni u političkom smislu, vidite koliko štete imamo i u turizmu, koliko štete imamo u jednom normalnom životu koji se vodi ovdje na prostoru Crne Gore, a da ne govorimo u vojnom smislu jer svi znaju kakvi su vojni potencijali Vojske Crne Gore. Vojska Crne Gore je najmanja vojska na Zapadnom Balkanu, vojska koja ozbiljno ne bi mogla da zaštiti Crnu Goru i to odgovorno govorim. Evo sada da može da servisira bar borbu protiv požara u Crnoj Gori, a ne protiv nekih neprijatelja koji bi se pojavili i upali na ovaj prostor. Ovdje je dugo vremena, na ovom prostoru, promovisano ono pravilo koje je važilo nekada i u Knjaževini Crnoj Gori i u Kraljevini Crnoj Gori, važilo je čak i u onoj komunističkoj Jugoslaviji, da je vojska narod, ada bi vas narod pratio i da bi narod bio vojska onda vi morate da slijedite i narodne težnje i uvažavate narodne vrijednosti koje su karakteristične za ovo područje. Vi te težnje ne slijedite i vi to dobro znate i znate da će ovo nasilje prije ili kasnije da se završi i da će jednom ta većinska volja koja postoji i po ovom pitanju kao što je postojala i po drugim pitanjima ipak se pokazati i da nijesu baš svemoćni tako ovi vaši nalogodavci iz inostranstva koliko vi mislite da su oni svemoćni. Vrijeme raspleta poslije ukrajinske krize neće baš biti onako pojednostavljeno kao što je bilo 89.-e nakon rušenja Berlinskog zida i ko je odgovoran političar to mora da uzme u obzir i da se pripremi i da ide u susret tim novim dešavanjima koje će zahvatiti čitavu planetu pa svakako i balkansko poluostrvo. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 16:32:07)

Hvala poslaniku Mandiću.

Sljedeći ispred Kluba Demokrate - Demos poslanik Miodrag Lekić. Izvolite, poslaniče Lekić.

MIODRAG LEKIĆ (28.07.22 16:32:18)

Hvala predsjednice.

Govoriću u ime Kluba, a mi smo jedna demokratska koalicija koja ne podrazumijeva znak jednakosti u svim stavovima, moguće da ćemo i povodom ove teme biti u potpunoj harmoniji, ali možda i nećemo i to je naša snaga da funkcionišemo na demokratski način. Pozdravljam goste iz Ministarstva odbrane. Mislio sam da ću imati prilike da pozdravim ministra Konjevića na Odboru za međunarodne odnose i iseljenike, jer sam to inicirao i ministra Krivokapića i ministra Đurovića. Radilo se o temi Ukrajine, naši građani to prate, međutim nijesam dobio potrebnu većinu da se to realizuje i mislim da je građane zanimalo da pretresemo sva pitanja vojna, ekonomska. Iz Vlade nas, neću reći straše, ali često ide rečenica što nas čeka u septembru, narod živi u psihozi što nas čeka, pa eto bila je prilika i da čujemo od ministra kako vide tu situaciju ekonomsku, tako da šteta da nije došlo do tog sastanka.

Tamo sam htio da vas pitam i za vojnu pomoć koju šalje Crna Gora. Pokušao sam da se informišem na sajtu, primijetio sam na 9. sjednici Vlade, Vi ćete me ispraviti, na sajtu Vlade ništa nije bilo o tome da je donešena odluka, na Vašem sajtu i u u Vašoj izjavi je bilo da je upravo donešena odluka na toj sjednici. Ne sumnjam da ste Vi pravilno informisali, ne bi se igrali sa takvim dezinformacijama ali sam uočio, priznaćete malo je neobično da nema na Vladi nečega što je odlučeno i što izaziva interesovanje građana. U međuvremenu je ovdje bio gost predsjednik Republike Bugarske, imao sam čast da budem u društvu i na ručku i on nam je detaljno objasnio zašto Bugarska ne šalje vojnu pomoć. Bio sam malo hendikepiran što da kažem o našoj situaciji, mogao sam da kažem prema vašoj izjavi da mi šaljemo, ali o argumentima za slanje nijesam mogao da išta kažem. Ja ne forsiram temu jer nije tačka dnevnog reda, ali dozvolićete mi da imam motive da vas podsjetim da je tema od šireg značaja i to proglašenje vojne tajne, hoću reći državne tajne, nijesam siguran da je potrebna takva mistifikacija. Zanimalo bi me kad ste donijeli odluku, pretpostavljam na toj sjednici, u čemu je naša pomoć, da li ste prostudirali sve efekte te odluke, da li se možda možemo i preigrati. Lično mislim da će velike sile da resetuju odnose, danas je vijest da će Blinken, on je to izjavio, sresti se sa Lavrovom. Nadam se da će Lavrov izbjeći koridor iznad Crne Gore, pa će stići na taj sastanak da ga ne bi vi sankcionisali i da očigledno će doći do resetovanja velikih sila, tako je bilo u istoriji i dobro bi bilo da mi ne preforsiramo se, da nađemo mjeru. To mislim, smatram da je to nešto što dijele i naši građani, konačno i postoji neki ekonomski aspekt svega toga.

Ministre Konjeviću, da ste na ovoj strani siguran sam da ne bi propustili priliku da pitate nešto o Vladi u kojoj ste, neću opet da uzurpiram dnevni red, nego ću se držati tačke, brzo ću preći na ovu tačku dnevnog reda, ali sam siguran da bi Vi pitali kako vam izgleda ta Vlada iznutra, da li ozbiljno, da li podržavate Vladu, građani ne znaju da li Vi podržavate Vladu, da li je Temeljni ugovor usvojen u Vladi. Čitali smo i izjavu premijera da je on usvojen, a onda su napravljene neke komisije koje su odmah ušle u krizu. Vjerujte nije cjepidlačenje, nije izivljavanje nego kao neko ko pokušava da bude odgovoran poslanik, želim da to pitam, ali uopšte ne morate odgovarati jer nije tačka dnevnog reda. Tu se približavam tački dnevnog reda oko svih ovih planova. Razumjeli smo da je ovo stara Vlada koja je ovo odlučila i sad to ne mora biti suštinsko pitanje, ali što ovdje nedostaje. Dakle, htio sam da Vas pitam da li je ova odluka koja je bila prije godinu dana, da li je imala neku realizaciju ili ona ostaje kao moguća, vjerovatno se čeka ova odluka Skupštine, pa bi se onda relizovalo. Ono što bi želio da Vas pitam i da odgovorite ovako precizno, koliko će biti vojnika i gdje će biti ti vojnici? Vjerujte imam precizne podatke o italijanskim vojnicima u inostranstvu u vojnim misijama, dakle, ima 12.183 vojnika, ima tačno po misijama. Nemam nikakve specijalne veze s Italijom, pogotovo veze sa službama, ali dovoljno je da sam kolega u Komisiji za međunarodne odnose i za odbranu i da lako mogu doći do ovih podataka.

Dakle, hoću da kažem da je nepotrebna misterija oko toga gdje će se uputiti naši vojnici, koliko će ih biti, u kojoj misiji, to bi sve trebalo da znamo. Imam utisak da se NATO, koju priznajem kao činjenicu, vrlo značajnu, tretira kao religija ovdje. Kolega je maloprije rekao, ničim izazvan napao na Ukrajinu. Dao sam dosta izjava. U svim tim izjavama sam osudio invaziju i agresiju na Ukrajinu, ali stvarno ničim izazvano, ima veze i s NATO-om. Mogao bih sada da saopštim, možda i u deformaciji oblasti koju pratim i kojom sam se bavio, da iznesem kratak istorijat odnosa između Rusije i NATO-a. Rusija se ponudila, dužan sam to da kažem pred građanima, 2001. godine u borbi protiv terorizma. Došlo je do saradnje. U bazi NATO-a, u Italiji, Praktika di Mare 2002. godine bila je najviša tačka u odnosima. Uspostavio se savjet NATO - Rusija. Tako su stvari išle. Vrlo pozitivna vijest za međunarodni život. Putin je bio isti tada i sada što se tiče načina

vladanja i sistema koji je vladao tamo u Rusiji. Znete kada je došlo do određenog preokreta, ne ulazeći ko je u pravu, ko nije u pravu, 2008. godine, na Samitu, u Bukureštu je odlučeno da sljedeći kandidati za ulazak u NATO su Ukrajina i Gruzija. Dakle, nije da nije bilo detalja koji su uticali na ishod. Ne ulazim u vrijednost ni karakter intervencije da li je u Rusiji bio to objektivan razlog, da li se radilo o nekim stanjima umišljenim. To je sada druga tema, imao bih i o njoj šta da kažem. Dakle, postoji istorijat NATO - Rusija, u pozitivnom smislu. Svako bi se normalan obradovao toj saradnji, kao što postoji, na kraju krajeva, odnos između Evropske unije i Rusije, takođe Samit je svake dvije godine.

Prema tome, imam utisak da kod nas ovdje se tretira NATO kao neki oblik religije, nešto što ne treba da se dodirne. Vi ste, ministre, sada rekli, i ovdje i piše - odlučio je Sjevernoatlantski savez. Čija je posljednja odluka, ministre odbrane. Posljednja odluka je suverene države. Vi se prezentujete kao čovjek suverenista, iako ovdje ima blefova na unutrašnjem političkom životu, lakoća, suverenista, unionista itd. Dakle, ako smo suverena država, ako smo ozbiljna država, posljednje je naše, moguće da ću glasati za to. Tako da ne mogu da razumijem taj odnos koji se saopštava sa zvaničnog mjesta, gdje se škodi državi njenom dignitetu, njenom ugledu i njenom formatu. Vodeći diskusiju, ispunjavam potpuno planirano vrijeme. Želim da vas pitam kada su planirani vojnici u inostranstvo, gdje i u kojem mandatu? Kada to budete saopštili građanima i Skupštini onda ću razmisliti da glasam za to i vjerovatno ću glasati. U međuvremenu neću glasati jer smatram da te misterije koje pravite s državnim tajnama oko NATO-a, oko slanja vojske su neprihvatljive, nijesu demokratske, nijesu sa dovoljno digniteta. Ako vi kažete premijeru da je izdajnik, on vama da ste ekstremista, bolje da to proglasite za državnu tajnu jer je bruka zemlje i bruka je vaša da nastavljate zajedno kada to možete da kažete jedno drugome. Bolje da proglasite to vojnom tajnom, odnosno državnom tajnom, a da misije u inostranstvu imaju maksimalnu transparentnost. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 16:43:16)

Zahvaljujem poslaniku Lekiću.

Ispred Kluba SNP-a, riječ ima šef Kluba Dragan Ivanović.

DRAGAN IVANOVIĆ (28.07.22 16:43:27)

Hvala, predsjednice.

Poštovane poslanice, poštovani poslanici, poštovani ministre sa saradnikom,

Neko prije mene reče izazovna tema, slažem se u potpunosti. Došao je momenat o kojem smo mi iz Socijalističke narodne partije pričali, kada je bila velika priča oko ulaska Crne Gore u NATO. Bili smo potpuno jasni i glasni da bi u tom trenutku bilo najbolje da se u Crnoj Gori raspiše referendum. Međutim, oni koji su ga trebali raspisati očito su znali raspoloženje građana Crne Gore i odustali i znate i sami kako je došlo do toga. Vjerujte, razmišljali smo u tom trenutku koji su benefiti, a koji su problemi ulaska jedne male države u jednu veliku alijansu. Evo dana kada mi raspravljamo o slanju naših vojnika, a vidite i sami ovo nije prvo slanje. Bio sam u prilici da razgovaram s nekima koji su bili u Avganistanu, znam na kakve su izazove bili. Međutim, ima jedan problem koji je u Crnoj Gori veoma prisutan, taj ekonomski razlog zbog koga ekonomski vojnici rado odlaze u ovakve misije. U pravu je profesor Lekić koji pita gdje šaljemo svoje vojnike. Čini mi se da u ovom trenutku Crna Gora koja bi trebalo to dobro da zna, i položaj, i razlog, gdje će biti raspoređeno 20, odnosno još 60 njenih vojnika.

Mala Crna Gora šalje u dvije misije 20, odnosno plus 60, 80 vojnika. To je nekako gledajući na broj stanovnika i te kako priličan broj, cijeneći neke NATO države s velikim brojem stanovnika. Ako izuzmemo to da pojedini naši vojnici idu iz tih ekonomskih razloga, pitamo se je li to mnogo, je li to zapravo u ovom trenutku potrebno da Crna Gora to radi. Ako smo potpisnici, znam, nameće nam se, jesmo li samostalni, profesore, pa nijesmo kada je to u pitanju, vidite i sami. Ministar je rekao moramo. Znači, dovedeni smo potpuno da se ne pitamo.

Pamtim, a i vi vjerovatno da je velika Jugoslavija imala vojnike u nekim misijama mira na svijetu, na Sinaju i znam neke priče iz svega toga. Da li je ovo to. Nijesam baš siguran. Čini mi se da smo mi u ovom trenutku zapravo neko ko je doveden u priliku da mora, a posebno sada kada se otvara put Crne Gore za ulazak u Evropsku uniju. Primorani smo da poštujemo. Primorani smo da izvršavamo sve obaveze i sve zadatke. Mi smo postavljali pitanje koliko će Crnu Goru da košta ulazak u NATO. Bilo je tu raznih priča. Kada smo tvrdili da će to da prelazi 70, pa i 100 miliona, bila je priča da su to populističke priče, da su to priče onih koji su protiv našeg ulaska u NATO i slanja naših vojnika.

Gledajte još jednu stvar, ali o tome niko ne priča ili niko ne računa tu cijenu. Crna Gora je bila po tim NATO standardima primorana i danas je primorana, biće i sutra, da uništava svoje naoružanje jer ono ne podliježe standardima NATO-a i da, normalno, sve naoružanje kupuje od zemalja članica NATO-a. Košta li

to građane Crne Gore? Košta. Koliko? Bilo bi dobro da gospodin ministar, ako u ovom trenutku ima i te podatke, vjerovatno prije njega, da upozna građane Crne Gore koliko to košta malu Crnu Goru koja, evo, ima problema. Svaki dan pričamo o nekim socijalnim problemima, pričamo o penzijama, pričamo o svim nekim drugim izdacima. Juče smo imali povećanje zarada pripravnici, pa i svima drugima i onda pitamo ministra možemo li, smijemo li ministre da se toliko raširimo i da toliko sve to nas košta. Ne daj bože da ove misije, a na kraju krajeva ko to garantuje, da naši vojnici budu izloženi opasnosti, znam iz Avganistana priču, znam koliko je bilo slučajeva velike opasnosti, kako bi mala Crna Gora doživljavala te trenutke i kako bi sve to bilo.

Opet ponavljam potpuno sam svjestan da smo primorani da u ovom trenutku mi šaljemo vojnike kada smo pristali da budemo članica, ruku na srce nas mnoge niko nije ni pitao, da je bilo bi vjerovatno drugačije. Bio je svjestan, ako nas pita da neće imati saglasnost. Normalno, Crna Gora je, što bi mi u Kućima rekli, naprečac ušla u jednu ovakvu alijansu.

Mnogo pitanja imao bih zaista da postavim ministru, čini mi se da je gospodin Lekić prije mene isto tako postavio. Na kraju, kažem, zaista veliki izazov i mi se sada nalazimo u jednoj situaciji gdje moramo dobro razmisliti kako da u ovom trenutku glasamo i da zapravo budemo saglasni da Crna Gora u jednu ovakvu misiju šalje 20 i plus 60 svojih vojnika. Toliko i hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 16:50:05)

Zahvaljujem poslaniku Ivanoviću, i još ispred Kluba SDP- LP, riječ ima poslanica Draginja Vuksanović Stanković.

DRAGINJA VUKSANOVIĆ STANKOVIĆ (28.07.22 16:50:17)

Zahvaljujem predsjednice, poštovana Skupštino, uvaženi ministre sa generalom, poštovani građani Crne Gore,

Pred Crnom Gorom su zaista u ovom, što je predložio uvaženi ministar Konjević, zaista dvije važne odluke. Klub Socijaldemokratska partija i Liberalna partija će podržati ove dvije odluke. U samom članu 82 tačka 8 Ustava Crne Gore propisano je da Skupština odlučuje i o upućivanju vojnih snaga Crna Gora u NATO misije i Crna Gora međunarodnim snagama kada zato zaista postoji potreba, a ovdje konkretno se vidi i svrha odgovora na krize i povodom drugih potreba. Pravni osnov je jasan, to je ispunjavanje međunarodnih obaveza da Crna Gora kao članica Sjevernoatolantskog pakta, uz sprovođenje aktivnosti odgovora na krize. Za Crnu Goru je ovo veoma važno jer ono što znači kredibilitet u međunarodnoj zajednici apsolutno se povodom ovoga ne može i ne smije dovoditi u pitanje jer je pozicija Crne Gore kao članice NATO-a u ovom dijelu potpuno jasna.

Upućivanjem pripadnika Vojske Crne Gore Crna Gora na taj način pruža aktivan doprinos samom sistemu bezbjednosti, razvoju, sposobnosti samog kapaciteta Saveza. Naravno na taj način utiče na direktno unapređivanje bezbjednosti i daje svoj doprinos stabilnosti i prosperitetu Crne Gore i samoj stabilnosti NATO struktura snaga. Crna Gora na ovaj način gradi svoj kredibilitet i to kredibilitet vrlo pouzdanog partnera u NATO snagama. Puna spremnost snaga Crne Gore da budu kompatibilne i interoparabilne sa snagama NATO-a će se postići kroz ove i slične aktivnosti za koje će Vojska Crne Gore, naše zemlje imati uvijek snažnu podršku Socijaldemokratske partije kao i uvijek do sada. Slika jedne države se često vidi i po tome u kakvom je stanju njena vojska. Moram istaći da smo uspjeli da povratimo povjerenje naših NATO partnera promjenama koje su se desile u Minstarstvu i Vojsci i da ćemo dalje raditi na unapređivanju Crne Gore i njene pozicije u NATO alijansi. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 16:52:34)

Zahvaljujem poslanici Vuksanović-Stanković.

Naknadno se prijavio poslanik Suljo Mustafić ispred Kluba Bošnjačke stranke. Izvolite, kolega Mustafiću.

SULJO MUSTAFIĆ (28.07.22 16:52:42)

Naknadno sam shvatio da ide izjašnjavanje svih klubova po ovom.

Poštovana predsjednice, poštovani ministre, načelnice Generalštaba, uvažene kolegice i kolege, poštovani građani,

Bošnjačka stranka će podržati obje ove odluke jer jasno proizilaze iz obaveza članstva Crne Gore u NATO alijansi. Kao što je poznato Bošnjačka stranka od samog osnivanja, mislim da je to jedina stranka u Crnoj Gori koja je imala upisanu u svojim programskim principima ulazak Crne Gore u NATO alijansu. Smatramo da je nakon obnove nezavisnosti, odnosno povratka Crne Gore kao punopravne države na međunarodnu scenu najvažnija odluka koju ovaj parlament donio, jeste odluka u članjenju Crne Gore u NATO alijansu. Smatramo ne samo da nijesmo pogriješili i da ne treba da rezerve prema toj odluci nego naprotiv, smatramo da je to polisa osiguranja za Crnu Goru, dugoročna polisa osiguranja, i smatramo da je time Crna Gora zapravo ušla u alijansu država koje dijele ne samo bezbjednosni sistem, bezbjednosni sustav već dijele zajedničke vrijednosti, demokratije prije svega, a naravno i poštovanja ljudskih prava i svih ostalih kategorija koje su vezane za članstvo u NATO alijansu. Smatramo da je Crna Gora kao jedna od 30 članica NATO-a zapravo sada jednako uvažena kao i sve ostale članice bez obzira na njenu veličinu ili na brojnost njene populacije. Naravno, iz članstva u NATO-u proizilaze i obaveze, obaveze koje se moraju ispunjavati i obaveze koje dođu kao dio godišnje agende i kada se tiče izdvajanje iz budžeta za određene obaveze, ali kada se tiče i slanja u određene vojne misije. Smatramo da je to nešto što upravo proizilazi iz svih tih potpisanih dokumenata, iz odluke ovog parlamenta da Crna Gora bude članica NATO alijanse i naravno znamo da je ovaj parlament u obavezi da se izjašnjava oko svih vojnih misija, bilo koje vrste, kada se crnogorski vojnici šalju u te vojne misije.

Zaista bilo bi dobro da znamo koliko će budžet Crne Gore koštati ova misija koju ste najavili, bitno je to zbog građana, bitno je to zbog nas kao predstavnike građana u ovom domu. Ali smatramo da bez obzira na sve iskazane rezerve i naravno dvoumljenja koja nijesu nova, koja su se čula mnogo puta u ovom parlamentu u vezi sa članstvom u NATO i u vezi sa obavezama koje Crne Gora ima kao članica NATO-a da je ovo jedini ispravan put i zapravo jedini siguran put za Crnu Goru. S obzirom da znamo kakve su odnosi u svijetu i znamo, nedavna iskustva govore o tome, koliko je region Balkana zapravo interesatan i izložen brojnim rizicima kada su u pitanju neke teritorijalne ili političke aspiracije prema ovom regionu. Dakle, odluka Crne Gore da bude u NATO-u, odluka crnogorske Vlade da šalje svoje vojnike u misiju, a koja se potvrđuje u ovom parlamentu je zapravo jedini logičan, jedini ispravan put koji proizilazi iz članstva u NATO alijansi i mislim da tu ne treba, bar što se nas tiče, imati ikakve dileme. Naravno svaka vojna misija nosi određene rizike, ali i oni koji su se opredijelili za taj poziv takođe znaju da idu zapravo u profesiju koja nosi određene rizike, koja ima određene opasnosti i u samoj zemlji, ali i van nje. Nadamo se da neće biti nekih ozbiljnijih događaja koje bi te strahove mogli na bilo koji način da potvrde. Smatramo da Crna Gora treba da nastavi da u narednom periodu ispunjava ono što su njene obaveze kada je članstvo u NATO alijansi u pitanju. Za nas uopšte nema dileme, ali vjerujem da i crnogorski građani u dalekoj većoj mjeri nego ranije razumiju prednosti i benefite članstva u NATO alijansi, a to pokazuju i određena istraživanja. Još jednom da iskažem podršku ovoj odluci i naravno da ćemo glasati za obje odluke. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 16:58:01)

Zahvaljujem poslaniku Mustafiću.

S obzirom da je on poslenji prijavljeni ispred klubova, da li ima još neki klub poslanika koji nije uzeo učešće, a želi da uzme učešće? Nema.

Zahvaljujem.

Kako shvatam ministar je izrazio interesovanje prije završne riječi da odgovori poslanicima. Izvolite ministre.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.07.22 16:58:24)

Ne bih želio, da bez obzira na slaganja ili neslaganja oko određenih tema, da se ponašam iz Vlade onako kao što sam kritikovao ponašanje prethodne Vlade. Želim da pružim uvažanim poslanicima i priliku da razmijenimo mišljenje o više tema. Mislim da sam gotovo sve pribilježio i krenuću negdje sa tanjega kraja, ako mogu tako da kažem, zahvaljujući kolegi Mustafiću i kolegici Vuksanović Stanković na podršci. Da ne bih zaboravio ovako vrlo decido pitanje koje je postavio kolega Mustafić, odgovoriću vrlo precizno. Za sve ono što je predviđeno odlukama Savjeta, ukoliko usvoji ova skupština ove dvije odluke, i za neke od odluka koje su prije usvajane za 2023. godinu trošak bi trebao da bude između 1.800.000 do 2.000.000, ne više od 2.000.000, najprecizniji mogući odgovor.

Kolega Ivanoviću, politički se ne suzdržavam na političke diskusije koji imaju elemente političkog licemjerstva. Reći ću Vam vrlo precizno, nemate Vi mene da pitate bilo šta, pitajte predsjednicu Skupštine

ovo su njene odluke, ja sam ovdje ovlašten njene odluke da zastupam, prva stvar. Druga stvar, kad me već pitate o vojnoj pomoći pitajte potpredsjednika Vlade i predsjednika Vaše partije koji je za svaku vojnu .... Jeste kolega Ivanoviću, tu zamjenu teza koju Vi pokušavate da meni ovdje sada stavite na teret, /upadice/ ja sam to odlično vidio i odlično prepoznao, samo što neću da vam dozvolim da na takav način komunicirate stavljajući meni kao ministru odbrane u kontekst da ja o nečemu odlučujem. Ne, moje je da predlažem, a ove odluke kolega Ivanoviću, je predložila prethodna ministarka kojoj ste vi davali podršku, jednu odluku. Drugu odluku je započela, pa ste vi promijenili stranu i sada mislite da se prema meni ponašate kao što ste se ponašali prema ministarki Injac. To sa mnom tako ne može. Sa mnom može samo čistih računa. Ovo su vaše odluke, vaših ministara u Vladi za vojnu pomoć, a ove odluke o slanju vojnika su odluke predsjednice Skupštine, predsjednika države i predsjednika Vlade na prijedlog ovog ministra odbrane. Ja od svoje odgovornosti ne bježim, ali ako Vi mislite da mi je locirate, a da politički izbjegnute i da mi sada kažete nas niko nije pitao da budemo članica NATO-a. Da vam ja kažem šta vam je rekla predsjednica Supštine povodom pet godina NATO-a, „Opravdanost učlanjenja u NATO došla do izražaja kada se desio rat na tlu Evrope“. Kolega Ivanoviću, ponesite teret odluka koje ste donijeli. Ne možete jedno odlučivati na drugom mjestu, a jedno ovdje u Parlamentu zato što vas slušaju građani da se stekne utisak da ne znate za šta ste vi. Vi ste odluke kolega Ivanoviću donijeli. Ne držim ja Vama politička predavanja nego ja pričam političku istinu. Pošto ste vi pokušali da Vi meni stavite na teret, kolega Ivanoviću, ustanite pa recite šta od ovoga nije tačno što Vam ja kažem. Sve je tačno. Koleginica Đurović, kao uvažena predsjednica Parlamenta, je donijela ovu odluku na Savjetu za odbranu i bezbjednost na moj prijedlog. Svi ministri u Vladi, niko nije izuzeo mišljenje za vojnu pomoć Ukrajini. To je vrlo lako provjerljivo.

Uvaženi kolega Lekiću, te odluke su interne, sadržaj njihov je interni. Tako i opredjeljenje, ne samo naše. Prvu odluku o vojnoj pomoći Ukrajini donijela je Vlada koju ste i Vi podržavali, doduše, da budem pošten, nijeste znali za tu odluku. Evo ja ću Vam sada reći, nijeste znali za tu odluku jer je ta odluka donijeta mimo Vlade, donijeta je na užem kabinetu i Vi za to nijeste znali. Nijesam ni ja znao dok nijesam došao u poziciju ministra odbrane. Prema tome, ukoliko Vlada u nekom trenutku ili Odbor za bezbjednost koji ima pristup tajnim podacima želi da sasluša ovog ministra odbrane ili bilo kojeg drugog člana Vlade koji je resorno vezan za ovo bez ikakvih problema mi ćemo dostaviti te odluke poslanicima koji na to imaju pravo i vi ćete vidjeti iz sadržine tih odluka koja to vrsta vojne humanitarne pomoći je Ukrajini dostavljena.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:04:02)

Uvaženi ministre, vrijeme koje je predviđeno za odgovor je isteklo. Znam da imate još potrebu da odgovorite, bilo bi jako fino, ali ako možete samo da imate razumijevanja i da pokušate što brže. Izvolite.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.07.22 17:04:18)

Svakako, želim da imam razumijevanja. Moje početno razumijevanje da poslanici koji su uzeli učešće ne ostanu uskraćeni na moj komentar. Mislim da bi to bilo najgore što bi ministar u Vladi mogao da uradi.

Uvaženi poslaniče Lekiću, nema mistifikacije, nema tajnosti u ovom odlučivanju, jer su odluke pred vama. Radi pojašnjenja prema javnosti. Možda moje nedovoljne preciznosti, jedim dijelom ne mogu do kraja biti precizan, ali ću pokušati da dam set informacija koje su onoga nivoa koje ja sada mogu da Vam dam. Mi trenutno, kao država, imamo 12 pripadnika vojske koji su van teritorija države Crne Gore u tri države. Jedna je u Letoniji, druga je KFOR na Kosovu i treća je EU misija, operacija je u Atlanti. Prva odluka o kojoj vi danas, o njenim izmjenama, odlučujete je odluka iz 2018. godine, čini mi se, ako ne griješim, a prijedlog je prethodne Vlade, jer se povećava broj pripadnika u odnosu na odluku Skupštine koja je tada donijeta, radi se o snagama za brzo reagovanje koje su stacionirane u Crnoj Gori. Prva odluka, tačka šest dnevnog reda, ti pripadnici Vojske Crne Gore ne idu van teritorije Crne Gore, izuzev ukoliko se dese okolnosti koje bi to zahtijevale. Da ne ulazimo sada u detalje, biće opterećujuće bojim se i vama i meni i građanima, kroz tri godine koje faze njihovog stanja prolaze, ali je fakat ono što je suština Vašeg pitanja bila, oni su tu.

Druga odluka, s obzirom na to da je objedinjeno, odnosi se na potrebu da, tačno je zbog odluka NATO-a i Vi kažete da je NATO odlučio, da, odlučio je NATO, dakle, i mi smo učestvovali u toj odluci onako kako to zahtjeva procedura odlučivanja kada ste dio neke organizacije kao što je NATO. Kao što smo odlučivali o tome da se pridružimo sankcijama koje je Evropska unija uvela Rusiji. To je odluka Vlade Crne Gore bila. Sada njeni državni organi te odluke sprovode, apropo onoga što ste govorili vezano za zabranu preleta i tako dalje. Prema tome, to su stvari koje ja nemam nijednog razloga da krijem od poslanika, niti na to imam pravo, jer Ustav je poslanicima dao pravo da o tome odlučuju, oko broja, za odluku koja je tačka 7. Trenutno je deset pripadnika u Letoniji. Naš prijedlog je da sa tih deset i izmjenom ove odluke će biti do 45.

Zašto ne možemo da vam kažemo biće 44 ili 48? Zato što upravo pripadnici Vojske dogovaraju sa drugim partnerima iz NATO-a takozvano generisanje snaga koje će odrediti broj, ali broj neće biti veći od 60 zato to govorimo u ovoj odluci. Gdje će biti stacioniran i to sam rekao, onoliko, jer ne želim da vam dam pogrešnu informaciju, biće stacionirani, novi kontingent, ili u Bugarskoj ili u Mađarskoj. Zависи upravo od ovih razgovora koje Vojska Crne Gore i menadžment Vojske, ako mogu tako da kažem, vodi sa partnerima u okviru NATO-a. Nema nikakvog razloga da kada se ti razgovori završe nama ove odluke trebaju da bismo imali odobrenje onoga ko je po Ustavu određen, a to je crnogorski Parlament, da možemo da razgovaramo sa partnerima uz ova ograničenja koja nam je dao Parlament, kao i zakonska ograničenja koja se tiču Savjeta za odbranu i bezbjednost.

Prema tome, vjerujte mi ovo je spektar informacija gdje nema nikakvoga razloga niti sam prema vama utajio bilo kakvu informaciju koju ja na današnji dan imam, apropo ove dvije odluke.

Vi ste me nešto pitali van ove teme, odgovoriću vam i biti vrlo kratak. Pitali ste me kako izgleda Vlada. Odgovoriću vam sljedeće: hajmo zajedno da je srušimo. Mislim da vam je sve kristalno jasno. „Srušimo“, mislim u političkom smislu itd, da me neko ne bi pogrešno razumio.

Uvaženi poslanice Mandiću, po ovom pitanju se ne slažemo, nije ništa nepoznato, negdje u političkoj ravni imam potpuno neslaganje, ali i kontinuitet nekog respekta prema stavu koji ima Demokratski front ovim povodom. Vi govorite o volji većine, mislim da se volja većine i po ovom pitanju iskazuje na izborima. Mi imamo 81 poslanika u crnogorskom Parlamentu koji su Ustavom određeni da o ovome odluče. Siguran sam da će ovdje da bude veći broj poslanika od one većine koja je minimalna ako mogu da kažem, a to je 41. Vjerujem da će na prvim narednim izborima svi građani koji glasaju za bilo koje političke partije vrednovati Vaš stav, vrednovati moj stav, vrednovati stavove drugih ljudi o ovoj jednoj važnoj temi i takođe nekome manje nekome više iskazati povjerenje.

Sugeristali ste vezano za ponašanje države u ovim stvarima. Mi se ponašamo kao jedna od članica NATO-a. Članstvo u svakoj organizaciji podrazumijeva, neko je to već rekao, i prava i obaveze. Ono što je važno da građani znaju, dakle, po pitanju prve odluke vojnici su već treća godina u Crnoj Gori i niko po pitanju prve odluke neće, osim u iznimnim situacijama, koje bi podrazumijevale nove odluke. Ne Parlamenta jer ih je Parlament već donio nego nove odluke NATO-a i okolnosti koje bi se desile koje bi to zahtijevale.

Druga odluka je vezana za boravak jednog dijela u Letoniji i kao što sam rekao u Mađarskoj ili Bugarskoj. Mi jesmo najmanja vojska, bez ikakve dileme, u regionu, puno napora će se ulagati da se ta vojska modernizuje, ali zato što smo najmanja vojska u regionu, upravo zato mislim da je bila ispravna odluka da postane dio kolektivne bezbjednosti i tako zaštitimo svoju teritoriju.

Završavam, hvala na razumijevanju predsjednice Skupštine. Ne bori se vojska protiv požara, ona pomaže Ministarstvu unutrašnjih poslova. Nažalost, i sada neka to bude mala nit u finalnom mom i vašem dijalogu, Vlada koju ste vi vrlo kratko podržavali, a kasnije nijeste željeli da je srušite je napravila potpuni galimatijas u sistemu zaštite i spašavanja jer, nažalost, Ministarstvo unutrašnjih poslova koje je opredijeljeno da gasi požare nema ispravne resurse i srećom Vojska Crne Gore svojim odlukama iz neke od prethodnih vlada ima resurse koji mogu da pomognu, ali nije njena izvorna nadležnost. Ako sam, uvaženi poslanici, nešto zaboravio nemojte mi zamjeriti biće prilike. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:13:17)

Zahvaljujem ministru Konjeviću.

Da li neko želi komentar?

Naravno, poslanik Lekić.

Poslanik Lekić, zamoliću Vas, vrijeme ste potrošili tri minuta samo da se držimo ta tri minuta. Izvolite.

MIODRAG LEKIĆ (28.07.22 17:13:35)

Pa, dobro mislim da je bilo korisno, da su ova objašnjenja bila korisna. Nijesmo ih do sada čuli zato je bila nepotrebna mistifikacija. Evo nešto smo čuli, izostao je ipak ovaj logičan slijed poteza da glasamo o ovim misijama kada bude aktuelno, kada znamo gdje idu i koliko vojnika ide. Vi ste približili i to jeste jedan pomak i korisno je za građane, građani ovo prate, nešto će ovo i koštati itd. Prema tome, i dalje ostajem pri tome da imamo razloga da odlučujemo onda kada budemo sve znali. Vi kažete - vjerovatno Bugarska i Mađarska. To je jedno. Drugo, rekli ste da Vi učestvujete u odlukama. To me raduje, ostaje samo da Vam to povjerujemo. Naime, po dosadašnjoj retorici koju čujemo stalno je to - odlučeno je tamo. Nisam ja za to vjerujte nijesam ja ni idealista niti nerealan čovjek pa da mislim da Crna Gora treba da sjedne uz Sjedinjene

Američke Države, Veliku Britaniju, Francusku koje su nosioci i vlasnici atomske bombe, ne nijesam mislio na nikakvu aroganciju, prepotenciju, ali ne i da budemo totalno inferiorni da dobijamo instrukcije i da se uvlačimo u akcije itd. Nijesmo ni Turska, ali ću vam reći jedan primjer, 2003. godine, kada je bila invazija na Irak Sjedinjenih Američkih Država i Velike Britanije, uzgred bez legaliteta međunarodnog i odluke Savjeta bezbjednosti, Turska je rekla ne može kroz našu teritoriju. Članica NATO-a. Znači, zamišljam NATO pošto su tamo članice demokratske da se tamo raspravlja da se tamo zajednički odlučuje. Evo Vi ste danas rekli da mi učestvujemo, raduje me ako je tako.

Prema tome, mi smo svjesni u dnevnoj retorici da se tema NATO-a prebacuje na unutrašnji politički teren čak i diskvalifikacija. Neko više voli NATO neko me, taj drugi je sumnjiv, automatski je proruski itd. Evo pomenuću onu izjavu koja je bila antologijskog karaktera. Jedan član Vlade u jednom kadrovskom klinču je rekao za čovjeka koji radi u Elektrodistribuciji ili već u instituciji rekao je ne može on, ne dijeli vrijednosti NATO-a. Radi se o kadrovskom rješenju u Nikšiću u jednoj materiji stručnoj. Pravite probleme NATO-u, NATO se blamira ako tako tumačite, tako ste to prigrlili, ako ste se samo proizveli kao čuvari tih vrijednosti. Mi koji pitamo nemamo ništa protiv, kao što sam govorio o istorijatu NATO-a i Rusije mislim da je korisno da se sjetimo, sarađivali su, šteta da nijesu nastavili. Mogao bih mnogo opširnije, neću naravno da govorim o NATO kišobranu pod kojim je bila Jugoslavija i gdje smo mi imali određeni benefit u vrijeme Hladnog rata itd. Dakle, ja nemam nikakav ideološki problem NATO, ali NATO je u transformacijama to nekako se krije nego je neko vjeran NATO-u. Makron je rekao, ne niko odavde niko iz Demokratskog fronta nije rekao da se NATO nalazi u stanju moždanog udara, rekao je predsjednik Francuske. Vi znate vjerovatno pratite, ja evo pratim, održano je puno debata u Evropskoj uniji na temu odnosa Evropske unije i NATO-a. To je materija koja je u evoluciji tako da eto to hoću da kažem, nemojte praviti mit, fetiš, božanstvo, nemojmo, i završavam time, da se kriju korupcionaške snage iza NATO-a i te tendencije ima. Oni ga najviše vole, oni koji su doprinijeli kriminalizaciji crnogorskog društva. Sve to, ministre Konjeviću, prepoznajemo tako da eto da demistifikujemo temu ja se za to zalažem. Hvala na ovim informacijama one su doprinijele da nešto saznamo, ali nijesmo do kraja i vjerujte, molim predsjednicu ili već ne znam, da li da odložimo ovu odluku kada budemo imali kompletnu informaciju kada se ide, koje su zemlje u pitanju itd. Načelno nemam ništa protiv, ali bih sagledao, Mađarska i Bugarska još nešto ovako mi je bliže nego Estonija, koja je upozorena od Evropske komisije da ne provocira i da ne sprečava dotok robe, hrane u Kaljiningrad. Neko se tamo igra i kao članica NATO-a. Prema tome, evo pratimo i imamo prava da pitamo da bi Crna Gora bila malo više dostojanstvena u svim tim međunarodnim događajima. Izvinite na prekoračenju neću se javljati više.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:18:47)

Zahvaljujem poslaniku Lekiću.
Komentar ima poslanik Ivanović.
Izvolite.

DRAGAN IVANOVIĆ (28.07.22 17:18:55)

Poštovani ministre Konjeviću, obrušili ste se na mene čini mi se bez ikakvog razloga. Ne znam da li ste umorni, rekoste da jeste, ili ste se uželjeli Skupštine. Nijednog trenutka nijesam pominjao pomoć ničiju da je Crna Gora slala, bio sam jasan i tu nije bilo nikakve zamjene teza, zašto ste Vi to tako doživjeli, zaista mi nije jasno. Samo toliko.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:19:29)

Zahvaljujem poslaniku Ivanoviću.
Izvolite, ministre.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.07.22 17:19:46)

Dakle, bio sam vrlo otvoren. Saopštio sam spektar informacija koje Ministarstvo odbrane i Vojska Crne Gore sa aspekta boravka vojnika i njihovog broja ima na današnji dan. Slanje vojnika je određeni proces, nama odluka treba unaprijed da bi se između ostalog ti vojnici pripremili. Plan Ministarstva odbrane je da početkom naredne godine vojnici idu. Vojska Crne Gore ima odgovarajuće procedure, standarde na

bazi kojih će taj broj pripadnika koji bude opredijeljen, to je u odluci biti spreman da tamo ode. To sam zaboravio da kažem. Nijeste, čini mi se, mogli od mene čuti da ja pokušavam da pravim neku vrstu diskvalifikacija, još manje da pravim neki mit ni od NATO-a ni od Evropske unije. Svaka organizacija ima svoje prednosti, svoje mane, svoja prava, svoje obaveze. Ne postoji nijedna koja je idealna, pa ni ove čiji smo članovi ili čiji ćemo biti članovi. Još manje, uvaženi poslanice Lekiću, bih želio da sada iz ove pozicije predstavim neku ulogu Crne Gore koja je niti veća niti manja. U svakoj organizaciji mi jesmo dio procesa odlučivanja, ali jasno je i vama i meni da ne možemo imati poziciju jedne Turske, jedne Italije, a posebno ne jednih Sjedinjenih Američkih Država, ali iz svake organizacije mi izvlačimo ono što smatramo da je interes ove države. Suštinski, procjena je, zato su donošene te odluke, finalno 2017. godine u ovom parlamentu, da je interes Crne Gore da bude dio ovoga političko-vojnog saveza i dio kolektivne bezbjednosti koji će pružati zaštitu svakoj njegovoj ... nikakve proizvodnje mita itd.

Kolega Ivanoviću, drago mi je da ne polemishete sa mnom jer ste pokušali nešto što u polemici sa mnom kolega Ivanoviću ja, ne radi neke moje da me ne biste pogrešno shvatili, ni odnosa prema Vama ni odnosa prema drugim kolegama, ali ste pokušali tako vješto da kroz ovu raspravu stavite meni u kontekst proces odlučivanja i po jednom i po drugom pitanju. To razumijem kad urade kolege iz Demokratskog fronta zato što su oni lijepo ustali i rekli jedno, drugo, treće, četvrto, peto. To od njih slušam oni od mene jedno, ja od njih drugo evo deset godina. Vi ste mi se okrenuli kolega Ivanoviću to je muka, ne moja nego Vaša politička. Prema tome, kad ste se okrenuli nema nazad.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:23:09)

Poslanik Andrija Mandić.
Izvolite, poslanice Mandiću.

ANDRIJA MANDIĆ (28.07.22 17:23:14)

Nijesam slučajno potencirao tu volju građana i volju većine, prosto gospodine Konjeviću Vi ste ministar odbrane, dolazite iz stranke koja ima podršku građana taman onoliko koliko ima i partija premijera Abazovića. Napravljena je Vlada od stranaka koje su imale veoma malu podršku na prošlim izborima, napravljena je voljom međunarodne zajednice, i to svi znaju u Crnoj Gori, i vi koji ste se borili dosljedno za suverenu Crnu Goru kako ste propagirali prije 2006. godine današnja Crna Gora nije suverena, današnja Crna Gora ne donosi sama svoje odluke. Ovo je majka svih vlasti u Crnoj Gori - Skupština Crne Gore i gledaju nas građani i očekuju da ovdje donosimo sve odluke. Nažalost, odluke se ovdje ne donose donose se u ambasadama. Pa se prave takve vlade za koje Vi, kao ministar odbrane kažete da ih treba srušiti i u pravu ste. U pravu ste, jer ako neko pravi Vladu Crne Gore izvan građana i većinske volje građana Crne Gore onda to nije Vlada Crne Gore.

Što se tiče vojske moram da Vam kažem da Demokratski front ima one mogućnosti koje su nam dali građani Crne Gore, Crna Gora bi imala prema broju stanovnika najjaču vojsku u regionu. Crna Gora možda nema tradiciju proizvodnje, nema ni preveliku tradiciju ni u turizmu, ni u poljoprivredi, ali Crna Gora jedinu tradiciju za koju može da se uhvati da kaže to je vojnička tradicija jer je stotinama godina Crna Gora bila veliki vojni logor. Danas kada je uspostavljena ta, kako ste vi govorili, suverena Crna Gora ono što je najviše zapostavljeno zapostavljena je upravo vojska i zapostavljeno je ono što i jedino ima veliku tradiciju na ovim prostorima. To ne treba da služi na čast ni vama ni kao ministru ni Vladi ni svim ovim crnogorskim suverenistima od 2006. godine do danas. Dakle, Crna Gora treba bolju vojsku, Crna Gora treba više da vjeruje u sebe. Ako je stotinama godina u vrijeme okupacije moćne, snažne i jedne od najvećih svjetskih sila Otomanske imperije nije se plašila nego se borila otkud danas ovi strahovi da će neko napasti Crnu Goru i da će neko ugroziti njenu bezbjednost da bi nas navodno čuvao neko sa strane.

Da pojasnim još jednu stvar, da ne bi bilo zabune, i tu ste u pravu koliko je dosljedan Demokratski front, a nanijeti štetu strankama koje pripadaju evroatlantskim porodicama stranaka, tu mislim konkretno na Demokratsku Crnu Goru, ovo kada nije donijeta odluka vezano za slanje ovih vojnika na Vrhovnom savjetu odbrane tada je predsjedavajući Skupštine Crne Gore bio potpredsjednik Nove srpske demokratije i vršilac dužnosti predsjednika Crne Gore dr Strahinja Bulajić. Trebalo je da prođe vrijeme da bi se ta odluka donijela i ono što je važno, građani Crne Gore, ova tema vezano za NATO o kojoj vi govorite kako se ovdje na osnovu glasova prepoznaje kakav je taj odnos, nije to bila dominantna tema kada se glasa na izborima nije mogla da se nametne jer je trebalo da postoji referendum da je to glavna tema. Imate i vi među strankama, kao što ste i sami primijetili, imate vi stranke za koju mnogo glasa ljudi koji nemaju takav stav o NATO-u kao što imate Vi i vaša stranka. To što poslije neko njihovu volju fasifikuje ovdje u Parlamentu pa po pitanju NATO-a glumi da su svi koji su glasali za njih za NATO to je već drugo pitanje. Demokratski front

ima pošten odnos i mislimo da na tom poštenom odnosu upravo treba da se gradi budućnost Crne Gore. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:27:43)

Zahvaljujem, poslaniku Mandiću.

Ministre dobićete pravo na završnu riječ, potrošili smo vrijeme koje je predviđeno. Vi biste ovdje diskutovali, nijeste više poslanik, uvaženi ministre, kad budete bili poslanik ovdje, pa onda ćete diskutovati do mile volje. Sad ćete dobiti pravo na završnu riječ. Prije nego što dobijete pravo na završnu riječ, pošto ste negdje u odgovoru uvaženom poslaniku Ivanoviću mene prozvali, da tako kažem, direktno, pa mislim da bi bio red i da Vam ja tu odgovorim. Hvala Vam što ste napomenuli i što ste našli moju izjavu povodom pet godina ulaska Crne Gore u NATO-u, koju sam rekla da sa stanovišta poslije pet godina, da se procjenjuje i ocjenjuje da je dobro što je Crna Gora u ovom trenutku u okviru NATO alijanse i stojim iza svojih riječi. Isto tako teško je poslaniku Ivanoviću ocijeniti, procijeniti sa kvalifikacijom političkog licemjerstva vezano za politički subjekat kojem i on i ja pripadamo, prvenstveno iz tog razloga što ako ćete se sjetiti Socijalistička narodna partija je prije nego što je Crna Gora ušla u NATO alijansu zagovarala vilo jasno da se pitaju građani na referendumu i da se donese ta odluka. Slobodno, ja vam neću komentarisati moći ćete u okviru završne riječi da kažete to što želite. Sa te strane, naravno da ni ja kao neko ko sada posmatrajući trenutni bezbjednosni geopolitički koncept u kojem se Evropa nalazi, takođe cijeneći i činjenicu da pripadamo prostoru Zapadnog Balkana koje je vrlo osjetljiv procjenjujem da jeste dobro što je Crna Gora sada članica NATO alijanse. Isto tako ne mogu a da ne ne osjetim određenu težinu i neprihvatanje intervencije NATO saveza 1999. godine na SR Jugoslaviju tada koja je urađena bez odluke Savjeta bezbjednosti Ujedinjenih nacija, mimo međunarodnih standarda i prava u tom trenutku. Takođe ne mogu, a da ne žalim nevine žrtve koje su pale tokom tih intervencija.

Izvolite, uvaženi gospodine Konjeviću, naš dragi ministre odbrane, imate pravo na završnu riječ i sve što želite da kažete u trajanju od pet minuta.

RAŠKO KONJEVIĆ (28.07.22 17:30:18)

Vi znate da i lično i institucionalno imate moje potpuno uvažavanje, ali ja sam bio u obavezi da saopštim kolegi Ivanoviću samo ono što je tačno i Vi od onoga što sam ja saopštio nijeste rekli ni jednu jedinu riječ, da sam nešto netačno saopštio, to je meni najvažnije. Ja sa Vama, kao predsjednicom Skupštine, neću ulaziti u to kakvi su stavovi političkih subjekata bili za NATO, za referendum, neću iz uvažavanja, reći ću da smo hiljadu puta Vi i ja, u prenesenom smislu značenja, kroz naše političke partije debatovali o onome što su, nažalost, bila iskustva iz 1999. i saglasan sa Vama za sve žrtve koje su se desile. Mogao bih sada da otvorim političko pitanje toga, iz poštovanja prema Vama neću, i neću iz poštovanja prema drugim poslanicima jer je ovo moja završna riječ pa ne bi bilo korektno da otvaram debatu.

Vaše ime kao predsjednice Skupštine, odnosno Vašu funkcionalnu poziciju kao člana Savejta za odbranu i bezbjednost sam iskoristio saopštavajući istinu jer se željelo meni ovdje imputirati da ja kao ministar odbrane o nečemu odlučujem. Ne, ja sam predložio, dobio podršku Savjeta i ovdje sam u ime Savjeta da branim odluke Savjeta. To je prva teza.

Druga teza je bilo pitanje koje se takođe meni željelo imputirati sa polurečenicama smijemo li, trebalo li i tako dalje. Dovoljno političkog iskustva imam da znam šta ta aluzija može da znači sa aspekta percepcije građanina o ovako osjetljivim pitanjima. Samo sam rekao da su sve odluke na Vladi po pitanju vojne pomoći donošene jednoglasno i niko me nije demantovao. Prema tome, samo da razriješimo te dileme. Kad u nekom procesu odlučivanja učestvujem ja nosim teret tih odluka, vjerovatno su nekad i pogrešne, ali ne možete, ne Vi personalno, izvinjavam se, ali ne može se pokušati da se meni u političkom smislu stavi na leđa nešto u čemu smo zajedno učestvovali kao dio Vlade i to građani finalno, pošteno je, da znaju.

Zahvaljujem još jednom svim kolegama. Pokušao sam da odgovorim na sva vaša pitanja, speman da kada Vojska Crne Gore zajedno sa partnerima bude imala kristalni i preciznu informaciju i sa aspekta broja i sa aspekta lokacije, ili Bugarska ili Mađarska, spremni smo na bilo koji odbor da dođemo i dopunimo ovaj set informacija za koje u današnjem trenutku iz objektivnih razloga nijesmo u mogućnosti. Zahvaljujem još jednom.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:33:36)

Zahvaljujem uvaženom ministru odbrane koji je uvijek vrlo vješt na riječima i vrlo vješt u izražavanju i definisanju različitih situacija koje možemo procjenjivati, ali u svakom slučaju imaćemo prilike da otvaramo raspravu po ovom pitanju još dosta puta.

U svakom slučaju konstaujem da je pretres po osnovu ovih tačaka završen, a izjasnićemo se naknadno. Zahvaljujem uvaženi ministre i načelnice Generalštaba što ste danas bili ovdje sa nama.

Nastavljamo dalje sa sljedećom tačkom dnev nog reda. Sljedeća tačka dnevnog reda je **Predlog carinskog zakona** i ovlašćeni predstavnici Vlade su Aleksandar Damjanović, ministar finansija i Biljana Perunović, generalna direktorica Direktorata za poreski i carinski sistem. Sjednici prisustvuje i Jelena Velimirović, načelnica Direkcije za carinski sistem i carinsku politiku u Ministarstvu finansija. Izvjestioci odbora su Vladimir Martinović Zakonodavnog odbora i Petar Ivanović Odbora za ekonomiju, finansije i budžet. Pozdravljamo uvaženog ministra finansija Aleksandra Damjanovića, takođe i njegove saradnice koje su ovdje danas sa nama.

Otvaram pretres.

Da li uvaženi ministar želi dati dopunsko obrazloženje? Želi. Izvolite, ministre Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.07.22 17:35:21)

Poštovana Skupštino, poštovani građani,

Predlog carinskog zakona, sistemski zakon koji se mijenja iz temelja nakon punih 20 godina od kad je na snazi važeći zakon, a koji se mijenja iz razloga što je prosto i vrijeme nametnulo nova rješenja, promijeno se i sistem i carina koja nije ista kao što je bila prije 20 godina. Naravno, to je naša i međunarodna obaveza imajući u vidu da nam i pregovaračko Poglavlje 29 zavisi od usvajanja i dobre primjene ovog akta. Negdje na početku ove kraće uvodne riječi da kažem da sam imao prilike da prošle godine budem na čelu i Carine koja je spojena zajedno da poreskom službom i da se prosto tada već detektovalo da nam fale nova zakonska rješenja, imajući u vidu brojne probleme sa kojima se suočava i carinska služba generalno i sistem carina u Crnoj Gori. Novi zakon osim što bi trebao da bude u maksimalnoj mjeri uskađen sa relevantnim propisima Evropske unije sa pravilima Svjetske trgovinske organizacije i Svjetske carinske organizacije unosi nekoliko novina i generalno mijenja percepciju onoga što je danas carina u modernom svijetu, a što bi trebala da bude i u Crnoj Gori.

Carina je do sada bila prepoznata kao parapolijska institucija. Kroz ovlašćenja koja imaju i carinski službenici, tu govorim i pravim digresiju o Zakonu o carinskoj službi koji je na snazi od 2016. godine i koji će takođe biti predmet rada unutar Ministarstva finansija i unutar Vlade imajući u vidu da ćemo neka rješenja morati da uskladimo. Percepcija Carine je bila da je Carina prije svega jedna vrsta kvazipolijske ili parapolijske organizacije i da je njena, uslovno rečeno, misija da na granici zaustavi, da ocarini ili oglobi i da pusti. Negdje je kroz procese i regionalizacije i globalizacije, nijesu prazne riječi toga je Crna Gora svjesna, kao mala i otvorena ekonomija došlo vrijeme da Carina ne bude samo to, već da bude Carina prije svega jedan moćan katalizator što bržeg protoka roba na granici, pa i ljudi, imajući u vidu da je urpavo taj brži protok na granici, na graničnim prelazima garant bržih ekonomskih procesa, odnosno ubrzanje ekonomije a time naravno i ekonomskog rasta. Negdje je, makar tako bi trebalo da bude, Carina morala da bude prepoznata kao svojevrtni partner prije svega privredi, imajući u vidu da prosto imamo zajedničke interese kao država sa jakom carinskom službom koja obavlja svoju misiju i koja donosi istovremeno i prihod državi, ali i kao služba koja kontroliše neke aktivnosti i koja doprinosi smanjenju stope kriminala, sive ekonomije, šverca itd.

Prosto privreda želi takvu službu i negdje je ovaj novi carinski zakon, kao sistemski zakon i kao novo rješenje sa dosta iskoraka, sve u skladu sa relevantnim propisima EU koji su donošeni 2013. godine, na snazi od 2016. godine ili 2017. godine upravo u tom pravcu očekujem da je mnogo važnije od donošenja ovog zakona njegova primjena, imajući u vidu da stoje neki ozbiljni procesi ispred Crne Gore. Neki rokovi koji su definisani, koji su, nažalost, morali biti produženi zbog nedostatka kadrovskih i ostalih kapaciteta unutar službe, a tiču se međunarodnih obaveza, prije svega, takozvanog elektronskog tranzita, NCTS sistema, koji omogućava maksimaolno brzi protok robe kroz Crnu Goru. To vam je otprilike kolege kao kad pričamo o auto-putevima, ako govorimo o saobraćaju kao kad pričamo o gasovodima o plinovodima, kad govorimo o energetici, dakle, ovaj sistem bi trebao da bude moćan, katalizator generalno, i rasta privrede u Crnoj Gori, rasta privrede u regionu. Negdje uz nekoliko novih rješenja koja svakako pojednostavljuju i mordenizuju carinske procedure i koji obezbjeđuju veću pravnu sigurnost i opredjeljivost postupaka, imali smo prilike zadnjih godina i mjeseci da negdje se mnogo bliže upoznamo, sticanjem okolnosti, možda ne uvijek dobrih, sa time kako funkcioniše Carina. Ovaj će novi zakon omogućiti da se negdje država maksimalno posveti jačanju carinske službe. Odgovorno ću ovdje reći da sa brojem pripadnika carinske službe koji je na nivou oko 500, čini mi se u ovom trenutku, mi nemamo dovoljno

kapaciteta, nemamo dovoljno carinika, nemamo dovoljno carinskih inspektora, mislim da je najblaža procjena da nam fali oko stotinak ljudi u službi, da i u nekim drugim segmentima koji se tiču carinske službe od IT sektor itd, također, imamo probleme, probleme naravno i sa zaradama, i sa svim onim što bi negdje trebali da budu adekvatni uslovi poslovanja jedne carinske službe koja bi trebala da bude, prije svega, ogledalo države, jer znate na carinskom prelazu prvo što se vidi jeste carinik i otuda sve počinje.

Privreda, time zaokružujem, Crne Gore zaslužuje da imamo još efikasniju carinsku službu, još bolje carinske postupke, brže, pogotovo onaj dio privrede koji negdje nosi i ekonomiju ove države koji posluje u nekoj legalnoj zoni, koji negdje plaća svoje obaveze koje nosi na leđima onaj drugi dio privrede koji nelegalno posluje. To znači, da se uvode neke novine koje će biti upravo i negdje i podsticaj toj privredi, statusi pojedinih kompanija koji kroz carinski zakon će se prepoznati kao odgovorne kompanije koje uspješno posluju, koje plaćaju svoje obaveze, koje nijesu na nekim listama kako bi bile često kontrolisane, već negdje država imajuću povjerenje u njih omogućava im posebne statuse. Prosto rješenja koja su nam neophodna, da bi smo makar u ovom dijelu brže išli mi smo negdje mala država potpuno otvorena i treba da imamo jedan perfektan balans između onoga što želimo, a to je rast ekonomije, otvorenost, brži protok roba, usluga, ljudi, kapitala, ali i zaštitu naših vitalnih interesa koji se prije svega štite borbom protiv kriminala i korupcije, a jedan od nosilaca te borbe jeste dobra carinska služba. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:42:22)

Zahvaljujem uvaženom ministru.

Prelazimo na uvodna izlaganja i imamo prijavljeno uvodno izlaganje ispred Kluba Demokratske partije socijalista i Kluba Demokrate-Demos.

Prvi je poslanik Predrag Sekulić, ispred Kluba Demokratske partije socijalista.

Izvolite, kolega.

PREDRAG SEKULIĆ (28.07.22 17:42:42)

Hvala Vam uvažena predsjednice Skupštine Crne Gore, gospodine ministre sa saradanicama, koleginice i kolege,

Znači, veoma značajan zakonski propis i veoma obiman, naravno njegova implementacija će početi tek krajem 2025. godine, ali ne smijemo da zboravimo da je Evropskoj uniji, državama Evropske unije trebalo tri godine od usvajanja 2013. godine do implementacije, odnosno potpunog njegovog poštovanja 2016. godine. Dvije stvari, prvo ovo je jedan dio što se tiče evropskih obaveza i tu se lako slažemo sa tim da ono što su propisi iz Poglavlja 29 treba da budu dio naših zakonskih propisa, ali dozvolite da kažem da ne manje značajno i ne manje važno uz ono što je rekao gospodin ministar, jeste činjenica da se često privrednici apostrofiraju Carinu kao svojevrsnu biznis barijeru. To je ono što je veoma značajno, znači sa punom implementacijom ovih propisa, imaćemo lakši protok robe, bez obzira da li je u pitanju tranzit, ulaz ili izlaz, imaćemo samim tim veću konkurentnost naših preduzeća i zaštita finansijskih i ekonomskih interesa Crne Gore. Ali dozvolite da apostrofiram i ono što je na posljednjem mjestu dato, a ne manje značajno, to je sigurnost i bezbjednost potrošača. Ne govorimo samo o robnim markama. Ja bih dozvolite da proširim to sa onim što je pitanje sigurnosti i bezbjednosti hrane. Čini mi se da je usvajanje ovakvih propisa najbolji odgovor na one inicijative koje smatraju da je Otvoreni Balkan rješenje za Jugozapadni Balkan.

Dozvolite, samo da podsjetim da je Crna Gora jedina država u regionu koja je otvorila sva poglavlja kada govorimo o pregovorima sa Evropskom unijom. Takođe, Poglavlje 12 koji se tiče bezbjednosti hrane, fitosanitarne bezbjednosti hrane koje smo otvorili 2016. godine, do sada je usvojeno skoro 20.000 propisa iz ove oblasti, izdvojite ono što najviše interesuje građane Crne Gore. U posljednje četiri godine sa naših granica je vraćeno 730 pošiljki sa 5.516 tona hrane. Znači, da to nijesmo uradili, da nijesmo implementirali ono što su propisi Evropske unije u sistemu bezbjednosti hrane, dozvolite da kažem da tih 5.000 i nešto tona hrane bi se našlo na crnogorskim trpezama. Da li treba podsjećati na to što znači za organizam svakog čovjeka unošenje biljnih otrova i pesticida itd.

Kažem još jedanput ajde da napravimo rezime onoga što su novine u ovom zakonskom propisu. Znači, imamo efikasniju Carinu, imamo brži protok robe bez obzira da li je u pitanju tranzit, uvoz ili izvoz, u konačnom imamo elektronsko poslovanje. Znači, biće mogućnosti da se svaka pošiljka elektronski prati, takozvano bespapirno poslovanje i u konačnom imaćemo sistem koji je potpuno kompatibilan sa sistem Evropske unije. Znači, ja zaista vjerujem da za nekoliko godina možemo da napravimo taj iskorak i možemo da budemo dio Evropske unije. Naravno, radovaće me ukoliko i druge države regiona budu napravile takav ili sličan iskorak, ali samo da posjetim još jedanput, znači države iz našeg okruženja, države koje se negdje pozivaju da budu dio Otvorenog Balkana još uvijek ili su tek na početku tog

pregovaračkog procesa, jedan dio jeste na polovini tog procesa, prije svega mislim na Srbiju, ali kažem još jedanput bilo bi veoma loše po Crnu Goru da se vraća korak unazad. U konačnom usvajanju ovakvog propisa od strane Skupštine Crne Gore znači će onaj korak naprijed. Čini mi se da ćemo na ovaj način najbolje pokazati da jesmo dio otvorenog društva kada govorimo o sistemu bezbjednosti, sistemu carina, ali sa druge strane mislim da je mnogo bolje da se upoređujemo sa državama Evropske unije i da budemo kompatibilni sa njihovim zakonskim sistemima, nego da govorimo o kompatibilnosti sa sistemima onih koji su daleko, daleko iz nas. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:46:51)

Zahvaljujem, poslaniku Sekuliću.

Sada riječ ima ispred Demokrate - Demos poslanik Momo Koprivica.

Izvinjavam se Momo Koprivica u ovom trenutku nije u sali. Da li će neko drugi ispred vašeg kluba?

Ne.

Zahvaljujem.

Prelazimo dalje ispred Kluba Socijalističke narodne partije riječ ima poslanik Dragan Ivanović.

DRAGAN IVANOVIĆ (28.07.22 17:47:13)

Hvala predsjednice, poštovana Skupštino, poštovani ministre sa saradnicama,

Ovaj zakon očito u trenutku kada sa pozicije ministra i nekoga ko je bio na rukovodećem mjestu u Carini i Poreskoj upravi, siguran sam da ste sagledali problematiku, koja je svakako veoma prisutna, a normalno zakon i carina je veoma važna institucija u jednoj državi i organ koji je u svakom slučaju i te kako čini popunu budžeta jedne države. Organizacija posla je preduslov da bi se sve to moglo postići. Vidim da sagledavajući problematiku i broj izvršilaca u Carini, a i u ukupnu problematiku iako je Crna Gora mala, u ovom trenutku ne možete u potpunosti da budete zadovoljni sa brojem izvršilaca i da bi taj broj morao biti veći. Da bi se ovaj zakon donio u Crnoj Gori, on je svakako usvojen našim putem prema evropskoj zajednici jer je Evropska unija još 9. oktobra 2013. godine usvojila novi zakon carinski, implementacija toga zakona sa dopunama, adekvatnim rješenjima koja proizilazi iz svih onih dešavanja koja su prisutna na prostoru Evropske unije ovaj zakon bi u potpunosti trebao da zaživi do 2025. godine.

Usvajanje ovog zakona u Crnoj Gori koristeći iskustva zakona Evropske unije, naslanjajući se na njega i koristeći normalno određena poglavlja, treba da u nekom slučaju Poglavlje 29 bude u potpunosti popunjeno. Vidim čitajući zakon o njemu bi moglo da se priča mnogo, ali nema se puno vremena i moderna trgovina i sve ono što se dešava u ovom periodu u Evropi razvoj društva uslovljava i neke nove vidove i neke nove potrebe radnika carinske službe. Ako bismo uporedili današnje potrebe carinske službe sa nekim prije 20 godina, mogli bismo svi mi, poštovani građani Crne Gore, da vidimo koja je to razlika i sa čim Carina treba da se srijeće, kolika je razlika u načinima vidova šverca, kriminala, pa i same korupcije jer ni radnici Carine nijesu imuni i to sve komplikuje, usložnjava rad kako rukovodstva carinskih službi, tako normalno i svih carinika u carinarnicama Crne Gore. Sve to je u svakom slučaju potrebno da ovaj zakon napravi usklađivanje, a to su pojedini ciljevi koji su potrebni da bi se on uskladio i da bi zapravo u svakom slučaju sa njim mogao da se kontroliše ulaz i izlaz roba sa teritorije Crne Gore.

Znači, pojednostavljenje i moderna i racionalna služba. Kako doći do toga to u svakom slučaju jedna tehnička stvar, stvar organizacije. Normalno veoma važan faktor je rukovodeći kadar koji treba biti obučen da li je to u ovom trenutku ja zaista ne znam, ali u svakom slučaju rukovodstvu kako u Ministarstvu finansija tako i rukovodstvu Carine je da na tome radimo. Obezbjedenje pravne sigurnosti jer Carina mora i te kako da vodi računa kada se oduzima roba, kada se vraća roba, da je u potpunosti pravna sigurnost na visokom nivou. Sada se radi na tome da nema papirologije, nema onaj stari sistem rada, papirologija i sada se to pojednostavilo. Jačanje statusa i pogodnosti onog privrednog subjekta koji koristi Carinu za izvoz svoje robe. Ova novost tehnička, elektronska i razmjena informacija koje je veoma bitna to je nešto što je potrebno da cirkuliše, funkcioniše i da carine iz regiona i normalno sa prostora Evropske unije mogu da su stalno obaviještene i da su potpuno u toku i da čuvaju informacije koje koriste u svome radu. Koristeći taj IT sistem novina je da se registruju privredni subjekti sa područja Crne Gore i da se u svakom trenutku zna koji subjekat sa kojega prostora dolazi. Ne znam imam li samo malo vremena, izvinjavam se.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:52:43)

Poslaniče Ivanoviću, pošto nema niko prijavljeni više iz Kluba SNP-a imate mogućnost da koristite kompletno vrijeme Kluba. Tako da imate vremena,

DRAGAN IVANOVIĆ (28.07.22 17:53:36)

Dobro. Čitajući poglavlja ovoga zakona može se naići carinski dug je regulisan što prije čini mi se nije bilo, unošenje robe u carinarnice, način, tehnika, unošenje i istovar tih roba u privremenim smještajima, da se obezbijede određeni prostori će se smještati roba koja se treba cariniti ili koja se treba oduzimati od onih koji zapravo nemaju sve potrebne papire da bi neku robu mogli da uvoze ili izvoze. Provjera roba, čini mi se da je to od posebnog značaja, vidim da ovaj zakon tome daje značaja, jer su se na ovim prostorima, govorim konkretno u Crnoj Gori, pojavljivale robe koje nijesu bile kontrolisane, nijesu imale adekvatne papire i bile su da ne kažem sumnjivog kvaliteta, a to je veoma značajno normalno zbog građana Crne Gore. Puštanje tih roba da mogu da uđu, raspolaganje tim robama, stavljanje roba u slobodni promet sve to je u poglavljima riješeno, iznošenje robe iz carinskog područja, nacionalne odrebe i carinski prekršaji su do maksimuma u ovom poglavlju riješeni. Prelazne i završne odredbe ovog zakona po Carini su veoma precizni i detaljno kao i mnoga druga poglavlja. Nemam vremena da o svima njima pričam. Ali čini mi se da bi ova skupština trebala da usvoji ovaj zakon i da mu da značaj jer je on značajan i potreban, a koristeći normalno iskustva Evropske unije i njenog zakona koji je usvojen toliko već dugo. Međutim, implementacija zakona treba da bude potpuna tek do 2025. godine, što znači da je ovaj crnogorski zakon mora biti dorađivan da prati trenutnu situaciju i razvoj na tržištu Evrope i normalno regiona i Crne Gore. Toliko i hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 17:55:34)

Zahvaljujem poslaniku Ivanoviću. Sa ovim smo iscrpili listu prijavljenih ispred klubova u uvodnim obraćanjima. Da li uvaženi ministar želi da da komentar? Nije bilo posebnih pitanja, prelazimo dalje na raspravu. Imamo prijavljenog za raspravu uvaženog poslanika Petra Ivanovića, imamo prijavljenu za raspravu uvaženu poslanicu Zdenku Popović, koja je nažalost, upravo nas obavijestila da je pozitivna na COVID-19 tako da neće učestvovati u raspravi. Ali moja je obaveza da vas upoznam sa tim.

Poslaniče Ivanoviću, izvolite Vaše vrijeme.

PETAR IVANOVIĆ (28.07.22 17:56:32)

Zahvaljujem, poštovana predsjednice Parlamenta, poštovane kolege, uvaženi građani Crne Gore, Evropski parlament i Savjet Evropske unije udvojili su 09. oktobra 2013. godine, novi Carinski zakon unije pod oznakom 952/2013. Materijalne odredbe ovog zakona stupile su na snagu 01. maja 2016. godine, mi smo već na pragu avgusta 2022. godine. Toliko oko dinamike usaglašavanja sa zakonima Evropske unije, i toliko o tome koliko su nam puna usta postizanja standarda koji postoji u Evropskoj uniji, a koliko zapravo u realnosti taj proces teče veoma sporo. Carinski zakon potpada pod pregovaračko Poglavlje 29 koji se odnosi na slobodu kretanja roba, a slobodna trgovina nikada nije bila pitanje carinskih stopa, nego pitanje prava, pravde, javnog poretka i vlasništva. Možemo li imati prava, a da nijesmo slobodni, možemo li biti slobodni i imati ograničenja prava na imovinu? Jedan od velikih mislilaca u oblasti ekonomije Adam Smit koji je 1776. godine napisao svoju knjigu *Istraživanja u prirodi i uzrocima bogatstva naroda* radio je na carini i radeći na carini posmatrao je šta se dešava sa protokom roba i koja ograničenja i koje barijere postoje u nečemu što se kasnije nazvalo slobodna trgovina. Zašto je slobodna trgovina bitna i važna? Ona je važna zbog toga što omogućava svim privrednicima iz Crne Gore da proizvode nad kojima su vlasnici bez ikakvih ograničenja ponude tržištu Evropske unije, ali isto tako ta prava daje i preduzetnicima Evropske unije. Zbog tog usvajanja ovakvog jednog zakona treba da bude, po mom dubokom uvjerenju, alarm za kompletnu privredu i Vladu Crne Gore da upozori na pitanje konkurentnosti jer se nećemo moći štiti visokim carinama, nećemo moći štiti domaće proizvođače uvođenjem novih stopa koji će se primjenjivati na one proizvode čija proizvodnja u Crnoj Gori ne može biti konkurentna.

U izradi ovog zakona bila je angažovana, kao stručnjak, pomoćnica Uprave carina Srbije. To samo po sebi može biti pokazatelj jedne lijepe regionalne saradnje, ali isto tako može biti i znak upozorenja u oblasti onoga što zovemo politička ekonomija, da li je nama cilj da idemo u potpunosti ka Evropskoj uniji ili nam je cilj da vješto igramo između nečega što se zove Otvoreni Balkan, objašnjavajući Otvoreni Balkan, prije svega, dinamikom protoka roba i onoga što je drugačiji sistem vrijednosti kada govorimo o pravilima koja postoje u Evropskoj uniji. Zbog čega insistiram na tim pravilima koje se odnose na vrijednosti, zbog

toga što ako nešto nije u redu na način kako je to objasnio moj uvaženi kolega Predrag Sekulić sa robom onda se mora utvrditi ko je vlasnik te robe, onda on preuzima odgovornost, a ako je ta roba dugo stajala na carini onda neko ko je produžio boravak te robe na carini preuzima odgovornost. E, to je ono što mi se čini da često bacamo pod tepih i da ne razmišljamo o tome kakva je čija odgovornost i ko ima kakvu ulogu u sistemu. Uloga preduzetnika je da stvaraju novu vrijednost. Uloga carinske službe jeste da omogućuje da ono što je stvorena vrijednost što je moguće prije dođe do drugih tržišta. Građani koji imaju sredstva i žele da kupe neku robu koja je iz inostranstva žele da je dobiju što prije. Prema tome, nije tako komplikovano i teško napraviti sistem u kome će se lako identifikovati oni koji ne ispunjavaju standarde iz ugla proizvodnje hrane bezbjednosne standarde, iz ugla kvaliteta kvalitativne standarde itd. Dakle, samo je pitanje da li želimo da što prije uđemo u punu implementaciju i omogućimo slobodno kretanje roba ili želimo to da komplikujemo kroz raznorazne usudio bih se reći političke marifetluke. Jedan od takvih jeste i Otvoreni Balkan, kao politički projekat. Nije bilo dovoljno da sve zemlje regiona budu potpisnice jednog drugog projekta koji je omogućio potpunu slobodu kretanja roba u regionu, ali je dovoljno da sada tri zemlje koje su potpisnice ovog sporazuma budu, navodno, lideri u slobodnoj trgovini. Nije bilo dovoljno da Crna Gora otvori sva pregovaračka poglavlja na putu ka Evropskoj uniji nego je bilo potrebno da se na tom putu i zaustavi. Zbog toga se postavlja pitanje da li se sa projektom koji se zove Otvoreni Balkan zapravo želi ugroziti i evropski projekat koji se odnosi na tranzit robe, a o tom dijelu ovog zakona postoji jedno posebno poglavlje, siguran sam da zbog vremena, uvaženi ministar, nije ukazao na taj dio, ali ovaj zakon ne tretira samo robu čije je krajnje odredište Crna Gora tretira i robu gdje se Crna Gora pojavljuje i kao tranzit, kao tranzitna teritorija.

Ovaj zakon ne ugrožava primjenu standarda koji postoje u oblasti proizvodnje hrane, ali Otvoreni Balkan ugrožava jer ukida pravo Crnoj Gori da štiti zdravlje građana za one proizvode koji su nekvalitetni koji ugrožavaju njihovo zdravlje i koji isto tako mogu da nanesu ozbiljne probleme u sistemu. Zbog toga elementarno pitanje da li ćemo samo proforme da usvojimo ovaj zakon i da li ćemo dizanjem ruke da ispunimo samo ono što je jedna od naših obaveza na putu ka budućem članstvu u Evropskoj uniji ili želimo da se dodatno pozabavimo nečim što je mnogo ozbiljnije, a to je puna implementacija ovog zakona. Ta puna implementacija ne podrazumijeva samo izradu softverskog sistema za koji će biti potrebno izdvojiti negdje oko 1,5 miliona nego podrazumijeva edukaciju, obuku ljudi koji treba da primjenjuju ovaj zakon. Da je to tako lako ne bi nakon primjene materijalnog prava koje se odnosilo na 2016. godinu Evropska unija produžila rok za punu implementaciju ovog zakona za do 2025. godine. Zbog toga upozorenje svima onima koji žele na brzinu da ovaj zakon primijene da će možda na taj način napraviti mnogo veću štetu nego korist. Ako hoćemo da budemo od koristi privrednicima Crne Gore onda se nadam i vjerujem da ćemo kao ozbiljni ljudi i poslanici dizanjem ruke za ovaj zakon zapravo podići ruku za veće ekonomske slobode i za slobodno kretanje roba u regionu. Zahvaljujem što ste me sa pažnjom saslušali.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 18:03:16)

Zahvaljujem, poslanice Ivanoviću.

Svi smo Vas sa velikom pažnjom slušali. Pošto uvaženi poslanik Koprivica nije bio u sali kada sam ga najavila ispred Kluba poslanik Koprivica će sada uzeti svoje vrijeme u raspravi.

Izvolite, poslanice Koprivica.

MOMO KOPRIVICA (28.07.22 18:03:47)

Hvala.

Uvaženi poslanici i poslanice, uvaženi građani Crne Gore, poštovani gospodine Damjanoviću sa saradnicima,

Pred nama je Predlog carinskog zakona i kad je u pitanju ovaj pravni akt, ali i kad su u pitanju neki drugi pravni akti možemo već i da vidimo određena ideološko-politička razmimoilaženja unutar 43. Vlade. Jedna od tačaka sporenja i razmimoilaženja i u ideološkom-političkom smislu vjerovatno i u pogledu oblikovanja praktičnih javnih politika jeste i pitanje Otvorenog Balkana. Mi smo i na početku ovog političkog procesa koji je završen formiranjem 43. Vlade ukazivali da postoje takva pitanja i takve tačke sporenja koje će sigurno dovesti i do pucanja vladajuće većine. Vidimo da je Vlada već u jednoj izvjesnoj krizi, jedna od političkih partija koja je dala najveći broj glasova kroz izjašnjavanja poslanika za njeno formiranje je na svom predsjedništvu otkazala podršku 43. Vladi. Oni osnovni ciljevi koji su postavljeni pred formiranje 43. Vlade, a to je deblokada pravosuđa i deblokada institucija ne ostvaruju se. Dakle, ti proklamovani prioriteti su takođe u krizi, nijesu postignute ni kvalifikovane većine za ova imenovanja i to je svakako jedan ozbiljan i alarmantan signal kad je u pitanju održivost ove vlade. Nije ništa neočekivano. Tako se i te razlike i

mimoilaženja reflektuju i na pojedine javne politike Vlade, reflektuju se i na pojedina imenovanja. Vidjeli ste da je i za generalnog inspektora Agencije za nacionalnu bezbjednost predloženo lice kojem se osporava i legitimitet da obavlja tako važnu funkciju, ali i zakonski uslovi za obavljanje te funkcije. Vidimo i danas i odgovarajuću zabrinutost kod pojedinih kolega koji su glasali tu vladu kada je u pitanju njena javna politika, regionalna javna politika, opredijeljenost jednog broja članova Vlade uključujući i samog premijera da Crna Gora pristupi inicijativi Otvoreni Balkan. Stoga se može izvući i zaključak da je ovim carinskim zakonom i DPS ocarinio Vladu. Vidimo da je ta vlada u zavisnosti od podrške najveće partije te parlamentarne većine koja je formirana kako smo upozoravali mimo izbora i bez izbora suprotno principu 2 Ustava Crne Gore. Jedan od glavnih ciljeva za formiranje 43. Vlade bilo je uspostavljanje funkcionalnog odnosa između Vlade i Parlamenta i taj odnos nije uspostavljen i dalje Vlada nema funkcionalnu vezu sa Parlamentom tako da je teško ili otežano da sprovodi javne politike, a i u bližoj perspektivi da predlaže zakone.

Pred nama je Predlog carinskog zakona saglasiću se sa jednim od učesnika u ovoj raspravi da carinskim zakonom se definiše više ciljeva u vođenju državnih politika, prije svega, ekonomske politike spoljno-trgovinske politike. Ovaj predlog zakona ima određena poboljšanja u odnosu na važeći tekst zakona kroz implementaciju određenih evropskih iskustava i to svakako pozdravljamo. Pozdravljamo i rješenja koja će omogućiti efikasniju implementaciju IT sistema. Razumijem i potrebu da se unaprijede finansijski interesi države, ali svakako da konkurentnost naše privrede ne smije zavisiti samo od carinskih propisa, mora prije svega zavisiti od kreativnosti i od industrijskih politika od unapređenja naših kapaciteta da stvaramo novu vrijednost u privredi. Svakako, određeni vidovi zaštite domaće privrede su neophodni i bojim se da bilo koja regionalna inicijativa bez dubinskih razmatranja, objektivnog sagledavanja, bez jednog planskog pristupa može pojedine privredne oblasti da dovede u pitanje i smatram da je neophodno da se uloži dodatna pažnja na tom planu.

Takođe bih iskoristio priliku pošto je tu gospodin Damjanović da podsjetim, eventualno i da postavim pitanje da li je nešto učinjeno, ovo nema direktnu vezu sa ovom temom, ali svakako da je prisustvo gospodina Damjanovića korisno i dragocjeno da razmotrimo pitanja koje se tiče jednog zaključka Odbora za budžet, finansije i ekonomiju. Naime, prilikom rebalansa budžeta Klub poslanika demokratske Crne Gore je podnio set amandmana kako bi se obezbijedila ulaganja u određene javne objekte u opštini Nikšić. Međutim, radi nekog tehničkog usaglašavanja prihvatili smo da ti amandmani se pretoče u zaključke Odbora za budžet, finansije i ekonomiju. Tako je zahvaljujući inicijativi Kluba poslanika Demokrata Odbor za budžet, ekonomiju i finansije definisao zaključak citiram - „Odbor za ekonomiju finansije i budžet poziva Vladu Crne Gore, odnosno nadležna ministarstva da pristupe rekonstrukciji i adaptaciji. Prvo Dom omladine Liverovići u opštini Nikšić u iznosu ne manjem od 5.000 eura, područne jedinice Osnovne škole „Dušan Đukanović“ u iznosu ne manjem od 8.000 eura to je područna jedinica Osnovne škole u /prekid/ i Doma mjesne zajednice Petrovići, Nikšić, u iznosu ne manjem od 7.000 eura“. Krajnje vrijeme da ovi krajevi napokon dožive određenu podršku države da se ovi javni objekti koji služe cjelokupnoj populaciji nad tim područjima rekonstruišu i adaptiraju. Na taj način se omogućava društveno blagostanje u kojem će uživati i svi ljudi sa tih područja Dragovoljica, Liverovića i Petrovića, nezavisno kojoj političkoj opciji pripadaju, koju ideologiju zastupaju. Mislim da je korisno da razmotrimo i pitanje sprovođenja zaključaka, naravno nije striktno vezano za temu. Tada je gospodin Damjanović istakao saglasnost da se ovi zaključci sprovedu. Naravno, razumijem da je potrebno i određeno vrijeme da se pravnim aktima i sve tehnički sprovede, vjerujem da on ima volju da se ovo izvrši, on je to i konstruktivno na tom Odboru potvrdio i očekujem da će u nekom narednom periodu to biti i realizovano. Pozivam samo da su možda upravo ovi ljetnji dani prilika da se izvrše ova ulaganja u ove objekte kada se oni najmanje i koriste. Zahvaljujem, uz izvinjenje što sam malo izašao iz teme, ali je konstruktivna stvar nešto što je od interesa za građane ovih područja u opštini Nikšić. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 18:12:11)

Zahvaljujem gospodinu Koprivici.

S ovim smo iscrpili listu prijavljenih govornika.

Zahvaljujem. Da li uvaženi ministar želi da da završnu riječ?

Izvolite, uvaženi ministre.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.07.22 18:12:29)

Kolegama, poslanicima i evo negdje sad u komunikaciji imajući u vidu da nijesam bio na ovoj poziciji sam se raspitivao od kad je zakon bio u proceduri i mislim da smo dovoljno, svi zajedno, potrošili vrijeme da konačno damo prohodnost ovom aktu. U pravom smislu jeste, iako ni ja tu floskulu ne volim, nijesam je

volio ni kao poslanik, evropski akt, imajući u vidu da smo primijenili manje-više kompletno evropsko zakonodavstvo iz ove materije i da nam je to na kraju krajeva i obaveza koja nas vodi brže ka putu u Evropu. Naravno, ne pada mi na pamet da zloupotrijebim završnu riječ i da polemishem sa nekim stavovima ovdje kolega koji jesu i ideološke i političke prizme, ali cijenim da su i kolege otvorile ovdje neke dileme koje upravo treba da se otvaraju ovdje u Parlamentu i da se komuniciraju sa Parlamentnom prije svega onda i sa ostalim segmentima društva poput akademske zajednice, a tiču se, naravno, nekih naših izbora, nekih naših puteva ovako ili onako, a ja se nadam prema Evropskoj uniji, od inicijativa regionalnih pa dalje. Mi ćemo se negdje truditi imajući u vidu odloženu primjenu ovog zakona od pola godine u kojem će se pripremiti podzakonski akt i uredba o sprovođenju carinskog zakona koja ima 600 članova da uz sve te pripreme, da startuje primjena ovog akta u januaru mjesecu. Koliko toliko poboljšavam uslove rada carinskih organa imajući dakle u vidu da i u kadrovskom i u tehničkom i u materijalnom smislu nije to dovoljno i negdje bih tražio podršku iz Skupštine ukoliko se bude ostalo u ovim novim pozicijama da kada budemo imali priču o budžetu za 2023. godinu povedemo o tome.

Zbog korektnosti i zahvaljući, prije svega poslaniku Koprivici na podsjećanju, ja sam rekao i s tim se ne igram da su zaključci ovog doma svetinja, makar za mene pa bio jedini u toj Vladi. Postoje neki zaključci iz 2022. godine koji su donešeni zajedno sa budžetom gdje evo ja mjesec dana i u Vladi pokušavam da ih ispunim i realizujem tiču se pomoći dvije organizacije i biće ispunjeni. Što se tiče ovih 20.000 evra nije naravno to suma koja ni u jednom ni u drugom smislu je opterećujuća za sve nas i zbog principa i zbog podrške, a imao sam prilike lično da budem i u mjesnoj zajednici u Petrovićima i ... angažman ja vam obećavam da će sredstva biti izdvojena i opredijeljena do rebalansa i uz rebalans i da ćemo neđe nadam se ih upotrijebiti da koliko toliko upristojimo i ta područja, nije samo centar Podgorice i centar Nikšića Crna Gora. Hvala veliko.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 18:15:35)

Zahvaljujem uvaženom ministru.

Sa ovim konstatujem da je pretres po Predlogu carinskog zakona završen, a izjasnićemo se naknadno.

Prelazimo dalje na **Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju**. Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici Damir Šehović, Boris Mugoša, Ivan Brajović.

U radu sjednice učestvuju i Aleksandar Damjanović, ministar finansija i Bojan Paunović, generalni direktor Direktorata za budžet, koji će nam se uskoro pridružiti.

Izvjestioci odbora su Jovanka Laličić Zakonodavnog odbora i Boris Mugoša Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Otvaram pretres. Da li predstavnik predlegača želi dati dopunsko obrazloženje? Da, i to će uraditi poslanik Mugoša. Izvolite kolega.

BORIS MUGOŠA (28.07.22 18:16:23)

Zahvaljujem predsjednice.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi ministre, poštovane građanke i građani,

Na početku koristim priliku da se još jednom zahvalim svim poslanicima koji su podržali da ovaj naš Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju bude na dnevnom redu Skupštine, jer mislim zaista, i to sam tada rekao, da je neizmerno važno da se i u ovoj godini konačno u ovom domu bavimo ozbiljnim problemima sa kojim su izloženo penzioneri Crne Gore. Tvrdim da je to jedna od socijalno najranjivijih grupa sugrađanki i sugrađana, ali ajde malo statistički da pogledamo kako ta situacija izgleda.

Zadnji podaci Monstata o vrijednosti minimalne potrošačke korpe govore o tome da je ona prešla nivo 750 eura i da je u odnosu na samo godinu ranije ona porasla za preko 93 eura što je još indikativnije od početka ove godine u prethodnim sedam mjeseci je porasla za 80 eura, a samo u prethodna četiri mjeseca za 60 eura što znači da iz mjeseca u mjesec dinamično rastu, odnosno drastično rastu cijene mnogih proizvoda i usluga. Da je tako govori podatak da je Crna Gora već drugi ili treći mjesec u zoni galupirajuće inflacije i da je trenutno godišnja inflacija u Crnoj Gori najveća u posljednjih 15 godina. Veoma je važno ako posmatramo tu stopu inflacije ona jeste posljedica toga da smo mi uvezna zavisna zemlja. Međutim, nije samo uvezna ili uvezena, jer je za 4 procetna poena veća nego u zemljama euro zone, a za pet procetnih poena veća nego u zemljama Evropske unije što znači da je ona posljedica i sistemskih ranjivosti naše privrede. Ako gledamo tu stopu inflacije gro proizvoda koje najviše koriste i usluga penzioneri je drastično više porastao od te zvanične statističke cifre od 13,5%. Vidimo cijene životnih namirnica koje su po 40,50,70 u nekim slučajevima i 100% porasle u posljednjih godinu dana. Vidimo

farmaceutske proizvode, odnosno lijekove, koliko su oni tek porasli, a sve to na žalost najviše koriste naši penzioneri. Postavlja se logično pitanje i volio bih da mi neko odgovori da li penzioneri sa 150 eura mogu normalno da funkcionišu u toku mjesec dana. Siguran sam da niko normalan ne može da kaže da mogu normalno da funkcionišu, ne mogu. To kako funkcionišu to ne možete da objasnite, ne postoji argument s kojim to možete da objasnite. Kad su kolege predlagale krajem prošle godine povećanje najnižih penzija za 50 eura i ja sam to podržao i to je bio dobar predlog. Međutim, tada se zaista nije znalo što će se dešavati tokom ove godine da će nastupiti dodatno kriza uslovljena agresijom Rusije na Ukrajinu i da će doći do ogromnog dodatnog rasta cijena životnih namirnica i energenata, a takođe vidimo i da je dolar porastao u odnosu na euro što ne odgovara za naftne derivate i energente, jer mi otprilike oko 8,4% uvozimo u drugim valutama, a većina je u dolarima i zbog toga će i taj efekat biti negativan na stopu inflacije i na još nestabilnijih životnih standarada većine naših stanovnika. Zbog toga smo mi predložili da krajnji nam cilj bude da minimalna penzija bude 60% minimalne zarade u Crnoj Gori. Ona je bila u tom procentu do kraja prošle godine. Međutim, kako je došlo do povećanja minimalnih zarada, s druge strane su penzije ostale na istom nivou, ona je došla nažalost na iznos od 35%, minimalna penzija je 35% minimalne zarade. Sa ovim povećanjem od septembra biće 45% i zato smo mi predložili da idemo do te granice od 60% što znači da minimalna penzija ide do nivoa od 270 eura.

Tada smo rekli imamo cilj ajmo zajedno da se dogovorimo kojom dinamikom da dođemo do toga cilja. Mi smo ovaj zakon predložili prije mjesec i po dana, nažalost, mjesec i po dana mi nemamo mišljenja Vlade, ali smo stavili, svjesni situacije, da njegova implementacija ide nakon turističke sezone od 01. septembra, odnosno da prva isplata penzija po novom bude od 01. oktobra, jer smo bili svjesni situacije sa finansijama, ali isto tako nijesmo znali da će baš i ovako ići turistička sezona. Očekivali smo svi da bude više i nadamo se da će biti i nadamo se da će postsezona ispeglati neke gepove što su bili tokom juna i početkom jula. Zbog toga vas sve pozivam da podržimo ovo, da se dogovorimo oko dinamike i da idemo ili odmah na taj iznos ili da vidimo da idemo pola sad, pa za par mjeseci da razmotrimo da idemo u dalje povećanje. Ono što mi je važno da sa tim povećanjem oko kojeg se dogovorimo ukupan rast minimalnih penzija bude barem onih 93,4 eura koliko je porasla vrijednost minimalne potrošačke korpe, odnosno, ako je sa penzijom od 150 eura minimalna potrošačka korpa bila 660 eura, a sada ako je minimalna 750 eura vrijednost potrošačke korpe da barem najniže penzije sa uklađivanjima dođu do 240 eura. Tako da sam siguran da ako se dogovorimo oko toga ćemo na određeni način barem poboljšati standard.

Zaključujem predsjednice. Izvinjavam se. Izdvajanje za penzionere nije uzimanje iz budžeta. Ja sam protivnik te teze, zato što mi trošimo ono što su oni stvarali, a mnogo su više stvarali nego što mi stvaramo, a mnogo su manje trošili nego što mi trošimo. Tako da nemojte mi koristiti argument da pare za penzionere su uzimanja iz budžeta, tvrdim da to nijesu. Na kraju krajeva, i to sam rekao, ne postoji disciplinovaniji dio naših sugrađana od penzionera, jer oni prvi plaćaju račune, prvi plaćaju poreze i odmah to što zarade na posredan način vrata u budžet.

Još jednom vas sve pozivam da podržimo ovaj predlog kako bi već od 01. septembra, odnosno sa oktobarskom isplatom penzioneri dobili određeni dodatak kako bi lakše savladali ovu tešku situaciju. Poruka i drugim penzionerima, na nama u Skupštini je odgovornost da raspravljamo o najnižem nivou penzija. Mi trebamo ovdje da se dogovorimo koja je to realna mjera dostojanstva kod najnižih penzija. Na Vladi je da napravi nivelaciju i da predloži modele za ostale penzije. To mi u Skupštini teško možemo zbog svih podataka sa kojima raspolažemo. Tako da mislim da ćemo mi glasanje za ovaj zakon zaokružiti taj nivo naše odgovornosti da se zajedno dogovorimo koji je to najniži iznos penzije. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 18:24:19)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši koji je govorio kao predstavnik predlagača po ovom zakonu. Da li izvjestioci odbora žele riječ? Shvatam da ne. Da li predstavnik Vlade želi dati riječ?

Izvolite, uvaženi ministre Damjanoviću.

ALEKSANDAR DAMJANOVIĆ (28.07.22 18:24:35)

Predsjednice, poštovani poslanice Mugoša,

Imajući u vidu da sam već ovdje u Skupštini i u sali, a i da je drugačije zbog važnosti ovog akta bih vodio računa da budem ovdje iako moje prisustvo nije ovdje nužno neophodno s obzirom da je predlagač poslanik, odnosno poslanici i da se negdje stav Vlade, odnosno Ministarstva konstituiše i na drugi način dakle i kroz rasprave u matičnim odborima, ali misli da bi zbog i toka rasprave, a vi ćete dalje voditi raspravu koja će vjerovatno imati i neke druge implikacije bitno reći sljedeće - nije nam sjajna situacija u javnim finansijama, mnogo je brutalnih laži bilo i krivih slika i predstavljanja te situacije do sada, nema više

laži, nema više bajki 1.000 eura plata, 500 eura penzija iz ničega sem iz duga i to brutalno skupog duga. Mi moramo da radimo ono što možemo ovdje da balansiramo i da pazimo da nam se stvari ne otrgnu kontroli, a da svakako kako god da je i koliko god da bude teško da vodimo računa o najranjivijim kategorijama. Dakle, prosto je od Nove godine situacija takva da su penzije pale na nivo 35% u minimalnoj zaradi, slično prosječna penzija u prosječnoj zaradi i to je ispod praga dostojanstva i negdje sam to i više puta naglasio čak ovdje u Parlamentu pred vama i rekao i ja mislim da su penzioneri podnijeli najveći teret nove poreske politike, ja je tako zovem, dozvolite da ne zloupotrebljavam političke termine i da su negdje ponovo u situaciji da podnose dodatne terete zbog inflacije i svega onoga što je pad i standarda itd. Dobro ste uočili da nijesu sjajni trendovi ni u turističkoj sezoni itd. da je mnogo obaveza bilo skrivenih koje su se konstituisale i koje ćemo morati da izmirimo, ništa sporno, da ćemo morati da obezbijedimo sredstva i tokom rebalansa koji je najavljen za septembar, a i za sljedeći budžet i radićemo to zajedno. Meni je drago što negdje Parlament i Vlada, makar u ovom dijelu, mogu da komuniciraju relaksiranije i negdje šaljemo i čujemo jedni druge kroz poruke. Nekoliko sam puta ovdje najavio da ćemo ići sa mjerama prema penzionerima ukoliko ih sistemski nije moguće ostvariti, a onda jednokratnim isplata i pomoćima penzionerima sa najnižim penzijama, pa onda na više. Ovo je način da se ono što sam ja ovdje najavio sistemski realizuje, dakle ne sa jednokratnim davanjima već sistemski. Vi ste podnijeli ovaj predlog, mi smo zajedno izračunali koliko to košta, ne košta malo, ali neka košta i bez obzira na suprotstavljene političke strane u smislu Vlada - opozicija i vi prosto niste u izvršnoj vlasti, ali ste ovdje u zakonodavnoj ja sam negdje pokazao da mi prosto trebate, treba mi Parlament i meni kao članu Vlade, ali meni lično ovdje zbog ovakvih stvari zajednički smo donijeli neke odluke ovdje u parlamentu i oko akcize na gorivo, budžet je izgubio 10 miliona eura, dobili su građani i privreda, što god to značilo. Oko smanjivanja stope PDV-a, minimalno jeste pomogla da se neki trend rasta cijena malko uspori. Ponovo je izgubio budžet, dobili su građani. Negdje sam i sa poslanikom Šehovićem, razgovarajući o ovim rješenjima definisao da nam i prihodi od sezone neće biti kako su planirani. Znaete i sami da su prošle godine od strane bivše administracije i planirani fiktivni prihodi koji ne postoje, nijesu zakonski utemeljeni, kojih nema, ali sve na stranu.

Ne bavimo se prošlošću, bavimo se onim što je ispred nas. Bavimo se rješavanjem ovih problema pojedinačno posebno penzionera. Imaćete moju podršku, kao resornog ministra iz Vlade. Molba je, a već smo te razgovore počeli, da oko dinamike jedni druge razumijemo i da fazno dođemo do Nove godine sa povećanjem o kojem pričamo, imajući u vidu dešavanja i do septembra sa turističkom sezonom i s ovim globalnim dešavanjima, s budžetom, i od septembra kada budemo pripremili ovoga puta ispravan, tačan, zakonit i objektivan budžet koji ćemo predložiti Parlamentu ili neko drugi ko će ga predložiti, potpuno je nebitno. Bitno je da sistem funkcioniše. Završavam i zaokružujem uz izvinjenje jer se neću više javljati za riječ, a mislim da ću dati doprinos daljoj raspravi.

Dakle, ima podrška za namjeru od strane Vlade. To ću prenijeti i resornom kolegi koji će sutra na odboru, pretpostavljam matičnom, prisustvovati kao zainteresovani, eventualno. Ja sam svoj dio komunikacije obavio s predlagačima, s podnosiocima amandmana. Mislim da negdje, imajući u vidu situaciju, nadziremo to rješenje. Biće povećanja minimalne penzije za penzionere u septembru, nadam se i u januaru, ako ne bude izmaklo kontroli ovo o čemu pričamo. Ako izmakne kontroli tek onda imamo obavezu da razmišljamo o penzionerima, što da ne, da negdje pokušamo da kako tako zajedno ispravimo nepravde, a da niko ni poentira, niti da je niko, što bi rekli pejorativno, ... u smislu naše rasprave i našeg dijaloga.

Tako da podrška za sve ovo. Žao mi je samo što i ovo nijesmo još brže i bolje iskomunicirali. Trudim se da iz svog resora dajem ta mišljenja na predloge zakona, pa i da su „stari i bajati“ godinu, dvije, a kamoli na nešto što je mnogo bitno. Vi ste svjedoci kada ste predlagali iz ovih branši, iz ovih resora gdje i moja malenkost utiče da smo davali ta mišljenja, bez obzira na dinamiku. Dakle, omogućićemo zajedno, nadam se odlukom ovog parlamenta. Pozivam parlament da bude tu jednoglasan, da podignemo minimalne penzije fazno, molba da razumijete još jednom i da to uradimo u dva koraka samo da imamo pokazatelje do septembra mjeseca, od septembra do Nove godine rebalans, jedno zaokruživanje, novi budžet drugo zaokruživanje. Neće biti lako sve ovo iznijeti. S mnogo manje euforije kao neko ranije i s mnogo manje predstava za javnost i kme, kme politike bivših ministara, dolazim ovdje pred vas ozbiljan da o ozbiljnim temama razgovaramo odgovorno i da pomognemo da ovo društvo ide naprijed na ozbiljan način. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 18:32:19)

Zahvaljujem ministru Damjanoviću.

Prije nego što pređemo na uvodna izlaganja, samo da razjasnim pošto vidim određene nejasnoće. Da razjasnim da je uvaženi ministar dobio riječ shodno izvještaju koji je dostavio Odbor za zdravstvo, rad i

socijalno staranje i zaključku koji je Odbor. Na sjednici Odbora konstatovano je da Vlada Crne Gore nije dostavila mišljenje o Predlogu zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, pa Odboru nije poznato kakav bi bio njegov fiskalni uticaj na budžet Crne Gore.

S tim u vezi, Odbor predlaže Skupštini Crne Gore da na njenu tekuću sjednicu, Osmu sjednicu Prvog redovnog (proljećnjeg) zasijedanja u 2022. godini pozove ministra finansija mr Aleksandra Damjanovića i ministra rada i socijalnog staranja Admira Adrovića da informišu Skupštinu Crne Gore o navedenom fiskalnom uticaju. S tim u vezi je ministar i ovdje danas prisutan i izvijestio nas je u tom dijelu, odnosno uzeo učešće u ovom dijelu sjednice.

Sada prelazimo na uvodna izlaganja.

Ispred Kluba Demokratske partije socijalista, riječ ima poslanik Ivan Mitrović.

Izvolite, poslaniče Mitroviću.

IVAN MITROVIĆ (28.07.22 18:34:02)

Vrlo je važno ovo što ste pročitali na kraju, nakon obraćanja ministra.

Izvinjavam se. Možemo li, predsjednice Parlamenta? Jer, iz diskusije u diskusiju ne možemo da održimo kontinuitet pažnje.

Mislim da je vrlo važno ovo što ste pročitali kao zaključak Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje zato što smo na tom odboru, konkretno ja, ali bez potrebe inicirali da ministar finansija bude tu. Jer, mislim da razgovaramo o vrlo važnoj temi o kojoj, na zadovoljstvo građana Crne Gore, ali i penzionerske populacije, imajući u vidu da smo na tom odboru imali i prije dvije nedjelje raspravu na tu temu s Udruženjem penzionera Crne Gore. Smatram da je važno to što je ministar finansija danas ovdje i što smo čuli od njega ovo što smo čuli, ali i da imamo određene stavove u odnosu na ono što smo čuli od ministra finansija i u odnosu na ono što je predlagač imao namjeru Predlogom ovog zakona.

Ono što mislim da nije dovoljno jasno, a što i penzionerska populacija treba da zna, a i građani Crne Gore, da se ovaj predlog zakona ne odnosi na ukupnu penzionersku populaciju već se odnosi na dio penzionerske populacije, odnosno na one penzionere koji imaju najniža primanja u Crnoj Gori do određenog iznosa otprilike, ne možemo znati tačan broj, ali ovo povećanje penzija koje bi uslijedilo usvajanjem ovog zakona odnosi na oko 35.000 penzionera najviše do 40, a da je iz ovog zakona izuzeto više od gotovo 70.000 penzionera. Mi danas u Crnoj Gori imamo 121.000, odnosno u junu smo imali 121.598 penzionera, od toga 109.000 penzionera je u Crnoj Gori.

Nakon usklađivanja penzija od 1. januara koje je iznosilo 2,13% i maja 8,15%, najniža penzija iznosi 162,45 dok visina prosječne penzije iznosi 328 eura. Dva osnovna pitanja koja se postavljaju nakon ovih usklađivanja i usklađivanja koje će uslijediti u septembru pored kojeg će biti najniže penzije povećane 220 eura jeste kakav će biti položaj penzionera nakon tih usklađivanja.

Činjenica je da ćemo i pored svih ovih usklađivanja u septembru i dalje imati otežan položaj penzionerske populacije, odnosno svih onih okolnosti o kojima je govorio kolega Mugoša. Imajući u vidu da je došlo do rasta potrošačkih cijena više od 13,5%, da imamo galopirajuću inflaciju i da je došlo do rasta potrošačke korpe u posljednjih par mjeseci za 60 eura, za godinu dana više od 90 eura, generalno očekujemo da ćemo imati i dodatno izraženu ekonomsku krizu tokom narednih mjeseci. Na prvo pitanje odgovor bi bio da nemamo alternativu bez da podržimo zakonsko rješenje koje se tiče povećanja najnižih penzija u Crnoj Gori.

Ono što kao odgovorni ljudi u ovom parlamentu moramo da postavimo sebi pitanje i zbog nas i zbog građana Crne Gore, to je činjenica da je ministar finansija, žao mi je što je izašao, samo prije nekoliko sati na sjednici Vlade kazao da će u narednoj godini državi Crnoj Gori nedostajati 600 miliona, da će do kraja ove godine nedostajati 260, miliona, a to je ukupno 860 miliona eura za servisiranje redovnih obaveza. Ako se samo sjetimo 2021. godine kada se 42. Vlada zadužila 750 miliona, to je ukupno milijardu i po eura za mandata dvije vlade koje će trajati otprilike dvije godine. Demokratska partija socijalista kojoj se mnogo toga imputiralo u prethodnom periodu, zadužila se tri milijarde u prethodnih 30 godina i prosto je zaglušena crnogorska javnost od tog zaduženja. Čini mi se da nam ovih milijardu i po eura i sigurno po mnogo složenijim uslovima koje ćemo imati do kraja ove i naredne godine prolazi neopaženo. Tako da se postavlja pitanje da li je ministrov ovakav stav opravdan i utemeljen u realnim budžetskim izvorima, odnosno u budžetu Crne Gore ili je želja da se dopadnemo biračkoj javnosti.

Ono što bih još imao kao zamjerku. Demokratska partija socijalista će podržati ovo zakonsko rješenje, imajući u vidu da je ministar kazao da će ga podržati, da mi moramo imati u vidu da u narednoj godini, a žao mi je što to nijesmo imali i od ove vlade već sada, ponuđeno Skupštini Crne Gore sistemsko rješenje za rješavanje položaja penzionerske populacije u Crnoj Gori. Zašto to kažem? Nadao sam se da će, krajem mandata one Vlade početi naredna Vlada da predlaže Skupštini sistemski rješenja koja će se odnositi na ukupnu populaciju određenih ciljnih grupa. Imajući u vidu da i sada imamo primjer da iz

skupštinskih klupa dolazi predlog rješenja za poboljšanje položaja određene ciljne grupe u populaciji koja je ugrožena, dovoljno govori da je ova Vlada, čini mi se, izgubila kompas i da, zaista, u odnosu na to ona mora da trpi posljedice, ali dok je tu ili, ako je zamijeni neka druga, mi moramo razmišljati da u 2023. godini, narednoj godini, ne zaboravimo i onih drugih 70.000 penzionera. Jer, Fond penzijskog i invalidskog osiguranja funkcioniše na svima jasan način. Fond se finansira u odnosu na obim i nivo ulaganja njegovih korisnika i prosto je neprihvatljivo da iz te strukture korisnika mi izvlačimo jednu grupu korisnika dovodeći u neravnopravan položaj različite strukture korisnika. Pokušaću da budem plastičan. Mi ovdje dolazimo u jednu opasnost da čovjeka koji je radio deset godina stavljamo u isti položaj kao onoga koji je radio 30 godina na istim poslovima. Mislim da je to opasnost ovog predloga zakona.

Zbog toga kažem da u narednoj godini moramo, ko god bude bio izvršna vlast ili mi u parlamentu, tražiti način da izađemo iz ovog problema i podignemo nivo zarada svih penzionera u Crnoj Gori bez izuzetka. Imajući u vidu da nijesu ugroženi samo penzioneri sa najnižim penzijama, već programom *Evropa sad* ugrožena je cjelokupna penzionerska populacija u Crnoj Gori. Toliko i hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 18:40:33)

Zahvaljujem poslaniku Mitroviću.

Sada prelazimo na uvodno izlaganje ispred Kluba Demokratskog fronta.

Riječ ima poslanik Maksim Vučinić. Izvolite, kolega.

MAKSIM VUČINIĆ (28.07.22 18:40:45)

Zahvaljujem.

Poštovani građani, uvažene kolegice i kolege poslanici,

O neophodnosti poboljšanja životnog standarda penzionera je u ovom trenutku važno govoriti. Mi smo to pokazali već početkom godine kada smo uvidjeli da je u Crnoj Gori na snazi socijalno raslojavanje i da će povećanjem minimalne prosječne zarade u Crnoj Gori se povećati standard, a da u Crnoj Gori postoje i socijalne grupe kao što su penzioneri, njih 130.000, i nezaposleni, njih nešto manje od 50.000 koje je ovo povećanje minimalne zarade neće tangirati.

Zato smo mi kolege iz Kluba Demokratskog fronta podnijeli amandman i predstavili jedno sistemsko rješenje, gdje se povećanje penzija prvi put dogodilo u maju mjeseci i to za 8%. Svjestan sam da nije to neko značajno rješenje, ali je značajan korak ka poboljšanju životnog standarda penzionera u Crnoj Gori. Nije potrebno dodatno elaborirati kakav se kvalitet života može ostvariti sa i ovako povećanom minimalnom zaradom u Crnoj Gori i sa minimalnom penzijom koja danas iznosi 160 evra. Bio sam na protestu penzionera u Bijelom Polju i, u razgovoru s njima, prvo vidio lica tih ljudi koji su pošteno radili 30, neki možda i 40 godina i ostvarili te mizerne penzije. S tim penzijama danas u Crnoj Gori najbolje građani znaju kako se može živjeti.

Međutim, mi smo imali ove godine, odnosno krajem prošle godine povećanje minimalnih zarada. Ovdje u Skupštini Crne Gore mi smo izglasali prvi put i, nakon tridesetogodišnjeg režima Demokratske partije socijalista, imali smo značajno povećanje minimalne zarade. Šta se sada dešava. Povećanje te minimalne zarade anulirala je globalna inflacija. Ni to ne bi bilo tako tragično da to povećanje minimalne zarade upravo nije napravljeno poreskom reformom. Ta poreska reforma je na implementaciji, kada se pojavila kao ideja, nije bilo optimistično da će se ona sprovesti. Sada mi svjedočimo tome, i to se potvrdilo u praksi, da je ta poreska reforma održiva, odnosno koje su posljedice te poreske reforme na druge državne organe.

Ko može biti protiv povećanja penzija i poboljšanja životnog standarda penzionera u Crnoj Gori? Mislim da smo ovdje u Skupštini Crne Gore sada jedinstveni da je povećanje penzija neophodno. Imajući u vidu sa kakvom se socioekonomskom situacijom susrijećemo sada i šta nas tek očekuje do kraja godine, neophodno je da se penzionerima i upravo ovim možda, saglasan sam sa pričom prethodnog govornika gdje se na ovaj način samo pola ili nešto više od pola penzionerske populacije, da se samo tom dijelu penzionerske populacije povećava penzija. Mislim da je ovo pravedno rješenje, eto ako se može reći, iz razloga što se socijalno najugroženiji u ovoj iteraciji pomažu da prežive pod ovakvim uslovima. Očekujem da ćemo u nekim narednim iteracijama imati povećanje penzija koje će biti sistemsko i za sve penzionere u Crnoj Gori. Samo da kažem da moramo biti realni i da poreske reforme ne mogu kompenzovati nedostatak realnih budžetskih prihoda.

Zato je neophodno da Crna Gora konačno krene ka jednom socioekonomskom cilju, a to je uspostavljanje socijalne pravde za sve građane u Crnoj Gori. Zato je neophodno da imamo, rekao bih nacionalnu strategiju ili platformu koju bismo možda mogli baš mi poslanici u Skupštini Crne Gore da

donesemo, a to je da definišemo zajednički cilj kojim će se kretati svaka buduća Vlada u Crnoj Gori. Tako da, bez realnih budžetskih prihoda jednog svrsishodnog rada, a realne budžetske prihode nam mogu samo ostvariti investicije u Crnoj Gori, domaće i strane, neke naše politike su već pokazale to kroz domaće investicije u energetici, da nam samo ti realni budžetski prihodi mogu obezbijediti sigurne penzije i sigurna povećanja. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 18:47:36)

Zahvaljujem poslaniku Maksimu Vučiniću.

Sada ispred Kluba Socijalističke narodne partije, riječ ima poslanica Milosava Paunović.

Izvolite, poslanice Paunović.

MILOSAVA PAUNOVIĆ (28.07.22 18:47:47)

Prije svega, izraziću zadovoljstvo zbog toga što je ministar Damjanović bio danas sa nama ovdje kako bismo mogli da ukrstimo argumente i da nađemo zajedničko rješenje, pravo i jedino adekvatno rješenje, s obzirom na to u kakvoj se situaciji nalazimo i u kakvoj situaciji su nama javne finansije, kako smo prije čuli od njega. Do sada imali veliki problem s izostankom i nezainteresovanošću bivših ministara, a zašto, objasniću kasnije kroz diskusiju na sopstvenom primjeru.

Bez namjere zaista da bilo koga kritikujem i da bilo šta prebacijem, ali jednostavno ću reći šta se desilo konkretno oko penzionera. Dakle, Ministarstvo finansija, tj. gospodin Damjanović najavio je već prije 15-ak dana da će od nove godine tražiti, odnosno pokušati stvoriti uslove u budžetu da penzija bude na nivou od 60% minimalne zarade, koliko je bila prije svih ovih inflacija i svih ovih nedaća koje su pogodile Crnu Goru. Međutim, taj novac ovim budžetom nije opredijeljen i moraće se rebalansom, kao što smo čuli od njega, dakle to će biti jednokratna pomoć koja sada od septembra kako je najavio, a budžetom novim od nove godine usklađivati penzije na 60% od minimalne zarade i to je bio neki plan.

Svi znamo da je ovu godinu obilježila velika inflacija, veliki skok cijena osnovnih životnih namirnica, goriva, svega onoga što je potrebno svakom građaninu Crne Gore za neki normalan život i za egzistenciju i to od više stotina posto, čak neke životne namirnice, i to je u mnogome otežalo ovu situaciju i ta inflacija je pojela takoreći svako povećanje koje smo ovdje usvajali ovdje i na čemu smo radili tokom protekle godine.

Prošla Vlada nije našla mjesta da obuhvati penzionere programom *Evropa sad*, nekako su ostali ljudi koji su gradili ovu državu i stvorili sve nas izostavljeni iz svega toga i ako smo pokušavli nekoliko puta da učinimo barem nešto da djelujemo amandmanski, jednostavno nije obuhvaćen programom i došlo je do toga da penzioner čija je penzija bila 150 -200 evra, nakon povećanja koje su predložile kolege, došlo je do toga da jedan prosječan penzioner sa minimalnom penzijom jednostavno ne može da sastavi kraj sa krajem mjesec dana. On ne može da kupi hranu, ne može da od 150 eura da kupi hranu, da plati račune, da kupi lijekove koji su toj populaciji nešto najneophodnije, od čega im praktično život zavisi, a kamo li da govorimo o nekom luksuznom trošku, da ljudi mogu da priušte sebi zimovanje, ljetovanje ili bilo šta slično. Jednostavno to je nemoguće.

Šta se dešavalo i šta se dešava vidimo i sami i svi smo mi negdje pokušali, moramo to je naša odgovornost, ovdje definitivno nema mjesta politikanstvu, ovo ne smije biti predmet politikanstva, nijedna partija ne smije sebi da bilo kakve zasluge pripisuje, jednostavno to je naša dužnost, da riješimo, na neki način da poboljšamo materijalni položaj penzionera. Jednostavno ne smijemo sebi dozvoliti igranje sa njihovim osjećanjima ili bilo kakva obećanja nerealna koja se ne mogu ispuniti. Svi građani Crne Gore znaju, i mi dobro znamo, da ne dijelimo nikakve pare iz svog džepa, niti ja sada mogu i bilo koji poslanik ovdje da tražimo da se poveća plata ne znam koliko i da neke nerealne zahtjeve i da to svi ovdje usvojimo, ali nije suština to. Suština je da im se nađe neko održivo rješenje da im ne bi došlo kasnije za godinu, dvije, tri do kašnjenja penzija ili do ponovnog smanjivanja penzija i tako dalje. Ovo mora biti rezultat kompromisa. Ne možemo trčati pred rudu, ne možemo ugroziti budžet na ovaj način, a ipak smatram da je bilo i prećih stvari nama, a penzioneri su bili preći od mnogih zakonskih rješenja koja smo usvojili i koje smo novce, da tako kažem, dijelili. Prošle godine sam se osvrnula na povećanje cijena životnih namirnica u tom periodu kada to niko nije uradio, to je objašnjenje onog što sam rekla u uvodnom dijelu. Svi su me gledali kao krvnika, kao rušitelja Vlade, ja sam tada možda malo i više i oštro za jednu ženu reagovala. Zaista to je početak bio sve te inflacije i povećanje cijena koje se kasnije umnogostručilo, to je već postalo praksa, ne kažem da je iko kriv, to je posledica globalne, naravno, krize i svega onoga što se dešava. Nakon toga je reagovao i kolega Mugoša, sjeća se on toga, i tada jednostavno nijesam mogla da učinim ništa.

Čula sam prije diskusije da je ovo selektivno, da se odnosi na jednu kategoriju penzionera, jeste tako, ali ta je kategorija najugroženija, ta kategorija jednostavno ne može da preživi mjesec, ne može da

sastavi kraj sa krajem, kao što ne mogu ni nezaposleni, tako da je to u principu najpreče. Jednostavno što se mora. Ova vlada nije izgubila kompas nego pegla tuđe brljotine i pokušava na neki način da ispravi ono što se sistemski radilo mnogo godina i do čega su penzioneri dovedeni i kako danas žive, pa evo pokušaćemo da nađemo kompromisno rješenje kao što je rekao ministar. Iskoordinirali smo sa ministrom i to tako i mora da se radi i jedini je način takav, kao i sa predlagračem, pokušali smo da se dogovorimo i nadam se da će taj dogovor biti postignut. Biće postignut i mora, na kraju to je dužnost i obaveza svih nas. Predložićemo način usklađivanja penzija da to bude, kako je rekao ministar, iz nekoliko faza, odnosno iz dvije faze, da se u septembru usklade, odnosno da se vanredno usklade za 10%, a od januara za još 10%, kako bi se to rješenje implementiralo zaista u budžet, jer ove godine nema novca i kako bi bilo održivo da bi to i što duže trajalo. Kao što sam rekla, definitivno sada nam ostaju ove kategorije najranjivije, najlošijeg materijalnog stanja da vidimo šta ćemo sa njima, sa njihovim osjećanjima i sa njihovim životima se ne smijemo igrati, nijesmo prije svega u poziciji da to radimo.

Zahvaljujem i eto nadam se da ćemo naći kompromisno rješenje kako bi svi u ovom parlamentu definitivno pokušali da uradimo nešto da poboljšamo materijalni status naših penzionera. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 18:54:48)

Zahvaljujem poslanici Paunović.

Sada bi trebalo ispred Kluba Crno na bijelo da se obrati poslanik Miloš Konatar, ali s obzirom na to da je on na odboru zamoljena sam da on kasnije uzme učešće u raspravi.

Ispred Kluba SD-a je poslanik Boris Mugoša, ako će koristiti ispred kluba. Govorićete Vi ispred kluba, Vi ste prijavljeni za raspravu, imamo drugačiji raspored, samo izvolite. Poslanik Damir Šehović će govoriti uvodno izlaganje ispred Kluba. Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (28.07.22 18:55:25)

Hvala predsjednice Skupštine.

Poštovane kolege,

Mislim da neću pretjerati ako kažem da danas razgovaramo o najvažnijoj temi koja se našla u sazivu ove sjednice Skupštine. Najvažnijoj, ne zbog toga što je SD kandidovao ovu tačku dnevnog reda nego najvažnijoj zbog toga što govorimo o populaciji prema kojoj se prethodna Vlada ogriješila, a ništa bolja situacija nije na žalost ni sa ovom vladom, jer ih je i ova vlada očigledno zaboravila budući da u ovih tri mjeseca koliko Vlada funkcionise nijesmo imali ni jedan konkretan predlog koji bi se ticao ove trenutno najranjivije i najugroženije populacije u Crnoj Gori. Umjesto da se bave ovim temama, umjesto da se bave temama koje život znače predsjednik Vlade i njegov kabinet se bave nebeskim temama. Oni umjesto tema koje se tiču životnih pitanja, tema koje se tiču evropskih integracija kandiduju teme koje nikaikve veze sa životnim standardom naših građana nemaju i koje nas udaljavaju od Evrope, a to su teme poput Otvorenog Balkana, poput ugovora sa vjerskim zajednicama i poput popisa. Suočeni sa tom činjenicom nakon nešto više od dva mjeseca svoga mandata su izgubili povjerenje, ne samo parlamentarne većine koja je tu Vladu izabrala nego su izgubili povjereje i svojih i naših zapravo evropskih prijatelja što smo danas jasno mogli da čujemo od strane izvjestioca Evropskog parlamenta za Crnu Goru gospodina Picule, kome, kao ni nama, nije jasno zašto se uporno forsiraju antievropski prioriteti i zašto su tuđi prioriteti, prioriteti koji su nametnuti predsjedniku Vlade sa strane, zašto oni imaju primat nad temama koje život znače. Suočeni sa tom činjenicom, suočeni sa činjenicom da je ova Vlada predložila slovom i brojem jedan ili možda nekoliko zakona koje se tiču ove problematike, opozicioni poslanici su u obavezi da se bave njihovim poslom i da vode unutrašnju politiku, što po pravilu ne bi trebali da rade, jer je to posao Vlade.

Socijaldemokrate, partija koja je opoziciona ovoj vladi i partija koja je od samoga starta govorila da nikakvi dometi ove vlade neće biti, jer za vrijeme samo ovih nekoliko mjeseci je kandidovala rješenja koja su za rezultat imala obaranje stope PDV-a na hljeb, za rezultat su imala niže akcize, za rezultat su imala stvaranje pretpostavki za primjenu zakona kojim se ograničavaju cijene osnovnih životnih namirnica koje uzgred rečeno Vlada nije bila u stanju do kraja da primijeni. Na ovoj sjednici smo stvorili pretpostavke zahvaljujući našim predlozima i razumijevanju kolega u Parlamentu da povećamo naknade za program stručnog osposobljavanja sa 266 na 450 eura i da povećamo, biće sva prilika, tri puta visinu studentskih kredita i stipendija u odnosu na pređašnju.

Naravno ono što je najvažnija tema kojom se bavimo tokom ovog saziva jeste tema koja se tiče penzionera. Mislim da ovaj saziv Parlamenta nezavisno od toga što imamo neodgovornu Vladu ima potrebu da ispravi očiglednu nepravdu koja je napravljena prema najstarijoj populaciji. Ta nepravda se sastoji u nekoliko činjenica. Prva i osnovna je potreba da crnogorska javnost čuje da je vrijednost

minimalne potrošačke korpe za samo godinu dana porasla 93 eura. Drugi argument koji govori o toj nepravdi koja je napravljena prema najstarijoj populaciji leži u činjenici da je godišnja inflacija koja se odnosi na pojedine proizvode od vitalne važnosti za život i zdravlje ljudi u prosjeku na nivou od 30%, a da je ukupna inflacija najveća u regionu. Još jedan podatak sa kojim prosto ne možete da polemishete, učešće minimalne penzije u minimalnoj zaradi je 1. januara 2022. godine palo sa 60% na 35%. Taj podatak sve treba da nas zabrine. Taj podatak je sramotan za ovu državu i to nije način na koji se vraća populacija i koji je taj novac zaradila. Podsjetiću vas današnji penzioneri su zaradili svoje penzije izdvajajući sredstva svakog mjeseca u Fond za penzijsko-invalidsko osiguranje.

Šta je bila naša ideja, uvažene kolege, naša ideja je bila da ovo nedopustivo stanje ispravimo na način što smo predložili povećanje najnižih penzija, penzija onih ljudi koji su trenutno najugroženiji u Crnoj Gori, a visina te penzije na nivou 160 eura. Nakon usvajanja ovog zakona vjerujem da će se ovaj zakon usvojiti, a imajući u vidu ono usklađivanje koje svakako planirano za 1. septembar ove godine, visina penzije treba da dođe do onog nivoa da učešće te minimalne, odnosno najniže penzije u najnižoj zaradi bude na nivou od 60%. Mi želimo da najniža penzija u Crnoj Gori bude na nivou od 270 eura i takvo zakonsko rješenje smo predložili. Međutim, ne pada nam na pamet da tražimo činove zbog toga, ne pada nam na pamet da svojatamo i samo za sebe vežemo potrebu podizanja najnižih penzija već želimo da se dogovaramo, jer ne želimo da dođemo u situaciju da povećamo penzije koje se zbog nedostatka sredstava u budžetu neće isplaćivati. Zato smo spremni da pravimo kompromis, ali ne kompromis koji bi išao na štetu pensionera.

Ono što je izvjesno, izvjesno je da 1. septembra ove godine mora biti dodatno usklađivanje, vanredno u odnosu na ono što je već planirano. U komunikaciji sa kolegama iz Vlade i u komunikaciji sa kolegama iz ostalih poslaničkih klubova ćemo doći do rješenja koje će Vladu na neki način obavezati i na dodatno usklađivanje 1. januara 2023. godine i obavezaće ih da prilikom koncipiranja budžeta za 2023. godinu izdvoje neophodna sredstva kako bi visina penzije 1. januara 2023. godine, najniže penzije, bila na nivou od 270 eura jer ta penzija koja je na tom nivou će biti onolika koliko garantuje da će njeno učešće u minimalnoj zaradi biti na nivou od 60%, a to je minimum minimuma koji moramo da uradimo. Na Vladi je da nakon toga izvrši nivelaciju i ostalih penzija jer ne može to da bude posao Parlamenta. Da je sreće i ovo bi bio posao Vlade. Međutim, kako imamo posla sa odlazećom Vladom koja će očigledno za mjesec dana biti bivša drago mi je što smo makar ugrabili da tokom ovog redovnog zasjedanja ispravimo ovu nepravdu koja je napravljena prema pensionerima i iskazujem unaprijed zadovoljstvo atmosferom koja je napravljena u Skupštini i generalnom podrškom koja se najavljuje od strane poslaničkih klubova, a zahvaljujući kojoj će najniže penzije u Crnoj Gori, penzije koje primaju najugroženija populacija biti povećane vjerujemo od 1. januara 2023. godine i da to povećanje se poklapa sa povećanjem minimalne potrošačke korpe koja je za godinu dana porasla za 93 eura. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:00:46)

Hvala, poslanice Šehoviću.

Sada se vraćamo malo nazad. Ispred Kluba Demokrate - Demos riječ ima poslanik Aleksa Bečić. Izvolite, poslanice Bečiću.

ALEKSA BEČIĆ (28.07.22 19:04:12)

Zahvaljujem, uvažena gospođo Đurović imajući u vidu da kolegica Zdenka Popović koja je planirana bila kao uvodničar nije u prilici da bude trenutno u sali iskoristiću, naravno kratko, mogućnost da se obratim i da saopštim stavove našeg Kluba poslanika mada su negdje oni očekivani i poznati jer smo negdje i prepoznati kao promoteri svega onoga što je srž i ovog predloga zakona i svega onoga što je svrha borbe za unapređenje prava onih koji su najranjiviji, a koji su definitivno najzaslužniji za sve ono što danas živimo, a to su naši penzioneri.

Slažem se sa konstatacijama koje smo čuli da je sreće, da je srećnih nekih i uređenih zdravih i normalnih prirodnih okolnosti da bi ovo trebao biti predlog zakona koji je utvrdila Vlada Crne Gore jer se definitivno radi o sistemskim rješenjima. Vidite i sami po svemu čemu svjedočimo na sjednicama Vlade o svemu što svjedočimo na ovom našem društveno-političkom spektru da je ova vlada krahirala, da je ova vlada doživjela očito politički kraj prije nego što je i počela. Tako da ovoj vladi u fokusu pažnje nijesu ove teme, ovoj vladi u fokusu pažnje nije unapređenje ekonomsko-socijalnog položaja građana, ali ovoj vladi očito jeste u vrhu prioriteta i svakim danom se tim bavi

to im je isključivo obilježje sjednica Vlade politika kadrovanja uhljebljivanja po visini i po dubini i politika najprimitivnijeg političkog revanšizma koji ja pamtim. Pamtim, kao veoma mlad i kao dijete i vrijeme onog

političkog revanšizma krajem '90-ih godina i ne mogu danas da vjerujem da neki koji su tada upozoravali i ukazivali i napadali Demokratsku partiju socijalista za politički revanšizam, a i sam sam svjedočio u svojoj porodici konkretnim primjerima danas sprovode gori politički revanšizam. Znači, sjednice Vlade su pretvorene u potrebe političkog ćeranja svih onih ljudi koji imaju bilo kakve veze sa Demokratskom Crnom Gorom. Danas dobijam informacije da svjedočimo razriješenjima ljudi koji su izabrani na konkursu u mandatu kao što je bio i dr Mitrović na čelu Opšte bolnice u Nikšiću, danas čujemo da je razriješena direktorica Doma zdravlja u Beranama, da se sprema promjena ili da je već izvršena danas na Vladi, uredbе kako bi se ukinula u sadašnjem obliku Uprava javnih radova i bio razriješen direktor Uprave javnih radova koji je u punom mandatu i mogao bih sad da nastavim da nabrajam. Samo današnji dan, da ne govorimo o danima koji su iza nas. Naravno ja sam u temi i doći ću do onoga što je srž ove teme, ali je zabrinjavajuće i šta je suština i zašto sam u temi zato što je suština djelovanja i ove vlade trebalo da bude kako da se u ovako dubokoj krizi političkim podjelama ekonomskim i energetskim izazovima koji nas čekaju objedinimo makar oko onih predloga zakona koji su sistemski i koji su trebali izaći iz te vlade, a ne sa druge strane svjedočimo jendom antidemokratskom i antievropskom djelovanju ove vlade zbog čega je, a to smo vidjeli i danas, izgubila podršku i međunarodne zajednice što je jasno saopšteno u stavovima određenih visokih predstavnika evropskih institucija. Znači, ova vlada je izgubila podršku i tri četvrtine poslanika parlamentarne većine. U ovoj vladi se najviši rukovodioci čašćavaju najtežim mogućim kvalifikacijama. Danas je i potpredsjednik Vlade na sjednici Vlade rekao da je ono što su danas radili kao Vlada u cjelini klasičan politički revanšizam. Ovo je izgovorio član Vlade, ovo je izgovorio potpredsjednik Vlade pa je bilo potrebno da se na kratko i osvrnem.

Sada ću se vratiti na ono što je i suština i srž današnje teme i mislim da je danas jasno građanima koliko je ona kraja decembra prošle godine koju sam i tada nazvao istorijskom zaista bila istorijska. Tada smo usvojili oko 70-ak zakona i tada smo zahvaljujući tim usvojenim zakonima obezbijedili mnogo bolji položaj, ne kažem da je idealan, ali zamislite kakav bi položaj danas bio i naše djece i naših majki i naših radnika, a evo doći ćemo i do penzionera, da nije bilo zakonskih rješenja koja su usvojena krajem decembra. Ponosan sam što je najveći dio predloga zakona koji su tada usvojeni proizišao iz našeg poslaničkog kluba i tada smo vodili računa o svim kategorijama društva, vodili smo računa i o penzionerima.

Podsjetiću, krajem decembra prošle godine u ovom visokom domu usvojen je zakon kojim je omogućeno da se sada, kao što je to uvaženi kolega Mitrović objasnio plastičnim i statističkim primjerima tri puta godišnje usklađuje penzija što je i dovelo do ovog povećanja zajedno ako gledamo januar i čini mi se 1. maj oko 10% svim penzionerima u Crnoj Gori, ali i zahvaljujući drugom predlogu zakona koji je predložio naš poslanički klub, a kojim je omogućeno da sada od 1. septembra već imamo siguran rast minimalnih penzija i da minimalna penzija ne može biti ispod, okvirno, 220 eura.

Radujem se i ovom predlogu zakona zato smo ga snažno podržali prilikom utvrđivanja dnevnog reda, radujem se, žalostan što kao sistemsko rješenje nije došlo iz one institucije iz koje trebalo doći. Ne kažem da su bila zdrava i srećna politička vremena i političke okolnosti prošle godine i tada smo mi nailazili na otpor i tada smo mi morali kao poslanici da ispravljamo određene nepravde i da ubjeđujemo određene članove Vlade da će doći u 2022. godini ono što je došlo. Ponosan sam što je ovaj 27. saziv Parlamenta uvijek pokazao dovoljan nivo i odgovornosti i razumijevanja situacije i spremnosti da donese strateške odluke koje definitivno su imale i imaju istorijski karakter. Tako da u ovom dijelu, čuo sam uvaženog ministra koga cijenim kao stručnjaka, čuo sam predlagače što se nas tiče sve ono što bude nivo postignute saglasnosti i sve ono što bude prihvaćeno od strane naših opozicionih kolega kao mjera kompromisa u ovom trenutku mi ćemo prihvatiti, podržati i glasati. Nijesmo ljudi koji su isključivi i to je dokaz da se ne vodimo političkim principima iako mislimo da je toliko složena ekonomska situacija da bi potpuno bilo opravdano da se stvore pretpostavke da i ovo uvećanje na ono uvećanje koje je predložio poslanički Klub Demokrata bude primijenjeno sada od 1. septembra jer je situacija zaista alarmanta. Nijesmo isključivi razumijemo momenat, razumijemo finansijske tokove, ali zaista bi željeli da na kraju ovdje jednoglasno podržimo ono što je predlog opozicionih kolega i šefova poslaničkih klubova, opozicionih poslaničkih klubova prilikom predloga tačke koja pripada opoziciji za utvrđivanje dnevnog reda, da to usvojimo večeras ili sutra. Da stvorimo pretpostavke da makar evo za onaj iznos o kom smo danas govorili imamo povećanje penzija od 1. septembra, ali da vrlo brzo do kraja godine to bude do onog nivoa kako je inicijalno predlogom ovog zakona trebalo biti. U tom smislu želim privesti ovu diskusiju ostavljajući mom uvaženom kolegi Koprivici dovoljno vremena još jednom ističući i afirmišući značaj onih usvojenih zakona na decembarskoj sjednici prošle godine, ali i pozivajući da više razgovaramo o ovome, da se manemo svega onoga što svakodnevno zaokupljuje pažnju. Pa vidjeli smo i u nekim tokovima ove sjednice da je više vremena potrošeno na određena ubjeđivanja ko je bio u pravu u nekom istorijskom razdoblju, već da se okrenemo budućnosti. Budućnost svih nas, budućnost ljudi koji pripadaju partijama i koji su van partija svih vjera i nacija je u ovim zakonima. Kad povećate penziju, kad povećate platu uvedete dječiji dodatak, povećate staračke naknade pomogli ste svima bez obzira na partiju, vjeru i naciju. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:13:17)

Zahvaljujem uvaženom poslaniku Bečiću. Ostavili ste pet minuta vremena uvaženom poslaniku Koprivici iz vašeg kluba.

Pridružio nam se kolega poslanik Miloš Konatar koji će s obzirom da je jedini ostao još kao uvodničar ispred Kluba Crno na bijelo uzeti riječ.

Izvolite, poslaniče Konatar.

MILOŠ KONATAR (28.07.22 19:13:39)

Hvala, uvažena predsjednice Skupštine Crne Gore.

Poštovane kolege poslanici, uvaženi građani,

Konačno opet na dnevnom redu tema koja je suštinska koja je životna, kojom svi poslanici u Skupštini Crne Gore žele da pomognu penzionerima u Crnoj Gori i da se koliko-toliko poboljša status penzionera. Mi smo imali u ovih par dana prilike da razgovaramo o mnogim istorijskim temama, da razgovaramo o rezolucijama da osnivamo i anketne odbore koji će istraživati sve ono što se dešavalo u prošlosti. Naravno, mi smo to podržali. Pozivam i kolege ko god ima neku inicijativu da se nešto preispita da to završimo što prije, da završimo što prije i da se onda okrenemo onome što je suština. Suština je budućnost, suština su novi poslovi povećanje plata, izgradnja novih bolnica kao što smo to imali jutros slučaj da se postavlja kamen temeljac za novu bolnicu u Podgorici u Crnoj Gori da razgovaramo o povećanju penzija, da razgovaramo o svemu onome što će život građana, vas poštovani građani, učiniti boljim. Meni je zadovoljstvo što sam jedan od poslanika koji je glasao za predlog kojim je minimalna penzija, odnosno kojim će minimalna penzija u Crnoj Gori biti povećana od 1. septembra 2022. godine.

Dakle, poštovani građani, penzioneri, vi ćete od 1. septembra glasovima poslanika u Skupštini Crne Gore imati veće penzije. To usklađivanje će čak povećati minimalne penzije u Crnoj Gori za 36% što nije zanemarljivo povećanje. Da li nas čeka i da li možemo još više - možemo još više. Upravo zbog toga što su i kolege ovdje govorile, dakle, i ono što je suština i dogovora između predlagača i Ministarstva finansija gdje se razgovaralo kako da se nađe zajednički jezik i drago mi je da je to postignuto kako da ovo povećanje dobra namjera da penzioneri u Crnoj Gori žive bolje, a da to bude u skladu sa održivosti javnih finansija, odnosno da budemo odgovorni prema novcu svih građana.

Poštovani građani, to je važno, dakle, kada govorimo o novcu svih građana mi govorimo zašto je važno u ovome trenutku apostrofirati borbu protiv organizovanog kriminala i korupcije zašto je važno da svak onaj ko je zloupotrijebio državni novac, ko je zloupotrijebio vaš novac, poštovani građani, za to odgovara. Borbom protiv organizovanog kriminala i korupcije mi ćemo upravo postići efekat da ima više novca u Crnoj Gori, da ima više novca za nove puteve za nove škole, za nove bolnice, za nove vrtiće, za povećanje plata, za povećanje penzija. Upravo zbog toga sam rekao hajmo sve rezolucije, sve anketne odbore koji se tiču prošlosti, hajmo što prije da o njima razgovara i da onda podvučemo crtu da kažemo jesmo li dosta razgovarali o prošlosti, hajmo malo da razgovaramo kako da promijenimo sadašnjost zbog bolje budućnosti. Ja hoću, i uporno to govorim, da pričamo o tome. Da pričamo kako da otvaramo nova radna mjesta, kako da mladi ljudi ne odlaze iz Crne Gore, kako da moderne tehnologije dovodimo u Crnu Goru, kako da gradimo nove puteve, kako da gradimo nove škole, kako da imamo nove investicije u Crnoj Gori. To su pitanja koja će učiniti Crnu Goru boljom. Dakle, i ono što je odgovoran odnos prema budžetskim sredstvima, prema javnim finansijama, upravo svak onaj ko se ogriješio o zakon, svak onaj ko je zloupotrijebio vaš i moj novac, novac svih građana Crne Gore mora da odgovara. Kad ljudi budu za to odgovarali, a odgovaraće, onda će biti više novca i onda ćemo moći još više da povećamo i penzije i plate u Crnoj Gori.

Poštovani građani, siguran sam da ćete se saglasiti, kada mi povećamo plate u Crnoj Gori, kada povećamo penzije u Crnoj Gori, manje ćemo imati tenzija u ovome društvu, manje ćemo pričati o podjelama i manje će nas zanimati teme svađalice koje svako želi malo pa malo da ih stavi među građane Crne Gore. Rekao sam ovdje, podjele u Crnoj Gori ne izazivaju građani izazivaju ih neodgovorni političari. Neodgovorni političari sa svojim neodgovornim djelovanjem. Odgovorno djelovanje je da uradimo sve da povećamo plate, da povećamo penzije, da izgradimo više puteva, više škola, više bolnica, više vrtića. To je ono čemu moramo da se posvetimo. To je ono čemu mora da se posveti svaki poslanik Skupštine Crne Gore i čemu mora da se posveti svaka Vlada ko god bio u Vladi i kada u budućnosti Crne Gore. Priča o budućnosti je priča koja treba da bude fokus svih nas, to je priča koja interese građane Crne Gore i moj apel jeste da više vremena posvetimo tome. Evo vam primjer. Imali smo zakone, razmislite koliko smo vremena potrošili u raspravama o suštinskim zakonima u ovome Parlamentu, a koliko vremena smo ostavili

na rezolucije, na anketne odbore koji se tiču prošlosti. Naravno, iz grešaka u prošlosti moram da učimo, prema prošlosti moramo biti obazrivi, greške nikada ne smijemo da ponovimo, ali naš fokus mora da bude u budućnosti. U toj budućnosti, kao što brinemo i kao što ćemo brinuti, svako ko je odgovoran i ko obavlja javnu funkciju, kao što brinemo o mladim ljudima, o zaposlenima, mi moramo brinuti i o onim najstarijima, ljudima koji su gradili ovu zemlju, koji su nam omogućili da danas uživamo u slobodi i kojima se moramo na neki način odužiti. Svaki put kada poboljšavamo status penzionera ili poboljšavamo status i povećamo pomoć onima kojima je pomoć neophodna u Crnoj Gori pokazujemo da smo korak bliže ka odgovornom i pravednom društvu. Ovaj predlog zakona će imati podršku poslaničkog Kluba Crno na bijelo upravo zbog toga što smo i ovim zakonom korak bliže ka pravednom društvu. Moj apel svima, svim javnim funkcionerima, prošlost ne možemo promijeniti, ostavimo je, možemo da mijenjamo sadašnjost zbog bolje budućnosti. Ta bolja budućnost je evropska i ajmo svi zajedno da radimo, da svu svoju stručnost, znanje i energiju usmjerimo na to kako da ova zemlja bude bolje. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:22:08)

Zahvaljujem poslaniku Konataru koji je iskoristio i kompletno vrijeme Kluba. Ispred Kluba Bošnjačke stranke poslanik Suljo Mustafić. Izvolite poslaniče Mustafiću.

SULJO MUSTAFIĆ (28.07.22 19:22:20)

Poštovana predsjednice, uz izvinjenje što se nisam na vrijeme prijavio bio sam na Administrativnom odboru, mijenjao sam koleginicu koja je odsutna opravdano. Sada ću iskoristiti vrijeme, ali u najkraćem mogućem trajanju, želeći da dam doprinos ovoj, čini mi se ipak, konstruktivnoj raspravi.

Raspravljamo o jednom prijedlogu koji je, po mom mišljenju, vrlo dobar i naravno naš Klub ga tako ocjenjuje i podržaće ga kao što smo i do sada podržavali sva ona zakonska rješenja, nezavisno od toga da li dolaze iz vlasti ili opozicije, a koja smatram da su za dobrobit građana. Nas u principu ne zanima da li je neko vlast ili opozicija ako daje dobar prijedlog, ako je taj prijedlog održiv i naravno ako nije na štetu građana Crne Gore uvijek će imati našu podršku. Ovdje se radi o prijedlogu koji pomaže jednoj veoma ranjivoj populaciji, osjetljivoj populaciji koja se u najvećem broju nalazi na liniji siromaštva u Crnoj Gori da ipak koliko-toliko ublaži posljedice ogromne ekonomske krize kojoj svjedočimo i naravno porasta troškova života, inflacije i svega ostalog. Raduje nas što će se naći rješenje da se između predlagača i Vlade nađe kompromis koji će povećati iznos penzija, ali u isto vrijeme će obezbijediti sredstva u budžetu za tako nešto u onoj mjeri u kojoj to neće ugroziti redovno funkcionisanje budžeta.

Vrlo nam je važno da se izađe u susret ovoj inicijativi, da se pomogne penzionerima koji se nalaze u zaista teškoj, nezavidnoj situaciji i da sa naravno za sljedeću godinu nađe rješenje koje će biti i budžetski opravdano i održivo i naravno koje će pomoći ovoj populaciji da ipak koliko-toliko živi dostojanstvenim životom. Smatramo da je to populacija koja je mnogo zadužila zapravo, neprocjenjivo je zadužila i naše generacije i one koje su mlađe od nas, je oni su gradili ovo društvo i doprinijeli mnogo čemu u čemu danas mi živimo, a naravno treba im omogućiti da i oni svoju mirovinu, odnosno svoju penziju na dostojanstveni način koriste i žive. Nću više dužiti, želim, naravno, da još jendom kažem da će u ime Kluba poslanici Bošnjačke stranke će podržati ovaj prijedlog. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:25:01)

Zahvaljujem poslaniku Mustafiću.

Sa ovim smo iscrpili listu prijavlje nih za uvodna izlaganja. Da li će predstavnik predlagača dati komentar? Izvolite, poslanik Mugoša.

BORIS MUGOŠA (28.07.22 19:25:17)

Zahvaljujem predsjednice.

Iskoristio bih priliku da se zahvalim svim poslaničkim klubovima koji su dali podršku ovom predlogu i što ćemo poslati jednu zajedničku poruku penzionerima koji imaju najniže penzije da već od 01. septembra će ići dodatno usklađivanje u odnosu na ono što je bilo izglasano krajem prošle godine. Otprilike, to sam vam rekao, taj iznos njihove minimalne penzije za godinu dana, od 01. januara do

oktobarske biti oko 90 i nešto eura veći što se poklapa sa iznosom povećanja vrijednosti minimalne potrošačke korpe. Samo par opservacija na određene sugestije, jer smo na istom fonu. Ponavljam, obaveza Parlamenta i ako bi to trebala da bude negdje primarna obaveza Vlade, ali kad već to Vlada nije predložila, obaveza naša je bila da se dogovorimo oko iznosa najniže penzije, jer to je taj nivo donekle dostojanstva. To ćemo da uradimo, a na Vladi je da pripremi iznos nivelacije za ostale penzije. Mi sa ovim pokrивamo, čini mi se čak i od 40.000 penzionera, ali zbog toga očekujemo i obavezujemo Vladu i pozivamo je da sagleda model za ostale penzionere kako da se i njima dodatno nivelišu penzije zbog drastičnog rasta troškova života, a sve najave na žalost su takve da će vjerovatno ti troškovi rasti i u periodu pred nama. Ako pogledamo finansijski ovo što smo mi danas uradili, finansijski u sljedećoj godini će biti 1% ukupnih izvornih prihoda budžeta.

Znači, ovo o čemu mi danas pričamo da potpuno demistifikujemo priču, nijesu to ne znam kakva sredstva, 1% izvornih državnih prihoda, a tu su vam porezi i doprinosi. Znači, porezi i doprinosi su oko milijardu i 800 na godišnjem nivou, ovo povećanje će iznositi oko 1% tih prihoda. Prema tome, može se i mora se i usmjereno je ka onim kategorijama ka kojim treba da bude usmjereno. I ne mora da se povećava budžet i to sam rekao kolegama iz Vlade, nego fino kada budemo koncipirali sljedeći budžet da smanjimo i ugovore o djelu koji su 13 miliona godišnje, a vidimo šta se dešava sa ugovorima o djelu kad su izašli neki podaci, da smanjimo i službena putovanja i reprezentacije koje su pet miliona eura godišnje i da smanjimo konsultanske usluge i projekte koji su 30 miliona godišnje. Tako da u tom dijelu ima dosta prostora da se i bez dodatnih izdvajanja pare usmjere tamo gdje trebaju, a to je ka našim penzionerima. Jednu kategoriju ne smijemo da zaboravimo koju često zaboravljamo, to su korisnici srazmjernih penzija. U Crnoj Gori postoji oko 6.000 ljudi čije su penzije 80,90,100 nekima i 60 i 70 eura i zbog toga uvijek pozivam Vladu da nađe način da i korisnicima srazmjernih penzija pomogne jer i na taj način pokazujemo dodatno senzibilitet prema kategorijama naših sugrađanki i sugrađana. Nije povećanje penzija jedina stvar gdje treba da damo podršku penzionerima. Nego trebamo oko stambene izgradnje da ih podržimo, jer postoji dalje na stotine i stotine penzionerskih porodica koji još nijesu riješile stambeno pitanje, kroz brojne socijalne servise, vidimo dom za stare i kad će više u Podgorici da krene taj jedan projekat koji je koštao preko 12 miliona eura, a završen je prije godinu dana i kroz borojne druge usluge tuđa pomoć, njega itd, itd.

Znači, ovo je samo jedan segment podrške našim najstarijim sugrađanima, a postoje još dosta segmenata gdje moramo značajnije da iskoristimo, jer ponavljam to je onaj dio naših sugrađanki i sugrađana o kojima smo se i to ja govorim i ako sam dio vlasti, najviše smo se ogriješili o njima ili su u kategorijama među kojima smo se najviše ogriješili u prethodnom periodu. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:29:44)

Zahvaljujem poslaniku Mugoši.

Sada prelazimo na diskusiju po redosledu prijavljenjih, prva je poslanica Daliborka Pejović.
Izvolite, poslanice Pejović.

DALIBORKA PEJOVIĆ (28.07.22 19:29:55)

Hvala Vam.

Uvaženi kolega Mugoša, želim da počnem svoju diskusiju na sljedeći način. Dakle, zaista želim vrlo iskreno da Vam kažem da inicijativa koju ste podijeli je potpuno ljudski i politički legitimna, da je potpuno socijalno i društveno opravdana i da je primjerena. Zaista moram ovdje da postavim svima nama pitanje je li ovo adekvatno? Za mene je porazno danas pričati o ovom povećanju, jer nema toga matematičara i sasvim sam sigurna toga ljekara koji može izračunati da se od čak i od ovog povećanja može normalno živjeti. Iskreno se nadam sa se u Crnoj Gori zadržao onaj manir dobre i čestite porodice koja adekvatno vodi računa o svojim starima, očevima, majkama, dedovima i babama. Ako toga nema ja ne znam što smo napravili i sa ovim povećanjem. Ponovo pozivam, ako to nije slučaj, vratimo se tim vrijednostima da bismo spasili osnovnu biološku strukturu ovog društva. Ovo kažem iz razloga, što sigurno nijesam usamljeni primjer, gdje sam i sama trgujući gledala da penzioneri ne kupuju kilo nečega nego kupe jednu papriku, kupe jednu krtole ili jednu voćku, da ne pričamo o tome jesu li u prilici da kupe unučetu običnu lizalicu i to je tužno gledati. Zato kažem i obesmišljena na neki način ova priča, i vrlo mi je tužno što na ovakav način danas govorim. To je prvo što želim da kažem.

Znate što je još poraznije od svega, danas skoro sve zemlje Evropske unije analizirajući svoju socijalnu politiku i ekonomsku situaciju se pitaju da li će zbog činjenice da im se smanjuje broj zaposlenih, moći da obezbijede adekvatne fondove za penzionere, a ne smijem se usuditi da upredim standard penzionera u Crnoj Gori i standar penzionera u Evropskoj uniji, ni po kom osnovu. Znate li kakvi su podaci

kod nas u Crnoj Gori? Sad ću da vam pročitam, vrlo kratko, samo u dva segmenta. U 16 opština u Crnoj Gori, imamo više penzionera nego zaposlenih, u Rožajama, Plavu i Gusinju ima više korisnika socijalnih pomoći nego radnika. Odakle mi izvodimo i je li moguće izvesti zaključke ako imamo ovo u vidu. Dakle, jedna porazna i grozna slika od koje se prosto treba ježiti. Smatram dobra su adhoc rješenja, dobro je uvijek podnositi zakonske inicijative, ako izostane kontinuitet u rješavanju ovih problema sva ova priča je van pameti, i sva ova priča nema svoju upotrebnu vrijednost. Još jednu stvar koju želim ovdje da napomenem, znate li što je još tragičnije, ako je tačno, a mislim da jeste jer su to saslušanja na odborima pokazala, mi čak ne koristimo resurse koje sada imamo na raspolaganju u vidu svih onih vidova i davanja o kojem je kolega Mugoša govorio. Zašto? Zato što je nekome izgleda u interesu da dio penzionera protestuje na ulicama, pa da ih dodatno ponižavamo na taj način, a sa druge strane je strašno mudro reći drugim udruženjima penzionera pišite projekte pa ćete dobiti neke pare. Ne da je to uvredljivo, to je toliko ljudski nepošteno, to je toliko odvratno u ovoj sistuaciji raditi da ja prosto ostajem bez komentara i suzdržavam se da to da to politički kvalifikujem.

Treća stvar koju želim ovdje da kažem, vrlo je važno za nas poslanike i poslanice DPS-a. Dakle, izazvalo je dosta bura u javnost naše glasanje kada je bilo utvrđivanje dnevnog reda kao uzdržani, potpuno opravdano da su mnogi građani naši prijatelji reagovali burno u smislu da smo van pameti tako nešto uradili. Želim ovdje vrlo odgovorno da kažem uopšte to nijesmo uradili zato što ne želimo ovu temu i ne želimo sa vama da dijelimo probleme, nego upravo obratno, želimo da je podržimo u svakoj prilici. Ali smo samo bili elementarno odgorni prema onim podacima koje je saopštavao ministar finansija. To sam rekla i na odboru, nama nije u interesu da operemo usta tako što ćemo da pričamo da je položaj težak, da su penzioneri ugroženi, da su oni naša ciljna grupa, nego da se stvarno desi promjena i da se stvarno u životu vidi da ono za šta glasamo ovdje, ima svoju upotrebnu vrijednost, u realnom životu i samo je tu bila naša zadržka i samo smo tu imali jedan odgovoran pristup, a naravno bez sumnje da ćemo ovome dati, ne ovom prilikom, nego svakom prilikom ko god u ovom parlamentu pokrene ovu inicijativu. Opet vodeći računa o tome da se mora odrediti donji limit preživljavanja građana Crne Gore, a posebno ove populacije.

Evo na kraju zaista želim da kažem da mi je jako žao što ovdje nije ministar rada i socijalnog staranja. Mi smo na odboru kojem sam ja prisustvovala upravo željeli da dodatno na neki način problematizujemo cijelu ovu priču iz razloga što smatramo da ovo nije priča niti jedne sektorske politike, niti jednog ministarstva, čak nije ni priča Parlamenta. Dakle, ovdje je priča budućeg razvoja Crne Gore, ako ne obezbijedimo nova radna mjesta, ako ne obezbijedimo novi krug zaposlenih samo ćemo sve više i više da tonemo. Gubićemo materiju i supstancu od koje možemo uredno da servisiramo sve ove obaveze. Mislim da priča socijalne politike i u Vladi, kakva god ona bila i kakava će se god će se strukturirati, a posebno u crnogorskom Parlamentu zaslužuje prioritet nad svim prioritetima. Nema toga poslanika moga kolege ili kolegice koji će me ubijediti u suprotnom. Hvala lijepo.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:35:19)

Zahvaljujem, poslanice Pejović, na uvijek kvalitetnoj i konstruktivnoj raspravi.

Nastavljamo dalje, riječ ima poslanik Maksim Vučinić, koji ima još dodatak u odnosu na uvodna izlaganja, s obzirom da ima vrijeme kluba, ima potrebu.

Izvolite, poslanice Vučiniću.

MAKSIM VUČINIĆ (28.07.22 19:35:41)

Rekoh u prošlom obraćanju da sam bio na protestu penzionera i drago mi je što sam taj dan bio sa narodom i vidio sva ta lica, ali me jedna riječ od jedne starije gospođe, ne mogu da kažem uvrijedila, ali me pogodila na pitanje šta ste uradili za penzionere. Rekoh gospođo, ja sam sa mojim kolegama u ime Kluba Demokratskog fronta predložio amandman kojim se kvartalno usklađuju penzije sa prosječnim zaradama i rastom cijena i to je rezultiralo sa povećanjem od osam i nešto više posto. Gospođa je rekla - ne hvala ti na tome. Evo gospođo i vi svi penzioneri sada vidite eto taj tada mali korak što je donio 8% povećanja, šta će kumulativno donijeti od septembra mjeseca, kada imamo povećanje koje smo izglasali krajem prošle godine od 36% i to 8% i ovo novo povećanje koje ćemo izglasati do kraja proljećnjeg zasijedanja. Imaćemo povećanja minimalne penzije nekih 60%, Svjesni smo da ni to nije dovoljno, ali to je u ovom trenutku vjerujte i više nego što ova država može. Kaže u jednoj Sky prepisci ili pozivu - nema besa kad je puna kesa. Dragi građani do sada je puna kesa bila samo zvijezdama aplikacije i članovima bivšeg režima. Vidite da je povećanje, da je smjena režima donijela prvo novitete u javnom diskursu u javnom prostoru da se više ne priča o podjelama, da se više ne više ne forsiraju podjele, da se priča o socio-ekonomskim temama, kakvim takvim povećanjima, da se priča o povećanjima i zarada i plata i studentskih nadoknada,

studenskih kredita. Vidite da je to samo moguće u jednoj zdravoj političkoj atmosferi, a ta zdrava politička atmosfera je tada kada se zvijezde Sky aplikacije pohapse, kad DPS ode u opoziciju i kad sateliti DPS odu u opoziciju i sa mjesta opozicionih poslanika predlažu zakoni i amandane. Upravo ti sateliti Demokratske partije socijalista kad su u vlasti oni ne razmišljaju o povećanjima penzija, oni samo razmišljaju o rješenju svog stambenog pitanja, oni samo razmišljaju o nekretninama. Moram reći da je ovo što smo imali u Crnoj Gori prije demokratskih promjena 30. avgusta, da je ta vrijednost koju su neki funkcioneri prethodnog režima dobili na taj način što su dobili po povlašćenim cijenama stanove, dobili su za nekih 25 miliona niže nego što je tržišna vrijednost tih svih nekretnina. To 25 miliona je mislim dovoljno prema nekim proračunima da se u naredne dvije godine isplaćuje ovo povećanje za penzionere u Crnoj Gori.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:39:34)

Zahvaljujem, poslanice Vučiniću.

Sada riječ ima poslanik Momo Koprivica i poslije njega poslanik Genci Nimanbegu, koji se nadam da će ući u salu u međuvremenu.

Izvolite, poslanice Koprivica. Kao što smo konstatovali pet minuta.

MOMO KOPRIVICA (28.07.22 19:40:06)

Zahvaljujem i hvala na tom podsjećanju, potrudicu se da se pridržavam vremena iako je tema veoma inspirativna.

Poštovane kolegice i kolege, uvaženi građani Crne Gore,

Snaga jednog naroda mjeri se blagostanjem njegovih najslabijih članova. Ovo je zapisano u preambuli švajcerskog Ustava iz 1999. godine. Šta piše u ustavnim normama naše države kojima se određuje njen karakter? Pored ostalog piše da je Crna Gora država socijalne pravde. Jeste nastojanje svih društveno političkih aktera u Crnoj Gori decenijama unazad bilo da se Crna Gora definiše kao države socijalne pravde. Slijedeći univerzalne civilizacijske vrijednosti koje su zapisane u međunarodnim dokumentima koje čine temelj međunarodno-pravnog poretka, slijedeći osjećaj pravičnosti ukorijenjen u našem društvu i kod našeg naroda, ali i kako bi se korigovale one negativne posljedice tržišne privrede, a ovaj princip, princip socijalne tržišne privrede ne negira osnovne zakonitosti tržišne privrede, on nju upravo čini održivom i mogućom u jednom otvorenom i slobodnom društvu, na način da se obezbijedi kohezija, da se stvori atmosfera produktivnosti i kreiranja nove vrijednosti, ali da se zaštite oni najugroženiji članovi od surovih zakonitosti tržišne privrede. Međutim, nijesu svi jedako radili da se sprovede u djelo princip socijalne privrede, da Crna Gora zaista postane država socijalne privrede i ona država socijalne pravde i da imamo zaista socijalnu tržišnu privredu. Neki su sredstva usmjeravali ka tajkunima, ka budžetskim parazitima, ka privilegovanim pojedincima, a neko je pak, kao prvu mjeru svog djelovanja sa pozicija vlasti, učinio sve da se budžetska potrošnja usmjeri ka građanima Crne Gore i da što više u budžetskoj potrošnji oni uživaju.

Tako smo prošle godine, podsjeticu na jesen prošle godine, mi kao Klub poslanika Demokratske Crne Gore predložili tri izuzetno važna socioekonomska zakona. Jedan je zakon kojim se uvode dječiji dodaci za svu djecu i još jednom pozivam sve roditelje da prijave svoju djecu da bi postali korisnici prava na dječiji dodatak koji će upravo ove jeseni početi da se isplaćuje za svu djecu do 18. godine. Predložili smo i tada zakon o većim minimalnim penzijama i zato ćemo i danas podržati ovaj predlog o povećanju minimalnih penzija. Takođe, predložili smo Zakon o vraćanju naknada majkama. Na taj način je Parlament pokazao da je ne samo transparentan, da je bolje uređen, nego i da je produktivan, usmjeren na socioekonomski položaj građana.

Takođe, mi smo tada ovdje usvojili zakon o povećanju minimalnih plata i doveli do porasta prosječnih plata u Crnoj Gori. To su izuzetni učinci na koje smo, kao politička partija, pogotovo ponosni. Mislim da je to mjera dobrog rada i mjera rada usmjerenog na dobrobit građana. Prošle godine, da se vratim koji mjesec unazad u odnosu na ovaj period predložili smo prošlog proljeća zakon, takođe o prvobitnom povećanju minimalnih plata i voljom parlamentarne većine to je i usvojeno. Tada smo i predložili Zakon o besplatnim udžbenicima za sve osnovce u Crnoj Gori i voljom parlamentarne većine prihvaćen je i taj predlog zakona. Tada smo predložili i promjenu Zakona o poljoprivredi i ruralnom razvoju, kako bi se povećale staračke naknade za poljoprivredna gazdinstva, a nosioci staračkih naknada su lica koja imaju preko 65 godine, žive na selu, bave se poljoprivredom i ne ostvaruju prihode po drugim osnovama. Njih je oko 3.500 u Crnoj Gori. Propisali smo da oni uživaju staračku naknadu u visini od 75% minimalne penzije. Ranije rješenje je bilo 50% minimalne penzije. Dakle, i sa onim povećanjem minimalne penzije koje je proisteklo iz Predloga zakona koji su inicirali poslanici Demokratske Crne Gore a i iz ovog predloga zakona

proiziće, pored ostalog, jedan koristan socioekonomski efekat, a to je podizanje staračkih naknada za poljoprivredna gazdinstva. To je nešto što raduje i danas ove poljoprivrednike, koji su gradili i stvarali poljoprivredu naše zemlje, da će imati veće staračke naknade.

Ono što je veoma važno reći jeste i da smo pored toga i amandmanima na budžet Crne Gore zabranili da politički funkcioneri, ministri, poslanici, državni sekretari u ministarstvima primaju, odnosno koriste stambene kredite i dobijaju stanove iz državnog budžeta. Dakle, budžetski novac treba da se usmjeri ka građanima, a ne ka privilegovanim pojedincima.

Ovim završavam, uvažena Skupštino. Do ovih dodatnih prihoda se dolazi ukoliko obezbijedimo rezanje neproaktivnih rashoda u budžetu i ukoliko obezbijedimo bolju naplatu prihoda tako što se nikome neće opraštati poreski ili drugi dažbinski dugovi. Ova Vlada jeste u krizi, nema podršku u Parlamentu onih koji su je izglasali. Iznutra je sukobljena, ne vodi unutrašnju politiku, ima slabu normativnu aktivnost, ne predlaže ništa što je u interesu socioekonomskog položaja građana i da bi penzionerima bilo bolje, ova Vlada mora da ode u penziju. O njihovom socioekonomskom položaju i kroz ovaj zakon i kroz one zakone koje smo mi prošle godine usvojili postaraće se Parlament i mi kao poslanici smo garancija za to. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:45:33)

Zahvaljujem poslaniku Koprivici.

Riječ ima poslanik Genci Nimanbegu. Izvolite poslaniče Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU (28.07.22 19:46:53)

/Obraćanje na albanskom/

Poštovane kolege, pokušaću sublimirati rasprave svih kolega, ali ono što ja osjećam u vezi ovog zakona sa par anegdota ili par pitanja koje ću uputiti svima javno. Svi znamo da ovdje važi poslovice - Nije mi krivo na mali dio nego na krivi dio. Ono što je jasno za sve građane i za penzionere da svaki zakon bude nediskriminatorni. Mi smo puni tih zakona gdje smo diskriminirali voljno ili nevoljno građane Crne Gore, neke povlastili više neke manje. Uzimajući u obzir mog kolegu Borisa Mugošu koji je jedan od potpisnika ovdje i njegovu odgovornost koju ima i prema građanima i prema budžetu, barem onom iskazanom ovdje siguran sam da i ovo povećanje penzija koje će obuhvatiti samo 35.000 možda će nekom biti kao mala diskriminacija, ali ovo je ispravljanje one poslovice koju sam rekao - na krivi dio.

Zbilja penzije, minimalne, u Crnoj Gori od 160 eura od toga se ne može živjeti. Znam da mnogi poslanici danas će reći kako oni brinu o narodu, kako brinemo o penzionerima, kako brinemo o studentima, kako brinemo o tome, ali mislim da je to često nedovoljno. Građani puno bolje osjećaju neki put možda i griješe da nijesu u fokusu politika, a nijesu u fokusu politika pošto bar dvije zadnje godine smo u problemima političkim. Vlade su polufunkcionalne, nefunkcionalne, imamo mnogo populizma, imamo mnogo demagogije i malo pravih provjerenih stručnjaka koji će reći javno da li imamo novac ili nemamo novca za penzije, za plate. Zašto ovo govorim, početkom godine smo, to sam rado uradio, podigli minimalnu platu. Mnogi građani će reći da osjećaju kao da se to nije desilo jer ratovima, krizom, inflacijom obezvrijedilo se to povećanje. Stoga neću pokušati populistički obrazlagati koliko će ovo dobro biti penzionerima. Ovo je dužnost koju moramo raditi i nadam se da je jedno od povećanja kojim će obezbijediti koliko-toliko kvalitetniji život, zato ću podržati ovaj predlog.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:50:18)

Hvala, poslaniče Nimanbegu.

Sa ovim smo iscrpili listu prijavljenih za diskusiju.

Da li poslanik Mugoša želi završnu riječ?

Izvolite, poslaniče Mugoša.

BORIS MUGOŠA (28.07.22 19:50:34)

Zahvaljujem, predsjednice i vidite i kad su u pitanju zakoni koje sam predložio i zahvaljujući kolegama su ušli u dnevni red kako je nekako atmosfera onako i konstruktivnija i mirnija i negdje čini mi se zaista da trebamo da smo svi zadovoljni upravo zbog ovakvih rasprava. To se desilo i kod naknada za

korisnike stručnog i kod studenata i sad kod penzionera. Definitivno trebamo što više ovakvih tema da imamo. Što više ovakvih tema iz dva razloga. Prvi razlog je ključni, a to je što u ovoj kompleksnoj socioekonomskoj situaciji mi moramo da preduzimamo niz kratkoročnih mjera u cilju zaštite životnog standarda velikog broja građana. Veliki broj građana živi u izuzetno teškim uslovima. Drugi dio, koji je isto važan, što moramo da šaljemo jednu kvalitetnu sliku iz ovoga parlamenta, jedno je što se mi ideološki i politički razlikujemo i to je sasvim legitimno i to je normalno, ali je normalnije da te razlike možemo da artikulišemo na civilizovan način. To je poruka koju moramo da šaljemo iz ovoga parlamenta.

Na kraju dvije stvari da li je diskriminacija da li je populizam, rekao sam, naša je bila obaveza da se bavimo najnižom penzijom i drago mi je što smo postigli konsenzus, ne između nas, nego i zajedno sa Vladom. To sam uvijek govorio meni Vlada nije protivnik, želim Vladi sad kad su u opoziciji da što kraće traje, što se mene tiče sutra da je ne bude, ali dok traje da radi dobro. Zbog posljedica njihovih odluka da ih ne bi morala liječiti neka nova parlamentarna većina i nova vlada, a bogomi i ova je za kratko vrijeme donijela mnoge koje će morati da liječe neke druge vlade i parlamentarne većine.

Zato da iskoristim priliku iako je kolega Adrović bio pozvan, korektno je da kažem, i sa njim sam imao vrlo intezivnu komunikaciju vezanu za ovaj predlog zakona i sa njim i sa kolegom Damjanovićem i negdje smo postigli tu vrstu saglasja kad su u pitanju konačna rješenja. Stvarno sam imao i potrebu da i to pomenem bez obzira što je on u Vladi koju ja ne podržavam, ali cijenim korektne i profesionalne odnose takve sam imao i sa prethodnom Vladom i takve ću imati sa svakim ministrom koji je svjestan da je tu gdje je na fotelji koja će trajati možda jedan dan, možda tri dana i da je prolazna. Sa onima koji misle da im je neprolazna ta fotelja sa njima stvarno ne mogu da nađem zajednički jezik.

Druga stvar, populistički vrlo je to jedna fleksibilna kategorija. Mislim da ovo što smo mi danas dogovorili nije populizam, ovo je realizam, naš realan osvrt prema problemima sa kojima se suočavaju penzioneri i odškrinuli smo vrata sistemskom rješavanju, ali zato pozivam još jednom i svi smo pozvali Vladu da odradi njen dio posla. Ako ona odradi njen dio posla za ostale penzionere onda će naše zadovoljstvo biti još veće.

Na kraju, zahvaljujem svima, sva tri zakona koja smo predložili kroz zajednički napor će biti jednoglasno usvojeni i to je jedna od suštinskih poruka koju treba da nosimo sa aktuelne sjednice Parlamenta. Zahvaljujem, predsjednice.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 19:54:53)

Zahvaljujem, poslaniku Mugoši.

Konstatujem da je pretres po ovoj tački dnevnog reda završen i da ćemo se izjasniti naknadno.

Sada prelazimo na **Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samouprave**. Podsjećam da su Predlog zakona podnijeli poslanici: Nikola Rakočević, Petar Ivanović, Dragica Sekulić i Damir Šehović.

Izvjestioci odbora su: Nataša Jevrić, Zakonodavnog odbora i Petar Ivanović, Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Prije nego što otvorim pretres podsjetiću da smo ovu tačku imali kao objedinjenu sa još dvije tačke koje više na dnevnom redu tako da je naknadno i dogovoreno vrijeme rasprave po ovoj tački dnevnog reda sat vremena što znači pet minuta po klubu.

Otvaram pretres. Da li predstavnik predlagača želi dati dopunsko obrazloženje?

Izvolite, poslanik Rakočević ima pravo na dopunsko obrazloženje.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.07.22 19:55:46)

Hvala, predsjednice.

Poštovani građani i građanke, uvažene kolegice i kolege,

Dopustite da vrlo kratko dam obrazloženje i nadam se konstruktivnoj, mada vjerovatno ne dugoj raspravi, budući da je ovo zakonsko rješenje proisteklo kao rezultat izvjesnog dogovora u decembru 2021. godine svih političkih partija tada na Odboru za ekonomiju. Međutim, nijesmo dobili prohodnost od tadašnje Vlade, a riječ je o finansiranju lokalnih samouprava.

Naime, program *Evropa sad* i set poreskih reformi i ostalih zahvata u zakonodavstvu, koji su nesumnjivo donijeli neke pozitivne efekte, ipak su za sobom ostavili trag i negativanu reperkusiju ekonomsku na neke kategorije. Jedna od tih kategorija su penzioneri, razgovarali smo o njima i brojne druge da ne otvaramo sad te teme. Međutim, jedna od njih su svakako jedinice lokalne samouprave posebno oni gradovi i opštine, dakle, na sjeveru koji su korisnici Egalizacionog fonda.

Naime, izmjenom Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica su proizvedeni značajno negativni efekti po budžete jedinica lokalne samouprave. Ukazivali smo na to, tada u decembru 2021. godine, nije bilo sluha kod tadašnje Vlade i ispostavilo se da smo bili u pravu. Prije svega, kroz smanjivanje prihoda opštinama po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica što je jedan od glavnih prihoda opština. Takođe, imajući u vidu da se dio prihoda Egalizacionog fonda obezbjeđuje iz poreza na dohodak fizičkih lica prihodi u Egalizacionom fondu su znatno manji, a što je veoma loše imajući u vidu da dvije trećine opština u Crnoj Gori koriste Egalizacioni fond budući da pripadaju kategoriji manje razvijenih opština. Zbog toga smo predložili izmjerne i dopune ovog zakona da bi olakšali funkcionisanje lokalnih samouprava. Dakle, ovdje ne govorimo o novim nametima za budžet, govorimo o ustupljenim prihodima države, lokalnim upravama da bi funkcionisale produktivnije, lakše, a sve u cilju finansiranja onih obaveza opština koje čine život običnog građanina lakšim poput čišćenja snijega, zdravstvene zaštite na lokalnom nivou, komunalnih usluga, usluga kulture i umjetnosti na lokalnom nivou. To su sve male stvari koje čine značajno dobar ili loš standard življenja u jednoj lokalnoj samoupravi. Posebno govorimo tu o manje razvijenim opštinama i posebno onim naseljima u tim opštinama koja su udaljena od urbanog dijela tih gradova.

Zbog toga predlažemo da Skupština usvoji ovakav zakon. Naravno ovaj zakon imajući u vidu tu poresku reformu koja, ponavljam još jednom, ima šta da dobro da ponudi za ekonomski sistem Crne Gore, ali ipak zbog toga ovaj zakon neće biti dovoljan, neće biti dovoljan da se nadoknade svi nedostajući prihodi opštinama zbog ukupne te izmjene zakonodavstva. Naime, on će najviše pomoći onim opštinama u kojima je zarada u značajnom procentu na nivou od 700 eura ili više. Dakle, govorimo o opštinama na jugu i centralnom regionu, sjeveru, nažalost, ovaj zakon ne umnogome pomoći zbog toga, a u komunikaciji sa Ministarstvom finansija smo u posjedu informacije da već postoje radna grupa koja radi na izmjeni i dopuni određenih zakona koji će imati za cilj da ojačaju Egalizacioni fond iz kojeg će se finansirati lokalne samouprave na sjeveru. Naravno i opštinama na sjeveru će pomoći ovaj zakon, ali ne u punoj mjeri da im se nadoknadi ono što su imali do decembra 2021. tačnije januara 2022. godine. Ipak ovo je važan korak, pomoći će opštinama, a podsjetiću vas da smo mi u ovom interregnumu od januara do sad, kad usvajamo ovaj zakon, ipak jednim amandmanskim djelovanjem tada u decembru mjesecu opredijelili 15 miliona u budžetskoj rezervi za finansiranje lokalnih samouprava, iz budžetske rezerve, ukoliko dođe do potrebe za tim u odnosu na nedostatak prihoda lokalnih samouprava. Došlo je, kažem, do tog nedostatka, finansiralo se redovno, dakle, i od strane prethodne vlade i ove vlade tim opštinama moramo biti poštene i reći da je to tako. Međutim, da bi sistemski riješili ovo pitanje predlažem da usvojimo ovaj zakon i da budemo vrlo pažljivi kakav će biti tekst zakona od strane ministra finansija nakon konsultacija sa radnom grupom koju čine predstavnici Zajednice opština. U svakom slučaju pozivam Skupštinu da usvojimo ovaj zakon, pomognemo lokalnim samoupravama, pomognemo građanima u tim lokalnim samoupravama koji su u stalnom kontaktu sa sekretarijatima, raznim službama grada koji čine, ponavljam još jednom /prekid/ život lakšim i podnošljivim. Izvinjavam se na nepodnošljivom prekoračenju vremena. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:01:28)

Zahvaljujem, poslaniče Rakočeviću.

Zaista molim kolege da se držimo vremena, imamo još obaveza večeras.

Da li izvjestioci odbora žele riječ? Ne.

Prelazimo na izlaganje uvodna i ujedno izlaganja s obzirom na vrijeme koje je predviđeno, znači izlaganja su pet minuta po klubu poslanika. Ukupna izlaganja predviđena za raspravu po ovoj tački dnevnog reda.

Ispred Kluba DPS-a riječ ima poslanik, šef Kluba, Danijel Živković.

DANIJEL ŽIVKOVIĆ (28.07.22 20:02:05)

Hvala Vam, poštovana predsjednice Đurović.

Poštovane kolegice i kolege, uvažene građanke i građani,

Ovo je zakonsko rješenje čiji je potpisnik i Klub Demokratske partije socijalista, već odavno smo ovo zakonsko rješenje stavili u skupštinsku proceduru iz potrebe da na sistemski način uredimo finansiranje lokalnih samouprava. S obzirom na to smo ukazivali na problem finansiranja lokalnih samouprava zbog usvajanja određenih zakonskih rješenja, u ovom slučaju koji su iz domena popularnog plana nazvanog *Evropa sad*, a odnosi se na prihode po osnovu poreza na dohodak fizičkih lica. Upozoravali smo i tada, u decembru mjesecu kada smo raspravljali prilikom usvajanja ovih zakonskih rješenja, da će lokalne samouprave biti značajno oštećene tako što se usvajaju zakonska rješenja bez prethodne kvalitetne procjene. Da smo bili u pravu govori i podatak i informacija koje je pripremila Zajednica opština ili ujedno i

Ministarstvo finansija, usvojila Vlada Crne Gore, da su ukupni gubici opština za period januar-maj 2022. godine 6.151.000 eura. Neko bi rekao da nijesu značajna sredstva za lokalne samouprave, ali podsjetiću vas da dvije trećine opština u Crnoj Gori koriste sredstva iz Egalizacionog fonda, a kada govorimo o opštinama na sjeveru veliki dio tih sredstava se slivao u opštinske budžete po osnovu Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica. Izmijenili smo ovo zakonsko rješenje moji prethodni kolega Nikola Rakočević je rekao da ono neće u potpunosti riješiti situaciju posebno ne opština na sjeveru i da bi ovo ipak sistemsko rješenje moglo da doprinese nekoj blagoj sanaciji stanja. Ovo govorim iz prostog razloga što posebno opštine na sjeveru imaju problem sa održivosti budžeta i to znaju kolege koje dolaze sa sjevera i znaju koliko su sredstva od milion ili dva miliona eura značajna za finansiranje određenih aktivnosti lokalnih samouprava, konkretno realizacije određenih kapitalnih projekata ili nekih drugih izdvajanja iz dijela tekuće potrošnje. Pored svih ovih upozorenja nijesmo imali nikakav problem da ukažemo na greške i probleme koji je iskreirao plan *Evropa sad*. Evo danas vidimo da su kolege iz SD-a predložile jedno zakonsko rješenje izmjena i dopuna Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju u potrebi da zbog postojeće inflacije, koja je nesporna, i zbog potreba da se povećaju penzije potrebno je bilo intervenisati u ovom dijelu. Međutim, podsjetiću vas samo na jednu stvar, jednu ključnu stvar, bez obzira ko će biti u Vladi, bez obzira na to ko će biti ministar finansija, bez obzira ko će kreirati vlast u narednom periodu gdje se nalaze sredstva za finansiranje svih obaveza koje smo nametnuli kroz usvajanje različitih zakonskih rješenja. Nijesam primijetio da je bilo ko govorio o tome kako da naplatimo ono što je neophodno da država naplati i kako da obezbijedimo prihode u odnosu na ono što su potrebe budžeta Crne Gore.

Danas se pojavio podatak, ili juče, da je do kraja godine potrebno 270 miliona eura. Znači, mi se moramo zadužiti, a sljedeće godine 600 miliona eura. Vrlo je lijepo za svakog građanina Crne Gore kada od strane njihovih predstavnika dolaze zakonska rješenja koja uvećavaju njihove prihode. Koliko je to odgovorno bilo u prethodnom periodu treba svako da se zamisli. Nesporno je neka svak kupi političke poene na ovim temama. Samo upozoravam na to koliko je ugrožena održivost finansijskog sistema Crne Gore. Najlakše je pripremiti zakonsko rješenje da se povećaju penzije, zarade i sve ono što je potrebno da se povećaju prihodi građana Crne Gore i nesporno je da je to neophodno zbog ovakve inflacije, to je nesporno. To je oportuno u pogledu političke prezentacije i ovo što ja sad govorim vjerovatno bi proizvelo određenu štetu političkom subjektu kojem ja pripadam i to nije sporno. To nije sporno, ali građani moraju da znaju do kraja godine 270 miliona eura, do kraja sljedeće godine 600 miliona eura, a kamata kada se budemo zaduživali biće 9 ili više posto. Imali li neko potrebu da se zapita nad tim ili ćemo u tom maniru da se isto na isti način ponašamo da predlažemo zakonska rješenja u skupštinsku proceduru i na taj način prikupljamo političke poene ne razmišljajući o tome kako će se državni budžet puniti i kako ćemo obezbijediti nove prihode.

Nijesam primijetio nijednu novu investiciju, nijesam primijetio nova radna mjesta, primijetio sam povećano zapošljavanje u sistemu javne uprave, primijetio sam povećano zapošljavanje u državnim preduzećima. Kapitalni budžet koji je čini mi se prošle godine realizovan u iznosu od 15% nema novih ulaganja kako ćemo mi da prihodujemo ono što je potrebno u Crnoj Gori u ovoj godini 270 miliona u narednoj 600 miliona što znači da naše potrebe možda do sljedeće godine izađu na milijardu eura, novih milijardu eura. Može nekome možda biti ovo smiješno, možda nekome može biti ovo interesantno pitam se samo elementarno odgovorno prema državi i prema građanima kako ćemo izmirivati obaveze koje nas sljeduju tokom ove godine. Ovo je ozbiljan problem na koji ukazujem iz prostog razloga što čini mi se kada kažem populizam može se neko uvrijediti, nije gruba riječ, nije gruba kvalifikacija, ali sugerišem još jednom da se svi zapitamo u odnosu na odgovornost prema finansijama ove države. Može to neko sad da nama politički oponira ili da nas kritikuje, u redu, bili ste vlast toliko godina, vidjeli smo kako ste vodili računa o finansijama. Možemo da pružimo i odgovor na to u vidu ekonomskog rasta kada smo mi vršili vlast. Tačno je da postoje određeni spoljni faktori koji utiču na porast inflacije, tačno je da neke stvari mi ne možemo da promijenimo, ali možemo makar elementarno da se pozabavimo sa onim što je potreba našeg finansijskog sistema i potreba ekonomije. Nijesam primijetio da imamo novu investiciju koja će nam obezbijediti da napunimo budžet. Toga nema, ne vidim ni da se ova Vlada bavi tim. O turističkoj sezoni da ne pričam. Ne bavimo se golim populizmom, znam da ova priča može da naštetiti politički nama i to nije sporno, ali ovo građani moraju da znaju i da obratimo pažnju u narednom periodu vezano za zakonska rješenja koja predlažemo u skupštinsku proceduru. Sugerišem kolegama i koleginicama poslanicama da obratimo pažnju na održivost finansijskog sistema. Podjednako je Crna Gora svih nas ovdje i svih građana Crne Gore i na to moramo obratiti pažnju. Ako neko misli da na ovaj način stiže političke poene srećno mu bilo. Za nas, ili makar iz mog ugla, to apsolutno nije odgovor. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:10:10)

Zahvaljujem, poslaniče Živkoviću.

Potrošili ste sve vrijeme kluba i prekoračili vrijeme koje je bilo predviđeno za Vaš klub. Nastavljamo dalje prijavljeni ispred kluba Demokrate - Demos govoriće poslanik Dragan Krapović. Izvolite, poslaniče Krapoviću i Vama da kažem da je pet minuta na raspolaganju. Nadam se da ćete imati razumijevanja s obzirom da imamo još obaveza večeras.

DRAGAN KRAPOVIĆ (28.07.22 20:10:32)

Hvala Vam predsjedavajuća.

Svakako ću se potruditi da budem u okviru tih pet minuta danas vezano za ovaj konkretan Predlog zakona.

Dakle, pred nama je Predlog zakona koji su predložili nekoliko kolega krajem prethodne godine i naravno ono što su iznijeli je tačno. Jedan dio nus pojava programa *Evropa sad*, negativnih nus pojava *Evropa sad*, jesu bile finansijske implikacije na određene grupacije stanovništva na određene socijalne kategorije, pa i na jedinice lokalne samouprave. Dakle, kao posljedica toga tačno je i to došlo je do jednog dogovora na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i Vlada tadašnja je povlačenjem zakona onemogućila taj dogovor, odnosno amadmansko djelovanje koje bi ovom nekom pravcu nivelisalo ono što je oduzeto lokalnim samoupravama. Kao neko ko dolazi prije svega iz lokalne samouprave Budve i neko ko je bio predsjednik Opštine ja svakako imam poseban senzibilitet za sve one kategorije koje ste pominjali i vezano za kulturu i vezano za zdravstvenu zaštitu i vezano za mnoge druge segmente djelovanja lokalne samouprave i svakako je da je potrebno da to ojačamo. Naravno, mi imamo razumijevanja za to i negdje u tom pravcu vjerujem da ćemo svi zajedno djelovati u ovom parlamentu da otklonimo te negetivne posledice u najvećoj mogućoj mjeri. Međutim, ovdje ovih nekoliko kolega su u momentu predlaganja zakona bili opozicioni poslanici dok su sada pozicija u ovom parlamentu i podržavaju aktuelnu Vladu takođe i jedan od kolega koji je bio tada sa njima opozicioni poslanik sad je član ove vlade. Mislim da je prije svega bilo mjesto da se ova sadašnja Vlada koju podržavate posveti ovom problemu i da ova distanca od ovih 8,9 mjeseci jeste malo poremetila stvari. Takođe, tačan podatak koji sam ja pribavio da je iz tekuće rezerve, s obzirom na ono što je Vlada tada 42. i kroz negativno mišljenje koje je stiglo početkom februara rekla na ovaj zakon da će biti određeni broj kapitalnih projekata itd. koji će to nadomjestiti po opštinama da će nekih 15 miliona eura biti dato iz tekuće budžetske rezerve kako bi se kompezovalo to što im je uzela *Evropa sad* i do sada je negdje potrošeno neki šest miliona eura. Međutim i u ovom prijedlogu postoji onako neresotovanje stvari prije programa *Evropa sad* nego jedno onako pomjerenje stvari unaprijed, u značajnoj mjeri, pogotovo što je tačno da će se više pozitivno odraziti na južni region, a trebalo bi, po mom mišljenju, iako ja dolazim iz južnog regiona koji je svakako mnogo razvijen i naravno pogubno je za jednu malu državu poput Crne Gore da ima toliki jaz u razvijenosti između juga i sjevera, odnosno centra i sjevera, mislim da bi ipak trebalo da bude više usmjereno ka sjevernom regionu i nadam se da će se kao što sam rekao Vlada prije svega time pozabaviti. Dakle, ova vlada je, koliko sam shvatio iz komunikacije sa kolegama iz Ministarstva finansija, ostala pri tom negativnom mišljenju, ona nije formalno davala mišljenje, ali je ostala negdje pri tom negativnom mišljenju, a potencijalni efekti ovog zakona mogli bi ići po njihovom kazivanju i do 40-ak miliona eura. Tako da bi to možda i do kraja ove godine moglo dodatno da produbi ove dubioze koje smo pominjali, ali evo neka to sad ide svojim putem, pa ćemo vidjeti poslije koji su efekti i sumirati utiske.

Ovim bi trebalo, da je sreće, da se bavi Vlada Crne Gore. Naravno, Vlada Crne Gore bi trebala i na ovaj prijedlog zakona, ova sadašnja, svakako da da mišljenje i možda bi bilo pametno i uputno da su i danas ovdje da i oni iznesu neke od ovih podataka koje sam ja iznio. Međutim, kao što ste upoznati iz izlaganja predsjednika Demokratske Crne Gore, mog uvaženog kolege Bečića, Vlada se ne bavi time danas. Vlada se bavi potpuno drugim opsegom poslova, ona se bavi isključivo brutalnim političkom revanšizmom iz sjednice u sjednicu ne hajući ni za socijalne probleme koje svi mi zajedno ovdje dumamo, naprežemo se itd. da ih što više minimiziramo. Vlada se bavi smenjivanjem recimo dr Zečević u Beranama, mijenjanjem uredbe, na jedan primitivan način, organizacije i djelokrugu načinu rada državnih organa kada se tiče Uprave javnih radova gospodina Lučića. Da dan bude skandalozno zaokružen, brutalnim revanšizmom danas na Vladi bez ikakve najave, bez bilo kakvog suvislog obrazloženja predsjednik Vlade, nelegitimni, je kandidovao informaciju, pazite sad, o zakazivanju vanredne Skupštine akcionara Budvanske rivijere. Dakle, redovna je bila u aprilu i trebala je iduće godine da bude ponovo i ovo se radi usred turističke sezone, naravno vrlo zahtjevne sezone, i ponavljam apsolutno bez obrazloženja samo sa jednim ciljem, političkim obračunom, sa Demokratskom Crnom Gorom, odnosno cilj je smijeniti predsjednika Borda direktora. /upadice/ To ćemo da vidimo, iskustvo nas ne uči da je išlo tim putem nego suprotno, nego da su ostajali neki kadrovi, ali nema veze da sad ne produbljujem raspravu u previše pravaca, da se vratimo. Dakle, isključivim obračunom, političkim obračunom revanšizmom brutalnika kad nije viđen do sada sa Demokratskom Crnom Gorom i naravno, vezano za ovu konkretnu Skupštinu akcionara prethodna 42.

Vlada koju spočitava revanšizam upravo iz ovih klupa je sačekala punih devet mjeseci od svog imenovanja redovnu Skupštinu akcionara i onda kandidovala, poštovani građani, svoje predstavnike u Bord direktora Budvanske rivijere. Ovdje nema nikakvog govora o ovakvom ponašanju Vlade o tretiranju socijalnih problema koji su prioritet svih prioriteta i za građane i za nas ovdje u Parlamentu od strane ove vlade. Ova vlada je kao vrh svojih prioriteta proklamovala politički revanšizam. Ja se nadam da će joj što prije doći kraj. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:17:37)

Hvala, poslaniče Krapoviću.

Nastavljamo dalje.

Naravno da poslanik s obzirom da je predlagač i ima pravo da komentariše, poslaniče Rakočeviću sa druge strane recimo klub čije izlaganje komentarišete nema vrijeme na raspolaganju da znate i to i mislim da je sa te strane negdje možda i nekorektno, poslaniče Rakočeviću, možete li za minut? Izvolite.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.07.22 20:18:34)

Hvala predsjednice.

Ne, nemam namjeru da u negativnom smislu polemišem, imao sam namjeru i obavezu u odnosu na korektan pristup prema tekstu zakona, zanemarujući političke kvalifikacije koje su bile drugi dio izlaganja želim da pokažem poštovanje prema stavu, pozitivno afirmativno, makar u najavi prema zakonu i da iskomentarišem samo jednu stvar koja je vezana za zakon isključivo.

Dakle, riječ je o komentaru da je Vlada trebala da reaguje u odnosu na ovaj tekst zakona, prihvatam. Mi smo u komunikaciji sa Vladom čekali jul mjesec, dakle ovaj mjesec, tada je sjetite se bio najavljen za jul rebalans budžeta, kazali su nam da će se tada baviti finansiranjem lokalnih samouprava, mi smo čekali jul, nije bilo rebalansa. Sjetićete se da smo mi iz kluda DPS-a kazali da je vrlo vjerovatno realnije da rebalans bude ipak u oktobru ili koncem septembra, tako će se izgleda ispostaviti iz objektivnih razloga i mi smo odlučili da ipak u julu reagujemo u odnosu na tekst Zakona o finansiranju lokalnih samouprava da bi ispravili ovaj dio nepravde.

Još jednu stvar samo da vam kažem. Tačno je, ja sam to kazao u ovdnom izlaganju, sjeverni region nije obuhvaćen finalno ovim tekstom zakona. Međutim, uvjeravam vas da iz Egalizacionog fonda opštine na sjeveru dobijaju nedostajuća sredstva, do sada je isplaćeno između sedam i osam miliona eura iz budžetske rezerve u odnosu na nedostajuća sredstva, 15 miliona je opredijeljeno tako da ima dovoljno novca do svakako oktobra ili nešto krajem oktobra kada ćemo dobiti vjerovatno tekst zakona koji se usaglašava na radnoj grupi. Još jedna informacija, ako do oktobra ne bude tekst zakona koji će do data sigurno izraditi Radna grupa sačinjena od prestavnika Zajednice opština mi ćemo u komunikaciji sa Zajednicom opština preuzeti sve te njihove sugestije ukoliko budu racionalne, vjerujem da hoće, i predložiti ovdje izmjenu i dopunu.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:20:20)

Hvala, poslaniče Rakočeviću.

Naravno poslaniče Krapoviću i Vama ću dati minut.

DRAGAN KRAPOVIĆ (28.07.22 20:20:50)

Hvala Vam, uvažena predsjedavajuća.

Naravno, biće vjerovatno novca do oktobra. Međutim, meni je malo konfuzno kako sad pominjete oktobar čini mi se da je unazad mjeseca dana vaša partija otkazala i zvanično podršku ovoj vladi tako da ne znam kako ćemo uopšte doći do oktobra. To je jedna stvar.

Druga stvar i ja negdje se pridružujem opreznom pristupu koji se ovdje onako sugerije svima kada donosimo zakone, kada posebno finansijski interвениšemo itd. Međutim bilo je i mnogo većih zaduženja od 270 miliona koja su se danas pominjala, ali tada nije bilo povećanja plata i penzija. Dakle, dobro je da imamo prave prioritete. Naravno, dobro je da imamo prave prioritete i pravu raspodjelu prioriteta i to je prije svega ključ našeg, vjerujem, djelovanja svih zajedno. Nadam se da djelovanje ove vlade neće predaleko ići da ne bi doktore izabrane na konkursima mijenjali pravnici koji su bili pomoćnici recimo sekretara

sekretarijata, kao danas u Beranama. Mislim da to nije dobar put i mislim da zbog toga ova vlada svakako ne bi trebala oktobar da dočeka na istoj poziciji. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:22:22)

Zahvaljujem, poslaniče Krapoviću.

Riječ ima poslanica Jelena Božović ispred Kluba Demokratskog fronta, pet minuta za klub. Izvolite poslanice.

JELENA BOŽOVIĆ (28.07.22 20:22:35)

Hvala.

Poštovane kolegice i kolege, poštovani građani i građanke,

Ne mogu govoriti o Zakonu o finansiranju lokalnih samouprava koji je trenutno tema, a da ne napravim paralelu sa Predlogom zakona o finansiranju političkih subjekata i izbornih kampanja. I o jednom i u drugom zakonu ćemo se izjašnjavati tokom ovog zasijedanja i kroz oba zakona se pokušavaju prevazići posljedice loših odluka koje je s jedne strane preložila prethodna 42. Vlada, a s druge strane najnovija parlamentarna većina. Predlozima za izmjenu ovih zakona pokušavaju se lokalnim samouprava nadomjestiti propusti koji su napravljeni primjenom programa *Evropa sad* s jedne strane i zbog odlaganja izbora za oktobar ove godine s druge strane, a zbog kojih opštine posebno siromašne, ne manje razvijene opštine, kako je to rekao kolega u uvodnom izlaganju nego siromašne opštine na sjeveru Crne Gore koje već više od pola godine trpe posljedice ovih loših odluka, te posljedice, nažalost, neće se riješiti ni u narednom periodu.

Prvi zakon koji je predložila 42. Vlada bio je klasični populistički zakon pripremljen tako da građanima bude primamljiv, ali donesen naprečac bez detaljne analize kojom bi se razmotrili svi izvori finansiranja kako bi se nadoknadio novac lokalnim samoupravama po osnovu manjeg prihoda od poreza na dohodak fizičkih lica i Egalizacionog fonda. Tokom ovog proteklog perioda sve opštine, osim Budve i Tivta, suočile su se sa problemima koji su nastali kroz program *Evropa sad* koji je dobro zamišljen, ali zbog izostanka dobre i temeljne analize doveo je do seta problema gotovo svih opština u Crnoj Gori. Tako da imamo situaciju da u mnogim opštinama zaposleni imaju pravo na uvećanje zarade koje im je program *Evropa sad* omogućio, ali opštine zbog primjene tog i takvog programa nemaju uopšte novca da isplate zaposlenima plata za uvećan iznos, nemaju čak da isplate platu ni za onaj iznos kako su i ranije primili. Ja sam onog dana kada je na dnevnom redu bio program *Evropa sad* kritikovala primjenu ovakvog pripremljenog zakona, tako da imam pravo da činim to i danas. Generalno iz Demokratskog fronta smo sugerisali na brojne manjkavosti, pozivali da se sve ovo temeljno razmotri, dobili uvjerenja od strane predlagača da će se uskladiti sve finansijske obaveze prema opštinama, ali nažalost to se nije desilo. Evo danas se ispostavlja da smo bili u pravu, jer sve opštine apeluju na hitno rješavanje ovih problema u kojima su se našle, zbog toga je ovaj zakon danas i došao na dnevni red, jer je upravo sugerisano i apelovano iz Zajednice opština da se ovome što prije u plenumu razmotri i donese neko konkretno rješenje.

Drugi zakon koji rješava problem zbog prethodno donesene štete, odnosno zbog koga je uopšte došao na dnevni red, Zakon o odlaganju izbora koji je u ovom parlamentu izglasan silom na sramotu iz krajnje politikanskih razloga. Da bi izbjegli sud građana na izborima zakazanim za jun nova parlamentarna većina je opet naprečac izglasala zakon kojim se odlažu izbori i to zakon koji je neustavan, nezakonit i veoma sporan. Zato smo mi iz Demokratskog fronta podnijeli inicijativu Ustavnom sudu za ocjenu ustavnosti ovog zakona i danas, nažalost sa zakašnjenjem, ali ipak imamo potvrdu od Ustavnog suda koji su ocijenili ovaj zakon neustavnim, zakon kojim se odlažu izbori za jesen. Zbog glasanja ovakvog zakona u kontekstu današnje teme mi smo imali inicijativu od nove parlamentarne većine da se izmijeni Zakon o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja koje su dovele opštine u totalnu blokadu, nemogućnost izvođenja radova, nemogućnost isplaćivanja finansijskih sredstava po osnovu socijalnih pomoći onim kojima je ta pomoć neophodna i mnoge druge. To što će se izmjenama ovog zakona opštinama omogućiti da u svega 20-ak dana negdje od 01. avgusta do 23. avgusta riješe ti problemi i to u vrijeme kada su svi na kolektivnom odmoru bojim se da se neće postići željeni efekat. Koristim vrijeme kluba. Ovo je uvodno izlaganje, dozvolićete mi da završim. Ne koristim često ovu govornicu, posebno je ne zloupotrebljavam predsjednice. Ne znam da li Vi imate neki problem sa mnom. Molim Vas dozvolite mi da završim rečenicu. Molim vas, jer ne koristim često, a posebno ne zloupotrebljavam vrijeme u ovom parlamentu. Dozvolite mi još minut da završim.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:27:48)

Poslanice Božović, sačekajte nije Vam uključen mikrofoni, ako želite da Vas čuju onda sačekajte da dobijete odgovor. Prvo ste rekli da koristite vrijeme kluba, morala sam da Vas informišem da nemate vrijeme kluba, a ja ću vam dati još puna dva minuta da Vi završite svoju misao. Izvolite.

JELENA BOŽOVIĆ (28.07.22 20:28:38)

Ukupno naš Klub po ovoj tački ima pet minuta. Ja sam primijetila da su drugi govorili mnogo više. Ako možete samo iste aršine prema meni kao što ste imali i prema drugima. Možda Vam smeta ovo o čemu govorim pa pokušavate da me prekinete, ali ako dozvolite ja bih završila u roku od jedan minut. I meni je drago i hvala Vam zbog toga što pokazujete žensku solidarnost i već drugi put mi ne dozvoljavate da završim misao. Postavlja se pitanje ko će odgovarati.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:29:14)

Poslanice Božović, da češće učestvujete u raspravama onda biste vidjeli da je potpuno jednak odnos imam prema poslanicima i poslanicama. Da ste češće u raspravama vjerovatno biste primijetili. Sa velikim zadovoljstvom još dva i po minuta. Izvolite.

JELENA BOŽOVIĆ (28.07.22 20:29:37)

Postavlja se pitanje ko će odgovarati nakon donošenja odluke Ustavnog suda zbog zakona kojim su odloženi izbori i zbog Skupštine koja je nelegalno, nelegitimno zakazana i zbog zakona koji je na toj nelegalnoj Skupštini uopšte donesen. Zbog takve odluke nastupile su mnoge štetne posljedice koje će biti teško otkloniti. U nekoliko opština, i u Podgorici, ponovo su izabrani isti predsjednici opština čije su nadležnosti i ovlašćenja upiti. Dakle, upitne su sve odluke koje su ovako izglasani predsjednici potpisali. Stvoren je jedan pravni kolaps i zbog toga će neko morati da odgovara pred zakonima ove države onda kada konačno budemo imali pravnu državu pred kojom ćemo svi biti jednaki. Do tada možemo da glasamo za ove zakone kojim ćemo produžiti, odnosno trenutno prevazići nastale probleme, ali suštinski nije logično da nam rješavanje problema nude oni koji su upravo na nelegalnoj Skupštini glasali te zakone, a i oni koji su ovu državu decenijama uništavali.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:30:40)

Zahvaljujem poslanici Božović.

Sad imamo još poslanika Damira Šehovića ispred kluba SD-a i vas ću pomenuti unaprijed na tih pet minuta što ovo inače nije praksa da se držite vremena. Krenućemo od pet minuta.

Izvolite, poslanice Šehović.

DAMIR ŠEHOVIĆ (28.07.22 20:30:59)

Hvala, predsjednice Skupštine,

Evo dozvolite mi da i ja dam kratak osvrt na izmjene zakona koje su u proceduri i da kažem da je ovaj zakon izraz odgovornosti prema opštinama, posebno prema manje razvijenim opštinama čija elementarna funkcionalnost je dovedena u pitanje zbog, moram kazati, neodgovornog odnosa prethodne Vlade koja je ušla u poresku reformu grlom u jagode, bez analize finansijskih implikacija na budžete jedinica lokalnih samouprava. Upozoravali smo to i to činili čini mi se vrlo argumentovano, skretali smo pažnju tadašnjoj Vladi da to ne čini da bi to moglo da desetkuje prihode lokalnih samouprava. Nijesu nas poslušali i znate do čega smo došli, došli smo do toga da su te jedinice lokalne samouprave za samo tri mjeseca, taj podatak sam registrovao, izgubilo je oko tri miliona eura. Jedini način da se taj problem riješi je bio ovaj da probamo sistemskim putem da nadomjestimo gubitak prihoda, opština koji se desio zbog toga što je uveden neoporezivi dio zarade, te je po tom osnovu pripadajući dio prihoda koji opštine prikupljaju po osnovu Zakona o porezu na dohodak fizičkih lica bio znatno manji, a samim tim su i brojne opštine na

sjeveru Crne Gore dovedene faktički na ivicu elementarne funkcionalnosti. Čekali smo naravno da 43. Vlada sistemski riješi ovo, čekali samo da izađu sa cjelovitim rješenjem koje bi tretiralo ili sopstvene ili zakonom ustupljene prihode ili prihode koji se opštinama dodjeljuju preko Egalizacionog fonda, kako nije bilo nikakve inicijative od strane nove 43. Vlade, jedan broj kolega poslanika je pripremio zakon koji je inicijalno bio pripremljen još krajem prethodne godine i vjerovatno će zbog toga ovaj zakon biti i usvojen.

Međutim, ono što moramo, uvažene kolege, da primijetimo, moramo da primijetimo da i u ovom slučaju Parlament radi posao Vlade. I u ovom slučaju Parlament radi posao Vlade, jer je posao Vlade da vodi unutrašnju politiku. Posao Vlade je da obezbijedi normalno funkcionisanje jedinicama lokalnih samouprava, posao Vlade je i da vodi računa i da vodi računa o najnižem nivou penzija, posao Vlade je da vodi računa o najvećoj nezaposlenosti od referendum na ovamo. Posao Vlade je da vodi računa o enormnoj nelikvidnosti koja se poput epidemije širi našim privrednim sistemom, posao Vlade je da vodi računa o činjenici da nemamo novih investicija, posao Vlade je mnogo toga, ali nikakve aktivnosti 43. Vlade po tom osnovu nema i zbog toga smo prinuđeni da mi u Parlamentu radimo ono što je njena ingerencija.

Umjesto što jedni drugima dijelimo lekcije ja bih, uvažene kolege, pozvao da stvar vratimo u normalne političke okvire, a to znači ako Vlada ne obavlja svoju funkciju, a evo svi smo konstatovali da ne obavlja onda je najveća odgovornost koju oni koji su najavili da će uskratiti podršku toj Vladi da to zaista učine, zajedno sa nama. Dakle uvažene kolege, ja vas pozivam da ovoj vladi koja nema nikakve rezultate ni u oblasti ekonomije ni u oblasti evropskih integracija, jer nas je ova vlada zaustavila na planu evropskih integracija, ova vlada radi po tuđoj ne po domaćoj agendi, ako je sve to tako, ako smo se saglasili oko toga onda bi pametnije bilo da umjesto što polemishmo jedni sa drugima da sjednemo da to konstatujemo i da smijenimo Vladu. Mislim da ja najveća odgovornost prema ovim građanima da se formira dovoljna politička volja koja bi nas dovela do smjene ove, ja bih rekao Vlade koja ima negativnije refleksije u odnosu na onu 42. za koju smo smatrali da je najgora do sada. Elementarno je da se dogovorimo da uskratimo podršku toj Vladi, da se dogovorimo, uvažene kolege, da ovo pitanje u koje smo zapali, ovaj politički ćorsokak u kojem se Crna Gora nalazi već dvije godine, riješimo na jedini način na koji se to može riješiti to je na izborima. Da se dogovorimo oko datuma vanrednih parlamentarnih izbora, da uskratimo podršku ovoj vladi, odnosno da uskrate podršku Vladi onih koji su joj dali podršku, da riješimo ona pitanja koja su iz djelokruga naše evropske agende. Mislim da postoji odgovornost u Parlamentu i da se može naći kvalifikovana većina, da se izaberu sudije Ustavnog suda, da se riješi problem sa Sudskim savjetom, da probamo da se dogovorimo oko izborne reforme, da probamo da riješimo problem sa vrhovnim državnim tužiocem i da idemo na izbore. Sve drugo je neodgovornost, sve drugo nas podsjeća da se vrtimo za svojim repom, a sve drugo je trošenje vremena, a predsjednice Parlamenta, siguran sam da ste i Vi saglasni sa mnom, da zbog ovakve Vlade Crna Gora vremena više nema. Najveći interes koji u ovom momentu možemo da uradimo je da ovo društvo izvučemo iz političkog ćorsokaka, potreban uslov za to je rušenje ove vlade, dovoljan uslov za to je da organizujemo izbore, pa nakon tih izbora ko pobijedi srećno mu bilo, a ja sam siguran da će evropska suverenistička opcija biti ovoga puta pobjednička. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:37:25)

Zahvaljujem, poslaniče Šehoviću.

Što ja mislim znaćemo kad budemo se oko toga izjašnjavali, ali znate logično je svaka opozicija ima potrebu da skрати mandat vladajućoj većini, tako da to nije nikakvo iznenađenje. Imamo još poslanika Gencija Nimanbegua koji je prijavljen za večeras po ovoj tački dnevnog reda.

Izvolite, kolega Nimanbegu.

GENCI NIMANBEGU (28.07.22 20:38:01)

Predsjednice Đurović, evo u nastavku dijaloga želim odgovoriti nekim kolegama koji su govorili prije mene. Mi ćemo uskratiti podršku Vladi na taj način što ćemo svi glasati ovaj zakon. Stvorićemo joj obavezu da primjenjuje zakon. Znači to će biti to uskraćivanje. Ovo je možda malo više parafraza onog što sam maloprije rekao da smo u takvoj političkoj situaciji da zbilja moramo gledati da pomognemo Vladi i ovakvoj kakava je, jer ja sam to rekao kad sam govorio za Vladu 12 apostola Krivokapića tada, da im želim sve najbolje, a i imi koji smo podržali Vladu aktuelnu, želimo toj Vladi sve najbolje.

Sad ona mora ispraviti, ali nije stigla da to ispravi ono što je rađeno kad je usvojen budžet i program *Evropa sad*. Poslanici koji su podnijeli ovaj zakon su podnijeli krajem decembra i tada se zbilja nije znalo kakav će biti uticaj tog programa. To je bilo i ukidanje prihoda lokalnih samouprava. Opet su poslanici dali, po meni, diskriminatorski prijedlog. Zašto ste dali kolege diskriminatorski, jer u prethodnom zakonu ja sam izdvojio opštinu Ulcinj iz primorskog regiona kao nerazvijenu, ispod 100% prihoda Egalizacionog fonda, vi u

ovom slučaju to niste radili. Takođe niste ni druge opštine koje su u središnjem regionu, a manje prihoduju. Na sjeveru niste sve nerazvijene, ne primaju sve novac iz Egalizacioni fonda. U *Evropi sad* i primjeni zakona mi imamo neoprezivi dio dohotka do 700 eura. Samo one opštine koje imaju veće plate, imaće veće prihode u lokalnoj samoupravi, od primjene ovog zakona koje su kolege predložile. Treba ih pohvaliti, bili su vizionari, ali nedovoljno glasni vizionari. Ovaj predlog zakona ističem da je diskriminatorski u tom malom dijelu što se tiče diferenciranja Opštine Ulcinj ili nerazvijenih opština, što nećemo raditi amandmanima, nećemo stići. Ali u to treba imati uvid to je nauka da našem sistemu treba potpuna reforma poreskih zakona. Ja sam to predlagao u brojnim koalicionim dogovorima, brojne vlade su to prihvatile i ova vlada je prihvatila da će biti decentralizacija, da će se raditi, ne radi se na tome, e to se treba raditi, treba se vidjeti kakve će nam biti održive finansije, jer imamo problema i sa PIO i sa lokalnim samoupravama i sa puno stvari koje znače da se poboljša kvalitet života građana.

Stoga završiću, uštedeću minut predsjednice, želim Vam odat podršku jer zbog okolnosti zdravstvenih, koleginice, predsjedavate po pet, šest sati to nije lako. Stoga Vaši apeli od strane kolega da držimo se do vremena su realni. Ovaj zakon će se podržati u ovom domu, ali sam siguran da će biti potrebne izmjene u Zakonu o porezu na dohodak fizičkih lica, u potpunosti uzimajući u obzir lokalne samouprave, njihov indeks razvijenosti i tamo gdje ćemo dati više novca nego što je potrebno. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:42:06)

Zahvaljujem, uvaženom kolegi Nimanbeguu, hvala mu što je vrlo racionalno koristio vrijeme. Sa ovim smo iscrpili listu govornika i vrijeme.

Sada ima predstavnik predlagača mogućnost za završno obraćanje od pet minuta i da dalje radimo što nam je predviđeno večeras za rad.

Izvolite, poslaniče Rakočeviću.

NIKOLA RAKOČEVIĆ (28.07.22 20:42:29)

Hvala predsjednice.

Mislim da ipak vrijedi da na kraju ove kratke rasprave, ali konstruktivne i zaista ohrabrujuće uputim dvije poruke, koje se mogu izvesti kao zaključak.

Prva je da definitivno ovo pokazuje da možemo svi u Parlamentu od krajnje desnice do krajnje lijevice, ako se tako može reći, a može, dođemo do zajedničkih rješenja, ako govorimo o sistemskim zakonima. Dakle, to ohrabruje jer bez viška emocija, bez populizma, vrlo racionalno u skladu sa interesom građana, i ovom slučaju lokalnih samouprava, smo razgovorali i vjerujemo da ćemo u skladu sa tim pristupiti glasanju i zajedno usvojiti ovo zakonsko rješenje.

Drugi zaključak je da ipak možemo doći do zakonskih rješenja lišenih populizma koja pomažu građanima da žive bolje, a ne znače nove rashode za budžet. Naime mi ustupanjem prihoda opštinama pojačavamo standarde građana i življenja građana u lokalnim samoupravama, a ne na način nužno što ćemo stvarati nove rashode za budžet, već samo što ćemo praviti preraspodjelu. Dakle, pozivam da ovo bude povod da razmišljamo svi zajednički o novim prihodima, o novim vrijednosti, o otvaranju novih radnih mjesta, o stvarnju novih šansi za punjenje budžeta, a ne samo sa prstom na čelu razmišljati o tome na koji način potrošiti i to malo budžeta što je ostalo građanima i ovoj državi. Pozivam da ovaj razgovor, rasprava o ovom zakonu bude povod za racionalno ekonomsko promišljanje.

Takođe, i time završavam, ovaj zakon je imamo za cilj da Crnu Goru i lokalne samouprave učini ekonomski stabilnijim, i da na taj način budemo u kapacitetu da idemo dalje i da gradimo jače i bogatije društvo, to je u osnovi politike Demokratske partije socijalista. Upravo kao što smo kazali i danas, a kako smo kazali i svih prethodnih godina, govorim od 30. avgusta, pa do danas, da je evropski standard življenja i evropska agenda prioritet Demokratske partije socijalista i uvijek ćemo biti tu da podržimo sve one partnere kojima je evropska agenda na prvom mjestu. Upravo zbog toga, a bilo je riječi i o tome, aktuelna Vlada je dobila našu podršku, ukoliko nastavi ili se okrene bolje reći evropskoj agendi imaće našu podršku, ukoliko nije evropska agenda prioritet ove vlade, tražićemo novu vladu kojoj će evropska agenda biti jedini i isključivi prioritet. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 20:45:48)

Zahvaljujem poslaniku Rakočeviću.

Konstatujem da je pretres završen, a izjasnićemo se naknadno.

Uvažene kolege, dogovor je da ćemo večeras obaviti glasanje u dijelu tačaka o kojima je završena rasprava i koje su u skladu sa amandmanima i ostalim stavovima odbora spremne za izjašnjanje. Tako da dok Služba tehnički pripremi dio oko samog izjašnjanja dajem pauzu 40 minuta kako bismo prešli na glasanje. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 21:56:38)

Poštovane poslanice i poštovani poslanici, stekli su se uslovi da pređemo na izjašnjanje o pojedinim predlozima akata o kojima smo obavili pretres.

Poslanici u Velikoj sali glasaće putem elektronskog sistema za glasanje, a poslanici koji odlučuju na sjednici van sjedišta Skupštine putem bezbjedne informaciono - komunikacione tehnologije.

Prvo je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima, tačka 2. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite, glasajte.

Glasalo je 67 poslanika, 67 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Molim poslanicu Zdenku Popović da se izjasni. Kako glasate kolegice Popović?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 21:57:56)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 21:57:57)

Hvala Vam.

Poslaniče Andrija Popović, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 21:58:01)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 21:58:03)

Molim Vas da ponovite, jer Vas ne čujemo.

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 21:58:10)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 21:58:11)

Poslanice Branka Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 21:58:16)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 21:58:17)

Hvala poslanici Bošnjak.

Poslaniče Branko Raduloviću, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 21:58:20)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 21:58:24)

Molim vas za red u sali. Nijesmo u mogućnosti da čujemo poslanike koji se izjašnjavaju onlajn. Poslaniče Branko Radulović, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 21:58:42)

Pozdravljam vas, prvo sam rekao, i Za, sam drugo rekao.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 21:58:50)

Hvala, poslaniče Raduloviću.

Ukupno je glasao 71 poslanik, 71 glas za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona je podnijeto 10 amandmana i to: Zakonodavni odbor pet amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, Odbor za politički sistem, pravosuđe i upravu jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona, poslanici Miloš Konatar, Nikola Rakočević, Dragan Vukić, Kenana Strujić Harbić i Adnan Striković jedan amandman od kojeg su odustali, poslanici Miloš Konatar i Nikola Rakočević tri amandmana koj su sastavni dio Predloga zakona, s tim što su amandmani 1 i 2 preformulisani na Odboru za politički sistem, pravosuđe i upravu.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini. Izvolite, glasajte.

Glasalao je 67 poslanika, 67 glasova za.

Koleginice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:00:22)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:00:24)

Hvala.

Kolega Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:00:28)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:00:29)

Hvala.

Koleginice Branka Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:00:33)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:00:33)

Hvala.
Kolega Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:00:37)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:00:38)

Hvala.
Konstatujem da je glasao 71 poslanik, 71 glas za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.
Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o strancima.
Prelazimo na Predlog zakona o izmjeni Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem, tačka 3. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.
Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu. Izvolite glasajte.
Glasalo je 67 poslanika u ovom trenutku, 67 glasova za.
Koleginice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:01:36)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:01:38)

Hvala.
Koleginice Branka Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:01:41)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:01:42)

Hvala.
Kolega Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:01:45)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:01:46)

Hvala.
Kolega Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:01:51)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:01:51)

Hvala.

Glasao je 71 poslanik, 71 glas za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeta su dva amandmana i to: Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona i poslanici Miloš Konatar i Božene Jelušić jedan amandman o kojem treba glasati.

Prelazimo na obrazloženje amandmana o kojem treba glasati.

Poslanik Konatar će dati objašnjenje.

MILOŠ KONATAR (28.07.22 22:02:24)

Poštovana predsjednice, poštovane kolege,

Drago mi je što smo pokazali i što smo sa 71 glasom osvojili ovaj prethodni, nadam se usvojićemo i ovaj predlog zakona. Dakle, amandman uvažene kolegice Božene Jelušić i moj je bio u cilju da pokušamo naći neki balans u smislu održivosti javnih finansija, ali kao što sam rekao pošto se postigla neka vrsta konsenzusa u ovom parlamentu da idemo sa potpunim predlogom onoga što je bio inicijalni predlog mi ćemo povući ovaj amandman i u svoje ime, i u ime svih poslanika želim da čestitam svim korisnicima ove naknade jer će ubrzo primati veću naknadu na radost i svih sadašnjih i budućih korisnika. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:03:18)

Zahvaljujem poslaniku Konatar.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

Izvolite, glasajte.

Glasalo je 68 poslanika, 68 glasova za.

Koleginice Zdenka Popović kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:04:00)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:04:03)

Kolega Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:04:06)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:04:08)

Koleginice Branka Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:04:10)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:04:12)

Kolega Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:04:15)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:04:17)

Hvala vam kolege.

Glasalo je ukupno 72 poslanika, 72 glasa za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjeni Zakona o stručnom osposobljavanju lica sa stečenim visokim obrazovanjem.

Sljedeći je Predlog odluke o izmjeni Odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjeveroatlantskog saveza za brzo reagovanje (NATO Response Force - NRF), tačka 6.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Sastavni dio Predloga odluke su tri amandmana Zakonodavnog odbora.

Stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini.

Glasalo je 68 poslanika, 51 glas za, 15 protiv i dva uzdržana. Molim kolege da se izjasne.

Poslanice Zdenka Popović, kako glasate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:05:26)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:05:28)

Hvala.

Kolega Andrija Popović, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:05:31)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:05:32)

Hvala.

Koleginice Branka Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:05:35)

Uzdržana.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:05:37)

Hvala.

Kolega Branko Radulović, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:05:40)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:05:42)

Zahvaljujem.

Glasala su ukupno 72 poslanika, 53 za, 15 glasova protiv i četiri uzdržana glasa. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke o izmjeni Odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza za brza reagovanja (NATO Response Force - NRF).

Sledeći je Predlog odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza u svrhu odgovora na krize, tačka 7.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Na Predlog odluke su podnijeta tri amandmana i to: Zakonodavi odbor dva amandmana koji su sastavni dio Predloga odluke i Odbor za bezbjednost i odbranu jedan amandman koji je sastavni dio Predloga odluke.

Stavljam na glasanje Predlog odluke u cjelini.

Glasalo je 67 poslanika.

Molim koleginicu Zdenku Popović da se izjasni, kako glasate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:07:07)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:07:08)

Hvala.

Molim kolegu Andriju Popovića da se izjasni, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:07:13)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:07:14)

Hvala.

Molim koleginicu Branku Bošnjak da se izjasni, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:07:18)

Uzdržana.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:07:20)

Hvala.

Molim kolegu Branka Radulovića da se izjasni, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:07:25)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:07:25)

Zahvaljujem.

Glasao je ukupno 71 poslanik, 52 glasa za, 15 glasova protiv i četiri uzdržana glasa. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke o upućivanju pripadnika Vojske Crne Gore u sastav snaga Sjevernoatlantskog saveza u svrhu odgovora na krize.

Sljedeći je Predlog zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Republike Finske, tačka 11. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 67 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:08:29)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:08:30)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:08:33)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:08:34)

Hvala.

Poslanice Branka Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:08:39)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:08:40)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:08:44)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:08:45)

Hvala.

Glasao je ukupno 71 poslanik, 57 glasova za, tri glasa protiv i 11 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Republike Finske.

Sljedeći je Predlog zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Kraljevine Švedske, tačka 12. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 66 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:09:50)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:09:51)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:09:54)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:09:55)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:09:58)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:10:00)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:10:03)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:10:04)

Hvala.

Ukupno je glasalo 70 poslanika, 57 glasova za, dva glasa protiv i 11 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o potvrđivanju Protokola uz Sjevernoatlantski ugovor o pristupanju Kraljevine Švedske.

Sljedeći je Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja, tačka 13. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

U sali je glasalo 66 poslanika.

Molim koleginicu Zdenku Popović da se izjasni?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:11:10)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:11:11)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:11:15)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:11:16)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:11:19)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:11:21)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:11:25)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:11:26)

Hvala.

Glasalo je ukupno 70 poslanika, 70 glasova za bez glasova protiv i udržanih. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na POREDlog zakona su podnijeta dva amandmana i to: Zakonodavnog odbora jedna amandman koji je sastavni dio Predloga zakona i Odbor za ljudska prava i slobode jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 68 poslanika.

Poslaniče Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:12:20)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:12:21)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:12:23)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:12:25)

Hvala.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:12:29)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:12:30)

Hvala.
Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:12:34)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:12:34)

Hvala.

Glasala su ukupno 72 poslanika, 72 glasa za, bez glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o uzimanju i presađivanju ljudskih tkiva i ćelija u svrhu liječenja.

Prelazimo na Predlog zakona o izmjeni Zakona o visokom obrazovanju tačka 14. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

U sali je glasalo 65 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:13:35)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:13:36)

Hvala.
Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:13:40)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:13:41)

Hvala.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:13:44)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:13:45)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:13:50)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:13:50)

Hvala.

Glasalo je ukupno 69 poslanika, 69 glasova za, bez glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona u načelu. Na Predlog zakona nije bilo amandmana pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 65 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:14:47)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:14:48)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:14:50)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:14:53)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:14:55)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:14:58)

Hvala.

Poslaniče Branko Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:15:00)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:15:02)

Hvala.

Glasalo je ukupno 69 poslanika, sa 69 glasova za, bez glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjeni Zakona o visokom obrazovanju.

Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju tačka 15. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

U sali je glasalo 65 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:15:53)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:15:54)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:15:58)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:15:59)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:16:01)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:16:04)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:16:06)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:16:08)

Hvala.

Glasalo je ukupno 69 poslanika, sa 69 glasova za, bez glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona su podnijeta tri amandmana i to: Zakonodavni odbor dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona i poslanici Miloš Konatar i Božena Jelušić jedan amandman koji je sastavni dio Predloga zakona.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 67 poslanika.
Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:16:55)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:16:57)

Hvala.
Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:17:01)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:17:02)

Hvala.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:17:05)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:17:07)

Hvala.
Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:17:11)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:17:12)

Zahvaljujem.

Glasao je ukupno 71 poslanik, 71 glas za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o visokom obrazovanju.

Sljedeći je Predlog zaključka Odbora za ljudska prava i slobode povodom kontrolnog saslušanja ministra rada i socijalnog staranja, predstavnika Ministarstva rada i socijalnog staranja, ministra prosvjete, ministra zdravlja, predstavnika Ministarstva zdravlja i ministra pravde na temu: „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori“, sa posebnim akcentom na praćenje realizacije Zaključaka Odbora za ljudska prava i slobode sa Konsultativnog saslušanja održanog 25. septembra 2019. godine na temu: „Rad dnevnih centara za djecu sa smetnjama u razvoju i osobe sa invaliditetom u Crnoj Gori“ i Preporuka iz Analize intersektorske podrške različitih sistema djeci sa smetnjama u razvoju u Crnoj Gori, koji su pripremile ekspertkinje angažovane od strane UNICEF-a, tačka 21. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Odbor za ljudska prava i slobode je povodom održanog kontrolnog saslušanja podnio Skupštini Predlog zaključaka.

Stavljam na glasanje Predlog zaključaka Odbora za ljudska prava i slobode.

Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 67 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:19:19)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:19:21)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:19:24)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:19:26)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:19:31)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:19:32)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:19:34)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:19:36)

Hvala.

Glasao je ukupno 71 poslanik, 71 glas za, bez glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključaka Odbora za ljudska prava i slobode.

Sljedeći je Predlog zaključaka Ustavnog odbora u vezi izmjene člana 22 stav 2 i 3 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru, tačka 22. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Ustavni odbor je podnio Predlog zaključka povodom razmatranja rješenja Ustavnog suda kojim je pokrenut postupak za ocjenu ustavnosti odredaba člana 22 stav 2 i 3 Zakona o zaradama zaposlenih u javnom sektoru.

Stavljam na glasanje Predlog Zaključaka Ustavnog odbora.

U sali je glasalo 67 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako glasate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:20:49)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:20:51)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:20:54)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:20:57)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:21:00)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:21:01)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:21:04)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:21:05)

Hvala.

Ukupno je glasalo 70 poslanika, sa 70 glasova za, bez glasova protiv i uzdržanih. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključaka Ustavnog odbora.

Prelazimo na tačku Izbor i imenovanje i razrješenja, tačka 23. U okviru ove teme imamo predloge odluka koje se tiču promjena u sastavu radnih tijela Skupštine. Administrativni odbor podnio je predloge odluka koje se tiču promjena u sastavu radnih tijela Skupštine i to:

- Predlog odluke o izboru jedne članice Zakonodavnog odbora;
- Predlog odluke o izboru jednog člana Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu;
- Predlog odluke o izboru dva člana Odbora za bezbjednost i odbranu;
- Predlog odluke o izboru tri člana Odbora za međunarodne odnose i iseljenike;
- Predlog odluke o razrješenju jedne članice i izboru jednog člana i jedne članice Odbora za evropske integracije;
- Predlog odluke o izboru dva člana Odbora za ekonomiju, finansije i budžet;
- Predlog odluke o izboru jednog člana Odbora za ljudska prava i slobode;
- Predlog odluke o razrješenju jednog člana i izboru jedne članice Odbora za rodnu ravnopravnost;
- Predlog odluke o izboru jedne članice i jednog člana Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje;
- Predlog odluke o izboru za jednog člana Odbora za prosvjetu, nauku kulturu i sport;
- Predlog odluke o razrješenju jedne članice i jednog člana i izboru dva člana i jedne članice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje;
- Predlog odluke o razrješenju jedne članice i izboru dva člana Odbora za antikorupciju.

Izjaviteljica Administrativnog odbora je Suzana Pribilović. Otvaram pretres.

Da li izjaviteljica Odbora želi riječ? Ne želi. Da li ima zainteresovanih? Nema.

Da li izjaviteljica želi završnu riječ? Ne želi.

Konstatujem da smo završili pretres i prelazimo na izjašnjavanje.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o izboru jedne članice Zakonodavnog odbora. Administrativni odbor predložio je da se za članicu Zakonodavnog odbora izabere Nela Savković Vukčević. Stavljam na glasanje Predlog ove odluke. Izvolite glasajte.

U sali je glasalo 67 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:23:32)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:23:34)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:23:36)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:23:40)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:23:41)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:23:43)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

Sa usana čitamo da je za, molim tehniku da nama pomogne da budemo sigurni da možemo da čujemo u narednim izjašnjavanjima poslanika Radulovića.

Glasao je ukupno 71 poslanik sa 71 glasom za, bez glasova protiv i uzdržani. Objavljujem da se Skupština usvojila Prijedlog odluke i za članicu Zakonodavnog odbora izabrana je Nela Savković Vukčević.

Sljedeći je Predlog odluke o izboru jednog člana Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu. Administrativni odbor predložio je da se za članove Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu izabere Danijel Živković. Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 66 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:24:57)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:24:59)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:25:01)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:25:03)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:25:05)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:25:07)

Hvala.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:25:11)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:25:13)

Hvala.

Glasalo je ukupno 70 poslanika sa 70 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za člana Odbora za politički sistem, pravosuđe i upravu izabran je Danijel Živković.

Sljedeći je Predlog odluke o izboru dva člana Odbora za bezbjednost i odbranu.

Administrativni odbor predložio je da se za članove Odbora za bezbjednost i odbranu izaberu Andrija Mandić i Suljo Mustafić.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 65 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:26:03)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:26:05)

Hvala.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:26:07)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:26:10)

Hvala.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:26:12)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:26:16)

Hvala.
Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:26:19)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:26:21)

Hvala.

Ukupno je glasalo 69 poslanika sa 69 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Prijedlog odluke i za članove Odbora za bezbjednost i odbranu izabrani su Andrija Mandić i Suljo Mustafić.

Sledeći je Predlog odluke o izboru tri člana Odbora za međunarodne odnose i iseljenike.

Administrativni odbor je predložio da se za članove Odbora za međunarodne odnose i iseljenike izaberu Andrija Mandić, Bogdan Božović i Suljo Mustafić.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 65 poslanilka.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:27:26)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:27:28)

Hvala Vam.
Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:27:30)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:27:33)

Hvala Vam.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:27:37)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:27:38)

Hvala Vam.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:27:40)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:27:42)

Hvala Vam.

Glasalo je ukupno 69 poslanika sa 69 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za članove Odbora za međunarodne odnose i iseljenike izabrani su Andrija Mandić, Bogdan Božović i Suljo Mustafić.

Sljedeći je Predlog odluke o razrješenju jedne članice i izboru jednog člana i jedne članice Odbora za evropske integracije. Administrativni odbor predložio je da se dužnosti članice Odbora za evropske integracije razriješi Maja Vukićević, a za člana i članicu Odbora izaberu Milun Zogović i Milosava Paunović.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 65 poslanika.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:28:42)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:28:45)

Hvala Vam.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:28:46)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:28:49)

Hvala Vam.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:28:55)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:28:57)

Hvala Vam.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:28:57)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:28:59)

Hvala Vam.

Glasalo je ukupno 69 poslanika, sa 69 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i dužnosti članice Odbora za evropske integracije razriješana je Maje Vukićević, a za člana i članicu Odbora izabrani su Milun Zogović i Milosava Paunović.

Znam da je prilično kasno i da ste umorni, ali ja vas molim da izdržimo još ovo malo večeras glasanja.

Predlog odluke o izboru dva člana Odbora za ekonomiju, finansije i budžet.

Administrativni odbor predložio je da se za članove Odbora za ekonomiju, finansije i budžet izaberu Adnan Striković i Bogdan Božović.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 60 poslanika.

Molim poslanicu Zdenku Popović da se izjasni, kako glasate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:30:11)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:30:13)

Hvala Vam.

Poslaniče Popović, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:30:14)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:30:16)

Hvala Vam.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:30:20)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:30:20)

Hvala Vam.

Poslaniče Radulović, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:30:25)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:30:26)

Hvala Vam.

Glasalo je ukupno 64 poslanika, sa 64 glasa za, bez glasova protiv i uzdržani. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za članove Odbora za ekonomiju, finansije i budžet izabrani su Adnan Striković i Bogdan Božović.

Sljedeći je Predlog odluke o izboru jednog člana Odbora za ljudska prava i slobode. Administrativni odbor predložio je da se za člana Odbora za ljudska prava i slobode izabere Janko Milatović.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 60 poslanika.

Poslanice Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:31:17)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:31:18)

Hvala.

Poslaniče Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:31:21)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:31:23)

Hvala Vam.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:31:27)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:31:29)

Hvala Vam.

Poslaniče Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:31:31)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:31:32)

Hvala Vam.

Glasalo je ukupno 64 poslanika, sa 64 glasa za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za člana Odbora za ljudska prava i slobode izabran je Janko Milatović.

Sljedeći je Predlog odluke o razrešenju jednog člana izboru jedne članice Odbora za rodnu ravnopravnost.

Administrativni odbor predložio je da se dužnosti člana Odbora za rodnu ravnopravnost razriješi Abaz Dizdarević, a za članicu Odbora izabere Nela Savković Vukčević.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 65 poslanika.

Poslanice Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:32:29)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:32:29)

Hvala Vam.

Poslanice Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:32:30)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:32:34)

Hvala Vam.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:32:36)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:32:38)

Hvala Vam.

Poslanice Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:32:43)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:32:44)

Hvala Vam.

Glasalo je ukupno 69 poslanika, sa 69 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i dužnosti člana Odbora za rodnu ravnopravnost razriješen je Abaz Dizdarević, a za članicu Odbora za rodnu ravnopravnost izabrana je Nela Savković Vukčević.

Sljedeći je Predlog odluke i zboru jedne članice i jednog člana Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje. Administrativni odbor predložio je da se za članicu i člana Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje izaberu Nataša Jevrić i Bogdan Božović.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 63 poslanika.

Poslanice Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:33:42)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:33:44)

Hvala Vam.
Poslaniče Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:33:46)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:33:49)

Hvala Vam.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:33:53)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:33:54)

Hvala Vam.
Poslaniče Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:33:55)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:33:58)

Hvala Vam.

Glasalo je ukupno 67 poslanika, sa 67 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za članicu i člana Odbora za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje izabrani su Nataša Jevrić i Bogdan Božović.

Sljedeći je Predlog odluke o izboru jednog člana Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport.

Administrativni odbor predložio je da se za člana Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport izabere Suljo Mustafić.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali su glasala 62 poslanika.

Poslanice Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:34:55)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:34:57)

Hvala Vam.

Poslaniče Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:35:00)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:35:01)

Hvala Vam.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

Ne čujem Vas, ali čitamo sa usana.

Poslaniče Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:35:13)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:35:21)

Hvala Vam.

Glasalo je ukupno 66 poslanika sa 66 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za člana Odbora za prosvjetu, nauku, kulturu i sport izabran je Suljo Mustafić.

Sljedeći je Predlog odluke o razrješenju jedne članice i jednog člana i izboru dva člana i jedne članice Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Administrativni odbor predložio je da se dužnosti članice i člana Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje razriješe Draginja Vuksanović Stanković i Abaz Dizdarević, a za članove Odbora izaberu Adnan Striković, Janko Milatović i Lidija Kljajić.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali su glasala 62 poslanika.

Poslaniče Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:36:33)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:36:34)

Hvala Vam.

Poslaniče Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:36:38)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:36:39)

Hvala Vam.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:36:43)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:36:45)

Hvala Vam.

Poslaniče Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:36:48)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:36:49)

Hvala Vam.

Glasalo je 66 poslanika, 66 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i dužnosti članice i člana rezriješeni su Draginja Vuksanović Stanković i Abaz Dizdarević, a za članove Odbora izabrani su Adnan Striković, Janko Milatović i članica Lidija Kljajić.

Sljedeći je Predlog odluke razrješenju jedne članice i izboru dva člana Odbora za antikorupciju.

Administrativni odbor predložio je da se dužnosti članice Odbora za antikorupciju razriješi Nataša Jevrić, a za članove Odbora izaberu Andrija Mandić i Andrija Popović. Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali su glasala 63 poslanika u ovom trenutku.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (28.07.22 22:37:56)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:37:58)

Hvala Vam.

Poslaniče Andrija Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (28.07.22 22:38:02)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:38:03)

Hvala Vam.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (28.07.22 22:38:07)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:38:08)

Hvala Vam.

Poslaniče Branko Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (28.07.22 22:38:10)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (28.07.22 22:38:13)

Hvala Vam.

Glasalo je ukupno 67 poslanika, 67 glasova za, bez glasova protiv i uzdržani.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i dužnosti članice Odbora za antikorupciju razriješena je Nataše Jevrić, a za članove Odbora izabrani su Andrija Mandić i Andrija Popović.

Ovim smo završili današnji radni dan, s obzirom da će sutra raditi odbori nastavljamo dalje u skladu sa dogovorom i završenim poslom bićete obaviješteni. Hvala vam.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:36:04)

Poštovani poslanici i poštovane poslanice,

Nastavljamo Osmu sjednicu Prvog redovnog, proljećenjeg zasijedanja u 2022. godini. Stekli su se uslovi da pređemo na izjašnjavanje o preostalim predlozima akata o kojima smo obavili pretres.

Poslanici u velikoj sali glasaće upotrebom elektronskog sistema za glasanje, a poslanici Branka Bošnjak, Branko Radulović, Andrija Popović, Zdenka Popović, Miodrag Lekić odlučuju na sjednici van sjedišta Skupštine putem bezbjedne informaciono-komunikacione tehnologije.

Prvi je Predlog zakona o dopuni Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja, prva tačka. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

U sali je glasalo 74 poslanika. Molim poslanika Andriju Popovića da se izjasni.

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 16:37:28)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:37:31)

Hvala.

Molim potpredsjednicu Bošnjak da se izjasni.

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 16:37:37)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:37:40)

Zahvaljujem.

Molim poslanika Branka Radulovića da se izjasni.

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 16:37:45)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:37:48)

Zahvaljujem.

Molim poslanika Miodraga Lekića da se izjasni.

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 16:37:52)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:38:00)

Protiv, čitamo sa usana, ali molim režiju da nam pomogne da imamo ubuduće ton tim povodom.

Ukupno je glasalo 78 poslanika, 48 glasova za, 30 glasova protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona je podnijeto 20 amandmana i to Vlada Crne Gore jedan amandman koji je korigovan na Odboru za ekonomiju, finansije i budžet i čini sastavni dio Predloga zakona i poslanici Momo Koprivica, Danilo Šaranović i Zdenka Popović ukupno 19 amandmana. Prvo šest amandmana od kojih su odustali, a zatim 13 amandmana o kojima treba glasati.

Prelazimo na obrazloženje amandmana o kojima treba glasati. Da li će poslanik Momo Koprivica? Poslaniče Koprivica, hoćete li objedinjeno?

Prva dva obrazlažete vi. Izvolite, poslaniče Koprivica.

MOMO KOPRIVICA (30.07.22 16:38:56)

Zahvaljujem.

Tražimo da se pojedinačno izjasni Skupština o svakom od ovih amandmana nakon obrazloženja koje ćemo dati poslanik Šaranović i ja.

Prvi amandman, što su i poslanici upoznati, jeste da se promijeni postojeće zakonsko rješenje iz člana 15 stav 4 na način da glasi: "Za finansiranje političkog subjekta fizičko lice može da uplati najviše 500 eura, a pravno lice najviše 1.000 eura na godišnjem nivou". Ovim predloženim amandmanom obezbijedio bi se, prije svega, manji uticaj finansijskih sredstava na ishode političkih i izbornih kampanja kao i veći stepen jednakosti u ostvarivanju pasivnog biračkog prava.

Zašto ovo kažem? Smatram, prije svega, da političke i izborne kampanje treba da su radno intenzivne i idejno intenzivne, da pobjeđuju oni koji ispoljavaju i predočavaju najbolje ideje za društveno uređenje i oni koji imaju najkredibilnije kandidate, a ne oni koji raspolažu najvećim količinama novca. Smatramo da bi veliki upliv novca na političke i na izborne procese doveo do uspostavljanja svojevrsne oligarhije i u postizbornom periodu oduživanja donatorima putem namještenih propisa, da ne govorim i drugih mahinacija. Smatramo da bi ovo rješenje dovelo i do većeg stepena jednakosti u ostvarivanju pasivnog biračkog prava, prava da se bude biran. Pravo da bude biran ne smije zavisiti od toga sa koliko jedno lice raspolaže novca, jer vjerovatno bi tu mnogi politički subjekti, pa i neki novi ili individualni kandidati ako to bude plod izborne reforme, bili u velikom zaostatku u odnosu na političke subjekte koj su razvili šeme i mehanizme, a kojima svjedoče i brojne afere, na koje ukazuje i Evropska komisija, u pogledu prikupljanja novca.

Takođe, mislim da je jedan od najvažnijih razloga za usvajanje ovog amandmana i to što je evidentna praksa da se crni fondovi obezbjeđuju za određene političke subjekte, a onda se oni upumpavaju u finansijske tokove kampanje na način što se pozajmljuju imena, vrlo često i nekih siromašnih lica. Gledali smo kako, uz dužno poštovanje, ljudi koji su u stanju socijalne potrebe iz nekih ugroženih naselja doniraju po 500, po 1.000 eura. Dakle, crni fondovi se upumpavaju u političke finansijske tokove na način što se pozajmljuju imena i fiktivno se prikazuju kao donatori. Krajem 2019. godine usvojeno je zakonsko rješenje gdje je limit za fizička lica u pogledu doniranja značajno podignut pa glasi 5.000 eura, a za pravna lica 20.000 eura. To znači, da prevedem, da vam je za upumpavanje crnih fondova u političke finansijske tokove potrebno manje

fizičkih lica jer im se fiktivno može prikazivati da su donirali i do 5.000 eura. Ovim rješenjem se u velikoj mjeri komplikuje taj proces, a sa našim drugim amandmanom, a i njega ću obrazložiti ako može objedinjeno.

Drugim amandmanom smo predložili da se poslije člana 15 dodaje novi član koji glasi: "Fizičko ili pravno lice koje daje novčani ili nenovčani prilog i politički subjekat koji prima taj prilog dužni su da zaključiti i ovjeriti ugovor o tome". Dakle, da bi se izbjegle zloupotrebe, da bi se izbjeglo ubacivanje crnih fondova, da se ostvari transparentnost, da se uvede red u političke procese, u izborne procese, neophodan je i ovaj stepen kontrole i ovaj aspekt zaštite. Ovim bi se doprinijelo i izbjegavanju zloupoteba jer bi ono lice koje donira novac moralo da se istinski pojavi, da zaključi ugovor i da se taj ugovor ovjeri u pravnoj proceduri. Na taj način bi se osim podizanja transparentnosti spriječile ove negativne pojave koje podrivaju povjerenje u izborni proces i da konačno dođemo do onog stanja gdje na izborima pobjeđuje onaj koji ispoljava najvrednije ideje u pogledu društvenog uređenja, koji ima najkredibilnije kandidate, najcjenjenije kandidate u društvenoj zajednici, a ne onaj ko je u posjedu najveće količine novca i onaj ko ima komparativne prednosti u prikupljanju novca nedozvoljenim sredstvima. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:43:58)

Zahvaljujem poslaniku Koprivici.

Stavljam na glasanje amandman 1 poslanika Koprivice, Šaranovića i poslanice Popović.

Izvolite, kolege, glasajte.

U sali su glasala 73 poslanika.

Poslaniče Andrija Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 16:44:45)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:44:46)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 16:44:49)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:44:54)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 16:44:57)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:44:59)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 16:45:00)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:45:03)

Hvala.

Glasalo je ukupno 77 poslanika, 31 glas za, bez glasova protiv, 46 uzdržanih glasova. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje amandman 2 poslanika Koprivice, Šaranovića i poslanice Popović.

Izvolite, kolege, glasajte.

U sali je glasalo 70 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 16:46:02)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:46:03)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 16:46:07)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:46:08)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 16:46:11)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:46:12)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 16:46:16)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:46:17)

Hvala.

Glasala su ukupno 74 poslanika, 30 glasova za, bez protiv, uz 43 uzdržana glasa. Objavljujem da amandan nije prihvaćen.

Da li će poslanik Šaranović obrazlagati? Koje amandmane, poslaniče Šaranoviću, pošto shvatam da je objedinjeno? Sve do kraja. Izvolite.

DANILO ŠARANOVIĆ (30.07.22 16:46:37)

Hvala vama.

Kao i kod prethodna dva amandmana, radi kolega da bi lakše pratili i znali o čemu zapravo glasaju, predlažem da obrazlažem jedan po jedan i da se nakon obrazloženja svakog amandmana pojedinačno i izjasnimo.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:47:06)

Znači, vi ne predlažete objedinjeno kao što je bilo priče, nego jedan po jedan. Izvolite.

DANILO ŠARANOVIĆ (30.07.22 16:47:07)

Dakle, amandman 3.

U članu 16 mijenjaju se dva stava. Prvi: "Cijena za sve pružene usluge političkim subjektima mora biti nominalno određena u cjenovniku koji je dostavljen agenciji i ne može biti veća od cijene medijskog oglašavanja koja važi 30 dana prije dana raspisivanja izbora" i stav 12 u članu 16 se mijenja i glasi: "Troškovi izborne kampanje političkog subjekta ne smiju preći dvostruki iznos sredstava iz člana 20 stav 1 ovog zakona". Dakle, ovdje se mijenjaju dva stava. Da u najkraćem objasnimo o čemu se zapravo radi.

Svjedoci smo da se poslednjih godina u periodu izborne kampanje cijene medijskog oglašavanja povećavaju čak i preko 50% u odnosu na redovne cijene, odnosno cijene u redovnim okolnostima. S obzirom na aktuelni zakonski limit koji važi za sve političke subjekte, ovo povećanje značajno utiče na vođenje same izborne kampanje, utiče na njen kvalitet i smanjuje opseg djelovanja za medijsko oglašavanje u samoj izbornoj kampanji. Samim tim potrebno je da cijene medijskog oglašavanja u izbornoj kampanji svedemo na ovaj način na nivo medijskog oglašavanja koje važi prije raspisivanja izbora.

Dakle, najjednostavnije, prinuđeni smo kao učesnici u izbornim kampanjama da od momenta raspisivanja izbora kada je u pitanju oglašavanje plaćamo značajno više cijene u odnosu na redovne okolnosti. Podsjećam sve nas da politički subjekti kao pravna lica nisu profitabilna pravna lica, nisu lica koja učestvuju na nekom tržištu, nisu lica koja učestvuju u određenom profitu za razliku od drugih pravnih lica. Samim tim otežavajuća okolnost je za sve političke subjekte, a naročito ako uzmemo u obzir da imamo one limite za potrošnju sredstava u svakoj izbornoj kampanji, značajno je to da ne plaćamo cijene koje su mnogo veće nego u redovnim okolnostima.

Izmjena drugog stava ovog člana odnosi se na ono povećanje limita za potrošnju sredstava u izbornim kampanjama. Ovdje je jasno, da naglasim, dakle ovim se ne povećavaju sredstva za potrošnju kampanje već limiti koje jedan politički subjekt, ukoliko raspolaže sredstvima, može potrošiti u jednoj kampanji. Primjera radi, zbog aktuelnog limita, a u okolnostima gdje imamo opšti porast cijena, za izbore u Petnjici svaki učesnik u kampanji, odnosno na izborima može potrošiti svega 2.600 eura.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:50:09)

Poslaniče Šaranoviću, molim vas, pošto obrazlažete svaki pojedinačno, tri minuta su istekla, ako možemo da skratimo. Hvala.

DANILO ŠARANOVIĆ (30.07.22 16:50:17)

Znam, ali dozvolićete, svi ostali amandmani su tehničke prirode i na njih neću potrošiti ni po desetak sekundi.

Ono što je vrlo bitno, ovim amandmanom se uopšte ni na koji način ne zadire u ono što je parekselans izborna materija i, naravno, u ravnopravan položaj stavlja sve političke subjekte pojedinačno.

Tražim sada da se izjasnimo o ovom amandmanu, a onda ću preći na sljedeći. Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:50:46)

Zahvaljujem poslaniku Šaranoviću.

Stavljam na glasanje amandman 3 poslanika Koprivice, Šaranovića i poslanice Popović. Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 70 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 16:51:23)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:51:23)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 16:51:28)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:51:28)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 16:51:32)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:51:35)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 16:51:36)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:51:38)

Hvala.

Glasala su ukupno 74 poslanika, 37 glasova za, bez glasova protiv, uz 37 uzdržanih glasova. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Poslanica Popović je, po informaciji koju imam, na lični zahtjev. Inače, tehnička veza je uspostavljena, ali ona nije u mogućnosti očigledno da bude u ovom trenutku sada.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Zahvaljujem.

Prelazimo na obrazloženje amandmana 4. Poslanik Šaranović.

DANILO ŠARANOVIĆ (30.07.22 16:52:44)

U članu 24 nakon stava 1 dodaje se novi stav koji glasi: "U svrhu prikupljanja sredstava za finansiranje troškova izborne kampanje za izbore u više lokalnih samouprava koji se održavaju u istom danu, politički subjekt u slučaju samostalnog nastupa, odnosno nastupa u koaliciji, može otvoriti jedan poseban račun". Ostali dio izmjene je tehničko usaglašavanje, odnosno prenumeracija samih stavova.

Dakle, ovo zakonsko rešenje koje predlažemo ima za cilj da političkim subjektima koji učestvuju na više izbora koji se održavaju u jednom danu, a koji pritom u svim lokalnim jedinicama u kojima se održavaju izbori sprovode jedinstvenu kampanju koji učestvuju na tim izborima samostalno, odnosno u koalicionim nastupima, omogući da umjesto otvaranja više izbornih računa otvore jedan čime bi se postupak prikupljanja i utroška sredstava znatno olakšao i učinio ekonomičnim. Ovaj amandman čini dodatno opravdanim i rešenje iz člana 50 stav 3 ovog zakona koji glasi: "Ako se za više izbora koji se održavaju u istom danu vodi zajednička izborna kampanja, politički subjekt dostavlja objedinjen izvještaj o porijeklu, visini i strukturi prikupljenih i utrošenih sredstava agenciji u roku od 30 dana od dana održavanja izbora". Dakle, uporište za ovako predloženi amandman smo već našli u članu 50 ovog zakona, gdje se kaže - ako jedan politički subjekt u jedinstvenoj kampanji u jednom danu učestvuje u nekoliko jedinica lokalne samouprave predaje agenciji jedinstven izvještaj. Stoga ovaj amandman ima za cilj da smanji birokratske procedure, da službe računovodstva ionako opterećene svim

učesnicima izbora ne moraju ako vode jedinstvenu kampanju da otvaraju posebne račune u svakoj jedinici lokalne samouprave, jer postoji mnogo troškova, mnogo troškova koji se odnose na sve opštine zajedno. Tako da ovaj amandman je nešto što stavlja, kao i prethodni amandmani, u ravnopravan položaj sve političke subjekte i nešto je što snižava birokratske procedure u samim izbornim kampanjama.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:55:27)

Zahvaljujem poslaniku Šaranoviću.

Stavljam na glasanje amandman 4 poslanika Koprivice, Šaranovića i poslanice Popović.

Izvolite, glasajte.

U sali je glasao 71 poslanik.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 16:56:03)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:56:04)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 16:56:08)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:56:10)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 16:56:13)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:56:14)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 16:56:18)

Da.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:56:19)

Hvala.

Glasalo je ukupno 75 poslanika sa 35 glasova za, bez glasova protiv i uz 40 uzdržanih glasova, pa objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Prelazimo na obrazloženje amandmana 5.

Poslanik Šaranović ima riječ.

DANILO ŠARANOVIĆ (30.07.22 16:56:35)

Poštovana kolegice Đurović, poštovana Skupštino, poštovani građani,

Imajući u vidu da su prethodni amandmani odbijeni, a posebno onaj prvi amandman koji je obrazložio cijenjeni kolega Koprivica, podsjetiću sve nas kratko o čemu se zapravo radi, to je spuštanje donacija koje mogu primiti politički subjekti kako od strane pravnih tako i od strane fizičkih lica, odnosno uvođenje reda i jednakosti između svih političkih aktera. Vidjeli smo kako su svi politički subjekti u parlamentu odreagovali u odnosu na takvo naše rješenje, u odnosu na takav naš predlog, očigledno da određenim političkim subjektima i dan-danas ovdje u parlamentu odgovara da se izborne kampanje finansiraju iz crnih fondova. Volio bih da svi građani koji su pratili dosadašnji tok sjednice obrate pažnju na to kako su glasali svi politički subjekti u ovom parlamentu. Imajući u vidu kako su se odnijele sve kolege, ja se zaista u

ovom trenutku zahvaljujem svima, i onima koji su glasali za i onima koji su glasali protiv amandmana, povlačim sve ostale amandmane.

Zahvaljujem.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:59:12)

Zahvaljujem poslaniku Šaranoviću.

Sve ostale amandmane.

Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da se stvore uslovi za nesmetano funkcionisanje lokalnih samouprava i uredno servisiranje obaveza prema građanima.

Stavljam na glasanje postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Izvolite, glasajte.

U sali su glasala 73 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 16:59:19)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:59:19)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 16:59:23)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:59:24)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 16:59:25)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:59:29)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 16:59:30)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 16:59:33)

Zahvaljujem.

Glasalo je 77 poslanika, 47 glasova za, 30 glasova protiv i bez uzdržanih glasova, pa objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 71 poslanik.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:00:18)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:00:19)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:00:23)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:00:24)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:00:28)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:00:29)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:00:33)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:00:34)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 76 poslanika, 47 glasova za, 30 glasova protiv i bez uzdržanih glasova, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o dopuni Zakona o finansiranju političkih subjekata izbornih kampanja.

Prelazimo na Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage i formiranju anketnog odbora radi prikupljanja informacija i činjenica o postupanjima pripadnika Ministarstva unutrašnjih poslova, Uprave policije, Agencije za nacionalnu bezbjednost u odnosu na događaje na Cetinju 4. i 5.septembra 2021.godine, četvrta tačka.

Proceduralno traži poslanik Šehović, pretpostavljam kao predlagač.

Izvolite.

DAMIR ŠEHOVIĆ (30.07.22 17:01:19)

Poštovana predsjednice, poštovane kolege,

Dozvolite mi da sa vama podijelim razmišljanje koje vjerujem da će biti prihvatljivo svima kako bismo imali jednak tretman oba predloga koja se odnose na formiranja anketnog odbora, tiče se početka primjene ove odluke.

Dakle, ova inicijativa je podnešena 7.juna ove godine i očekivali smo da će sjednica Skupštine biti prije, tako da smo računali da bi ukoliko bude podržan ovaj akt, rad parlamentarnog odbora odnosno anketnog odbora mogao da započne odmah. Međutim, imajući u vidu da vodimo raspravu, izjašnjavamo se o ovome danas, ja vas molim da na identičan način na koji je to urađeno kada je riječ o istrazi koja se vezuje za Možuru promijenimo početak primjene ove odluke na način što ćemo reći da ova odluka stupa na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore", što jeste ono kako danas glasi član 7, ali da dodamo da će se primjenjivati od 15.septembra 2022. godine. Ako je potrebno, možemo i formalizovati to u formi amandmana, ali računam da nam ne bi bilo prvi put da ako postoji konsenzus, a ovo jeste pitanje tehničkog karaktera, da prihvatite ovaj moj predlog i da ukoliko ovaj akt bude izglasan da u njemu bude notirano da će početi odluka da se primjenjuje od 15.septembra 2022. godine, jer nemamo uslova da tokom avgusta na kvalitetan način radimo. Time bi se postigao identičan tretman kao i u ovom drugom slučaju. Ja zaista ne vidim niti jedan razlog da ne prihvatite ovaj moj apel koji činim u ime svih onih koji su pomenuti akt potpisali.

Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:03:27)

Zahvaljujem, poslaniče Šehoviću. S obzirom da ste predlagač imate mogućnost predlaganja amandmana do samog izjašnjavanja. Ovdje je bio usmeni amandmana, svakako ćete ga formalizovati. (Govor iz klupa)

Kao predlagač sve do izjašnjavanja. Nismo stavili na glasanje, sve do stavljanja na glasanje. O predlogu samog predlagača o izmjeni će odbor prvo donijeti stav, pa ćemo onda nastaviti sa izjašnjavanjem oko ove tačke.

Znači, ovu tačku nismo još uvijek stavili na glasanje i prelazimo na Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage o obrazovanju anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o postupanju nadležnih državnih organa i drugih subjekata u vezi sa projektom vjetroelektrane Možura.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage o obrazovanju anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o postupanju nadležnih državnih organa itd.

Proceduru traži poslanik Radunović.

Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (30.07.22 17:04:57)

Poštovana predsjednice, zaboravili ste da ovaj predlog nije dobio zeleno svjetlo od Zakonodavnog odbora i da smo rekli da će prije glasanja o samom predlogu morati da se izjasni Skupština da li želi da promijeni odluku Zakonodavnog odbora ili da je uvaži. Je li tako?

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:05:25)

Poslaniče Radunoviću, ja sam prešla na narednu tačku dnevnog reda, a to je vjetroelektrana Možura.

Znači, vjetroelektrana Možura, a ovo ćemo se vratiti danas u toku dana. Niste ispratili.

Sljedeća tačka je Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage o obrazovanju anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o postupanju nadležnih državnih organa i drugih subjekata u vezi sa projektom vjetroelektrane Možura, peta tačka.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Na Predlog odluke je podnijeto sedam amandmana i to: Zakonodavni odbor tri amandmana, koji su sastavni dio Predloga odluke, poslanica Branka Bošnjak tri amandmana, koji su sastavni dio Predloga odluke i poslanik Danijel Živković jedan amandman, koji je preformulisan na Odboru za antikorupciju i čini sastavni dio Predloga odluke.

Amandmanom 3 poslanice Bošnjak, koji je postao sastavni dio Predloga odluke, predložen je izuzetak kada je u pitanju stupanje na snagu, pa je Zakonodavni odbor odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da se anketni odbor formira do kraja prvog redovnog zasijedanja u 2022. godini.

Stavljam na glasanje postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Izvolite, kolege i kolegice, glasajte.

U sali je glasalo 73 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:07:14)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:07:14)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:07:18)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:07:19)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:07:22)

Da.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:07:23)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:07:26)

Da.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:07:28)

Hvala.

Glasalo je ukupno 77 poslanika sa 77 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih, pa objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga da ova odluka stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog odluke o otvaranju parlamentarne istrage o obrazovanju anketnog odbora za prikupljanje informacija i činjenica o postupanju nadležnih državnih organa i drugih subjekata u vezi sa projektom vjetroelektrane Možura.

Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 74 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:08:22)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:08:22)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:08:26)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:08:27)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:08:30)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:08:31)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:08:34)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:08:35)

Hvala.

Ukupno je glasalo 78 poslanika sa 78 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova, pa objavljujem da je Predlog odluke usvojen.

Sljedeći je Predlog rezolucije povodom vojne agresije Ruske Federacije na Ukrajinu, osma tačka.

Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Na Predlog rezolucije podnijeto je 14 amandmana i to: Zakonodavni odbor jedan amandman, koji je sastavni dio Predloga rezolucije.

Poslanik Miodrag Lekić šest amandmana, amandmani 1 i 6 su sastavni dio Predloga rezolucije, a o amandmanima 2, 3, 4 i 5 treba glasati.

Poslanik Marko Milačić sedam amandmana o kojima treba glasati, s tim što je Zakonodavni odbor ocijenio da su amandmani 2, 3, 4, 5, 6 i 7 pravno neprihvatljivi.

Prelazimo na obrazloženje amandmana o kojima treba glasati.

Poslanik Lekić nije u mogućnosti, s obzirom da se javlja onlajn.

Poslanik Marko Milačić.

Izvolite, poslaniče Milačiću, obrazloženje vaših sedam amandmana.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 17:09:46)

Ja sam dobio informaciju da ... (prekid).

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:10:13)

Poslaniče Milačiću, samo trenutak.

Poslaniče Radunoviću, tražili ste proceduralno. Izvolite.

SLAVEN RADUNOVIĆ (30.07.22 17:10:28)

Imamo jednu specifičnu situaciju. Gospodin Lekić nije odsutan zato što je negdje otputovao ili što je neodgovoran, već zato što je bolestan i ima opciju po našem Poslovniku da samo može da glasa, ali to ne znači da njegovi amandmani ovdje ne treba da se čuju, jer je spriječen iz opravdanih razloga.

Molio bih da vi kao predsjednica ili ja kao izvjestilac Odbora, ili može eventualno i gospođa Draginja koja je podnosilac Rezolucije, da pročitamo njegove amandmane ako ih imamo i da se dogovorimo da se o njima izjasnimo.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:11:14)

Meni je u potpunosti prihvatljivo da možete i vi kao izvjestilac Odbora da ih pročitate, samo da ih tehnički dopremimo ako je moguće.

Da li imate, poslaniče Radunoviću, kod sebe te amandmane?

Izvolite, poslaniče Radunoviću, vi ćete kao izvjestilac Odbora pročitati amandmane poslanika Lekića.

SLAVEN RADUNOVIĆ (30.07.22 17:11:53)

Dobro.

Koliko se sjećam, gospođo Draginja, 1. i 6. su postali sastavni dio, je li tako?

Drugi amandman poslanika Lekića na ovu rezoluciju: Tačka dva mijenja se i glasi: "Osudjujući sve vojne agresije koje ugrožavaju

teritorijalni integritet suverenih država i koje su van legalnosti međunarodnog prava, a imajući u vidu krupne posljedice ruske invazije i ratnog konflikta u Ukrajini na geopolitičkom humanitarnom i ekonomskom planu, Skupština Crne Gore poziva sve involvirane strane u konfliktu, posebno organizaciju Ujedinjenih nacija, OEBS, NATO kao i njihove države članice da podstaknu diplomatske inicijative kojima bi se zaustavila ratna dejstva i postiglo pravedno i održivo mirovno rješenje".

Hoćete da stavite na glasanje pa da idem dalje?

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:12:06)

Zahvaljujem poslaniče Radunoviću.

Stavljam na glasanje amandman 2 poslanika Lekića.

Glasalo je u sali 62 poslanika, u ovom trenutku 63.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:14:08)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:14:10)

Uzdržan. Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:14:14)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:14:15)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:14:21)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:14:22)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:14:30)

Sa željenjem konstatujući da je većina predvođena koleginicom Vuksanović protiv diplomatskog rješenja i ne žele da Crna Gora uputi apel za diplomatsko rješenje ...(prekid) ukrajinskog naroda, glasam za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:14:48)

Glasate za ako sam dobro čula, što je i logično s obzirom da je vaš amandman.

Glasalo je ukupno 67 poslanika, 21 glas za, pet glasova protiv, 40 uzdržanih. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Poslaniče Radunoviću, molim vas, pročitajte amandbam broj 3.

SLAVEN RADUNOVIĆ (30.07.22 17:15:04)

Amandman broj 3 poslanika Lekića: Tačka 3 mijenja se i glasi: "Imajući u vidu krupne posljedice ruske invazije na Ukrajinu i ratne okolnosti na teritoriji evropskog kontinenta, Skupština Crne Gore se snažno zalaže za očuvanje evropskog bezbjednosnog poretka koji se zasniva na temeljnim dokumentima Organizacije za evropsku bezbjednost i saradnju uključujući i završni Helsinški akt, kao i na jačem sistemu evropske odbrane na bazi usvojenih odluka Evropske unije".

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:15:43)

Zahvaljujem.

Stavljam na glasanje amandman 3.
U sali je glasalo 63 poslanika.
Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:16:30)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:16:31)

Hvala.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:16:35)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:16:36)

Hvala.
Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:16:38)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:16:39)

Hvala.
Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:16:41)

Za.

Da li imam pravo da nešto kažem povodom ovih amandmana?

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:16:46)

U ovom trenutku glasamo, poslanice Lekiću.

Hvala vam.

Ukupno je glasalo 67 poslanika, 24 glasa za, četiri protiv, 38 uzdržanih glasova. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Poslanice Radunoviću, možete li pročitati amandman 4 poslanika Lekića.

SLAVEN RADUNOVIĆ (30.07.22 17:17:03)

Amandman 4 poslanika Lekića: Tačka 4 mijenja se i glasi: "Skupština Crne Gore se u nastaloj veoma dramatičnoj geopolitičkoj situaciji zalaže za dijalog svih relevantnih međunarodnih subjekata koji bi vodio smirivanju napetosti i agresivne retorike što je takođe bitan preduslov za postizanje mirovnog rješenja koje bi zaustavilo dalje gubljenje ljudskih života i materijalno devastiranje Ukrajine".

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:17:37)

Zahvaljujem, poslanice Radunoviću.

(Govor iz klupa)

Poslanice Vuksanović Stanković, prelazimo na glasanje.

Stavljam na glasanje amandman 4 poslanika Lekića. Izvolite, glasajte.

Poslanice Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:19:07)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:19:08)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:19:12)

Za. Moram vam ukazati na proceduralni propust, morate vratiti od početka jer nismo glasali o rezoluciji u načelu, nego smo odmah prešli na amandmane. Pogledajte to, molim vas.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:19:27)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:19:31)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:19:32)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:19:36)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:19:37)

Zahvaljujem.

Glasala su ukupno 62 poslanika, 29 glasova za, dva protiv, 31 uzdržan. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Poslaniče Radunoviću, molim vas, pročitajte amandman 5 poslanika Lekića.

SLAVEN RADUNOVIĆ (30.07.22 17:19:52)

Evo i amandmana 5 poslanika Lekića: Tačka 5 mijenja se i glasi: "Skupština Crne Gore zahtijeva da crnogorska Vlada koja vodi politiku i mjere u vezi sa ratnim zbivanjima u Ukrajini javno djeluje na bazi principa međunarodnog prava savezničkih dogovora u kojima ravnopravno učestvuje vodeći računa i o crnogorskim državnim interesima i o svemu tome izvještava crnogorsku Skupštinu i informiše domaću javnost".

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:20:25)

Zahvaljujem poslaniku Radunoviću.

Stavljam na glasanje amandman 5 poslanika Lekića. Izvolite.

U sali je glasao 61 poslanik.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:21:00)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:21:03)

Hvala.

Ovo je rezolucija, nije predlog zakona.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:21:13)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:21:15)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:21:19)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:21:20)

Zahvaljujem.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:21:24)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:21:25)

Zahvaljujem.

Ukupno je glasalo 65 poslanika, 28 glasova za, tri glasa protiv i 34 uzdržana glasa. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Sada prelazimo na sedam amandmana poslanika Milačića.

Poslaniče Milačiću, izvolite. Pojedinačno ćete obrazlagati i pojedinačno ćemo se izjašnjavati.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 17:21:49)

Volio bih pojedinačno svaki amandman da obrazložim. Prije svega, da obrazložim cilj i moj motiv za podnošenje ovih amandmana. Prvo da kažem da se svaki amandman tiče po jedne ranije vojne agresije, prije svega na našu zemlju Saveznu Republiku Jugoslaviju '99. godine. Drugi amandman na vojnu agresiju na Avganistan 2001. godine, treći amandman vojna agresija na Irak 2003. godine, četvrti amandman vojna agresija na Somaliju 2007. godine. Na Libiju 2011. i na Jemen 2009. i 2011. godine.

Ako se naša Skupština određuje prvi put u odnosu na vojne agresije, mislim da je naša obaveza i moralna i politička i kao države da se prije svega odredimo u vezi sa bombardovanjem naše kuće u kojoj je poginulo, ubijeno od strane NATO saveza 2.500 civila, 6.000 ranjeno, nanijeta neprocjenjiva, ogromna materijalna šteta, ubijeno troje civila u

Murinu, naše djece i još troje civila, bombardovana zgrada RTS-a, u Novom Sadu most, bombardovan putnički voz u Grdeličkoj klisuri. Na teritoriju Savezne Republike Jugoslavije NATO je bacio između 10 i 15 tona osiromašenog uranijuma. Ako to nije bila agresija, a predlagači kažu i oni koji stoje iza ove rezolucije, a nisu iz Crne Gore, da nije bila agresija onda ni ovo o čemu mi danas raspravljamo nije agresija. Dakle, ovo je priča o dvostrukim aršinima, a da stvar bude još gora, na štetu naše zemlje, naše djece, naše države gdje mi želimo da pokažemo da su nama neki civili koji su nam dalji bliži, a da su nam naši civili, naše države, naša djeca da su nam toliko daleko da se ovi predlagači, većina njih zajedno sa aktuelnim premijerom, nikad nisu drznuli da pođu u Murino da se poklone na čelu sa predsjednikom države i da odaju pijetet žrtvama NATO bombardovanja.

Želim da se ovaj dom odredi prema tome, prvo o našim žrtvama, da biste imali moralno pravo da pričate o drugim žrtvama i da druge intervencije nazivate agresije. Dakle, Prava CG svakako će biti protiv ove rezolucije koja je rezolucija dvostrukih aršina, rezolucija protiv Crne Gore, protiv interesa Crne Gore i protiv naših tradicionalnih partnera.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:25:18)

Zahvaljujem, poslaniče Milačiću.

Stavljam na glasanje amandman 1 poslanika Milačića.

U sali je glasao 71 poslanik.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:26:00)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:26:01)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:26:05)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:26:06)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:26:09)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:26:09)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:26:12)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:26:14)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 75 poslanika, 33 glasa za, 37 glasova protiv i pet uzdržanih glasova. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Podsjetiću Skupštinu, amandmani poslanika Marka Milačića u skladu sa stavom Zakonodavnog odbora rečeno je da pravno nisu prihvatljivi.

Nastavljamo, poslanik Milačić će obrazlagati amandman 2.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 17:26:43)

Prije svega moram da konstatujem duboko žaljenje što Skupština Crne Gore je glasala protiv sebe, protiv svoje djece, protiv napokon prilike da se izjasnimo o agresiji na svoju zemlju, a naročito žao mi je što ste vi,

predsjedavajuća, glasali protiv ovog amandmana. Vaša obaveza je još veća, imali ste priliku kao predsjedavajuća da makar konstatujemo da je to bila vojna agresija i da na taj način krenemo u pokazivanje pijeteta prema našim žrtvama, ali dobro.

Amandman broj 2 - Skupština Crne Gore najoštrije osuđuje vojnu agresiju koju su izvršile oružane snage Sjedinjenih Američkih Država na Avganistan 2001. godine. Pošto su predlagačima danas puna usta priče o civilima u Ukrajini, nismo čuli da ste se izjašnjavali o ovoj temi, a u Avganistanu je po najminimalnijim procjenama ubijeno preko 100.000 civila. Nakon toga znamo dobro da je zvanična verzija ove vojne agresije bilo tzv. hvatanje Osame bin Laden. Međutim, nakon upada u ovu zemlju ostalo se do prošle godine što pokazuje da to nije bio pravi motiv. Da podsjetim građane i naše današnje predlagače da je Avganistan međunarodno priznata suverena zemlja, ne govorim o Ukrajini, nego govorim o Avganistanu za one koji su se uključili u drugi dio rečenice. Dakle, ko ovdje brani u suštini teritorijalni integritet zemalja, ko brani međunarodno priznate zemlje? Dodatno zašto mi je drago i zašto sam podnio ove ostale amandmane je sledeće. U Avganistanu je stanovništvo većinom islamske vjeroispovijesti. Da ne bi bilo, pošto se često govori kad mi potežemo ovu priču i o Jugoslaviji i o Kosovu i Metohiji, mi Srbi, da to radimo samo zbog agresije na našu zemlju. Ne, dakle mi brinemo o žrtvama bilo gdje na svijetu, o civilima bilo gdje na svijetu, a ne samo o našim žrtvama iako su nam one naravno najbliže, tako da će mi biti jako drago da vidim kako će se o ovom amandmanu i o sledećim izjasniti predstavnici partije i poslanici manje brojnih naroda da bi napokon demistifikovali priču ko se danas preko ove rezolucije bori za mir, ko štiti civile, a ko štiti ratove onih koji stoje iza ove rezolucije. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:30:01)

Stavljam na glasanje amandman 2 poslanika Milačića. Izvolite.

Glasalo je 64 poslanika u sali.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:30:37)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:30:39)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:30:42)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:30:44)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:30:46)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:30:48)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:30:51)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:30:52)

Hvala.

Glasalo je ukupno 68 poslanika, 21 glas za, 44 protiv i tri uzdržana.
Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Poslaniče Milačiću, izvolite, obrazložite amandman 3.

Poslaniče Milačiću, da li želite obrazloženje amandmana?

Izvolite.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 17:31:13)

Naravno da želim jer ovo je čas o huškanju, čas o... Da ne budem pretenciozan, nego da građani vide upravo šta znače dvostruki aršini.

Sjeća li se neko 2003. godine, da li su predlagači i tadašnja aktuelna vlast branili civile u Iraku 2003. godine? Sjećate se onog gospodina, zove se Toni Bler, a sjećate se da su oni upali, dakle govorim o Sjedinjenim Državama, sa još 47 zemalja u međunarodno priznatu suverenu zemlju. Ne govorim o Ukrajini nego govorim o Iraku. Sjećate se šta su rekli - Irak ima oružje za masovno uništenje. Čitav svijet se podigao, idemo da branimo civilizaciju, demokratiju. Građani, možda vam ovo zvuči poznato, možete da izvučete paralele, a samo godinu i nekoliko poslije toga Toni Bler lično je rekao da je vlast njegova, čini mi se i on lično, da su lagali. Dakle, ogromna laž. Milion prema nekim procjenama mrtvih, uništena zemlja, odatle je sjećate se, rodio se i ISIL i terorizam koji se kasnije izvezio i u Siriju i u druge zemlje pa pomalo i u naš region. Dakle, tada ste pričali o demokratiji. Oni koji danas predlažu ovu rezoluciju, ne samo potpisnici nego oni koji stoje iza nje, pričali su iste priče - demokratija, ljudska prava, civili i slično, a motiv je bio laž. Tada je uspostavljen princip preventivnog ratovanja. Ko ima onda danas pravo moralno da drži lekcije bilo kome kada ste upravo vi, vaši nalogodavci otvorili ovu Pandorinu kutiju? Nije Vladimir Putin uspostavio ovo pravilo, nego upravo oni koji stoje iza ove rezolucije, pravilo da se može upasti u zemlju pod bilo kojim obrazloženjem pa čak i lažnim bila ona pravoslavna, muslimanska, katolička ili bilo koja druga. Dakle, oni koji se kriju iza ove rezolucije i na primjeru Iraka, vi ste, gospodo, krivci što imamo ovo na međunarodnoj sceni. Tražili ste, zvuči grubo, gledajte. Dakle, ko se bori danas za očuvanje teritorijalnog integriteta, ja i mi, tj. ovi ljudi koji pokazuju... (prekid) borimo se za očuvanje međunarodno priznatih ... zemalja.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:34:27)

Zahvaljujem poslaniku Milačiću.

Stavljam na glasanje amandman 3 poslanika Milačića. Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 67 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:35:06)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:35:09)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:35:14)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:35:15)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:35:19)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:35:20)

Zahvaljujem.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:35:22)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:35:24)

Zahvaljujem.

Glasao je ukupno 71 poslanik sa 23 za, 44 glasa protiv i četiri uzdržana glasa. Objavljujem da amandman nije prošao.

Poslaniče Milačiću, izvolite obrazloženje amandmana 4.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 17:35:42)

Idemo dalje.

Kroz istoriju vojnih agresija, ubijanja civila, uništavanja demokratije, gaženja međunarodnog prava, povelje Ujedinjenih nacija i sl. Amandman koji se tiče vojne agresije Sjedinjenih Država na Somaliju 2007. godine. Možda je mnogima ovo sada manje zanimljivo i vidim da se mnogi smiju. To najbolje govori koliko su iskreni danas kada govore o ratu u Ukrajini, ali odmah da vam kažem da je u tom ratu preko milion ljudi prognano. Recimo samo u jednom od tih napada u glavnom gradu Mogadišu poginulo je 8.600 civila. Dakle Mogadiš, ne Buča, ne Marijupolj, nego Mogadiš. Nismo čuli nikoga od vas tada da ste dizali glas za civile, za međunarodno pravo, za međunarodnu pravdu, za pravila u međunarodnim odonosima, za Ujedinjene nacije. Danas pričate samo zato što imate naloge i samo zato što se tiče Rusije. Dakle, Rusija je agresor samo zato što ste protiv nje godinama i oni koji se kriju iza ovoga. U suštini ova rezolucija je antiruska rezolucija, vezana je za Rusiju, jer da je suprotno prihvatilo bi se da su ovo agresije, prije svega agresija na Saveznu Republiku Jugoslaviju. Dakle, ubijana su djeca.

Da pomenem i za sve ove prethodne amandmane pa sada i za ovaj oko vojne agresije na Somaliju, Rezolucija 3314 Ujedinjenih nacija iz 1974. godine, da podsjetimo i zbog građana. To je rezolucija koja definiše pojam agresije, prije svega vojne agresije decidno i prema toj rezoluciji i ova agresija na Somaliju i na Saveznu Republiku Jugoslaviju su klasični vid vojne agresije.

Ono što želim da ukažem na primjeru Somalije, a opet kažem žao mi je što se kolege predstavnici manje brojnih naroda očigledno ne obaziru na ove agresije, koliko ste vi iskreni u suštini. Boli vas briga za civile, boli vas briga za demokratiju, boli vas briga za međunarodno pravo, vas interesuje ono što ste dobili kao zadatak od nalogodavaca ove rezolucije. Svih ovih godina kad govorimo o Somaliji, Iraku taj Vladimir Putin i Rusija su stajali na braniku protiv vojnih agresija i u zaštiti međunarodnog prava.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:39:05)

Zahvaljujem poslaniku Milačiću.

Stavljam na glasanje amandman 4 poslanika Milačića.

Uvažene kolege, u sali je glasalo 67 poslanika.

Molim poslanike koji se izjašnjavaju putem bezbjednoinformacione komunikacije da se izjasne.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:41:07)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:41:08)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:41:13)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:41:14)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:41:17)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:41:19)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako glasate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:41:22)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:41:23)

Zahvaljujem.

Glasao je ukupno 71 poslanik, 22 glasa za, 45 glasova protiv i pet uzdržanih glasova. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Poslaniče Milačiću, izvolite, obrazložite amandman 5.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 17:41:35)

Libija, 2011. godine. Svi se dobro sjećate onog čovjeka Moamera Gadafija, možda to može nekome da izgleda, vidim, komično, ali u toj vojnoj agresiji koju su predvodile Sjedinjene Države, Francuska i druge zemlje je bilo 30.000 žrtava, ogroman broj civila ubijenih i djece. Podsjećam za one koji ne znaju, Libija je članica Ujedinjenih nacija, međunarodno priznata zemlja koja ima svoj teritorijalni integritet. Ponoviću opet, nije riječ o Ukrajini, nego je riječ o Libiji. Nisam čuo tada da ste govorili, da ste se glaskali oko civila. Naprotiv, prvi čovjek DPS-a tada tik što je počeo rat, neću sada u detalje, sjećam se da je to bio epohalan primjer klasične antimudrosti u diplomatiji, u vođenju države, svrstao se na stranu onih pobunjenika koji su krenuli u vojni puč u svojoj zemlji protiv legitimno i legano izabrane vlasti u svojoj zemlji samo zato što su imali podršku spolja. To što su radili oni pobunjenici u Libiji, kad pričam o njoj, potpisnici danas rade isto ovdje, gaze međunarodno pravo, navodno se skrivajući iza priče o štititelju međunarodnog prava. Prema informacijama libijske vojske samo u jednom od napada ubijeno je 64 ljudi od kojih su neki djeca i žene. Više od 150 ljudi je povrijeđeno, a kao rezultat ovog napada u jednom konkretnom mjestu, da ne navodim ime, djelimično je uništen medicinski kardiološki centar, oštećeni putevi i mostovi. Dakle, klasična vojna agresija. Nije Buča, nije Herson, nije Marijupolj, nego Libija, međunarodno priznata zemlja.

Pitam sada, namjerno navodeći sve ove primjere, ko se ovdje bavi i ko ovdje brine o civilima. Sva priča o civilima je nepotrebna priča sa vaše strane. Da dodam, nisam na početku rekao, da ste makar jednom pošli tu u Murino možda biste imali trunku moralnog prava da kažete nešto danas

i da idete u Kijev. Dakle, kao pas je ubijen legitimno i legalno izabrani predsjednik jedne međunarodno priznate zemlje, Muamer Gadafi, kao pas. Je li to međunarodno pravo, je li to humanost, je li to civilizacija?

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:44:58)

Zahvaljujem poslaniku Milačiću.
Stavljam na glasanje amandman 5 poslanika Milačića.
Glasala su 64 poslanika.
Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:45:32)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:45:33)

Hvala.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:45:35)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:45:38)

Hvala.
Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:45:40)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:45:43)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:45:45)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:45:47)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 68 poslanika, 20 glasova za, 43 glasa protiv i pet uzdržanih glasova. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Izvolite, poslaniče Milačiću, obrazložite amandman 6.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 17:46:03)

Jemen 2009. do 2011.godine, a da kažemo to danas traje i dalje. Danas se ubijaju civili, danas i ovih dana u Jemenu. Danas se narušava teritorijalni integritet jedne međunarodno priznate zemlje. Da li ste čuli za Jemen ikada. Postoji ta zemlja. Da li znate da danas ginu civili, da se ubijaju djeca, ali ko ubija tu djecu. Ko ubija tu djecu? Ubijaju oni koji imaju podršku onih koji stoje iza ove rezolucije. Zato ćutite, zato ne brinete o civilima. Opet ću žargonski - boli vas briga za civile, a nama kažete, meni kažete, Srbima kažete, da smo mi protiv zaštite civila i da mi podržavamo ubijanje civila. Kakva sramota, kakvo licemjerje. Nemam riječi. Na primjer, jedan napad, da čuju građani, na kamp Al Majalah, inače naziva se i masakr Al Majalah, dogodio se 17.decembra 2009. godine kada je vojska Sjedinjenih Država lansirala krstareće rakete "tomahavk" sa broda kraj jemenske obale na beduinski kamp u južnom selu Al Majalah ubivši 14 navodnih boraca Al Kaide i 41 civila uključujući 14 žena i 21 dijete. Ali to nije bitno, je li tako? Šta je 21 dijete, ako je u Jemenu. Koga briga, je li tako? Ma koga briga za Jemen, koga briga za to, bitan je Putin. Bitno je ono što se ne poklapa sa vašim geopolitičkim interesima i vašim nalogodavcima. Dvadeset jedno dijete, nikada niste o tome pričali, nikada jedno saopštenje, jedan glas, jedno slovo o ovoj ubijenoj djeci. Mnogi odavde su pričali, molili, zato što je iz tih ratova rođeno sve ovo što danas živimo, haos na međunarodnom planu. Još jednom, ovdje je pitanje

dvostrukih aršina. Sve ovo govorim da bih rekao i da bih opravdao ja lično, pa i Prava Crna Gora, zašto ću biti protiv vaše rezolucije, rezolucije dvostrukih aršina, navodne brige o civilima i međunarodnom pravu.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:49:09)

Zahvaljujem poslaniku Milačiću.

Stavljam na glasanje amandman 5 poslanika Milačića.

Zahvaljujem poslaniče Milačiću, moja greška, znači stavljam na glasanje amandman 6 poslanika Milačića. Zahvaljujem na korekciji.

Glasalo je 65 poslanika u sali.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:50:06)

Shodno poslaničkom pravu, uzdržaću se od glasanja.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:50:12)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:50:17)

Da.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:50:19)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:50:23)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:50:25)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:50:27)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:50:29)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 68 poslanika, poslanik Popović nije učestvovao u glasanju, 68 poslanika sa 20 glasova za, 43 glasa protiv i četiri uzdržana glasa. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Poslaniče Milačiću, izvolite, obrazložite amandman broj 7.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 17:50:54)

Sirija 2014. godine, takođe međunarodno priznata zemlja, sa legitimno i legalno izabranom vlašću gospodina Asada, ali ne uklapa se u ono kako geopolitiku vide oni koji danas nama donose ovakve rezolucije. Dana 28. decembra 2014. godine američki vazdušni napad na grad Al Bab na sjeveru Sirije ubio je više od 50 civila među kojima i više djece. Sjedinjene Države su 21.maja 2015. godine priznale da su vjerovatno - zamislite "vjerovatno" - ubile dvoje djece. "Vjerovatno" ubiti dvoje djece, "vjerovatno", u bombaškim napadima u blizini Harema, a najmanje 33 osobe su poginule u vazdušnom napadu koalicije predvođene Sjedinjenim Državama na školu u blizini Rake, nije Buča, a u jednom od tih napada ratni avioni su pogodili i džamiju. Da ne bude da samo mi brinemo o našim svetinjama, nego džamiju u vojnoj agresiji u Siriji. Taj rat i dalje traje. Zakomplikovan je, naravno, danas tamo učestvuje mnogo više snaga, ali to je bila takođe vojna agresija. Sjećate se, jedan od predsjednika Sjedinjenih Država prije nekoliko godina nas je maltene probudio noću i čuli smo da je neka ogromna raketa poletjela i sletjela u Siriju, ubila određene civile. Podsjetiću vas za kraj, sve ove zemlje nisu ni blizu granica Sjedinjenih Američkih Država, ni blizu. Ovo što se dešava

danas u Ukrajini je počelo 2014. godine. Kada se jedna zemlja naoružavala, kada su ugnjetavana prava ruskog stanovništva, marginalizovani i ubijani preko deset hiljada civila u Donbasu i Lugansku i veliki broj djece, gdje ste bili tada? Jeste li kada pomenuli neko dijete, jeste li kada pomenuli demokratiju, civilizaciju, jednake aršine, Ujedinjene nacije? Jeste li predali kakvu rezoluciju? I mi da vam vjerujemo da vi danas govorite o civilima, da branite demokratiju, međunarodno pravo, međunarodni poredak, Crnu Goru i region. Ne. Ja danas branim međunarodno pravo, pravo civila da budu živi, teritorijani integritet svih zemalja na ovom svijetu. Za kraj, Prava Crna Gora i ja lično ćemo glasati protiv ove rezolucije o navodnoj agresiji Rusije nad Ukrajinom.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:54:10)

Zahvaljujem poslaniku Milačiću.

Stavljam na glasanje amandman 7 poslanika Milačića.

U sali su glasala 62 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:54:43)

Uzdržano.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:54:45)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:54:49)

Uzdržano.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:54:50)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:54:52)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:54:55)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:54:58)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:55:00)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 65 poslanika, 19 glasova za, 41 glas protiv i tri uzdržana glasa. Objavljujem da amandman nije prihvaćen.

Stavljam na glasanje Predlog rezolucije u cjelini. Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 73 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:55:50)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:55:51)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:55:53)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:55:56)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:55:59)

Uzdržano.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:56:00)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:56:03)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:56:05)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 77 poslanika, 55 glasova za, 18 glasova protiv i tri uzdržana glasa. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog Rezolucije povodom vojne agresije Ruske Federacije na Ukrajinu.

Sledeći je Predlog carinskog zakona, tačka 9. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

U sali je glasalo 57 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:57:08)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:57:10)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:57:14)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:57:15)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako glasate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:57:17)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:57:19)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:57:22)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:57:23)

Zahvaljujem.

Glasao je ukupno 61 poslanik, 60 glasova za, jedan glas protiv i bez uzdržanih glasova. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona nije bilo amandmana, pa ćemo se izjasniti o Predlogu zakona u cjelini.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 58 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:58:27)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:58:28)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:58:30)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:58:32)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:58:35)

Uzdržano.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:58:37)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 17:58:41)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:58:43)

Zahvaljujem.

Glasala su ukupno 62 poslanika, 61 glas za, bez glasova protiv i jedan uzdržani glas. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog carinskog zakona.

Sledeći je Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata, tačka 10. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

U sali su glasala 63 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 17:59:48)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:59:51)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 17:59:54)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 17:59:56)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako glasate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 17:59:59)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:00:01)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:00:04)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:00:05)

Hvala.

Glasalo je ukupno 67 poslanika, 58 glasova za, osam glasova protiv i jedan uzdržan glas. Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona podnijeto je sedam amandmana i to: Vlada Crne Gore tri amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona, Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje dva amandmana koji su sastavni dio Predloga zakona. Poslanici Predrag Sekulić, Kenana Strujić Harbić jedan amandman o kojem treba glasati s tim što ga je predložio Odbor za turizam, poljoprivredu, ekologiju i prostorno planiranje i poslanik Dejan Đurović jedan amandman od koga se odustalo.

Prelazimo na obrazloženje amandmana o kome treba glasati.

Poslanik Sekulić će obrazlagati. Izvolite, poslaniče Sekuliću.

PREDRAG SEKULIĆ (30.07.22 18:00:56)

Hvala vam, predsjednice Skupštine.

Dozvolite da pročitam amandman pa ću kasnije obrazložiti.

Do donošenja plana generalne regulacije Crne Gore, a u cilju podsticanja izgradnje objekata za proizvodnju električne energije iz obnovljivih izvora na zemljištu i u objektima u državnoj i privantoj svojini, na zahtjev vlasnika zemljišta ili objekata urbanističko-tehnički uslovi mogu se izdati aktom Vlade, a po prethodno pribavljenom mišljenju organa

državne uprave nadležnih za zaštitu životne sredine, poljoprivredu i šumarstvo, organa uprave nadležnog za zaštitu kulturnih dobara na kojem se zemljištu nalaze i pravnih lica nadležnih za uslove priključenja na infrastrukturu. Izgradnja objekata iz stava 1 ovoga člana realizuje se u skladu sa Poglavljem 9 ovog zakona koji se odnosi na složene inženjerske objekte.

Dozvolite da sve nas zajedno podsjetim kada smo razgovarali o izradi plana generalne regulacije da smo zajedno zaključili da ga ne možemo dobiti u narednih godinu i po dana, otprilike to je neki rok u kojem možemo da dobijemo i prostorni plan Crne Gore. U tom međuperiodu niko ne može da napravi nijedan složeniji objekat za korišćenje električne energije iz obnovljivih izvora. Ovo je pokušaj da damo mogućnost Vladi, da joj damo jedan snažan mehanizam kako bi ne samo podstakla izgradnju objekata za obnovljive izvore energije nego i kako bi mogla da ubrza taj proces.

Dozvolite takođe da podsjetim da je Evropska komisija zbog nadolazeće energetske krize u martu ove godine izdala uputstvo članicama Evropske unije kako bi ubrzala izdavanje dozvola za sve ovakve i slične objekte.

Ono što nisam mogao da razumijem jeste činjenica da je Ministarstvo bilo protiv ovakvog predloga i pored činjenice da svi zajedno razumijemo potrebu za ubrzanje pojedinih procesa kada govorimo o izgradnji objekata za obnovljive izvore energije pored činjenice da je predsjednik Vlade i da je čitava Vlada upravo govoreći o tome saopštila da su nam neophodne investicije u ovoj oblasti s jedne strane, ali isto tako da je potrebno na svaki način ukloniti ono što zovemo biznis barijerom. Zaista vjerujem da će moje uvažene kolege poslanici razumjeti moje motive i namjeru da ovo uradimo tim prije što i sada imamo najavu, premijer je govorio o izgradnji solarnog polja na Čemovskom polju gdje se nalaze Plantaže. Imamo najave slične u Katunskoj nahiji, imamo najave čak i u Rožajama za izgradnju ovakvih objekata gdje bi se kombinovala mogućnost da se koristi sunčeva energija sa razvojem poljoprivrede, ali bez ovog amandmana sve to nije moguće do donošenja plana generalne regulacije. Hvala.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:03:48)

Zahvaljujem poslaniku Sekuliću.

Prelazimo na izjašnjavanje - amandman poslanika Sekulića i Strujić Harbić.

Stavljam na glasanje ovaj amandman.

U sali su glasala 64 poslanika.
Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:04:37)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:04:40)

Hvala.
Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:04:43)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:04:45)

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:04:47)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:04:48)

Hvala.
Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:04:52)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:04:53)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 68 poslanika, 52 glasa za, jedan glas protiv i 14 uzdržanih glasova. Objavljujem da je amandman prihvaćen.

Zakonodavni odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom da se u najkraćem roku implementiraju predložene odredbe. Stavljam na glasanje postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 60 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:05:57)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:05:59)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:06:03)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:06:03)

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:06:05)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:06:07)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:06:09)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:06:12)

Zahvaljujem.

Ukupno su glasala 64 poslanika, 62 glasa za, bez glasova protiv i dva uzdržana glasa.

Objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasaje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 67 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kao se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:07:00)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:07:02)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:07:05)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:07:07)

Hvala.

Poslaniče Leiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:07:09)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:07:11)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

PREDSJEDNICA BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:07:15)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:07:15)

Hvala.

Glasao je ukupno 71 poslanik, 63 glasa za, osam glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o izmjeni i dopuni Zakona o planiranju prostora i izgradnji objekata.

Prelazimo na Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju, tačka 16. Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

U sali su glasala 72 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:08:10)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:08:12)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:08:14)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:08:16)

Hvala.

Poslaniče Lekić, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:08:19)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:08:21)

Hvala.

Poslaniče Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:08:23)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:08:28)

Hvala.

Glasao je ukupno 76 poslanika, 76 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Na Predlog zakona su podnijeta tri amandmana poslanika Dragana Ivanovića, Milosave Paunović, Dragana Vukića i Bogdana Božovića.

Od amandmana broj 09-2/22-1/5 su odustali, a dva amandmana broj 09-2/22-1/7 su preformulisani u jedan amandman koji čini sastavni dio Predloga zakona. Odbor za Zdravstvo, rad i socijalno staranje je povodom usvajanja Predloga zakona predložio Skupštini Predlog zaključka o kojem ćemo se izjasniti nakon glasanja o Predlogu zakona u cjelini.

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 69 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:09:41)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:09:43)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:09:46)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:09:48)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:09:50)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:09:52)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:09:53)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:09:55)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:09:56)

Hvala.

Ukupno su glasala 73 poslanika, 73 glasa za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zakona o dopuni Zakona o penzijskom i invalidskom osiguranju.

Stavljam na glasanje Predlog zaključka Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje. Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 66 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:10:44)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:10:47)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:10:49)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:10:52)

Hvala.

Poslaniče Lekić, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:10:54)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:10:56)

Hvala.

Poslaniče Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:10:59)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:11:02)

Hvala.

Glasalo je ukupno 70 poslanika, 70 glasova za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog zaključka Odbora za zdravstvo, rad i socijalno staranje.

Prelazimo na Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samuprave, 19. tačka.

Odlučuje se većinom glasova svih poslanika.

Savljam na glasanje Predlog zakona u načelu.

(Prekid)

Poslaniče Popoviću, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:11:52)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:11:54)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:11:56)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:11:58)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako glasate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:12:01)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:12:03)

Hvala.

Poslaniče Radulović, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:12:05)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:12:06)

Hvala.

Glasala su ukupno 73 poslanika, 73 glasa za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Objavljujem da je prihvaćen Predlog zakona u načelu.

Sastavni dio Predloga zakona su dva amandmana Zakonodavnog odbora. Zakonodvani odbor je odlučio da predloži Skupštini da utvrdi postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore". Razlozi za predloženu odluku uslovljeni su razlozima hitnosti, odnosno potrebom rješavanja problema održivosti lokalnih javnih finansija.

Stavljam na glasanje postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Hvala.

U sali je glasalo 68 poslanika.

Poslaniče Popović, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:13:15)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:13:18)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate.

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:13:23)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:13:23)

Hvala.

Poslaniče Lekić, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:13:25)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:13:27)

Hvala.

Poslaniče Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:13:30)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:13:32)

Hvala.

Glasala su ukupno 72 poslanika, 72 glasa za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Objavljujem da je Skupština utvrdila postojanje razloga da ovaj zakon stupi na snagu danom objavljivanja u "Službenom listu Crne Gore".

Stavljam na glasanje Predlog zakona u cjelini.

U sali je glasalo 69 poslanika.

Poslaniče Popović, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:14:16)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:14:17)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:14:22)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:14:23)

Poslaniče Lekić, kako glasate?

MIODRAG LEKIĆ

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:14:28)

Hvala.

Poslaniče Rauduloviću, kako glasate.

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:14:30)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:14:32)

Hvala. Glasala su ukupno 73 poslanika, 73 glasa za, bez glasova protiv i bez uzdržanih glasova.

Objavljujem da Skupština usvojila Predlog zakona o izmjenama i dopunama Zakona o finansiranju lokalne samouprave.

Sledeći je Predlog rezolucije o genocidu u Pivi i Velici, tačka 20. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Na predlog rezolucije su podnijeta dva amandmana i to Zakonodavni odbor jedan amandman koji je sastavni dio Predloga rezolucije i Odbor za ljudska prava i slobode jedan amandman koji je sastavni dio Predloga rezolucije.

Stavljam na glasanje Predlog rezolucije u cjelini.

U sali je glasalo 66 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:15:46)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:15:49)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:15:55)

Za, uz žaljenje što nisam mogla da prisustvujem kad je bilo raspravljanje o ovoj tački pošto mi je više od pola majčine rodbine u Dolinama stradalo.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:16:06)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:16:11)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:16:12)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate.

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:16:15)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:16:18)

Hvala.

Poslanice Zdenka Popović, kako se izjašnjavate?

ZDENKA POPOVIĆ (30.07.22 18:16:22)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:16:23)

Zahvaljujem.

Ukupno je glasao 71 poslanik sa 40 glasova za, tri glasa protiv i 28 uzdržanih glasova. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog rezolucije o genocidu u Pivi i Velici.

Prelazimo na **Izbor, imenovanja i razrješenja, tačka 23.**

U okviru ove teme imamo nekoliko predloga o kojima treba da obavimo pretres i da se izjasnimo, i to o Predlogu liste za imenovanje jednog člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore po ovlašćenom predlagaču, Predlogu odluke o izboru deset članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava, Predlogu odluke o izboru jedne članice Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava iz reda nezavisnih eksperata koji se bave ljudskim i manjinskim pravima, Predlogu odluke o imenovanju predsjednika i jednog člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama, Predlogu odluke i imenovanju imenovanju jednog člana Državne izborne komisije iz reda predstavnika civilnog društva, nevladinog sektora i univerziteta, predlozima odluka Administrativnog odbora koji se tiču promjene u sastavu radnih tijela Skupštine.

Prvi je Predlog liste za imenovanje jednog člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore po ovlašćenom predlagaču.

Podsjećam da je Administrativni odbora utvrdio predlog liste za imenovanje jednog člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore po ovlašćenom predlagaču sa obrazloženjem i izvještajem o sprovedenom postupku za imenovanje jednog člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore i to profesor doktor Predrag Miranović, predlog Crnogorske akademije nauka i umjetnosti.

Izvjestilac Administrativnog odbora je Luidž Škrelja.

Otvaram pretres, da li izvjestilac Odbora želi riječ? Ne.

Da li neko želi riječ? Ne.

Da li izvjestialc Odbora želi završnu? Ne.

Konstatujem da smo završili pretres.

Sledeći je Predlog odluke o izboru deset članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Podsjećam da je Administrativni odbor utvrdio Predlog odluke o izboru deset članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Za

članove Upravnog odbora Fonda biraju se: Ervin Duraković, predstavnik Skupštine Crne Gore; Mersad Latić, predstavnik Skupštine Crne Gore; Mefid Tela, predstavnik Ministarstva za ljudska i manjinska prava; Bejto Šahmanović, predstavnik Bošnjačkog vijeća u Crnoj Gori; Marko Ugrin, predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore; Senad Seidović, predstavnik Romskog savjeta; Momčilo Vuksanović, predstavnik Srpskog nacionalnog savjeta; Suada Begović, predstavnica Savjeta muslimanskog naroda Crne Gore; Adriana Hoxha, predstavnica Nacionalnog savjeta Albanaca i Denis Vukotić, predstavnik organa državne uprave nadležnog za medije. Izvjestitelj Administrativnog odbora je Maja Vukićević.

Otvaram pretres. Da li izvjestiteljka Odbora želi riječ? Shvatam da ne.

Da li ima neko ko želi riječ?

Da li izvjestiteljka Odbora želi završnu riječ? Ne.

Zahvaljujem. Konstatujem da smo završili pretres.

Predlog odluke o izboru jedne članice Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava iz reda nezavisnih eksperata koji se bave ljudskim i manjinskim pravima. Podsjećam da je Administrativni odbor utvrdio Predlog odluke o izboru jedne članice Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava iz reda nezavisnih eksperata koji se bave ljudskim i manjinskim pravima. Za članicu Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava iz reda nezavisnih eksperata koji se bave ljudskim i manjinskim pravima bira se Edina Hasanaga - Čobaj.

Izvjestiteljka Administrativnog odbora je Maja Vukićević.

Otvaram pretres. Da li izvjestiteljka Odbora želi riječ? Shvatam da ne.

Da li neko želi riječ?

Poslanik Milačić.

Poslaniče Milačiću, izvolite.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 18:20:10)

Samo procedura. Pošto sam morao hitno da izađem ispred sale, a nisam bio trenutno prilikom glasanja o Pivi i Velici, molim ...

(Prekid)

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:38:20)

Poštovane kolege i kolegice, nastavljamo sa radom koji je bio prekinut iz tehničkih razloga.

U trenutku prekida riječ je tražio poslanik Marko Milačić.
Poslaniče Milačiću, izvolite.

MARKO MILAČIĆ (30.07.22 18:38:29)

Samo sam želio da zamolim, s obzirom na to da sam ja jedini poslanik ispred Prave Crne Gore, a nakon svog izlaganja oko rezolucije bio sam ispred sale, bio sam zbog određenih zdravstvenih problema do toaleta i nisam bio prisutan ovdje u sali u toku glasanja. S obzirom na to da građani Crne Gore svakako znaju moje opredjeljenje oko Rezolucije o Pivi i Veliki, više dana sam to branio i srećan sam što je izglasano, da zahvalim kolegama iz Demokrata zbog te rezolucije. U pitanju je lična molba, želio bih da glasam ako je moguće, ako se slažu kolege. Bio sam prisutan, ali iz tehničkih razloga nisam glasao. U najmanju ruku zbog zapisnika, da se zna. Mada niko ne sumnja u Crnoj Gori da sam ja za ovu rezoluciju borio se i govorio prethodnih dana, zaista bih volio ako je ikako moguće, ljudska je molba, nije politička. Jasno je sve, pogotovo što se mene tiče i Prave Crne Gore, ali ljudska molba ako se slažu kolege, volio bih da učestvujem u tom glasanju.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:40:09)

Zahvaljujem poslaniku Milačiću na interesovanju i želji. Poslaniče Milačiću, ponavljanje glasanje je moguće prije nego što se objavi kako se Skupština izjasnila. S obzirom na to da je ovdje već završen taj postupak, ne možemo ponavljati glasanje. Ja sam sigurana da je o ovom što ste rekli javnost upoznata i da nije upšte sporno kako biste se vi izjasnili. Svakako sve što ste rekli, sve što je...(prekid) u toku sjednice koja se snima ulazi u zapisnik. Zahvaljujem.

Nastavljamo. Pošto niko nije zainteresovan pod tačkom kojom je otvoren pretres pitam da li izvjestiteljka Odbora dati završnu riječ. Shvatam da ne želi. Konstatujem da smo završili pretres pod tačkom koja je bila otvorena.

Sledeći je Predlog odluke o imenovanju predsjednika i jednog člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Ppodsjećam da je Administrativni odbor utvrdio predlog odluke o imenovanju predsjednika jednog člana Savjeta Agencije za

zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Za predsjednika Savjeta imenuje se Željko Rutović, a za člana savjeta Zoran Vujičić. Izvjestilac Administrativnog odbora je Luid Škrelja.

Otvaram pretres.

Da li izvjestilac Odbora želi riječ? Ne želi. Zahvaljujem.

Ko želi riječ? Niko.

Da li izvjestilac Odbora želi završnu riječ?

Konstatujem da smo završili pretres.

Sledeći je Predlog odluke o imenovanju jednog člana Državne izborne komisije iz reda predstavnika civilnog društva, nevladinog sektora i univerziteta. Podsjećam da je Administrativni odbor utvrdio predlog odluke o imenovanju jednog člana Državne izborne komisije iz reda predstavnika civilnog društva, nevladinog sektora i univerziteta. Za člana Državne izborne komisije iz reda predstavnika civilnog društva, nevladinog sektora i univerziteta imenuje se Damir Suljević. Izvjestiteljka Administrativnog odbora je Daliborka Pejović.

Otvaram pretres.

Da li izvjestiteljka Odbora želi riječ? Ne želi.

Da li neko želi riječ? Ne želi.

Da li izvestiteljka Odbora želi završnu riječ? Ne. Zahvaljujem.

Konstatujem da smo završili pretres.

Prelazimo na predloge odluka koje se tiču promjena u sastavu radnih tijela Skupštine. Podsjećam da je Administrativni odbor utvrdio predloge odluka koji se tiču promjene u sastavu radnih tijela Skupštine, i to Predlog odluke da se dužnosti člana Odbora za antikorupciju razriješi Nikola Rakočević, a za članicu Odbora izabere Lidija Kljajić i predlog odluke da se za člana Odbora za bezbjednost i odbranu izabere Nikola Rakočević. Izvjestiteljka Administrativnog odbora je Suzana Pribilović.

Otvaram pretres.

Da li izvjestiteljka Odbora želi riječ? Shvatam da ne želi.

Da li neko želi riječ? Ne.

Izvjestiteljka Odbora da li želi završnu riječ?

Konstatujem da ne želi i konstatujem da smo završili pretres i po ovoj tački.

Prelazimo na izjašnjavanje pod tačkom Izbor, imenovanja i razrješenja, 23. tačka Predlog liste za imenovanje jednog člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore po ovlašćenom predlagачu, odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika. Stavljam na glasanje Predlog liste za imenovanje jednog člana Savjeta Radio Televizije Crne Gore po ovlašćenom predlagачu odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog liste za imenovanje jednog člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore po ovlašćenom predlagraču.

Izvolite, glasajte.

Kolege, ja sam neposredno prije pročitala sve ove odluke. Znači, predlog je profesor doktor Predrag Miranović, predlog Crnogorske akademije nauka i umjetnosti.

U sali su glasala 64 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

Hvala.

Poslanice Popović, kako se izjašnjavate? Protiv. Opet ne čujemo poslanicu Popović, mada čitamo sa usana.

ZDENKA POPOVIĆ (30.07.22 18:44:23)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:44:45)

Poslaniče Radulović, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:44:51)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:44:53)

Uzdržan.

Poslaniče Lekić kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:44:57)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:44:59)

Uzdržan. Hvala.

Ukupno je glasalo 69 poslanika, 46 glasova za, 22 glasa protiv i dva uzdržana glasa. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog liste. Za člana Savjeta Radio i Televizije Crne Gore imenovan je profesor doktor Predrag Miranović, predlog Crnogorske akademije nauka i umjetnosti.

Prelazimo na Predlog odluke o izboru deset članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o izboru deset članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

S obzirom da se poslanik Bošković prijavio da ima tehnički problem sa glasanjem, obustavljamo glasanje.

Zamoliću tehničku službu da provjeri kako bismo ponovo pristupili glasanju po ovoj tački.

S obzirom da smo riješili tehničke probleme stavljam ponovo na glasanje Predlog odluke o izboru deset članova Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava.

Izvolite, glasajte.

U sali su glasala 54 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:47:22)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:47:27)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:47:30)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:47:31)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:47:34)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:47:37)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:47:39)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:47:41)

Zahvaljujem.

Glasalo je ukupno 58 poslanika, 58 za, bez glasova protiv i bez održanih glasova, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke. Za članove Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava izabrani su: Ervin Duraković, predstavnik Skupštine Crne Gore, Mersad Latić, predstavnik Skupštine Crne Gore, Mefit Tela, predstavnik Ministarstva za ljudska i manjinska prava, Bejto Šahmanović, predstavnik Bošnjačke vijeća u Crnoj Gori, Marko Ugrin, predstavnik Hrvatskog nacionalnog vijeća Crne Gore, Senad Sejdović, predstavnik Romskog savjeta; Momčilo Vuksanović, predstavnik Srpskog nacionalnog savjeta; Suada Begović, predstavnica Savjeta muslimanskog naroda u Crnoj Gori; Adriana Hoxhsa predstavnica Nacionalnog savjeta Albanaca i Denis Vukotić, predstavnik organa državne uprave nadležnog za medije.

Prelazimo na Predlog odluke o izboru jedne članice Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava iz reda nezavisnih eksperata koji se bave ljudskim i manjinskim pravima. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o izboru jedne članice Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava iz reda nezavisnih eksperata koji se bave ljudskim i manjinskim pravima.

Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 57 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:49:34)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:49:37)

Hvala.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:49:41)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:49:43)

Hvala.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:49:46)

Uzdržana.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:49:47)

Hvala.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:49:50)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:49:52)

Hvala.

Glasao je ukupno 61 poslanik, 43 glasa za, tri glasa protiv i 15 uzdržanih glasova.

Molim tehničku službu, s obzirom da nismo proglasili do kraja, da obnovimo glasanje po ovoj tački.

Molim vas da se ponovo izjasnimo. Izvolite, glasajte.

Glasalo je ukupno u sali 54 poslanika.

Poslaniče Popoviću, molim vas da se ponovo izjasnite.

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:51:15)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:51:16)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:51:20)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:51:23)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:51:24)

Uzdržana.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:51:26)

Zahvaljujem.

Poslaniče Lekiću, kako glasate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:51:26)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:51:30)

Zahvaljujem.

Glasalo je 58 poslanika, 39 glasova za, bez glasova protiv i uz 19 uzdržanih glasova, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke. Za članicu Upravnog odbora Fonda za zaštitu i ostvarivanje manjinskih prava iz reda nezavisnih eksperata koji se bave ljudskim i manjinskim pravima izabrana je Edina Hasanaga Čobaj.

Sledeći je Predlog odluke o imenovanju predsjednika i jednog člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o imenovanju predsjednika i jednog člana Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama.

Izvolite, glasajte.

Željko Rutović i Zoran Vujičić.

U sali je glasalo 58 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:52:50)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:52:51)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:52:55)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:52:56)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:52:58)

Protiv.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:53:01)

Zahvaljujem.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:53:03)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:53:04)

Zahvaljujem.

Glasala su ukupno 62 poslanika, 42 glasa za, 18 glasova protiv i dva uzdržana glasa, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke. Za predsjednika Savjeta Agencije za zaštitu ličnih podataka i slobodan pristup informacijama imenovan je Željko Rutović, a za člana Savjeta Agencije Zoran Vujičić.

Sledeći je Predlog odluke o imenovanju jednog člana Državne izborne komisije iz reda predstavnika civilnog društva, nevladinog sektora i univerziteta. Odlučuje se većinom glasova prisutnih poslanika.

Stavljam na glasanje Predlog odluke o imenovanju jednog člana Državne izborne komisije iz reda predstavnika civilnog društva, nevladinog sektora i univerziteta. Izvolite, glasajte.

U sali je glasalo 67 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:54:15)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:54:16)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:54:21)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:54:22)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:54:27)

Uzdržana.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:54:28)

Zahvaljujem.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:54:29)

Uzdržan.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:54:32)

Zahvaljujem.

Glasao je ukupno 71 poslanik, 53 glasa za, 3 glasa protiv i 15 uzdržanih glasova.

Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za člana Državne izborne komisije iz reda predstavnika civilnog društva nevladinog sektora i univerziteta imenovan je Damir Suljević.

Prelazimo na predloge odluka koje se tiču promjena u sastavu radnih tijela Skupštine. Prvi je Predlog odluke o razrješenju jednog člana i izboru jedne članice Odbora za antikorupciju. Administrativni odbor predložio je da se dužnosti člana Odbora za antikorupciju razriješi Nikola Rakočević, a za članicu Odbora izabere Lidija Kljajić.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 69 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako glasate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:55:43)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:55:45)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako glasate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:55:48)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:55:49)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako glasate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:55:52)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:55:54)

Zahvaljujem.

Poslaniče Lekiću, kako glasate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:55:57)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:55:59)

Zahvaljujem.

Glasala su ukupno 73 poslanika, 72 glasa za, bez glasova protiv i 1 uzdržan glas. Objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i dužnosti člana Odbora za antikorupciju razriješen je Nikola Rakočević, a za članicu Odbora izabrana je Lidija Kljajić.

Prelazimo na Predlog odluke o izboru jednog člana Odbora za bezbjednost i odbranu. Administrativni odbor predložio je da se člana Odbora za bezbjednost i odbranu izabere Nikola Rakočević.

Stavljam na glasanje Predlog odluke.

U sali je glasalo 69 poslanika.

Poslaniče Popoviću, kako se izjašnjavate?

ANDRIJA POPOVIĆ (30.07.22 18:57:06)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:57:08)

Zahvaljujem.

Poslaniče Raduloviću, kako se izjašnjavate?

BRANKO RADULOVIĆ (30.07.22 18:57:11)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:57:21)

Zahvaljujem.

Potpredsjednice Bošnjak, kako se izjašnjavate?

BRANKA BOŠNJAK (30.07.22 18:57:25)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:57:27)

Zahvaljujem.

Poslaniče Lekiću, kako se izjašnjavate?

MIODRAG LEKIĆ (30.07.22 18:57:29)

Za.

PREDSJEDNICA DANIJELA ĐUROVIĆ (30.07.22 18:57:30)

Zahvaljujem.

Glasala su 73 poslanika, 71 glas za, bez glasova protiv, 2 uzdržana glasa, pa objavljujem da je Skupština usvojila Predlog odluke i za člana Odbora za bezbjednost i odbranu izabran je Nikola Rakočević.

S obzirom da smo iscrpili ovo što smo trenutno imali za glasanje, dajem pauzu kako bi dva odbora radila i kako bismo nastavili sa zadnjim izjašnjavanjem. Zahvaljujem.